T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DAVUL GAZETESİ
(İNCELEME-METİN)

FULYA KÖPE

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ TUNCAY ÖZTÜRK

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

.....Türk Dili ve Edebiyatı..... ANABİLİM DALI

.....Türk Edebiyatı.....PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

.....Fulya KÖPE..... tarafından hazırlanan

.....Dadul Gazetesi (İnceleme-Metin).....

Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca .....20.09.2019..... günü saat .....13.30..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....Kabul Edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Yüksel TOPALOĞLU	Kabul Edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Sibel BAYRAM	" "	
Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖZTÜRK	" "	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

22 / 10 / 2019

Fulya KÖPE

Tezin Adı: Davul Gazetesi (İnceleme-Metin)
Hazırlayan: Fulya KÖPE

ÖZET

II. Meşrutiyet'in ilanından yaklaşık üç ay sonra (27 Ekim 1908) yayımlanmaya başlayan ve bu dönemin önemli gazetelerinden biri olan *Davul*'un yayım hayatı yalnızca bir sene sürmüş; bu süreçte gazete 24 sayıya ulaşmış, 27 Mayıs 1909'da yayım hayatına son vermiştir. Bizim incelememiz bu sayıların tamamını ihtiva etmektedir. *Davul*, bir edebiyat ve mizah gazetesi olmakla birlikte içerik ve görsel malzeme açısından oldukça zengin bir gazetedir.

Çalışmamız "Ön Söz", "Giriş", "Sonuç" ve "Kaynaklar" dışında iki ana bölümden oluşmaktadır. "Giriş"te Osmanlı-II. Meşrutiyet dönemleri arasındaki Türk basın faaliyetleri ile birlikte bu dönemlerde yayımlanan mizah gazeteleri ve gazete, mizah, hiciv kavramları hakkında genel bir bilgi vermeye çalıştık. Birinci Bölüm'de gazeteyi biçim ve içerik bakımından inceleyerek, gazete üzerinde çalışma yapmak isteyecek olanlara da kolaylık sağlayabileceğini düşündüğümüz bir dizine yer verdik. Biçim bakımından yaptığımız incelemede gazetenin biçim özellikleri, amacı ve yazar kadrosu hakkında bilgi verdik. İçerik incelemesinde edebî metinleri türlerine göre sınıflandırıp incelemeye çalışarak akabinde edebiyat dışı metinlere yer verdik. Bu bölümde yer alan "Dizin" kısmında "Kronolojik" ve"Alfabetik (Yazar Adına Göre)" olmak üzere bir sınıflandırma yaptık.

İkinci Bölüm'de ise gazetenin bütün sayılarında yer alan metinlerin çeviriyazılarını sunduk.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet Dönemi, Gazete, Mizah ve Hiciv Edebiyatı, Davul, Metin, İnceleme.

Name of Thesis: The Davul Gazette (Analysis-Text)
Prepared by: Fulya KÖPE

ABSTRACT

The publishing life of magazine *Davul*, which was first published aproximately three months after the declaratio of Second constitutionalism (27 Ekim 1908) had been led only one year. As being one of the majör magazines of this period The Davul had reached 24 volumes during this process. Its publishing life ended in 27 May 1909. Our research consists all of the volumes of the magazine. The magazine Davul is pretty rich in the content and also in the visual materials. Beside being a literary newspaper, The Davul is very rich with the visual materials in the content.

Our study consists of two main sections apart from "The Foreword", "Introduction", 'The Epilogue' and "Bibliography" parts. In introduction part, we tried to give a general knowledge about the Press activities of Ottoman II. Constitutionalism period, and the concepts of newspapers, Humor, and Satire. In the first section we tried to examine both format and content of the magazine, and we gave place to an index which is going to help those who would like to research on the magazine. In the research on the format of the magazine, we provide information about the format characteristics, aim, author staff and the publisher of the magazine. In addition, we added some details containing advertisements, announcements, and promotional articles. However, in the magazine's content review, we attempted to analyze the articles on literatüre by classifying them according to their genre. In Index part of this section, we made a classification Chronologically, by Author Name (alphabetically) and Thematically. In section II, we presented translations of all the articles of all volumes.

Keywords: Constituional Period, Magazine, Turkish literatüre humuor, Satirical literature, The Davul, The Text, Research.

ÖN SÖZ

Tarih, toplumların geleceğini tayin eder. Toplumlar tarihlerinden aldıkları bilgi, tecrübe ve ibretlerle geleceklerine yön verirler. Mustafa Kemal Atatürk "Tarihini bilmeyen milletler, yok olmaya mahkumdur." diyerek tarihin bir millet için önemini vurgulamıştır. Yakın tarihimizi öğrenmemizde süreli yayımlarımızı incelemek önemli bir husustur. Yurdumuza matbaanın girişiyle başlayan basın ve yayım tarihi içerisinde süreli yayınların yeri ve önemi büyüktür. Nitekim bütün tanınmış düşünce adamlarının çoğu ilk eserlerini verirken süreli yayınlardan faydalanmış, fikir akımları mensupları basın aracılığıyla görüşlerini kamuoyuna aktarmışlardır. Ortaya çıktıkları dönemin siyasî ve sosyal hayatını etkileyen fikir akımları da süreli yayınlar vasıtasıyla kamuoyuna duyurularak yaygınlık kazanmıştır.

Biz tez konusunu seçerken bu hususları dikkate alarak 1908-1909 yılları arasında, II. Meşrutiyet dönemi basın tarihimizde etkili bir yer edinmiş olan "*Davul*" adlı mizah gazetesini incelemeyi uygun gördük. Türk basın tarihini konu alan çalışmalar incelendiğinde niceliksel olarak bir hayli patlama yaşanan II. Meşrutiyet döneminde yayımlanan süreli yayınlarla ilgili kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. *Davul* gazetesi de bu dönemin önemli süreli yayınlarından biridir. *Davul* gazetesi Türk mizah ve hiciv edebiyatında önemli bir yere sahip olmasına rağmen çok fazla araştırmacının ilgisini çekmemiş[1], henüz gazetedeki

[1] Fikret USLUCAN "Kısa Ömürlü Bir Mizah ve Hiciv Gazetesi: Davul" makalesinde gazete hakkında tanıtıcı bilgiler vererek gazete üzerine dikkat çekmiş; Ebru DAVULCU "Dalkavuk, Kalem, Davul, Kartal, Cem ve Kara Sinan Dergilerindeki Reklam ve İlanlarda Modernleşme ve Değişen Tüketim Kültürü" adlı makalesinde gazete hakkında genel bilgiler vererek daha çok reklam, ilan kısımlarına dikkat çekmiş; Nesrin KARACA Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları'ndan çıkan Türk Basın Tarihi adlı eserin III. Cildinde yer alan "Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Mizah Dergileri Karikatürlerinde Yenileşme-Batılılaşma Göstergesi Olarak 'Kadın'a Dair İçerik Ve Söylem" adlı bildirisinde mizah ve karikatür bağlamında gazeteye değinerek daha çok gazetenin künye bilgilerini (imtiyaz sahibi ve başyazarının adı, gazetede yazan bazı yazarların adları, kaç sayı ve hangi periyotlarla çıktığı.) ihtiva eden bir paragraflık bilgi vermiş; Hasan DUMAN "Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu, 1828-1928" adlı eserinin I. cildinde gazetenin künye bilgilerini ve koleksiyonlarının hangi kütüphanelerde olduğunu belirtmiş; Merve ÜNVER "Eski Türkçe Mizah Dergilerinin Açıklamalı Bibliyografyası (1870-1928)" adlı yüksek lisans tezinde gazetenin kısa bir tanıtımını yapmış, Buse TURAN "Meşrutiyet'in Güldüren Ve Düşündüren Sesi: Davul" adlı yüksek lisans tezinde gazetenin incelemesini yapmış ancak metnin tamamını vermeden, seçme metinler adı altında gazetede çıkan yazıların bir kısmını vermekle iktifa etmiştir.

metinlerin tamamının -konuya başka alanlarda da çalışacak araştırmacılara kolaylık sağlaması maksadıyla- Arap harflerinden, Lâtin harflerine aktarımı yapılmamıştır.

Davul Gazetesi (İnceleme-Metin) adlı bu çalışmada *Davul* gazetesinin tanıtılması, biçim ve muhteva açısından incelenmesi ve Arap harfli tam metninin Latin harflerine aktarılarak araştırmacıların yararına sunulması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada *Davul* gazetesinin 1908-1909 yılları arasında yayımlanan sayılarının tamamı (1-24) incelenmiştir. Gazetinin sayıları Millî Kütüphane (Ankara) ve Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nden (İstanbul) temin edilmiş, incelemeler bu koleksiyonlar vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızın başlangıcında bazı terim ve isimlerde yapmış olduğumuz kısaltmaları ihtiva eden "Kısaltmalar" kısmı yer almaktadır. Bu çalışma "İnceleme" ve "Metin" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Bununla birlikte Osmanlı-II. Meşrutiyet Türk basın ve mizah tarihini kısaca anlatan ve gazete, mizah, hiciv kavramlarını tanıtan "Giriş" kısmı da yer almaktadır.

Giriş kısmında "Osmanlı-II. Meşrutiyet Türk Basın Tarihi ve Bu Dönemlerde Yayımlanan Mizah Gazetelerine Genel Bir Bakış" başlığı altında II. Meşrutiyet'e kadar uzanan süreçteki Türk basın tarihi ve Türk mizah gazeteleri hakkında genel bir bilgi verdik. "Kavram Olarak Gazete, Mizah, Hiciv" başlığı altında bu kavramların sözlüklerdeki açıklamalarını verdik.

Çalışmamızın Birinci Bölümü üç alt başlıktan oluşmaktadır. "Gazetenin Biçim Açısından İncelenmesi" ve "Gazetenin İçerik Açısından İncelenmesi" alt başlıklarında gazetedeki ürünler şekil ve muhteva açısından incelenmiştir. Buna göre birinci başlığımızda derginin biçim özellikleri, yayımlanış amacı, yazar kadrosu ve yayımcısına ilişkin bilgileri vermeye çalıştık. "Gazetenin İçerik Açısından İncelenmesi" kısmında ise edebiyat konulu metinler türlerine göre sınıflandırılarak incelenmiş, bunun birlikte edebiyat dışı metinler de ihtiva ettikleri konulara göre sınıflandırılmıştır. İnceleme bölümünün son alt başlığını "Dizin" oluşturmaktadır. Burada sırasıyla "Kronolojik Dizin" ve "Alfabetik Dizin (Yazar Adına Göre)" yer almaktadır.

Çalışmamızın "Metin" başlığını taşıyan İkinci Bölüm'ünde gazetede yayımlanmış metinlerin çeviriyazılarına yer verdik. Latin harflerine aktardığımız bu

yazılarda TDK'nın imlâ kurallarına ve TTK'nın belirlemiş olduğu hususlara riayet ederek TTK'nın deyimiyle transliterasyonu (hafifletilmiş transkripsiyon) uyguladık.

Davul gazetesinin serlevhalarında yer alan "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi", "Musavver Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ifadelerine ve yine gazetede yer alan metinlerin içeriğine baktığımız zaman edebiyatla ilgili metinlerin çoğunlukta olması hasebiyle bu gazetenin bir mizah ve edebiyat gazetesi olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bunların dışında kalan, farklı konu alanlarıyla ilişkili yazılar da olduğunu belirtmemiz yerinde olur.

Bu çalışmayı hazırlarken büyük yardımlarını gördüğüm; çalışmayı yöneten, eksiklerimi ve hatalarımı sabır ve hoşgörüyle düzelten, karşılaştığım tüm güçlüklerde kıymetli tavsiye, yardım ve görüşlerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖZTÜRK'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca çalışmalarım esanasında yardım ve desteklerini gördüğüm hocam Prof. Dr. Yüksel TOPALOĞLU'na ve Dr. Öğr. Üyesi Özcan AYGÜN'e de içten teşekkürü bir borç bilirim.

Fulya KÖPE

2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖN SÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
KISALTMALAR ..... **viii**
GİRİŞ **1**
A. Osmanlı-II. Meşrutiyet Türk Basın Tarihi ve Bu Dönemlerde Yayımlanan Türk Mizah Gazetelerine Genel Bir Bakış 1
B. Kavram Olarak Gazete, Mizah, Hiciv 7
BİRİNCİ BÖLÜM: DAVUL GAZETESİ'NİN İNCELENMESİ **10**
A. Gazetenin Biçim Açısından İncelenmesi 11
1. Gazetenin Biçim Özellikleri 11
2. Gazetenin Çıkışı, Amacı, Yazar Kadrosu ve Yayımcısı 17
B. Gazetenin İçerik Açısından İncelenmesi 25
1. Edebiyat 25
a. Şiir 25
b. Hikâye 25
c. Eleştiri 25
d. Tiyatro 27
e. Fıkra 27
f. Bilmece 28
g. Mülakat 28
h. Muhavere 28
2. Edebiyat Dışı Metinler 28
a. Haber 28
b. Reklam ve İlan 29
c. Karikatür 29
C. Dizin 29
1. Kronolojik Dizin 29
2. Alfabetik (Yazar Adına Göre) Dizin 42

SONUÇ 57
KAYNAKLAR 60
İKİNCİ BÖLÜM: METİN 63
EK: DAVUL GAZETESİNİN KAPAK FOTOĞRAFLARI 385

KISALTMALAR

age. : Adı geçen eser

AKMY : Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

C. : Cilt

Dr. Öğr. Üyesi: Doktor Öğretim Üyesi

Mat. : Matbaa

Prof. Dr. : Profesör Doktor

S: Sayı

s. : Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

TTK: Türk Tarih Kurumu

Yay. : Yayını, yayınları

GİRİŞ

A. Osmanlı-II. Meşrutiyet Türk Basın Tarihi[2] ve Bu Dönemlerde Yayımlanan Türk Mizah Gazetelerine Genel Bir Bakış

Süreli yayınların; Mısır'da Vali Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından ilk gazetenin yayımlandığı 1828 tarihinden Türkiye'de Arap harflerinin bırakılarak Latin harfli Türk Alfabesinin uygulamaya konulduğu 1928 yılı arasındaki 100 yılda; yayım yerlerine göre baktığımızda Türkiye dışında 499, İstanbul dışında kalan bugünkü Türkiye topraklarında 591 ve sadece İstanbul'da 1436 künyede yayımlanmış oldukları görülmektedir.

Osmanlı-Türk ve İslam âlemindeki ilk gazete ve dergilere kısaca temas edecek olursak, bunlar arasında basın tarihi bakımından Mısır'ın özel ve önemli bir yeri vardır. İlk Türkçe ve Arapça gazete burada çıkmıştır.

Napolyon Bonapart Mısır'ı işgal edince birkaç ay sonra beraberinde getirdiği matbaada "Courrier d'Egypdc" gazetesini (27 Ağustos 1798), aynı yıl Ekim ayında "Decade Egyptienne" ve birkaç ay sonra da "Journal Officiel"i çıkarttı. Fransızca haber bülteni niteliğinde olan bu neşriyattan başka, ilk Arapça gazetenin çıkarılması girişiminde bulundular. Bütün bunlar uzun ömürlü olmamış ve günlük hayatın dışında kalmıştır. Nihayet 20 Teşrin II 1828'de bir Osmanlı ülkesi olan Mısır'ın ileri gelenlerinden Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından, ilkin Türkçe-Arapça olarak yayımını sürdürecek olan ilk gazete çıkarılmıştır (12 Cumada l 1244/20 Teşrin ll 1828). Vakayi'-i Mısrîyye adıyla çıkarılan ve bugüne kadar Müslüman ülkelerde başka bir örneği bulunmayan bu gazete, hükümetin yayın organıydı. Vakayi'-i Mısrîyye, başlangıçta ilk sütunları Türkçe ve ikinci sütunları Arapça olarak çıkarılmıştır; 46-228 sayıları ise tamamen Türkçe olarak çıkmıştır. Görülebilen LIX-LXIII (9 Cumada I 1307/1890-26 Zilhicce 1311/1894) yıllarının da tamamen Arapça çıktığı anlaşılmıştır. Gazetenin Türkçesi gayet ağdalıdır. Mısır-Osmanlı muharebeleri sırasında Anadolu içlerine kadar dağıtıldığı bilinmektedir.

Vakayi'-i Mısrîyye'den 29 yıl sonra Hadikat al-ahbar (1 Kanun II 1858) gazetesi Beyrut'ta neşredilmeğe başladı; gazete, Arapça ve Fransızca yayınlanıyordu.

---

[2] Buradaki bilgiler Hasan Duman ,*"Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu, 1828-1928"* adlı eserden yararlanılarak oluşturulmuştur.

1875'te Orta Doğu ülkeleri arasında önemli bir yeri olan Mısır'ın en büyük gazetesi Al- hram yayım hayatına atıldı. Ayrıca Mısır'da Al-mukattam 1889, Mısır 1898, Şark-ı Musavver 1902, Türk 1903'de ve Kevkebü'ş-Şark ise, 1924'de kuruldu. Öte yanda Türkiye'de Harf İnkılâbından sonra yayınını Lâtin alfabesi ile de sürdüren Uhâdened ise, 1927'de yayım hayatına başladı.

Beyrut'ta 1869'da başlangıçta Arapça-Fransızca ve sonra da sadece Fransızca çıkan Al-başir'e, 1870'de yayımlanmağa başlanan Al-Canna'yı eklemeliyiz. Gazete umumi tahsil, terbiye ve bilhassa millî Arap edebiyatına ağırlık veriyordu. Bunlara 1886'da yayıma başlaya Beyrut ile nihayet Beyrut şehri ayrı bir vilâyet merkezi olunca aynı adla fakat ayrıca 1888'de çıkmağa başlayan Beyrut ve Lübnan (1891)'ı da eklemek gerekir.

Suriye gazeteleri arasında Şam'da çıkan Vilâyet gazetesi Suriye (1865) ile Haleb' de çıkan Fırat (1867) ve Gadîr-ül Fırat (1867)'dan başka Al-şahba (1877), Trablus-Şam (1893), Al-ravza (1894), Al-arz (1895) gazetelerini sayabiliriz. Bu ilk 3 Suriye gazeteleri Türkçe-Arapça olup, bir Vilâyet gazetesi olan Fırat, aynı zamanda Ermenice'dir. Önce Filistin'in güneyinde 4. Ordu'nun merkezi olan Bîr'üssebi' Köyünde yayımına başlayan ve bilahare Kudüs'te yayımını sürdüren Musavver Çöl (1916), anılmaya değer. Türkçe' den başka Arapça ve İbranice yazıların da çıktığı bu neşriyatın alt başlığında " ... gazete" olduğu kaydedilmekteyse de şekil yönünde 15 günde bir çıkan mecmuadır, dergidir.

Irak'ın Basra vilâyetinde çıkan Al-Basra ile Bağdad'da çıkan AI-Zavra (1869) ve Zühur (1909), Musul'da Musul (1882), Yemen'in San'a şehrinde çıkan San 'a (1877) gazeteleri ve Mekke'de 1908'de çıkmaya başlayan Al-Hicaz ve Al-Kıble (1919) kaydadeğer Osmanlı-İslâm ülkelerinin ilk neşir organlarıdır. Ayrıca Suudî Arabistan'da çıkan Umm al-kurrâ, al-bilâd al-Sa'udiya, al-Hacc ve al-Madina da anılmalıdır.

Kuzey Afrika ülkeleri arasında Trablus-Gârb'ta çıkan Trablus-Gârb (1866), Al-terâkki (1907), Al-asr al-cedîd (1908) ve Ta'mîm-i hürriyet (1909); Cezayir'de Fransızca çıkan Mobacher/al-mubashshir (1847-1928) ile Arapça Kevkeb-i Afrikiyye (l907) ve Cezayir (1908); Tunus 'da Al-Raid al-Tunusiya (1860) ve Al-vezir (1908) ilc Mürşi al-umma (1921) sayılabilir.

Tunus bir tarafa bırakılacak olursa, Kuzey Afrika ülkelerinde Arapça basın çok geç başlamıştır. Bunun sebepleri arasında, Fransızca gazetelerin bu memleketlerde kolayca temin edilebilmesi sayılabilir.

Türkiye'de yabancılar tarafından ilk gazeteler çıkarılmadan önce, XVIII. Yüzyılın ortalarında bir basın bürosunun kurulduğunu görüyoruz. 1794 yılında İstanbul'da Fransa Büyükelçiliği'nce "Bulletin de Nouvelles" (Haberler Bülteni) adıyla 15 günlük bir bülten çıkarılması kararı alınır. Bu bültenin amacı, gerek İstanbul'da yaşayan Fransızlara Fransa Cumhuriyeti ile ilgili gerekli haberleri vermek, gerekse Türklere Avrupa ile ilgili menfaatleri göstermekti. Aynı şekilde "Gazette Francaise Costantinapole" adlı Fransız gazetesi, 1796 sonbaharında çıkmaya başladı.

İzmir'de bulunan Fransız tüccarları Osmanlı-Yunan ihtilafları sırasında menfaatlerini kollamak için Şarl Trikon (Charles Trican) aracılığı ile "Le Smyréen" (İzınir'li) adı ile Fransızca bir gazete çıkarmaya başladılar (Ocak 1824). Bunun kısa sürede kapanması üzerine, Ekim 1824'te "Spectateur Oriental" (Doğulu Gözlemci) adı ile yine Fransızca yeni bir gazete çıktı. Bir müddet sonra gazetenin yayımı ile Aleksandre Blaeque meşgul olmaya başladıysa da Fransız Konsolosluğunun menfaatine ters düştüğü için, matbaası Konsoloslukça dağıtıldı. Ancak Aleksandre Blacqıie boş durmadı ve Ocak l828'de "Courrier de Smyréen " (İzmir Kuryesi) adı ile yeni bir gazete çıkardı.

Sultan II. Mahmut, Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa tarafından 20 Teşrin II l828'de yayınlatılan Vakayi'-i Mısrîyye'nin, kendisine ne kadar faydalar sağladığını anlayınca, Aleksandre Blacque'i İzmir'den İstanbul'a getirtti ve ilk yarı resmî havâdis gazetesi olan "La Moniteur Ottomon" (Osmanlı Habercisi)'ı neşrettirdi. Başarılı geçen bu çalışmadan sonra, irâde çıkararak Takvim-i Vakayi'i basmak için Takvimhâne-i Âmire'yi kurdurup, başına Vak'anüvis (resmî tarihçi) Mehmed Es'ad Efendi'yi geçirtti ve devletin ilk resmî gazetesinin ilk nüshası neşredildi (25 Cumada I 1247/1 Kasım 1831). Devlet işleri ve yabancı ülkelere dair havadislerden başka, ticaret ve sanayi'i de ilgilendiren konulara ve makalelere de yer verilmekteydi. Başlangıçta Türkçe çıkan gazete, 1832'de Arapça, Ermenice ve Rumca olarak da basılıyordu.

l Cumada II 1256/ 1 Ağustos l840'da "Morning Herald" muhabiri İngiliz tüccarı William Churchill (Çörçil diye geçecek) tarafından, Türkiye'de özel teşebbüs vasıtası ile ilk Türkçe gazete olan Cerîde-i Havadis neşredildi. Gazete Türkçe yayınlanmasına rağmen, basın tarihçilerince onu Türk saymak mümkün değildir! Bundan sonra, yarı resmî ve tamamen meslekî bir dergi olan Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye-i Şâhâne tarafından, hekimlerin yayın organı Vakayi'-i Tıbbiyye, Türkçe ve Fransızca olarak neşredildi (1265/1848).

Özel teşebbüs ile çıkarılan ilk Türk gazetesi, Bâbıâli Tercüme Odası ileri gelenlerinden Çapanzâde Agâh Efendi tarafından, yazar ve şair Şinâsî'nin de yardımı ile çıkarılan Tercümân-ı Ahvâl'dir (ki ilk nüsha 6 Rebi II 1277/21 Ekim 1860' da neşredildi). Yıllardır rakipsiz çalışan Cerîde-i Havâdis sahibi W. Churchill, bunu hazmedemeyerek, oğlunun da yardımı ile Rûznâme-i Cerîde-i Havadis'i de çıkarmaya başladı (16 Rebi II 1277/1860). Tercüman-ı Ahvâl'in W. Churchill tarafından sürekli kötülenmesi ve aradaki gerginliğin artması üzerine, Ziya Paşa'nın olduğu rivâyet edilen bir yazı üzerine Tercüman-ı Ahvâl, 2 hafta kapatılıyordu ki Türkiye'de bu, ilk gazete kapatılması olayı olarak bilinir. Ancak, çok geçmeden istediği gibi yazamayan Şinâsi, kendi gazetesi olan Tasvir-i Efkâr'ı çıkaracaktır. (30 Zilhice 1278- 28 Haziran 1862). Bu gazete, Türk matbuat tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Bu arada fikir hayatında önemli bir yeri olan ve Cemiyyet-i İlmiyye-i Osmaniyye tarafından neşredilmeye başlanan ilk Türkçe ilmî dergi, Mecmua-i Fünûn yayımlanmaya başlanmıştır (Muharrem 1279/1861). Bir müddet sonra Daire-i Umûr-ı Askeriyye tarafından Cerîde-i Askeriyye yayım hayatına atılmıştır (7 Şaban 1280/1863). Bundan sonra ilk ticaret gazetesi olan Takvim-i Ticaret, Türkçe ve Fransızca olarak neşredilir (1865). Bütün bunlar, büyük kitlelere pek ulaşamazlar. Ancak, hemen bunların ardından, adından sıkça bahsettirecek olan Filip'in Muhbir adlı gazetesi, gözü pek ve atak olarak tanınan Ali Suavi tarafından çıkarılmaya başlanır (25 Şubat 1283/1866).

Muhbir'den sonra Âyîne-i Vatan, Arapça çıkan ve devletçe de desteklenen al-Cevaib, Muhib, Utârid, Mecmua-i Maârif, İkdam, Sabah, Yeni Tasvir-i Efkâr, Servet-i Fünûn, Kalem, Hakimiyyet-i Milliye vb. yayınlar devam eder gider.

Basın yayın faaliyetlerinin gelişmesiyle gazete yoluyla mizah kültürünün de gelişmeye başlayıp, mizah gazete ve dergilerinin yayımlanmaya başladığını görürüz. II. Meşrutiyet dönemi mizahı, genel anlamda Osmanlı dönemi mizahından ayrılmaktadır. Çünkü bu dönem mizahı yazılı ve basılı mizaha geçişin görüldüğü ve Meşrutiyet'le birlikte mizahı artık bazı zümrelerin ve mensuplarının değil partilerin ve mensuplarının/taraftarlarının üretmeye başladığı bir dönemdir. Meşrutiyet, mizahta köklü değişikliklere neden olmuş; ancak kendi geleneklerini oluşturacak zaman bulamadan bütün günlerini savaş içinde geçirmiştir. Meşrutiyet dönemi Türk mizah ve hicvi savaşların ve yenilgilerin içinde, acı ve buruk bir mizah ve hiciv olmuştur. Mizahın tadı ya az keskin hicivler olarak belirmiş ya da boş vermenin, kapıp koy vermenin, avunmanın mizahı olmuştur.[3]

I. Meşrutiyet'in ardından II. Abdülhamit'in 33 yıllık yönetimiyle Batı örneği mizah ve hiciv dergileri 1908 yılına kadar susmuş ve neşredilmemiştir. Ancak yurt dışında Jön Türklerin basıp gizlice memlekete gönderdikleri mizah ve hiciv dergileri anılmaya değerdir. Bir bakıma sürgünde bir Osmanlı mizah ve hicvi meydana getirilmiştir. Londra'da *Hayal*, *Hamidiye*, *Dolap*; Kahire'de *Pinti*, *Curcuna*; İsviçre'de *Beberûhi*, *Tokmak* yayımlanmıştır.[4]

23 Temmuz 1908'de yani II. Meşrutiyet'in ilanından bir hafta kadar kısa bir süre sonra Meşrutiyet döneminin ilk mizah dergisi *Zıpır* yayımlanır. Aynı ayın içinde peş peşe *Püsküllü Bela*, *Gramafon*, *Mir'at-ı Âlem*, *Karagöz*, *El- Üfürük*, *Nekregû*, *Zuhûrî*, *Tasvîr-i Hayâl*, *Kalem*, *Cingöz*, *Üç Gazete*, *Zevzek*, *Dalkavuk*; eylül ayında *Temâşâ*, *Tonton*, *Cellât*, *Hacivat*, *Mahkûm*, *Hokkabaz*, *Karakuş*, *Resimli Şakacı*; ekim ayında *Edep Yâhû*, *Şakrak*, *Tavus*; kasım ayında *İbiş*, *Geveze*, *Papağan* neşredilmeye başlar. Bunların dışında kalan dergilerle beraber Hürriyet'in ilan edildiği 1908 yılında toplam 41 mizah ve hiciv dergisi yayım hayatına başlamış olur.[5]

1909 yılında sekiz, 1910'da on beş, 1911'de ise on beş mizah ve hiciv dergisi yayın hayatına başlar. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra mizah ve hiciv dergilerinin sayı olarak çizdiği grafik aslında çok anlamlıdır. 1908 yılının son beş ayında çıkan 41 mizah ve hiciv dergisi, Hürriyet'in ilanına duyulan sevinci ve

[3] Ferit Öngören, *Cumhuriyetin 75. Yılında Türk Mizahı ve Hicvi*, Türkiye İş Bankası KültürYayınları, 1998 , s. 60.
[4] Ferit Öngören, age., s. 61.
[5] Ferit Öngören, age., s. 62.

coşkuyu yansıtmaktadır. 1909 yılında dergi sayısının 8'e düşmesi bu sevincin kısa sürdüğünü gösterir. 1910 ve 1911 yıllarında toplam 30 mizah ve hiciv dergisinin çıkması, mizahtaki bu yayın bolluğu yeni bir duruma işaret eder. 1910 ve özellikle 1911 yıllarındaki mizah ve hiciv dergileri hiciv oklarını artık II. Abdülhamit'e ve istibdada karşı değil, İttihat ve Terakki'ye, işlemeyen Meşrutiyet düzenine çevirmişlerdir. Dergilerin çoğunda "yağmurdan kaçarken doluya tutulma" esprisi işlenmektedir. 1912 yılında mizah ve hiciv dergisi sayısı 3'e, 1913'te mizah gazetesi sayısı 1'e düşer. Bu durum İttihat ve Terakki'nin uyguladığı müthiş sansürün bir göstergesidir. [6]

İkinci Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte mizah ve hiciv gazete ve dergilerindeki büyük patlama olağanüstüdür ve Osmanlı aydınlarının özgürlük anlayışlarını dile getirmesi bakımından ayrı bir önem taşımaktadır.[7]

İkinci Meşrutiyet'ten sonra İstanbul'da azınlıkların çıkardıkları mizah ve hiciv yayınlarına da dikkat çekmek gerekmektedir. Rumların çıkardıkları *Embros* gazetesi bunların başında gelir. *Embros* gazetesinde büyük çoğunlukla Jön Türklerin diriltmeye çalıştıkları Osmanlılık düşüncesini hicveden, Hürriyet'in Rumların lehine işlemediğini açıkça dile getiren yazılar ve şiirler yayımlanır.[8]

İkinci Meşrutiyet'ten hemen hemen sonra 1908 – 1914 yılları arasında İstanbul'da Ermenilere ait 16 mizah ve hiciv gazete ve dergisi neşredilir. Bunların çoğunda karikatürler de yayımlanmaktadır. Bu yayın organlarında önceleri II. Abdülhamit ve yönetim şekli, ardından İttihatçıların yönetimi, baskısı, ilan edilen Hürriyet'ten beklentilerin bulunamaması anlatılır ve hicvedilir.[9]

Davul gazetesi Meşrutiyet'in ilanından (10 Temmuz 1324/23 Temmuz 1908) yaklaşık üç ay sonra İstanbul'da yayımlanmaya başlar (14 Teşrîn-i Evvel 1324/27 Ekim 1908). Yukarıda anlatılan neşriyat ortamında yayım hayatını

---

[6] Ferit Öngören, *Cumhuriyetin 75. Yılında Türk Mizahı ve Hicvi*, s. 63.
[7] Ferit Öngören, age., s. 63.
[8] Efthymira Canner, *Jön Türk Devrimi Sonrasında İstanbul Rum Mizah Basını: Embros Gazetesi*, Haz.:İréneFenoglio – François Georgeon, Doğuda Mizah, Çev.: Ali Berktay, YKY, İstanbul 2000 içinde. (Canner, 2000, ss.103-113.)
[9] Anahide Ter – Minassian, *Ermeni Dergisi gavros'da Karikatür ve Hiciv*, Haz.:İréneFenoglio – François Georgeon, Doğuda Mizah, Çev.: Ali Berktay, YKY, İstanbul 2000 içinde. (Ter, 2000, ss. 115-135.)

sürdürmeye çalışır ve ardından birdenbire kendini gösteren kısmi özgürlük ortamında yayımlanmaya başlayan pek çok gazete ve dergi, Türk neşriyat tarihindeki yerini alır.

B. Kavram Olarak Gazete, Mizah, Hiciv

Gazete

İtalyanca "gazetta"dan gelir. Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için, yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın.[10]

Mizah

Arapça "müzâh"tan gelir. "Şaka, lâtife, eğlence"[11],gülmece[12], alay anlamına gelir.

"Mizah hayatın hemen her unsurunda görülen bir nükte ve zerâfettir. Mizahta konu seçilmez; aksine konu kendisini seçtirir. Siyaset ve politika, sosyal olaylar, alışkanlıklar, günlük hayat, aktüalite vs. her şey ona konu olabilir. Kısaca kırıcı ve hırpalayıcı olmamak şartıyla her olay, mizahın ilgi alanı içine girebilir.

Mizah, ancak başkasına aktarıldığı zaman bir forma girer. Bu bakımdan her milletin günlük hayatındaki espri (nükte), fıkra; alay, şaka ve latîfeleri belli oranda edebiyatlarına yansır. Önce sözlü olarak doğan bu mizah ürünleri sonradan yazıya geçirilerek daha da edebî bir kimlik kazanır.

Eski Türk edebiyatının ilk dönemlerinde mizaha tamamen anonim ürünlerde rastlamaktayız. Divânu Lugati't Türk, Kutadgu Bilig, Dede Korkut gibi eski edebiyat ürünlerinde geçen deyimler, atasözleri, bilmeceler ve tekerlemeler içinde mizah açısından oldukça zengin söyleyişler bulunabilir. Ancak gerçek anlamda ilk mizah ürünleri masallar (msl. Keloğlan), fıkralar ve seyirlik oyunlar (msl. Karagöz, Ortaoyunu, meddah) olarak bilinir. Bu tür ürünler, daha sonra Tanzimat dönemi Türk tiyatrosunda oldukça etkili olacaktır.

Âşık edebiyatında mizah, daha çok atışma, deyişme, taşlama gibi karşılıklı söylenen şiirlerde, rakibe üstün gelme düşüncesi ile başvurulan bir konu olmuştur. Halk şiirinde kendine özgü bir yeri olan ve örneklerine sık rastlanan alaysı destanlar (msl. Mirasyedi, Esnaf, Uyuz destanları) ise salt mizah ürünleridir.

---

[10] *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009, s. 732.
[11] Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 2008, s. 655.
[12] *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009, s. 1404.

Divân edebiyatında mizah, önceleri ikinci derecede bir olgu biçiminde algılanmıştır. Eskilere göre vakarlı ve ciddi bir insan için gülmek ayıp sayılır. Ancak giderek bu anlayış yıkılmış ve gerek halk ve esnaf yığınlarında, gerekse devlet büyükleri ve sohbet ehli kişiler arasında mizah, büyük rağbet görmeye başlamıştır. Mizahın bir hikmet dersinden daha etkili olacağına inanılmasından sonra her kademedeki insanlar arasından nükteli konuşmalardan zevk duyulmuştur. Türk milletinin bu geniş mizah yeteneğine karşılık ne yazık ki atalarımız bu ürünleri birer kitap içinde toplamayı ihmal etmişlerdir. Bunun en önemli etkenlerinden birisi, İslâm dininin insanları küçük düşürmeyi yasaklamış oluşudur. Ancak yine de bu yolda ağır hicivler yazılmıştır. Divân edebiyatının şiir ağırlıklı oluşu, Osmanlılık dönemindeki Türk mizahını da şiir kalıbına sokmuştur. Ancak mizahın şiiri küçülttüğü görüşü hâkim olduğu içindir ki şâirler, zorunlu hâller dışında pek az mizahî şiir yazmışlardır. Psikolojik zorunluluk duydukları durumlarda ise mizahın sınırlarını zorlamışlar ve müstehcen hicivlere uzanmışlardır. Oysa lâtifenin değeri de lâtif olmalıdır. Nitekim mizahî bir eserin edebî sayılabilmesi için ince bir nükte, zarif bir manzum içermesi ve zekâya hitap etmesi gerekir. ”[13] Divân şiirinde bu kalıba giren eserleri şöyle sınıflandırabiliriz: Manzum lâtifeler, nesir fıkralar, mizahî mektuplar, arzuhaller, mizahî münazaralar, mülâtafalar, nâme başlığı taşıyan mizah eserleri, mizahî şerhler, tehziller, hezeliyyâtlar.

Hiciv

Arapça “hecv”den gelir. “Biriyle, şiir yoluyla alay etme, şiir yoluyla birini gülünç hâle koyma, yerme”[14],“yergi”[15] anlamına gelir. “Hicivler genellikle kişilere yönelik ise de bazen toplumu, âdetleri vs. yeren hicivler de yazılır. Nesir hâlde yazılmış hiciv örnekleri çok azdır. Halk edebiyatındaki taşlama karşılığı olup günümüzde “yergi” adıyla bilinir. Hiciv mizahtan ayrı olup hicivde egoizm ağır basar ve ağır bir dil kullanılır. Hiciv söyleyenlere heccav veya hecâ-gû denilir. Hiciv yoluyla yazılan manzûmelere de hicviye denilir. Hicivlere letâif kitaplarında rastlanıldığı gibi hiciv mecmuaları da düzenlendiği olurdu. Türk edebiyatında en

[13] İskender Pala , *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, 2009, s. 324-325.
[14] Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 2008, s. 368.
[15] *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009, s. 888.

meşhur hiciv şâirleri Nefî ve Şâir Eşref'tir."[16]

[16] İskender Pala , *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, 2009, s. 207.

BİRİNCİ BÖLÜM:
DAVUL GAZETESİ'NİN İNCELENMESİ

A. Gazetenin Biçim Açısından İncelenmesi

1. Gazetenin Biçim Özellikleri

Bilindiği üzere belli aralıklarla çıkan (günlük, haftada 1-6 def'a, haftalık, onbeş günlük, aylık, 3 aylık, 6 aylık, yıllık gibi) ve okuyucularına çeşitli konularda haber ve bilgi veren, yorum yapan İngilizce'de periodieal denilen yayınlara Türkçe'de süreli yayın denilmektedir. Günümüzde daha detaylı ve ilmî bir ifade ile süreli yayın, düzenli veya belirtilmiş, genellikle yıllıktan daha sık aralıklarla, önceden belirlenmeyen bir süreye kadar çıkarılan veya çıkarılmasına niyet edilen; her sayısı normal olarak makaleler, hikâyeler ve başka yazılar içeren yayınlardır. Genel haberler yayan gazeteler ile esas itibarıyla tüzel kuruluşların toplantılarına ilişkin tutanaklar, bildiriler ve başka yayınlar bu terimin kapsamına girmez. Görüldüğü üzere süreli yayınlar, İngilizce'de serial denilen yayınların bir koludur. Bunlara Türkçede "Süreğen Yayın" denilmektedir. Serial, "sayı veya tarih belirtileri taşıyarak birbirini izleyen kısımlar halinde çıkarılan ve önceden belirlenmemiş bir zamana kadar sürdürülmesine niyet edilen yayın" olarak tanımlanmakta ve içine süreli yayınlar, gazeteler, yıllıklar (raporlar, yıl kitapları, almanaklar, v.b.) kurumların bültenleri, andaçları, tutanakları, çalışma raporları, v.b. numaralı monograf dizileri girmektedir.[17]

Arapça'da ceride/mevkûte, Farsça'da rûznâme, İngilizce newspaper, Fransızca journal ve Türkçe gazeteler ile Arapça mecelle mecmua/risâle, İngilizcede journal (gazete için de kullanılan) ve genellikle meslekî ya da sınırlı konularda çıkanlar için bulletin de denilen Türkçe'de dergi adı ile anılan süreli yayınlar; dergiler, çoğunlukla haftalık, onbeş günlük, aylık, 6 aylık veya yıllık olarak san'at, edebiyat, tarih, ekonomi, kütüphanecilik, ticaret, mizah ya da siyasî bir gaye için çıkarılan süreli yayınlardır. Dergilerin baş amacı haber vermek değil, okurları özel bir konuda aydınlatmak veya böyle konularda yorumlar yapmaktır.

Bir ulusun san'at ve fikir hayatında dergilerin önemi su götürmez bir gerçektir. Bütün yeni ülküler, görüşler önce dergiler yoluyla tartışılıp, tanıtılmıştır. Bunun yanında uygulamalı bilimler ve teknolojide yeniliklerin izlenmesinde; siyasî, ekonomi ve endüstri ile ilgili sorunların özümlenmesinde, bölgesel konularda bilgi

---

[17] Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu 1828-1928*.

edinmek ve belirli bir konuda çağdaş şahısların fikirlerini öğrenmek için başvurulan ilk kaynaklardır.

Gazeteler, yazılı haber araçları arasında başvurulması en kolay ve en ucuz olanıdır. Muhtevası, dergilerden farklı olarak kısadır. Okuyucularına, içinde yaşadıkları şehirde, ülkede, dünyada neler olup-bittiğini doğru olarak bildirir ve olaylarla ilgili gelişmeleri kamuoyuna yansıtır. Bu olaylar üzerinde yorumlar yapar, önemini belirtir; okuyucularına ilan, reklâm ve iktisâdî hayatla ilgili başka konularda günlük hayat için gerekli bilgiler verir.

Gazetelerin sürümleri, ulusların yaşama seviyelerinin ve okur-yazar sayısının yükselişiyle oranlı olarak artış göstermiştir. Savaşlar, ihtilâller ve inkılâplar gibi toplumda derin izler bırakan olay ve olgularla gazeteye olan rağbet artmıştır.

Gazete kamuoyunu etkileyen, ülkesine büyük hizmetlerde bulunan aynı zamanda okuyucularının sağ duyusunu da dikkate alan -satış yapıp, yayın hayatına devam edebilmek için- bir yayın organıdır.

Gazetenin başlıca gayesi, haber vermektir. Bunun yanında halkı ilgilendiren konularda yapılan röportajlar, olayları yorumlayan makale ve fıkralar, fotoğraf, desen ve karikatürler, gazetenin görüşünü yansıtan baş yazılar, san'at ve kitap tenkitleri, tefrika halinde yayınlanan romanlar, hâtıralar, resimli romanlar vb. şeyler ile gazete, çağdaş hayatın vazgeçilmez bir unsurudur.[18]

Davul'un 1-6., 12., 21-24. sayıları "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi", 7-11. ve 13. sayıları "Musavver Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" başlıklarıyla yayımlanmıştır. Yukarıda verdiğimiz tanımlardan ve *Davul*'un başlıklarından yola çıkarak *Davul*'un süreli yayınlar içerisinde "gazete" kavramına daha uygun özellikler taşıdığını söylemek yerinde olacaktır.

Meşrutiyet Dönemi'nin dikkat çekici süreli yayımlarından olan *Davul* gazetesinin ilk sayısı II. Meşrutiyet'in ilanından (10 Temmuz 1324/23 Temmuz 1908) yaklaşık 3 ay sonra, "Salı Numero 1, 14 Teşrîn-i Evvel 1324 Nüshası 1 Gurûş, Davul, Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" başlığıyla, (14 Teşrîn-i Evvel 1324/ 27 Ekim 1908) ilk sayısı Ekim 1324/1908 tarihinde; son sayısı da "Davul, Haftalık Edebî Mizah Gazetesidir. 14 Mayıs 325, Pençşenbe, Numero: 24" başlığıyla (14 Mayıs

[18] Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu 1828-1928*.

1325/27 Mayıs 1909) tarihinde haftalık olarak yayımlanmış ve bu tarihler arasında toplam 24 sayıya ulaşmıştır. Yayım hayatına İstanbul'da başlamış ve çalışmalarını aynı şehirde sürdürmüştür.

Gazetenin yayım hayatına giriş tarihi oldukça önemlidir. Çünkü bu tarihten yaklaşık 3 ay öncesinde II. Meşrutiyet ilan edilmiştir (10 Temmuz 1324/23 Temmuz 1908). Gazetede Hürriyet'in ilanına değer verilmiş, duyulan sevinç ve coşku yansıtılmıştır. Hiciv oklarını da II. Abdülhamit'e (tahta çıkış: 31 Ağustos 1876, tahttan indiriliş: 27 Nisan 1909) ve istibdada (1878-1908) karşı yöneltmiştir.

İmtiyaz sahibi Hasan Vâsıf Bey, başyazarı/sermuharriri Hamdullah Suphi (Tanrıöver)'dir.:

Gazetenin ilk üç sayısında bir sahib-i imtiyaz ve sermuharrir ismine rastlayamıyoruz. 4. sayıda *Davul* ibaresinin hemen altında Hasan Vasıf müdür, Hamdullah Suphi ise sermuharrir olarak verilmiştir. 7. sayıdan itibaren Hasan Vâsıf Bey "gazetenin sahib-i imtiyazı ve müdürü" ibaresiyle verilmiştir.

İncelememizi teşkil eden *Davul* gazetesi 14 Teşrîn-i Evvel 1324/ 27 Ekim 1908 ile 14 Mayıs 1325/27 Mayıs 1909 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Gazetenin her sayısında sayfa sayıları başa dönmektedir.

Gazetenin kapakları Osmanlı Türkçesi ile basılmış ancak 13-20. sayısına kadar olan nüshalarına Fransızca bir arka kapak eklenmiştir. *Davul* gazetesinin kapak sayfalarına bakacak olursak, ihtiva ettiği bilgilere göre şu şekilde bir tasnif yapmak yerinde olacaktır:[19]

Her kapağının tam ortasında "Davul" logosu ile bu logonun sağında-solunda, üzerinde-altında çeşitli bilgiler yer alır.

Gazetenin 1-6. ve 13-24. sayıları bir kapaktan oluşurken, 7-12. sayıları iki ayrı kapaktan oluşmaktadır; bu kısımları dış ve iç kapak olarak niteleyebiliriz.

1.,2.,3. sayıların kapaklarında "Davul" logosunun sağında yayımlandığı tarih, solunda fiyatı ve gazetenin kaçıncı sayısının olduğu[20]; üzerinde gün, altında "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi"[21] ibaresi yer almaktadır.

---

[19] Davul Gazetesi'nin tüm sayılarında tarihler Rumî takvim esas alınarak verilmiştir.

[20] 1-3. Ve 13-20. İle 22-24. Sayıların kapaklarında kaçıncı sayı olduğu "numero", 4-12. Ve 21. Sayıların kapaklarında ise "aded" ifadesiyle karşılanmıştır.

[21] Davul Gazetesi'nin 1-13. ve 21-24. sayılarının tamamında "Davul" logosunun hemen altında "Haftalık Edebî Mizâh Gazetesi" ibâresi yer almaktadır.

4. sayının kapağında "Davul" logosunun sağında yayımlandığı tarih, solunda kaçıncı sayısının olduğu; üzerinde gün, altında "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibaresi, bu ibârenin de hemen altında "Anlayana Sivrisinek saz gelir, anlamayana davul zurna az gelir" ibâresi; hemen bunların altında da beş bölmeli bir tablo şeklinde -en soldan başlayarak, sırasıyla- gazetenin fiyatı, sermuharriri, mahall-i idâresi/idarehanenin adresi, müdürü, tekrar fiyatı yer almaktadır.

5.,6. Sayıların kapaklarında "Davul" logosunun sağında gazetenin kaçıncı sayısının olduğu ve yayımlandığı tarih, üzerinde gün, altında "Haftalık Mizah Edebî Gazetesi" ibaresi, bu ibârenin de hemen altında "Anlayana Sivrisinek saz anlamayana davul zurna az" ibâresi; hemen bunların altında da beş bölmeli bir tablo şeklinde -en soldan başlayarak, sırasıyla- gazetenin fiyatı, sermuharriri, mahall-i idâresi/idarehanenin adresi, müdürü, tekrar fiyatı yer almaktadır.

7-12. Sayıların kapakları iç ve dış olarak niteleyebileceğimiz iki ayrı kapaktan oluşmaktadır:

Bu sayıların birinci/dış kapaklarının tamamında sayfanın tamamını kaplayan davul çalan bir adam resmi ve bunun hemen bitişinde "Davul" logosu ve gazetenin kaçıncı sayısının olduğu yer almaktadır.[22]

7-9. sayıların ikinci/iç kapaklarında "Davul" logosunun sağında sırasıyla gün-gazetenin yayımlandığı tarih ve kaçıncı sayısının olduğu, üzerinde sahib-i imtiyaz ve müdürün adı, fiyatı ile birlikte "Musavver" ifadesi; altında tarih (1326), "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibaresi, yine tarih (1324) bu ibârenin de hemen altında "Anlayana Sivrisinek saz anlamayana davul zurna az" ibâresi; bu ibârenin hemen altında da idarehanenin adresi yer almaktadır.

10.,11.[23] sayıların ikinci/iç kapaklarında "Davul" logosunun sağında sırasıyla gün-gazetenin yayımlandığı tarih ve kaçıncı sayısının olduğu, üzerinde fiyatı ve "Musavver" ifadesi; altında tarih (1326), "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibaresi, yine tarih (1324), bu ibârenin de hemen altında "Anlayana Sivrisinek saz anlamayana davul zurna az" ibâresi; bu ibârenin hemen altında da idarehanenin adresi yer almaktadır.

---

[22] 11. Sayının dış kapağında bunlardan farklı olarak sol üst köşede adres, 12. Sayının dış kapağında bunlardan farklı olarak sol üst köşede adres, sayfanın alt kısmında ise fiyat bilgisi bulunmaktadır.

[2323] 11. Sayının iç kapağında 10. Sayıdan farklı olarak, sayfanın ortasında-en üstte "Bayram münâsebetiyle neşr olunan nüsha-i fevkâl'âde" ibâresi yer almaktadır.

12. sayının ikinci/iç kapağında "Davul" logosunun sağında gazetenin yayımlandığı tarih, solunda kaçıncı sayısının olduğu, üzerinde gün; altında "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibâresi yer almaktadır.

13-19. Sayıların kapaklarında "Davul" logosunun üzerinde sırasıyla ve yan yana "Birinci Sene" ifadesi-gazetenin yayımlandığı tarih- gün- kaçıncı sayısının olduğu, bunların hemen altında sahip ve müdürünün ismi ve sağ çaprazında fiyatı[24]; altında[25] "Abone Bedelâtı"[26] ve idarehanenin adresi[27] yer almaktadır.

20. sayının kapağında "Davul" logosunun üzerinde sırasıyla ve yan yana "Birinci Sene" ifadesi-gazetenin yayımlandığı tarih- gün- kaçıncı sayısının olduğu; logonun hemen altında fiyatı, sol altında senelik abone fiyatı, sağ altında idarehanenin adresi yer almaktadır.

21. sayının kapağında "Davul" logosunun üzerinde gün, sağında gazetenin yayımlandığı tarih, solunda kaçıncı sayısının olduğu; altında "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibâresi ve fiyatı yer almaktadır.

22-14. Sayıların kapaklarında "Davul" logosunun üzerinde fiyatı, sağında "Abone Bedelâtı/Bedeli", solunda "sahib-i imtiyazı ve idarehanenin adresi"[28]; "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibâresi ile bütün bunların altında cetvel şeklinde sırasıyla kaçıncı sayısının olduğu, gün, gazetenin yayımlandığı tarih yer almaktadır.

Davul başlığının hemen altında 1-6.,12. Ve 21-24. Sayılarda "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi", 7-11. Sayılarda "Musavver Haftalık Edebî Mizah Gazetesi", 13. Sayıda " Haftalık Musavver Edebî Mizah Gazetesi" ibareleri geçer. Bu ibâreler bize derginin haftada bir yayımlandığını, resimli olduğunu ve içerdiği yazıların niteliğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir

Sayfaların numaralandırılması kapaklardan sonra başlar; yani dış ve iç kapakta sayfa numarası bulunmaz. Kapak şekli ve düzeni her sayıda ekseriyetle aynıdır.

---

[24] 13. Sayıda fiyat, idarehanenin adresinin devamında verilmiştir.
[25] 13-20. Sayılardan sadece 13. Sayıda Davul logosunun altında "Haftalık Musavver Edebî Mizâh Gazetesi" ibâresi yer almaktadır.
[26] 13-19. Sayıların kapaklarında yer alan "Abone Bedelâtı" hepsinde aynıdır.
[27] 13-19. Sayıların kapaklarında yer alan idarehanenin adresi hepsinde aynı olmakla birlikte sadece 14. Sayının kapağında farklı olarak idarehanenin adresine yer verilmemiştir.
[28] Sâhib-i imtiyaz hepsinde Vâsıf iken, idârehânin adresi 22., 23. Sayılarda Cağaloğlu'nda Numara:19, 24. Sayıda Hilâl Matbaasında Daire-i Mâhsûsâ olarak verilmiştir.

Davul Gazetesi 17 x 27 cm abadında basılmıştır. 1., 22. sayılar 12, 7. sayı 14, 11. sayı 18, diğer tüm sayılar (2.-6.; 8.-10.; 12.-24.) 16 sayfadan oluşmaktadır. Görüldüğü üzere gazetenin hemen her sayısı ortalama 16 sayfadan oluşmaktadır. Çoğunlukla metinler sayfaya iki sütun şeklinde yerleştirilmiştir. Sütunların arasında herhangi bir ayırıcı çizgi veya işaret yoktur, ufak bir boşluk vardır. Ancak sütunlarda bazen yazıların arasında, bazen yazıların ortasında farklı davulcu karikatürleri yer almaktadır. Sayfa numaraları metnin üst kısmında yer alır.

Davul Gazetesi fotoğraf, resim ve karikatürler yönüyle de oldukça zengindir. Karikatürler çizgi tekniği bakımından oldukça başarılıdır. Kapakta yazı bulunmayan bazı sayılarda gazetenin adını taşıyan logonun altında o haftanın gündeminde olan sosyal veya siyasî hadiseye uygun bir karikatür görülmektedir. Siyasî ve sosyal hadiseleri konu edinen karikatürlerin bazıları tam sayfa, bazıları küçük boyutlardadır. Karikatürlerdeki figürlerin konuşmaları genellikle altta konuşma çizgisiyle verilmiştir. Karikatürlerin bazıları batılı gazete ve dergilerden alıntılanmıştır.

Gazetedeki karikatürler, güncel olayları anlatması bakımından önem taşımaktadır. Kapaktaki başlıkların kenarları bitki ve çiçek motifleriyle süslenmiştir. Bazı süslemelerin altında ressamların imzaları görülmektedir.

Başlıkların ta'lîk (1.,21. Sayıda "Davul" başlığı), rık'a (1. Sayıda "Haftalık Edebî Mizah Gazetesi" ibaresi), sülüs (13., 14., 15., 17., 18.,19. 22, 23, ve 24. Sayılarda "Davul" başlığı) kûfî (20. "Davul" başlığı) yazıların kullanıldığını görmekteyiz.

Davul Dergisi'nde Resimli Kitap, Musavver Muhit, Resimli Bağçe, Aşiyan, İstişare, Kadın, Ulum-ı İktisadiye ve İçtimaiye, Karikatür, Mizan, Şehbâl, Resimli Roman isimli dergilerin; Tüccarzâde İbrahim Hilmi Bey tarafından kaleme alınmış Panorama ve Osman Nuri Bey tarafından yazılmış Abdülhamit-i Sani ve Devri Saltanatı adlı kitapların reklamı yapılmış, 17. Sayısında da "Tiyatro Meraklıları" adı altında tiyatroyla ile ilgili bir reklam verilmiştir. "Tiyatro Meraklıları" nda Jön Türk Tiyatro Kumpanyası tarafından Ferah Tiyatrosu'nda "Selahattin Eyyubi" adı ile tarihî bir oyun oynanacağı duyurulmuştur.

İfade etmeye çalıştığımız gerek şekil özellikleri ve temiz baskısı, gerekse de ele aldığı konular itibariyle Davul Gazetesi, II. Meşrutiyet Dönemi süreli yayınları

arasında oldukça fazla rağbet gören bir gazetedir.

2. Gazetenin Çıkışı, Amacı, Yazar Kadrosu ve Yayımcısı

Gazetenin çıkış amacına ilişkin en önemli bilgileri ilk sayısında kapakta yayımlanan Ser Muharrir imzalı "Refikimi size takdim ederim" başlıklı sunuş yazısında görebilmekteyiz:

Refikimi size takdim ederim:[29]

Meslektaşları beyninde nefret etmiş.. Doğruluğuyla, evet bahusus doğruluğuyla senelerden beri vatanından cüda yerlerde geçinmiştir. Bugün zifâf-ı hürriyyette bu sürûr-u umûmiyye davuluyla iştirak ediyor.

Sedasının azameti.. Dolgunluğu biraz sizi taciz edecek... Fakat milliyeti... Biraz uzakta çalması herhâlde bu kusurunu affettirir.

Esasen refikimin sehhârâne bir surette huzurunuzda terennüm edeceği nagamât kaleme gelmez; o derece mûcizdir.. Hayale sığmaz; o kadar vâsiʿdir.. Ve bu vüsʿat-i iʿcazdan ihtimal ki biraz müphemiyetlerde dolaşır. Sedası semalara.. yıldızlara kadar yükselir.. Esir, bu ihtizâzâta mümanaat etmez... Fakat, sizi temin ederim: Gâye-i hayâli paktır. Neciptir.. Ulvidir..

Refikim sedasını ta uzaklara.. Dağlara, denizlere.. Kızgın güneş altında kavrulan çöllere duyurmak için Osmanlılara bir âheng-i millî dinletmek için çalışıyor... Hürriyeti ilan etmek, cemiyeti alkışlamak için.. Askeri teşci.. Milletimizi teşvik.. Herkesi vazifesine davet için uğraşıyor..

Tabl ve alem, istiklâl-i Osmânînin alâmât-ı ber-güzîdesi idi. "Davul" da hürriyyet-i Osmâniyyenin nişâne-i kıymetdârı.. Âvâz-ı neşâtıdır...

Bugün livâ-yı millîmize sarılarak size takdim edilen tabl-ı hürriyyetimizin sımâh-ı rûhunuzda bir maʿkes bulacağını ümit ederim..

Çünkü Osmanlıyız.. Çünkü Türküz...

Sermuharrir

Bu yazıda, "refik" diye takdim edilen *"Davul"* gazetesidir. Bu yazıda yıllardır vatanlarından uzak olan muharrirlerin davullarıyla toplumun karşısına çıktıkları ve gazetenin niyetinin temiz, necip olduğu; temel gayesinin "Hürriyeti, bütün Osmanlı mıntıkasına yaymak" olduğu ifade edilerek, bunun için belli unsurları

[29] Davul, 14 Teşrini Evvel 1908, S 1, s.1

cesaretlendirmek ve onları teşvik etmek gerektiği ifade edilir.

BİRAZ İZAHAT[30]

"Mizâh-perver Karilerimize

Münderecatımız -umumiyetle- atide göreceğiniz serlevhaların zihne tebâdür ettirdiği mevzular dairesinde olacaktır. Şahsiyat, vecibe.. Zarif bir fikr-i mizâhı havi olmak şartıyla neşr-i ibtidâ'î programımız da dâhildir. Esasen model ittihaz ettiğimiz gaye, Fransa'da neşrolunan ve mizah gazeteleri arasında bir mevkiʿ-i mümtâz ihraz eden "Fantaziyo" dur. Orada "Tete de Turc" serlevhasıyla gördüğünüz makaleleri sayfalarımız "Vur Abalıya" namı altında tenzîr edecek.. Ancak -tekmîl-i Avrupa'yı meclup eden- nezâhet-i Osmâniyyeye muhalif elfâz ve taʿbîrâtı satırlarımızda hiçbir zaman görmeyeceksiniz.

Hükûmetin tesadüf olunacak bazı garip mukarreratına "Karışık Şeyler"; seviyye-i milliyyenin maʿkesi olmak lazım gelen matbuatta görülecek kelime yığınlarına "Garip Satırlar" birer serlevha teşkil edecektir.

Şerâ'it-i sâlife dairesinde olarak samimi bir hiss-i muhtevî satırları göndermek lütfunda bulunacak zevata şimdiden teşekkürâtımızı takdim ederiz."

Gazetenin yine ilk sayısında, 2. sayfasında yer alan bu yazıda da zarif bir fikrî mizâh yapılacağı açıklanmıştır. Fransa'da yayımlanan Fantazi Dergisi'ndeki kimi yazıların ve hükümetin bazı garip icraatlarının dergide yayımlanacağı da dile getirilirken, tekmil Avrupa'yı öven ve Osmanlı nezahatine muhaliflik eden yazıların içerikte yer almayacağı bildirilmiştir..

İmtiyaz sahibi ve müdürü Hasan Vasıf, sermuharriri ise Hamdullah Suphi'dir. İdarehanesi, Dersaadet'te Bahçekapısı'nda Kasabyan Hanı Numara 6'dır; 13. sayıda idarehane adresi değişmiş ve Bâb-ı Âli Civarında Cağaloğlu Yokuşu'nda Numara 19 olmuştur. 24. sayısında ise, dergi idarehanesini Hilal Matbaası'nda daire-i mahsusaya taşımıştır. Derginin tüm sayıları Hilal Matbaası'nda basılmıştır.

Gazetenin kapanmasına ilişkin herhangi bilgi mevcut değildir. Ancak, gazete kapanmadan kısa bir süre önce 31 Mart Olayı yaşanmış ve idare-i örfi tarafından basın alanında da baskı uygulanmıştır. Bu konuda gazetenin son sayısında "Biraz Konuşalım" köşesinde, eskiden jurnalcilik yapanlardan ne kadar nefret

[30] Davul, 14 Teşrini Evvel 1908, S 1, s.1

edildiğinden söz edilirken, idare-i örfinin verdiği ağır cezalara da gönderme yapılmıştır.

Amacının her alanda hürriyeti kazandırmak olduğunu ifade eden gazete, üç başlık üzerine yayın politikasını bina eder. Bu yayın politikasını gerçekleştirmek için gazete içerik ve model olarak bir Fransız mizah dergisini esas almıştır. Gazetedeki bu üç başlık ve içeriği şöyledir; "Vur Abalıya" başlığı altında bu gazetede çıkan bazı yazılara, "Karışık Şeyler" başlığı altında hükümetin karar verdiği bazı garip uygulamalara yer verileceği; "Garip Satırlar" serlevhası altında da matbuatta kullanılan yanlış cümle ve kelimelerin düzeltileceği ifade edilmektedir.

Gazetenin başyazarı Hamdullah Suphi (Tanrıöver), imtiyaz sahibi Hasan Vasıf'tır.

Gazetenin yazar kadrosuna bakacak olursak:[31]

Davul gazetesindeki yazıların neredeyse tamamı müstear isimlerle ve rumuzlarla yayımlanmıştır. Gerçek adını kullanan yazarlar; Hakkı Tarık (Us) (bir yazı), Hamdullah Suphi (Tanrıöver) (bir yazı), Celal Sahir (Erozan) (biryazı)'dir. Bu imzaların dışında görülen imzaların tamamı ya müstear ad, ya rumuz ya da okuyucuda gülme hissi uyandıran ifadelerdir.[32]

Hamdullah Suphi'nin kullandığı müstear adlar ve bu adlarla yayımladığı yazıların sayısal dökümünü şöyle verebiliriz:

Ser Muharrir: 2, Toplu İğne: 22, Dürbün: 8, Hurdebîn:2, Hasad: 8, Sivrisinek: 1, İstanbulin: 1, Yutmaz: 1, Münekkit: 3, Keçi Boynuzu: 1. Bu döküme bakarak Hamdullah Suphi'nin Davul'da toplam elli şiir ve yazısı yayımlanmıştır diyebiliriz.

Hasan Vasıf: Vasıf imzasıyla 3 yazı,

Mahmut Yesari: Mahmut Esat" imzasıyla 1 yazı,

Ahmet Celal Sahir (Erozan): Hakkı Bey imzasıyla 1 yazı yazmıştır.

"Selanik Feyziye Mektebi Talebesinden Ali Aşkî" ve "Handan" gibi bazı okuyucu mektuplarının imzaları belirtilirken, bazı okuyucu mektuplarında ise "imza mahfuzdur" kaydı görülmektedir.

---

[31] Davul gazetesindeki müstear isimleri şu iki eserden yararlanarak tespit edebildik: Tahsin Yıldırım, Edebiyatımızda Müstear İsimler, Selis Kitaplar, Kasım 2006; Nurullah Çetin,Takma Müstear İsimler Sözlüğü, Edebiyat Otağı Yayınları, Ankara 2006

[32] Fikret Uslucan, *"Kısa Ömürlü Bir Mizah ve Hiciv Gazetesi: Davul"*

Asıl kimliğini tespit edemediğimiz müstear adla veya rumuzla yayımlanan yazılardaki bu imzalar ve yazı sayısı da şöyledir:

B. Şükrü 3, Aliço 1, Kaf. Kef. 1, Hallâl-i Müşkilât 1, Bir Diplomat 2, Rind-i Harâbâtî 1, Kaynana Zırıltısı 1, Çuvaldız 1, Tı. Elif 1, Ayın. Fe. 1, Sin. Ze. 1, Bir Mütefennin 1, Mim. Te. 2, Mim. Nun. 1, Telefon 6, Mızrap 4, Şubat 1, Ahmet Esat 1, Mim. Servet 1, Mim. Ha. 1, Fantaziyo 1, Alelekser Elsine-i Saire, Ali Aşkî, Cem, Enver Bey, Fellah, Handan, Hisar, İmza Mahfuzdur, İmza Kıyaset, imzasız, M.E, M.Servet, Robin, Sayyad, Sedat Nuri, Selim, Soresco.

Gazete okuyucularından gelen yazılardaki okuyanda gülme hissi uyandıran imzalar da zikredilmelidir: Rodoslu Andır Mahmut 1, Fırka-i Kilâb Nâmına Âsitâneli Reis-i Cumhur Karabaş 1, Kari'lerinizden Zurna 1, Hazret-i Pâdişâhî Bende-i Esdâk Bed-nâm Kulları (Kıymetli Bir Jurnal) 1, Mahalle İmamı Tekgöz Ali 1.

Ayrıca müterciminin adı zikredilmeden, Mark Twain'ın on beş hikâyesinin tercümesi yayımlanmıştır.

Davul Gazetesinin Yayın Tarihini ve Yayına İlişkin Önemli Bilgileri Gösteren Cetvel

Sayı	Serlevha	Rumi Tarih	Miladi Tarih	İdarehane	Matbaa	Sahib-i İmtiyaz	Sermuharrir	Fiyat	Sayfa Sayısı	Yayın Periyodu
1	Haftalık edebi mizah gazetesi	14 Teşrinievvel 1324 Salı	27.10.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	12	Haftada bir gün
2	Haftalık edebi mizah gazetesi	21 Teşrinievvel 1324 Salı	03.11.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
3	Haftalık edebi mizah gazetesi	28 Teşrinievvel 1324 Salı	10.11.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
4	Haftalık edebi mizah gazetesi	04 Teşrinisani 1324 Salı	17.11.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
5	Haftalık edebi mizah gazetesi	11 Teşrinisani 1324 Salı	24.11.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
6	Haftalık edebi mizah gazetesi	19 Teşrinisani 1324 Çarşamba	02.12.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün

7	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	26 Teşrinisani 1324 Çarşamba	09.12.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	14	Haftada bir gün
8	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	03 Kânunuevvel 1324 Çarşamba	16.12.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
9	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	10 Kânunuevvel 1324 Çarşamba	23.12.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 No.	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
10	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	17 Kânunuevvel 1324 Çarşamba	30.12.1908	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
11	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	31 Kânunuevvel 1324 Çarşamba	13.01.1909	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	20 Para	18	Haftada bir gün
12	Haftalık edebi mizah gazetesi	07 Kânunusani 1324 Cumartesi	20.01.1909	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün

13	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	14 Kânunusani 1324 Çarşamba	27.01.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
14	Yok	28 Kânunusani 1324 Çarşamba	10.02.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
15	Yok	Fi 04 Şubat1324 Çarşamba	17.02.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
16	Yok	Fi 04 Şubat 1324 Çarşamba	17.02.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
17	Yok	Fi 18 Şubat 1324 Çarşamba	03.03.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
18	Yok	Fi 25 Şubat 1324 Çarşamba	10.03.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
19	Yok	Fi 11 Mart 1325 Çarşamba	24.03.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün

20	Yok	Fi 01 Nisan 1325 Çarşamba	14.04.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
21	Haftalık edebi mizah gazetesi	15 Nisan 1325 Çarşamba	28.04.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
22	Haftalık edebi mizah gazetesi	29 Nisan 1325 Perşembe	12.05.1909	Babıali Caddesi'nde Cağaloğlu Yokuşu'nda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	12	Haftada bir gün
23	Haftalık edebi mizah gazetesi	07 Mayıs 1325 Perşembe	20.05.1909	Babıali Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün
24	Haftalık edebi mizah gazetesi	14 Mayıs 1325 Perşembe	27.05.1909	Dâ'ire-i Mahsûsa	Hilal Matbaası	Hasan Vasıf	Hamdullah Suphi	1 Kuruş	16	Haftada bir gün

B. Gazetenin İçerik Açısından İncelenmesi

1. Edebiyat

a. Şiir

Sayısal görünüm açısından gazetede diğer türlere nazaran daha az yer teşkil etmektedir. Yazılan şiirlerin büyük bir bölümü imzasız, bir kısmı da müstear isimlerle olarak yayımlanmıştır.

M.N. müstear ismiyle kaleme alınan "Temenni-i Muhal" adlı şiirde toplumdaki hırsızlık, rüşvet gibi olumsuzlukların ortadan kalkması temenni edilir.

M. Servet imzalı "Kısm-ı Mahsus, Anadolu'dan Bir Ses Yahut Analık" olan şiirde ise toplumsal bir olay hüzünlü yanlarıyla işlenmiştir.

Sivrisinek müstear ismiyle kaleme alınan "Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı" şiirinde ise birçok devlet adamı isim, makam verilerek eleştirilmiştir.

b. Hikâye

Sayısal görünüm açısından gazetede diğer türlere nazaran en çok yer bulan türdür. tercüme olarak verilmiştir. Aynı zamanda bu hikâyelerden bağımsız olarak da hikâyeler yayımlanmıştır.

Mütercimin adı zikredilmeden, Mark Twain'ın on beş hikâyesinin tercümesi "Küçük Hikâyeler" adı altında yayımlanmıştır. Bu hikayeler; siyaset, sosyal hayat, kadın-erkek ilişkileri gibi konuları ihtiva etmektedir.

B. Şükrü müstear ismiyle kaleme alınan, "Ondan da Var" hikâyesinde, halka; yeni bir kelimenin aslında onların bildiklerinden de farklı olabileceği anlatılır..

Eşyalar üzerine yazılmış hikâyeler de yer almaktadır. K.K imzasıyla yayımlanmış olan "Seninle" hikâyesi bir baston üzerine kurulmuştur. Mark Twain imzalı "Saatim" hikâyesi de eşya üzerinedir.

Mark Twain imzalı "Ra'd ve Berk" hikâyesi mizahî bir şekilde kaleme alınmıştır, Kanûn-i Esâsî'nin ilanı anlatılır.

c. Eleştiri

Hicvetmek için kullanılmıştır. Bu tür gazetenin hemen her sayısında görülmesi sebebiyle ilgi çeken "Vur Abalıya" başlığını yazıları ihtiva eder. Çoğunluğu "Toplu İğne" olmak üzere farklı müstear adlarla bu sütunlardaki bütün hiciv yazılarını Hamdullah Suphi yazmıştır.

Birinci sayıda Vur Abalıya sütunundaki yazı “Toplu İğne” müstear imzasıyla ve Bulgar Kardeşler alt başlığıyla kaleme alınmış, İzzet Paşa'nın ağzından yazılmıştır. Doğu Rumeli'deki Bulgar faaliyetleri mizahi bir üslupla dile getirilmiştir.

İkinci sayıda Tanîn alt başlığı kullanılmış, Tanîn gazetesinin yönetici ve yazarlarından Abdülkerim Hadi, Hüseyin Cahit (Yalçın) hicvedilmiştir.

Üçüncü sayıda Maarif Nezareti'ne Bahriye'den adam kayırılarak yapılan bir atama eleştirilmektedir. Ancak atanan şahsın ve atamayı yaptıran kişinin adı zikredilmemektedir.

Dördüncü sayıda yine bir atama işlemi alaylı bir üslupla eleştirilmektedir. Atama maliye müsteşarlığına yapılmıştır. Atanan şahıs İngilizceden ve Fransızcadan yaptığı tercümelerle Mecelle'ye yazdığı şerhle meşhurdur. Lakin yazdığı şerhte içinden çıkamadığı meseleler olunca ya orijinal metni bozmuş, ya da Mecelle'ye ilavelerde bulunmaktan çekinmemiştir.

Beşinci sayıda Türklerin Voltaire'i olarak nitelendirilen Ahmet Mithat Dâî istihza dolu bir üslupla bilgi verilmektedir.

Altıncı sayıda Ali Kemal ve Hüseyin Cahit (Yalçın) hicvedilip kendileriyle alay edilmektedir

Yedinci sayıda Tevfik Fikret ele alınmakta; Fuzulî, Nedim, Ekrem ve Cenap Şehabettin'le mukayese edilmekte dir.,

Sekizinci sayının sütununda “Hasat” müstear adını kullanan Hamdullah Suphi, Dr. Rıza Tevfik'le alay ederek onu acımasızca hicveder.

Dokuzuncu sayıda Bulgar Prensi Ferdinand'ın Viyana'da tahsil esnasındaki taç giyme töreni hicvedilir.

Onuncu sayıda “Siyâsî-i Şehîr Kâmil Paşa”nınTimes ve İkdam gazetelerini takip ettiği belirtildikten sonra Rıza Tevfik'le karşılaştırılır.

On birinci sayıda (Şehir Mektupları adlı eseri sebebiyle) “Şehir Mektupçusu” diye vasıflandırılan Ahmet Rasim ele alınır, onun çevresindeki Baba Tahir, AhmetMidhat Efendi ve Muallim Naci gibi isimlere değinilir.

On ikinci sayıda “Dâhi-i Edep” alt başlığıyla Abdülhak Hamit (Tarhan)'dan söz edilmektedir.

On dördüncü sayıda “Adem-i Merkeziyet Muhterî'i” alt başlığıyla Prens Sabahattin ve onun “adem-i merkeziyet” düşüncesi hicvedilir.

On yedinci sayıda “Mizancı Başı” alt başlığıyla Mizan gazetesi sahibi ve yazarı Mizancı Murat Bey'in Hüseyin Cahit ve Kamil Paşa ile olan polemiklerine telmihlerde bulunularak Mizancı Murat hicvedilir. On sekizinci sayıda Mösyö Miçi'ye ithaf edilen yazıda Hüseyin Cahit ile alay edilir. On dokuzuncu sayıda Münekkit müstear adı kullanılarak Ahmet Hikmet (Müftüoğlu) ile ilgili, anekdotlar da anlatılarak kendisiyle alay edilir. Yirminci sayıda Hüseyin Rahmi (Gürpınar), yirmi birinci sayıda kendisinden “Hamidof” diye söz edilerek II. Abdülhamit hicvedilir.

Yirmi ikinci sayıda İstanbulin müstear adıyla isim verilmeksizin Abdülhamit'in saltanat günlerinde istibdada ses çıkartmayanlar ve yönetimin yanında yer alanlar hicvedilir.

Yirmi üçüncü sayıdaa Münekkit imzasıyla Mahmut Sadık Bey, yirmi dördüncü sayıda Keçi Boynuzu müstear adıyla Paris sefirliği yapmış olan Salih Münir Paşa'ya “Saltanat-ı Hamidiye'nin Paris sefîl-i kebîri” şeklinde hitap edilerek, Salih Münir Paşa'nın o dönemlerdeki faaliyetleri aşağılamalarla dolu ifadelerle hicvedilir.

d. Tiyatro

Bu türe gazetenin birkaç sayısında tesadüf etmekteyiz. “Tiyatro” teriminin bazen de piyes olarak isimlendirildiğini görürüz. Gazetenin bazı nüshalarında sahnelenecek tiyatroların duyurusuna ve tanıtımına, bunun yanı sıra toplamda dört adet tiyatro metnine yer verilmiştir.

İmzasız bir şekilde yayımlanan, “Dram 1 Perde” isimli metin tek perdelik, İngilizceden aktarılan oyundur. Fantaziyo müstear ismiyle kaleme alınan “Konferansçılar Hakkında”; tek kişilik, tek perdelik bir oyundur. S.Z. imzalı “Tarihçe-i Vukuat”, 6 perdedir ve komedi-dram türündedir. “Doktor Katran ile Muallim Pulüm’ün Usul-ı Tedavisi” isimli oyun ise tek perdeden oluşmaktadır, oyunun tümü tefrika edilemeden gazete kapanmıştır.

e. Fıkra

Gazetedeki yazıların büyük bir bölümünü fıkralar oluşturmaktadır. Fıkra türünden faydalanılarak dönemin siyasî sosyal, toplumsal olayları nükteli bir üslupla eleştirilmiştir. Hamdullah Suphi’nin “Vur Abalıya” bölümünde yer alan bazı yazıları da fıkra türü içinde değerlendirilebilir. Bu bölümde siyasetçiler, diplomatlar

karikatürize edilerek hicvedilir.

"Hindistan'da Kadınlar İçtimâı" başlıklı fıkrada kadın haklarından, toplumdaki kadın algısından, kadının siyaset ve savaş durumundaki yerinden bahsedilir.

Hasat imzalı "Neler İşitiyoruz" başlıklı fıkrada İstanbullu bir yazar ve Paris'te yaşayan arkadaşının, bu iki şehri farklı açılardan kıyaslaması konu alınmıştır.

"Kar Dede" başlıklı fıkrada yazar Kar Dede'yle konuşur. İstanbul'a geleceğini söyleyen Kar Dede, aslında istibdadın dağılacağına ve hürriyetin geleceğine işarettir.

f. Bilmece

Gazetede hikâye, fıkra gibi türlerden sonra en çok görülen türdür. Bilmecelerde bazen metin, bazen şekil vasıtasıyla okuyuculara sorular sorularak, okuyucuların cevaplaması istenmektedir.

g. Mülakat

Gazetede toplumsal konular çerçevesinde önemli kişilerin mülakat örnekleri yer almaktadır. "Kemal Paşazade ile Mülakat", "Sadrazam Paşa ile Mülakat", "Abdülhamit-i Sani ile Mülakat", "Hariciye Nazırı ile Mülakat" gazetede yer alan birkaç mülakat örneğindendir. Mülakatlarda dönemin nazırlarına ve paşalarına sorular sorulur.terleticidir. Dürbün müstear isimli yazarın Abdülhamit ile yaptığı mülakat sırasında, Abdülhamit'in yumruklarını sıkıp ağladığı ve muhabirin de başına bir şey gelmesin diye dilenciye sadaka verip uzaklaştığı yazılmıştır.

h. Muhavere

Gazetede en çok görülen türlerdendir. Bazı sayılarda "Küçük Muhavereler" başlığı altında bir dizi şeklinde yayımlanmıştır. Bağımsız başlıklar altında kişiler arasında kısa konuşma örnekleri de görülür. İki mebus, iki artist, hizmetçi-efendi, baba-oğul gibi farklı meslek gruplarından ve farklı kesimlerden insanların konuştuğu bu metinlerde mizah ve eleştiri iç içedir.

2.Edebiyat Dışı Metinler

a. Haber

Gazetede çıkan haberlerde daha çok ülkenin siyasî ve sosyal durumu konu alınmış, ülkedeki havadisler okuyucuyla paylaşılmıştır. Bunun en iyi örneği telgraflar teşkil eder. Birçok telgrafta ülkede ne olup bittiğine yönelik güncel olarak yaşanan

durumlar ele alınmıştır. Örneğin; gazetenin 20. sayısında neşredilen telgrafların birinde Rıza Tevfik Bey'in mecliste çok az konuştuğu üzerinde durulmuştur. "Harici" başlıklı telfgrafta ise Bulgaristan Prensi'nin Arapça olarak söylediği bir sözden bahsedilir.

b. Reklam ve İlan

Gazetenin genellikle son sayfalarında birkaç reklam ve ilana yer verilmiştir. Gazetenin sayısal görünümünü göz önüne alacak olursak reklam metinlerinin çok az, "ilanlar" başlığı altında ise birçok ilan metninin yer aldığını görürüz. İlan metinlerinde satılık ev-motor, sergi, oynanacak oyun duyurusu ile yeni çıkacak olan gazetelerin okuyucuya duyurulduğunu görürüz. Bunun yanında tebrik, teşekkür, özür gibi metinler de gazetede fazlasıyla görülmektedir.

c. Karikatür

Karikatürler söz ile birlikte verilmiştir. Karikatürlerin bazen sayfanın tamamını, bazen de belirli bir kısmını kapladığını görürüz. Sayfanın ara bölümlerinde, yazıların ortasında farklı davulcu karikatürleri dikkat çekmektedir. Gazetede yer alan karikatürlerin altında konuşma çizgisi ile bir metin bulunmaktadır. Yapılan karikatürler ise siyaset, sosyal hayat ve siyasî, edebi kişilerle ilgilidir. Bazı karikatürler, Batılı gazete ve dergilerden iktibas edilmiştir. Gazetede Fellah, Enver, Sedat Nuri ve Selim gibi isimlerin karikatürlerine sıkça rastlanmakla birlikte, imzasız karikatüre de rastlarız.

C. Dizin

1.Kronolojik Dizin

Sayı: 1 14 Teşrinievvel 1324	**Sayfa**
Ser Muharrir, Refikimi Size Tadim Ederim (Makale)	1
İmzasız, İki Mühim İlan (İlan)	2
İmzasız, Karikatür (Karikatür)	3
B.Şükrü, Ondan Da Var (Hikâye)	4
İmzasız,Garip Satırlar (İktibas)	5
Toplu İğne, Vur Abalıya, Bulgar Kardeşler (Fıkra)	6
İmzasız,Karikatür (Karikatür)	7
Mark Twain, Ziyaretçilerim, (Hikâye)	8

Aliço, Hicviye, (Şiir)	9
K.K, Seninle, (Hikâye)	10
İmzasız, Hâl-i Hazır, (Söyleşi/Sohbet)	11
İmzasız, Maziye Ait, (Söyleşi/Sohbet)	11
İmzasız,Karikatür, (Karikatür)	12
Sayı:2 21 Teşrinievvel 1324	**Sayfa**
İmzasız, Küçük Bir Musahabe, (Musahabe)	1
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece)	3
İmzasız, Gelen Mektuplar, (Okur Mektupları)	3
Enver Bey, Karikatür, (Karikatür)	4
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas)	5
İmzasız, Hâl-i Hazır, (Söyleşi/Sohbet)	6
İmzasız, Karikatür (Karikatür)	7
Toplu İğne, Vur Abalıya, Tanin (Fıkra)	8
Bir Diplomat, Hindistan'da Kadınlar İçtimaı (Fıkra)	10-15
Vasıf, Biraz İzahat (Gazetenin Okuyucu ile İlişkileri)	15
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür)	16
Sayı:3 28 Teşrinievvel 1324	**Sayfa**
Dürbün, Başlıksız, (Fıkra)	1
İmzasız, Sevgili Refiklerimize (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri)	2
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas)	2
İmzasız, Hâl-i Hazır (Söyleşi/Sohbet)	3
İmzasız, Maziye Ait (Söyleşi/Sohbet)	3
İmzasız, Bârika-i İrşâd (İlan)	3
İmzasız,Kari'lerimizden İstimzac (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri)	3
Mark Twain, Ra'd ve Berk, (Hikâye)	4
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece)	6
İmzasız, Ne Fark Var (Deneme)	7
Rind-İ Harâbâtî, Ebu'l- Hüdâ Efendi Hazretlerine (Şiir)	7
Toplu İğne, Vur Abalıya, Maârif Türbedar-ı Esbakı (Fıkra)	8
Hurdebin, Şimdiki Levhalardan, Hikmet Bey Biraderimize (Hikâye)	9
Bir Diplomat, Hindistan'da Kadınlar İçtimâı (İkinci Meclis) (Fıkra)	12

Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür)	13
İmzasız, Karikatür (Karikatür)	16
Sayı:4 4 Teşrinisani 1324	**Sayfa**
İmzasız, Hâl-i Hazır (Söyleşi/Sohbet)	1
İmzasız, Maziye Ait (Söyleşi/Sohbet)	1
İmzasız, Sadrazam Paşa ile Mülakat (Mülakat)	2
İmzasız, Neler Görüyoruz (Haber)	3
İmzasız, Hâriciye Nazırı ile Mülakat (Mülakat)	3
İmzasız, Ona (Şiir)	4
İmzasız, Karikatür (Karikatür)	5
Mark Twain,Saatim, (Hikâye)	6
Kaynana Zırıltısı, Gelen Mektuplar (Okur Mektupları)	7
Toplu İğne, Vur Abalıya, Maliye Müsteşarı, (Fıkra)	8
B.Şükrü, Karı koca Sırrı (Hikâye)	10-13
İmzasız, Boykotaj ve Kadınlarımız (Fıkra)	13
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece)	14
İmzasız, Başlıksız (Reklam)	14
İmzasız, Karikatür (Karikatür)	16
Sayı:5 11 Teşrinisani 1324	**Sayfa**
ENVER BEY, Karikatür (Karikatür)	1
İmzasız, Neler İşitiyoruz (İntihabat İçin) (Sosyal Hayat/Eleştiri)	2-3
İmzasız, Demet Gazetesinin Cenaze Merasimi (Nükteler)	4
İmzasız, Karikatür (Karikatür)	5
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas)	6
Toplu İğne, Vur Abalıya, Ahmet Mithat Daileri (Eleştiri)	8
Sedat Nuri,Karikatür (Karikatür)	9
Mark Twain,Ayı Saydı (Hikâye)	10
T.E, Redrü-r Red (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri)	13
İmzasız, İfade (Haber)	13
İmzasız, Başlıksız (Sosyal Hayat/Eleştiri)	13
A.F, Beliyye-yi Mudhike (Sosyal Hayat/Eleştiri)	14

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 16

Sayı:6 19 Teşrinisani 1324 **Sayfa**

İmzasız, HASAT, Neler İşitiyoruz (Davul'un Teşekkürü) (Fıkra) 1-3

Toplu İğne, Bir Diplomatın Beyanatı (Fıkra) 1-3

İmzasız, Karilerimize (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 3

İmzasız, Son Korkular (Mizahi Fıkra) 3

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4

Mark Twain,Sermuharrir, (Gazetenin Okuyucuları ile ilişkileri) 5

İmzasız, Burhaneddin Bey'in Üçüncü Oyunu (Eleştiri) 6

İmzasız, Başlıksız (Reklam) 7

İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 7

İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 7

Toplu İğne, Vur Abalıya, Ali Kemal Bey (Fıkra) 8

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 9

B.Şükrü, Yeni Mikrop (Hikâye) 10

Ali Aşkî, Bulgaristan Müzakeratı Nasıl Bitecek? (Okur Mektupları) 12

Mahmut Esat, Gelen Mektuplar (Okur Mektupları) 12

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13

İmzasız, Resimli Kitap ve Musavver Muhit (İlan) 14

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 16

Sayı:7 26 Teşrinisani 1324 **Sayfa**

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 1

İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 2

Toplu İğne, Neler İşitiyoruz (Fıkra) 4-6

Hasat, Neler İşitiyoruz (Fıkra) 4-6

S.Z, Tarihçe-i Vukuat (Tiyatro) 7

Toplu İğne, Vur Abalıya, Tevfik Fikret Bey (Eleştiri) 8

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 9

Bir Mütefennin, Aynen Mektup (Mektup) 11

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12

İmzasız, Telgraflar (Haber) 14

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 16
Sayı: 8 3 Kânunuevvel 1324 **Sayfa**
İmzasız, (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 2
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 3
Toplu İğne, Neler İşitiyoruz, Kar Dede (Fıkra) 4-5
Hasat, Neler İşitiyoruz (Kar Dede) (Fıkra) 4-5
Enver Bey, Karikatür (Karikatür) 6
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 7
Hasat, Vur Abalıya (Doktor Rıza Tevfik) (Eleştiri) 8
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 9
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 10
Dürbün, Neler Göreceğiz (Fıkra) 11
Mark Twain, Büyük Pederimin Hikâyesi (Hikâye) 12
İmzasız, İkdam Gazetesinden (İktibas) 14
İmzasız, Layiha (Sosyal Hayat/Eleştiri) 14
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 14
İmzasız, İlan (İlan) 16
İmzasız, Musavver Muhit Mecmuası (İlan) 16
İmzasız, İstişare Mecmuası (İlan) 16
İmzasız, Aşiyan (İlan) 16
Sayı: 9 10 Kânunuevvel 1324 **Sayfa**
Hasat, Neler İşitiyoruz (Bir Diplomatın Beyanatı) (Şiir) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 7
Toplu İğne, Vur Abalıya (Fıkra) 8
Fellah, Karikatür, (Karikatür) 9
M.E, Karikatür (Karikatür) 10
Mark Twain, İlm-i İktisat (Hikâye) 11
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 15
İmzasız, Başlıksız (İlan) 15
İmzasız, Fotoğrafya, Kartpostal ve Pul Heveskârânına (İlan) 15
İmzasız, Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası (Reklam) 16
Sayı: 10 17 Kânunuevvel 1324 **Sayfa**

İmzasız, Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı (Şiir) 2
İmzasız, Telgraf (Haber) 3
İmzasız, Başlıksız (Reklam) 3
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 3
Dürbün, Küçük Musahabe (Musahabe) 4
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 5
Fellah, Karikatür (Karikatür) 6
Fellah, Karikatür (Karikatür) 7
Toplu İğne, Vur Abalıya, Siyasi-i Şehir Kamil Paşa (Fıkra) 8
Cem,Karikatür (Karikatür) 9
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 10
Mark Twain, Uykusuz Bir Gece (Hikâye) 11
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 14
Vasıf, Arz-ı İtizar (Gazetenin Okuyucu ile İlişkileri) 14
İmzasız, Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası (Reklam) 16

Sayı: 11 31 Kânunuevvel 1325 **Sayfa**

İmzasız, Doktor Naim Hüseyin (Reklam) 1
İmzasız, Kiralık ve Satılık Daire (Reklam) 1
İmzasız, Satılık Köşk ve Bağ Mahalli (Reklam) 1
İmzasız, Askeriye ve Mülkiye Terzisi Yusuf Ziya (Reklam) 1
İmzasız, Kalemkâr, Kartonpiyerci, Yaldızcı ve Enbiye Telvinatı Müteahhidi (Reklam) 1
İmzasız, Satılık Motor (Reklam) 1
Sivrisinek, Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı (Şiir) 2
İmzasız, Tebrik-i Iyd ve Arz-ı İtizar (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 2
Handan, Dalgın Şair (Okur Mektupları) 3
İmza Mahfuzdur, Ciddi (Okur Mektupları) 6-7
Fellah,Karikatür (Karikatür) 8
İmzasız, Dram 1 Perde (Tiyatro) 8
Toplu İğne, Vur Abalıya, Şehir Mektupçusu (Eleştiri) 8
Mark Twain,Misafirim (Hikâye) 9
Fellah,Karikatür (Karikatür) 9

Fellah, Karikatür (Karikatür) 11
Fellah, Karikatür (Karikatür) 12
Hisar, Uşşakizade Halit Ziya Bey (Eleştiri) 12
M.T, Karilerime (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 12
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 15
Fellah,Karikatür (Karikatür) 16
Sayı: 12 7 Kânunusani 1325 **Sayfa**
Sedat Nuri,Karikatür (Karikatür) 1
İmzasız, Küçük Bir Musahabe (Musahabe) 4
Robin, Bir Yunanlının Rüyası (Fıkra) 5
Fellah, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 6
Fellah,Karikatür (Karikatür) 7
Toplu İğne, Vur Abalıya, Dâhi-i Edep (Eleştiri) 8
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 10
Hurdebin, Mazi ve Ati Muharriri (Deneme) 11
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
Mark Twain, Müteveffa Franklin (Hikâye) 13
İmzasız, İlan (İlan) 14
Fellah, Karikatür (Karikatür) 14
Sayı: 13 14 Kânunusani 1325 **Sayfa**
Telefon, Kamil Paşa ile Mülakat (Mülakat) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, Biraz Konuşalım (Söyleşi/Sohbet) 6
İmzasız, Mekteb-i Sultani Müdür-i Muhteremi Tevfik Fikret (Haber) 7
Dürbün, Küçük Musahabe (Musahabe) (Hikâye) 7
B.Şükrü, A'yan Kimler ve nasıl intihab olunabilir? (Fıkra) 7
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 10

İmzasız, Telgraflar (Haber) 11
Mark Twain, Tuhaf Bir Arkadaş (Hikâye) 11
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür) 13
Sayı: 14 28 Kânunusani 1325 **Sayfa**
Dürbün, Gazetecilik İlleti (Eleştiri) 2
İmzasız, Telgraflar (Haber) 3
İmzasız, Başlıksız (Haber) 3
Toplu İğne, Hususi Telgraf (Haber) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
Mark Twain, Nezle İçin (Hikâye) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
Toplu İğne, Ciddi, Açık Mektup (Okur Mektupları) 8
Toplu İğne, Vur Abalıya (Adem-i Merkeziyet Muhterî'i) (Fıkra) 9
Telefon, Biraz Konuşalım (Söyleşi/Sohbet) 10
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
Alelekser Elsine-İ Saire, Küçük Hikâyeler (Hikâye) 14
İmzasız, Tercüman-ı Hakikat (Reklam) 16
Sayı: 15 Fi 4 Şubat 1325 **Sayfa**
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 2
İmzasız, Karilerimize (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 2
Toplu İğne, Beyan-ı Teessüf (Fıkra) 2
Mızrap, Biraz Konuşalım, (Söyleşi/Sohbet) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
Mark Twain, Tarih Tekerrürden İbrettir (Hikâye) 6-7
Dürbün, Abdülhamit-i Sani ile Mülakat (Mülakat) 7
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
Alelekser Elsine-i Saire, Küçük Hikâyeler (Hikâye) 10
Telefon, Maliye Nezareti İle Mülakat (Mülakat) 11
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
İmzasız, Karilerimize (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 14
Sayı: 16 Fi 11 Şubat 1325 **Sayfa**
İmzasız,Edebiyat-ı Müstebinine (Reklam) 2
İmzasız, Musavver Mecmua (Reklam) 2
İmzasız, İlan (İlan) 2
İmzasız, Karilere (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 2
Telefon, Biraz Konuşalım (Söyleşi/Sohbet) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 7
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 7
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 7
İmzasız, Telgraflar (Haber) 8
Toplu İğne,Vur Abalıya (Ahmet Rıza Bey) (Fıkra) 8
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 9
İmza Kıyaset, Azizim Muharrir Efendi (Okur Mektupları) 10
M.T, Başlıksız (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 11
İmzasız, Başlıksız (Reklam) 11
Mark Twain, Cevap (Mektup) 11
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
İmzasız, Hilal Mecmuası (Reklam) 14
Alelekser Elsine-İ Saire, Küçük Hikâyeler (Hikâye) 14
Sayı: 17 Fi 18 Şubat 1325 **Sayfa**
İmzasız, Anadolu Kahtzedeganı Menfaatine (Reklam) 2
İmzasız, Karikatür (Reklam) 2
İmzasız, Resimli Bahçe Mecmuası (Reklam) 2
İmzasız, İlan (İlan) 2
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 2
İmzasız, Bilmecemiz (Bilmece) 3
İmzasız, Biraz Konuşalım (Bilmece) 3

Sedat Nuri, (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 6
İmzasız, Telgraf (Haber) 6
Toplu İğne,Cevap! (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 6
İmzasız, Başlıksız (Nükteler) 7
İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 7
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
Toplu İğne, Vur Abalıya (Mizancı Başı) (Eleştiri) 9
Cem, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
Temenni-i Muhal (Şiir) 14
M.H, Temenni-i Muhal (Şiir) 14
M.Servet, Kısm-ı Mahsus (Anadolu'dan Bir Ses Yahut Analık), (Şiir) 14
İmzasız, İstanbul Haritası (Reklam) 15
Sayı:18 Fi 25 Şubat 1325 **Sayfa**
İmzasız, İlan (İlan) 2
İmzasız, Mazi ve Ati (İlan) 2
İmzasız, Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti (Bilmece) 2
İmzasız, Başlıksız (İlan) 2
İmzasız, Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti (Bilmece) 2
İmzasız, Müdür Efendiler (İlan) 3
Fırka-I Kilâb Namına Âsitaneli Reis-İ Cumhur Karabaş, Müdür Efendi, (Sosyal Hayat/Eleştiri) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, İki Genç Hanım Arasında (Muhavere) 6
Karilerinizden Zurna, Gelen Mektuplar (Okur Mektupları) 7
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 7
İmzasız, Başlıksız (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 7
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8

Toplu İğne,Vur Abalıya (Hüseyin Cahit Bey) (Eleştiri) 9
Mark Twain,Kuş Palazı (Hikâye) 10
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
Sayı: 19 Fi 11 Mart 1325 **Sayfa**
İmzasız, İlan (İlan) 2
Ahmet Esat, Acı (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 2
Mızrap, Biraz Konuşalım (Söyleşi/Sohbet) 3
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
Fantaziyo, Konferansçılar Hakkında (Tiyatro) 6
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
Münekkit, Vur Abalıya (Ahmet Hikmet Bey) (Eleştiri) 9
İmzasız, Davul Numara 20 (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 11
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür) 12
Sedat Nuri, Karikatür (Karikatür) 13
İmzasız, Telgraflar (Haber) 14
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 14
Rodoslu Andır Mahmut, Taşradan: Mükâleme (Muhavere) 14
Sayı: 20 Fi 1 Nisan 1325 **Sayfa**
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 1
İmzasız, Başlıksız (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 2
İmzasız, Biraz Konuşalım (Söyleşi/sohbet) 2
Telefon, Davul'un Vasiyetnamesi (Vasiyetname) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
Toplu İğne, Povasun Davril (Hikâye) 6
İmzasız, Diplomasi (Fıkra) 7
İmzasız,Yevmi Gazetelerin Destur Mesleği (Söyleşi/Sohbet) 7
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
İmzasız, Rücuu'r-rücu (Şiir) 8
Toplu İğne, Vur Abalıya (Hüseyin Rahmi Bey) (Eleştiri) 9

İmzasız, Küçük Muhavereler (Muhavere) 10
Münekkit, Bir Düello (Hikâye) 10
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
İmzasız, Biraz Felsefe (Felsefe) 14
Sayyad, Gelen Mektuplar (Okur Mektupları) 14
İmzasız, Telgraflar (Haber) 15
Sayı: 21 15 Nisan 1325 **Sayfa**
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 1
Telefon, Biraz Konuşalım (Hasbihâl) 2
İmzasız, Hamiş-Davul Ne Yapıyor? Mark Twain Nerede? (Gazetenin Okuyucuları ile İlşkileri) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 4
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
Yutmaz, Dolma (Şiir) 6
İmzasız, Ciddi (Fıkra) 7
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
Toplu İğne,Vur Abalıya (Hamidof) (Fıkra) 9
Alelekser Elsine-İ Saire, Küçük Hikâyeler (Hikâye) 10
Dürbün,Nenemin Hikâyesi (Mülakat) 11
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 13
İmzasız, Kadıköy Kışlık Tiyatrosunda (Reklam) 15
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 16
Sayı: 22 29 Nisan 1325 **Sayfa**
İmzasız, Otuz Bir Mart Muhavereleri (Muhavere) 1
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 1
Telefon, Biraz Konuşalım (Hasbihâl) 2
İmzasız, Neler İşitiyoruz (Sosyal Hayat/Eleştiri) 4
Sedat Nuri,Karikatür (Karikatür) 4
İstanbulin, Vur Abalıya (Merkeziyet Mürevvici) (Fıkra) 6

Selim, Karikatür (Karikatür) 7
Hazret- İ Pâdişâhî Bende-İ Esdak Bed-Nâm Kulları, Kıymetli Bir Jurnal (Rüya) 8
Mark Twain, Refikimin Makalesi (Hikâye) 9
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
Sayı: 23 7 Mayıs 1325 **Sayfa**
Selim, Karikatür (Karikatür) 1
İmzasız, Bursa Sergisi (Reklam) 2
İmzasız, Şehbal (Reklam) 2
İmzasız, Abdülhamit-i Sani ve Devr-i Saltanatı/Hissiyat-ı Husuiye ve Siyasiye (Reklam) 2
Telefon, Biraz Konuşalım (Söyleşi/Sohbet) 3
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 5
Mızrap, Şöhret Dadı (Hikâye) 6
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
Münekkit, Vur Abalıya (Mahmut Sadık Bey) (Fıkra) 8
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 12
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 13
İmzasız, Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası (Reklam) 14
M.T, Biraz İzahat, (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) 15
Selim, Karikatür (Karikatür) 16
Sayı: 24 14 Mayıs 1325 **Sayfa**
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 1
İmzasız, Şehbal (İlan) 2
İmzasız, Doktor Naim Hüseyin (Masaj Tabip-i Mütehassısı) (İlan) 2
İmzasız, Panorama (İlan) 2
İmzasız, Abdülhamid-i Sani ve Devr-i Saltanatı (İlan) 2
Telefon, Biraz Konuşalım (Söyleşi/Sohbet) 3
İmzasız,Hoca Nasrettin ve Hakkı Bey (Fıkra) 4
Soresco, Karikatür (Karikatür) 5
İmzasız, Garip Satırlar (İktibas) 6
İmzasız, Alelekser Elsine-İ Saire, Küçük Hikâyeler (Hikâye) 7

İmzasız, Karikatür (Karikatür) 8
Keçi Boynuzu, Vur Abalıya (Fıkra) 8
Soresco, Karikatür (Karikatür) 10-13
İmzasız, Karikatür (Karikatür) 16

2. Alfabetik (Yazar Adına Göre) Dizin

Ahmet Esat

— Acı; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 19, 3 Nisan 325, s.2

Alelekser Elsine-i Saire

— Küçük Hikâyeler; (Hikâye) S 13, 14 Kanunisani 1324, s.7

— Küçük Hikâyeler; (Hikâye) S 14, 28 Kanunisani 1324, s.14

— Küçük Hikâyeler; (Hikâye) S 15, 4 Şubat 1324, s.10

— Küçük Hikâyeler; (Hikâye) S 16, 11 Şubat 1324, s.14

— Küçük Hikâyeler; (Hikâye) S 21, 15 Nisan 1325, s.10

— Küçük Hikâyeler; (Hikâye) S 24, 14 Mayıs 1325, s.7

Aliço

— Hicviye; (Şiir) S 1, 8 Teşrinievvel 324, s.9

Ali Aşkî

— Bulgaristan Müzakeratı Nasıl Bitecek?; (Okur Mektupları) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.12

A.F

— Beliyye-yi Mudhike; (Sosyal Hayat/Eleştiri) S 5, 11 Teşrinisani 1324,s.14

B.Şükrü

— Ondan Da Var; (Hikâye) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.4

— Karı Koca Sırrı; (Hikâye) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.10-13

— Yeni Mikrop; (Hikâye) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.10

— A'yan Kimler ve nasıl intihab olunabilir?; (Fıkra) S 13, 14 Kanunisani 1324, s.7

Bir Diplomat

— Hindistan'da Kadınlar İçtimaı; (Fıkra) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.10-15

— Hindistan'da Kadınlar İçtimâı; (Fıkra) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.12

(İkinci Meclis)

Bir Mütefennin

— Aynen Mektup; (Mektup) S 7, 26 Teşrinisani 1324,s.11

Cem

— Karikatür; (Karikatür) S 17, 18 Şubat 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 10, 18 Şubat 1324, s.9

Dürbün

— Başlıksız; (Fıkra) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.1

— Neler Göreceğiz; (Fıkra) S 8, 3 Kânunisani 324, s.11

— Nenemin Hikâyesi; (Mülakat) S 21, 15 Nisan 1325, s.11

— Küçük Musahabe; (Musahabe) S 10, 17 Kânunievvel 1324, s.4

— Küçük Musahabe; (Musahabe) S 13, 14 Kânunisani 1324, s.2

— Gazetecilik İlleti; (Eleştiri) S 14, 28 Kânunisani 1324,s.2

— Abdülhamit –i Sani ile Mülakat; (Mülakat) S 15, 4 Şubat 1324, s.7

Enver Bey

— Karikatür; (Karikatür) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.1

— Karikatür; (Karikatür) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.6

Fantaziyo

— Konferansçılar Hakkında; (Tiyatro) S 19, 11 Mart 1325, s.6

Fırka-I Kilâb Namına Âsitaneli Reis-İ Cumhur Karabaş

— Müdür Efendi; (Sosyal Hayat/Eleştiri) S 18, 25 Şubat 1324, s.3

Fellah

— Karikatür; (Karikatür) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.9

— Karikatür; (Karikatür) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.6

— Karikatür; (Karikatür) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.9

— Karikatür; (Karikatür) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.11

— Karikatür; (Karikatür) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.16

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.14

— Karikatür; (Karikatür) S 22, 29 Nisan 1325, s.5

Handan

— Dalgın Şair; (Okur Mektupları) S 11, 31 Kânunievvel 1324, s.3

Hasat

— Neler İşitiyoruz (Davul'un Teşekkürü); (Fıkra) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.1-3

— Neler İşitiyoruz; (Fıkra) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.4-6

— Neler İşitiyoruz (Kar Dede); (Fıkra) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.4-5

— Vur Abalıya (Doktor Rıza Tevfik); (Eleştiri) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.8

— Neler İşitiyoruz (Bir Diplomatın Beyanatı); (Şiir), S 10 Kanunievvel 1324, s.3

— Hazret-i Pâdişâhî Bende-i Esdak Bed-Nâm Kulları

— Kıymetli Bir Jurnal; (Rüya) S 22, 29 Nisan 1325, s.8

Hurdebin

— Mazi ve Ati Muharriri; (Deneme) S 12, 7 Kânunisani 324, s.11

— Şimdiki Levhalardan, Hikmet Bey Biraderimize; (Hikâye) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.9

Hisar

— Uşşakizade Halit Ziya Bey; (Eleştiri) S 11, 31 Kânunievvel 1324, s.12

44

İmza Mahfuzdur

— Ciddi; (Okur Mektupları) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.6-7

İmza Kıyaset

— Azizim Muharrir Efendi; (Okur Mektupları) S 16, 11 Şubat 1324, s.10

İmzasız

— İki Mühim İlan; (İlan) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 1,14 Teşrinievvel 1324, s.3

— Garip Satırlar; (İktibas) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 1,14 Teşrinievvel 1324, s.7

— Hâl-i Hazır; (Hasbihâl) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.11

— Maziye Ait; (Hasbihâl) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.11

— Karikatür; (Karikatür) S 1,14 Teşrinievvel 1324, s.12

— Küçük Bir Musahabe; (Musahabe) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.1

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.3

— Gelen Mektuplar; (Okur Mektupları) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.3

— Garip Satırlar; (İktibas) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.5

— Hâl-i Hazır; (Hasbihâl) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.6

— Karikatür; (Karikatür) S 2,21 Teşrinievvel 1324, s.7

— Garip Satırlar; (İktibas) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.2

— Hâl-i Hazır; (Hasbihâl) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

— Maziye Ait; (Hasbihâl) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

— Bârika-i İrşâd; (İlan) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

— Sevgili Refiklerimize; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.2

— Kari'lerimizden İstimzac; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.6

— Ne Fark Var; (Deneme) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 3,14 Teşrinievvel 1324, s.16

— Hâl-i Hazır; (Hasbihâl) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.1

— Maziye Ait; (Hasbihâl) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.1

— Sadrazam Paşa ile Mülakat; (Mülakat) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.2

— Neler Görüyoruz; (Haber) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.3

— Hâriciye Nazırı ile Mülakat; (Mülakat) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.3

— Ona; (Şiir) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.5

— Boykotaj ve Kadınlarımız; (Fıkra) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.13

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 4, Teşrinisani 1324, s.14

— Başlıksız; (Reklam) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.14

— Karikatür; (Karikatür) S 4,14 Teşrinievvel 1324, s.16

— Neler İşitiyoruz (İntihabat İçin); (Sosyal Hayat/Eleştiri) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.2-3

— Demet Gazetesinin Cenaze Merasimi; (Nükteler) S 5, Teşrinisani 1324,

s.4

— Garip Satırlar; (İktibas) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.6

— Karikatür; (Karikatür) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.5

— İfade; (Haber) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.13

— Başlıksız; (Sosyal Hayat/Eleştiri) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.13

— Karikatür; (Karikatür) S 5,14 Teşrinievvel 1324, s.16

— Karilerimize; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.3

— Son Korkular; (Mizahi Fıkra) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.3

— Karikatür; (Karikatür) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.4

— Burhaneddin Bey'in Üçüncü Oyunu; (Eleştiri) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.6

— Başlıksız; (Reklam) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.7

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.7

— Garip Satırlar; (İktibas) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.9

— Karikatür; (Karikatür) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.13

— Resimli Kitap ve Musavver Muhit; (İlan) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.14

— Karikatür; (Karikatür) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.16

— Karikatür; (Karikatür) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.1

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.9

— Karikatür; (Karikatür) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.16

— Telgraflar; (Haber) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.14

— 4 Kanuni Evvel 324 Perşembe; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.2

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.3

— Karikatür; (Karikatür) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.9

— Karikatür; (Karikatür) S 8, 26 Teşrinisani 1324, s.10

— İkdam Gazetesinden; (İktibas) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.14

— Layiha; (Sosyal Hayat/Eleştiri) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.14

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.14

— İlan; (İlan) S 8, 3 Kanunisani 1324, s.16

— Musavver Muhit Mecmuası; (İlan) S 8, 3 Kanunisani 1324, s.16

— İstişare Mecmuası; (İlan) S 8, 3 Kanunisani 1324, s.16

— Aşiyan; (İlan) S 8, 3 Kanunisani 1324, s.16

— Karikatür; (Karikatür) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.7

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.15

— Başlıksız; (İlan) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.15

— Fotoğrafya, Kartpostal ve Pul Heveskârânına; (İlan) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.15

— Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası; (Reklam) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.16

— Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı; (Şiir) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.2

— Telgraf; (Haber) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.3

— Başlıksız; (Reklam) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.3

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.3

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.10

— Karikatür; (Karikatür) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.14

— Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası; (Reklam) S 10,10 Kanunievvel 1324, s.16

— Doktor Naim Hüseyin; (Reklam) S 11,31 Kanunievvel 1324, s.1

— Kiralık ve Satılık Daire; (Reklam) S 11,31 Kanunievvel 1324, s.1

— Satılık Köşk ve Bağ Mahalli; (Reklam) S 11,31 Kanunievvel 1324, s.1

— Askeriye ve Mülkiye Terzisi Yusuf Ziya; (Reklam) S 11,31 Kanunievvel

1324, s.1

— Kalemkâr, Kartonpiyerci, Yaldızcı ve Enbiye Telvinatı Müteahhidi; (Reklam) S 11,31 Kanunievvel 1324, s.1

— Satılık Motor; (Reklam) S,31 Kanunievvel 1324, s.1

— Tebrik-i Iyd ve Arz-ı İtizar; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.2

— Dram 1 Perde; (Tiyatro) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.8

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.15

— Küçük Bir Musahabe; (Musahabe) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 17 Kanunievvel 1324, s.6

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 17 Kanunievvel 1324, s.10

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 17 Kanunievvel 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.12

— İlan; (İlan) S 12, 7 Kanunisani 1324, s. 14

— Karikatür; (Karikatür) S 13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.5

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 13, 7 Kanunisani 1324, s.6

— Mekteb-i Sultani Müdür-i Muhteremi Tevfik Fikret; (Haber) S 13, 7 Kanunisani 1324,s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.8

— Garip Satırlar; (İktibas) S 13, 14 Kanunisani 1324, s.10

— Telgraflar; (Haber) S 13, 14 Kanunisani 1324,s.11

— Karikatür; (Karikatür) S 13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.12

— Telgraflar; (Haber) S 14, 28 Kanunisani 1324, s.3

— Başlıksız; (Haber) S 14, 28 Kanunisani 1324, s.3

— Karikatür; (Karikatür) S 14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.13

— Tercüman-ı Hakikat; (Reklam) S 14, 28 Teşrinisani 1324, s.16

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 15, 4 Şubat 1324, s.2

— Karilerimize; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 15 4 Şubat 1324,

s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 15, Fi 4 Şubat 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 15, Fi 4 Şubat 1324, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 15, Fi 4 Şubat 1324, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 15, Fi 4 Şubat 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 15, Fi 4 Şubat 1324, s.13

— Karilerimize; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 15 4 Şubat 1324, s.14

— Edebiyat-ı Müstebinine; (Reklam) S 16, 11 Şubat 1324, s.2

— Musavver Mecmua; (Reklam) S 16, 11 Şubat 1324, s.2

— İlan; (İlan) S 16, 11 Şubat 1324, s.2

— Karilere; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 16 11 Şubat 1324, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 16, 11 Şubat 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 16, 11 Şubat 1324, s.5

— Garip Satırlar; (İktibas) S 16, 11 Şubat 1324, s.7

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 16, 11 Şubat 1324, s.7

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 16, 11 Şubat 1324, s.7

— Telgraflar; (Haber) S 16, 11 Şubat 1324, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 16, 11 Şubat 1324, s.9

— Başlıksız; (Reklam) S 16, 11 Şubat 1324, s.11

— Karikatür; (Karikatür) S 16, 11 Şubat 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 16, 11 Şubat 1324, s.13

— Hilal Mecmuası; (Reklam) S 16, 11 Şubat 1324, s.14

— Anadolu Kahtzedeganı Menfaatine; (Reklam) S 17, 18 Şubat 1324, s.2

— Karikatür; (Reklam) S 17, 18 Şubat 1324, s.2

— Resimli Bahçe Mecmuası; (Reklam) S 17, 18 Şubat 1324, s.2

— İlan; (İlan) S 17, 18 Şubat 1324, s.2

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 17, 18 Şubat 1324, s.2

— Bilmecemiz; (Bilmece) S 17, 18 Şubat 1324, s.3

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 17, 18 Şubat 1324, s.3

— Karikatür; (Karikatür) S 17, 18 Şubat 1324, s.5

— Garip Satırlar; (İktibas) S 17, 18 Şubat 1324, s.6

— Telgraf; (Haber) S 17, 18 Şubat 1324, s.6

— Başlıksız; (Nükteler) S 17, 18 Şubat 1324, s.7

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 17, 18 Şubat 1324, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 17, 18 Şubat 1324, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 17, 18 Şubat 1324, s.13

— İstanbul Haritası; (Reklam) S 17, 18 Şubat 1324, s.15

— İlan; (İlan) S 18, 25 Şubat 1324, s.2

— Mazi ve Ati; (İlan) S 18, 25 Şubat 1324, s.2

— Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti; (Bilmece) S 18, 25 Şubat 1324, s.2

— Başlıksız; (İlan) S 18, 25 Şubat 1324, s.2

— Müdür Efendiler; (İlan) S 18, 25 Şubat 1324, s.3

— Karikatür; (Karikatür) S 18, 25 Şubat 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 18, 18 Şubat 1324, s.5

— İki Genç Hanım Arasında; (Muhavere) S 18, 25 Şubat 1324, s.6

— Garip Satırlar; (İktibas) S 18, 25 Şubat 1324, s.7

— Başlıksız; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 18, 25 Şubat 1324, s.7

— Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti; (Bilmece) S 18, 25 Şubat 1324, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 18, 18 Şubat 1324, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 18, 18 Şubat 1324, s.13

— İlan; (İlan) S 19, 11 Mart 1325, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 19, 11 Mart 1325, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 19, 11 Mart 1325, s.8

— Davul Numara 20; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 19, 11 Mart 1325, s.11

— Telgraflar; (Haber) S 19, 11 Mart 1325, s.14

— Garip Satırlar; (İktibas) S 19, 11 Mart 1325, s.14

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.1

— Başlıksız; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 20 1 Nisan 1325, s.2

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 20, 1 Nisan 1325, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.5

— Diplomasi; (Fıkra) S 20, 1 Nisan 1325, s.7

— Yevmi Gazetelerin Destur Mesleği; (Hasbihâl) S 20, 1 Nisan 1325, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.8

— Rücuu'r-rücu; (Şiir) S 20, 1 Nisan 1325, s.8

— Küçük Muhavereler; (Muhavere) S 20, 1 Nisan 1325, s.10

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 20, 1 Nisan 1325, s.13

— Biraz Felsefe; (Felsefe) S 20, 1 Nisan 1325, 14

— Telgraflar; (Haber) S 20, 1 Nisan 1325s.15

— Karikatür; (Karikatür) S 21, 15 Nisan 1325, s.1

— Hamiş-Davul Ne Yapıyor? Mark Twain Nerede?; (Gazetenin Okuyucuları ile İlşkileri) S 21, 15 Nisan 1325, s.3

— Karikatür; (Karikatür) S 21, 15 Nisan 1325, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 21, 15 Nisan 1325, s.5

— Ciddi; (Fıkra) S 21, 15 Nisan 1325, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 21, 15 Nisan 1325, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 21, 15 Nisan 1325, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 21, 15 Nisan 1325, s.13

— Kadıköy Kışlık Tiyatrosunda; (Reklam) S 21, 15 Nisan 1325, s.15

— Karikatür; (Karikatür) S 21,14 Teşrinievvel 1324, s.16

— Otuz Bir Mart Muhavereleri; (Muhavere) S 22, 29 Nisan 1325, s.1

— Karikatür; (Karikatür) S 22, 29 Nisan 1325, s.1

— Neler İşitiyoruz; (Sosyal Hayat/Eleştiri) S 22, 7 Mayıs 125, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 22, 29 Nisan 1325, s.12

— Bursa Sergisi; (Reklam) S 23, 7 Mayıs 1325, s.2

— Şehbal; (Reklam) S 23, 7 Mayıs 1325, s.2

— Abdülhamit-i Sani ve Devr-i Saltanatı/ Hissiyat-ı Husuiye ve Siyasiye; (Reklam) S 23,7 Mayıs 1325, s.2

— Karikatür; (Karikatür) S 23, 7 Mayıs 1325, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 23, 7 Mayıs 1325, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 23, 7 Mayıs 1325, s.12

— Garip Satırlar; (İktibas) S 23, 7 Mayıs 1325, s.13

— Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası; (Reklam) S 23,7 Mayıs 1325, s.14

— Karikatür; (Karikatür) S 24, 14 Mayıs 1325, s.1

— Şehbal; (İlan) S 24, 14 Mayıs 1325, s.2

— Doktor Naim Hüseyin (Masaj Tabip-i Mütehassısı); (İlan) S 24, 14 Mayıs 1325, s.2

— Panorama; (İlan) S 24, 14 Mayıs 1325, s.2

— Abdülhamid-i Sani ve Devr-i Saltanatı; (İlan) S 24, 14 Mayıs 1325, s.2

— Hoca Nasrettin ve Hakkı Bey; (Fıkra) S 24, 14 Mayıs 1325, s.4

— Garip Satırlar; (İktibas) S 24, 14 Mayıs 1325, s.6

— Karikatür; (Karikatür) S 24, 14 Mayıs 1325, s.8

— Karikatür; (Karikatür) S 24, 14 Mayıs 1325, s.16

KARİLERİNİZDEN ZURNA

— Gelen Mektuplar; (Okur Mektupları) S 18, 25 Şubat 1324, s.7

K.K

— Seninle; (Hikâye) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.10

Kaynana Zırıltısı

— Gelen Mektuplar; (Okur Mektupları) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.7

Keçi Boynuzu

— Vur Abalıya; (Fıkra) S 24, 14 Mayıs 1325, s.8

Mahmut Esat

— Gelen Mektuplar; (Okur Mektupları) S 6, 13 Teşrinisani 1324, s.12

M.E

— Karikatür; (Karikatür) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.10

M.H

— Temenni-i Muhal; (Şiir) S 17, 18 Şubat 1324, s.14

Mark Twain

— Ziyaretçilerim; (Hikâye) S 1, 14 Teşrinievvel 1324, s.8

— Ra'd ve Berk; (Hikâye) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.4

— Saatim; (Hikâye) S 4, 4 Teşrinisani 1324, s.6

— Ayı Saydı; (Hikâye) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.10

— Sermuharrir; (Gazetenin Okuyucuları ile ilişkileri) S 6, 9 Teşrinisani

1324, s.5

— Büyük Pederimin Hikâyesi; (Hikâye) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.12

— İlm-i İktisat; (Hikâye) S 9, 10 Kanunievvel 1324, s.11

— Uykusuz Bir Gece; (Hikâye) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.11

— Misafirim; (Hikâye) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.9

— Müteveffa Franklin; (Hikâye) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.13

— Tuhaf Bir Arkadaş; (Hikâye) S 13, 14 Kanunisani 1324, s.11

— Nezle İçin; (Hikâye) S 14, 28 Kanunisani 1324 s.4

— Tarih Tekerrürden İbrettir; (Hikâye) S 15, 4 Şubat 1324, s.6-7

— Cevap; (Mektup) S 16, 11 Şubat 1324, s.11

— Kuş Palazı; (Hikâye) S 18, 25 Şubat 1324, s.10

— Refikimin Makalesi; (Hikâye) S 22, 28 Nisan 1325, s.9

Mızrap

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 15, 4 Şubat 1324, s.3

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 19, 11 Mart 1325, s.3

— Şöhret Dadı; (Hikâye) S 23, 7 Mayıs 1325, s.6

Münekkit

— Bir Düello; (Hikâye) S 20,1 Nisan 1325, s.10

— Vur Abalıya (Ahmet Hikmet Bey); (Eleştiri) S 19, 11 Mart 1325, s.9

— Vur Abalıya (Mahmut Sadık Bey); (Fıkra) S 23, 7 Mayıs 1325, s.8

M.Servet

— Kısm-ı Mahsus (Anadolu'dan Bir Ses Yahut Analık); (Şiir) S 17, 18 Şubat 1324, s.14

M.T

— Karilerime; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.12

— Başlıksız; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 16, 11 Şubat 1324, s.11

— Biraz İzahat; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 23,7 Mayıs 1325, s.15

İstanbulin

— Vur Abalıya (Merkeziyet Mürevvici); (Fıkra) S 22, 29 Nisan 1325, s.6

Telefon

— Kamil Paşa ile Mülakat; (Mülakat) S 13, 14 Kanunisani 1324, s.3

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 14, 28 Kanunisani 1324, s.10

— Maliye Nezareti İle Mülakat; (Mülakat) S 15, 4 Şubat 1324, s.11

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 16, 11 Şubat 1324, s.3

— Davul'un Vasiyetnamesi; (Vasiyetname) S 20, 1 Nisan 1325, s.3

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 21, 15 Nisan 1325, s.2

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 22, 29 Nisan 1325, s.2

— Biraz Konuşalım; (Hasbihâl) S 23, 7 Mayıs 1325, s.3

— Biraz Konuşalım, (Hasbihâl) S 24, 14 Mayıs 1325, s.3

T.E

— Redrü-r Red; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.13

Toplu İğne

— Vur Abalıya, Bulgar Kardeşler; (Fıkra) S 1, 14 Teşrinievvel 1908, s.6

— Vur Abalıya, Tanin; (Fıkra) S 2, 19 Eylül 1324,s.8

— Vur Abalıya, Maârif Türbedar-ı Esbakı; (Fıkra) S 3, 5 Teşrinievvel 1324, s.8

— Vur Abalıya, Maliye Müsteşarı; (Fıkra) S 4, 30 Teşrinievvel 1324, s.8

— Vur Abalıya, Ahmet Mithat Daileri; (Eleştiri) S 5, 7 Teşrinisani 1324, s.8

— Neler İşitiyoruz, Bir Diplomatın Beyanatı; (Fıkra) S 6, 19 Teşrinisani 1324, s.1-3

— Vur Abalıya, Ali Kemal Bey; (Fıkra) S 6, 13 Teşrinisani 1324, s.8

— Neler İşitiyoruz; (Fıkra) S 7, 26 Teşrinisani 1324, s.4-6

— Vur Abalıya, Tevfik Fikret Bey; (Eleştiri) S 7, 19 Teşrinisani 1324, s.8

— Neler İşitiyoruz, Kar Dede; (Fıkra) S 8, 3 Kanunievvel 1324, s.4-5

— Vur Abalıya; (Fıkra) S 9, 8 Kanunievvel 1324, s.8

— Vur Abalıya, Siyasi-i Şehir Kamil Paşa; (Fıkra) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.8

— Vur Abalıya, Şehir Mektupçusu; (Eleştiri) S 11, 19 Kanunievvel 1324, s.8

— Vur Abalıya, Dâhi-i Edep; (Eleştiri) S 12, 3 Kanunisani 1324, s.8

— Hususi Telgraf; (Haber) S 14, 28 Kanunisani 1324, s.3

— Ciddi, Açık Mektup; (Okur Mektupları) S 14, 28 Kanunisani 1324, s.8

— Vur Abalıya (Adem-i Merkeziyet Muhterî'i); (Fıkra) S 14, 15 Kanunisani 1324, s.9

— Beyan-ı Teessüf, (Fıkra) S 15, 4 Şubat 1324, s.2

— Vur Abalıya (Ahmet Rıza Bey); (Fıkra) S 16, 21 Kanunisani 1324, s.8

— Cevap!; (Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri) S 17, 18 Şubat 1324, s.6

— Vur Abalıya (Mizancı Başı); (Eleştiri) S 17, 14 Şubat 1324, s.9

— Vur Abalıya (Hüseyin Cahit Bey); (Eleştiri) S 18, 22 Şubat 1324, s.9

— Povasun Davril; (Hikâye) S 20, 1 Nisan 1325, s.6

— Vur Abalıya (Hüseyin Rahmi Bey); (Eleştiri) S 20, 27 Mart 1325, s.9

— Vur Abalıya (Hamidof); (Fıkra) S 21, 15 Nisan 1325, s.9

Rind-i Harâbâtî

— Ebu'l- Hüdâ Efendi Hazretlerine; (Şiir) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.7

Robin

— Bir Yunanlının Rüyası; (Fıkra) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.5

Rodoslu Andır Mahmut

— Taşradan: Mükâleme; (Muhavere) S 19, 11 Mart 1325, s.14

Sayyad

— Gelen Mektuplar; (Okur Mektupları) S 20, 1 Nisan 1325, s.14

Sedat Nuri

— Karikatür; (Karikatür) S 2,21 Teşrinievvel 1324, s.16

— Karikatür; (Karikatür) S 3, 28 Teşrinievvel 1324, s.13

— Karikatür; (Karikatür) S 5, 11 Teşrinisani 1324, s.9

— Karikatür; (Karikatür) S 12, 7 Kanunisani 1324, s.1

— Karikatür; (Karikatür) S 13, 14 Kanunisani 1324, s.13

— Karikatür; (Karikatür) S 17, 18 Şubat 1324, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 18, 25 Şubat 1324, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 18, 25 Şubat 1324, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 19, 11 Mart 1325, s.4

— Karikatür; (Karikatür) S 19, 11 Mart 1325, s.12

— Karikatür; (Karikatür) S 19, 11 Mart 1325, s.13

— Karikatür; (Karikatür) S 22, 29 Nisan 1325, s.4

Selim

— Karikatür; (Karikatür) S 22, 29 Nisan 1325, s.7

— Karikatür; (Karikatür) S 23, 7 Mayıs 1325, s.1

— Karikatür; (Karikatür) S 23, 7 Mayıs 1325, s.16

Sivrisinek

— Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı; (Şiir) S 11, 31 Kanunievvel 1324, s.2

Soresco

— Karikatür; (Karikatür) S 24, 14 Mayıs 1325, s.5

— Karikatür; (Karikatür) S 24, 14 Mayıs 1325, s.10-13

S.Z

— Tarihçe-i Vukuat; (Tiyatro) S 7, Fi 15 Teşrinisani 1324, s.7

Vasıf

— Biraz İzahat; (Gazetenin Okuyucu ile İlişkileri) S 2, 21 Teşrinievvel 1324, s.15

— Arz-ı İtizar; (Gazetenin Okuyucu ile İlişkileri) S 10, 17 Kanunievvel 1324, s.14

Yutmaz

— Dolma; (Şiir) S 21, 29 Nisan 1325, s.6

SONUÇ

18. yüzyılın başlarında başlayan çağdaşlaşma girişimlerini 19. yüzyılda Tanzimat ve Islahat hareketleri ile Meşrutiyet'in ilanı takip etmiş ve bu hadiseler 20. yüzyılda ilan edilen II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet'e temel oluşturmuştur. Bu süreçte yaşanan gelişmeler yeni bir toplum görüşünün oluşmasını sağlamış, devlet yapısında ise köklü değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur.

Tanzimat dönemiyle birlikte ortaya çıkmaya başlayan gazete ve dergileri, yayımlandıkları dönemin özelliklerini yansıtan en önemli ve verimli bilgi kaynakları olarak kabul etmek gerekir. 1901–1908 yılları arasında, basın faaliyetleri üzerinde sansürün artması sebebiyle, halkın haber alma ve bilgi edinme özgürlüğü sekteye uğramıştır. II. Meşrutiyet ile birlikte pek çok gazete ve dergi yeniden yayım sahasına girmiştir. Bu gazete ve dergilerde farklı kültür-düşünce birikimi, dünya görüşü ve siyasî anlayışa sahip yazar ve şairler fikirlerini ifade etme, eserlerini yayımlama fırsatını yakalamışlardır. İşte savaşların, baskıların yaşandığı istibdat döneminden sonra ilan edilen II. Meşrutiyet'in ardından, II. Meşrutiyet'in sıkıntılı ve çalkantılı günlerinde yayım sahasına giren, bizim incelememize de konu olan gazetelerden biri de *Davul*'dur. *Davul Gazetesi*, hem çağdaş bir yayım anlayışı takip etmiş olması hem de farklı alanlara ilişkin pek çok yazıya yer vermiş olması nedeniyle oldukça dikkat çekici bir süreli yayın olarak öne çıkmaktadır.

Davul gazetesi toplumun yüzünü güldürmek, onların sesi olmak adına yayın hayatına başlamıştır. *Davul* gazetesinin ilk sayısında temel gayesinin "Hürriyeti, bütün Osmanlı mıntıkasına yaymak", her alanda hürriyeti kazandırmak; bunun için de belli unsurları cesaretlendirmek, teşvik etmek olduğu ifade edilir. Gazete yayın politikasını gerçekleştirmek için içerik ve model olarak bir Fransız mizah dergisini (*Fantaziyo*) esas almıştır. "Vur Abalıya" başlığı altında *Fantaziyo*'da çıkan bazı yazılara, "Karışık Şeyler" başlığı altında hükümetin karar verdiği bazı garip uygulamalara, "Garip Satırlar" başlığı altında da matbuatta kullanılan yanlış cümle ve kelimelerin düzeltilmesine yer verilmiştir. Gazete, yayın politikasında beyan ettiği ifadelere genel olarak sadık kalmış, ancak bazen bu politikanın dışında kalan yazılara yer verilmiştir.

Davul gazetesi değişik sahalarda da (siyasî, içtimaî, felsefî) yazılar

yayımlamış bir gazete olmakla birlikte bu yazıların çoğunluğunu edebî nitelikli yazıların teşkil ettiğini söyleyebiliriz. Ayrıca gazetenin her sayısında Avrupa hayatı hakkında bilgi veren metinler bulunur. Siyasî içerikli yazıların yayımlanabilmesinde Meşrutiyet'in yeniden ilanının sağladığı hürriyet ve serbestlik havasının çok önemli bir rolü vardır. Gazetenin bütününe bakıldığında, işlenen konuların başında gazetenin ifadesiyle "Abdülhamit-i Sani ve Bulgaristan" konularının geldiği görülür. Bu iki konunun sık işlenmesini, dönemin siyasi olaylarına bağlanabilir. Gazetenin diğer yayınlardan ayrılan en önemli özelliği bütün mizahi kurgusunu Sultan Abdülhamit'e göre şekillendirmiş olmasıdır. Sultan Abdülhamit ile ilgili yazılar daha çok onun olumsuz yönlerini ön plana çıkaran, onu eleştiren muhtevadadır. Bu tavır, gazetenin son sayılarında o kadar bariz bir hal almıştır ki Sultan Abdülhamit'in tahtan indirilmesinin ardından, sevinme dozu oldukça yüksek yazı ve karikatürlere yer verilmiştir. Konuyla ilgili bir yazıda, Sultan'ın iktidardan alınmasının çok sevindirici bir haber olduğundan ve artık o günden sonra bütün halkın daha hür yaşayacağından bahsedilir.

Gazetenin belli sayılarında imlâ ile ilgili mülahazalara da yer verilir. "Garip Satırlar" başlığı altında bazı gazetelerde geçen cümle kurgusu ve gramatikal olarak yanlış görülen cümleler alaycı bir şekilde tenkit edilmektedir.

Gazetede edebî türlerden sayısı itibarıyla en zengin olan tür hikâye olmakla birlikte fıkra, hiciv, bilmece, muhavere gibi türlerle de sık karşılaşırız. Diğer türlere nazaran daha az kullanılan türün ise şiir olduğunu söyleyebiliriz. Bunların yanında mülakat, tiyatro, mektup ile ilan, reklam, telgraf gibi metinler de yer almaktadır. Bu türlerin bazılarında mizah, bazılarında ise siyasî olaylar ağır basmaktadır. Bahsi geçen bu metinlerin bir kısmının edebî yönü de güçlüdür. Bunun en güzel örnekleri de "Vur Abalıya" bölümünde karşımıza çıkar. İlgili bölümde birçok siyasetçi, edebiyatçı karikatürize edilir. Yazarlar, siyasetçiler, diplomatlar, dönemin padişahı vb. birçok kişi sert bir üslupla eleştirilmiştir. Karikatür bölümü toplumda yaşanan, güncel olan olaylar çizimlerle sayfalara taşınmıştır.

Gazete içerisinde yer alan yazarlara bakacak olursak; bazıları imzasız, bazıları dönemin olaylarından dolayı müstear isimlerle yazmayı tercih etmişlerdir; bazı yazılarınsa kime ait olduğu bellidir. Karikatüristlerin de kimlikleri yer almaktadır. *Davul*'un yazar ve karikatürist kadrosunda; A.F, Ahmet Esat, Aliço, Ali

Aşki, Andır Mahmut, Bednam, B. Şükrü, Bir Diplomat, Celal Sahir (Erozan), Dürbün, Enver Bey, Hakkı Tarık, Handan, Hasat, Hisar, Hurdebin, K.K, Kaynana Zırıltısı, Keçiboynuzu, Mahmut Esat, M.H, M.Servet, Mark Twain, M.T, Rind-i Harabati, Robin, S.Z, Toplu İğne, T.E, Telefon, Vasıf gibi yazarlar ve A. Enver, (Cemil) Cem, Damat Fahir Bey, Fellah, M.E, S[edat] Nuri [İleri], Selim, Soresco gibi karikatüristler yer alır.

Davul gazetesi içerik zenginliğiyle olduğu kadar sayfalarında yer verilen resimler, karikatürler ile görsellik açısından da oldukça dikkate değer bir dergidir. Gazetede toplam 72 tane karikatür yer almıştır. Davul'da siyasi olaylarla ilgili, özellikle II. Abdülhamit ve Bulgaristan ile ilgili oldukça fazla karikatüre rastlarız. Gazetenin bir karikatüründe, Bulgaristan konusundaki tavrı onun mizah anlayışını ortaya koymaktadır. Karikatürde Bulgaristan krallık tacının büyük bir heykeli resmedilmiştir. Bir Türk işçi farkına varmadan bu tacın inşası için el arabasıyla inşaata malzeme taşımaktadır. Yani Türkler farkına varmadan Bulgaristan krallığına harç taşımaktadır. Gazetenin sütunları arasındaki bazı boşluklara, gazetenin adıyla müsemma, davul çalan bir davulcu figürü yerleştirilmiştir.

Gazetede noktalama işaretlerine hassasiyet gösterilmektedir. Gazetenin üslubu, dönemin Türkçesini yansıtmak bakımından önemlidir. Genel olarak metinlerde Arapça kelime ve tamlamalar yoğunluktadır. Bugün kullanımdan düşmüş birçok Arapça kelime o dönemde kullanımdadır. Bu kelimelerin orijinallerine sadık kalınarak yazılmasına özen gösterilmiş, zaman zaman başka yazarlar ve gazeteler tarafından bu sadakate uygun yazılmayan kelimeler için ikazda bulunulmuştur.

Davul gazetesi ilk başlarda renksiz basılmış, arada birkaç sayı da renkli olarak çıkarılmıştır. *Davul* gazetesi uzun soluklu olamamasına rağmen adı akıllarda kalan, süreli yayınlar arasında önem ihtiva eden gazetelerden biri olmuştur.

Davul gazetesi dönemin siyasî ortamını ve algısını yansıtmak açısından önemli bir yerde durmaktadır. Zaman zaman mizah dışı metinlere verilmiş olsa da kendi dönemi içinde mizah açısından iyi sayılabilecek seviyede bir gazetedir. Gazete toplumumuzun yaşanan baskı döneminin verdiği huzursuzluğu, yaşanan sıkıntılı dönemleri arka planda tutmalarını sağlayarak; toplumumuzu güldürmeyi, güldürürken de düşündürmeyi başarabilmiştir. Ayrıca gazete yayımlandığı dönemin mizah ve eleştiri anlayışını yansıtması yönüyle önemli bir kaynak durumundadır.

KAYNAKLAR

A. Kitap

Akyüz, Kenan, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860–1923*, İstanbul 1995.

Çetin, Nurullah, *Takma Müstear İsimler*, Edebiyat Otağı Yayınları, Ankara 2006.

Duman, Hasan, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu 1828-1928*, C.1, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı Yayınları, Ankara 2000.

Enginün, İnci, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2013.

Kabaklı, Ahmet, *Türk Edebiyatı*, İstanbul 2002.

Öngören, Ferit, *Cumhuriyetin 75. Yılında Türk Mizahı ve Hicvi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1998.

Tanpınar, Ahmet Hamdi, *19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1997

Yıldırım, Tahsin, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitaplar, Kasım 2006.

B. Sözlükler

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2008.

Pala, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2009.

Sami, Şemsettin, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 2007.

Türkçe Sözlük, *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara 2009.

C. Makale

Davulcu, Ebru, *"Dalkavuk, Kalem, Davul, Kartal, Cem ve Kara Sinan*

Dergilerindeki Reklam ve İlanlarda Modernleşme ve Değişen Tüketim Kültürü", Bilig, Bahar 2018/Sayı 85.

İnan, Ruhi, *Osmanlıca Mizah Süreli Yayınlarında Mizahın Kodları,* Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 22, Nisan 2016.

Karaca, Nesrin, *"Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Mizah Dergileri Karikatürlerinde Yenileşme-Batılılaşma Göstergesi Olarak 'Kadın'a Dair İçerik Ve Söylem", Türk Basın Tarihi,* C.3, s. 1661-1705, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2018.

Topaloğlu, Yüksel, *Dil İnşasında Aşırı Özleşmeci Bir Dergi: "Öz Dilimize Doğru",* Gazi Türkiyat, Güz 2009/5.

Uslucan, Fikret, *"Kısa Ömürlü Bir Mizah ve Hiciv Gazetesi: Davul",* KSBD, Süreli Yayınlar Özel Sayısı, Kış 2015, y. 7, s. 13-22.

D. Tezler

Aydın, Tarık, *Boşboğaz ile Güllabi Mizah Gazetesi*, (T.C. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi), Giresun 2017.

Barış, Tayfun, *Resimli Kitap Dergisi'nin İncelenmesi (9–16.Sayılar)*, (T.C. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2010.

Özdemir, İlyas, *Basın Tarihi Yönünden "Temâşâ" Dergisinin İncelenmesi*, (T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo-Televizyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1993.

Saylam, Veli, *Basın Tarihi Yönünden "Türk Düşüncesi" Dergisinin İncelenmesi*, (T. C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümü, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1991.

Turan, Buse, *Meşrutiyet'in Güldüren Ve Düşündüren Sesi: Davul*, (T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Edebiyatı Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2018.

Ünver, Merve, *Eski Türkçe Mizah Dergilerinin Açıklamalı Bibliyografyası (1870-1928)*, (T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2013.

İKİNCİ BÖLÜM:
METİN

Salı Numara 1

14 Teşrinievvel 1324

Nüshası 1 Kuruş

DAVUL

Haftalık Edebî Mizah Gazetesi

REFİKİMİ SİZE TAKDİM EDERİM:

Meslektaşları beyninde nefret etmiş.. Doğruluğuyla, evet bahusus doğruluğuyla senelerden beri vatanından cüda yerlerde geçinmiştir. Bugün zifâf-ı hürriyyette bu sürûr-u umûmiyye davuluyla iştirak ediyor.

Sedasının azameti.. Dolgunluğu biraz sizi taciz edecek... Fakat milliyeti... Biraz uzakta çalması herhâlde bu kusurunu affettirir.

Esasen refikimin sehhârâne bir surette huzurunuzda terennüm edeceği nagamât kaleme gelmez; o derece mûcizdir.. Hayale sığmaz; o kadar vâsiʿdir.. Ve bu vüsʿat-i iʿcazdan ihtimal ki biraz müphemiyetlerde dolaşır. Sedası semalara.. yıldızlara kadar yükselir.. Esir, bu ihtizâzâta mümanaat etmez... Fakat, sizi temin ederim: Gâye-i hayâli paktır. Neciptir.. Ulvidir..

Refikim sedasını ta uzaklara.. Dağlara, denizlere.. Kızgın güneş altında kavrulan çöllere duyurmak için Osmanlılara bir âheng-i millî dinletmek için çalışıyor... Hürriyeti ilan etmek, cemiyeti alkışlamak için.. Askeri teşci.. Milletimizi teşvik.. Herkesi vazifesine davet için uğraşıyor..

Tabl ve alem, istiklâl-i Osmânînin alâmât-ı ber-güzîdesi idi. “Davul” da hürriyyet-i Osmâniyyenin nişâne-i kıymetdârı.. Âvâz-ı neşâtıdır...

Bugün livâ-yı millîmize sarılarak size takdim edilen tabl-ı hürriyyetimizin sımâh-ı rûhunuzda bir maʿkes bulacağını ümit ederim..

Çünkü Osmanlıyız.. Çünkü Türküz...

Sermuharrir

BİRAZ İZAHAT

Mizâh-perver Karilerimize

Münderecatımız -umumiyetle- atide göreceğiniz serlevhaların zihne tebâdür ettirdiği mevzular dairesinde olacaktır. Şahsiyat, vecibe.. Zarif bir fikr-i mizâhı havi olmak şartıyla neşr-i ibtidâ’î programımız da dâhildir. Esasen model ittihaz ettiğimiz

gaye, Fransa'da neşrolunan ve mizah gazeteleri arasında bir mevkiʿ-i mümtâz ihraz eden "Fantaziyo" dur. Orada "Tete de Turc" serlevhasıyla gördüğünüz makaleleri sayfalarımız "Vur Abalıya" namı altında tenzîr edecek.. Ancak -tekmîl-i Avrupa'yı meclup eden- nezâhet-i Osmâniyyeye muhalif elfâz ve taʿbîrâtı satırlarımızda hiçbir zaman görmeyeceksiniz.

Hükûmetin tesadüf olunacak bazı garip mukarreratına "Karışık Şeyler"; seviyye-i milliyyenin maʿkesi olmak lazım gelen matbuatta görülecek kelime yığınlarına "Garip Satırlar" birer serlevha teşkil edecektir.

Şerâ'it-i sâlife dairesinde olarak samimi bir hiss-i muhtevî satırları göndermek lütfunda bulunacak zevata şimdiden teşekkürâtımızı takdim ederiz.

Salı, 14 Teşrinievvel 1324

Ticaret ve sanayiye ait ilan gazetesi yakında neşrolunacaktır.

BULUTTAN NEM KAPANLAR

Dâhiliye nazırının *Tanin* gazetesi aleyhine ikame ettiği dava üzerine cereyan eden muhakememede doğruyu söylemek bir cürm addedilemeyeceği kaziyesi sabit olmuş ve menʿ-i muhâkemeye hakkıyla karar verilmiştir.

Köprübaşı Meydanı'na Eminönü tesmiye olunması köprü memurlarının oraya müteveccihen îfâ'-yı vazîfe etmelerinden münbaistir. Şimdi de Hürriyet Meydanı denilmesi Eczacı Hamdi ve İpekçi Kânî Beylerin oraya nazır bulunmasından neşet ediyor zannederiz.

İKİ MÜHİM İLAN

Halis Türk Kalemleri:

Devr-i hürriyyete mahsus olmak üzere İstanbul sevâhilinde yetiştirilen halis, metîn Türk kalemlerinden bu kere en âlâları tedarik edilmiştir. Uzun müddet kırılmadan istimal olunur, en sert kâğıtlar üstünde metanetini muhafaza eder, zarafeti cihetiyle Avrupa'nın bahusus Avusturya ve Almanya'nın tüy kalemlerine teferruk eder. Haiz olduğu evsaf bi-t-tecrübe sabittir.[1]

Bilcümle gazete satılan mahallerde ve bilhassa Beyoğlu'nda Timoti Sokağında ve Babıali'de Hilal Matbaası'na muttasıl devâir-i mahsûsada fürûht edilmektedir.

Âlâ İngiliz Çakıları:

Devr-i hürriyyet kalemlerine mahsus olmak üzere ahiren imal ve celp ettirilen çakılar birtakım aslı nesli bellisiz ecnebi fabrikalar mamulatına ezher cihet faiktir. Ağızları metîn ve çelikten mamuldür. Fiyatı ehvendir. Taklitinden imtirâz olunsun.

Mahall-i Fürûht-i İngiliz mağazalarıyla İngiliz mikrâsları satılan dükkânlarda bulunur.

[1] Ahiren icra kılınan bir tecrübe-i aleniyyede bu kere getirtilen İngiliz çakılarından maada bu kalemlerin metanetine tahammül eden olmadığı sabit olmuştur. Hele bir tanesinin büyük ağzı kırılıp iri dişler peyda etmiştir. Mezkûr çakının kırık ağzı kapatılarak inanmayanlara irâe edilmek üzere idârehâne-i mezkûrde hıfzedildiği ilan olunur.

Resim: Çaylak yavrumu kaptırmam!!

ONDAN DA VAR.....

Arzumun hilafında olarak neticelenen bir vakaya hiddetlenmiş, kaşlarımı çatmış, yüzümü buruşturmuş; dalgın dalgın yokuştan iniyordum. O hâldeki hâdisât-ı hâriciyyeden hiçbirisi fikrimdeki hercümerç ateşine müdahale edemiyordu.

Bir aralık bilmem nazarlarım nasıl tesadüf etmişti: Başında beyaz bir keçe külah, kulaklarından başlayıp gittikçe enlileşerek çözüldükten sonra ta alnının üzerinde düğümlenmiş bir yazma... Belde kırmızı bir kuşak -bu da sadrın hemen kısm-ı ulyâsına kadar sarılmış- omuzlarında atılıvermiş bir salta, elde muhtelif renklerde birçok risaleler... Köşebaşında durmuş, acı bir sesle bağırıp duruyor:

-Yeni çıkan on paraya...

Yeni çıkan terkîb-i kadîmiyle karşının ʿusâre-i mesmûʿuyla tenemmüv eden efkâr-ı umûmiyye beyninde derin bir ünsiyyet-i misafirperveri bulunduğundan olmalıdır ki iptida şu tarz dâd ü sited bana pek tabii gelmişti.

Takip ettiğim silsile-i tefekkürât dağılmak üzere bulunduğundan gülerek ilerlemek istedim. Lakin nazarlarım herifin bu defa da gözlerine tesadüf edince aynı zamanda onun da bana bakarak gülümsediğini gördüm. Biçare öyle bir renk ve hâl ahzetmişti ki dudaklarının titreyişinden, gözlerinin süzülmesinden mutlak bana ifşa

edecek bir fikr-i mahsûsu bulunduğunu anlıyordum. Yavaş yavaş ben de ona doğru sokulmak istedim. Bu aralık ezilip büzülerek gayet pes bir seda ile:

- Ondan da var efendim.

Demesin mi? Hayretin hiddetle mümtezic bir hâl-i mahsûs vardır ki müptelalarını ipnotizm felaketzedeleri gibi âdeta sersemleştirir. İşte bende de aynı his vaki oldu. Gayriihtiyari herife doğru sokuldum:

- Ne söylediğinin farkında mısın arkadaş!

Çehresindeki tebessüm daha ziyade canlandı. Sanki ben ona büyük bir cesaret vermiştim.

- Fena bir şey mi söyledim efendim. Aradığınız şey bende var.

Ya ben eski hayalatımın tesiri altında bunalarak muhatabımın fikrinden bir mana çıkaramayacak surette şaşırmıştım yahut bu adam açıktan açığa benimle istihza ediyordu. Hiddetim son dereceyi buldu. Gözlerimle polis aradığımı (!) anladı. Kaçmak emareleri gösterdi. Başımıza bermutat bir cemm-i gafîr yavaş yavaş toplanıyordu. Ben:

- Utanmıyor musun?....

Dedikçe o bana muttasıl aynı vaziyetle sırıtarak:

- Aman beyim lütfet.. Dört tane kaldı. Diyordu. O zaman anladım ki fikirlerimiz beyninde müphem kalan bir nokta her ikimize de şu komediyi oynatıyor. İşte o aralık ak pak simalı, tecrübe-dîde bir ihtiyar omuzlarıma dokunarak bana dedi ki:

- Efendi oğlum! Anlıyorum ki sen daha bu alışverişe bigânesin. Bak anlatayım: Ondan da var cümlesi şu bir iki gün zarfında türemiş hayır büyük koleradan sonra tekrar hayat bulmuş bir şifredir ki iki şeye alamettir: Biri yetmişlik tütün, kuruşa.. Diğeri mahkeme-i kübrâ denilen...

B. Şükrü

GARİP SATIRLAR

Aşiyan - İbn Hazım: Ferîd İmzalı Makaleden:

"... olduğu bugün henüz cerh edilmemiş mesâil-i bedîhiyye nedir."

Henüz cerh edilmiş mesâil-i bedîhiyye hangileri?...

Aşiyan - Süleyman Fehmi İmzalı Türkçe Bir Makaleden:

“İşte ruh ve hasâisimizin eşyada intibaından dolayıdır ki peyzaj bir hâletiruhiyedir; paradoksu ortaya atılmıştır.”

“Şûrâ-yı ümmet sulh ve harp”

“.. - .. üç güne kadar iʿlân-ı harb rivayeti meydana çıkıyor.”

Şu biçare “kadar”ın aldığı şekle bakınız. Arapçaları da tebdil hakkımız mı?

***Tanin*:**

“Bulgaristan’ın Türkiye’ye Borçları”

Tamam! Borcunu tanıyan medyunu şimdi bulduk.

***Demet* - Usanç Dakikaları:**

“Bu namütenahi âlem, şimdi dümdüz. Ne bir tepe, ne bir hafr.. Hep düz öldürecek öldürmeden yaşatacak; yaşatmadan bıktıracak, hep usandıracak kadar düz, ilanihaye düz, düz değil: Çukur, hep çukur, namütenahi çukur...”

Muammayı halledene maa tokmak bir adet davul takdim edilecektir.

Mehâsin:

“Bir milletin nisvânı derece-i terakkîsinin mizanıdır.” Hayır. İşte yanlışlık var: “Bir milletin mizanı derece-i terakkîsinin nisvânıdır.”

Mehâsin-Zehirlerim:

“... bilhassa daha bu kış kısa jopunu terk etmiş mademoiselle Ma...’ye teveccüh ettim bütün taravet, bütün tazelik. Bu genç kızda öyle nazik bir endam, hutût-i vechiyyesinde o derece rikkat, iri gözlerinde o kadar saffet var ki. Rengindeki sazlık kumral muhteşem saçların gölgesinden öyle leyyinî bir ifade alıyor ki bir nefesle yaralanabilir bir su çiçeğine, sâkının üstünde suyun heyecanlarında salınan masum ve rakik bir nilüfere benzetirim.”

Böyle bir ifâde-i mâyiʿânenin mefhûm-i edebîsinden istişare edeceklerin rabıtlardaki intizama dikkat etmeleri rica olunur.

Resimli Kitap

-Yıldızlar:

“Yıldızın, o mavi yıldızların gözleri var mı acaba?..”

Onlar adam mı ki gözleri olsun.. Bu kadar tecahül, arifane olsa bile çekilmez..

Resimli Kitap-Hukûk-i Düvel İlminin Tarîhi

“Devr-i evvel” bu ilmin henüz tevellüd ederek üzerine kavaidini tesîs edecek bir esâsını taharrî ettiği devirdir.”

İşlere bakınız... Bu adam neler biliyor?!

Kör olup da önünü görmemekten ise şaşı olup da burnunu çift görmek evlâdır.

Ressâmlar Beyninde Müsâbaka

Gözler sadrazam paşanınkilere.. Ve çehre de hariciye nazırınınkine benzemek şartıyla yapılacak en iyi resme Kalem gazetesinin bir senelik abonesi verilecektir.

VUR ABALIYA

Bulgar Kardeşler

-Hasbihâl: İzzet Paşa Lisânından-

Âh bilseniz.. Bize darıldıklarını işittiğim zaman ne kadar müteessir olmuştum. Biraz ağladım bile.. Siz ne yaptınız? İşte bu kadar senelik emekdâr bir kahyânız sizi terk etti.. Gidiyor. Müteessir olmadınız mı?.. Ağlamadınız mı? Öyle ise ya vefâsızsınız, yahut mes’eleyi takdir etmiyorsunuz.. Bakınız: Bulgar kardeşler bundan otuz iki sene mukaddem dünyaya geldiler.. O an tufûliyyet nedir bilmediler.. Esasen tabiatleri biraz hoppa idi; bir derecedeki ağabeylerine karşı isyân bile ettiler.. Saçını.. Başını yoldular. Biçareyi soydular.. Soğana çevirdiler.. Sa’b el-murûr sarp ovalara sığındırdılar.. Sonra bize evet bâ’is-i hayatı olan bu devlete karşı baş kaldırdılar… O vakit düşündük, taşındık. Bazı kalpsiz, merhametsiz adamlar dediler ki bu çocuğun südünde bozukluk var. Fevka’t-tabî’a olan bu garîbeyi te’dib edelim.. Fakat bilmiyorlardı... Ne olacak.. Bizim Türk terbiyesiyle perverde olmuş kafalar Avrupa’yı ne bilir? Halbuki bir çocuğun ebeveynine karşı beyan-ı mütâlâa etmesi celâdet fikrine.. Serbesti hissine elhâsıl büyük bir adam olacağına delâlet eder. Ne ise... Hamdolsun bu felsefeler anlatıldı.. Esasen vekilimiz kâmil fakat yufka kalpli bir adamdı. Benim gibi o da acıdı: Çocuğun önüne büyük bir oyuncak attı.. O vakitten beri Bulgar kardeşler Rumili-yi şarkîde fırıldak çevirdiler.. Koştular.. Oynadılar. Nihâyet sâf, samimi bir hiss-i gayr-endişîye teb’an başımıza kahyâ kesildiler.. Hem nasıl kahyâ bilir misiniz? Her şeyimize karışır, hiçbir hareketimizi gözden kaçırmaz, sadık, doğru bir kahyâ....

Vaktiyle ağabeyisi kıskançlık sâikasiyle bize demişti: Yüz vermeyiniz.. Sonu fena gelir.. Çok şımarıyor. Ben bu taraftan zabt edemiyorum.

Fakat bihakkın kulak asmadık.. Benden dilenip Bâb-ı Âlî'de sadaka veren bir dilenciden ne olmak ihtimâli vardı. Hem -görse idiniz- tazallümlerinde o kadar samimiyet.. O derece yetimlik vardı ki... Âdeta kızdım. Niçin bunu.. Bu zavallıyı bu kadar hırpalıyorlar.. Sofralarda.. Müsâmerelerde herkesten sonra bırakıyorlar..

-Üzülmeyiniz.. Biz size ayrı sofralar kurar, ayrı yemekler yaparız.. Dedirttim.. Dedirttim ama külahı başınızda.. Kâhyâyı Sofya'da gördüm. Düşündüm: Sakın gazetelerde bir sehv-i tertîb eseri olmasın!... Hayır; pek doğru idi. Şimdi size geçirdiği külaha mukabil kendisine bir tâc yaptırıyor. Masrafa giriyor. Fakat ne yalan söyleyim.. Vefâsız, lakin kardeş değil mi? Yine acıyorum..

-Londra 14 Teşrinievvel 1908-

Aslına mutâbıkını tasdîk ederim

Toplu İğne

Resim:

Davulcu -Usta temeller çürük.. Bir sakatlık çıkaracaksın!

ZİYÂRETÇİLERİM

-İngilizceden-

Bilmem, sabahtan beri kaçıncı defa olarak odamın kapısı vurulmuştu. Gayriihtiyari bir sesle "giriniz" dedim. Genç.. Şık.. Bir bey elde o günkü gazetenin temiz bir nüshası olduğu halde girdi. Resmî bir reverans ifa ettikten sonra gazeteyi masamın üstüne koydu. İstirhâmıma teb'an karşıdaki iskemleye ilişti. Anlamıştım: Şimdiye kadar dâimâ aynı mevkîde.. Aynı rollerle tekrar ettiği ezber satırları okuyacak.. Buna mahall vermemek istedim; dedim ki:

- Nâfile zahmet buyurmuşsunuz! İlanlarınızdan gazetenizin neşredileceğini biliyordum. Hattâ bir tane aldırdım bile!...

Muhatabım ezberlediği satırları inşâd edememekten mütevellit münfe'il, ezik bir tebessümle gösterdiğim bu lütuftan fevkalâde memnûn kaldığını... Hareket-i vâkı'amın gazeteleri için mûceb fahr ve mübâhât olduğunu.. Ve müsa'ade edersem hayât-ı edebiyye ve husûsiyyeme dâir biraz istîzâhâtte bulunmak istediğini.. Elhâsıl

“interview” için geldiğini çetrefil, rakîk bir ifade ile anlattı. Meşgûliyyetlerim bu garip zâire birçok vakitler ifrâzına müsâid değildi. Fakat anlıyordum: “Şimdi meşgulüm” desem mutlaka “Yarın.. Ne zaman vaktiniz olursa.. Biraz sonra.....” gibi bir terkip ile keyfiyyet-i mülâkâtı sağlam bir esâsa rabt etmedikçe gitmeyecek.... Onun için kat’iyyen kurtulmak lazımdı; dedim ki:

- Ne buyurdunuz?

- (Müte’accibâne) İnterview....

Derhâl lugatı alarak aramaya başladım. Muhatabım hayretle hareketimi takip ediyordu. İbrâz-ı müsâhele zımnında:

- Bu kelime a’n asl İngilizceden alınmıştır; dedi..

- Acâyib şey!! Manası?

- Demin de arz etmiştim; hayât-ı edebiyye ve husûsiyyenize dâir istîzâhâtte bulunmak..

- Ha ha.. Ramazan hâli.. Demek ki manası bu!... Teşekkür ederim. Bu kelimenin manasını size medyunum.

- Estağfirullah efendim. Şimdi; bazı suâllerime lûtfen cevap i’tâ buyurunuz. Başlıyorum.. Kaç yaşındasınız?

- Yirmi yedi.

İşin içinde bir hatâ olduğunun farkına vardı:

- Târîh-i tevellüdünüz nedir?

- 1225

- Bu nasıl olur? 1225’de tevellüd eden bir adam... Yirmi yedi yaşında!?

- Filhakika bu cihet aklıma gelmişti.. Düşündüm.. Taşındım.. Bir türlü hall-i mes’ele edemedim.. Fakat siz ne kadar zekîsiniz?

- Hüsn-i teveccühünüz efendim.. Sevdiğiniz en büyük şâir kimdir?

- Firdevsî kendisiyle gayet iyi görüşürdük.. Biçare aşk yolunda kendini fedâ etti.

- (Mütehayyirâne) Firdevsî’yi ne vesîle ile tanıdınız?...

- Cenaze alayında.. Uzaktan develerle çîvit geliyordu… Bana dedi ki: “Söyle çok gürültü etmesinler”!!

- Ölü bir adam nasıl söz söyler?

- Ben size ölü demedim?

- Ne ise!! Bu mes'ele biraz karıştı.. Geçelim: Kardeşleriniz var mı?

- Vallâhi... Pek iyi tahattur edemiyorum..

- Acayip şey!... (Duvardaki resmi göstererek) Bu küçük birâderiniz olacak?

- Amân! O bahsi açmayınız! Birader kelimesi benim kalbimde bir ukde kalmıştır. Bu bapta bildiğimi arz edeyim. Fakat rica ederim kimseye açmayınız!

Muhatabım beni temin etti.

- Biz ikiz doğmuştuk.. Birbirimize o kadar benzerdik ki... Bir gün bahçede havzın kenarında oynarken birimiz düştük…. Fakat hangimiz? Bu belli değildi... Rivâyâta bakılırsa kolunda bir "ben"i olan çocuk düşmüştü... İşte o benli çocuk ben idim. Tabii irtihâl ettim.. Fakat yanlışlıkla havza düşmeyen kardeşimi benim yerime gömmüşlerdi.

Muhatabım helecândan helecâna düşüyor... Dinlediği hayat-i husûsiyyemi bir türlü ihâta edemiyordu. Kalktı, ve selam vermeden çekildi gitti. Masamın üstüne koyduğu gazeteye baktım: Dalkavuk'un dördüncü nüshası idi..

Mark Twain

HİCVİYYE

Ma'rûf Bir Ayyâşa:

Git pîrimin destini şâd-âb-ı ter eyle;
Nakdine-i ömrünle şarâb al, zarar eyle.
İç bâdeyi gitsin gam u âlâmı cihânın
Bak muğbeçenin vechine def'-i keder eyle;
Bîgâneye kasvetli gelir taşradan ammâ
Meyhânede bir başka tarab var nazar eyle
Bir meclis-i rindâne kurub söyle ey üstâd!
Aç ağzını, saç gevheri arz-ı hüner eyle,
Vir gerdiş sâkîye biraz tuhfe-i tavsîf
Rakkâsı da medh it anı zerrîn-ber eyle,
Hânendeyi, sâzendeyi tatyîbe şitâb it,
Te'sir-i kasvetinle ûdî zü'ssemer eyle;
Bak boynu bükülmüş kadehin âbı dökülmüş
Küstürme ânın gönlünü de gül-şeker eyle,

Tehziz iderek hâme-i i'câzı hemân sen
Tavsîfine ol dilber-i nâzın güzer eyle;
Bir beyt-i nevîn yazsa eğer gülün hüner-ver;
Bîçâreyi tazyîk yeter, âzâde ser eyle!!!
Ey sen ki senin ruh-ı fütûhunla uçarken
Bir karganın âvâre cenâhında sefer eyle
Tecsîm-i mehâsin iderek hazret-i Allah,
Bir şekl-i pesendîde yaratmış seni ey mâh.
Kasımpaşa:8 Teşrinievvel 324 Perşembe
ALİÇO

Şi'rin muhatabını keşf edip idâre hanemize bâ varaka bildirecek olanlara bir senelik abonemiz ihdâ edilecektir.

Yeni cami direk ister!?
Söylemeğe yürek ister!
Benim karnım tokdur amma!
….. Dayak ister!???

SENİNLE

- Mehâsine -

Âh! Evet!.. Bütün bu yaz seninle ne güzel, ne şâirâne bir hayat geçirdik... Her akşam on birden sonra evden çıkar, çamlıklar içinde ancak ikimizin geçebileceği kadar dar.. Tenhâ yolları ta'kib ederek o pek ziyade sevdiğim sâhile kadar inerek... Sen ale'l ekser koluma hafîfce asılır, zarif vücûdunun latîf sallantılarıyla bazen bana temas ederek ilerlerdik. Bütün bu rûhâni tenezzühlerimizde medîd bir sükût hüküm-fermâ olurdu. Esasen ne konuşabilmek ihtimâlimiz vardı: Âh! Bu sükûtu, bu şâirâne sükûtu ihlâl etmek mümkün mi idi!!?.. Bazen ben yorulurdum; o zaman sana, ey müşfik ve himâyekâr yoldaşım sana ittikâya mecbûr olurdum. Nihâyet sâhile, denizin bî nihâye bûseleriyle kesb-i nisviyyet eden sâhile kadar inerdik... Ben, küçük bir taş üzerine oturup denizin sîne-i erguvânına gömülmek, bir gece daha o müterennim sîne-i muhabbet ve şefkatde uyumak için sabırsızlıkla alçalan güneşin münkesir

şu'â'larıyla yeni bir cismi nurlandırmaya çalışırken sen kumların üzerine bîtâb uzanır, bî hareket kalırdın.

Bazen eğilir, seni kumlar üzerinden kaldırmak için elimi uzatırdım; o zaman kalkardın.. Ve bir müddet düşünüyor gibi durduktan sonra sadefli kumlara asabî ve bî mâ'nâ birtakım şeyler çizerdin.

Güneşin gurûbundan sonra ufuklara bir hüzün mes'ûdâne yayılırken yorgun başımı sana dayar, âh: Bilsen neler, neler hissederdim.. Fakat bilmezdin; çünkü hiç ses çıkarmaz, söylemez, evet sana hiçbir şey söyleyemezdim.

Geç vakit eve dönerdik.. Kapıdan girince senden ayrılmak icap ederdi; elinde şamdan tutan bir hizmetci karşımıza çıkar, seni götürürdü.

Yemekten sonra eğer hava yağmurlu ise şemsiyemi alarak tiyatroya giderdim; o zaman tabii sen refâkat edemezdin.. Fakat mehtaplı gecelerde yine seninle yalnız tenha korularda, ücra sâhillerde mağlûb-ı hayâl dolaşırken senin koluma öyle hafif bir asılışın öyle latif bir sokuluşun vardı ki senin kadar müşfik bir anne, senin kadar sâdık bir zevce bulmak dünyada kimseye nasip olmayacağını pek iyi bilirdim.

Fakat âh! Ey bastonum: Sen ne için kırıldın.

Kaf. Kef

HÂL-İ HÂZIR

- Devletin notalarında ne var?

- Ne olacak!.. Hazîn bir konferans marşı!!

- Gördünüz mü? Karagöz'ü küpe basmışlar!

- Bunda anlamayacak ne var? Ekşimesin diye!!!

- Serseri nizâmnâmesi ta'dîlen mevkî'-i icrâ'ya vaz' edilecekmiş.

- Neden?

- Neden olacak.. Murat Bey'le Nazif Sururî gibilerin teb'îdlerinin kanûna mutâbakatini göstermek için.

Bir tâk lâciverdi ibâresinin bir takla çevirdi gibi okunamaması için üdebâ-yi hâzıra ve elfâz-ı cedîde akademyası tarafından bir imlâ düşünülmekde imiş.

Davul

Kendilerini üdebâ-yı a'tîkadan farz ve zannedenler ve şu sırada takla çevirenler bu bapta teayyün edecek tarz-ı tahrîri kabûl ve intihapta muhtârdır.

MAZÎYE ÂİD

- Avrupa'da tramvaylar bargirsiz gidiyormuş.
- Yalandır. Burada biz dört atla sürükletemiyoruz.

- Paşa hazretleri.. Yalınızı ne ile tenvîr edeceğiz.
- (Düşünerek) X şu'a'ı ile.

Eczacı Dükkânında:

- Bu şişe kaç kuruş?
- Altmış sekiz.
- Sizde hiç vicdan yok mu?
- Onu karşıda sorunuz.

Hokkabazda:

- İşte şimdi bakınız... Mektepler.. Medreseler.. Filolar… Âsâyiş.. Hepsi.. Hepsi var.... İyi bakınız! Temmuz samı eserse oyun bozulur...

ŞERÂ'İT-İ İŞTİRÂ:

(54) Nüsha itibarıyla bir senelik abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-ı Osmaniyye için 65 kuruş ve memâlik-i ecnebiyye için 14 Franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâta, muntazaman ve müsâra'aten irsâli esbâbını istikmâl eyledik. Müracaatlar idâre memurumuz namına icra edilmelidir.

İlk abone olan 1000 zata takdim edilecek hediyyelerimiz

Abone senedlerimizden ilk bin nüshasının zahrlerine şimendifer tahvîlâtı numaralarından birer adedi tab' olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isâbet edecek olursa onun öşrü sened sâhibine ihdâ edilecektir.

İlk abone olan 1000 zat bundan maada ileride takarrür edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır.

Bilmecelerimizi halledenlere kıymettar hediyyeler verilecektir.

Mezkûr hediyyeler Babıali Caddesi'nde "Amerikan Pazarı" camekânlarında teşhîr edilecektir.

Abone senedlerimizin kıymet-i mahsûsayı haiz olmasına mebnî zıyâ'ından vikâyesi tavsiye olunur. Zâyi' edenlerin hemen idarehanemize müracaat etmeleri lazım gelir.

MAHALL-İ İDÂRESİ: Dersaâdet Bahçekapısı'nda Kasapyan Ecza Deposu Üstünde Numara 6

Elbet bu terâzû o kadar sıkleti çekmez.

Hilal Matbaası, Râsıf

Salı
Numara 2
21 Teşrinievvel 1324
Nüshası 1 Kuruş
DAVUL
Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesi

KÜÇÜK BİR MUSÂHABE

Ben bayramı pek severim. Küçüklüğümden beri selamlıkta üç haremde yirmi gün kadar devam eden bu şükür hayatına âdeta meftûnum. Fakat hiçbir zaman:

"Bıkmışız doğrusu tenhâda oruç bozmaktan.

Çok şükür gitti selâmetle mübârek Ramazan."

Diyecek kadar zebân-dirazlıkda bulunmadım. Hem efendim, bu seneden daha âlâ Ramazan mı olur? İftara gitmek mecburiyeti yok!! Herkes evinde kemâl-i istirâhatla iftarını eder.. Sigarasını tellendirir.. Keyfine bakar vesselâm!. Vesselâm ama dilenciler olmasa… Sanki tiyatrolara cebren verdiğiniz dâr'ül aceze iâneleriyle mebsûtan mütenasip bir surette gâh tek.. gâh çift olarak gittikçe mütezâyid o

yapışkan eller yok mu?.. İşte onlardan beri ma'âzâllah kapınıza isâbet etti mi.. Felâketin büyüğü... Bir şey vermeseniz bir bedduadır başlar [33].. Verseniz her akşam dadanır..

Ve bu muhtelif plânlar arasında acı kahvenizin son yudumunu çekerek sokağa fırlarsınız....

Bir gece ben de böyle bir infiâl ile çıkmıştım: Garip bir felsefenin tatbîk-i nazariyyâtıyla meşgul olarak direkler arasına kadar gittim. İlk defâ mevkiʿ-i istiʿmâle çıkarılan renk renk serpûşlar nazar-ı dikkatimi celp etti... İşte, diyordum, herkes mensûb olduğu fırka-ı akliyyenin harp bayrağını çekmiş!!.. Bayramın birinci günü tramvayda idim. Müvezzi': Davul.. Yeni çıkan Davul diye bağırıyordu.. Karşımda oturan zat bir eser-i zekâ göstermek istedi; müvezzi'i çağırarak:

- Bunun zurnası yok mu? dedi..

- Siz zurna çalabilir misiniz ki istiyorsunuz..

- Bilirim ya!

- Öyle ise peki... (Bağırarak) Yeni çıkan Davul... Zurnası tramvayda… Yeni çıkan...."

ABONELERİMİZE İKRÂMİYE

Abone senedlerimizden ilk 1000 nüshasının zahrlerine şümendüfer tahvîlâtı numaralarından birer adedi tab' olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isâbet edecek olursa kur'a-i musîbenin onda biri sened sâhibine ihdâ edilecektir. Binâenaleyh abone senedlerimizin kıymet-i mahsûsâyı haiz olmasına mebnî zıyâ'ından vikâyesi tavsiye olunur. Edenlerin hemen idarehanemize müracaatla beyân-ı ma'lûmât eylemeleri lazım gelir.

İlk abone olan 1000 zat bundan maada ileride takarrür edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır.

Bilmecelerimizin halli suretiyle abone kazanan zevata tahvîlât numarası verilmez.

---

[33] Esasen ben bu gibi şeylere çokluk kulak asmam ya!! Senelerce beddua ettiklerim geçen Temmuza kadar yerinden kımıldamadılar... Meyhânecisinden cellâdına kadar hepsi râhat râhat yaşadı... (Bu ve bundan sonra kullanılmış olan dipnotlar ilgili metin yazarlarına aittir.Bizim herhangi bir müdahalemiz olmamıştır.)

Bilmecelerimizi halledenlere takdim olunacak kıymettar hediyyeler karîben Babıali Caddesi'nde "Âmerikan Pazarı" câmekânlarında teşhîr edilecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

(54) Nüsha itibarıyla bir senelik abone bedeli Dersaâdet ve vilâyet-i Osmâniyye için 65 kuruş ve memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâta, muntazaman ve müsâra'aten irsâli esbâbını istikmâl eyledik. Müracaatlar idâre memurumuza namına icra edilmelidir.

Mahall-i İdâremiz:

Bahçekapısı'nda Kasapyan Hanı'nda Numara 6.

GELEN MEKTUPLAR

Sermuharrir Bey'e!

Muhterem ve güzîde bir hey'et-i tahrîriyyenin zîr idâre-i intizâmperverîsinde zînet-sâz-ı âlem-i matbûʿât olacağını tebşîr buyurduğunuz Davul'un birinci nüshası manzûrum oldu.

An-samîm'il kalb tebrik ederim.

Muharrir Bey! Ne yalan söyleyeyim Davul'un ilk tokmağı bendelerine isâbet ettiğinden dolayı Davul'unuzun ismiyle gayr-i mütenâsib olan nezâhet-i müdericâtından tehâşî ediyorum.

Filhakîka Garip Satırlar serlevhasındaki tenkîdât umumiyetle bir tokmak darbesine müstehak olmakla berâber diyebilirim ki muhtaç te'vil de (!) olabilir. Meselâ: "Henüz cerh edilmiş mesâil-i bedîhiyye hangileri?" yolundaki suâlinize Nazif Sürûrîler, Uryânî Hafîdî Cemîller, İzzetler ve emsâli idâre-i müstebidde âmirlerinin -devr-i sâbıkta sükûndan başka bir şey yapamadığımız- tedvîr eyledikleri mesail menfa'atcûyâne olamaz mı?! Bunu bilmeniz lazım değil miydi? Ne ise! Çok söylemeyeceğim.

Yalnız şu benim bir cümlem ile başlayan tenkîdâttan matbuatın herhâlde hisse-mend olarak pek muhikk inen tokmağınıza karşı müteyakkızâne davranmaları lazım geleceğini beyân ederim. Ma'a hâzâ, hakâyık-ı milliyyedendir ki: Davulun sesi uzaktan hoş gelir.

DAVUL

Ha şöyle! Mes'ele şimdi kesb-i vuzûh etti. Samimiyet-i fuadilerinden emin bulunduğum için teveccühünüze teşekkürler ederim.

- Bildim.. Bildim!!

- Neyi bildin?

- Davul'un Garip Satırlar serlevhası altındaki muammayı.

- Nedir bakalım?

Bu muamma iki şey îmâ ediyor: Fıkra-ı ûlâsı, Ansaldo fabrikasının binlerce lira mukâbilinde yapacağı köprünün tasvîr-i muhayyelini ki hep düz; fıkra-i sâniyesi de el-yevm mevcut bulunan köprüyü ki hep çukur. Hatta çukurunun nihâyetinde daha çukur ilanihaye çukur ta şehr-i emâneti muhasebeci-yi esbakinin damadı Kemâl Bey'in yanına kadar çukur.

- Bravo sana

- Öyle ise ver davulu bana

Hallâl-ı Müşkilât

DAVUL

Sâhib-i imzânın idarehanemizi teşrîf etmeleri müsterhamdır.

BİLMECEMİZ

Bâlâdaki şekiller yan yana getirilerek bir hayvan resmi yapılacaktır. Halledenler arasında kur'a keşîde ve kazanana bir senelik abonemiz takdim olunacak.

Geçen haftaki bilmecemizi halledenler:

Robert Kolej Mektebi talebesinden Hasnun Efendi ile Basra Vapuru süvârîsi Hüsnî Bey'dir.

Kur'a Hüsni Bey'e isâbet etmiştir. İdârehânemizi teşrîf buyurmaları rica olunur.

Resim: Avrupa Orkestrası ve Yeni Maestro. NewYork'ta Enver Bey'den.

SEVGİLİ KÂRİ'LERİMİZE:

Bayramın birinci günü pîş-i inzârınıza vaz' edilen Davul gayret-i vâkı'amıza rağmen arzu ettiğimiz derecede nefis çıkmadı.. Kullandığımız kağıd birâz ziyadece kalın olduğundan resimler bozuldu.. Bu sebepten bugün kağıdı değiştirmeye mecbûr olduk. Bu nüshadan i'tibâren gazetemiz (16) sayfa intişâr edecek. Vâkı'a resimlerin matlûb derecede kesir ve nefîs olmadığını mu'terifiz. Fakat tekmil bu nakâis bizden ziyade muhîtimize.. Hayır; o muhîte senelerden beri hâkim olan istibdâde aittir. Binâenaleyh ilk nüshamız hakkında ibzâl buyurulan teveccüh-i umûmiyye kesb-i istihkâk ettiğimizi an-karîb ispat edeceğiz..

Sermuharrir

GARİP SATIRLAR

Kış Gecesi – Tahsîn Nâhîd:

"Ne için ben böyle

"Hep onun yâd-ı hayâliyle karanlıklara, yıldızlara yalvarmadayım.."

Kör Ali vakasını ne çabuk unutdunuz?!

Aşiyan – Sayd-ı Eş'âr:

"... yâdınla sevgilim giderim: Hâk-i hissimi itâre eyle

arş-ı yâdında sayd-ı şiir ederim."

Kördüs: Teşrin-i Sâni 1322/**Hakkı Tarık**

İşte sonra bu ince hislerden bu latîf şi'ri ettiniz inşâd.. Âferin ey Târık Âlî Fuâd! Fakat imlâya dikkat eyleyiniz..

"Severek ki i'tâb u gayz ederek" diye tahrîr eden muharrir için pek ayb yazmamak, şu "sevgilim"e bir "he" ister.. Bu işte hakı onun..

Aşiyan – Mubassır:

"Bazen de durarak şakaklarını kaşıya kaşıya yürürdü..."

Rica ederim: Duruyor mu? Yürüyor mu?

Boş Boğaz – Program Ta'dîli:

"Mademki konsercilerin yolu üzerinde böyle buluttan nem kapan zevat vardır. Biz de güzergâhı tebdil ediyoruz.."

Ben size dememiş miydim? İşin başında akıllı, uslu biri bulunursa hırıltıya mahal kalır mı yâ!!

Eğer beyaz düşünürseniz ruhlarınız sema, kederleriniz bulut, kalpleriniz güneş, sizler de bazen çiçek.. Bazen kelebek gibi olursunuz.. İnanmazsanız Ruhsan Nevvâre'ye sorunuz…

Karagöz:

"... ve helvacı kabağı saplarından zurna imaline muvaffak..."

Millî tiyatro müessislerine müjde!!!

Aşiyan – Aşk:

"Sırrım ol dâima sen

yaşarken, ölürken."

Giderken gelirken.. Ve hülümme cerrâ..

Gazal-ı Hürriyyet – Ahmet Samîm:

".. Bu gazal-ı hürriyyet âdeta bir mücâhid, bir kahraman idi.."

Â.. Şüphe mi ediyorsunuz! İsterseniz Mihran Efendi'ye sorunuz; size görmüş gibi anlatsın..

Millî Tiyatro – Sürûr Cemâl:

".. Burhanettin Bey'le adaların kokulu çamları arasında unutulmaz bir yaz geçirdik. O zaman onun tenemmüve başlayan liyâkatinden..."

Evet! Tamamıyla hatırımdadır: O sene çamlarda kurdlar hâsıl olmuştu.

HÂL-İ HÂZIR

- Birâder.. Az kaldı baş vekîl oluyordu...

- Bırak Allah'ını seversen!.. Verilmiş sadakalarımız varmış!....

Dalkavuğun bir masal bile söyleyememesi mahâfil-i milliyyede kıyl ü kâali mûceb olduğundan karîhasının mesâhası için bir komisyon teşkil edilmiştir.

İkdâm ve Sabah gazetelerinin bir çehrede temsîli bu iki gazete arasında mine'l kadîm mevcut olan gerginliği izâle edeceği zannolunmuş ise de tedkîkât-ı muşikâfâne netîcesinde matbuatın yüzünü ekşittiği ve binâenaleyh sinirlerdeki gerginlik el'ân berdevam bulunduğu sabit olmuştur.

Heveskârân cemiyetinin en güzîde aktörlerinden Hüseyin Kâmî Bey'i tanır mısınız? Ben bayram gecesi Babıali'de müvezza' Yorgi'nin dükkânında tesadüf ettim. Orada duran gazetelere göz gezdiriyordu:

- Davul!.. Bunu da kim çıkarmış.. Ve sonra son sayfadaki ismi görerek hiddetle:

- Bu hangi… .

Buyurdular. Gazetemizin nezaheti tiyatrodaki sesler gibi ârız değil; fıtrî olduğundan teşrîh mâhiyete lüzûm görmedim.

REJİNİN ÂLÂ KÜFLÜ TÜTÜNLERİ

Yegâne Merkez İdâresi:

Çarşı içinde tütüncü Haydar Efendi'nin dükkânıdır. Taklitlerinden ihtirâzen paketi açmadan evvel küfün sihanı hakkında bâyi'inden istîzâhât-ı kâfiyyede bulunmak lazımdır… Çünkü paket açıldı mı rejiye kadar gitmeniz...-bî fâide- bağırıp çağırmanız icap eder.

Resim: Birdir bir! İkidir iki!. Üçdür üç! Dörtdür. D.

VUR ABALIYA

TANİN

- Himmetü'r ricâl tekallu'u'l cibâl -

Üç sâhib-i kalemin sa'y-i mütemâdîsiyle husûle gelen bu Tanin kâ'ide-i ma'rûzanın gâliba bir istinşâsını teşkil ediyor. Tasavvur ediniz: Bir amele metanetiyle keten mintanlar içinde çalışan bu vücûd-ı selâsenin mütezâyid darbeleri neler yapmayacak.. Ne mebzûl sedalar ihsâs etmeyecekti.. Nasıl oldu bilemem: Bir fincan tıngırtısını aşamadı, gitti. Filhakika bu üç kişi matbûatde mühim bir mevkî' tutmak için birçok vadilere saptılar.. İlk merkez idâresi adem-i merkeziyyete uğramış bir beyin temevvücâtıyla çalkandı, durdu.

Tahattur ettikçe hâlâ müteessir oluyorum; işitmiştim: Fart-ı za'fın tevlit ettiği dermansızlık sedasındaki semen-i kâzibe bile tesir eylemiş!...

Bilmem müsâdif-i nazarınız oldu mu? Bir hafta sonra *Tanin*'in serbestî-yi ihtizâzı kalmamıştı.. Ve sanki sedasının tekmil kısıklığıyla sıska omuzlarına asılan müştâk emel üç çift eli öperek temennâ ediyordu: Bırakınız, dermansızım!.

Bırakmadılar.. Fakat muhtâc-ı tedâvî olduğunu hissetmişlerdi..

Evet bu perîşânî içinde yuvarlanan her sâmiaya mühtezz bir fincan sedası tevdî' eden bu çıkık kemikli gazete yavaş yavaş –mensûb olduğu devlet gibi– on beş günü tecâvüz etmeyen mâzîsiyle mütesellî olmaya başlamıştı. O ilk tulû'undaki sisli bir yaz sabâhının temin ettiği münevver güneşe meftûn veremli nazarla bakıyordu..

Bu rücû' pek ağır geldi.. Ve nihâyet hayatının yirmi birinci günü gördü ki korkulu bir rü'yânın helecânıyla çırpındı.. Hepimizi korkutdu.. Bu vaka garip bir şeâmetin vücûdunu ihsâs eden sadâ-yı gurab gibi unutulmak istenildi: Mümkün değil; çünkü zihinleri gıcıklamış.. Kalplere kıvılcımlar saçmıştı..

Yegâne çâre bu müziç, yaramaz nâimin îkâzına mütevekkıftı..

Uyanmalı böyle ru'yâları görmemek için ebediyyen uyanık durmalı idi. Ve hattâ fikrimce ahvâl-ı mümaselede kalemi atarak serbest, bîkayd kalkan o pehlivân-ı pâk tıynetin eline eşedd ihtiyâc vardı. Ancak saffet cehdinden emîn idik… Zâten iş sonra anlaşıldı: Şiddet-i cû' mu, fukarâladım mı pek iyi bilmiyorum, işte onlardan birinin bahşettiği nevbet ateşi imiş..

Bu ikaz –inanmazsanız Abdülkerim Hâdî Bey'e sorunuz –pek muvâfık olmadı.. Ru'yâ-yı muhavvifin aks-i te'sîriyle birkaç kulak zarı patladı. Göğüs göğüse, can cana uğraştılar.. Dilîr-âne.. Şîrâne uğraştılar.

Netice ayniyle Uhud Gazvesi gibi oldu: Galip mağlup belli değildi. Çünkü bir cihetten hayât-ı muhayyelin tetimme-i sukûtu; diğer taraftan pederinin hidâyet-i mahduma nâiliyyeti gâlibiyyet-i kat'îyeye mâni'di.

Bir kâide-i tıbbın hakkıyla inkişâfa müsaade etmediği bir el birçok laflardan sonra sallandı:

Hüseyin Kâzım Bey'i çiftliğine.. Hüseyin Cahit Bey'i rü'yâsına Fikret ve Hâdî Beyleri de dîvan-ı husûsîye uçurdu!.... Ooh!.. O sadâ-yı esîrinin lütfuyla meb'ûs olacak bâlâpervâz eller bu keşmekeşde bile yapıştıkları gayeyi terk etmemişlerdi.. Hattâ bir pîr-i kâmilin refâkatini de istediler..

Tanin'in kırk yedinci numarası büyüdü... Fakat gariptir bir köylü çocuğu edâsıyla ana diye bağırıyor.. Ne istiyordu?. Bilmem! Şu kadar ki bir hafta sonra üç

kuvvetin istinâd ettiği merkez, müvâzene-i sâfiyyetini kaybetmişti… Düştü ve kabiliyetinden fazla görünmek isteyenlerin nasibi gibi çatladı.

Ana bu feryâdın sebebini anlamamış, o kaybolan müvâzenenin istendiğini bilememişti... Hâla karşısında müştâk misil bir çocuk var zannediyor...

Hanımlara mahsus matbaada tertip, tedâvî edilerek her sabah pîş-i inzârınıza arz-ı vücûd eden bu gazetenin artık sâmîmâne sedaları bitmiş.. Sâmi'anıza îsâl ettiği *Tanin*'de o nezahet... O ismet kalmamıştı... Ve işte gözleriniz mâzîden mütecerrid görünen imzaların müştak-ı menhî tahlîl ederken sâmi'anızı –büsbütün inkıtâ'ından korkduğum– münşak sedalar gıcıklayacak!!!

Cuma 19 Eylül 1324

Toplu İğne

HİNDİSTAN'DA KADINLAR İÇTİMÂ'I

Himalaya Dağları'nın eteğinde şarkın her feyzinden nasîp almış sık, cesîm bir meşcerenin âgûş-ı vefâsına sığınmış muhteşem bir bina... Sarayları kıskandıracak kadar muhteşem.. Zümrüt, yâkut ile vücût bulmuş bir kasr... Hint'in sehhar perîlerinin özenerek meydana getirdikleri nisviyyet kadar ince, fakat hakîkat kadar ulvi.. Aşk gibi câzip.. Ma'bet gibi ümîd-bahş olan bu enmûzec kudretlerini garplı hemşirelerinin ilk ve parlak mu'temirlerine hasretmişlerdi.

Sulh u salâh namına birinci defa toplanan bu hey'et-i nisvânı fillerle karşılamışlar.. Arslan koşulu gerdûne-i ʿazametle taşımışlardı... İşte her türlü takayyüdle/nakitle hazırlanan bu konferans kasr-ı sulhün en mu'tenâ.. En müzeyyen bir salonunda yalnız garp nisvânından teşekkül etmişti...

Hey'ete reîse intihâp olunan düşes... Gittikçe açılan.. Yükselen nârin bir sesle esas mu'temiri teşrîhe başladı:...

- Muhterem madamlar!.. Bu ulu dağın eteğinde, şu âsûde mevkî'de sulh u salâh ârzû-yı samîmîsiyle toplanan sevgili hemşirelerim!.. Bundan asırlarca akdem Brahma maksad-ı ulvîsini istihsâl için bu yüksek cebellere sığınmış, bu sarp kayaların ilhâmâtından tarîk-i tedeyyünü bulmuştu. Bugünde biz erkeklerimizin senelerden beri ortaya koyamadıkları hakîkat temeddüni bulmak.. Evlâtlarımıza o hakîkati telkîn etmek, herkesi dâ'ire-i sulh u salâha davet, bahusus zevçlerimize karşı hukûkumuzu muhafaza eylemek için yapılacak şeyleri bir sevk-i mûsib ile yine bu

azametli kûh-sârın dâmân-ı selâmetinde taht-ı karâra alacağız. Şarklı hemşîrelerimizin bizlere ibrâz ettikleri hüsn-i kabûlden dolayı cidden minnettârız. Avrupa'nın bugünkü keşmekeşinden kurtularak şuraya sığınan bizler, bu derece eser-i semâhat ve samîmiyet bulacağımızı ümit etmiyorduk… Fakat şarklılar kadınlık namına meğer gayet büyük hisler besliyor ve nisviyette bizlere tefevvuk ediyorlarmış.. (Çehrelerde acîb işmizâzlar..) oh gücenmeyelim.. Hiç kırılmayalım.. Fikrimi daha ziyade îzâh edeyim:

Bugün biz hayât-ı husûsiyyemizde hissiyât-ı âliyyeden o kadar bî nasîbiz ki meselâ zevcimize karşı bile bir fikr-i menfa'at beslemekten çekinmeyiz.. Her hareketimizde bir hırs-ı iştihâr vardır.. Yabancı erkeklerin şûh nazarları arasında yükselmek.. Kadınlıktaki hikmeti unutarak onların hep yalanlar vadeden gözlerinden, lakırtılarından isti'âne ederek salonlarda parlamak.. İsteriz. Davetlerimizde bir riya-yı kabûl, sözlerimizde bir kizb-i nezâket bulundurmak.. Erkekler gibi koşup yorulmayı, hem nasıl? Bî lüzûm şeyler için mevcûdiyetimizi yıpratmayı lâzime-i medeniyet addederek vazâif-i mevdû'amız hâricinde ve vâlidelik kisvesinden, likâ-yı nisviyyetten mahrûm olarak yaşamak en mühim meşgûliyetlerimizi teşkil eder. Daha doğrusu biz aile için değil, hâriç için yaşarız.. Onların eyâdî-i ihtirâsında bâzîçe-i hevesât olarak yaşarız.. Erkeklerin bize "kur" yapmasını kadınlığımıza hürmet addeder. Ve öylelerine âgûş-ı vefâmızı açmak isteriz..

Oh şarklılar!. Bu kalp gibi vücûtlarda yaşayan.. Bu elmâs gibi mahfazalarda saklanan latîf ve mûnîs mahlûklar bizlere hiç benzemez. Onlar erkeklerinin nigâh-ı samîmiyetinden, âgûş-ı sevdâvîsinden başka bir şey bilmezler.. Biz onları pek biçare buluyoruz. Fakat aldanmayalım.. Mahfazalar bu elmasların kıymetini tenkîs etmez..

Ya biz; ne kadar uzak!.. En güzel, en mugaşşî kokular gibi dağılmaya, herkesin meşâmm-ı ruhunu ta'tîr etmeye ve nihâyet hevâ-yı ve hırs-ı ricâle kapılarak büsbütün uçmaya mahkûmuz; uçtuk mu? Zevçlerimize ilk gösterdiğimiz levnden de eser kalmaz. Şimdi söyleyin.. İffetimize bühtan etmeyerek îrât eylediğim sözler hangimizin daha biçare, daha bedbaht olduğunu sarîhan anlatmıyor mu? Zaten biz hukukumuzu müdafa'a ve ahvâlimizi ıslah için de toplanmadık mı; bu noktaların da nazar-ı dikkate alınması fikrimce elzem olduğu gibi bir de o başka türlü bir mahremiyetle yaşayan şarklı hemşirelerimize ibrâz ettikleri âsâr-ı mihmannüvaziden dolayı arz-ı teşekkür etmekliğimizi ve bunun da gayet samimi bir ifade ile tahriren

ifa edilmesini o derece ehemmiyetle görerek sizlere teklif ederim. Bunun tahriren ifasında müteserrim... Çünkü bizim onlara uzatacağımız dest-i vifâk yabancı dudakların mesmûm bûselerinden âzâde değil ki onları o kollarla der-âgûş edelim. Ya sözlerimizde acaba o bikr ve sâfiyeti bulabilecek miyiz? Yazmak.. En az yıpranan bir şekl-i samimiyetimizdir… Bilahare ittihaz edeceğimiz mukarrerat ile medeniyet-i garbiyyenin zehrinden vücûdumuzu kurtarınca onları saf bûselerimizle dâ'ire-i ittifakımıza alırız. (Her taraftan yaşasın ittihat âvazeleri; el şakırtıları işitilir..)

Bizim Avrupa'daki velvele-i hayatımıza son vakaların te'sîrâtı da inzimâm ederek huzûr-ı vicdânımız kâmilen muhtel olmuştur. Zevçlerimiz... Âlem-i siyâsette fırıldaklar çevirerek ortalığı alt üst ettikten sonra bir tarrâka-i dehhâş ile yıkılan mebânî-yi hükûmetin enkâzı karşısında buram buram sigaralarını tüttüren; en fecî', en kanlı muhârebeler açarak hemcinslerini boğuştururken bu türlü bu cinâyâta sebebiyet vererek semâ'-yı ihtirâslarında doğan bir fikr-i siyâsînin mevkî'-i fa'ale vaz' edilmesinden başka bir şey düşünmeyen diplomat zevçlerimiz sulh ve salâh nam ve unvanı altında memleketleri taksîm, hükûmetleri bir müvâzene-i mevhûma kurbân etmek için bugün yine bir meydan bularak hûn-rîz levhalar yapmakla uğraşıyor. (Hiddet a'lâimi...)

Türkiyâ'nın açtığı devr-i hürriyyet, Avrupa'ya müsâlemet-i umûmiyye/umûmiye fikrini ilka ettiği için diplomat zevçlerimizin huyûl-i istîlâsına arsa-i cevelânı sedd etmiş/seddetmiş bulundu. Bu, doğrusu âlem-i siyâsete pek büyük bir darbe oldu... O kadar ki o istidatsız, kabiliyetsiz zannedilen Türklerin bu sâkit kahramanlıkları, bu muntazam hareketleri yanlış fikirleri hırpaladı. O zaman işe/işte haddinden ziyade ehemmiyet verilerek Türkler, medeniyet kesp ederse.. Osmanlılar kuvvetlenirse ne olacak gibi endişeler hakîkat-i eşyâyı tamamıyla teyakkun etmeyen zihinlere hücûm etti. Âdeta alkışlar görünürken hiddetlerinden tepinmeye, diplomasinin keşf-i istikbâl husûsundaki noksanına yumruk sallayarak köpürmeye başladılar.

"Yâ.. Öyle mi? Biz diplomatlar.. Harekât-ı siyâsiyyenin nâzımı, harp ve sulhün yegâne muharriki, dâhîler burada izhâr-ı acz mi ederiz?" dediler. Ve yine o tavr-ı sükûnu o tebessüm-i riyâkârîyi takınarak en hassâs noktalara gayr-ı mer'î eller uzattılar..

Fakat erbâb-ı basîret onu da gördüler. Bulgaristan müteaddit kolların bahşettiği kuvvetle tâc-ı muhayyeli başına geçirmek, Avusturya'da milliyetini nez' etmek istediğini Bosna Hersek'i bu emeline mükâfaten ilhâk eylemek hevesine düştü. Ne oldu?..

Hazırlanan şu reh-zâr-ı harbe bedel bir gülşen-i müsâlemet açıldı. Çünkü Türkiyâ kullandığı İngiliz makaslarını iyi bilemiş ve diplomatların iplerini birer birer kesmişti. Bulgaristan muvâzenesini kaybederek sırt üstü düşmüş ve bir sürü halkın kahkahâtı/kahkahası arasında şaşkın bir halde iddia-yı kadîmini, evet "Türkiyâ'ya ben sâdığım!!" cümle-i bî maʿnâsını tekrarladı.

Ya Avusturya yeni pazardan çıkmış idi.. Geri alamayacaktı.. Elinden bırakamadığı Bosna Hersek'in talipleri çoğaldı. Göz göre [göre] gasp ettiği malları iki eliyle göğsüne dayayarak çenesinin ucuyla gösterdi:

"Nâh.. İşte size yeni pazar.."

Fakat her yeri sahipsiz addetmek Avusturya'ya has bir hâl ve meziyetti.. Onu diğerleri yapamazlardı. Talipleri ısrâr etti.. O vermedi.. Olmayacak! Ârâ-yı umûmiyye müracaat lazım.. Fakat haksız bir adam gibi mahkemeye gitmekten imtinâ' etti. Ve davayı da daldan dala attı.

Ne dersiniz?... Diplomatlar mes'eleyi hal için değil büsbütün karıştırmak ve çıkılmaz bir hâle getirerek bundan istifâde etmek sevdasına düştüler. Lakin bir şey unutmuşlardı; bir değil birçok.... Mu'âhedenâmelere vaz' ettikleri imzâlarını büsbütün hatırdan çıkarmışlardı. Ya ahde vefâ diplomatlığa sığar mı?! Diplomatları tahkîr etmek istemiyorum mahkemelerin verdiği bir hakk-ı sarîh ile doğruyu söyleyeceğim ki asla cürm_değildir. Kanunlar böyle bir cürm daha tanımamışlardır. İşte ona güvenerek diyorum ki: Biz kadınlar, birimizde böyle bir televvün görsek, kadınlığımıza bir şeyin geldiğini görür ve onu en â'dî derekeye indirerek kirli addederiz.. Fakat diplomatlar.. Ah bir şey söylemiyorum. Çünkü bunlar zevçlerimizdir.. Onlar hakkında söylenecek sözler kalplerimize saplanıyor.

Bu kadarla kalmadı. Her tarafta bir isyân-ı umûmîdir. Duyuldu: Avusturya Bosna-Hersek'i gasp ettiği vakit, imparator, bundan dolayı birtakım isnâdâta uğrayan muhterem pîr karşısında bir alay cengâverin vücûdunu gördü. O cengâverler ki an-asl Türk olup Macar telâkkub etmişlerdi.

Resim: Hırsız var!!...

O cengâverler ki bir zaman Cermen Kavmi'ni havftan havfe ilkâ etmiş ve en makhûr surette mütâreke akdine mecbûr kılmış idi. O cengâverler ki Osmanlılarla da göğüs göğüse geldikten ve yekdiğerinin bahâdırlıklarını anladıktan sonra Tuna'nın diğer sâhilinden samimi ellerini uzatmışlardı.

İşte o cengâverler bugün kral tanıdıkları zata ahdini soruyorlar… Bu suâl, suyun, Karadağ'ın en müthiş nümâyişlerinden daha mühlik bir hançer gibi saplandı.

Macarlar doğruluk istiyor. Onlar diplomatlığın muhtelif renklerinden hoşlanmıyor.. Bâ husûs bir defa daha Avusturya'nın Bâb-ı Âlî'ye politika ederek nüvazişkar bir çehre ibrâz ederken evet Rusya ile arasını bulmak ârzû-yı zâhirîsiyle uğraşır gibi görünürken en büyük transformateurlere müyesser olmayan bir mahâretle rû-yı abus ibrâz ederek dişlerini gıcırdatmak gibi bir tebeddülden ne kazanıldığını hatırlatıyor. Ve "O zamanki Bosna'yı hatırlarsınız ya!.. Bir avuç dilâverân sizleri kahretmişti.. Artık böyle bir teşebbüste bulunmayınız.. Bu diplomatlık hayra müncer olmuyor.. Doğruluk doğruluk lazım." diyor.. Sanki Macar bayraklarının her birinde bu satırlar nakşolunmuş sanki her biri imparatora ahitnamesini ibrâz ediyordu.

[Macarlı bir genç madam kemâl-i heyecânından ayağa kalkar dirsekleri sadrine/sadrına olduğu mütteki halde/mütteki olduğu halde sağ elinin ince parmaklarıyla sol elinin zarif avucuna vurarak alkışlar.]

Gördünüz mü? Avusturya karışmış, Balkan karışmış, efkâr-ı umûmiyye karışmış.. Yalnız Osmanlılar soğukkanlılıkla Avusturya'nın kalbine bir darbe-i iktisâdî vurmuş, tesirini anlamak istiyor. Almanya böyle bir darbenin kendisine de inmesinden korkarak vazifesiyle menfaati arasında mütehayyir kalmıştı.

Vazifesi payitahtının namını taşıyan bir mu'âhede-nâmeyi gerek bu sebepten, gerek imza sahiplerinin haysiyeti nokta-i nazarından muhafaza etmek. Menfaati ise hem Devlet-i Âlîyye'den böyle bir darbe yememek, hem de Avusturya'yı gücendirmemek gibi zıt mes'elelerden ibâret.

Devlet-i Âliyye "Mes'eleyi konferans halletmelidir, herkes imzâsını görsün onun i'tibârını gözetsin" dediği vakit Almanya şaşırmış "Avusturya konferansı kabul ediyor mu?" diye azametiyle gayr-ı kâbil te'lîf bir tarz-ı te'vîl öne sürmek istiyor.

Âh.. İmparator cenapları siz vaktiyle Türkleri böyle mi severdiniz?.. Biz kadınlarınız o imzâyı tanımayan zevçlerimizin hacâletini burada, bu tenhâ mevkide

bile çekmekte iken, siz teb'anızın, mülkünüzün yegâne vâsıta-i temeddünü olan büyük adamlarınızın imzasını gözetmekten çekiniyorsunuz..

Fakat ne oldu? Cism-i hükûmetinizde bir yama gibi duran Alsace-Lorraine'nin infikâkına meydan açtınız. İhtimâl ki Almanya'yı teşkil eden diğer hükûmetler şimdi Berlin'in ahde vefâsızlığından coşarak şiddet-i bürûdetle birleşmiş buz kütleleri gibi mesâil-i hâzıranın harâreti karşısında çözülecek.

İmparator bunu anlamıyor değil ama Avusturya'daki menâfi'i pek mühim! Bir de Devlet-i Âliyye Almanlardan alınan toplarla ve onların terbiyesiyle vücut bulmuş askerle Bulgarlara harp açacak olursa galibiyetin ne tarafta kalacağını bu askerleri ta'lîm etmiş Alman ümerâsı pek sarîh surette meydana koymuştur.

Âh bir harp olsa diyeceğim geliyor.. Fakat Türkiya asîl bir civanmert gibi o hey'etiyle o kadar takdire şâyeste ki ne diyeyim Cenâb-ı Hakk mu'îni olsun.

Bugün keşmekeş içinde kalan umûr-i siyâsiyye bir muvâzene-i mevhûme değil bir metîn kâide-i sulh ve müsâlemete muhtaçtır. Bunu biz düşünürüz; çünkü. Anayız ana evlâdını pek düşünür. Muhârebe olursa evlatlarımız gidecek analık hissini de biliriz. O cihetten Türkiya'nın evlatlarına karşı nasıl bir hiss-i şefkatle titrediğini tamamıyla derk ederiz.

Bunun için bir çâre bulmak lazım geldiği gibi hukûkumuzun pâyimâl/paymal olmasını da arzu etmeyen bizler imzasını tanımayan zevçlerimize karşı bir karar vermeliyiz.

Ben diyorum ki bu imzâsını tanımayan erkekler hukûk-i beşere bu suretle taarruz ettikleri gibi bize îrâs ettikleri bölgeden/bu lekeden mâa'dâ ileride onlara bu kadar evlat yetiştirdikten bunca zaman dâ'ire-i zevciyyetlerinde nevâkıs-ı recüliyyetlerini ikmâl ettikten sonra bizim kollarımızdan tutup fırlatıvermeyecekleri ne ma'lûm!..

O imzâyı tanımayan erkekler yarın nikâh mukâvelemizin hükmünü de iptal ederler. Kanunları kendi keyiflerine kendi menfaatlerine göre tertip ettikleri meçhul bir şey değildir. Bir kanun ile bütün hukûkumuzu gasp etmeyecekler mi zannediyoruz?

Pek aldanıyoruz.. Biz hukûkumuzu müdafaa etmezsek onlar bizi düşünmezler.

İşte bu cihetten şu karârı bir ders-i ibret olmak üzere vermeliyiz:

Biz imzalarını tanımayan zevçlerimizin artık üzerimizde hiçbir hakkını bırakmamak için nikâhlarımızın feshini talep edelim.

(Düşes.. Susar. Bu noktada bütün kadınlar nîm bir meyil ile bu kararı tasvip ederler. Yazılan kararnâmeyi kıraatle herkes imzaya davet olunur. Lakin zevçlerinin hareketlerini taklit etmeyecekleri nasıl şimdiden kestirilebilir? Bütün kadınlar eser-i nisviyyetleri olarak fikirlerini icrada müteredditiken ortalığı bir nûr-ı melâhat işrâk eyler: Perî-yi ismet, o sehhar nazarlarını garplı kızlarının gözlerine nasbederek füsûnkâr bir ifade ile:

- Madamlar, diye hitap eder, sizler de benim evlatlarımsınız. Ben buralarda dolaşırım. Fakat sizden de uzak değilim.. Beni sevenler asla yalan söylemez ve sözlerinden dönmezler.. Siz kemâl-i cesâretle imzâlarınızı atınız..

Herkes bir şevk-i cedîd ile imzâya şitâb ederken azîm bir velvele ile içeriye hücûm vukû' bulur..

Önde Bolvo ve Baron de Rental olduğu halde bütün diplomatlar vefalı zevcelerinin huzurunda diz çökerek af dilerler:

"Türkiya'yı ruhumuzun bütün kuvvetiyle müdafaa edeceğimize yemin ederiz." ahdiyle konferansa hitâm verirler.

Âh kadınlar!. Sizler sulh ve salâhın ne füsunkâr müdâfi'lerisiniz...

Bir Diplomat

BİRAZ İZAHAT

Devr-i hürriyyetle iâde-i kuvvet eden matbuat şu bir kaç güne gelince kadar öyle bir lisan nâ-merzâya hasr-ı sahâif etmiştir ki bugün en açık bir ifadede bile bir şemme-i hakâret duymak âdet hükmüne girmiştir.

Şimdi bizler ne kadar şahsiyattan ari ve bî taraf yazsak yine bir nokta-i i'tirâz bulmak için uğraşılıyor. Bir latîfecikten ibâret kalması lazım gelen satırlar velvelelere sebebiyet veriyor. Bilmem devr-i sâbıkın jurnâl seyyiâtından mıdır?.. O zamanlar bazılarını(n) sözlerinin zülf-i yâre dokunmamasından ihtirâzen bazıları da bir lafz-ı memnû' ya bir fikr-i fesâd araştırmak emeliyle elfâzı tartmak mecburiyeti(n)de kalırdı. İşte onun seyyiesi: Ayn-ı usûl ile mana çıkarmak kâidesi el'ân cârî olmaktadır. Fakat açık olarak söyleyeyim: Devr-i hürriyyet nefy ve ta'zîb korkularından bizleri âzâde bırakmış ise de matbuat sebebiyle tevkıf olunmak

veyahut Harbiyye Nezâreti'nde misafir kalmak endişesinden daha hâlâ kurtaramamıştır.

Fi'l hakika öyle oluyor: Matbuat kânun dairesinde serbesttir. Fakat insanı Harbiyye Nezâreti'nde kânun dairesine değil matbuatın veya sâhib-i matbûatın bile hür olmadığı başka bir misafirhâneye sokuyorlar.

İşte bugün bir kısmımız oralara misâfir gidiyor.. Bir kısmımız da rü'yâsını görmekten hâli kalmıyor.

Muhterem üstâdımın bir diplomat lisânıyle yazdığı sayfaların birçok satırları evrâk-ı havâdiste mevkufen neşredilmiş birtakımı da târîh-i Osmânînin zımân-ı hakîkati tahtinde bulunmuş olduğu gibi diğer sütunu da bazı müfrit fikirlerin âyine-i in'ikâsı bulunmaktadır.

Bundan sonraki makalelerde de daha sair müfrit fikirlerin şerhine çalışacağız. Bunlar garip ve gülünç olmak itibarıyla karinin inzâr-ı takdîriyle vaz' ediliyor. Binaenaleyh bu sayfalardaki kadınlara ait sözler, asla garplı hemşirelerimizi hırpalamaz ve gücendirmez ümidindeyiz. Tarz-ı tahrîrin de anlanacağı üzere biz Avrupalılarla hem-dest-i vifâk olmayı arzu ederiz. Bize mu'âvenet eden Avrupalıların vâlide veya evlatlarına "Türk ummacıdır" fikrini telkîn etmeyeceklerine kâiliz. Biz de insanız değil mi hemşirelerim. Sizler dâimâ müsâmahakârsınız.

Hele diplomatlar hiç incinmesin.. Onlar hakkında söylenmemiş söz kalmamıştır. Bu onlardan birini taklitten ibâret bir fikr-i tezyîfdir. Bizim de diplomatlarımız var. Cümlesine hürmet eder ve umûm için sulh ve müsâlemet temennî eyleriz.

Vâsıf

İdârehânemize basîret-i edebiyyeden mahrum bir zat gelerek değneğini bırakmış.. Bu hareketinin hikmetini anlayamadık. Esasen gazetemizin nezaheti.. Bu gibi münâsebetsizliklere ehemmiyet vermeye müsâ'id değildir.

Resim: - Ha göreyim seni!! Üçe çıkarabilirsen tâcı hak ettin!!
Hilal Matbaası Vâsıf

Salı

Numara 3
Nüshası 1 Kuruş
28 Teşrinievvel 1324
DAVUL
Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesi

- Ne olacak, dimiş idi söz ebesi..

Ve ben şimdiye kadar işittiğim mütenâkız ta'rîflerin bir şahısta nasıl içtima edebileceğini düşünmekten mütevellit bir hayretle muhatabımın yüzüne bakarken o bir kadın ifadesiyle uzatılan hukûk-i düvel dersinin bazı safahâtını naklediyordu. Fakat -fikrimce- bu imkansızdı.. Daha ilk defa işittiğim bu tasvîr ihtimâl ki nâ-şâd bir imtihânın tevlit ettiği bir hiss-i bedbînîden münba'isdi.. Muhatabım bendeki adem-i i'timâdın farkına vardı:

- Esasen göreceksin a... Dedi.

Filhakika gördüm: Mûnis.. Selîs bir ifadenin mebzuliyeti arasında devr-i istibdâd "İkdâm"nın o günkü havâdisi bazen bir saatlik hukûk-i düvel dersine esas olur.. Ve bir sınıf dolusu talebenin tenezzüh-i fikrîsini te'min eden o dersler sami'înî neşâtlara gark ederdi….

- Bu adam dâhîdir...

- Bizim Mekteb-i Sultânî'deki Mösyö Sare'ye benziyor..

- Efendim.. Ne tedkîk-i mûşikâfâne…

Tekmil bu takdîrât arasında sınıftan gittikçe uzaklaşan kısa bir vücûdun reviş-i garîbi kalben takdîs edilirdi..

İşte Ma'arif Nezareti'ne çıkar çıkmaz tekmil bu nazariyeler.. Bu mütâla'alar zihnimde hayat bulmuştu... Ne yapacaktı? Bu ciheti pek de ta'yin etmemişti.. Ancak bir şey yapmak lazım geliyordu.. Ve inzâr-ı umûmiyyenin pîş-i münkadânesinde acemi bir hizmetçi tavrıyla maarifi temizlemeye başladı: Ortalık toz, dumana boğulmuştu..

Artık göz gözü görmüyordu.. Otuz senelik bir istibdâdın tevlit ettiği dermansızlığa pek güçlükle mukâvemet eden ma'ârif, bu Washington tayfununun şiddetine tahammül edemedi; bir çok felaketzedelerin âh u enîni arasında yıkıldı gitti... Şimdi Ekrem Bey bu biçare mazlûmunun mersiyelerini inşâd ediyor. Fakat

kendisi de korkdu: Neticeyi bu kadar vahîm farz etmemişti.. Bir haldeki bu derece herc ü merce sebebiyet verdiği bir kapıda artık barınamayacağını anladı.. Birçok tereddüdlerden sonra dâhiliyeye geçti. Ancak tekmil bu muvaffakiyetsizliklerin yegâne sebebi gazetelerdir..Vâlîleri tasfiyye ediyor; gönderiyordu.. Daha ne yapsın!! Âh o gazeteler.. Onların haddlerini bildirmek işten bile değil.. Ne çâre ki *Tanin* davayı kazandı!!!

Dürbün

SEVGİLİ REFİKLERİMİZE

Hakkımızda hüsn-i muvaffakiyyet temennî eden rüfekâ-yı muhteremimizin teveccüh ve iltifâtlarına minnetdârız. Hele o zarif Demet'in sesimizin kısılmaması hakkındaki temenniyyâtını o kadar samimi bulduk ki demet demet teşekkürler takdimine kendimizi mecbûr görüyoruz.

GARİP SATIRLAR

Demet – Harîr Hâme:

"Bizim diyârda her şey güler iken ağlar!"

Bu diyâr aceb neresidir?

Demet – Çocuk Terbiyesi:

"Çocuk uyumuyor! Evvelâ pışpışlar.. Kışkışlar, sonra hû hûlâr, daha sonra sallamalar, hoplatmamalar (hoplatmalar). Nihayet yavrucak sersem bir hale gelip sızar..."

Azîzim! Böyle yapılmasa idi hiç Genç Türkler ihtilâlci olur muydu?!

Aşiyan – Bir Cevap:

"Ne diyordun bak: Adam evlâdı canlı bir cîfe, bir yürür pıhtı"

Münâsebetsiz! Ama ne çâre.. Madem ki doktor bey söylüyor!..

Resimli Kitap– Hukuk-ı Düvel İlminin Târihi:

"... Grujeovsk kitabı iki mesleğe esas olmuştur. Biri meslek-i felsefî, diğeri meslek-i hakîkîdir..."

Ve'l fark beynehüma....

Resimli Kitap– İstanbul'da Bir Akşam:

"Herkesin kollarında böyle, bugün müteverrim, sakat çocuklar var."

1317

Eylül

Hamdullah Suphi

Filhakika köprüden geçilmez.. Refikimin şikâyetine iştirâk ile şehr-i emânetin nazar-ı dikkatini celp ederim.

Resimli Kitap – Faik Sabri:

"Avusturya'da bir adam vardır ki sabahleyin erkenden kışın alafranga beşde yazın dört buçukta yatağından kalkar…"

Kimdir o? Bilene bir külah takdim olunacaktır.

Resimli Kitap – Yıldız Böcekleri:

"Âh acabâ şimdi nerede idi?.."

Muhtelif yerlerde.. Kimisi Londra'da.. Kimisi de eski yerinde!!.

Demet'in Karilerinden Îstimzâcı:

- Gazetemizde daha ne gibi tahavvülât ve terakkiyyât görmek istersiniz?

Cevap:

Evvelen gazetenizin meccânen tevzî'i

Sâniyen resimlerin çoğaltılması

Sâlisen imlâların bir kâ'ide-yi sâlimeye rabtı

Râbi'an gazetenize bir münebbih-i sa'at ta'lîki.

(İstîrhâm edilmekle ol bapta.)

HÂL-İ HÂZIR

"Kalem"in rivayetince Fransuva Jozef'in tazelenmesi meclûb-ı hüsnü olduğu iki hemşirelere karşı komşusundan öğrendiği tarz-ı tarâvet ve televvün ile mümkün olduğu sabit olmuştur.

Meb'ûs olacak zevat yapacakları şeyden ziyade şimdiye kadar ifasına muvaffak oldukları icraât-i hasene ve nâfi'alarına mütedâir beyânnâmeler neşretmeleri emniyyet-i umûmiyyeyi daha ziyade temin edeceğinden işgüzâr idarehanesinin meb'ûslara program terettüb ve neşretmek husûsunda ibrâz idegeldiği

mu'âveneti; bu hususta dahî derîğ eylemeyeceği meb'ûs olacak veya olmak hayalinde bulunacak zevata ilan eyleriz.

MÂZÎYE ÂİD

İmparator cenaplarının hiffet-i hareketlerine mebnî Alman cerîdeleri tarafından lüzûm-ı ta'yîni talep olunan vasînin herhâlde, şimdiye kadar lütuf-dîde(!)leri olan Türklerin intihap edilmesi lazım geleceği cihetle vasiliğe talip olacak zevatın nihayet bir haftaya kadar idarehanemize beyân-ı ma'lûmât etmeleri ve Moltke hâdisesinin ez ser-i nev ihyâ edilmemesi için taliplerin lâ-akall elli yaşında bulunmaları lazımdır.

Sahibinin rızâsı olmaksızın cepheye tevdî' edilen bûselerin yeri cehennem taşıyla yakılmadığı surette mühlik çıbanlara sebebiyet vereceği ecilden tevakkisi lüzûmu hâlisâne ihtâr olunur.

KÂRİ'LERİMİZDEN İSTİMZÂC

Bazı zevat gazetemizden bir, iki sayfanın daha açık ve bi't tab' daha serbest mîzâha hasr olunmasını tavsiye ediyorlar. Esasen şu elinizdeki nüsha ile adedi üçe bâliğ olan ve her hafta bir yenilik ibrâzından hâlî kalmayan gazetemiz karîben zarif bir kab içinde intişâr edecektir.

Binâenaleyh o kabın iç tarafı bu türlü mîzâh için ifrâz olunabilirse de evvel emirde kariînimizin müsaadelerine ihtiyâcımız var.. Lütfen beyân-ı mütâla'a buyuracak zevata şimdiden teşekkürâtımızı takdim ediyoruz.

RA'D VE BERK

Medîd bir musâhabenin intâc ettiği yorgunluktan mütevellit bir halsizlikle yatağa uzanmıştım: Akşamki muhavvif sözler fikrimde uzaktan uzağa bir uğultu teşkil ediyor… Kabûs-ı istibdâdın ağırlığı gittikçe üstüme çöküyordu.. Güya etrafımı en gizli hisleri keşfetmek iktidârını haiz gizli/kirli nazarlar sarmış: Hayalimde dolaşan muvaffakiyet ümitlerini yakalamaya çalışıyor...

Gayriihtiyari bir hisle kalktım. Panjurları çektim.. Perdeleri indirdim.. Ve bu gürültüden uyanan vâlidemin dâima uzamaya meyyâl suâllerine birkaç kelime ile cevap verdikten sonra yatağıma girdim; uyumuşum.

Bir inilti ile uyandım. Beni çağırıyorlardı..

- Anne.. Sen misin? Ne istiyorsun?

- Ne isteyeceğim!.. Görmüyor musun? Şimşekler ortalığı titretiyor.. O kadar söyledim.. Eve bir siper-i sâika yaptırtmadın.. Bir de hâlâ utanmadan uyuyorsun..

- Amma ettin ha! Utanarak uyumak mümkün mü?

- Öyle ya! Sen hemen eğlenceyi bilirsin.. İnsan annesinin bir sözünü dinlemez mi?

- ....

- Muhsin!... Muhsin!...

- Ne var anne!

- Hâlâ yatıyor musun?

- Ne yapayım!

- Kendini telef mi edeceksin Muhsin?.. Fırtınalı havada karyolada bulunmaktan daha büyük ihtiyâtsızlık mı olur?

- Peki.. Peki.. Çıkıyorum!

Bu sırada şiddetli bir gümbürtü işitilir.… Vâlidem asabî bir feryât koparır.

- Âh Muhsin! Muhsin! Böyle tehlikeli bir zamanda nasıl kımıldamaya cesaret ediyorsun?

- ...

- Şimdi kibrit yakmanın sırası mı? Çabuk söndür...

- Fakat anne.. Vallahi bunun zararı yok!

- Nasıl yok!.. Çocuğun Ma'lûmât-ı Fenniyye kitabında gördüm.. Yalan yere yemin ediyorsun ha!? Hele şuna bakın.. Söndür diyorum. Hepimizi helâk edeceksin.. Hem oradan başka duracak yer bulamadın mı?.. Soba bacasının yanında durulur mu?.. Muhsin... Neredesin?

- Pencerenin önünde duruyorum.

- Ayaklarını öpeyim Muhsin.. Uzaklaş.. Oradan uzaklaş.. Memedeki çocuk bile o kadarcık bir tehlikeyi takdir eder… Muhsin!!

- Efendim!

- Bu hışırtı nedir?

- Pantolonumu giyiyorum..

- Tamam! Tuvalet yapacak zamanı buldun! Hiç yünlü şeyler giyilir mi? Sen çıldırdın mı Muhsin!.. Bana acımıyorsan bâri çocuklarına acı...

- ....

- Muhsin!.. Niye şarkı söylüyorsun?

- Bunun da tehlikesi yok a..

- (Ağlayarak) Nasıl yok.. İhtizâzât-ı hevâîye yıldırım celp etmez mi?.. Âh rabbim!! Son günümüz geldi.. Kapıyı mı açıyorsun?

- Evet.. Patlayacağım! Biraz hava alalım!

- Âh Muhsin! Sen mutlak mahsus yapıyorsun... Kuzum Muhsin! Kapıyı açma!! Elimle koymuş gibi biliyorum.. Açarsan yıldırım odadadır (Gök gürültüleri işitilir!)- Bir müddet sükût..

- Muhsin.. Ne yapıyorsun?

- Yüzümü ıslatıyorum.. Sıcaktan bayıldım.

- Çocuk gibi şeyler yaparsın.. Muhsin!.. Yıldırım yüzde doksan dokuz suya düşer... Ma'lûmât-ı Fenniyye'yi okumadın mı?

Ve bu muhtelif emirlere tâbi' olarak yerimi değiştirirken sigara iskemlesine çarptım. İskemle devrildi.

- Aman.. Ne yaptın Muhsin!.. Felâket… Felâket... Yâ rabbî kusurlarımızı sen affeyle! (Haşyetle) Muhsin.. Odada bir şeyler geziniyor..

- Korkma.. Kedi..

- Kedi mi?! Mahvolduk!.. Onun sırtı elektriklidir.. Aman Muhsinciğim!.. Kediyi sepete tık!..

Bu son teklîfe ehemmiyet vermeyecektim. Fakat annem tekmil asabiyetiyle ağlamaya başladı. Mutlaka Ma'lûmât-ı Fenniyye'deki tedâbire müracaat lüzûmunu hissediyordu. Çaresiz işe teşebbüs ettim.. Muhîtimin tekmil mümanaatlarına göğüs gererek muhtelif sadmelerden sonra kediyi yakalayabildim…

(çat.. bum.. bum.. pat)

- Muhsin! İmam Efendi'ye yaptırdığım muska boynunda mı?

- Yo... O çoktan kayboldu..

- (Ağlayarak) Bittik.. Bittik…

- A canım Ma'lûmât-ı Fenniyye'de muska var mı?.. (Çat.. Çat.. Bum...)

- Muhsinciğim..

- ...

- Muhsinciğim.. Hû! Evlâdım.. Çocuğun kitabında görmüştüm:

Resim: - Efendim! Müsa'ade ederseniz çıkacağım.. Keyifsizim

- B.. B.. B.. Baban kim?

Şiddetli sedalar burayı def' eder.. Bahçe kapısının çanını daha yerine takmadılar.. Masanın üstünde.. Onu al da çal!..

İ'tirâz faydasızdı. Vâlidemin tedbir ve tensîbi vechile çanı elime aldım; iskemleye çıktım:

- Çangır... Çangırr… Çangırr..

Henüz yedi, sekiz dakîka kadar olmuştu.. Pencere önünde bir gürültü işittim:

- Amma tuhaf şey..

- Bu da böylesi!.

- Muhsin çıldırdı mı dersiniz.. Çanı bırakarak pencereye koştum.. Annem yine i'tirâzında devâm ediyordu. Camı kaldırdım.. Panjurları ittim.. Bir de ne göreyim?

Berrâk.. Mükevkeb bir sema altında binlerce mütehayyir gözler bizim pencereye ma'tûf

- Muhsin Bey!.. Muhsin Bey…

Tanıdım: Enver'in sesi idi..

- Hayrola birâder.. Bu çangırtı ne…

Mes'eleyi anlattım.. Hepsi gülmekten bayıldılar. Hele iki tânesi.. Ebediyyen kalkmamak üzere yerlere yattılar.. Kasıkları çatlayanların adedi kırkı geçmişti…. İçlerinden birisi biraz kendini toplayarak:

- Azîzim, dedi, Kânûn-ı Esâsi'yi ilan ettik... Toplar atılıyor…

Mark Twain

MUSÎB TESADÜFLER

Sâbık sicil müdürü Âgah Bey'in odası umûm-ı millet-i Osmâniyye vekillerinin mahal-i ictima'ı bulunan meclis-i meb'ûsâna kademhâne ittihâz

olunduğu müşâhede edilmiştir. Esasen Ebû Cehil'in hânesi de aynı nasibe mazhar olmuştu.

Merkum adliye nezâretine bir istid'â takdim ederek kemâ-fi's-sâbık istihdâmını talep etmişse de odasının ber-vech-i bâlâ inkılâbı hasebiyle Yeni Câmi' veya Ayasofya halâları bekçiliklerinin inhilâline kadar talebi vechile kemâ-fi's-sâbık odasında isbât-i vücûd etmesi taht-ı karara alınmaktadır.

Tezyînât-ı belediyyenin bir isimde merkûziyyeti kâide-i merkeziyyete muvâfık olduğundan merkez ziver olarak kaldığı müddetçe sokakların tanzîfât ve tezyînâtına mahal olmadığı sabit olmuştur.

"Dahâ" edâtının "dâhâ" şeklinde yazılması mahzâ muharrir-i muhteremenin erbâb-ı dehâdan bulunduğuna ve binâenaleyh kendisinin haiz olduğu bir sıfatla âdî bir edâtın aynı şekilde tahrîri câiz olamayacağına mebnî imiş.

BİLMECEMİZ

Davul gazetesi bugün karilerinden kabînenin mesleğini soruyor. Gelecek mîzâh-âver cevaplar bir sahîfe-i mahsûsada neşredilecek ve re'yinin isâbeti sabit olacak zevat arasında kur'a keşide ve kazanana bir fotoğraf makinesi takdim olunacaktır.

Geçen haftaki bilmece henüz doğru halledilmediğinden bir hafta daha temdîd-i müddet ediyoruz. Kariînimizden bazıları resmin balık olduğunu yazmışlarsa da mes'elenin halli için herhâlde kısmen sudan çıkılması li ecli't-teshîl beyân olunur.

EBU'L HÜDÂ EFENDİ HAZRETLERİ'NE

Bence berbât u zândır zâhidin efsânesi.
Tekye-i aşka mürîdim; var güzel cânânesi.
İntisâb etmek şereftir; böyle âlî dergehe..
Neşve-yâb eyler cihânı şâhid dürdânesi..

Arz-ı ihlâs eylerim pîr-i muğane sıdk ile
Bahşeder feyz-i teâlâ meşreb-i rindânesi..
Raks u vecde saldırırken gül-beden-i ra'nâsı
Cezbe-dâr-ı evvel mukaddim. Kalbim olur divânesi..
Vecde geldikçe habâb eyler; harîri meşlahın
Şebçerağ-ı hüsn olur. Gönlüm onun pervânesi..
Âfet aşıp devrân sevilse tersa büte
Var yeri…. Pek dilrubâdır cilve-i mestânesi..
Kec-külâh ettikçe kâfir pîşgâhımda benim
Âteş almaz mı "garâm-ı" gönlümün kâşânesi..

Rind-i Harâbâtî

* * *

Semâhatlı Ebu'l Hüdâ Efendi Hazretleri'nin hayat-ı husûsiyyelerine mütedâir muzafferâne icâle-i kalem etmesiyle işin altı, yüze çıktığı ve binâenaleyh astarı yüzünden pahalı olduğu sabit olmuştur. Şantaj hakkındaki muvaffakiyetlerini tebrîk ederiz.

Oktruva vergisinin vaz' olunacağını işiten ayyâşın marâ'z-zikr rüsûmun vaz'ı halindeki kabalığı birer birer ta'dâd etmek için içlerinden bir muharririn ta'yînine teşebbüs etmişlerdir... Bu sırada nâm-ı mey-âlûd Râgıp'ın unutulmaması için Sabah muharririnden mukanna' ve mufassal bir program talep olunmuştur.

New York hayat sigortası kumpanyasına sigorta olunmak teşebbüsünde bulunan vatandaşlarımızın ibtidâ-yi emirde idarehanemize müracaatla tafsîlât almalarını tavsiye ederim. Çünkü yangın pek büyüktür. Sonra pişman olurlar. Min cerbi'l mücerreb.

***

NE FARK VAR?

Daha dün gece idi.. *Siyah İnciler*'i okuyordum. Müellif köprüde ötekine berikine tasallut eden bir adamı tokatlamak istiyor. Fakat kıyamıyor. Hattâ kıskanıyor bile... Bir derecede ki "Ben de onun gibi olsaydım, onun gibi terbiyesiz, hödük, küstâh olsaydım, ve ben de tahkîr ettikleri zaman anlamasam, bilmesem, görmeseydim.. Onun gibi eşek, fakat rahat, yâ rabbim, rahat olsaydım..." temenniyâtında bulunuyor. Bitirdiğim zaman hatırıma Victor Hugo'nun bir fıkrası

geldi. Hugo, bir gün Chateaubriand'ın nezdine gider. Kabul salonunda *Atala* müellifini beklerken mûmâ-ileyhin müzeyyen çerçeve ile muhât bir resmi gözüne ilişir.. O zaman Hugo'nun kalbinde bu şâirin azamet ve ulviyetine karşı bir gıbta uyanır..

Kim bilir? Onun kadar büyük.. Onun kadar nâmdâr olacak mıydı?

Sânihatının en yüksek ufuklarını bu cephenin karşısında sönük gördü.. Ve Chateaubriand'ın gelmesini beklemeden çıktı.. Gitti..

Victor Hugo Raûf Bey gibi aldanmıştı.. O şimdi bile mağbutu derecesinde.. Ve ihtimâl ki fevkinde idi..

VUR ABALIYA

Ma'ârif Türbedâr-I Esbakı

Yegâne emeli muvaffakkıyyât-ı ibtidâiyyesine.. Projelerine bigâne olmayan bir halef intihap etmekti. Yeni bir tarz-ı teshîn ihtira' eden bu zekânın biraz müşkilpesend olması ne kadar gayr-ı muvâfıktı… Bahriyye'nin âfâk-ı istikbâlinde gördüğü bir deniz korsanının sa'âdet-i istihlâfıyla şimdiden seviniyor... Ma'ârife de celâlî.. Harâmî bilir birinin tahlifini arzu ediyordu.. Ne çâre ki isti'câle mecbûr!!! Bahriyye Nezâreti muhteri' muhayyeline kollarını açmış.. Şu kara kömürlerden gemileri kurtarmak.. Saf bir hayâl-i sîmînin tecelliyâtı gibi asûde olan halic seyâhatlerinde imrâr-ı evkât etmek için temenniyâtta bulunmuşlardı.. Düşünmeye mahal yoktu: Cenkcû fakat dâima mağlup birini tahlîf etti..Ve gitti.

***

Ooh... Şimdi ma'ârif nazırı olmuştu. Ve semâhatin te'sîr-i lutfuyla tenemmü eden bir top sarığın azameti altında parlayan küçük gözleri safahât-ı mâzîye değil - çünkü o mağlûp idi!- icraât-i müstakbeleye müteattıf bulunuyordu..

Filhakika eslâfına tekaddüm edebilmek için büyük bir fedâkârlığa.. Sa'ye.. Hayır dehâya ihtiyaç vardı. Bir müddet düşündü... Yetişemeyeceğini anladı. Selefinin usûl-ı teshin hakkındaki keşfi o kadar mûcez, o kadar belîğ idi ki..... Ve muhatabının ulviyet fikrini takdir eden terbiye-dîde bir adam sıfatıyla pîş-i celâlinde eğildikten sonra mevkî'in bahşettiği bir haşmetle (fikrince ismi bundan müştaktı) arabasına atladı.. Evine gitti.

***

Ooh... Şimdi herkese tebşîr ediyordu: Ma'ârif nazırı oldum! Sevgili.. Oğullarım.. Siz bu kadar senedir mekteplerde okudunuz; devlet sizden istifâde etmiyor… Bu millet felâh bulur mu?... Artık sa'yinizden.. Tetebu'unûzdan devlet istifâde edecek... Size nişânlar.. Rütbeler verecek... Artık üzülmeyiniz... Ve bu vücût bulmuş ziyâfet-i hayâliyye arasında titiz bir kadın sesi bir turşu ekşiliğiyle yükseldi:

- Vâh bu devletin başına gelenler.. Oğullarını adam edemeyen baba, başkasının evlatlarını terbiye edecek!!!

Fakat bu bir bühtan idi.. Hem de lâyık olmayan bir bühtân. Çocuklarının ne kabahati vardı? Ahvâl-i husûsiyyelerine ihtiyâcât-ı tabî'iyyelerine müdahale... Lakin bu: Hürriyyet-i şahsiyyeye tecavüz demekti.. Ve sonra tahsilleri nâkıs mı idi? Türkçe konuşuyorlardı.. Arapça ibâreyi Fârisîden tefrîk ediyorlardı… Fransızcayı Mekteb-i Sultânî'de tahsil etmişlerdi. Biraz imlâda noksanları vardı... İşte kendisi ma'ârif nazırı olmuştu. İmlânın lüzûmunu daha hissetmemişti.. Bundan ne çıkar?.. Ve bir maûne sür'atiyle tehâcüm eden bu efkârın sâika-i mürûriyle başını kaldırdı..

- Keşke hepsi evlatlarım gibi olsa... dedi...

***

Ooh.. Şimdi hafîflemişti.. Sarık mâzîyi iskât zımnında baştan çıkmış... Müziç bir surette ötekinin berikinin boynuna dolamak için elde hazırlanmıştı... Şikâr olarak Çamlıca'ya tramvayla çıkmak isteyen bir pîr-i sâl-dîdeyi buldu… Esasen intikam onun gözlerini bürümüştü… Ensesine müstebid bir kuvvetle inen asır-dîde bir elin bugün intikâmını alacaktı... Ve nihâyet nuzzâr komitesinin alkışları arasında biçare ihtiyar yuvarlandı.. O, beşûş... Fakat mü'ezzî.. Fakat kindâr handelerle gülerken.. Büyük - bir hakîkati titremeden tefevvüh etti:

- Bir sadrazam olsam da ecnebilere göstersem.. Sizi temin ederim... Gâlibâ Avrupa bu beyânât karşısında titredi.

Ve şimdi Beylerbeyi'ndeki sâhilhâne-i asâfânelerinden uzakları temâşâ ederken ikide birde gözüne ilişen o Kuruçeşme Yalısı'na yumruklarını sıkarak bağırıyor:

- Ooh olsun!!

Pazar 5 Teşrinievvel 324

Toplu İğne

ŞİMDİKİ LEVHALARDAN:

Hikmet Bey Birâderimize

1

Sivri, kalıplı bir fes.. Uzun saç... Zayıf bir çehre… Dik lâstik yakalık... Ergenlikli bir sîmâ... Süzük gösterilmek için ca'lî tavırlarla hareket ettirilen iki göz… Çatlamış morca dudaklar… Serçe parmakla setre çalışılan bir uçuk... Kozmetik pertevle birbirine yapışmış birkaç tel bıyık…

Yüksek ve dar yakalığın altında kaybolmuş, yutkunamaz bir gırtlak. Arkada hâzır bir elbise… Ayakta sivri bir potin..

Bir bey, mütefekkir yürüyordu. On buçuk vardı. Köprü üstündeki kitapçıya uğradı. Bir şeyler sorar gibi olurken, o aralık arkasındaki karyolayı beyin omuzuna dokunduran hamal bir nazar-ı istihkârla baktı. Kaşlarını çattı. Şüphesiz nâzikâne bir tahkirde bulunacak iken birden gözleri ca'lî tavırlarını unutarak büzülmeye, ağzı biraz açılarak çürük dişleri gözükmeye başladı. Kalabalığın arasından davrandı. Islak bir çocuk ağzının koluna bıraktığı salya izinin farkına varmadan, orada uyuşmuş.. Büzülmüş uyuz köpeğin kuyruğuna basıp yanlışlıkla pardon diyerek.. Şişman bir madamın elinde İstanbul gazetesine sarılmış paketi düşürerek koştu.

Aynı kıyafette aynı tavırlı bir "Emmi"sine:

- Neredesin Necip Bey? Üç saattir kulüpte bekledik. Aziz Bey, Zekeriya Bey, Mazlum Bey hep orada idiler.. Necâti ne kadar kızdı "Biraz daha laubâlişerek" ha! Hamdi meyhâneci rolüne çıkmıyor "Kaşları daha ziyade çatıldı" olmuyor monşer.. olmuyor! Dün de provada olmaz rezâletler yaptılar. Şekîp boyuna gülüyor.

Necîp Bey, bu izdihâm arasında mükâlemenin kesilmemesini de arzu eder bir azimle arkadaşının kolundan tutarak:

- Şöyle kenara gel! Halk vapurdan çıkıyor dedi.

İstiyorlardı ki şu sözleri… Şu tiyatro lakırtılarını herkes işitsin.

- Necîp ilave etti:

- Vallâhi monşer.. Meşgûliyyet. Biliyorum. Dün gelecektim. Sâkıp Bey geldi. Petis şane çıkalım diye ısrar...

Varda gürültüsüyle uyandılar. Arkasına iki sandık yüklenmiş bir hamal geliyordu. Potinleri boyatmak için dükkâna girdiler. Genç elini cebine götürdü. Bir sigara çıkartmak üzere iken aklı başına geldi. Ramazan! Yine kaşlarını çatmaya

hazırlanırken dışarıda tanıdık bir çehre gördü. Kendisini büsbütün unuttu. Dükkândan fırladı.

- Süreyya Bey nereye?

Cebinde "Lisa Mova" nın kalın harfleri gözüken kitabıyla... Elinde sarılmış İstanbul gazetesiyle tuhaf bir yürümenin mûcidi olmak vakarını taşıyan bir arkadaşını kenara çekmekle meşgûl olarak:

- Gelsen a Süreyya! Necip Bey de burada.. Dün seni kulüpte ne kadar bekledik. Neredeseniz mübârekler?

Üçü de potinleri boyattılar.. Görüştüler.

Fakat tiyatrodan bahsetmeyi, kalabalık yerlere, kulübe, kırâathâneye terk ederek şimdilik dereden, tepeden konuştular. Hem bu aralık şu kürt boyacıların yanında böyle büyük, edebî şeylerin ne münâsebeti vardı.

Dirseği duvardaki badana ile bembeyaz olmuş Necip Bey, refiki, lâcivert ceketine İzmit postasına götürülen bir heybenin samanları yapışmış Süreyyâ Bey yürüdüler. Haydarpaşa İskelesi'nde Necîp Bey biraz müsâade istedi. Perukara bir şey sordu. Şekerciye bir haber bıraktı..

- Üsküdar İskelesi'nden çıkmak istiyorlardı. Vapurdan bir yığın halk çıkıyordu. Tiyatrodan, Mınakyan'ın... Bey rolü için Şeydâ Bey'e ettiği takdirlerden bahsederek, Süreyyâ'nın Mazlum Bey hakkında "Güzel bir depo" yaptı diye yükselen sözlerini anlamamazlığa gelip mahsus halk arasında tekrar ederek yürüyorlardı.

Eminönü'ne geldiler.

Karşıdan ihtiyar, şişmanca bir kadın bir eliyle peçesini açarak yaklaştı.

Necîp Bey'in istemediği bir şey oluyor gibi yüzü kızarmak üzere iken ihtiyar kadın:

- Necîp. Aman evlâdım bu gece de geç vapura kalma.. Ninen ne kadar merak ediyor. Hem mübârek Ramazan sebzevât filan alacak evde kimse yok. Yarın akşam imamınkiler iftara geleceklermiş. Kuzum yavrum akşama gel.

Necîp Bey, terler içinde, mosmor olmuş bir çehre ile arkadaşlarına bahs olunacak bir suje aramaya cehd ederken.

- E mi oğlum e mi? diye devam eden kadından uzaklaştılar.

Hurdebîn

Resim: Avrupa'da ahiren îcât olunup burada mevkiʿ-i istiʿmâle konan yeni bir makine.

HİNDÎSTAN'DA KADINLAR İCTİMÂ'I

İkinci Meclis

Düşes.. Kâtibe geçen meclisteki mukarreratı tekrar ettirdikten sonra söze başladı:

- Muhterem madamlar!.. Geçenki içtimada kesr-i râbıta-i zevciyyet zımnında verdiğimiz karar üzerine kararnâmeyi imzalar iken zevçlerimiz meclisimize girerek af dilemişlerdi. Biz de imzadan vazgeçmiş idik.. Fakat bu hareketimizle konferanstan kâmilen ferâgat etmiş olmuyoruz. Nasıl ki bugün de yine ictima' ettik. Maksadımız sulh ü salâh-ı âlem için en müessir çâreler bulmaktır. Çünkü diplomat zevçlerimizin mizaç ve meşrepleri ne derece mütehavvildir, bunu hepimiz biliriz: Arkamızdan koşarak, tahassun ettiğimiz en tenhâ mevkiye kadar yetişen.. Ve sonra huzûrumuza gelerek en acı gözyaşlarıyla kusurlarını setr etmek için uğraşan o mâhir, mütelevvin erkekler yarın zaaf-ı kalbimizden istifâde ederek yine bir menfa'at-i siyâsiyye uğrunda evlatlarımızı boğuştururken istirhâmâtımıza, dümû'-i ye'simize kâhir bir hande-i istihzâ' ile kahkahalar fırlatacaklarında hiç şüphemiz yoktur. Hâlbuki onların kati yüreklerine o zaman icrâ'-yı nüfûz edecek ne gibi fi'liyâtımız bulunacak... İcraâtsiz kararların ne kadar hâ'iz-i ehemmiyet olduğunu ıslâhat, tensikât va'd eden hükûmetlerden öğrenmekteyiz. Bizlerin sulh ü salâh-i âlem için âsâr-ı gayret ibrâzından geri kalmayacağımızı pek a'la bilirim. Lakin fi'liyâtımızda eser-i intizâm mevcût olmazsa mütemevvic fikirler arasında çalkanan sefine-i hükûmet gibi kayalara çarpıp parçalanmaktan hâlî kalmayız.

İşte bugün sizlere teklîf edeceğim mühîm şey erkeklerin tasavvur etmedikleri, ihtimâl vermedikleri bir hâl-i ictimâ'dır: Bize bir devlet lazım, demek isterim!..

[Â'zâlar mütehayyir dinlerler.. Düşes bilâ fütûr devam eder.]

Öyle devlet ki cins ve mezhep, kavim ve millet tanımasın. Çünkü kadın namını taşıyan, benât-ı Havvâ'ya nisbet-i karîbesi olan her mahlûk bu devletin ferd-i gayr-i müfârıkıdır.

Öyle devlet ki en akıllı, sâhib-i nüfûz kadınlarımızın hey'et-i müctemiası tarafından idâre edilecek. Bunun pâyitaht-ı saltanatı fikrimce bulunduğumuz bu diyâr-ı havârik olmalıdır. Devletimiz bir devlet-i uzmâdır. Tasavvur ediniz: Bugün kürre-i arzı iskân eden insanlardan en mühim kısmını biz kadınlar teşkil ediyoruz; ma'lûm ve müberhendir ki kızlar erkeklere adeden tefevvuk etmektedir. Şu halde değil devletler böyle müteferrik surette hattâ müctemian bile bize tekâbül edemezler.

Ya servetimiz!.. Erkeklerin bir meziyeti varsa o da bizim için çalışmalarıdır. Kazandıklarını biz alır, biz sarf ederiz. Para, mücevherât, emlâk hâsılı servet bizim avuçlarımızın içindedir. Erkekler bize nispetle fakirdir. Bugün biz meselâ şapkalarımızı satılığa çıkarsak milyarlar kifâyet etmez, erkekler iştirasından âciz kalır.

Ordumuzun cesâmeti, mülkümüzün vüsati, servetimizin kesreti bir devlet-i uzmâ-yı hakîkîyye teşkiline son derece elverişlidir.

Devletimiz, efrâdı i'tibarıyla "devlet-i muazzama-i benât-i Havvâ'lar" telkîb edilmelidir. Böyle bir devletin ancak bize nispeti layıktır. Bahusus devletin mü'ennes olmasında ne büyük hikmet var. Kadınlarına hürmet etmeyen, kızlarını çirkâb-ı sefâlete fırlatan memleketlerde devlet pâyidar olmaz. Analarının bedduâlarına, zevcelerinin nefrin ve la'netine mazhar olmuş erkekler felâh bulur mu?.. [Sürekli alkışlar... Hurra Sedaları]

Devlet deyince, hükûmet-i ricâl gibi cenk-cû, harîs ve hûn-rîz zann etmeyiniz.. Devlet-i muazzamamız esâs maksadı i'tibârıyla da "devlet-i mufahhame-i sulh ü salâh" tesmiye olunabilir.

Şu hâle nazaran sosyalistlerin, anarşistlerin ta'arruz ve tasallutundan emin olarak icrââtta bulunabiliriz. Fakat evvel emirde teşkîlâtımızı ve icrââtımızı ta'yin ve tanzîm etmeliyiz.

Teşkîlât husûsunu Kontes ..'nin dirâyetine havâle edelim.. Lâyihalarını sonra bize versin. Tetkîk, îcâp ederse ıslâh eyleriz.

Bizim icrââtımıza gelince silah ile olmayacak: Sulhü idâme için silâh istimal etmek erkeklere muhtass bir hâldir. Lakin muvaffak oldukları hiç görülmüş müdür? Yine her zaman harp ederler.

Fikrimce sulh, salâh ile olur, silâh ile değil!.. [Yaşasın sulh avazeleri.. Şiddetli el şakırtıları].

Sulhün ikamesi için harbi menetmek lazımdır. Bunun için de devlet-i muazzamamız efrâdı müteyakkız ve fa'âl davranmalı.. Harp zuhûrunu hisseder etmez yekdiğerimizi haberdâr etmeliyiz de sahne-i harbe ordulardan mukaddem gitmeliyiz.

İki ordu harbe girişirken aralarına girmeliyiz. Ve o âsî zevçlerle o insafsız evlatlara demeliyiz ki:

Canavarlar evvelâ bizleri vurunuz.. Sonra birbirinizi boğunuz.. Artık biz dul, mu'însiz kalmak, evlat acısı çekmek istemiyoruz!..

[Hurraa sedaları.. Yaşasın düşes nidâları ile meclise hitâm verilir.]

Bir Diplomat

***

MECLİS-İ MEB'ÛSÂNDA TEZEKKÜR EDİLECEK MESÂİL

1- Yumurta mı tavuktan çıkmış.. Tavuk mu yumurtadan?

2- Sıfıra sıfır, elde hiç netîcesi, elde hiç sıfıra sıfır netîcesine müsâvî midir, değil midir?

3- İ'dâdî muallimlerine beher ders başına verilen on beş kuruş ma'âş az mıdır, çok mudur?

4- Ahrâr Fırkasıyle İttihad ve Terakki Cemiyeti arasında ne gibi münâsebât mevcuttur? Ve Ahrâr Fırkası'nın muvaffakiyâti neden ibârettir?

5- İmzâsız mektupla Demet arasında cereyan eden münâkaşât-ı kalemiyye neticesinde ne gibi hakâik-i mazleme keşf edilmiştir?

6- Adliyye Nezâreti Dâru'l Hayr'a nakledilecek mi edilmeyecek mi?

7- Üfûl eden gazetelere birer ikrâmiye i'tâsı münasip mi, değil mi?

BÂRİKA-İ İRŞÂD

Bursa'da ahiren mevkiʿ-i intişâra çıkan ve nefîs, müfîd eserlerin bir meşher-i latîfi olan bu yeni refikimizin devâm-ı intişârını temenni ile mütâleâsını kâri'în-i kirâma tavsiye ederiz.

DAVUL

Rüfekâdan bazıları gazetemizin münderecatı ismine tevâfuk etmediğini söylüyorlar. Filhakika i'tirâzları kısmen muhıktir.

Fakat bizim (Davul) ismini intihap etmekte bazı sebeplerimiz var.

İlk nüshamızda da demiştik... Tabl ve alem istiklâl-i Osmanînin bir nişâne-i güzîni idi. Sultan Alâeddin-i Sânî, Ertuğrul-zâdeye "Osman Şâh" hitâbıyle yazdığı bir tezkere ile birlikde irsâl etmişti.

Bugün mukaddes hürriyeti istihsâl ile yeniden bir devlet.. evet adil.. hürr.. tekmil terakkiyât-ı garbiyeye namzed bir Osmanlı devleti meydana geldi.. İşte Davul, Osman Bey'in Rumlara karşı kazandığı galibiyetten daha mûnis, daha büyük olan şu muvaffakiyetin bir nişâne-i millîsi olmak üzere intihap edilmiştir.

Karagöz'ün ne sebebe mebnî küpe bastırıldığını sormuştuk, ekşimesin diye bastırdıklarını söylediler. Şimdi Karagöz diyor ki: "Bana küp de tesir etmez.. Adamın başına ekşirim."

İzâhtan müstağnî olduğu üzere böyle kirlilikler iki suretle temizlediler:

1- Toprakla.. "Efsedü men fi'l-arz" olan zat gibi.

2- Ne kadar ğaliz olursa olsun üç su yıkamakla... Karagöz'ün bulaşması gibi.[1]

Vâkı'a, Karagöz'ü paklamak için Terkos suyu yaramaz. Onu kendisi de takdir eder. Çünkü bulunduğun yer de çamurludur. Fakat Kağıthane suyu vâr olsun… O vaktiyle birçoklarını pakladı.

[1] Kitâbu't Tahâre(t)'ye bakınız.

ABONELERİMİZE İKRÂMİYE

Abone senedlerimizden ilk 1000 nüshasının zahrlerine şimendifer tahvilâtı numaralarından birer adedi tab' olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isabet edecek olursa, kur'a-i musîbenin onda biri sened sâhibine ihdâ edilecektir. Binâenaleyh, abone senedlerimizin, kıymet-i mahsûsîyyeyi haiz olmasına mebni zıyâ'ından vikâyesi tavsiye olunur. Zâyi' edenlerin hemen idarehanemize müracaâtle beyân-i ma'lumât eylemeleri lazım gelir.

İlk abone olan 1000 zat bundan mâa'da, ileride takarur edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır. Bilmecelerimizin halli suretiyle abone kazanan zevata tahvilât numarası verilmez. Bilmecelerimizi halledenlere takdim olunacak kıymettar hediyyeler karîben Babıali Caddesi'nde "Amerîkan Pazarı" câmekânlarında teşhîr edilecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

(54) Nüsha itibarıyla bir senelik abone bedeli Dersaâdet ve vilâyât-i Osmâniyye için 65 Kuruş, ve memâlik-i ecnebiyye için 14 Franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâte, muntazaman ve müsâre'aten irsâli esbâbını ikmâl eyledik. Müracaatlar idâre memurumuz namına icra edilmelidir.

Mahall-i İdâremiz:

Bahçekapısı'nda Kasabyân Hanı'nda Numara: 6

Resim: - Efendi Baba bu hâl ne?

- Uzunçarşı'ya gidiyorum. A'yân çektireceğim (Râsıf)

Hilal Matbaası

Salı Aded 4

4 Teşrin-i Sânî

DAVUL

Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesi

- Anlayana sivrisinek saz gelir, anlamayana davul zurna az gelir -

Nüshası: 1 Kuruştur

Sermuharriri: Hamdullah SUBHİ

Mahall-i İdâresi: Bahçekapısında Kasabyan Hanı-Numara:6

Müdiri: Hasan VÂSIF

Nüshası: 1 Kuruştur.

HÂL-İ HÂZIR

Âileleriçin muktedir bir tabîbe ihtiyâcı olanlara Adliyye Nezareti'nin hâzık doktorunu tavsiye ederiz... Yazısı olmadığı için ilacları şifâhîdir.

CENÂZE ALAYI ve TEESSÜF-İ AZÎM

Cenâb-ı hakk matbûʿât-ı Osmâniyyeyi bi'l cümle âfât-i semâviyye ve arziyyeden masûn buyursun!.. "Demet" gazetesi henüz pek tâze iken hulû'l-ecel mev'ûdiyle vefât edip, âzim-ü riyâz-i hayâl olduğundan muhbirlerimizden biri yarın "Hilal" matbaasında merâsim-i mahsûsa ile icra edilecek âyin-i tedfînde hâzır

bulunacak ve bi'ttabi' gelecek haftaki nüshamızda merâsimin tafsîlâtı verilecektir. Merhûme-i müşârun ileyhâ pek hayır ile ma'rûf-i sâlihât ümmetten olduğundan, alâkadârânına ve bilhassa abonelerine beyân-i ta'ziyyet olunur. Cenâze masârıfı, Matbûʿât-ı Osmâniyye Cemiyeti reîsi Zühdi Bey tarafından tesviyye olunacaktır.

DAVUL

Merhûme-i müşârun ileyhâ gunude-i hâk-i gufran oldukca, cenâb-ı hakk hemşire-i mâtem-zedesi "mehâsin" gazetesini tûl-i ömr ile muammer eylesin. Amin!

MÂZÎYE ÂİD

Hükûmet şiirle mi idâre olunur şuurla mı. Mesâil-i idarede de ilhâm bekliyenler bize daha ne gibi nevhalar, figânlar dinletmek istiyorlar!

NELER İŞİDİYORUZ

- Sadr-a'zam Paşa ile Mülâkât -

Muhâbir: Küşûf Efendi buradan infikâk ederken bizi barıştıracak dostlar bulunur buyurmuştunuz. Bu dostlar ufk-i mer'îye dâhil oldu mu?

(Kendine mahsus bin mana ifade eden tebessümüyle gülümseyerek) Oldu, haberiniz yok mu?

Muhâbir: Hayır efendim, şüphe yok ki asıl mahâret başkalarının hiçbir şey göremediği yerde bir şey görmektir, elbette sizin gördüğünüzü biz göremeyiz.

Kimbilir bu dakîkada siz neler görüyorsunuz?

- (Yine gülümseyerek) Evet, bizi barıştıracak dostlar Türk askerleridir, onlar çoktan beri görünecekleri yerde göründüler.

Muhâbir: Âh efendimiz, hâlâ kıymetinizi bilmiyen birtakım adamlar bulunduğuna ne kadar teessüf ediyorum.

- .....

Muhâbir: Bosna-Hersek'den dolayı Avusturya'dan bir şey koparmak mümkün olacak mı?

- Memleketlerin vaz'iyyet-i coğrafiyyesi münâsebât-i beyne'l - milel üzerine ne derece îfâ'-yı te'sir eder bu ma'lûmdur. Şimdi Balkan haritasına bir dikkat edelim. Edirne, Selânik, Manastır, Yanya, İşkodra, Kosova vilâyetlerini bir vücûda

benzetsek, Taşlıca Sancağı, bu vücûdun, Karadağ'la Sırbistan'ın arasına sıkışmış boynu, Bosna-Hersek ise ne ileri ne geri gider, koskoca kafasıdır. Vaz'iyyet-i coğrâfiyyesi hasebiyle bu kadar münâsebetsiz bir halde bulunan o bahtsız kafadan ne beklersiniz. Büyük başın derdi büyük olur. Teşekkür edelim ki o kafayı Fransuva Jozef keserken işi boynun alt tarafından tutmadı da üst tarafından tutdu. Baron de Rental'in delegasyonda bu husûsa dair söylediği sözler; hakîkâte gayet mutâbıktır. Ma'a mâfîh, Avusturya sefîrine büsbütün başka bir lisan kullandığımı tahmîn edersiniz. Onunla konuşurken, eğer mecbûr olursak orduyu peşime alarak Baltacı Mehmed Paşa gibi Avusturya'yı istîlâ edeceğimi, ve oğlumun denizden Adriyatik Limanlarını topa tutacağını söylemekdeyim. Bir de diyorum ki Mehmed Paşa gibi ben baltayı taşa vurmam. Mala harîs olmadığım için Viyana'ya hücûm emrini vaktinde veririm.

Muhâbir: - Efendimiz, birçok muhâbirler fehâmet-simâtlerinden bir şikâyette bulunuyorlar. Bazen öyle bir tarzda konuşuyormuşsunuz ki, karşınızdaki adam ne kadar gayret etse hiçbir şey anlamıyormuş. Bunu mahsus mu yapıyorsunuz?

- Oğlum, siz Moliere'i okudunuz mu? İzdivâc etmek istiyen bir genc, bir filozofa müraca'at ederek onu istimzâc eder, filozof bir kulağını elsine-i âdiyyeye, bir kulağını da elsine-i fenniyye ve edebiyyeye tahsîs ettiğinden (Kamil Paşa yine gülümser) tecrübesiz çocuk neye uğradığını bilmez. Epey hırpalanır. O filozofun başka başka lisanlara mahsus iki kulağı olduğu gibi de iki türlü lisânı vardır. Eğer bir mes'eleyi anlatmamak ister veya karşımdakini istihkâr edersem bir nev' ventrolog gibi konuşurum. Dediklerimi kimse anlamaz. Hem o muhâbirler bilmelidir ki, "Lisân bize fikrimizi gizlemek için verilmiştir." sözü asıl bizlere, diplomatlara kâbil tatbîkdir. Diplomatların ne dediği anlaşılır ama, ne demek istediği anlaşılmaz, düşünsünler, iftihâr etsinler ki ben daha büyük diplomat olduğum için, lazım olduğu vakit hem ne dediğim, hem ne demek istediğim, hiçbiri anlaşılmıyor.

Muhâbir: Son zamanlarda, isti'fâ edeceğinize dâir bazı tevâtürler hâsıl oldu. İnşallah "ömrünüz oldukça sizi makam-ı sadârette" görmek arzusu mevkiyi fiile çıkar, ma'amâfîh, eğer isti'fa edecek olursanız, Avrupa'da bazı başvekillerin yaptığı gibi zât-ı fehâmet-simâtları da yerinize kimseyi tavsiye etmek fikrinde bulundunuz mu, mu'temediniz kimse var mı?

- Köprülü Mehmed Paşa'nın bu memlekete îfa ettiği en büyük hizmet hiç şüphe yok ki yerine oğlunu ta'yîn ettirmesi olmuştur. Benim de fikrim böyledir. Eger sadâretten çekilecek olursam yerime Sait'i tavsiye edeceğim.

Muhâbir: (Dudakları oynaya oynaya, içinden cin-peri def'ine mahsus duâlardan birini okuyarak oradan çıkmıştır.)

HÂRÎCİYE NAZIRI İLE MÜLÂKÂT

Muhâbir: Bulgaristan'la müzâkerât nasıl gidiyor? iyi mi... fena mı?

- Bana bir şey söylemiyorlar ki. Ben ne bileyim, her ne yapılırsa o yapıyor, dâima ben işlerin hâricine nazır kalıyorum.

Muhâbir: Me'yûs kalmayın efendim. Ben öğrenir size de ma'lûmât veririm.

NELER GÖRÜYORUZ

- Ufk-i siyâsette ne görülüyor?
- Bazen Ali Kemal Bey'in geyiği (keh keh)
- Bazen?
- Ufk-i siyasî bile görülmüyor.

Yeni teşekkül eden Ahrâr Cemiyeti'nin kitâbetine kalıpsız fes ve vezinsiz şi'riyle meşhûr Nureddin Ferruh Bey ta'yîn edilmiştir. Cemiyetin yazılarını yazmak için el-ân bir masa alınamadığından, hokka tutmaya mahsus gözü tok sırtı pek bir adam aranılmaktadır. Tâlîb olanların Hilal Matbaası'na müracaat etmesi tavsiye olunur.

***İKDAM* GAZETESİ'NDEN:**

Bağdad vâliliği için kâr-güzârlıkla, fa'âliyetin zabt-u rabt-i memleketle iktisâb-ı şöhret eylemiş bir zat aranmaktadır. Elinde hüsn-i hâl ve hareket şehâdetnâmesi olanlar hükûmete müracaat etmesinde bir mahzûr yoktur.

DAVUL

Bundaki garâbet, Amerîka gazetelerini de geçti. Ma'amâfîh topal kolcuya veya işgüzâr mağazasına müracaat oluna.

Hüseyin Cahit Bey'in bilmuhâkeme mahkûm edildiği yarım lira cezâ-yi nakdînin, talebi üzerine ceste ceste istîfâsına muvâfakat olunmuştur.

TİT-BİTS'DEN:

Bir küçük kız gayet büyültücü gözlükler takan büyük vâlidesine sofrada:

- Nineciğim, bana et keserken o gözlükleri çıkar da öyle kes.

Davul: Biz de dâhiliye nazırının iş görürken gözlüğünü çıkarmasını rica ederiz.

Hasat

ONA

Bir büyük "te'sîs-i celîlim" didi.
İşte târîh elde delilim didi.
Sıdkıma kendim de kefilim didi.

Şâmilî izzet fazlına hayrân imiş
Elçi-yi münîr hüsnüne sûzân imiş
Nâzır zekî de âşık vîrân imiş.

Şeyhu'l islam diyince elzem gösterir
Sadr-i sâbık kayd-i akdem gösterir
Sahîb-i hud'a mutalsam gösterir

Ben ona bin nüsha yazdım dir durur
Cin – periden kendine şâhîd bulur
Fikrini isbâta bin söz uydurur.

Elde bayrak halk dolar meydanlara
Ortalıkda neş'e, nutuk, yaygara
Ehl-i hafâ pîr olur anlara...

Yolda evde aynı nağme tiz-u pest

Ermeni'si, Türk'ü, Rum'u dest be dest
Memleket başdan başa mecnûn-u mest.

Böyle, herkes dost imiş hürriyyete
Düşdü fikri şüpheye, bin hayrete
Başladım artık şuna emniyyete:

Bunca bin/yıl hürriyyeti men' eyliyen
Ortada kimmiş aceb? Bî şübhe ben.

Resim: Meşrûtiyet Dolabı.
Çok gürültü, az iş.

SAATİM

Benim zarif.. Yeni saatim epey müddet doğru gitmişti. Bu istikâmet-i mefratasından âdeta mağrûr olmuştum. Lâyuhtîliğine???? o derece kâni' idim.. O, bir mi'yâr değil, bir baba idi.. Ne söylerse doğru.

Bir gün, hayır bir gece elden düştü.. Bu benim için bir felâket demekti..

Saati aldım.. Ohh.. Çok şükür.. Kemâ-fi's-sâbık işliyordu.. Ancak emin değildim. Bir kere de saatçiye göstermek.. Onun da teminine mazhar olmak lüzûmunu hissediyordum.. Bu sebepten bir dükkâna girdim. Usta elimden saati aldı.. Evirdi, çevirdi..

- Saatiniz dört dakika geri kalacak.. Ayarını düzeltmeli dedi. Saatim hiç geri kalmıyordu. Bunu anlatmak istedim; mümkün değil.. Mutlaka dört dakika geri kalacak.

Ve "aman dokunmayınız!" yolundaki istirhâmâta rağmen onun merhametsiz elleri bârid bir hiss-i bî turukiyle saatin camlarını açtı.. Ötesine, berisine dokundu.

- Siz, bu hizmetin kıymetini sonra takdir edersiniz..

Filhakika takdir edilmeyecek bir şey değildi. Saat pek sür'atle hareket ediyordu. Artık vapur müddetlerine yarımşar saat kala köprüde bulunuyor.. Ta'yîn ettiğim mahall-i mülâkâtlarda kimselere tesadüf etmiyor.. Tekmil bu hayât-ı beşeriyyeye güya rehberlik vazifesini ifa ediyordum.

Mevkî'im gayet garip idi. Buna bir netîce vermek istedim. Bir başka saatçiye gösterdim.

- Saatiniz ta'mîr gördü mü?

- Hayır!

Muhatabımın yüzü güldü.. Gözüne tek camlı eski zaman monoklini yerleştirdi.. İyice bir tetkik etti.

- Saatiniz temizlenmek, yağlanmak ister. Sonra da ayarını düzeltiriz. Sekiz günden geliniz.

Yağlanan, temizlenen, ayar edilen saatim yavaş yavaş işlemeye başlamıştı.

Keyfiyet şimdi tamamıyla bir aksti. Şimendiferleri kaçırıyor, vapurlara yetişemiyor, kayıklarda saatlerce vakitler geçiriyordum.

Hattâ bir Ramazan akşamı saat yarımda iftâr etmiştim.

Ve peşimde giden.. Koşan bir hayat-ı sâ'iyânenin bakiyye-i bî nasîbini, vukûât-ı rûz-ı merrenin tetimme-i âtılını ben teşkil ediyordum.

Mevkiim gayet müziç idi: Buna bir netîce vermek istedim, üçüncü bir saatçiye gittim.

Muhatabım saatimin harekât-ı husûsiyyesine mütedâir bir çok şeyler sordu.. Hepsini anlattım. Nihâyet gözümün önünde o biçare saatimi parça parça ayırdı.

Bu cinâyet-i zâlimâneyi tetkike âmâde duran o istintâk dürbününü gözüne yerleştirdikten sonra:

- Pandülü bozulmuş, dedi, üç günden geliniz.

Üç gün sonra saatime kavuşmuştum. Pandül değiştirilmiş, ayar edilmişti. Artık doğru.. Ve pek doğru söyleyecekti.

Bu teminattan memnûn olarak dükkândan çıktım. Köprüye geldim. Vapura atladım.

Kamarada yol âşinâlarından birkaçına tesadüf etmiştim. Öteden beriden konuşuyorduk. Birdenbire bir hırıltı işitildi.

Müte'accibâne kalktım. Acaba bir kedi mi vardı? Hayır.. Lakin hırıltı devâm ediyordu.

Mes'eleyi anlamakta güçlük çekmedim: Saatim bir fevvâre asabetiyle/fevare-i asabiyetle yelkovanlarını döndürüyordu.

Arkadaşlarıma bu biçare saatimin başından geçen felâketleri teşrîh ettim. İçlerinden birisi, on dakîkadan beri te'ennî-i zamanı pâymâl eden saatimin kesik hırıltılarını dinledikten sonra dedi ki:

- Azîzim.. Saatiniz İngiliz fabrikaları mahsûlüdür.. Fakat pandül Viyana malı... İmtizâc edemiyorlar.

Mark Twain

GELEN MEKTUPLAR

Hukemâ-yi kadîmeden birini okuyordum. Yunan mı?.. Yoksa Mısır'ın sekene-i kadîmesinden mi idi? Pek hatırlayamıyorum. Herhâlde asrının edebiyât liselerinin birinden fırlamış, diplomalı bir şâirdi. Şâirdi.. Fakat manalı ma'nasız bir mısra' yazdığını gören olmamıştı. Acabâ fikren... Hissen mi şâirdi. Ona dâir de hiçbir şey. Hiçbir emare görülmemişti.

Bu edîbin kitabında.. O büyük, o muhteşem sayfada bir fıkra nazar-i dikkatimi celp etti.. Anlayamadım. Çünkü ondaki dehâ-yi fikrîyi anlamaktan... O derece-i te'âlîyi idrâkten kâsırım.

Bakınız.. O muhterem şâir.. O büyük edip.. O "verlen dez antikite"ne buyuruyor:

"Hayat bir kör dilencinin elindeki değneğe benzer. Evet!. Onunla berâber bir müntehâya, ademe doğru gidilir ki nereye gittiğinden, nasıl ve niçin gittiğinden o değnek de, onu yürüten a'mâ da gâfildir." Düşündüm. Anlayamadım. Bu felsefeyi… Bu keşf ve ihtirâ'ı.. Bu dehânın ilk tuhm-i ihtirâ'ını anlayamadım. Fakat anlayamadığım şeyleri anlamak da istemem...

Evet.. Hayatı bir kör dilencinin elindeki değneğe benzetmek.. Anlayamıyorum. Bu, bir felsefe-i sefîl.. Bir hikmet-i alîldir. Herhâlde iyi bir fikir olmasa gerek.

Lakin söyle! Sen ey muhterem Davul.. Ondaki felsefe büyükse de, küçükse de ihâta-i tablânenden uzak değildir. Söyle... Bundaki hikmetin sûret-i senîmede/seniyyemde fehmi kâbil midir? Bârî sen keşfet!

Kaynana Zırıltısı

DAVUL:

Allah cümlemize akıllar ihsân buyursun. Eğer Davul böyle mes'eleleri hall ile uğraşacak olursa, asıl halledilecek mes'eleleri kime terk edecek? Marko Paşa'ya mı?

VUR ABALIYA

Her lisanda yed-i tûlâsı vardı:

İngilizceden kitaplar tercüme etmiş... Mister Karlayl'a haddini bildirmişti..

Fransızcadan tekmil hazâin-i fenniyyeyi nakleylemişti. Vâkıâ, bazı hatâları vardı. Fakat bunlar kendisinden ziyade lisâna aittir. Koca bir lisânda "genç" ve "som" kelimelerinin mukâbili bir aksân farkıyle "Jön" olsun.. Bu lisânın bir hatâsı bir noksanıdır. İşte bu eksiklik onu aldatmış.. Mesâil-i fenniyyede "Jön" kelimesini genç manasına almıştı.

Arapçadan hakâik-i dîniyye ve fethiyyeyi/fenniyyeyi istinbât etmişti. Bir derecedeki tedrîsâtı esnâsında o büyük mecelle şerhinde olmayan bazı cümleler ilâve ederdi:

"Sâkıt olan hak avdet etmez. Yâ'ni giden geri gelmez." cümle-i kânûnîyyesine:

- Burdan maksad, etmişti, Ahmet Cevdet Paşa'nın babasıdır!

Fakat bence bu kâide umûmîdir; ufûl eden hallere kadar şâmil olur.

Bu zat ilk defâ iktidâr-ı mahsûsunu sahâif-i matbûʿâtta denemişti.

Hamitlerin, Kemâllerin yetişemedikleri gayeye o erişti: Tercümân-ı Hakîkat'in münekkid-i edebîsi eserlerini dâimâ takdir ederdi. Hele:

Bir güzel eyler denî meşreb birine ser-fürû
Dil düşer gâh-i çe nâ-pâki meşreb bu ya.
Herkes "es'ad" sürer tab'î diğer dürlü yola.
Bazısı zâhid, kimisi rind olur, mezheb bu ya.

Beyitleriyle nihâyetlenen gazelleri o koca münekkit tarafından takdirlere gark edilmişti. Hattâ:

Ağlarım ol rütbe ey es'ad ki şeydâ namını.

Mahv olsa dehrden bî şüphe îcâd eylerim. Beytiyle şiirde değil fakat giryede Fuzûli'ye pîr olduklarını ispat etmişlerdi.

Mâliyeye intisâbları şiire intisâblarından sonradır. Fakat müşâvirlikleri esnâsında halline muvaffak oldukları ğavâmız-i kânûniyye o derece kesîrdir ki...

En basit mesaili idrâk edemeyen bir muhîtin inzâr-ı mütehayyirânesi o gün de muvaffak.. Mübeccel bir dehâ ile der-meyân ettikleri teşrîhât ciltler doldurur..

Nazariyeleri her şeyi bilmek.. Hiç olmazsa bilir gibi görünmektir.. Merâtib-i rûhiyye nazarlarında "Fenâ fi'l – Vezâret" de hitâma erer. Kâzıaskerlik o mevkiin bir imtiyâz berâtıdır. Bu sebepten kazıasker olmaları lazımdı... Vâkıâ, kendisi mâliye(yi) o kadar bilmezdi; fakat okuturdu... Riyâziyâta âşina değildi; fakat kitaplar te'lîf etmişti.

Lakin.. Âh o gazeteler.. Biraz sussalardı ihtimal ki yeni kabînenin mâliye nazırı.. İhtimâl ki şeyhu'l islâmı olacaktı.. Ne çâre.. Sükût etmediler. Hem kabâhati ne idi? Akrabayı sıyânet bir emr-i dînî değil miydi?. Esasen hukuk müşâviri zekî bir çocukdu:

Evvelâ – İki gözü vardı; Binâenaleyh mesaili daha iyi görür; anlardı.

Sâniyen – Mekteb-i Hukuk'tan me'zûndu.. Kabîne erkânından hangisinin hukuk şehâdetnâmesi vardı.

Âh gazeteler... Gazeteler... Mel'ûn gazeteler...

Cuma 30 Teşrinievvel 324/Toplu İğne

Resim: Je ne cache rien derriére moi.

KARI – KOCA SIRRI

Karyolada gerindikten sonra gözleriyle duvardaki saati aradı. Bu sabah yarım saat kadar fazla uyumuştu. Şu hâli bu gece kocasının nöbette bulunduğuna haml ederek gülümsedi. Yavaş yavaş kalktı. Yataktan inerek konsolun önüne kadar geldi; durdu. Şimdi ayinede bir lahza-i istifhâm ile ber-mu'tâd kendini süzüyordu: üst dudağına doğru kıvrılan biraz büyükce burnu fazlaca kızarmış, gözleri şişmiş, bir gün evvelsi tanzîm ve tertip ettiği saçları akşam yatarken serbest bırakmayı unuttuğundan ta semti'r - ra'sine mıhlanmış bir kütle-i siyâh şekliyle birbirine girift olmuştu. Lakin ne olursa olsun o yine kendini güzel buluyordu. Saçların dağılmışsa kabâhat kendinin, burun kızarmışsa kabâhat kendinin, gözler şişmişse kabâhat kendinindi. Hülâsâ, tekmil, vücûdunda bir noksân-i fıtrî yoktu. Bîl'aks meselâ işte gülerken yanaklarda kıvrılan şu hutût-i ma'nîdar hangi ruh-gülgûn üzerinde

canlanabilirdi. Kezâlik, şu beyaz göğüs üzerinde küçük bir ukde-i emel gibi kabaran siyah bir ben kimde vücut bulmak ihtimâli vardı. Hülâsa ser-tâ-pâ güzel... ser-tâ-pâ bir mecmû'-i latîf idi... Yalnız bir kusuru varsa işte kendisi de i'tirâf ediyordu ki o da: Gebe kalamamak idi. Hele bazen elleriyle karnını yumrukladığı zaman oranın her şeyden muarra, boş, ruhsuz bir çekmeceden başka bir şey olamadığına hiddetlenir. Terlikcilerin daha dört aylık gelini düşünerek içini çeker. Nihâyet bu şehîk ızdırâb onu coşdurur, hüngür hüngür ağlayarak kocasının dizlerine serdirirdi.

Eğer tûfân-ı girye zevcinin nöbette bulunduğu sabahlara tesadüf ederse o hizmeti haminneciği (hânım nine) görürdü.

Medreselerden birinin masraf kâtibi olan zevcîni size takdim edeyim; tasavvur buyurunuz: Uzun lakin üstuvâni-ş-şekil bir fes ki kulakları aşağıya çevirsin.. İnce uzun bir boy, büyük bir baş, yassı bir yüz, ta enseden redingotunun yakasına serpilmiş bir perçem iri yuvarlak bir burun, uçları kulakları dolaşan bir gözlük. Boyun bağsız bir yakalık, gümüş kordon, gümüş saat, cebde mavi boncuk, elde doksan dokuz taneli simsiyâh bir tesbîh.. Parmağında bir hakîk yüzük ki taşına mührü kazılmış. İşte on sekiz yaşındaki hoppa hanımın yirmi dört yaşındaki zübpe beyi!

Bunlar daha bir senelik çift idiler. Biri akşamları renkli mendillerini balkabağı, et, muşmula, şalgam gibi şeylerle doldurarak hem evinin masrafını hem karıcığının hediyyesini getirir; diğeri fesin altına giymek için mavi tireden takyeler örerdi. Âh her şey yolunda. Her şey yolunda idi. Bir kusur varsa.. Çekmece dolmıyordu.

Bazen kocasının yüzüne bağırır,.. Bu derde bir devâ bulmalı der, onu tahkîr ederdi. Adamcağız sıkıntılarla ellerini ovuşturarak, karısının çenesini okşayarak, ne yapalım Allah vermezse... der, karısı buna da kızar.. tepinir.. haykırır... sinirleri oynar.. hanım nine yetişir.. Bir elde ateş küreği, bir elde kapağı açılmış küçük bir teneke kutu ile odaya girer. Doğru kızının baş ucuna dikilir. Kutudaki çöreotu, karanfil, gibi isâbet-i ayne şifâ (!) olan Mısır Çarşısı'ndaki Hacı Efendi'nin tertibinden bir tutam alarak: Ak göz, kara göz, Ayşe, Fatma, Mehmed, Ahmet her kimin varsa def (def') olmak niyetine nazarlık: Gelsin güzellik...

Nakarâtını tekrar ile kürekdeki ateşe atar. Kerime Hanım iki üç defa gerinip esnedikten sonra her şeyi unuturdu.

İşte bu sabah da böyle olmuştu. Büyük hanım öbür odada Yemiş İskelesi'ndeki yedi emirlere erkân minderi dikerken torununun şehikât-ı nevmîdânesini duyarak koşmuş, tütsülemiş, onu teskîn etmişti.

Küçük anne, büyük anne bu hâle bir netîce vermek için o sabah tenhâda birçok müzâkereden sonra yegâne evlatlarının dünyada mahrûm-i emel olmaması için kendilerinin her fedâkarlığa ihtiyar etmekten çekinmediklerinden bahisle kısmet bu kadarmış oğlum diyerek kızlarını zevcinden ayırtmaya karâr-i kat'î vermişlerdi. Akşam oldu damad bey ber-mu'tâd, çıkınlarıyle kapının aralığından gülümsedi. Zevcesi pür-şetâret karşıladı. Elinden mendilleri kaptı. Açtı... Sevindi. Kocasını ne kadar seviyordu. Ellerini öpdü. O da onu ohşayarak geceliğini giymek için odalarına çekildiler. Odada onlar bir şey fısıldaşırken bir aralık kapı dışardan tak tak uruldu. Dâmâd bey kapıyı aralık ettiği zaman ta sofanın bir köşesinde kâim vâlidesinin elleriyle ettiği işâretten gizlice kendisini çağırdığını anladı. Zevcesinden müsa'ade aldı. Aşağıya indi. Küçük odada iki kayınanalarla dâmâd karşı karşıya geçtiler.

Yukarıdan küçük hanım da aşağıda kendinden gizli bir müzakere cereyan ettiğini keşfetmekte güçlük çekmedi. Yavaş yavaş nerdübânden inerek kulağını küçük odanın kapısına yapıştırdı.

Büyük hanım elindeki maşa ile mangalı karıştırarak diyordu ki:

- Bak oğlum! Bizim kızımız bir tanecik gözümüzün bebeğidir. Onun her istediği için biz varımızdan yoğumuzdan geçtik... Madem ki kızımız gebelik istiyor! O da seninle beraber bulundukça kâbil olmuyor.. Eh ne yapalım Allah'ın emri... Sen de kısmet bu kadarmış der çekilirsin.

Dâmâd bey gayri me'mûl ve muntazar olan şu garip teklîf üzerine hayret içinde kalarak sükûttan başka bir cevap bulamaz. Hiçbir şey söylemeyerek odadan çıkar. Sofada karısına rast gelir. İkisi birlikde yukarı çıkarlar. Onlar da bir müzâkere ederler. Gebe olamamak derdine karşı müzâkere ederler.

Ertesi gün zavallı dâmâd tenhâ yolda mu'temedlerinden birine tesadüf eder. Arkadaşının ellerini öperek sorar:

- Bir kadının gebe olması için ne yapmak lazımdır?

Arkadaşı bu tuhaf suâle cevap olarak yanlarını tutarak, eğilerek kalkarak gülmekten kırılır, git babana sor o bilir, der. Adamcağız o akşam da eve gelir. Her türlü gayrete rağmen hiçbir çâre bulamadığını yana yakıla zevcesine anlatır. Zevcesi

safdil kocasının boynuna atılır. Kendisi bir çâre bulduğundan ve ayrılmalarına hâcet kalmadığından bahsederek adamcağızın yüreğine su serper.

Aradan bir hafta kadar bir müddet geçer... Lakin şu müddet zarfında Kerime Hanım'ın a'sâbında kat'iyyen bir isyân emareleri görülmediği gibi, her gün vechine taravet geldiğini bütün hane halkı fark ederler.. Nihâyet büyük bir halecândan sonra on beşinci gün ilan edilir.. Küçük hanım gebe...

İlanın akabinde dâmâd bey çarşûya beşik sipâriş eder. Büyük hanım evdeki horosu (nedense) keser. Küçük anne derhâl bir top patiska alarak bütün topun en ortasından mini mini bir takye biçerek bâkî kalan bezleri lîme lîme eder. Evi dâhilî – hâricî boyatmaya karar verirler. İki kâimvâlideler dâmâd beyi her akşam "uçtu uçtu" ile nerdübânı çıkarırlar. Konuya komşuya haberler, müjdeler îsâl ederler. Îmam efendi davet olunarak sokak kapısının eşiğinde duâ okutdurulur.

Bir akşam odanın zemînine iki minder yastığı vaz' edilir. Küçük hanım bunlardan birine oturup kalkar, yastık devrilir. Altından makas çıkar. Makaslı yastığa oturmasından Kerîme Hanım'ın oğlan doğuracağı istidlâl olunur. Tedârikât-i lâzimede ona göre icrâ'-yı harekâta karar verilir. Aradan iki ay geçer. Kerîme Hanım'ın karnında hakîkat bir kabartı hissedilmeye başlar. Kızın başına kızmızı kurdeleden, mavi boncuktan mürekkep nazarlık asılır. Dâmâdın cebindeki çöreotları da tezyîd edilir.

Bir gün ber-mu'tâd tebrîk için konu komşu gelir. Küçük Hanım sofada koşarken göğsünden birçok bez parçaları düşürür. Kabartı zâil olur. Büyük vâlide merâk eder. Kızın karnını muayene ederler.. İş anlaşılır: Küçük Hanım gebe değilmiş.. Ahşam elinde beşik dâmâd gelir, işi anlatırlar.

- Karım dimek gebe değil hâ!

Karısı ortaya atılarak, hâyır değilim, fakat sen evden gitmiyeceksin. Senin yerine horos gitti sözleri de yerini buldu. Gel güzel kocacığım seni kucaklayım.

B. Şükrü

BOYKOTAJ VE KADINLARIMIZ

- Nezîhe hanımcığım; bu akşam bize gel... Sana ne söyleyeceklerim var bilsen!...

- Ayol kardeş, şimdi eskisi gibi değilim. Bizim bey her akşam evde. Beni bir dakika gözünün önünden ayırmıyor.

- Ây o neden?.. Şimdiye kadar seni beğenmiyordu.. Tenbel diyor.. Miskin diyor.. Soğuk diyordu. Artık onlar kalmadı mı?

- Sorma kardeş. Erkekler böyledir. Berbere dadandılar mı, yakayı bir âşüftenin kırılası ellerine geçirdiler mi, her şeyi unuturlar, her şeyi fena görürler, karılarını çirkin, geçimsiz bulurlar. Çocuklarını arsız, yüzsüz olmuş diye bin bahâne ile başlarından savarlar. İşte o zaman anlamalı ki onları bend eden bir yeni şıllık daha yetişmiştir. Ve onların kanını emiyor. Bu, il kadını.. Hiç adama çoluğunu çocuğunu gösterir mi?.. Onlar zevcelik nedir, analık nasıldır bilir mi?..

Bizimki de böyle bir yere tutuldu mu; bir surat ki. Suratından düşen bin parça olur. Acaba ne kabahatim var diye düşünürsek.. Belki efkârı var dersin iş-güç bu ya. İnsanın vakti vaktine uymaz. Fakat öylesi de değil..

Bu, bir değil, iki değil. Elbette ben de hayvan değilim ya! Anlarım. İşte efendim o bağırmaklar çağırmaklar.. O sövüp saymaklar.. Bir dayak yemediğim kalır. Bir gün de dayak yiyecek mi anlardım. Lakin cenâb-ı hakka bin şükür. Ona sıra gelmeden bizimki uslandı. Allah sebep olanlardan razı olsun.

- Nasıl oldu da seninki uslandı.

- A iki gözüm, cerîdeleri okumıyor musun?

- Sen! Sen okumak biliyorsun diye benim de bilmekliğim lazım gelir mi?

- Peki seninki okurken işitmedin mi, dinlemedin mi?

- Bizimki okur da anlatır mı zannediyorsun? İstediğini söyler, istemediğini yalvarsan anlatmaz.

- Cerîdeler şimdi Avusturya malı alınmasın diye avaz avaz bağırıyorlar. Bunu da bilmiyor musun?

- Ha onu biliyorum.

- İşte ona "kokotaj" diyorlar.

- O ne demek?

- Ne olacak.. Avusturya malı almayacağız demek. Aslını sorarsan. Dur bakayım.. Hangi gazetede okumuştum. Ne ise.. Bulamadım. Bak bu nereden çıkmış. "Kokot" isminde bir Avusturyalı varmış gâlibâ ondan çıkmış.

- Eh... Bunun senin beyine ne münâsebeti var.

- Ah zavallı senin bir şeyden haberin yok.

- Var ama.. Hepsini bilemiyorum. Sen bir şey anlatmak istiyorsun anlatamıyorsun ki...

- Yok kuzum. Anlatayım da dinle.. Bizim beyi söyledim ya. Bir âşüfte zabt etmiş.

- Pekâlâ!

- Nasıl pekâlâ!

- Canım, hani sözgelişi anladım demek isterim.

- Sözüne dikkat et de beni dinle. Şimdi bizim bey her akşam evine vaktiyle dönüyor. Eve girer girmez "Vay! mon amour!" diye boynuma sarılıyor. Evvelâ bir şey anlayamıyordum. Sonra dedi ki senin gibi güzel kadınla insan görüşürken en tatlı lakırtılar bulur, söyler. Bak sen de bana "Mon aman" diyeceksin.. A bey dedim. Evvelden yaptıklarına el-amân derdim, fakat şimdi madem ki uslandın. Mon aman demeye lüzûm var mı?

Hem bunlar nereden çıktı bunlar da ne demek?

Ne dersin, ben böyle dedikçe o kahkasından kıvrılıyor. Sonra boynuma sarılıp sarılıp beni öpüyordu. Bir de dikkat ettim. Bazen ağzından madmazel diye bir sözdür çıkıyor, sonra yok karıcığım sana madmazel denir mi, madam denir diye tashîh ediyor, bu âlâ. Fakat merak ettim bu ne oldu, niçin her akşam vaktiyle gelmeye başladı. O mon amor, mon amanlar nelerdir?

Bir gece ısrâr ettim, en nihâyet i'tirâf etti. Bizim bey, Beyoğlu'nda bir Avusturyalı âşüfteyi dost tutmuş, Avusturya bize düşmanlık edince, bir de araya o "kokotaj" karışınca, yemin etmiş. Bir daha ben o kadının yüzünü görmiyeceğim demiş. İşte sebep bundan ibâret. O monamor – monamana gelince meğer bu söz o kadınla aralarında söylenirmiş, sonra birbirini kucaklarlarmış. Hay Allah o kokotajdan râzı olsun, eli derd yüzü görmesin, ne olurdu bir gün evvel bu işleri yapaydı...

Size bir şey tebşîr edeceğim. Fakat müjdemi isterim:

Hâlid Ziyâ Bey o mûnis, sevimli ifadesiyle "edebiyât-ı temâşâ" ve sahne-i milliyye hakkında sizlere bir musâhabede bulunacak. Sonra da muvaffakiyetini o muhteşem zekâsına medyun bulunduğumuz Burhanettin'in büsbütün yeni bir vâdide

daha tecellîsini göreceksiniz. Fakat yegâne zahmetiniz Teşrin-i Sânî'sinin yedinci Cuma günü akşamı saat üçde Tepebaşı Kışlık Tiyatrosu'na kadar gitmek olacaktır.

(Biletler Şimdiden Tiyatro ve Bilet Mahallinde Satılmaktadır.)

BİLMECEMİZ

Niçin geçen haftaki "Vur Abalıya" makalesine ait resimde ma'arif türbedârının önünde sadr-ı esbak Halil Rif'at Paşa'nın resmi bulunuyor. Muvafık halledenler arasında kur'a keşîde edilerek kazanana bir fotoğraf makinesi takdim olunacaktır.

ABONELERİMİZE İKRÂMİYE

Abone senedlerimizden ilk 1000 nüshasının zahrlerine şümendüfer tahvîlâtı numaralarından birer adedi tab' olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isâbet edecek olursa kur'a-i musîbenin onda biri sened sâhibine ihdâ edilecektir. Binâenaleyh abone senedlerimizin kıymet-i mahsûsâyı haiz olmasına mebnî zıyâ'ından vikâyesi tavsiye olunur. Zayi' edenlerin hemen idarehanemize müracaatla beyân-ı ma'lûmât eylemeleri lazım gelir.

İlk abone olan 1000 zat bundan maada ileride takarrür edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır.

Bilmecelerimizin halli suretiyle abone kazanan zevata tahvîlât numarası verilmez.

Bilmecelerimizi halledenlere takdim olunacak kıymettar hediyyeler karîben Babıali Caddesi'nde "Âmerikan Pazarı" câmekânlarında teşhîr edilecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

(54) Nüsha itibâriyle bir senelik abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-i Osmâniye için 65 Kuruş ve memâlik-i ecnebiyye için 14 Franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâte, muntazaman ve müsâreaten irsâli esbâbını istikmâl eyledik. Bu husus için idâre memurumuza ve umûr-i tahrîriyyeye müte'allik husûsât için dahi sermuharririmize müracaat edilmelidir.

MAHALL-İ İDÂREMİZ:

Bahçekapısı'nda Kasapyan Hanı'nda Numara-6.

Resim: Bir senin için, iki benim için (Vâsıf – Hilal Matbaası)

Salı Aded 5

11 Teşrin-i Sânî 1324

DAVUL

Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesi

Anlayana Sivrisinek Saz Anlamayana Davul Zurna Az.

Nüshası 1 Kuruştur

Sermuharriri: Hamdullah SUBHİ

Mahall-i İdâresi: Bahçekapısı'nda Kasabyan Hanı – Numara: 6

Müdîri: Hasan VÂSIF

Nüshası 1 Kuruştur.

Resim: Hükümdârlarda Suret/Surat! (New York'ta Enver Bey tarafından gönderilmiştir.)

NELER İŞİDİYORUZ

İntihâbât İçin

Belediyye intihâbâtı için mahallede üç defa toplanmıştık. Akşam yatsıdan sonra o büyük bir konağın bahçesinde bütün mahalleli birikiyor, koca armud ağacının etrafında bir dâ'ire-i tersîm eden iskemlelere oturuyorduk. Yatsıdan sonra bir bahçede toplanmak, bir daire teşkil eden iskemlelere oturmak buraya kadar iş pekâlâ gidiyordu. Eğer maksad bundan ibâret olsaydı, bütün mahalleli sevinecekti. Fakat işin ötesi var: Bazı kavaide tevfîkan intihâbât yapılacak. Bu müşkül, mühlik mes'eleye, herkesin câhili olduğu, ilk defa ehemmiyet ve azamiyyetle karşı karşıya bulunduğu işe girişmeden evvel biraz vakit kazanmak, şundan bundan bahsetmek fena mı? O esnâda kundakçılar etrafa dehşet salıyor. Ahmet Efendi küçük bir hikaye nakleder: Efendim hani kırık tulumbanın yanından aşağıya doğru gider dar bir sokak yok mu? İşte bu akşam bizim Rıfkı, kalemden dönerken bakar ki orada bir adam

durmuş. Bir evin duvarına kundak sokuyor, üstüne hücûm eder beş-on tokat, yumruk indirir. Adamcağızı yakalar doğru karakola. Meğer zavallı müslüman bir adammış, yerde bir gazete bulmuş, günahtır ayak altında kalmasın diye duvarın deliğine sokuşduruyormuş. Mes'ele bundan ibâret. Bu hikâye sâirlerine gayet müsâid bir girizgâh te'min eder. Konağın efendisi tarafından kahveler sigaralar ikrâm olunur. Herkes az çok keyiflenir. İntihâbât gitgide büsbütün unutulacak, hâzırûndan biri eskiden beri kendisinde vehm ettiği zekâya, talâkat beyâna bir zemîn-i tecrübe bulduğuna sevinerek etrafındakilere istibdat aleyhinde bir nutuk irat eder. Herkes dinler söylenirler: Doğru, pek doğru, hâlimiz nereye varacaktı. Biliyorduk ama bu kadar olduğunu bilmiyorduk. Demek denize adam da atıyorlarmış! Bir armud ağacı etrafında daire teşkil eden iskemleler, bu iskemlelerde gecelikli, abalı, hırkalı, otuz beş – kırk kişilik bir cema'at, ağaca asılı bir fenar bunların genç, ihtiyar, sakallı, sakalsız yüzlerini tenvîr ediyor her şeyden bahsediliyor. Yalnız intihâbât mevzubahis değil. Nihâyet biri, o zamana kadar söze hiç karışmayan bir hoca ortaya atılarak: Vakit gecikti efendiler. Maksad-ı ictimâ' intihâbâttı zannederim. Biraz da bundan bahsedelim. Herkes susar. İstibdâd aleyhinde nutuk söyleyen, refikinin kundakçıyı nasıl yakaladığını anlatan sâir ve sâirleri birdenbire küçülerek, sinerek dinlemeye başlarlar. Kimsede ses yok. Nihayet biri imâm efendiye hitâben: İntihâbâtın nasıl yapılacağına dâir elde bir ta'limât var mı?

İmâm Efendi – Elde öyle bir şey yok ama, bana bugün belediyeden söylediler. Biz mahallede iki kişiyi intihap edecekmişiz, onlar da gidip belediye reîsini intihap edecekmiş. Şimdi kimi dilerseniz onu intihap ediniz. Rıfkı'nın babası: Kâmil Efendi'yi intihap etsek nasıl olur. Kimsenin kalbini kırmamış, nâmuslu, içi dışı dosdoğru bir adamdır. Haydi gelin onu intihap edelim. Bir de İkdâm Gazetesi sâhib-i imtiyâzı Ahmet Cevdet Efendi de bizim mahallede imiş, o da var, işte düşünün taşının ona göre bir fikir verin.

Deminki hoca: Re'yimizi böyle müzâkere ederek mi vereceğiz, yoksa, bir kâğıda herkes kendi beğendiğini yazacak ve müntehab-ı sânî ekseriyet ârâ ile mi intihap olunacak.

Cemaatin söyleyen, konuşan kısmı ikiye ayrılır. Biri re'-yi hafî ile intihap edileceğinde, diğeri bilmüzâkere intihapta ısrar eder. Fakat kimse kat'î bir lisân kullanmaz. Ekseriyyet ise geldiğinden beri hiç söze iştirâk etmediği gibi bu bapta da

bir şey söylemez, ilk aldıkları vaziyeti muhafaza ederek dururlar, biri o kısma hitâben sorar: Efendiler, siz ne dersiniz? Hiç sesiniz çıkmıyor? Siz de bir şey söyleyin. Cevap yok.

- Mehmed efendi siz bir şey söylemiyorsunuz?

Mehmed Efendi gayet uzun boylu, uzun sakallı, Şam hırkalı, pekçok yaşamış, fakat hiç düşünmemiş bir adamdır. Cemaat bunun ne söyleyeceğine dikkat eder, kendini tanıyanlar, gülerek müstehzî gözlerle yumurtlayacağı hezeyâna muntazır bulunurlar. Mehmed Efendi, on-on beş sâniye kadar cevabını hazırlamakla geçirir, yüzü mütemâdiyen kızarır, şaşalar, artık cemaat sarâhaten gülmeye başlar. Nihâyet, Mehmed Efendi şu cevabı verir: Siz ne derseniz ben de o.

Biri yanındakinin kulağına: Al bundan da on paralık.

Nâtıka-perdâz, etraftakilerin bu cehline âdeta memnûn olarak gitgide böbürlendiği esnâda, intihâbâtın sûret-i icrâ'sında münâkaşâta sebep olan hoca yine söze başlıyarak der ki: Bunda gönül, hâtır kalmasın, müsa'adenizle şunu söylemek isterim, bizim içtimaımız sahîh değildir. İçimizde mes'eleyi bilen hiçbir kimse yok, ne imâm biliyor, ne biz, burda dört saat değil ya on dört saat otursak, yine bir şey yapamayacağız. Geliniz işi tahkîk edelim. Bir başka vakit toplaşır, inşallah o vakit bir şeye benzetiriz. Fırsat bekliyen talâkat meraklısı işin neden yapılamadığını îzâha başlar, eski idâre, yeni idâre, taşra, İstanbul... Bin dereden su getirir. Cemaat kemâl-i ehemmiyetle bunu dinlerken nihâyet der ki: Hepimiz şunu bilmeliyiz ki bizim memleketimiz arâzî memleketidir (ziraat). Cedveller açmalı, nehirleri kurutmalı, memleketin her noktasında fevkalade mektepler yapmalıdır. Köylüye tırpan nedir, orak nedir öğretmeli, Almanya'da İngiltere'de böyle değil mi? Bu nutk-u belîğ ve hakîmâne üzerine cemâ'at tekrar toplanmak üzere evlerine dağılır.

NELER GÖRÜYORUZ

Ekvâl-i Hukemâ

Dört ay evvel: Serbestî-i matbûʿât lazım bir fenalıktır.

Dört ay sonra: Serbestî-i matbûʿât gayr-i lâzım bir fenalıktır.

(Hakkı Bey)

Mahallede iki çocuk kavgaya tutuşur, biri Türk Mustafa, diğeri Zenci Ahmet.

Zenci Ahmet: Yere batsun Kel Mustafa.

Mustafa: Sen yere bat Arab İzzet.

Meb'ûsân intihâbı hakkında hukûk-i umûmiyye:

Henüz mahallemizdeki komşularımızı lâyıkıyle tanıyamaz iken ihrâz-ı vekâlet edecek zatı nasıl tanıyacağız?

DAVUL

Bir iki sene müsa'ade etselerdi konu komşu toplanıp birbirimizi tanısak fena mı olur? **Hasat**

DEMET GAZETESİNİN CENÂZE MERÂSİMİ

Geçen hafta, koklamaya kıyamadığımız Demet Gazetesi'nin haber-i vefâtını gözlerimizde jâle-i esef birike birike karilerimize i'tâ etmiştik. Ah bu sebeple geçirdiğimiz me'yûs dakikalar unutulur mu? Celâl Sâhir Bey'in yani Demet'in peder-i mükriminin hâlini unutmak bize müyesser olacak mı? Omuzlarına kadar dökülen sırma saçlarıyle, leylek kadar ince ayaklarının üstünde onun sarsıla sarsıla bir ağlayışı vardı ki hepimiz, asıl Demet'i unutarak onunla meşgûl oluyorduk. Vaktâ ki Demet'in na'şı rengârenk hazânresîdesi Hilal Matbaası'ndan Babıali Caddesi'ne çıktı. Abonelerden mürekkep bir hey'et, hıçkırıklarla ağlayarak na'ş-ı mağfûrun tâbût-i fağfûru peşine takıldı, hepsi bir ağızdan:

Koklamağa kıymaz iken âh Demet'i.

Bak ne oldu bak onun âkıbeti.

Demet'e, yok Celâl'e, hangisine ağlanacak

Gitti elden yöremiz rahneyi kim dağlayacak.

Vâveylası ile etrafı çınlata çınlata mükeb mâtem Yeni Gazete idârehanesi önün vâsıl oldu. Matbûat-ı Osmaniyye Cemiyeti reîsi Abdullah Zühdi Bey pencereden görünerek cema'ate hitâben ber-vech-i âtî bir nutuk irat etti:

Âh min-el-mevt

Efendiler, şurada, gözünüzün önünde evrâk-ı hazîni mehebâyı, ufûl-i ebedî duran Demet'i görüyor musunuz? İşte bu zavallı tâze, dört aydan beri Bâb-ı Âlî havâlîsinde benûn-i evrâk-ı havâdisi birer bire defîn-i hâk-i siyâh kılan bir maraz-ı müstevlinin en son kurbanıdır. Bu marazı isterseniz karşınızda nâm-ı müdhişiyle

şimdi yâd edeyim, bu maraz, el'ân ber-hayat olan birçok diğer gazeteleri de uçurumlara doğru pey-â-pey sürükliyecek, fakrü'n-nakd hastalığıdır. İ'tirâf ederim ki ben reîsi bulunduğum matbûʿât-ı Osmaniyye için ale'l umûm bu hastalıktan pek ziyade korkuyorum. Husûsiyle şeytan kulağına kurşun benim Yeni Gazete'nin de rengi birkaç zamandır epey soldu. Gidişi hiç iyi değil. Bereket versin suyu bol, Harputlıyan isminde bir bağçıvan buldum. Ben onun tarlasına darı ekinceye kadar, o benim kurumaya müheyyâ Yeni Gazete'yi sulayacak.

Efendiler! Hep birden matbûʿât-ı Osmaniyye için dua edelim, cenâb-ı hakk, Demet Gazetesi toprakta yattıkça sair gazeteleri fakru'n-nakd ve fakru'l-ma'lûmâttan mahfûz buyursun.

Bu nutkun hitâmında Celâl Bey bayılacak hâle gelir, derhâl cemâatten biri koşarak Yeni Gazete idarehanesinin alt katındaki bakkal dükkânından bir limon, bir bardak su getirir. Abdullah Zühî Bey'in matbaası o gün de bu gibi ahvâl-i müessife zuhûr edeceğini evvelden keşf ile, tedâbir-i lâzime ittihaz ederek matbaasının alt katında bir bakkal dükkânı açtırması şâyân-ı teşekkür ve tebrîktir.

Cemaat oradan kalkarak yavaş yavaş İkdâm, *Tanin* , Sabah matbaalarına uğraya uğraya Fincancılar Yokuşu'na tırmanır. Celâl Bey arada bir mazhar-ı ilhâm olarak Arabî, Fârisî, Türkî beyitler okur. Husûsiyle, arasıra şöyle söylediği işitilir:

İkbal(?)râ bekâ nebûd dil-beru mebund
Ömrî ki der-gurûr güzârı hebâ bûd... (ilâ âhir)
ve
Kimbilir hangi sinenin en şûh
Ziynetiydin sen ey zavallı çiçek!
Şimdi yollarda bir gubâr ve cürûh
İşte ölmekdesin sürüklenerek.

Mûkeb mâtem Bâyezîd'deki kütübhâne-i umûmiye götürülerek bir çok eski kütüb ve resâilin bekâyâ-i gubârı arasına defn olunmuştur.

Resim: Demet Gazetesi'nin Cenâze Merâsimi.

GARİP SATIRLAR

Mehâsin – Sermedcik'e:

"... Kıymeti ödenemeyecek kadar yegâne ve emsâlsiz bir inci olan kalbinin benim için hiçbir kadının hiçbir erkek için daha hissetmemiş olduğu nâ mütenâhî muhabbetle, bir vâlide muhabbeti kadar hâr ve samimi bir muhabbetle seni bana tekrar bahş ve ihsânından dolayı..."

- Cenâb-ı hakkın, bu yoksulluk zamanında bize böyle yegâne emsâlsiz bir muharrir bahş ve ihsânından dolayı...

Mehâsin – Şiir:

"Şiir mi istediniz? Dinleyin bu giryeleri:"

- Gâlibâ bu pek güzel ağlayanlardan biri.

***Demet* – Karanlıklarda:**

"Ruhumun me'yûs yaşlarını. Kalbimin derin düşüklüğünü tozlara yazdım. Müdhiş Kime Şehrinden – Ceymis Tomson."

- Ey hallâl- i müşkilât… Sen daha neler çekeceksin.

***Demet* – Hicrânlardan Sonra:**

"Siz sühâdan veya sühâ sizden
Renk alır bir perisiniz ki, beşer
Ufkunuzdan da baksa, kat'iyyen
Hâkin üstünde, zîr hâke düşer..."

- Eğerçi vezn dâred u lîk bî-ma'nîst.

Mehâsin – Tuhfe-i Takdîs:

"Benim kadınlara ifrât hürmetim vardır."

- Koca feminist.

Mehâsin – İzdivâca Dâir:

"... bir İngiliz edîbi zevç ve zevceyi makasa teşbih ediyor."

- Fena havâdis: Vây arbede çıktığı vakit araya girene..

***Kalem* – Hayât-ı Muhayyel:**

"Hayât-ı muhayyelin devr-i istibdâddaki çehre-i matbûası kan kırmızı iken şimdi sarı, solgun olmasının sebeb-ü hikmetini bir türlü anlayamadık.."

- Filhakîka mukaddemen kırmızı idi. Çünkü o duâ-gû risaleleri arasında birkaç refikiyle beraber yalnız kalmıştı, sıkılıyordu..

Şimdi hamdolsun o müziç yalnızlık kalktı.. O da reng-i tabî'îsine girdi...

***Kalem* – Hayât-ı Muhayyel:**

"Ey şâyân-ı hürmet kâri'în-i kirâm! Hiç durmayalım, namuslu bir pederin bu tıfl-ı nâzenînini sevelim, okuyalım-Birer tane edinelim. Çünkü müellif yârın milletin vekîli, meb'ûsü olacaktır. O zaman.."

- Ne dersiniz? Cahit Bey'in "çalışalım, gayret edelim."lerinden maksad bu mu idi?!

KARIŞIK ŞEYLER

Mekâtib-i i'dâdîye resim ve hüsn-i hatt muallimlerine beher ders başına yirmi beşer, diğerlerine on beşer kuruş ma'âş tahsîs olunmuş...

Demek edebiyât için de on beş. Ediplerimiz Rus köylüsü kıyâfetine girince alacakları para böyle amele gündeliğinden ibâret olur. Artık kim "Küllü hattâtûn câhilün" diyebilir?

Matbuatta güft-ü gûnun inkıtâ'ını arzu edenler kabînenin ber-vech-i âtî teşekkülünü talep etmelidirler.

Başvekil: Hüseyin Cahit Bey

Şeyhülislam: İbkâen.

Harbiyye nazırı: Osman Senâî Bey.

Bahriyye nazırı: Mehmed Rauf Bey

Hariciye nazırı: Ali Kemâl Bey.

Dâhiliye nazırı: İsmail Müştâk Bey.

Adliyye nazırı: Ahmet Rasim Bey

Mâliyye nazırı: Mehmed Câvid Bey.

Ma'ârif nazırı: Safveti Ziyâ Bey.

Şehr-emîni: Mihrân Efendi

Ticaret ve Nâfi'a Nazırı: Uşşakîzâde Hâlid Ziyâ Bey.

Orman ve Zirâ'at nazırı: Hüseyin Kâzım Bey.

Tophâne Müşîri: Hüseyin Rahmi Bey.[34]

Zabtiyye Nazırı: Ahmet İhsân Bey.

Londra Sefîri: Ahmet Cevdet Bey.

Devlet-i Âliyye'nin Yunan hey'eti sefâreti'ne: Prodous hey'et-i tahrîriyyesi

[34] Gazetesi en ziyade gürleyecek bir top izâ'a etmek üzeredir.

Bilmem nerede gördüm...

Zâbitlerden biri, eski idârenin emekdârlarından olduğu halde el'ân mühim bir mevki iştigâl eden bir me'mura husûsî işlerine dair bir istid'â takdim eder. Me'mur istid'âyı okur bir de bakar imzâ: Âdem aleyhi's-selâm zâde!!

Me'mur kemâl-i istiğrâb ile: Bu ne demek, Âdem aleyhi's-selâm zâde!

Zâbit: - Efendim, imzamın her harfi zât-ı âlînizce pek yakından tanılan/tanınan gayet ehemmiyetli bir medlülden kinâyedir.

Âdem'in elif'i ahbâblara, dâl'i dâmâdlara, mim'i de mensûblara işârettir. Artık ümit ederim ki bu kadar cemiyetli bir imzâ sâhibini me'yûs etmezsiniz.

Ser-asker-i sâbık Rızâ Paşa'nın gazetemiz muhâbirine ifâdâtı:

Herkes beni hâin-i vatan addediyor, halbuki bunun aksini ispat gayet kolaydır. Nasıl Şinâsî merhûm, tenâsüh-i ervâha inanan bir filozofa:

Nasıl itmem bu mezhebe îmân,

Sen olurken numûne vü bürhân?

demişse, siz de beni dinledikten sonra bana öyle diyeceksiniz. Bakınız efendim: Bir adamın bir mes'eleye canı sıkılırsa ne olur? Çok şey olur, ezcümle, yüreği şişer, başı şişer, ağlamaktan gözü şişer, ben idare-i sabıkta memleketin ahvâline o kadar teessüf ediyordum ki, yalnız gözüm, yüreğim, başım değil bütün vücudum böyle şişti.

VUR ABALIYA

Türklerin Voltaire'i: Ahmet Mithat Dâîleri

Bundan otuz beş, kırk sene evveline ircâ'-ı nazar ederseniz âlem-i matbûatta yeni bir sîmânın tecelli ettiğini görürsünüz.

Garbın en vâsi' ağaçlıklarına gıbta-bahş olacak münebbit tabî'atın büyük bir müsâmahasıyla hasıl olan bu çehre o zamanın bazı gençlerini pîş-i hitâbetine çekmiş.. "Koca bir fem"in ibzâl ettiği şelâle-i hikayât ve hikemiyât okur ve beyinleri balçık haline ifrağ etmişti.

Esasen bu yeni dehânın böyle her vâdide ibrâz-ı muvaffakiyyet etmesi sâmi'îne veleh veriyordu:

Hazret-i Midhat Efendi-yi ma'arif – pîşenin

Zâhir oldu nazım ve nesir içre olan mâhiyeti
Hâme-i mu'ciz rakam îcâd u î'câz eyleyüb
Bin kasîde yazsa şâyândır berâ-i Midhat'ı.

Hitâb-ı mübecceli de işte böyle bir cezbenin tecellî-yi ilhâmından ibâretti.

Ancak bir müddet sonra Mithat Efendi'nin şiire husûmet ettiğini görüyoruz.. İhtimâl ki şâirlere karşı muâmelesi de "Zikr-i muhil, irâde-i hâl" kâide-i edebîyyesinin bir tevsî'-i felsefîsinden mütevellittir.

Şiirden ferâgat pek muvâfık olmadı.. Çünkü tekmil inzâr-ı münekkidânesi Avrupa hükemâsına ma'tûf bulunuyordu: Bohner hâtâ-yı felsefîsini bir sille-i te'dîb ile öğrendi.. Ernest Renan, Draper müşkül bir mevkî'de kaldı.. Schopenhauer "çünkü bu ismi Mithat Efendi sevmezdi" yanlışlarını ikrâr mecburiyetinde bulundu.. Ve nihâyet "ben neyim?" diye ortaya bir suâl attı.. Filhakika, Mithat Efendi ne idi? Yüz bu kadar sayfanın hallinden âciz kaldığı bu suâl o muhteşem azametiyle duran kitap yığınlarına bir cilt daha ilâve ederken o, ufk-ı matbûʿâtta bir tulû' güzelliğiyle temevvücünü arzu ettiği livâ-yı zaferini kitle-i âsârı üzerine dikmişti. Fakat temel çürüktü; vüsʿat-i telâtuma dayanamadı.. Yıkıldı..

Mithat Efendi, Beykoz'da bir hayât-ı münzeviyâne geçirirdi. Her sabah erkenden kalkar, kelimeleri yığar ve sonra bu yığınlara fikir aramak için bahçesinde gezerdi. Bir sabah yine böyle erkenden kalkmış, kelime dizilerine i'tinâ-yı mahsûsa ile dağarcığına yerleştirdikten sonra âmûzuna urmuş, taharrî-yi fikr maksadıyla dışarıya çıkmıştı.

Tesadüfün bazı lütufları vardır ki inkâr olunmaz. Hele Mithat Efendi hiç inkâr edemez..

Uzakta bir maymun gördü sahibinin pîş ü pesinde yorulmak bilmeyen bir gayretle koşan, zıplayan, oynayan bu hayvan ona birçok fikirler ihsâs etmişti... Vech-i şebeh bulmakta güçlük çekmedi: Sebât, mebzuliyet, lüzûmunda incelik onda da vardı; ve bekıyye-i ecdâdını tanıyan kadirşinâs bir hafîd sıfatıyla nesnâs bahsinde ortaya atıldı, livâ-yı zaferini de dikti...

Fakat nasıl oldu bilmem? Bir müddet sonra Mithat Efendi'yi Akka'da, livâ-yı zaferini de omuzunda gördük.

Avrupa ufuklarına kadar yükselen.. Oralarda kendine bir zemîn-i muvaffakat tehiyye eden livâ-yı zaferli o el, Tercümân-ı Hakîkat âlemine tasdîk ettirdiği büyüklüğünü yalnız bir adama ifhâm edememişti.

"Nem-girîz lezzet ve letâfet" terkibinin zihne tebâdür ettirdiği vechile o pek yükseklerden bir çaylak sür'atiyle indi. Müziç bir çehrede tekmil şiddetiyle patladı. İşte o vakit muvaffakiyet te'min edilmiş livâ-yı zafer bu pehlivanlık sahâsına dikilmişti...

Bir kere mevkileri bu suretle ta'yin ettikten sonra mu'terizler çoğaldı.. Mûsîkî.. Edebiyat bahislerinde mağlup oldu. Te'mîn-i muvaffakiyet artık inâyet-i bârîye kalmıştı. İşte (bu) sebepten ondan sonraki makaleleri ekseriyâ birer bedduâ risalesi şeklini almıştır. Fakat tesiri oluyor mu? Eğer bu suâli kendisine tevcîh ederseniz Tercümân-ı Hakîkat'in lâakal üç sütununu kaplayan kısa bir makale ile size cevap verir; Zübde-i mefhûmu: "Mü'minin Duâsı... Münâfığın Bedduâsı."

Cuma-7 Teşrin-i Sanî 324 – Toplu İğne –

AYI SAYDİ

Benim geçen seneki ayı avına dair o kadar muhtelif, o kadar mütebâyin şâyi'alar çıktı ki bugün, bu devr-i hürriyyette, hakîkati ifhâm etmek, bu mütenâkız muhteri'âttan kariîni kurtarmak lüzûmunu hissediyorum: Ayı ile teşrîfimiz bir eser-i tesâdüftü: Ben ayı avına çıkmamıştım. Bittabi' ayı da beni aramıyordu. Yalnız bir dut ağacının dibinde aynı bir maksada hizmet ederken nazarlarımız tesadüf etti.

- Bakınız nasıl?

- Sıcak bir yaz günü idi. Hâriku'lâde vukû'âtın zuhûrunu ihsâs edecek hiçbir hâdise, emare yoktu. Sabahleyin çiftlikde ittihaz ettiğimiz karar mûcebince hareket ediyorduk.. Bana dut toplamak düştü. Çiftliğin arka cihetine müsâdif tepedeki dut ağaçlarından.

- Aman çabuk gel.. Geç kalma!

Emriyle elime tutuşdurdukları sepeti doldurmaya çalışıyordum. Fakat tüfengi niçin yanıma almıştım? Bilmiyorum. İhtimâl ki bir hiss-i kable'l vukû'dan mütevellit bir hareketti. Esasen silâh benim değildi. Arkadaşlarımdan biri geyik avlamak emeliyle iki sene mukaddem satun almış.. Lakin ayniyle benim gibi en yakın hedefe isâbet ettirdiğini kendisinden başka gören olmamıştı.. Bu tafsîlâtı

veriyorum: Zîra devr-i istibdâdda tüfengin asıl sahibi gayet avcı bir adamdı. Bu sebepten hedefe isâbet kazıyyesi tüfenk için bir tabî'at-ı sâniye hükmüne girmişti. "İşte sen de bu halden bi'l istifâde muvaffak oldun!" gibi bir i'tirâza uğramıştım. Mademki bugün eski hesâblar görülüyor, ben de mu'terizlara lazım gelen psikolojik cevapları vermeliyim:

Ma'a hâza – i'tirâfa mecbûrum – ben de mükemmel bir avcı değildim. Birkaç sene mukaddem bana ebedî mahcûbiyyetler te'min edecek surette bir kuş vurmuştum:

Biçare hayvan büyük bir kiraz ağacının alçak bir dalına konmuştu.. Yavaşca yaklaştım.. Tüfengi uzattım. Bir derecede ki, silahın ucuyla kuş arasında iki adım yer kalmıştı. Gözlerimi sıkı sıkı kapadım.

Büyük bir helecân-ı kalble tüfengi çekmişim. Kendime geldiğim zaman ilk işim netîce-i hâli tedkik etmek oldu: Biçare hayvan o kadar parçalanmıştı ki Avrupa dâr-ul fünûnlarının en büyük târih-i tabî'î muallimleri kuşun hangi cinse mensûb olduğunu ta'yîn edemezdi.

Ne ise.. Sadedimize gelelim:

Vaktâ ki tepeye çıktım. Sepeti bir ağacın dalına iliştirdikten sonra dut toplamaya başladım. Civarımda otlayan koyun, keçi, inek sürülerinin çıngırakları âhenk-i tabî'ate falsolu, fakat mûnis sedalarla iştirâk ediyordu... Güneşin harâretinden, sineklerin mu'zibliğinden ma'sûn kalmak için ağaç altına sokulan inekler de vardı... Fakat tesadüfe bakınız.. Bu kır âlemi bana yeni bir roman mevzusu ihsâs etmişti.

"Bir ayının yavrusu – sizlere ömür – vefât eder. Ayı bu felâketten müteessiren dağlarda gezinirken bir ağacın dibinde uyuyan küçük bir kız çocuğuna rast gelir.. Çocuğu alır, inine götürür. Orada süt, bal ile kızcağızı besler.. Vaktâ ki kız büyür. Hiss-i ırsîye teb'an ayının inini terk ve ebeveyninin yanına firar eder; onlara keyfiyeti anlatır.(1) Pederi tüfengini omuzuna vurur. Çocukla berâber ayının bulunduğu ormana gelirler. Nankör çocuk önde, peder arkada olduğu halde ormanda gezerken ayı karşılarına çıkar. Çocuğu hiss-i mâderâne ile kucaklamak ister.. Fakat pederi, bir kurşunla biçare ayıyı hâk-i helâke serer. Zavallı hayvan son nefesini teslim ederken çocuğa müteessir nazarlar fırlatmıştır. Hisse: Hayvanlara iyi muamele ediniz."

İşte bu romanın safahât-ı muhtelifesini zihnimde tertip ederken karşımda beş, on adım uzakta tekmil azametiyle duran bir ayı gözüme ilişti.. Amân yâ rabbî... bir ayı hâ!!

O da benim gibi dut topluyordu.. Şu farkla ki ben sepete atıyordum... O ağzına götürüyordu.. Bir aralık gözü gözüme ilişti..Ve mütehayyir nazarlarıyle beni süzdü.. Sonra bir hiss-i nezâkete teb'an ağır ağır adımlarla bana doğru gelmeye başladı..

Ne yapacaktım?! Ağaca tırmanmak.. Fakat hasmım bu husus(ta) benden daha mümâreseli idi.. Kaçmak, bu da mümkün değil.. Çünkü yetişecekti. Ve bu muhtelif nazariyelerin hayâl-i tatbîkiyle meşgûl iken hatırıma öteki ağacın dibine bıraktığım tüfenk geldi. Lakin nasıl almalı? Bir tedbîr düşündüm.. Sepetim dolmuştu. Sonra da topladığım dutun nefâseti hasmımı memnûn edebilirdi.. Binâenaleyh, sepeti yere koydum. Ve samimi bir misâfirperver tavrıyle geri çekildim.

Ayı o vakûr adımlarıyle sepete yaklaştı.. Ve her hususta serbestî-yi iltizâm ettiği için olmalı ki sepeti devirdi.. Yemeye başladı..

Fırsattan istifâde zamanı gelmişti.. Koşarak tüfengime kavuştum.. Fakat hasmım benim bu acûlâne hareketime kızdı.. Ve beni tahkîr maksadıyle o kadar dutu pây-i mâl-i hakâret ettikten sonra inzâr-ı gazûbânesini bana atf etti. Vakâr-ı sâbıkını bozmadan üzerime yürüdü... Artık tahakkuk etmişti, ikimizden biri bu âleme vedâ' edecek, fakat hangimiz? Büyük vâlidemin anlattığı hikâyeleri tahattur ettim.. Hepsinde ayı âkil, yaramaz çocuk me'kûl idi.. Çâresiz, tüfengimi istimale karar vermiştim. Hasmın beynine nişân almayı düşündüm. Ancak mektepten hatırımda kaldığına göre ayının beyni pek küçükdür. Herhâlde isâbet ettiremeyecektim. İşte o zaman ne kadar müteessir olmuştum: Müstahzarât-ı fikiyyem var. Bu kadar kitaplar okudum. Niçin insanların ma'ruz olması ihtimâli bulunan bu hâle karşı bir sûret-i müdâfa'ayı muhtevi bir eser okumadım, öğrenmedim..

(1) Romanımın bu ciheti zannımca azıcık karışıktır. Herhâlde biraz tetkike muhtaç. Çünkü çocuk evvel emirde ebeveynini nasıl keşf ediyor? Sonra da hangi lisânla merâmını anlatıyor.. Burasını bilâhare bizim sermuharrire tashîh ettireceğim.

Ayı yaklaşıyordu.. Acâba efrâd-ı âilem benim öldüğümü işitirlerse ne kadar müteessir olacaklar.. Sonra da bana yaptırtacakları mezar taşını göz önüne getirdim..

(Âh Ey Mevt – Burada bir ayı tarafından ekl edilen genç bir adam yatıyor.)

Fakat ekl edilen bir adam nasıl yatar.. Hayır, hayır. Türkçe bir mezar taşı muvâfık olmayacak.. Arapça bir model düşündüm:

(Eyyühe'l – Mevt – Hâzâ merkadü filân, ekelehü dübbün kebîr)

Bu hiç muvâfik değildi.. Devr-i istibdâdda hiç böyle bir mezar taşı yazılmak imkânı var mıydı? Eyvâh! Benim mevcûdiyyetim dünyadan büsbütün silinecek. Kimseler beni tahattur etmeyecek..

Ayı mütemâdiyen yaklaşıyordu. Ta'bîr-i âharle benden iki adım ötede idi. Artık düşünmeye mahall yoktu.. Tüfengi kaldırdım, gözümü kapadım. Çektim.. Şimdi hiss-i tehaffuzun bacaklarıma ithâf ettiği sür'atten bil-istifâde koşuyordum. Epey müddet koşmuşum.. Hasmın sadâ-yı ta'kîbi işitilmiyordu. Arkama baktım.. Ayı yerlere serilmiş.. Yavaş yavaş yanına yaklaştım. Üstüne bir avcı emniyetiyle tüfengimi tekrar boşalttım. Ayı kımıldamıyordu..

Şimdi mağrûr adımlarla çiftliğe gelmiştim. Arkadaşlarım ma'nîdar nazarlarla benim bu te'hîri tenkîde başlamışlardı.. Elimde dut sepeti göremeyince:

- Sepet nerede? diye sordular.

- Bir ayı istedi, takdim ettim.

- Haydi çılgın!

- Pek ciddi söylüyorum..

- Nasıl!? Ayıya mı rast geldin?

- Evet.

- Ne yaptın?

- Ne yapacağım.. Biraz zayıfça idi. Semirsin diye dut ikrâm ettim. Dutu yedikten ve bi'ttabî' semirdikten sonra öldürdüm.

- Nasıl? nasıl?

- İnanmazsanız tepeye çıkınız.

Arkadaşlarım tepeye çıktılar.. Onlara maktûl ayıyı gösterdim.. Hepsi çığlık kopardı. Sonra tutduk, eve getirdik. Seyre gelenler pek kesîrdi. Hiçbir konferansta o kadar kişinin toplandığını gören olmamıştır. Kâffesi beni takdir ettiler.. Yalnız içlerinden biri i'tiraz etti:

- Ayı o kadar büyük değil!!

Mark Twain

(Toplu İğne) Arkadaşıma İhdâ
Tarafdâr-ı istibdâd birinin hasbihâli:
Boşboğaz'la Karagöz, bir Gevez bir de Kalem.
Bize püsküllü belâ yok, ilerisi gerisi.
Müstahakk, yoksa ki müştâk mı.. idik biz bilmem
Şimdi çıktı Davul.. Ammâ.. Tanîndâr derisi.
Süleymâniyye-fî 25 Teşrinievvel, Sene 1324
Çuvaldız

RED ALERD

Geçen hafta yine bu satırlarda hayât-ı edebiyye ve siyâsîyyesi mevzu-bahsedilen zat ahiren gazetelerden birine gönderdiği bir varaka ile bu manzûmelerin kendisine ait olmadığını bildiriyor.

Ve derin bir mahviyyetle "tab'an şâir yaratılmadığını" da ilave ediyor.. Esasen biz, mûmâ ileyhin şâirliğini iddiâ etmedik... Fakat Nâcî merhûmun "Muallim" namındaki eseri meydanda durdukça "e.biyat/edebiyât-ı mezkûrenin taraflarına ait olmadığı" yolundaki iddiâ garip, vâhi kalır.

Şimdi sahib-i varaka için yalnız bir sûret-i müdâfa'a kalıyor: Ben o Mahmut Esat değilim!! Bakalım buna cesaret edecekler mi?

Tı – Elif (T.İ)

SARAYBURUNU'NDAKİ MAĞRÛK VAPUR NE VAKİT ÇIKARILACAK

İstihbârât-ı mahsûsamıza nazaran caraskal kânununda noksan varmış. Meclis-i meb'ûsân küşat edilip caraskal kânunu, kavânîn-i sâire meyânında ıslâh ve tanzîm edildikten sonra mağrûk gemi bu kânuna tevfîkan denizden çıkarılacakmış!

Yoksa meclis-i meb'ûsânın müsaadesi olmaksızın o geminin yerden bile kımıldanması mümkün değilmiş. Meclis-i meb'ûsân Arabın baharatı gibi bin derde devâ.

İFADE

Gazetemizin kesret münderecatına binâen Burhanettin Bey'in üçüncü oyunu tenkîdât-ı mizâh-âverimiz gelecek haftaya kalmıştır.

BİLYE-İ MUZHİKE

- Oh.. Pek sovuk, üşüyoruz.

- Aman efendim. Sovuk nerede? Benim içimde bir soba tutuşuyor.. Fakat bu, pek boş değil eğer Cibali'den buraya kadar iki-üç kilometreyi yürümek felâketinde kalmak size de nasip olabilse idi, hiç süphesiz sizde de soğuktan şikâyete kuvvet kalmazdı!

- Fakat nasıl?

- Arz edeyim efendim: Kasımpaşa'dan vapura bindik, bizi köprüye bırakacaktı. Cibali'ye uğradı, kalktı, köprüye tekarrub edince, diğer deliklerden küçük küçük istimbotların vız vız gelip gitmelerine rağmen, iki numaranın buna, hem de bihakkın cesaretsizliği vapurda bir heyecân-ı mûceb oldu. Hakîkaten dalgalar bî insâf, karayel şedîd ve çalak, ve iki numara zebûn ve acûz idi!. 2 numara havuzlar önüne kadar geriledi, me'yûs bir gayretle tekrar yaklaştı, ne mümkün!. Ve artık içerideki yolcu hanımların feryâd ve telâşı arasında bazı bedbîn gençlerin: Tekmesi kuvvetli olanlar için bir şey değil!. ? Kayboluyordu.

Nihâyet bir çâre kalmıştı: Cibali'ye yanaşıp, bütün Eyüb'den, Defterdâr'dan, Kasımpaşa'dan ve hemen şimdi Cibâli'den yimiş/binmiş ve köprü için aldığı sefercileri yine oraya bırakmak..

Öyle yaptı. Biz de o mesut yolculardan idik. Mesut dediğime gülmeyiniz. Köprünün önünde öyle sallanıp çalkanıp dururken kaptanı 2 numaranın kuvve-i şedîde-i merîzasını lazım olduğu kadar takdir etmeseydi, ilk hamlede köprü ile müsâdeme, ve sonra hep birden o acı ve bî insâf dalgalarla kucaklaşmak!.

Oh! Cibali'den beri yürümek bir lütf-i hüdâ oldu.. Kârî'lerinize tavsiye ediniz 2 numarayı/ya binmek cesareti hoş bir cesaret değildir. (Ayn- Fe)

ABONELERİMİZE İKRÂMİYE

Abone senedlerimizden ilk 1000 nüshasının zahrlerine şümendüfer tahvîlâtı numaralarından birer adedi tahrir olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isâbet edecek olursa ikramiyenin onda biri sened sâhibine ihdâ edilecektir. Binâenaleyh abone senedlerimizin kıymet-i mahsûsâyı haiz olmasına mebnî zıyâ'ından vikâyesi tavsiye olunur. Zayi' edenlerin hemen idarehanemize müracaatla beyân-ı ma'lûmât eylemeleri lazım gelir.

İlk abone olan 1000 zat bundan maada ileride takarrür edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır.

Bilmecelerimizin halli suretiyle abone kazanan zevata tahvîlât numarası verilmez.

Bilmecelerimizi halledenlere takdim olunacak kıymettar hediyyeler karîben Babıali Caddesi'nde "Âmerikan Pazarı" câmekânlarında teşhîr edilecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

(54) Nüsha itibarıyla bir senelik abone bedeli Dersaâdet ve vilâyet-i Osmâniyye için 65 kuruş ve memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâta, muntazaman ve müsâra'aten irsâli esbâbını istikmâl eyledik. Müracaatlar idâre memurumuza namına icra edilmelidir.

MAHALL-İ İDÂREMİZ:

Bahçekapısı'nda Kasapyan Hanı'nda Numara 6.

Resim: Malhatun'un göğsünde çıkan ağaca son Avrupa aşısı.

Vâsıf

Hilal Matbaası.

Çarşamba 19 Teşrin-i Sânî 1324

Aded 6

DAVUL

Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesi

Anlayana Sivrisinek Saz Anlamayana Davul Zurna Az.

Nüshası 1 Kuruştur

Sermuharriri: Hamdullah SUBHÎ
Mahall-i İdâresi: Bahçekapısı'nda Kasabyan Hanı. Numara:6
Müdîri: Hasan VÂSIF
Nüshası 1 Kuruştur.

NELER İŞİDİYORUZ

Bir Diplomatın Beyânâtı

- Ahvâl-i umûmiyyeyi ne merkezde buluyorsunuz? Pek muhtelif şâyi'alar deverân ediyor, lütfen izahat verir misiniz?

- Muhâbir efendi! Ahvâl-i umûmiyyeyi size nasıl îzâh edeyim, emin olunuz ki bu, zann ettiğinizden pek ziyade müşküldür. Ben size ahvâl-i umûmiyye hakkında ma'lumât verirken sadr-a'zâm paşanın söyleyeceği bir söz tamâmen değiştirir. Ahvâl-i umûmiyye hâvâ, rüzgar, deniz kadar mütebâdildir. Bir de onu biz nasıl gösterirsek heman heman o öyledir. Benim diyeceğim şudur ki: "İyi diyelim de iyi olsun."

- Beyefendi hazretleri, ziyâretimin asıl sebebini anlatayım. Dün akşam zât-ı âlîlerini ber-mu'tâd arabanızda gazete okuyarak geçerken ahâlî yüzünüzü gayet endîşe-nâk bulmuş. Dün bütün şehirde bu haliniz mûceb-i kıyl-ü kâl oldu. Birçoğumuz sabaha kadar uyumadan kimi Bulgaristan müzâkerâtının inkıta' bulduğu, kimi Avusturya sefîrinin kat'-ı münâsebât ederek memlekete avdet ettiğini söyleyerek âdeta yüzünüzü siyâset-i umûmiyyenin bir mîzân ül-harâreti gibi telakkî ettiklerini ispat ettiler. Sabah idâre hâneye gelir gelmez müdîr efendi beni yanına çağırarak "Haydi koş, beyefendi hazretlerinden izahat iste, acabâ ne oluyoruz?" dedi. Ben de bunun için sizi taciz ettim.

- Âdeta şaşırıyorum, dün akşam filhakika İstanbul tarafına geçerken tarafına geçerken epey canım sıkılmıştı. Fakat bunu tebdîlât-ı siyâsiyyeye atf etmek pek abestir. Bilirsiniz ki ben tiyatroya gayet meraklıyım, eskiden beri Avrupa'dan hangi tiyatro buraya gelse ben sadâkatle son oyuna kadar devâm ederdim. Geçen gece Sara Bernar (Sarah Bernhardt)'ın L'Aiglon'unda hâzır bulunamadım. Bunun için pek ziyade me'yûstum, bir de gazete benim için lazım olduğu kadar hürmetli olmayan bir-iki söz vardı, o da yüzümde alâim-i nâ hoşnûdî peyda olmasına yardım etti.

- Beyefendi hazretleri, i'tiraf etmelisiniz ki yeni kabîne halkın efkârını zerre kadar nazar-ı ehemmiyete almıyor, hiçbir daire icrâatine dâir gazetelere ma'lumat vermiyor, bundan dolayı heyet-i vükelâ teveccüh-i umûmîyi gitgide gayb etmektedir.

- Buna daha ziyade şaşırıyorum, anlaşılan siz de, sâir gazetecilerimiz gibi, çok söyler, fakat pek az anlar adamlardan birisiniz. "İnsan bir söz söylemeden evvel yedi defa dilini ağzının içinde çevirmelidir." diyen Yunan hekimi kêşke burada olsaydı da sizin, sizlerin bu hâlinizi görseydi. Efkâr-ı umûmiyye nedir? Bu kupkuru mevhûm bir şeydir. Efkâr-ı umûmiyye, efkâr-ı husûsiyyeden müteşekkil olmak lazım gelmez mi? Efkâr-ı husûsiyye tamâmen birbirine muhalif olursa, bunları nasıl efkâr-ı umûmiyye namı altında cem' edebilirsiniz? Elli elma, yüz armud, seksen karpuz, beş kabak nasıl bir araya toplanır da cem' edilir? Mektepte siz hiç hisâb okumadınız mı? Efkâr-ı umûmiyye bu, Avrupalıların bir safsatasından ibârettir. Efkâr-ı husûsiyyeye gelince, biz onları istediğimiz gibi oynatırız, âdeta diyebilirim ki, herkesin fikri bizim ağzımızda imal olunur. Diplomatların ağzı, safdil halkın beynini teşkil eder. Meselâ, Almanya'da halk askerliğin icâb ettiği masârıf-ı fevka'l-âdeden dolayı zebûndur. Âdeta harâp olmuştur. Her taraftan şikâyetler işitilir. Birgün prens Poul, Reichstag'da bir nutuk irat eder, yalandan beş-on düşman hayalini halka korkuluk makamında gösterir, bakarsınız meb'ûsunuz, halkın intihap ettiği akıllı adamlar, derhâl alkışlarla yeni vergileri kabul ederler. Onun meslekdaşımız bir Alman diplomatı "Ben efkâr-ı umûmi ile pek meşgûl olurum, çünkü onu ben imal ve idâre ederim." demiştir. Fakat bizde tabii hiç de meşgûl olmaya mahall yoktur.

- Doğrusunu söylemeye cesaret etmek mümkün olsa fikrimin biraz size muhalif olduğunu anlayacaksınız, fakat teeddüb ediyorum efendim.

- Pek memnûn oldum, demek gazeteciler arasında teeddüb edenler de var. O halde istikbâlimize daha ziyade emniyetle bakmaya râzı olayım.

- Bir de, bu yakınlarda tahvîl memuriyyetiniz hakkında bazı şâyialar çıktı. Maârif nezâretinden, dâhiliyeye geçtiniz. Dâhiliyeden hariciye nezâretine, ve oradan bilmem daha nereye gideceğiniz söyleniyor. Müsaadenizle istizâh ediyorum, bütün nezâretleri dolaşmak zât-i âlînizce mültezem midir, yoksa bir yerde yerleştiğinizi görmek bize nasip olacak mı?

- Efendi, emin olunuz ki beni buradan oraya niçin naklediyorlar, bunu ben de bir türlü anlamıyorum, mademki ortada adam yok. Maariften dâhiliyeye,

dâhiliyeden hariciyeye, hariciyeden sadârete geçecek benim, hepsini benim uhdeme verseler de bu memleketi istediğim gibi idâre etsem daha iyi olmaz mı? Çünkü anlaşılan ortadan/ortada benden başka işe yarar kimse yok.

- Ta'ciz etmekte devâm münâsebetsiz oluyor, hamdolsun dünkü endişenizin neden mütevellit olduğunu öğrendik ve esasen mesleğiniz hakkında lütfen ma'lûmât veriniz de savuşup gideyim.

- Beni büsbütün şaşırtıyorsunuz, demek bu memlekette hiçbir şey anlaşılmıyor. Esâs mesleğim gayet basittir: Yukarısıyle hoş geçinmek, sadra'zamla hoş geçinmek, kendimle hoş geçinmek.

- Sonra?

- Sonra da yine böyle.

- Sonra?

- Yine böyle!!

- Efendim, geri kalanlar?

- Onlarla uğraşmaya vaktim kalmıyor.

Tüy bitti serimde bunu bin kere dedim, hey!!

Bu kubbede bir hoşca sadâdır kalacak şey!!

Hasat

SON KORKULAR

Kadıköyü'nde Mühürdâr mahallesinde bir müddetten beri bazı Ermeni evlerinin kapılarına tebeşirle işâretler yapıldığı görülür. Bunlar, telâş içinde, acabâ ne var? Hücûm mu, bir taarruz mu vaki olacak? Derhâl işaretler sildirilir. Ertesi gün ayni işâretler mevcut! Artık kanaât gelir, kendilerine karşı bir hıyânet tertip olunuyor. Birçokları o gece uyumaz, kapılarda adam bekletirler ve işâretler tekrar sildirilir. Üçüncü defa yine o işâretler mevcut! Ne yapmalı, hükûmete müracaat etmekten başka çâre yok, asker yollasınlar, hem de aynı sokakta bulunan bir Türkün kapısında hiçbir işâret yok. Üçüncü gece hepsi sabaha kadar yatmaz beklerler. Gece kimseler zuhûr etmez.

Sabah saat bir-iki.. ekmekci gelir. Bunda bir feryâd: Bana garaziniz nedir, memlekete gideceğim, çırağa, hangi evlere ekmek verdiğimi öğretmek için kapılarda işâret koyuyorum. Vira siliyorsunuz, benim hakkımı yimek istiyorsanız söyleyin.

KÂRİ'LERİMİZE

Gazetemize gelecek haftadan i'tibâren renkli resimler derc etmeye başlayacağız. Ale'lumûm, resimlerin ıslâhı için de teşebbüsâtde bulunduğumuzdan pek yakında "Davul" karilerimizin ezher cihet mazhar-ı takdîri olacaktır. Meşhur karikatürist Cemîl Bey'in resim hususunda bize muavenette bulunacağını ayrıca tebşîr ederiz.

Bilmecelerimize muvafık cevap verenlerin yazılarını bu nüshamıza derc ettik. Sahiplerinin ya bi'z-zât müracaat etmeleri yahut mufassal adreslerini bildirmeleri lazım gelir.

Araya ta'til günü olan pazarın girmesinden dolayı gazetemiz Salı günleri intişâr edemiyor. *Dalkavuk*'umuzun tavsiyesi vechile şimdiden sonra Çarşamba günleri neşredeceğiz.

Resim: Her ilana bir pul yapıştırmak lazımdır.

Petrol sandıkları tahtasıyle yapılan bu kulübeye bir pul yapıştırılır mı?

- Dostum, adamcağızın şalvarını unutma Odessa unu çuvalıyle yapılmış, üstünde de markası var.

SERMUHARRİRİMİZ

Muhtezz, hafîf sedasıyla:

- Bonjour!

Dedikten sonra derin bir reveransın vücûdunda hâsıl ettiği a'vecâcden mütevellit bir garabetle eldivenli parmaklarını uzattı. Tekrar etti:

- Bonjour efendim...

- Bonjour azîzim.. Dedim. Ben bu müfrit alafrangalığın gazetemize tatbîk edeceği inceliği düşünerek tensîkâte bir mebde' tahayyül ederken o ince sesiyle söze başladı...

- Azim/azîzim.. Gazetenin bir (devise)i olmalı.. İsme münasip bir (devise) düşündüm. "Anlayana sivrisinek saz gelir.. Anlamayana..." darb-ı meselinden daha muvâfıkını bulamadım.. İşte buna birinci sayfaya yazılacak... Sâniyen; Benim ser-

muharrir olduğum da işâret edilecek.. İşte gazetenizde vukû'unu elzem gördüğüm ta'dîlât..

Şaşırmıştım.. Ahvâlindeki tekmil bu incelik âmiyâne bir darb-ı meselin ilâvesiyle mi nasibini almış olacaktı.. Ser-muharririmiz gazetenin böyle üç kelimelik bir ihtiyacını mı tesviye edecek?.. Bu ciheti sordum:

- Yok monşer, dedi. Her hafta iki sayfa yazı yazacağım: Neler İşitiyoruz, Neler Görüyoruz. İşte yazılarımın ser-levhâları... "Hasat" işte imzâm...

Korkmaya başlamıştım. Hasadından sarf-ı nazar bu ser-muharrirle işlere kesâd girecek.. Ne ise.. Bir müddet mebzûl Fransızcalı bir Türkce konuşduk.. Burada sermuharririmiz ilm-i hisâbile pek ülfeti olmadığını[35] anlattı.

Eldivensiz gezmiyordu. Çünkü bir gün yine bir arkadaşına elini uzatmıştı.. Sirkeli.. Zeytinyağlı bir perhiz yemeğine pek yeni vedâ' eden bu yed-i mu'attar onun nârîn parmaklarına çıkmak bilmez bir koku tevdî' eylemişti.

Ser-muharririmiz Mekteb-i Sullânî'den me'zûn.. İyi Fransızca bilir.. Çetrefil İngilizce konuşurdu...

- Hâ Azîzim, dedi. Benim, tekmil, yazılarınız üzerinde bir hakk-ı nezâretim olacak… Lazım gelen yerlerini değiştireceğim..

- Bu olamaz... Vur Abalıya silsilesiyle benim... Mark Twain ve Bir Diplomat imzâları muhterem refiklerimin taht-i zımânındadır... Onlara dokunmayacaksınız... Yalnız, gazete namına yazılan şeyleri tashîh edebilirsiniz.

- Fakat rica ederim -dedi- bu hakkı teslîm ediniz.

- Azîzim niçin bu kadar ısrâr ediyorsunuz?

O zaman boynunu bükdü. İki ellerime sarılarak:

- Toplu İğne'nizi bende denememek şartıyle ondan tamâmen vazgeçiyorum.. Dedi. Temin ettim.

- Öyle ise Au revoui! C'est entendu!

Mark Twain– Pazar 9 Teşrin-i Sâni 1324

[35] Aylığı biraz eksik vermek mümkün olur diye düşünmüştüm.. Karamıh(?).. Yarım Fransız.. Beşlik.. Altılığıyle hisâbı tesviye edersem elbette 3-4 Mecîdiye ber-kâr olabilirdi.. Fakat o kadar mümâreseli ki

BURHÂNEDDİN BEY'İN ÜÇÜNCÜ OYUNU

"Davul Gazetesi'ne Mahsus" kaydını hâvi bir koltuk biletini garsonun eline tutuşturduktan sonra gösterilen yere oturmuştum...

Perde açılmasına on dakîka kadar vardı. Fakat müziç tesadüf: Muhîtim hiç müsâid değildi. Önümdeki koltukta Celâl Sâhir Bey, Merhume Demet'in pederi.. Yanımda Abdullah Zühdî Bey, Harputliyân'ın oynaması korkusuyle bir helecân.

Daha ötede Hilal Matbaası müessisleri.. Ve nihâyet karşıdaki locada pür-izz-ü vakâr oturan ma'arif nazırı da kendini sitayişlere boğacak olan o edebiyât-ı temâşâ konferansını sabırsızlıkla bekliyordu..

Bir aralık Celâl Sâhir Bey bana döndü.. Samimiyetini muhafaza etmek isteyerek mühtezz bir seda ile:

- Âzîzim, dedi, Demet bir-iki hafta sonra tekrar çıkıyor. İsti'câl ediniz!

- Zararı yok, Demet'in hortlak olduğunu ilave ederiz.

Hâlid Ziyâ imdâdıma yetişmişti. Perde açıldı.. Artık şimdi gittikçe yükselen bir seda, ezmine-i kadîmeden günümüze kadar tiyatronun geçirdiği safahatı daha doğrusu müelliflerini saydıktan ve yüz bu kadar ismi bir tesbîh gibi çekerek yaptığı yoklamayı ikmâl ettikten sonra tiyatronun bizdeki lüzûmunu hissedenlere ithâf-ı takdîrât ile nihâyet on dördüncü Türk asrının Mösyö Sara Bernar'ı, Burhanettin'i o çene-i ihtişâmıyle bizlere takdim etti. Konferansın yegane kusuru sür'atle okunması müellif isminin kesret-i ta'dâdıdır.

Perde kapandığı zaman beni müşkül bir mevkide bulunduran koltuğu terk ederek dışarıya çıkmıştım. Herkes beyân-ı mütâla'a ediyor.. Hâlîd Ziyâ bu muvaffakiyetinden dolayı tebrîk olunuyordu..

Bir mes'ele-i adliyye, o telefon hep muvaffakiyetle oynandı. Ancak evvelkisinde müstantıkla kâtîbin, ikincisinde uşağın gözükmemesi için birer paravan lazım olduğundan da kuru-eksik addetmekte ma'zûruz!

Programda Hüseyin Kâmî Bey'in bir hasbihâli vardı.. Acabâ ne söyleyecek?

Yine o takma sedasıyla neler.. Ne incelikler ibzâl edecek.. Sabah Hürriyet'in ilk perdesiyle mesleğini ta'yîn eden bu zat sahneye çıkar çıkmaz ta yukarılardan beş on seda fırladı.

- Sabâh-ı hürriyyet!..

Hüseyin Kâmî Bey iltizâmî nazlardan sonra:

- Peki, dedi ve başladı..

Şimdi gözümün önünde fena bir hiss-i teb'an söylenen, hiçbir zaman necâbet-i milliyye ile kâbil-i tevfîk olmayan o beyitler muhîtin tamamen gayri müsâid olmasına rağmen okundu.. Emindim.

Bunlar söylenirken, birçok kişi yüzlerinin kızardığını, içlerinde âlicenâb hislerin tehevvür-i isyân ettiğini duyuyordu. Bilâhere mes'eleyi öğrendik..

Yukarıdan bağıranlar Hüseyin Kâmî Bey'in emrini yerine getirmişler..

Târık yine o ilk hisleri tevlit ederek seyredildi.. Alkışlandı.. Fakat tavırlar biraz garipti; o Arab dilencisinden kıssa-i yusuf bekliyor ve farklı değil..

Hattâ ara sıra elimi cebime götürerek bir onluk arıyordum.. Burhanettin âsâr-ı san'atını cennette gösterdi: İvzâ'ı o kadar tabî'î o kadar samimi idi ki.. Bu muvaffakiyeti bu baptaki istidatına en celî burhândır, diyebilirim.

GARİP SATIRLAR

Tanin'den:

Almanyalı olup ümûr-i zira'atde istihdâm olunmak üzere bâ-mukâvelenâme 314 senesinde Dersa'adet'e getirtilen Mösyö Herman'ın müddetinin münkadî olmasına daha iki buçuk sene bir müddet var iken vefât ettiği haber alınmıştır.

Davul

İşte Almanların ta'ahhüdâta sadakatleri: Büyükleri Berlin Mu'ahede nâmesini tanımaz, küçükleri husûsî mukavelenâmeleri, mukâvelenin hitâmından iki buçuk sene evvel vefât etmiş, ta'ahhüdâta sadâkat böyle mi olur?

Kabînenin mesleği hakkında aldığımız en güzel cevap:

- Ko ne derlerse desinler, çekegör yâr eteğin.

Hürriyet Nedir?

Eski kadınlarca: Halâyık âzâd etmek.

Konya'da: Cemiyet a'zâsı.

Kırkkilise Havâlisinde: On bir Temmuz'da taht-ı saltanata çıkarılan bir Yahûdinin ismi.

Vâizlerce: Kadınların kapalı çıkması.

Avâm İçin: Sonu ne olacağı belli olmayan bir iyilik.

Cemiyetçe: Hasta adamı kurtaracak yegâne ilac.

Lüleburgaz'da: Rumların, istedikleri vakit silah atması.

Hâlid Ziyâ Bey'ce: Yolcularına gayet dalgalı denizler geçirecek bir gemi.

Çocuklarca: Büyüklerin sokak eğlenceleri.

Kadıköyü ahâlî-yi muhteremesinin arzularına binâen artist Burhâneddin Bey tarafından Kadıköyü kışlık tiyatrosunda gündüz hanımlara ve gece erkeklere mahsus olmak üzere iki oyun verileceği istihbâr kılınmıştır.

VUR ABALIYA

Ali Kemâl Bey

"İnne ülfetî men yekûlü hâ ene zâ

Leyse ülfetî men yekûlü kâne ebî." Bu, Haccâc-ı Zâlim'indi. Fakat doğru olduğu içindir ki dünyada ne kadar büyük adamlar gelmişse hepsi kendilerine bunu, bu hakîkat-i güzîni düstûr ittihaz etmişlerdir. Hepsi Haccâc'ın emrine iktifâ eylemişler..

Ali Kemâl Bey de "kâne ebî" demek istemiyordu! Bu sebepten Mekteb-i Mülkiye'ye kendisini hırçın, asabî bir hayatla karşılayan o sâhâ-yı ma'ârife atıldı. Mektep hayatı Ali Kemâl Bey için bir mücâdele-i dâimî olmuştur. Evet! Tekmil, muhîtine muârızdı. Hakîkat-bîn beyn-i nazarları, demdemelere karşı ateşler püsküren bir edebiyat muallimine şerâreden misaller irâdını revâ gördü, gördü de sınıfta müşârun bî'l-benân oldu.

Bilâhere matbuat, garbın tekmil inceliklerini nakleden bu genç muhâbiri samimi alkışlarla kabul etmişti. Çünkü garpta Sorbonne'un Edebiyyat-ı Hakîkiyye derslerinden hakâik-i mektûme-i siyâsiyyeye kadar ne varsa hepsini şark matbuatında... *İkdâm*'ın riyâkar, fakat müdebdeb sahâifini garp cerîdelerine aksettirmiş.. Bu mûnis, zarif muvaffakiyetinin bir tetvîc-i zımmîsi olmak üzere Figaro muharririnin nâil olduğu bir lütf-ı ziyâreti de benimsemişti.. İşte bir taraftan "İkdâm"a, o yâr-ı kadîme "yaman" makaleler serpiştirir. Avrupa'nın en büyük muhteşem salonlarında kendisine bir mevkî-i güzîn-i hayâl tahsîs ederken Hüseyin Cahit "o hasm-ı bî rahm" karşısına "bî-emân" bir muârız sıfatıyla çıkmış, muhâsameye/muhasamaya âmâde iki düellocunun musâfahasını andırır bir surette ca'lî bir samimiyetle işe başlayarak İkdâm muhbirinin benimsediği makaleleri me'haz-ı beyânıyla tercümeye koyulmuştu.. Ali Kemâl Bey ne cevap verdi..

Bilmiyorum! Ancak mevkiye münasip en iyi mukâbele "dürûğ-ı maslahat-âmiz.." darb-ı meselinin Arapçası idi. Bu vaka onun hayatına büyük bir te'sir bırakmıştır... Esasen lisân bahsindeki müddeiyâtı/müddeeyatı taraftarlarını azaltmıştı:

- Eğer, diyordu, "Türk" kelimesini "Tûrk" şeklinde yazarsak "Etrâk"a vedâ' etmeliyiz.

Fakat yanılıyordu. "Etrâk" darılırsa "Tevârîk" de gücenmez a! İhtimâl ki Beyrût'ta tahsîlini iddiâ ettikleri Arapça buna müsaade etmez..

Hüseyin Cahit, Ali Kemâl Bey için en bî taraf müfettiş idi. Hiçbir hareketi yoktu ki Cahit bilmesin. Mısır'da aldığı maaşları biliyordu. Menâbî'-i makâlâtını biliyordu. Yıldız'ın son ihsânını da biliyordu.. Fakat-fikrince-yalnız bir şeyden haberdâr değildi: Arapça!! Çünkü Hüseyin Cahit Beyrut'ta tahsîl etmemiş.. Mısır'ın Câmi'-i Ezher'inden nasibini, nasîb-i irfânını almamış. Sonra muallim de olmamıştı. Hâlbuki bugün kendisi târîh-i siyâsî hocasıydı/hocasıdır..

Fakat meb'ûsluk.. İşte bunu Cahit'e vermeyecek.. Mademki Arapça biliyor; çalışacak.. Telmîhli.. Kinâyeli makaleler yazacak.. Yazacak da kendisi meb'ûs olacak, Cahit'in de ağzı açık kalacaktı.

Perşembe 13 Teşrin-i Sânî 1324

Toplu İğne

Resim: Bakın ne güzel yazıyor!

YENİ MİKROB

- Ekrem Râsim'e -

Ciddiyetperver doktor iri ve kaba ellerini pantolonunun ceplerine sokmuş, o hemen bir metrû mu'akkebi hacmindeki sevgili karıncağızını yazı masasının kenarına alıştırıp yaslanmış; hârikul'âde bir mahlûk olarak telakkî eylediği yüz elli adamcağızı bütün cedîd hâzikasıyle süzüp de demişti ki:

- Vâkı'a efendi; idârenizin seciyye-i tâhlilinde bâdi-i felâket bir mikrobakat'iyyen tesadüf etmedim ki emîn ol bilirsiniz, lakin...

Burada yalnız ucu bir yer domatezi kadar iri, kırmızı ve âdeta fışkırıyormuş gibi nazarlara batan birkaç kıl ile üzeri müzeyyen, biraz yukarıya kıvrık burunuyle, kalın ve renksiz dudaklarını bitiştirip acı acı sırıtarak ilâve etmişti:

- Lakin doğrusunu isterseniz... şimdi bu garip misafir büyük bir asabiyyet-i tecessüsperverâne ile soruyordu:

- Nasıl azîzim nasıl? Yoksa yeni bir mikrob keşfetmeyesiniz? Eğer bu sahîh ise bahtiyârdır. O benim idrârımdan çıkacak mikrob ki bütün ahfâdı sizin isminizi taşımakla müşerrefdür.

Artık doktor odanın kuturlarını vasl ederek geziniyor ve bîpâyân bi şöhret-i mutantananın sekr-i serâbıyle bîtâb olan dudaklarından bütün kelimeleri bir Sorbonne profesörü vakârıyle fırlatarak cevap veriyordu.

- Gerçi keşfettiğim bir mikrob değildir. Lakin bugün hem-san'atlarım beyninde büyük bir dedikoduyu müceb olacak derecede mühim bir hâdisedir. Bu sırada doktor gözlüğünün camlarında inkisâr eden nazarlarını hasta adamın çeşmân-ı bî-ferine dikerek yavaşça:

- İdrarınızda âsâr-ı haml müşâhede olunuyor azîzim âsâr-ı haml... Parmağını sallayıp gözlerini açarak ilâve ediyor.

- Ma'amâfîh, idrârınızı kemâl-i ihtimam ile saklayacağım. Zirâ bu hâdise şuyû' bularak az çok sıhhat kesp eylediği takdirde emin olunuz; emin olunuz ki bu nice mücellidât-ı tıbbiyye ve mahâfili – fenniyyenin vaz'iyyet-i hâzırası alt üst olacaktır. Âh, şimdi âlemde (Pastör), o büyük (Pastör) hayatta olsa da şu bir şişe idrarın içinde onunla ikimiz günlerce, aylarca, senelerce çırpınsak..

İşte o zaman bu zavallı hastanın bütün ruhu bu bir alay safsatanın ihtimâliyle devr-â-devriyle ezilmiş, ezilmişti. Artık gözlerini açmak, haykırmak nöbeti ona gelmiş olmalıdır ki bir fevvâre-i dehşet kesilerek ayağa kalktı ve dedi ki:

- Hayır efendi, hayır zannederim ki; nasıl zannederim, sizi kat'iyyen temin ederim ki benim yâni şu dakikada size muhatab olmak şerefiyle müşerref olan mevcûdun idrârında âsâr-ı mezkûre aslâ bulunmamış ve bulunmayacaktır.. Hem ben şu müdafa'atimle yine.. dolayısıyle sizin haysiyyef-i ma'neviyyenize hizmet etmiş oluyorum. Bugün Avrupa fezâlarını korkutmaya başlayan benî asfer tehlikesini biliyor musunuz işte eğer şu korkunç hâdise kat'iyyet kesp edecek olursa yarın bu muzır mikrobun siz de dâhili olduğunuz halde bütün hemcinslerim olan zavallı, bedbaht erkeklerden zuhûr etmeyeceğini nasıl te'min edebilirsiniz?! Âh, işte o zaman benim mikrobumla benî asfer tehlikesi beyninde ne fark bulabileceksiniz..

Doktor şu izâhât-ı mühimmenin te'sîr-i füsûnkârîsi altında âdeta bunalarak derin derin düşünmeye başlamıştı. Bütün müstahzarât-ı fenniyesine zihninde mükemmel bir resm-i geçit yaptırıyor, şu hâdisenin vücûdüne delâlet, şehâdet edebilecek ufak bir kayda, gayri mahsûs bir kokuya bile tesadüf etmediği halde tahlîl ettiği idrâr içinde hayvanât-ı mezkûre âsârine tesadüf ettiğini de inkâr edemiyordu. Muhavvif bir kâbusta uyanır gibi dedi ki:

- Dostum, bu gibi mes'eleler daima sükûnetle halledilebilir. Binâenaleyh, rica ederim. Kendinizi kâbil olduğu kadar teskîn ediniz. Evet sözlerin cümlesi mekârin-i hakîkat olabilir ve filhakika bu da bi'lâhere biz erkekler için büyük bir tehlike de teşkil eder. Halbuki ben dünyaya balık olarak gelmediğime nasıl emin isem muhterem idrârınız da mezkûr mikropların vücûdunu da aynı emniyyet-i kat'iyyet ile teslim ederim. Eğer arzu eder iseniz birkaç refikimle...

Hasta büyük bir telâş ile sözünü keserek:

- Kat'iyyen... Kat'iyyen.. İşte asıl mes'elenin tehlikesi burada ya.. Bunun halli için yapılacak bir şey varsa azîzim doktor evde sizinle berâber şurada idrarı başımızdan def' etmek ya'ni dökmek ve şu hâdisenin fî mâ ba'd beynimizde kalması için namusumuz üzerine yemîn ederek birbirimizi bir daha görmemek şartıyle ayrılmak...

- Evet... Evet bu pek doğrudur. Lakin ba'demâ siz de ricâl-i sâire gibi kat'iyyen her yerde idrarınızı ihrâc etmemelisiniz.. Eğer bu fiîle cür'et ederseniz...

O zaman ikisi de birbirinin karşısında titreştiler. Köşede duran leğene idrar şişesi bir râsime-i mîsâk ile dökülürken doktor hafîf hafîf şu sözleri terennüm ediyordu:

- Âh fenn.. Büyük fenn.. Nelere muktedir değilsin.

Bedbaht adamcağız evine avdet ettiği zaman büyük bir velvele ile istikbâl edilmişti. Karısı nerdübânın orta ayağına oturmuş hem tepiniyor, hem haykırıyordu:

- İstemem efendim.. İstemem.. Bir çuvala koyarak bekcinin oğlu İbrahim'e verdik de öteki mahalledeki arsaya atıversin..

Zevci soruyordu:

- Yine ne olmuş ki?

Karısı taşlıkta yalanan iri bir kediyi göstererek diyordu ki:

- Ne olacak mes'ele.. Bana iki şişe parası verdiren bu hınzırın lüzûmu yok..

Atsınlar efendim.. Gözlerim görmesün.. Hani siz evvelsi gün idrarınız için bir şişe aldırmıştınız ya, gece yarısı devirip kırmış, içindekini dökmüş.. Bereket versin ki ben karıcığın hemen ertesi gün o biçimde bir şişe daha aldırıp kendi idrarımla doldurarak sana verdim de yine seni hiddetlendirmedim. Sinirlerini oynatmadım.. Artık çekemem atsınlar efendim..

Adamcağız şu sergüzeşt-i elîmin günâgûnünü tekrar takip eden gözlerini yumarak cevap veriyordu.

- Evet yine sinirlerimi oynatmadın... Değil mi? Hiç oynatmadın. - Başını sallayarak - Hiç hiç.

B. Şükrü

BULGARİSTAN MÜZÂKERÂTI NASIL BİTECEK

Dünyanın en hakîm en kâr-âşina kavmi olup maʿnâ-yı hayatı hakkıyla anlayan cengâneler, bir düğün yapacakları zaman, kız vekîli erkek vekîline hitâben şu metâlibâtta bulunur:

Üç yüz koyun, beş yüz keçi, sekiz öküz, dört deve, yirmi dönüm tarla, yüz dönüm mer'â. Erkek vekîli orada hâzır bulunan cemaate hitâben der ki: Bu teklifleri çok bir şey değildir, muvâfıktır, fakat siz ne dersiniz? Cemaatten birisi: Benim hâtırım için koyunların af edilmesini rica ederim, diğeri develerin affını, diğeri keçilerin, diğeri öküzlerin, sonra bir diğeri de tarla ve mer'âların affını, ve ancak verilecek şeyin iki maşa bir kürekten ibâret olmasını temennî eder. Esasen erkek yukarıda ta'dât edilen metâlibâtın hiçbirini verecek halde değildir, çünkü mevzubahis olan hayavân ve emlâkten ortada hiçbir eser yoktur.

İşlerin gidişinden anlaşılıyor ki bizim Bulgaristan Müzâkeratı da aynıyle böyle bitecek. Rusya'nın talebi üzerine şark şimendiferlerinin hakk-ı istimlâkini, Fransa'nın tavassut-i dostânesi üzerine evkâfı, İtalya'nın talebiyle de şarkî Rumeli takâsît-ı müterâkemesini terk ederek nihayet elde iki maşa ile zil çalarak ortaya çıkacağız. Ve evvelce "sâdık teb'a yapılan Bulgarlar" bu defa en sâdık dostlarımız olacak.

Selânik Feyziyye Mektebi Talebesinden Ali UŞŞAKÎ

GELEN MEKTUPLAR

- Davul Gazetesi Müdiriyyet-i Âliyesine -

Sinîn-i vefîreden beri kâbûs-i istibdâd altında çâr-çeşm bulunduğumuz halde İttihat ve Terakki Cem'iyyet-i alîyye ve muhteremesinin mesa'î-yi peyâmber-pesendânesi sâyesinde bi-hamdi'llâh-i Teâlâ iktisap ettiğimiz serbestî-yi matbûat netîcesi olarak âlem-i tahrîri tezyîn eden cerîde-i ferîdelerinin koca iki sayfasını âcizlerine tahsîs etmelerini ve hattâ bu fakir de, ara sıra mevzubahis edecek bir diğer tasavvur buyurmalarını hakkımda iltifât addederim. Şu kadar ki, Mahmut Esat imzâsıyla merhûm Muallim Nâcî tarafından tenkit ve Tercümân-ı Hakîkat'e derc edildiği beyân buyurulan ebyâtın âcîzlerine ait olmadığını ve o imzâ sahibinin mutlakâ başka bir zat olması lazım geldiğini sûret-i kat'iyyede temin ile kesb-i fahr eylerim.

13 Teşrin-i Sânî 324
A'cez-ül İbâd/A'cezü'l-İbâd
Mahmut Esat

Resim: Muhârebe korkusuyle Lahey'e doğru!

MÜKÂLEMELER VE MÜNÂKAŞALAR

İki arkadaş arasında:

- Dalgınlık kadar dünyada fena şey yok, hangi eve gitsem bir çif laslik bırakıyorum.

- Âzîzim bu akşam bizim eve buyursanız a!

***

Efendi ile hizmetçi:

- Kız Allah cezânı versin, hiç o ibrikten su içilir mi?

- Efendim ne yapayım, orada susadım.

***

Bir yaşlı kadınla hafîdi arasında:

- Yavrum, piyango çıktığı vakit sana beş yüz lira vereceğim.

- Çıksın da nineciğim istersen hiç verme

- Yalnız sana değil Ahmet'e iki yüz, Seyfi'ye de iki yüz vereceğim, daha

vereceklerim de var.

- Peki nine, böyle böyle bol bol dağıtıyorsun, kâç tane biletin var?

- Daha almadım yavrum. Elime para geçerse alacağım.

***

- Kuzum, kayın vâliden pencereden düştü de nîçün tutmadın?

- Ne yapayım, aşağı kata koştum, ininceye kadar o geçmiş...

***

Tensîkât hakkında bir kadın tarafından:

- Kardeşine ma'âş yapacaklar mı?

- Ben ne bileyim?

- Ben onlara bildiririm. Bir hafta daha bekliyeceğim, eğer bir şey yapmazlarsa inkisâra başlayacağım.

İLAN

Resimli Kitap ve Musavver Muhît

Münderecatı, tenevvü'i ve resimlerinin güzelliğiyle bihakkın, memleketimizin en kıymettar aylık ve haftalık gazetelerini teşkil eden Resimli Kitap'la Musavver Muhît'in esasen haiz olduğu rağbet ve takdîr-i umûmî bunları tekrar methederek karilere tavsiye etmekten bizi vâreste kılar. Ahiren aldığımız ma'lûmâta nazaran Musavver Muhît gençlerin mürûc-i efkârı olacak ve yeni şâirlerimizin, yeni muharrirlerimizin en müntehab eş'ârı; âsâr-ı fenniyye ve edebiyye ve mütâlaât-ı ictimâ'iyyesi bu gazetede intişâr edecektir.

En son batnın/batının bir "Servet-i Fünûn'u" olacak bu gazete evvelce haiz olduğu kıymet bu suretle tezâ'uf edecektir. Müessis-i muhteremleri Abdullah Esat Bey'le Faik Sabri Bey'i gazetecilik san'at-ı mühimmesinde gösterdikleri vukûf ve kabiliyetten dolayı bilhassa tebrîk ve devâm-ı muvaffakiyyetlerini fart-ı samîmiyyetle temennî ederiz.

ABONELERİMİZE İKRÂMİYE

Abone senedlerimizden ilk 1000 nüshasının zahrlerine şümendüfer tahvîlâtı numaralarından birer adedi tahrir olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isâbet edecek olursa

ikramiyenin onda biri sened sâhibine ihdâ edilecektir. Binâenaleyh abone senedlerimizin kıymet-i mahsûsâyı haiz olmasına mebnî zıyâ'dan vikâyesi tavsiye olunur. Zayi edenlerin hemen idarehanemize müracaatla beyân-ı ma'lûmât eylemeleri lazım gelir.

İlk abone olan 1000 zat bundan maada ileride takarrür edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır.

Bilmecelerimizin halli suretiyle abone kazanan zevata tahvîlât numarası verilmez.

Bilmecelerimizi halledenlere takdim olunacak kıymettar hediyyeler karîben Babıali Caddesi'nde "Âmerikan Pazarı" câmekânlarında teşhîr edilecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

(54) Nüsha itibarıyla bir senelik abone bedeli Dersaâdet ve vilâyet-i Osmâniyye için 65 kuruş ve memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâta, muntazaman ve müsâra'aten irsâli esbâbını istikmâl eyledik. Bu husus için idâre memurumuza ve umûr-i tahrîriyyeye müte'allik husûsât için dahi sermuharririmize müracaat edilmelidir.

MAHALL-İ İDÂREMİZ:

Bahçekapısı'nda Kasapyan Hanı'nda Numara- 6.

Resim: - Meşrûtiyyet Sigortası -

- Hele bir muâyene edeyim.

Davul

Aded 7

KÜÇÜK MUHÂVERELER

Genç Türk: - Eğer çocuklarımızın terbiye-i bedeniyyesine dikkat etmezsek, çok geçmez her tarafta görülen sefâlet-i cismâniyye memleketin hayatını tehlikeye koyacak bir hâle gelir.

İhtiyar Türk: - Ecdâdınız, atalarınız terbiye-i cismâniyyeye dikkât ediyor

muydu?

Genç Türk: - Etmedikleri için hepsi öldü ya!

***

İki Asker Arasında:

- Efendimizin yanında duran o sakallı kimdir?

- Sadrazam Paşa.

- O ne yer ki öyle hiç çenesi durmaz?

Zavallı askerler... Sadrazam Paşa'nın bu memleketin germ ü serdiyle sinirli olduğunu nereden bilecekler...

- Bonjûr. (Bon jour)

- Bonsuvâr. (Bon soir)

- Hakkınız var, gece olduğunu unuttum.

Küçük bir çocuk: - Dayıcığım, babamın hakkı var, "geceler gündüz oldu." Babam onun için bonjur diyor...

BİLMECEMİZ

Gazetemizde en ziyade hangi imzalı makaleler sizi memnûn ediyor.. Ekseriyyeti teşkil edenler arasında kur'a çekilerek kazanana zarif bir saat verilecektir..

İki numaralı nüshamızdaki bilmeceyi Fenêryolu'nda Mustafa Nûrî Paşazâde Fevzî Efendi halletmiş olmakla bu nüshadan i'tibâren kendilerine abone irsâline başlanmıştır.

Üç numaralı nüshamızdaki bilmece için gelen cevaplar içinde en muvâfıkı Fırfır imzâsıyla aldığımız "Ko ne derlerse desinler, çeke gör yâr eteğin." cümlesi olduğundan mûmâ ileyh imzâ sâhibine mev'ûd olan fotoğraf (makinesi) verilmiştir.

İLAN

Siyâsî, Edebî, içtimaı Resimli Bahçe Mecmûası'nı okuyunuz. Senelik

abonesi yarım liradır. İdârehânesi – Selânik'te Sabri Paşa Caddesi.

KADIN

Gazetesinin altıncı nüshası geldi. Zarâfet-i mündericâtı, karilerimize bu muhterem gazeteyi tekdîme bizi mecbûr ediyor..

Adres: Selânik – Limanda Selîmiyye Caddesi'nde daire-i mahsûsa.

(Sağlam Vücutta Sağlam Fikir Bulunur)

Terbiye-i Bedeniyye Mektebi

İstanbul'da Rıza Paşa Yokuşu'nda

Selim Sırrı Bey tarafından te'sîs olunan bu mektep büyük, küçük hepimizin muhtaç olduğumuz sıhhati temin eyleyeceklerdir. Muhretem üstâdın muvaffakiyetini tebrîk ile muhterem vatandaşlarımıza bu mektebi tavsiye eyleriz.

Sâhib-i İmtiyaz ve Müdîri: Sermuharrir Hamdullah SUPHÎ
Nüshası 1 Kuruştur
Çarşamba
Muasavver
Aded 7
26 Teşrin-i Sânî 324
DAVUL
1324
Haftalık Edebî Mizah Gazetesi
Anlayana sivrisinek saz, Anlamayana davul zurna az.

Adres: Bahçekapısı'nda Kasapyan Han. Numara: 6

Resim: Her şey olabilir. Napolyon bile..

NELER İŞİTİYORUZ

Arkadaşım Paris'ten henüz gelmişti. Dört-beş senelik bir müfârakatin onda hâsıl ettiği tahavvülâtı anlamağı pek çok merak ediyordum. Biz burada çorak ve

bînasîb bir muhîtde yaşarken, o Fransa dehâsının bütün cihâna ziyâ-yı kemâlâtı îsâl ettiği bir merkezde, cihân-ı medeniyetin, cihân-ı bedâyi'in pâyitahtı olan Paris'te, terbiye görmüş, ikmâl-i tahsîl eylemişti. İlk mülâkatımızdan benim bir köylü kadar beceriksiz, kaba, onun bir prens kadar nazik mümtaz ve hâkim olarak çıkacağımızı tahmîn etmiştim. Günlerce onu aradıktan sonra nihâyet Tepebaşı'nın yazlık tiyatrosunda buluştuk. Kemâl Bey'in Vatan piyesi oynanacaktı.

Yan yana oturduk. Maneviyatımızın şimdiki hâlini tanımadan evvel, beş senelik bir müddetin beynimizde hâsıl ettiği inkılâbâtı gördük. Arkadaşım büyümüş, genişlemiş, vücûdu çocukluktan çıkarak tam bir genç adamın mahsûsâtını iktîsâb etmişti. Çok beklemeden son vakâyi' hakkında nasıl düşündüğünü öğrenmek istedim:

Nasıl buldun, iyi değil mi; İstiğnâ kârâne hafîf gülümsedi, ve bana bir ağabeyin küçük kardeşine atf edebileceği yüksek fakat himâyekâr bir nazarla baktıktan sonra:

- Bütün İstanbul mektep tatilinde, dedi. Hocanız yok, mubassırınız yok, müdîriniz yok, istediğiniz gibi sokaklarda (teneffüs) yapıyorsunuz, fakat ben buraya gelmekle beraber, Eylül ayının avdetinden, tekrar mektebe girmeniz ihtimâlâtından korkuyorum. Daha evvel asıl şurasını unutmamalı; Nasreddin Hoca, mektepten kurtulmak hevesiyle muallimlerini öldürmek istiyen çocuklara, "asıl iş elif'tedir" demişti.

- Azîzim niçin dâima yabancı ayrı bir adam gibi, şöyle yaparsanız, böyle yapıyorsunuz diyorsun. Sen bizim mecmû'a dâhil değil misin?

- Paris'e bir maksad-ı siyâsî ile gitmediğimi biliyorsun. Ben dâimâ hilekâr ve hâin olan siyâsetten nefret ettim, siyâset namı altında bazı müteneffizlerin, diplomatların yaptıkları şey ifrâd arasında cârî olduğu takdirde, yalancılık, dolandırıcılık ve alçaklık namını alır. Ben yalnız sanâyi'-i nefîseye hasr-ı hayât etmek isterim. Benim ihtiyâcât-ı ma'neviyyemi en ziyade mebzuliyetle istikâ eden yeri, her yerden ziyade sever ve bu ihtiyâcâtımı, bu zevkimi en ziyade anlayan adamları, sairlerine tercîh ederim. Onun için buraya gelir gelmez, inkılâbtan pek çok memnûn olmakla berâber, epey sıkıldım. Yakında avdet edeceğim, "İstanbul'unuz yaşanacak bir yer değil, ölünecek bir yer.

- Peki, biz nasıl yaşıyoruz?

- Siz yaşamıyorsunuz, ölüyorsunuz. Halbuki Paris'te en vâsî' en derin

manasıyla hakîkaten yaşanır. Zaten yaşamak, öldüğünü, öleceğini düşünmemekle kâbildir. "Jul Leumatr" in, ölüm korkusu hakkında Atale'e yazdığı şeyi bilmem ki okudunuz mu? Ölümle şugûl olmayanlar, ölümü düşünmeyenler aslâ ölmez, diyor, ölüm de saadet, felâket gibi itikate tâbi'dir. Şimdi İstanbul'unuzda hangi şey var ki dâima mâzîyi, geçmiş, fena bulmuş şeyleri, ölümü ihtâr etmesin. Akşamları İstanbul'un üstüne çöken, hüzn-ü gurbet, yalnızlık, hiss-i fenâ', beni âdeta boğuyor, öldürüyor. Bir de sokaklar o kadar dar, evler o kadar kasvet-engiz ki, yemîn ederim, ben Paris'ten avdet ettiğim vakit burada her şeyi bıraktığımdan pek çok küçük buldum. Adetâ burası lilliputienler (cimcime)ler şehri olmuş, ben, yollarınızda yürümeği bilmiyorum, taşlara nasıl basılacak öğrenemedim, her taşın kendine göre bir duruşu, bir istikâmeti var, ayağı ona göre idare etmeli, sizi, bütün İstanbulluları tebrîk ederim. Vallâhî hepiniz birinci derecede cambazsınız. Nasıl Mösyö Jorden bilmeksizin kırk sene prose (nesir) yapmışsa, siz de yürümeye başladığınızdan beri bilmeksizin cambazlık yapıyorsunuz. "Ten" Londra sokakları için; Bunlar yalnız geçmeye mahsusdur; Durulmaz, seyredilmez, oturulmaz yerler diyor. Bu sokaklar her hâliyle, ispat eder ki İngilizler iş adamlarıdır. Ben de Paris sokakları için; geçilir, konuşulur, seyredilir birtakım yerler diyeyim. Siz İstanbul sokakları için ne diyeceksiniz? Düşülür, yuvarlanılır, fakat geçilmez yerler diyeceksiniz değil mi? Dostoyevski, insan için en iyi ta'rîf; "Her şeye alışır bir mahlûk demektir." diyor. Siz de alışmışsınız, alışabilmişsiniz, bu yollarda şâ-yân-ı hayret bir kolaylıkla yürüyorsunuz fakat ben, zavallı ben, her gün yüz-yüz elli kuruş araba parası veriyorum.

- Rica ederim, böyle söyleme. Avrupalılar bile İstanbul'u bu kadar beğeniyor. Sen ne müşkül-pesend olmuşsun.

- Doğru, hakkın var. Vapurdan görmek için İstanbul bî-bedel bir şehir. Fakat ben milyarder bir Amerikalı değilim ki, yatıma binip İstanbul'u haftalarca denizden seyr edeyim. İçine girdi mi quelle déception (ne aldanış). Dostum, şurasını unutmayın ki eski idâre yalnız câhillere, hırsızlara, liyâkatsizlere, birtakım büyük unvanlar vermemiş yollar, köprüler, mebânî-yi umûmiyye, her şey burada kendine lâyık olmayan bir ünvân taşıyor. Japonların üç saatde "Yalo" yu geçmek için bina ettikleri köprü, Yeni Köprü'den çok daha iyi. Eğer her şeye nâm-ı hakîkîsini vermek isterseniz, köprülerinize sal, meydanlarınıza aralık, yollarınıza ma'reke, vapurlarınıza

salapurya, tramvaylarınıza sabır arabası, şimendiferlerinize tramvay deyiniz. Hiç olmazsa bu suretle âleme karşı muhibb-i hakîkat olduğunuzu gösterirsiniz.

Sonra Paris'in o asîl sokaklarını düşününüz her yol bir şehir, ah emel gibidir. Sizi bir netîceye, bir visâle sevk eder, birâz yürür, biraz yorulursunuz. Fakat karşınıza Odeon, opera gibi muazzam, muhteşem, bî-bedel bir binâ çıkar, bu ümidinizin tenevvücü, zahmetinizin mükâfâtıdır. Burada düşer-kalkar, çamurlanır eynine? ve bî-kader bir bir gidersiniz. Karşınıza bir kulübe, bir divâr çıkar. Gittiğiniz yol bir çıkmaz sokakmış, işte ye's-i ümîd, işte netîce.

- Fakat bunlar tekmil düzelecek!

- Hatırın için, bir dakîka şarklılığımı takınarak: İnşâllah.. Fakat i'tirâf et ki, bir şey yapmak için bir şey yapmak istemeli. Burada bu isteyiş var mı yok mu?

Daha anlayamadım. Yalnız, rast geldiğim şeyler, bana ye's-i ümîd verdi. Müsaade edersen sana şu küçücük şeyi anlatayım. Dün Kadıköyü'nden İstanbul'a iniyordum. Sekiz-on dakîkalık o mesâfeyi vapur üç çâr-ı yek saatde, Allahım, üç çâr-ı yek saatde! Fakat siz nasıl şeylersiniz, nasıl tahammül ediyorsunuz. Vapur Saraybirûnu'na geldi, çıldıracaktım. Boğazıma bir şey tıkıldı. İntihâr arzuları duydum. Etrâfımdakiler gülip konuşuyordu. Kendi kendime i'tiraf ettim. Bunlar mümkün değil adam olmaz. Buna tahammül eden bir halktan bir şey beklemek cinnettir, habâsetdir. Ne diyeyim, körlüktür. Nihâyet duramadım, yanımda oturan efendiye: Bana bakınız, dedim. Niçin bu vapurla gidip geliyorsunuz, şikâyet ediniz, isyân ediniz, bu vapurları birer birer yakınız, siz vakit nedir bilmiyor musunuz? O ne dese beğenirsin: Hadi oradan. Sen de nereden çıktın. Vapurları yakıp da Kadıköyü'nden İstanbul'a yüzerek mi geçeceğiz?

Yenisi alınmaz mı, dedim. O vakit ne dedi bilir misin? Ben bunu, beş yüz sene yaşasam unutamam.

- Peki, bir saatde gidecek yere on dakîkada gidelim, geri kalan kırk dakîkada ne yapacağız. O vakit hatırıma geldi. Rus-Japon Muharebesi esnâsında okumuştum. Bir Avrupalı bir Koreli ile konuşurken, Avrupalı der ki: Japonların memleketinizi işgâli sayesinde buralarda âsâr-i umrân artacak, yollar yapılacak, şimendiferler yapılacak, meselâ Pusan'dan Seul'e beş günde giderken bir günde gideceksiniz. Koreli cevap verir. İyi ama geri kalan dört günde ne yapacağız? Teessüf ederim ki ne Paris'i buraya getirmek, ne de buradaki sevdiklerimi Paris'e götürmek mümkün.

Fakat ben gideceğim, duramam, mümkün değil. Belki yirmi sene sonra gelir burada oturabilirim.

Hasat

ŞİTA

- Sabah Gazetesi'nden -

Londra'da münteşir "olserver/observer" gazetesi muharrirlerinden biri, bir sarıklı hocanın intihap sandığına re'yini nasıl attığını görmeyi merak ettiğinden Londra'dan kalkarak İstanbul'a muvâsalat etmiştir. Mûmâ ileyh, Beyoğlu intihâbatında bazı hocaların re'y attıklarını görmüşse de bununla kanaat edemeyerek Üsküdar'a geçmiş, ve oradaki hocaların re'y atmalarını gördükten sonra memnûnen avdet eylemiştir.

Muharrir mûmâ ileyh inşâllah yazacağı rûz-nâmede bir hoca ile sâir bir adamın re'y atmaktaki farkını bize de öğretir.

- Sübhâne men tehayyera fî sun'ihi'l – ukûl -

***

Uşakla Misâfir Arasında:

- Efendi evde mi?
- Evet, odadadır. Fakat...
- Meşgûliyyeti mi var?
- Hayır.. Lakin..
- Demek kimseyi kabûl etmiyor..
- İtmiyor efendim. Bu sabah sizlere ömür, vefat etti...
- ?!!...

TARİHÇE-İ VUKÛ'ÂT

Komedi – Dram

6 Perde

1

Geldi bir şarlatan.. Hekîm gûyâ..
Tıbbı (Berlin) de eylemiş tahsîl.
Bulacakdı ilâc ve çâremizi

Sarmadı kangrenli yâremizi..
Çekdi bir hayli.. hayli pâremizi.
Virmedi zerrece, merîza devâ,
Bizi yıllarca itdi iztihzâ..

2

O merîza şifâyı virdi Hüdâ;
Sad-hezerân teşekkür eyliyelim
Gerçi itmişse de Hüdâ takdîr;
Uydu takdîre itdiğin tedbîr,
Merhem îcâd.. idüb te'sîr;
Bizleri sen.. sen eyledin ihyâ,
Yaşa heybetli, şanlı ordu yaşa.

3

Şimdi eski çıfıt zuhûr itdi
Kârını eylemek için te'mîn
Şu bizim sovancıyı? idüb izlâl
Düşte andı haylice hammâl.
Herifi itdi kendine hammâl...
Yük ağır geldi, bî-huzûr itdi,
Rahatından herifi dur itdi.

4

Nene lâzım a bağcıvân çırağı..!
Biletin yoksa atlama trene.
O senin merkebin midir sandın?
Parasızdır deyince tez kandın.
Bu seyâhatde sen çok aldandın..
Ya trenden nüzûl ider aşağı,
Ya ki.. yersin güzelcecik dayağı..

5

Eski bir yâre deşmek
Koparub bir çıbanbaşını bu sene?
Ey temâşa-giran idin dikkât!
Var mıdır bu piyesde bir san'at?
Seyr idin siz uzakdan az müddet
Boykotaj ahz-i intikâm idecek..
Kim iderse muâmele: Har... sek..

6

Bir zamanlar ider idi tazyîk;
(Viyana)yı bu kahraman millet..
Ne çabuk itdiniz bunu nisyân.
Bu değildir hurafe-i Yunân.
Yapar -îcâb iderse- gel inân.
Bugün ister, idin bunu tasdîk.
İster âtiye eyleyin ta'lîk...
- Sin - Ze – Süleymâniyye: Fî 15 Teşrin-i Sânî 1324

VUR ABALIYA

Tevfîk Fikret Bey

Vicdanlı.. Hassas.. Fakat ifratperesttir. Bu sebepten Fikret Bey'le bulunursanız vereceğiniz selâmlara dikkat etmelisiniz: Çünkü muhatabınızın ismet-i izâfiyyesine göre eliniz ya mülevves, ya mübeccel olur.

Tevfik Fikret Bey Rumeli Hisarı'nda münzevîyâne yaşamıştır.. Şehitlik: İşte menâbî'-i şiiri.. Tekmil aheng-i rebâb o muhîtin tesiriyle husûle geldi. Lakin, Transvaal'e İngiliz gönüllüsü olarak gidemediğinden dolayı hayata o kadar münfe'ildir/mütefa'ildir ki en ferahlı günü sahîfe-i şi'rine bir şey ilâve etmez.

"İnsan ne kadar eğilirse, beşeriyet onu o kadar ezer." Bu, Fikret Bey'in bir nazariyesidir. Demek ki eğilmemeli, kimsenin eteğini öpmemeli. "Vâkı'â takbîl-i dâmenden dudak aşınmaz; fakat vicdân aşınır."

Dünyada her uzuv böyledir. Binâenaleyh fenn-i tıbb, aşınan uzuvların

tebdiline muvafık/muvaffak oluncaya kadar bu etek öpmek boykotajını kabûle mecbûruz. Tevfik Fikret Bey'in şairler hakkındaki nazariyesi şahsa göre değişir.

Fuzûli; (aveng-i tesâvirine bakınız!) musîbetlere âşıktır. Hayatı giryeler, figânlar içinde geçtiği halde yine o sevgili musîbetlerine yetişemedi...

Cenap; yürek çarpıntısıyla geçen bir günün akşamı mavi bir sâye kucağında "bi'lârâm" ebedî gümüşlü – ümûr-i maârife medâr-ı in'ikâs olacak kadar parlak değil, gaflet buyurulmaya – bir dakîkada dinlenen zemzeme-i hilkâttir...

Nedîm; ağzından dökülen ezhâr-ı edebiyye ile teskîn-i tabî'at edemeyip nihâyet çiçek çıkararak ateş-i şâiriyyeti teskîn eyleyen ve hayatı bitmeyecek bir dem-i şafak sanan bir zavallıdır ki bu âlemin üstünde – mevlevî mürîdleri gibi - dönerken hissiyâtıyla bi'l – müsâdeme nev-şikefte bir bir mazmûnu yerinden koparır...

Üstâd Ekrem; Rûh-ül-edeb heykelinin sadrinde çırpınan ve bütün -evet bu husûs hakkında nazar-ı dikkatinizi celp ederim- bütün gumûm-ı beşerî dûş-ı ihtisâsına el-ân/alan bir kalptir. Nef'î,.. ilâ âhir.

Fikret Bey'in nazariyeleri mütebeddil, mütehâlif olmakla berâber muvâfık-ı hakîkattir. Faraza, sadra'zam paşa *Rübâb-ı Şikeste*'yi görmüş olsaydı Ekrem Bey'in meşgûliyyet-i hissiyyesini anlardı... İşte, siyâsiyyûnun noksan tetebbu'i bazen böyle hatalara sebebiyet verir.

İlhâm;.. Ooh. O öyle bir ma'dendir/mu'îndir ki Fikret Bey'le pek az münâsebette bulunur. Vâkı'â pîş-i ufkuna uzatılan her ele sadfe-i tazallumu olarak bazen beş-altı beyit ihsân eder. Fakat bazen bundan da mahrûm olur. İşte o vakit şâir, çubuğundan çıkan buram buram dumanlardan meşk-i suûd ile büyük bir ikrâmiyenin pîş-i hayâlinde yaşattığı hayat-ı eserîye sayfalarca beyit ithâf eder. Ve nihâyet bir an içinde kaçan.. ölen.. mahvolan bu hayata "sen de gittin; senin de arkandan.." mersiyesini inşâd eylerken.. uzakta mülevves.. müfteris parıltısıyla duran "pâre/para!" gûya sımâh-ı şâiriyyetine:

- Madem ki şâirsiniz azîzim! demişti. Onun cebhe-i mağrur-ı san'atı o kütle-i/kitle-i meş'ûm önünde eğilmedi; bir derecede ki hâlâ bile "*Tanin*"in temettu'-i/temettü'-ı muhayyelinden hisse-i musîbesini almıyor:

- Çünkü, diyordu, bir şey yazmadım ki...

Evet yazmadınız. Ta yıldızlara kadar aks eden.. Neşâyid-i hürriyyet sizin o kürsî-yi bülend şâiriyyetinize? O her şeyin fevkinde duran menba'-i muhîb' ve mehîb

inzivâ-gâh-ı fezâil ve irfânınıza el-ân yetîşmedi!.

Çarşamba 19 Teşrin-i Sânî 324

Toplu İğne

Resim: Rübâb-ı Şikeste.

Resim: Islav İttihâdı – Haşmet-penâh, sıra sizindir. Sahneye giriniz.

Çar – Bu defa hastayım, ma'zûr görün.

Aynen Mektup

Efendim, geçen haftaki *Davul*'da Ahmet Mithat Efendi'nin Darwinist olduğunu yazmıştınız. Merak-ı sâikasıyla gidip kendileriyle görüştüm, mükâlememizi aynen size yazıyorum:

- Efendi hazretleri, insanın maymundan geldiğini iddia eden felsefenizin derece-i isâbetini anlatmak zahmetinde bulunur musunuz?..

Mithat Efendi: Hay hay efendi oğlum.. Hikmet, en fa'al dimağların keşfettiği menba'dır ki erbâb-ı ihtiyâcın en zekîlerine sunulur. Sizi de onlardan addeder, faaliyetini inkâr etmediğiniz dimağımın keşfinden nasîbdâr olmanıza gayret eylerim.

- İbrâz-ı teveccüh buyuruyorsunuz efendim..

- Hayır oğlum.. Ben görüyorum ki "Davul" gazetesi cerâid-i münteşire içinde beni hakkıyla takdir edenlerin en birincisidir.. Şimdi size ufacık bir kıyas ile telkîn-i hakîkat edeyim: İnsanları yekdiğerinden temyîz eden, mî'deleri ise de hayvânât-ı sâireye nazaran medâr-ı temyizleri bağırsaklarıdır. İnsanların bağırsaklarını bilirsiniz: Gayet kısa değil, gayet uzun da değil, kısa olsaydı sırf lahm ile te'ayyüş eden hayvânâttan olması lazım gelirdi. Mademki uzun da değil, nebâtât ile mütea'yyiş kısımdan da olamaz. "Gözlerini açarak" Ne olabilir? Siz söyleyiniz.

- Vallahi, benim nazarımda yine insan kalır...

- Yook kuzum... İnsanı hayvan yapacağız. Başka türlü olamaz. Demek mutlaka meyve ile teayyüş eden kısımdan olacak. "Gülerek" o halde maymun olur.

- Efendi hazretleri, mürüvvet etseniz de insanları biz yine ayrı cins addetsek olmaz mı? O zaman asla ülfet edemediğimiz ve daima zincir altında terbiye etmeye

çalıştığımız maymunlarla aramızda Balkanlar, Karpatlar olduğu artık tamamıyla meydana çıkar. Fena mı olur?

- Beni dinleyin efendim.. İnsanlığın bilcümle safahâtında meyvenin ne derece hâ'iz-i nüfûz olduğunu nazar-ı i'tibâra alırsak iş büsbütün tezahür eder. Evvelâ kadınlarımız, uzun saçlarıyla, kısa akıllarıyla en ziyade meyve yiyerek beslenirler. Çocuklarımız dişlendiler mi yemişsiz bir saat geçiremezler.. Akşam efendi babaların getirecekleri çıkından hisselerini almakla iktifâ etmezler de hanım ninelerden ayrıca yemiş parası koparmaya çalışırlar.

Dikkat ediniz bu fıtrî hâli takbîh eden dadılar da vardır. Çok yemiş yiyen çocukları arsız addederler ki yanlıştır. Muktezâ-yı cibilliyyeti o çok yiyecek. Ve ben öylelerini cinsiyet namına istikbâli en parlak olanlardan bulurum.

Gençlerimize gelince esnâ-yi izdivaçlarında fidan gibi bir taze ile fıstık gibi semîz bir zevce arasında müteredditdüşünürken göni yemişini istihzardan hâlî kalmazlar. Onlar yalnız yemişleri sevmekle iktifâ etmezler, hattâ meyveye nispeti olanları da severler. Ufak tefek bir kadın için en tatlı bir teşbîh olmak üzere/üzre "fındık kurdu" derken ağızlarının suyu akar..

Şu'arâmıza, üdebâmıza gelince bir kadının al yanaklarından, kiraz dudaklarından, bâdem gözlerinden hiç geçebilirler mi? Ama bakmayınız, kimi, yanaklar şeftalîden olmazsa hoşlanmaz.. Kimi üzüm göz sever.

Şimdi Allah için siz söyleyiniz.. Patlıcan burundan, domates surattan, kabak gibi heriften hoşlanır mısınız?

Ben yangın var diye bağırarak kaçarken üzerime fenalık geldi.. Yere düştüm.. Bayıldım. Gözlerimi açtığım vakit meyve nazariyesinin muşmula suratlı bir ihtiyar hekîm ile ahlat gibi bir gardiyanın huzurunda kâmilen yıkıldığını görerek beşeriyetin bu iki teşbîh-i bicâsına derin bir oh ile memzûc, büyük büyük teşekkürler takdim ettim.

Bir Mütefennîn

Resim: Aydın'ın anlı-şanlı vâlîsi, düldül-i devletin süvârîsi.

Resim: Cihanda bir tek işim varsa sânihatımdır. Dem-i tefekkürüm en hoş hayatımdır.

Resim: Bakmasam ben böyle kendim işlere, şehr olur baştan başa bir

mezbele.

Resim: Ne istiyor bu zekâdan bir alay sersem, bıraksalar beni biraz oynayıp gülsem.

TELGRAFLAR

Berlin 5 Kânûn-ı evvel – Reichstag'da ittifâk -ârâ ile imparatorun sarayı karşısında sükûtu âmir bir heykel rekzine karar verilmiştir. Heykel, sağ elinin şehadet parmağını dudaklarının üstüne koyacak ve sol eli makâm-ı tehdîdde, yumruğunu sıkacaktır. Heykelin kâidesi üzerine:

"Bülbülün çekdiği, dili belâsıdır." Kavl-i meşhûru hak olunacaktır.

Berlin 5 – İran-ı kadîm encümen-i sükût a'zasından Mîrzâ Dânîş Hân bu gece İmparator Wilhelm'in rü'yasında görünerek kendilerinin encümen-i sükûta fahrî reîs intihap edildiklerini beyân eylemiştir.

Berlin 5 – Şehrimizde bulunan ecnebi muhâbirleri birer birer memleketlerine avdet etmektedirler.

Berlin 5 – Bir mükâleme-i husûsiyye esnâsında imparator Wilhelm hazretleri akvâl-ı hukemâ arasında en ziyade hoşa giden: "Bir söz söylemeden evvel yedi defa dilinizi ağzınızda çeviriniz." olduğunu beyân eylemiştir. Bir de (Ezop)'un dil hakkında söylediği sözü gayet beğendiğini ifade eylemiştir.

Viyana 5 – İtalya'nın çizmesinde görünen son hareketlerden sonra tekmenin ne tarafa isâbet edeceğini tahmin eden Baron de Rental bir zırhlı pantolon sipâriş eylemiştir.

Londra 5 – Senelerden beri Avrupayı siyâset-i dehşetnâgiyle hâl-i heyacânda bulunduran İzzet Paşa'nın Saint Helen atasına nefy edilmesine karar verilmiştir.

Davul: Napolyon'un da âkibeti böyle çıkmıştı.

Londra 5 – Türkiya lehinde irat olunan nutuklar İstanbul'da birçok nümâyişcilerin sık sık İngiltere sefârethânesine müracaat etmelerine ve bu suretle sefârethânede iş görmenin kesb-i müşkilât eylemesine binâen Sir Edward Grey, ve

Mösyö Askit, bundan böyle Türkiya'den bahsetmemeye karar vermişlerdir.

Viyana – Boykot mes'elesinden dolayı Avusturya sefîrî Pallavicini'n Bâb-ı Âlî'ye son müraca'atında Sadrazam Paşa intâcından? bir kat esvap almayı va'd etmiş olduğundan sefîrîn geri çağrılmasından sarf-ı nazar edilmiştir.

Roma – Hüsn-i âniyle ve halâvet-i sadâsıyla meşhûr olup son zamanlarda pek ziyade iktisâb-ı şöhret eden aktris Madam İtalya, geçimsizliği ve bazı mesâil-i nâzikede adem-i iktidârı sübût bulan zevci Fransuva Jozef'e karşı yakında talâk davası ikame edecektir.

Madam İtalya'nın Mösyö Edward isminde bir asilzâdeye gönül verdiği rivayet edilmektedir.

Matbaamıza mahsus diğer bir telgrafnâmedir ki İstanbul ahâlisine bir müjde olarak tebellüğ ediyoruz:

Âhiret 6 – Buraya gelenler arasında yalnız İstanbul ahâlisinin sırat köprüsünü kolaylıkla geçtikleri zebânîler tarafından tutulan istatistiklerden anlaşılmıştır. Bu muvaffakiyetleri Karaköy Köprüsü'nden mürûr-u abûr ile kesb-i mümârese etmelerine haml olunmaktadır.

ABONELERİMİZE İKRÂMİYE

Abone senedlerimizden ilk 1000 nüshasının zahrlerine şümendüfer tahvîlâtı numaralarından birer adedi tahrir olunmuştur.

Bir sene zarfında bu numaralardan birine kur'a isâbet edecek olursa ikramiyenin onda biri sened sâhibine ihdâ edilecektir. Binâenaleyh abone senedlerimizin kıymet-i mahsûsâyı haiz olmasına mebnî zıyâ'dan vikâyesi tavsiye olunur. Zayi edenlerin hemen idarehanemize müracaatla beyân-ı ma'lûmât eylemeleri lazım gelir.

İlk abone olan 1000 zat bundan maada ileride takarrür edecek hukûktan dahî müstefîd olacaktır.

Bilmecelerimizin halli suretiyle abone kazanan zevata tahvîlât numarası verilmez.

Bilmecelerimizi halledenlere takdim olunacak kıymettar hediyyeler karîben Babıali Caddesi'nde "Âmerikan Pazarı" câmekânlarında teşhîr edilecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

(54) Nüsha itibâriyle bir senelik abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-i Osmâniye için 65 Kuruş ve memâlik-i ecnebiyye için 14 Franktır.

Gazetemizin sâir müşterilerimizle aynı zamanda İstanbul abonelerimize îsâli, vilâyâte, muntazaman ve müsâreaten irsâli esbâbını istikmâl eyledik. Bu husus için idâre memurumuza ve umûr-i tahrîriyyeye müte'allik husûsât için dahi sermuharririmize müracaat edilmelidir.

***

Ehven fiyatla ilan kabul olunur.

Resim: Islav İttihadı – Haşmetpenâh, sıra sizindir, sahneye giriniz.

Çar – Bu defa hastayım, ma'zûr görün.

Sayı 8

Davul

Aded 8

BİLMECEMİZ

Yedi numaralı nüshamızda da bilmecemiz bir hafta daha temdîd edilmiştir.

Zîrdeki kupon üzerinde gösterilen boş kağıdın üzerine ne surette iki şekil oyulmalıdır ki resimde görünen vaziyette iki mum arasına konulduğu halde gölgesi altı köşeli bir yıldız olsun. Halli, atideki kupon üzerine tersîm edilerek Kânûn-i Evvel'in on ikisine kadar irsâl edilmelidir.

Doğru halledenlerden iki kişiye kur'a keşîdesiyle gazetemizin bir seneliği takdim edilecektir.

Resim: Davul Gazetesi'nin 8 numaralı nüshasındaki bilmecenin halli için kupon.

Sahib-i İmtiyaz ve Müdîri: Vâsıf – Ser-muharrir: Hamdullah SUBHÎ

Nüshası 1 Kuruştur.

Çarşamba

3 Kânun-ı Evvel 324

Musavver

DAVUL

1326

Aded 8

Haftalık Edebî Mizah Gazetesi 1324

Anlayana Sivrisinek Saz, Anlamayana Davul Zurna Az.

Adres: Bahçekapısı'nda Kasabyan Han. Numara: 6

4 Kânûn-i Evvel 324 Perşembe

Tekmil samimiyetimizle karşıladığımız bugün, hayatımızın en mukaddes, en mübeccel dakîkalarını teşkil ediyor.. Davul Gazetesi, karilerine bu îyd-i millîyi tebrik etmekle müftehirdir. Evet, tekmil âmâlimiz bugünün tecelli-yi muvaffakiyyetine mevdu'dur. Artık bu zavallı.. Bu mağdûr milletin terakkiyyâtına, refahına necip meb'ûslarımızın tekmil kuvvetleriyle çalışacaklar, cenâb-ı hakk sa'ylerini meşkûr ve âmâl-i hayriyyelerinde muvaffak eylesün. Amin.

NELER İŞİTİYORUZ

KAR DEDE

Gece saat yedi-sekiz olmuştu. Gökte kubbenin ortasına yakın yusyuvarlak bir mehtap, ortalığı gündüze yakın aydınlatmıştı. Sesler büsbütün kesilmiş, evin dışarısında, uzletten ziyâ-yı kamere bürünmüş, manâzır-ı havâbîdeden başka bir şey görünmüyordu. Şimâl rüzgarının önünde bulutlar yavaş yavaş kayarak çekildikten sonra penceremi açarak etrafa bakındım. Bahçede nazarımın ilk tesadüf ettiği şey, pîr-i muhterem Kar Dede oldu. İlk ziyâretini hürmetle selamladım. O, asâ-yı billuruna dayanarak beyaz postunun üstünde doğruldu, sağ elini göğsüne koydu hafîf bir ittihâ ile selâmımı aldı. Derhâl gazeteci san'atımı hatırlayarak; dede ile mülâkât düşündüm. Şüphe yok ki Kar Dede memleketimizi, Sir Edward Grey'den, Prens Bolvo'dan, Mösyö Pichon'dan daha iyi tanırdı. İsti'câl ettim: - Efendi Baba, size soracak şeylerim var, cevap verir misiniz? Başını eğerek gayet rahîm bir tebessümle; - Evet oğlum, dedi.

- Bu defaki teşrîfinizde gördüğünüz fark sizi memnûn etti mi? Siz ki destân-ı/dastan-ı beşeriyyeti ilk harfinden son harfine kadar ezber[e] bilirsiniz. Bembeyaz

başınızın içinde bir ummân-ı hâtırât uyur. Bizim için ne düşünüyorsunuz?

İhtiyar dede başını kaldırarak gökten yere geniş bir işmi'zâz-ı sihirkâr ile sırıtan kamere baktı. Ve bana onu işâret ederek: Şimdi sizin için onunla konuşurdum, dedi. Bu ihtiyar baba ile bu ihtiyar nineniz, inkılâbınızdan dolayı kendilerini pek mesut buluyor/buluyorlar. Gitgide sesi kesb-i rikkat ederek devâm etti:

Bu defa İstanbul'unuzda bir hafta kadar kalacağım. O kadar görülecek şeyler, o kadar sevinecek hakîkatler buldum. Senelerden beri tütmeyen bacalardan dumanlar çıkıyor. Duvarları arasında bir kahkaha işitilmeyen binlerce evler, düğün-bayram içinde. Pencerelere sokularak, harem-saray-ı saâdetinizi uzun uzun seyrettim. Ve gördüm ki bu kış evlerin içini benden başka terassud eden kimse kalmamış. Evvelce tanıdığım halde, ziyâreti bana memnû' olan memleketlere gönderilen sevgili çocukları avdet etmiş buldum. Memnûn oldum. Ağladım. O kadar ağladım ki baştan başa eriyerek gözyaşı olmaktan korktum. Hepsini küçükten tanırdım, ben misâfirhâne-i arza nâzil olurken, onlar, camlara ellerini dayanarak sevinerek beni seyrederdi. Sonra kaç tanesini gece yarıları, kuzu kapmış kurtlar gibi sürüklediklerine, alıp götürdüklerine rast geldim. Hâlâ göğsümün üstünde onların ayak izleri bakîdir. Bilirsiniz ki ben memleketinizi yalnız kışın değil, yazın bile keşişin üstünden seyr ve tetkik ederim. Saltanatınızın Bursa'da nasıl te'sîs/teessüs ettiğini bugün gibi bilirim. Bayrağınızın, semanın hilalinden daha güzel hilalini, ilk tulû' ettiği günden beri tanırım. Kaç bin defa geceleri, el ayak çekildikten sonra Marmara'nın üstünde geciken mehtap ile ben, keşîşin üstünden mukadderâtınıza dair acıklı şeyler konuşmuş, ben Nilüfer'e, o Marmara'ya gözyaşlarımızı dökerek ağlamıştık.

- Muhabbetinize ne kadar teşekkür etsek azdır, i'tirâf ederim ki bu kadar çok dostlarımız olduğunu bilmiyorduk/bilmiyordum. İngilizler, düşmanlarımıza karşı deniz yolunu kapadılar, siz de karayollarını lüzûmunda örterseniz daha aylarca hiçbir şeyden korkmayız.

- İnşâllah buna lüzûm kalmaz, sevgili oğlum, fakat Napolyon'u Rusya'dan çıkaran ordularını harâp eden ben olduğumu unutmasınlar. Hizmetinize âmâde kıldığım, çığdan toplarım, dolulardan kurşunlarım, Çin memleketinden daha kalabalık, her tarafı istîlâya müheyya bî-pâyân askerlerim var.

Bilâ ihtiyâr, penceremin kenarına uzattığı pamuk ellerini öptüm. Dedim ki:

Böyle erkence teşrîfiniz tabîî bir surette mi oldu, yoksa bir haber aldınız da ona binâen mi geldiniz?

Kar Dede gülümsedi, evet haber aldım, dedi. Yağmur haber verdi. Fakat o zavallı bir yerde durup bir şeyi öğrenemez. Acayiptir, akar, kayar gider. Geçen de Kutb-ı Şimâlî'deki kasr-ı billuruma geldi. Aman ben duramıyorum, İstanbul'da bir şeyler oluyor. Git anla, bana da söyle dedi. Denize doğru revân oldu. Ben de dün gece yola çıktım. Karadeniz'i geçtikten sonra boğazda zırhlılara tesadüf edince işi anladım. Mes'ûdiye'nin bacalarından çıkan dumanlar bana her şeyi öğretti.

- İşte bizim gibi bütün istibdat böyle dağılıp havaya, ademe karıştı. Git cemiyeti tebrîk et! dedi. İntihap alaylarından birine karıştım. Cemiyetin önüne gittim. Üç defa haykırdım: Yaşasın hürriyet, yaşasın adâlet, yaşasın cemiyet.

O vakit tam sırası gelmişti. Pencereden olanca kuvvetle ben de haykırdım: Yaşasın kış, yaşasın Kar Dede, yaşasın bürûdet.

Hasat

Resim: New York'ta Enver Bey'den: Tüyü dökülmüş baba hindi.

Resim: Elbise ile berâber ahlâk da değişir (Voltaire)

VUR ABALIYA

Doktor Rızâ Tevfîk -

Doktor Rızâ Tevfîk bunu size takdim etmeden evvel, kaç dakîka zekâsının ihsâs ettiği hürmetle, garebet-i ahlâkının.. Rengârenk.. vaktin îkâz ettiği lâubâlilik arasında mütehayyir kaldım.. Ondan nasıl bahsedeceğim? Serbest ve bî-fütûr bir lisân, büyük zekâma karşı bir nezâketsizlik; hürmetkâr bir lisân ise bunun bin türlü tuhaflıklarına, hafifmeşrepliklerine karşı yolsuzdur. Doktor Rızâ Tevfîk, filozof Rızâ... Bu doktorluk, filozofluk Rızâ Tevfîk'in bî-hadd ve bî-pâyân evsafından bir-ikisini teşkil eder.

Cambazhanelerde bazı san'atkârlar, ne kadar sür'atle esvap değiştirirlerse, Rızâ Tevfîk de, karşınızda o kadar çabuk eşkâl-i ma'nevîsini değiştirebilir. Şimdi bir lisân-âşina, şimdi bir şâir, şimdi bir pehlivan, şimdi bir mukallit, sonra filozof, doktor-i riyâzî filan ve filândır. Adeta iç içe tahta yumurtalar gibi onun maneviyatını

gömlek gömlek soymak, ve son küçük yumurtaya, cıcığına muvâsalet etmek mümkündür. Siz onun dış kabını, hepsini muhît, hepsini câmi' olan kısmını, şairliği olarak telakki edersiniz. O der ki: Hayır, asıl ben filozofum. Bende ne varsa ondan sonra gelir. Bunun için, yazılarının altına "Bakon'un (Bacon) şâkird-i ma'rifeti" diye imza atar. Asıl içi, kendince, en ehemmiyetsiz kısmı, şairliğidir. Halbuki siz onun mihverini, merkezini bir geveze telakki edersiniz. Zekâsının kabul günleri olmadığı gibi, muayyen ziyâretçileri de yoktur. O hayâlhânesinin kapılarını herkese, her şeye küşâde bırakmıştır. O kadar okumuştur, o kadar okumuştur ki. İstanbul'da bütün gazeteler her nev' münakaşaya sayfalarını kapadığı vakit, Selânik'te "Çocuk Bahçesine" yetişerek Kant'larıyla, Spencer'leriyle, Hegel'leriyle münâkaşâta girince, Ali Nâci ona bihakkın, "Azîzim, sizin aklınız raks-ı desâtire uğramış." dedi. Eğer umûmi münâkaşalardan birine girerse, kendi bir kumandan olur, maiyetinde her memleketin yüzlerce hekîm ve edîbini, mesâlik-i felsefiyye ve edebiyyenin kâffesini, fırkalarla meydan-ı musâra'aya getirir. Siz hayret edersiniz. "Bu muhterem adamlar, meslekler rahatsız edilmemeliydi. Bunların şehadetine lüzûm yoktur." dersiniz. Hayır! O bütün bildiklerini ve bilmediklerini sayıp dökecektir.

Mevsili açık bırakılan bir hazîne gibi son katre-i mahfûzâtını dökecek, sizi bu cuşiş-i kelam arasında bunaltacaktır. Mübâhase-yi bi-esâsında bir hudûd-ı mübeyyen dâhilinde takip ettiğini görmek bir gün nasip olmamıştır. Mektebinin son sınıfında kimya imtihânına davet edildiği vakit bu babda fıkdan-ı ma'lûmatını nasıl örtmüş, bunu kendisinden dinleyiniz; Kimyâ hakkında esâs itibarıyla ma'lûmatı pek zayıf olduğu için tertîbâtına dâir suâller îrâdına hazırlanan mümeyyizlere, kimyâya pek ziyade merâk ile bu bapta ma'lûmatını ta'mîk etmiş olduğundan bahsetmiş, kimyânın bir tarihçesini yapmayı teklîf etmiştir. Zemîn-i kelâmı bir defa dâ'ire-i vukûfuna ithal edince, zavallı adamlar, bunu âdeta bir âlim zannederek, sıfır yerine on verirler. Rıza Tevfîk bu muvaffakiyetin lezzetini hiçbir zaman unutmamıştır. Bütün münâkaşât-ı ahîrede, dâimâ ve dâimâ bu çevirme hareketini takip ettiği görülür. Bütün gayreti mübâheseyi dâ'ire-i vukûfuna ithal etmeye masrûf olur. Onun polat kolları, dünya kadar türlü başı bir asır müddet dolaştıracak kadar kuvvetli bacakları vardır. Fakat en kavî uzvu, dilidir. Onun dili en mütehammil milletleri deli eder. Bütün insanları iki kısma ayırmak fikrindedir: Dinleyenler ve söyleyenler. Söyleyenler asla dinlememeli, ve dinleyenler asla söylememelidir. Bir de arzu eder

ki, söyleyenler -kendi de dâhil olduğu halde- yalnız iki üç kişi olmalı, öbür bir kısım yalnız ve yalnız dinlemeli. Meselâ "Mister Kib"in Târîh-i Edebiyyât-ı Osmânî'sini ikmâl için buna müracaat ederler, yolda size rast gelir dostum günlerden beri sizi arıyorum, der. Kemâl Bey hakkında yeni batnın nasıl düşündüğünü anlamak için fikrinizi bilmek isterim, bu tesadüf ni'me'l -matlûb... Fakat fikirlerinizi tanzîm ve teşkil etmek zahmetinde bulunmayınız, o söyleyecek, siz dinleyeceksiniz. Bir saat kadar Kemâl Bey'i karşınızda tetkik ve tenkit eder. Bir kelime bile söylemenize fırsat bırakmamıştır. Ayrılırken, sizden çok memnûn olduğuna, sizi pek akıllı bulduğuna emîn olunuz. Değil mi ki bilen bir adam nazarında pek faydalı adamdır.

O her şey olmuştu, yalnız bir şey değildi: Meb'ûs... Şimdi meb'ûs da oldu. Başımı ellerimin arasına alarak hafîf hafîf iki yanıma sallana sallana düşünüyorum: Kim bilir.. âh kim bilir.. Meclis-i Meb'ûsân bunun dilinden neler çekecek, kim bilir, reîs kaç bin defa bunu sükûta davet edecek. Fakat bu susmayacak, kim bilir, kim bilir, kaç meb'ûs kulak hastalığına uğrayacak belki, âh bu en tehlikelisi, bütün meb'ûslar, isti'fâlarını vererek bütün kaçacaklar, ve bu kadar senedir, beklediğimiz Meclis-i Meb'ûsân bu defa da bunun dilinin şerriyle dağılacak. Allahım sen bu korkulu rü'yâya îmkân-ı husûl verme.

Hasat

Resim: Bacon'ın Şâkird-i Ma'rifeti.

Resim: Gayet dikkatli bir rejisör.

NELER GÖRECEĞİZ

Bu suâli kendi kendime sorarken koca bir milletin şâd-gâhından taşan "meclis-i meb'ûsânı göreceğiz" tebşîrâtının kulaklarıma eriştiğini duyuyorum.

Evet. Meclis-i meb'ûsan pîşgâhında diz çöküp boynunu büken şübbân-ı memleketin "Hangi güne denk dîde buna muntazır olsun" feryadıyle eğildiği günler geçti de şimdi meclis-i ümmeti göreceğiz diya âvâze-i meserretlerini göklere çıkarıyorlar.

Âh bu meclis.. Biz daha neler göreceğiz. Hünkârın geldiği(ni) göreceğiz. Gazetelere bakınız: Hepsi birer program çizmişler. Benim işittiklerim bazı noktalarda onlardan pek uzak kalıyor. Bakın nasıl olacakmış:

Mûzîka "Bana ne oldu da ben bilemem" türküsünü terennüm etmeye başlar başlamaz eski hallerini görenler görmiyenler toplanacaklar, arabalar koşulacak. Teşrîf-i şâhâne vukû' bulur bulmaz iki keçeli asker ve gâziyân-ı devlet tarafından râsime-i selâm ifa edilecek. Arkadan:

Arslanlar önünüz açık olsun

Diye bir feryâd koparacak ve rakûb-i hümâyûna mahsus gerdûne de sessiz ve muhteriz tekerleklerini tahrîk edecek.

Saray halkı hod fâsılı tecavüz eder etmez hep bir ağızdan:

"Gün gördük Allah, âmennâ billah – Nev-rûz gördük elhamdü lillâh."

Diye bağrışacaklar. Karakollar ve sefâret önünden mürûr ederken merâsim-i mahsûsa ifa olunacaktır. Mûkeb-i hümâyûn cisr-i istibdâdın üzerinden geçerken acûze-i Kostantiniyye hamûle-i şâhânenin sikâti altında girilecek, esniyecek, niyâzmendâne bir tavır ile "Pâdişâhım bak aşağı" diye gıcırdıyacak.

Şevket-meâb, ânın küşâde dest-i tese'ülüne birkaç parlak sikke fırlatacak.

Hürriyet Meydanı'na muvâsât-ı hümayûnunda İpekci Kâni ve ma'iyyeti livâ-yı hürriyyeti açarak hürr Osmanlıların hürr pâdişâhını alkışlayacak.

Pîşgâh-ı muazzam meb'ûsana yaklaşır ki asâkir-i milliyye "padîşâhım bin yaşa" kavl-i mu'allâsını tekrar edecekler ve Ayasofya minâreleri dahî dergâh-ı ulüvviyyete göstererek bir ibâre-i ma'rûfeye işâret kılacaklardır.

Adliyyenin avlusuna girince arabacıbaşı üç günlük ziyâretlerinin, manevralarının semeresini gösterecektir.

Fakat zannımızca hayli emek sarf ve üç defa sabâ? ettikten sonra gerdûne-i âmâli kademe-i ikbâle yanaştırabilecektir.

İstikbâl için huzûr-i şâhâneye Kâmil Paşa çıktığı takdirde zât-ı şâhâne Genç Türkler için ihtiyâr-ı zahmet eylediklerini ifhâm buyuracaklarında şüphe yok ise de Genç Türkler'in reîsi Genç Rızâ'nın istikbâl ettiği takdirde mahzûziyyet-i seniyyeyi müstelzim olacağı bedîhîdir.

Nutk-ı iftitâhîde eski defterler yoklanmayarak ancak âmâl-i mekârim-i îştimâl-i şehriyârîden bahis buyurulacak.

Hâzırûnun derece-i te'sîrini fedâkarân-ı millet tahdîd etmişlerdir. Haddinden efzûn âsâr-ı teessür irâe olunursa zevât-ı müşârun ileyhim Yıldız'da yaptıkları gibi

huzûr-i şâhâneyi temennî edeceklerdir.

Nutk-i şâhâne şimdiden kestirilebilir: [Ey fedâkarân-ı millet! Siz benim en sevgili evlatlarımsınız. Meşhûrdur; Debbağ sevdiği deriyi taştan taşa vurur.] meâlinde olacaktır.

Avdet-i hümâyûnda arabacıbaşı hayli mahâret kesp etmiş olacak ve İsmail Mahir Paşa mezardan başını kaldırarak "Aldattım!" na'mesini tekrar edecektir.

Dürbün

BÜYÜK PEDERİMİN HİKAYESİ

- Muhsin, diyordu, bugün cuma.. Balon elbiselerini giyin! Gezmeye çıkalım. Bu yağmurlu hava insanı sıkıyor. Büyük pederimin iyiliği vardı. Emrini yerine getirmek için son derece isti'câl ediyordum: Uşağı Bayezid'deki balon dairesine gönderdim. İki-üç dakîka sonra evin balkonuna yanaşan balon bizi kabûle âmâde idi. Ben biraz bisküvî çikolata almak istedim. Büyük pederim muhalefet etti:

- İstemez, Muhsin! Yukarıda buluruz..

- İstemez!. Yukarıda buluruz..

Kaptan verilen emir mûcibince son sür'atle hareket ediyordu: Beş dakîka sonra münevver bir güneşin sevimli ziyâları altında bulunuyorduk... Yerdeki havanın kasveti, yağmurlu bulunması İstanbul halkının birçoğunu buraya celp etmişti. İzdihâmın büyük bir kısmını kadınlar teşkil ediyor, küçük zâbıta balonları mütenasip noktalarda duruyorlar ve nihâyet Hürriyet Kalesi, o beşyüz metroluk boyuyla bulutların üstünden bayraklı kafasını çıkarmış bu münevver bahar hayatını temâşa eyliyordu...

Kalenin yanına kadar gittik.. Yemek vaktine daha iki saat kadar bir müddet vardı.. Biraz öteberi aldık; serpantin, konfeti aradım: Kalmamıştı... İstanbul'a biraz renkli kar yağdıracaktık.

- Aman Yâ Rabbî.. Bu ne kadar kalabalık!.

- Şehir yağmurlu da ondan!.

Biraz ötede tıbbiye talebesi Meclis-i Maarif a'zâsından birinin verdiği konferansı dinliyorlar.. Beride Ahrâr Fıkrası Darülfünun hikmet-i tabî'iyye mualliminin kamere çıkmak için der-meyân ettiği nazariyeyi tatbîk zımnında icap eden meblağı cem' için bir iâne defteri açıyor.. Ve yanımızda İttihat ve Terakki

Cemiyeti'nin sal-dîde bir a'zası, Vasfî Bey Hürriyet Kalesi üstünde mahkûk olan "10 Temmuz 1324" tarihinin sebebini beyân ediyor ve diyordu ki:

- O tarihte İstanbul'da kaldırım bile yoktu.. Halk bacaklarını ısırmaya âmâde köpeklerin arasından çamur yığınları üstünde atlaya zıplaya geçerdi. Hele Beyoğlu'na ya [da] Boğaziçi'ne gitmek lazım gelirse tam bir gün yolculuk etmek icap eylerdi.

- (Hep bir ağızdan, hayretle) Bir gün mü!??

- Evet, bir gün.. Daha çabuk gidip gelmenin imkânı yok. O zaman bir köprümüz vardı. Fakat köprü dediğim zaman hali hazır hatırınıza gelmesin.. Üç-dört tane duba üzerine uzatılmış sırıklar.. İşte köprümüz! Frengiden dudakları düşmüş, burnu düşmüş.. Çiçek hastalığından gözleri patlamış, ayaksız.. Elhâsıl ne kadar ma'lûlîn varsa hepsi üstünde.. Köprüyü geçmek istediniz mi mutlaka cümlesinin uzv-i mâlûlü illetin derece-i fecâatine göre.. gözünüzün önüne sürülür:

- On para veriniz.. Allah rızâsı için. Sevdiğinin başı için.. Gibi tazallumların bini bir para...

[Bu aralık münâkaşâtında pek ileri giden Ahrâr Fırkası'nın balonuyla bizim balon çarpıştı.. Bereket versin hasâr yoktu. Fakat polis derhâl yetişti.. Keyfiyeti, tarafeynin hâl-i mevkiʿini bi't – ta'yîn, taksîrin Ahrâr Fırkası'nın balonunda olduğuna karar i'tâ ve beş lira cezâ-yı nakdîye mahkûm etti.]

Öteden bir seda:

- Bu kadar pisliğe nasıl tahammül ederdiniz!..

- Filhakika, şaşılacak şey, fakat tahammül ettik. Hatta o zaman mer'î olan istibdâdın şiddet-i mezâlimine bir kavmin ne dereceye kadar kâbiliyyet-i tahammüliyyesi olduğunu tetkik zımnında Londra'dan gelen bir İngiliz bu köprüyü görür görmez:

- Buna tahammül eden halk her şeye katlanır demiş ve geriye dönmüştür.. (Herkeste alâim-i hayret..) Lakin vaktâ ki 10 Temmuz 1324 tarihi hulul etti. Bu halk artık o mezâlime tahammül etmedi.. (Şiddetli el şakırtıları...)

Büyük pederim acıkmıştı. Esasen, Tokatlıyan'ın seyyâr lokantası envâ'-i nefâsetini nazar-ı iştihâya vaz' etmişti..

Isrârıma rağmen müfârakat emrini verdi.. Gittik: Bir de yemek yedik.. Büyük pederime filhakika köprünün hâl-i sâbıkını sordum..

- Evet öyledir, dedi. Fakat o nutku söyleyen benden gençtir.. Daha eski hallerini bilmiyor. Bir gün o köprüden geçiyordum: Birkaç kişi parmaklığa ittikâ etmiş ma'vnaları seyrediyorlardı.. Parmaklık bu sıklete dayanamadı.. Uçtu.. Ve bir alay halkı da berâber denize sürükledi..

Ben kurûn-ı vüstâya ait telakki ettiğim bu hikâyâtı hayretle/hayretlerle dinliyordum.. Büyük pederimin ciddiyet-i müfritası olmasaydı latîfe ediyor diyecektim.. O, bendeki adem-i i'timâdı hissetti, kulağıma eğilerek yavaşca dedi ki:

- O zamanlarda atlarla çekilir tramvaylarımız vardı!!

Cumartesi 15 Şubat 1374 – Mark Twain–

KÜÇÜK MUHÂVERELER

Platon dermiş ki:

Hapisle, menfâye herhâlde ölümü tercih ederim. Çünkü ölüm benim için felâket midir? Bilmiyorum. Fakat hapisle menfâ birer felâkettir.

Eski ma'arif nazırlarıyla bir seyyâh arasında:

Nazır: - Nerden geliyorsunuz?

- Girid'den.

- Şimendiferlerde zahmet çekmediniz ya!?

- !?

LÂYİHA

Parlemento rezâletleri müellif-i muhteremi Ahmet Mithat Efendi tarafından makam-ı sadârete takdim edilen bir lâyihada, Avrupa'nın fena şeylerini taklîde ahalimizin eskiden beri pek meyyâl olmasından bahisle meclis-i meb'ûsân dairesi etrâfında, bir çâyrek mesâfe dâhilinde, tencere kapağı, maşa, zil, boru, kayınana zırıltısı gibi gürültü çıkaran âlât-ü edevâtın bulundurulması lüzûmu beyân olunmuştur.

- Ahmet Mithat Efendi'nin üss-i inkılâba zeyl olarak "Arpa ektim, darı çıktı" namında diğer bir kitap yazmak üzere oldukları cümle-i mesmudât/mesmû'âtımızdandır.

İkdâm Gazetesi'nden:

İstanbul'dan Times Gazetesi'ne yazılıyor:

Bazı Avusturya memurları, hammallara gayet çok mikdârda rüşvet vererek bunları Avusturya emti'asını nakle razı etmeye çalışmışlarsa da günde beş-on kuruş kazanmak için memleketlerini, ailelerini, terk ederek garîb-ü'd-diyâr kalan bu necip ve metîn, namuslu adamlar, teklîf edilen rüşveti kabul etmeyerek redd eylemişlerdir.

Davul

Avusturya politikası her re'yinde adem-i isabet gösteriyor. Avusturyalılar salâbet ahlâkıyle, fezâil-i mahsûsasıyle dünyanın her tarafında iktisâb-ı şöhret eden fakîr, fakat nâmûskâr olan âhâlîmize müracaat edecek yerde, eski nazırlarımıza, sürülerle memleketini dolduran idâre-i sâbıka gözdelerine müracaat etseydi, onlar rüşvetin sihr-i 179ahsus karşısında her yükü tehammül ederlerdi. "Utanın, utanın ey utanmaz paşalar."

Hilal Matbaası

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam, Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî, abone senedlerinin ziyâ'ından muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde, emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir, Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya, ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi, eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmiyecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

Bir senelik i'tibâr edilen 54 nüshanın abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-ı Osmaniyye için, posta ücretiyle berâber 65 kuruştur. Memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına derc edilecek muʾtena iʿlânâtın santimetru murabbaʾından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabbaʾından kırk para, ve kaba derc edilecek ilanın santimetro murabbaʾından yirmi para alınır.

Beş defʾâdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayruca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzîʾini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

İLAN

Edîb-i muhterem Şuayb Beyefendiʾnin efkâr-ı ulviyyelerine maʿkes olan "Ulûm-i İktisâdiyye ve İctimâʾiyye" mecmûʾasını kâriʾîn-i kirâma tavsiye ederiz.

Selânikʾte intişâr eden ve teveccüh-i umûmiyye mazhar olan zarif [Kadın] gazetesinin millet meclisi şerefine neşredildiği [nüsha-i mefharet]ʾi okuyunuz.

Musavver Muhît Mecmûʾası

Altıncı numarası neşredilmiştir. Mütâlaʾası bilhassa tavsiye olunur.

İstişâre Mecmûʾası

Münderecatı ciddi ve istifâdeli ve tabʾı nefîstir. On ikinci numarası neşredildi. Mütâlaʾasını kârîʾlerimize tavsiye ederiz.

Âşîyân

Birinci cildi hitâm bulmuştur. Abdülhak Hamîd, Tevfik Fikret, Cenâb Şehâbeddîn gibi imzâları muhtevi bulunan bu gazetenin mübecceliyyet-i müntericâtına dâir söz söylemeyi zâid addederiz.

Sayı 9

DAVUL

Aded 9

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'dan muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmeyecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

Bir senelik i'tibâr edilen 54 nüshanın abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-ı Osmaniyye için posta ücretiyle berâber 65 kuruştur. Memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına derc edilecek mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba derc edilecek ilanın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

Sâhib-i İmtiyâz ve Müdîri: Vâsıf
Ser-muharrir: Hamdullah SUBHÎ
Nüshası 1 Kuruştur

Çarşamba
10 Kânun-i Evvel 324
Musavver
DAVUL
1326
Aded 9
Haftalık Edebî Mizah Gazetesi
1324
- Anlayana Sivrisinek Saz, Anlamayana Davul Zurna Az.
Adres: Bahçekapısı'nda Kasabyan Han. Numara: 6

NELER İŞİTİYORUZ
Meclis-i meb'ûsânın küşâdı münâsebetiyle Davul'un cemiyete teşekkürü:

Dağdan taşlardan dolaşdum
Yan ki doğru savaşdum
Pencerenden bak aşağı
İşte ben geldim ulaşdum.

Eski Türkiya kötek ister
Yeni Türkiya direk ister
Nerden çıkdın ey "Of Baba".[36]
Yapdığın iş yürek ister.

Pek çok azdılar... Olmadı
Çukur kazdılar, olmadı
Bunca emek boşa çıkdı
Nüsha yazdılar olmadı.

Hâinleri uyuşdurduk

[36] Masallarda sıkılan adamların imdâdine yetişen, bir dudağı yerde, bir dudağı gökde bir Arab.

Hırsızları savuşdurduk
Yerden göğe hak kazandık
Hastaları kavuşdurduk.

Dam dam da dam dam!

Hastamız vardı ölecek
Târîhlere gömülecek
İ'lâc virdin sen kurtardın
Millet sevinüb gülecek.
Dam dam!

İsmin büyükdür cihandan
Medhin duyulur her yandan
Son nefesi viriyorduk
Çıkıyorduk tatlı candan.
Dam dam da dam dam.

Allah muradını virdi
Düşmenleri yire serdi
Eşeklere ters bindiler
Büyükdür onların derdi.

Millet meclisi açıldı
Kalblere nurlar saçıldı
Hak zamanı geldi artık
Haksızlık devri kaçıldı.

Hak yolundan şaşûb çıkma
İyilikden sakın bıkma
İşin sonu unutulmaz
Yapdığın kâ'beyi yıkma.

Davulcu şükr ider sana
İder safâ ki bin duâ.
Fakat o bahşiş istemez
Büyüklüğün yeter ona.
Hasat

A'YÂN KİMLER VE NASIL İNTİHAP OLUNABİLİR?

Mahalle kahvesinde:

Köşede uyuklıyan mahalle imamı gözlerini biraz açûb muhatabının tepinerek, haykırarak yana-yakıla kabûl ettirmek istediği iddiasını yarım bıraktı:

- Olamaz efendim... Biz onun da cemâziyel-evvelini bilenlerdeniz.. O a'yân olursa ben ne güne duruyorum.

Öteden bütün mahallenin en büyük siyâsîsi add olunan attarın damadı, çiçekbozuğu sîmâsını çirkin bir tebessümle büsbütün buruşturarak imamın hakkını teslîm etti:

- Evet.. Hoca efendi haklıdır.. Esasen o meclise a'zâ olacak kimseler ta beşikten çıktığından beri her sene belediyye vergisini muntazaman vermiş olmalıdır.

Sırf bir hakîkat olabilmek üzere fırlatılan şu cümle-i îzâhiyyeye nargile dumanları arasında süzülen bir esneme cevap verdi. Hepsi birden susdular... Daldılar..

Sonra ta kahve ocağının yanında posta müvezzi'inin oğlu Habîb keskin bir seda ile (Domine) diye bağırarak bütün mahalleliyi tekrar şu mübâheseye davet etti.

Muhtar efendi teneke tabakasını gümrük müdîrine uzatarak:

- Kat'iyyen, diyordu. Onda da hamiyet yoktur... Senin... Paşa dediğin herif mâ ba'dini kulağına fıslıyarak... Birisi tiz diğeri pes olmak üzere birbirlerinin yüzlerine dört elif mikdârı bir (yâ) savurdular...

Bunu ince bir ses takip etti.

- Peki imam efendi, sizce a'yân olabilecek kim vardır?

İmam efendi kendisine tevcîh edilen şu mühim suâle, enfiyyesini çekûb burnunu öttürdükten sonra cevap verdi:

- Kim mi olabilir? Belediyye vergisinden sarf-ı nazar olunmalıdır. Çünkü

bugün ben mahallenin imamı iken benim çöp parası bile evin vergisinden çokdur.. Bi'ttab' cümleniz benim kadar konuya ri'âyete edemeyeceğinizden herkesin az-çok kapıya borcu var demektir. Bunun iyüsi (gözlerini muhtara doğru açarak) efendi hazretlerinin buyurdukları gibi temiz kalpli, hayrı sever adamlar intihap olunmalıdır. Meselâ sâbık... nazırı ne kadar münasiptir? Gördün mü vatanperveri... Bir ilmühaber için mecidiyyeye para demez... Ammâ kendin için mi söyliyorsun.. Neme lazım, iki elim yanıma gelecek.

Şu hakk-ı gûyâne mütâle'at üzerine, basık tavanlı kahvenin bütün semasını dolduran zifirli bir bulut tabakası çalkandı: Çoluk – çocuk, tekmil mahalleli bağırmışlardı:

- İmam efendi pek doğru söylüyor.. A'yân ancak böylelerinden intihap olunabilir.

Burada kahvenin kapısı boğuk bir gıcırtıyle esnedi, açıldı. Mahalle eşrâfından bir ihtiyar daha bunlara inzimâm etti.

Attarın damadı:

- Hah, diyordu. Bir de beybabaya soralum.

Bey baba bütün ciddiyyet-i şeyhûhânesine bir vaz'iyyetkâr-ı âşinâyı ilâvesiyle imamın üst tarafına bağdaş kurarak kapıya doğru süzülen sarı renkli bir duman resm-i geçidine ellerini uzatıp diyordu ki:

- Amma da zifîr ha! Ne imiş bakalım yine mes'eleniz?

Birbiri arasında kaybolan nihâyetsiz merhabalardan sonra hepsi birden atıldılar:

Bey baba, keyfiyeti dakîka-şinâs bir feylesof ciddiyyetiyle dinledi.

- Hayır, diyordu. Îmam efendi de yanılıyor... Meclis-i a'yâna a'zâ olacak adam ne şöyle olmalıdır, ne böyle!.. Rüşvet almamak şartıyle vezîr olan ihtiyarlardan ibâret bulunmalıdır.

Yine deminki ses:

- Hay elini öpeyim, Hızır mısın?

Şimdi bey baba şu alayın farkına vararak hiddetli gözlerini o tarafa çevirmiş ve kabahatini ber-mu'tâd çocukluğuna bahşetmişti.

Attarın damadı yine ısrâra başladı:

- Sizin hiçbirinizin de aklı irmiyormuş yâ (ayağa kalkarak) a'yân olacaklar..

Artık i'tirâzlar yağıyor. Birbirlerinin sözlerini anlamayacak derecede büyük bir velvele kahvenin dîvârlarından taşıyordu. Öteden müvezzi'in Habîb; o keskin sedasıyla bu defa da cümlesini sükûte davet etmişti.

- Domine...

Hepsi susdular ve sonra muhtar efendi omuzlarını kaldırarak:

- Hem bizim nemize lazım efendim.. Varsın ona da meclis-i meb'ûsân bakıversin. Halîl oğlum (bu kahveci idi) ver şu iskambilleri.. Gel bakalım bey baba, bir baş tömbêküsüne...

B. Şükrü

Resim:

Reis: - Yemîn eder misiniz?

Meb'ûs Vekîli: - Yemin münkire teveccüh eder. Müvekkilim meşrûtiyeti inkâr etmiyor ki.

VUR ABALIYA

Prens Ferdinand Cenapları

Takrîben bundan beşyüz sene mukaddem bir bahar akşamı güneşin son ziyâları altında mühim vaka cereyan etmişti: Nasıl, tahattur buyurdunuz mu? Bulgarlar çarlarını kaybettiler.. Buna o vakit kimseler inanmamıştı. Fakat kaç gün sonra hakîkat tekmil nazarlarda tecessüm etti. Çâr meydanda yok. Artık düşünmeye mahall kalmadı bir taraftan dümûğ-i te'sirlerini akıtıyorlar, diğer cihetten çarlarını arayorlardı.. Tamam beşyüz sene ağladılar ve aradılar. Nihâyet Dördüncü Henry'nin hafîdi sıfatıyle temessül eden Prens Ferdinand'ı buldular. Esasen kadîm Mısırlılar için "Buf Apis" ne ise Bulgarlar için de Prens Ferdinand o idi. Vech-i şebeh o kadar zâhirdi ki.. Buf Apis'in sırtında kartal resmi olacaktı. Prens Ferdinand'ın da arkasında kartal var.

Bu kadar nâdir-ul vücûd bir mahlûk olmakla beraber Ferdinand cenapları Kâmil Paşa'mızdan daha meşguldür. Günde on altı saat çalışır. Bir derecede ki öğle ta'âmını ihmâl ettiği vaki'dir. Görülüyor ki Geşof (Geshof) o prense lâyık bir memur değil.. Bizim tek ziyafetimize göz dikti.. Yemek, Tevfîk ve Kâmil Paşaların boğazında kaldı. Sizi temin ederim: Bu kadar kem nazar görmemiştim.

Ferdinand seyahate gayet meraklıdır. Vakti müsâid olmadığı için her tarafı ziyâret edemez. Bu muhabbet, tabîatında o kadar derin bir iz bırakmıştır ki lokomotifler.. vapurlar yegâne rü'yasını teşkil eyler.. Onun için bu gibi eşyaya karşı zabt-ı nefs edemiyor. Kendisi ahlâk-ı hamîde ashâbından olduğu için muamelelerine hırsızlık dinemez. Esasen o kadar teklifsiz görüşüyorduk ki..

Prens cenapları ahiren Viyana'ya teşrîf etti. Franz Josef'in o çıplak çenesine bir bûse-i istirhâm kondurduktan sonra istihsâl-i me'dûbiyet etti, geldi. Tâcı başına geçirdi.

Şimdi bu zat hakkında hulâsaten bir hüküm vermek lazım gelirse derim ki; Ali Kemal Bey gibi tatlı dilli. Cem'iyyet-i ahrâr seviyesinde bir siyâsî. Hoca Nasreddîn büyüklüğünde bir filozof. Kâmil Paşazâde Said karatında bir işgüzârdır; takdim ederim.

Pazarertesi 8 Kânûn-i Evvel 1324

Toplu İğne

Resim:

Meclis-i a'yân reîsi: - Bu mes'ele hakkında bir i'tirâzınız var mı?

A'zâdan biri: - Aşağıda çok gürültü var. Emir buyurunuz biraz sussunlar.

İLM Ü İKTİSÂD

"İlm ü iktisâd her muntazam hükûmetin esasını teşkil eder. Her asrın büyük adamları..."

Bu sırada odamın kapısı açıldı: Beni görmek isteyen bir adamın aşağıda beklediği haber verildi. İndim.

- Ne istiyorsunuz? dedim. Fakat bir taraftan ilmü iktisâd hakkında, bâlâya yazdığım silsile-i ma'lûmatı kaybetmemek, diğer cihetten muhatabımın söyleyeceği sözleri ihâta eylemek lazımdı.. Muhatabım evimde siper-i sâika olmadığı nazar-ı dikkatini celp ve bu sebepten dolayı beni tasdî' ettiğini söyledi.

- Pekâlâ, lakin size ne?

- Hiç, yalnız siper-i sâika konursa fena olmaz!

Köşkü daha yeni yaptırmıştım. O vakte kadar kira evlerinde dolaşıyordum. Bu ev sahipliği hususundaki acemîliğimi göstermemek lazımdı; dedim ki:

- Filhakîka, altı-sekiz siper-i sâika koydurtmak arzusundayım.. Lakin...

Muhatabımın çehresinde alâim-i teaccüb nümâyân oluyordu. Acabâ bir eser-i cehâlet mi ibrâz etmiştim; ma'a hâzâ hiç sırr-ı rişte vermeden sözüme devâm ettim:

-... Lakin usta bir adam bulamadım!

O kendisinin en birinci usta olduğunu... Bilmem hangi fabrikanın ezkiyâ-yı müstahdimîninden bulunduğunu ve nihayet bu gibi mesâil-i fenniyyede kimsenin re'yiyle değil; Kendi ma'lûmât ve tecâribiyle îfâ'-yı vazîfe edeceğini anlattı.

- Peki, peki, dedim. Ve en büyük hükûmetlerin esasını teşkil eden ilmü iktisâdın tetebbu'i zımnında odama çekildim. Mes'elenin ma'ba'dini hakkıyla ihâta için tekrar okuyordum. Fakat satırı ikmâl nasip olmadı.. Yine beni istedi, gittim.

- Ne kadar siper-i sâika istiyorsunuz! Hangi telden yapalım? Ma'lûmunuzdur ki ale'lâde telin beher zira'ı bir kuruş, bakır telin zira'ı elli para ve hiçbir kazaya sebebiyet vermeksizin herhangi bir mevkide olursa olsun zuhûr eden yıldırımı (bilir mü)? derhal cezb eyleyen ve "helezonî-yi muza'af" tesmiye olunan bir nev' tel daha vardır ki onun da zirâ'ı altmış paradır.

- Bu üçüncü nev'den yapınız. Fena değil!.

- İkiyüz elli arşınla arzu ettiğiniz şeyler yapılabilirse de tenâsübü muhafaza etmek ve binânın manzara-i hâriciyyesine halel getirmemek için dört yüz zirâ' kadar bir şey sarf etmek lazım geliyor..

- Dört yüz arşın sarf ediniz.

Muhâveremiz bitmişti. Tekrar odama çıkarak tetebbu'uma başladım..

"... Tekmil hazine-i dehâlarını, ma'lûmâtlarını sarf etmişlerdir. Hukûk ticareti.. Beyne'l – milel hukûk uhuvveti.. Temâyül-i tabi'atı en ziyade tetebbu'eden erbâb-ı fenn, tekmil memleketlerin medeniyetini, ta Mısır ferâinesinden Pön Muhârebeleri kumandanlarına kadar..."

Bu sırada tekrar çağırıldım. Artık canım sıkılmaya başlamıştı. Aşağıya indim. Muhatabım -kemâ fi's-sâbık- serinkanlılığını muhafaza ediyordu. Bana 4siper-i sâikanın târihini, felsefesini, Franklin'in uçurtmasını uzun uzadıya anlattıktan sonra..

- Siz, dedi, gayet nazik bir zatsınız. Evinizi dünyanın güzel köşkleri sırasına ithal etmek isterim. Nasıl ki Niagara Şelâlesi dünyada bir tanedir; köşkünüz de öyle olacak.. Fakat bunun için sekiz siper-i sâika yetişmiyor. On altı tane lazım.. Bilseniz;

ben tekmil bedî'a-i san'atımı sizin bu âşiyân-ı muhtereminizde tatbîk etmek için öyle bir hiss-i derûnî duyuyorum ki.. Mutlaka müsaade ediniz.. Ah bu biçare san'atkarlar!. Peşimizde bir âbide-i ma'neviyyet gibi duran haşmet-i hayâl karşısında müşterilerinin para husûsundaki hissetleri onları ne kadar üzer...

Resim: Şehbâl Muharriri

Vücut bulamayan o muhteşem şekl-i san'ata bazen -emin olunuz- saatlerce, günlerce, haftalarca, aylarca ağlarız. Fakat burada muvaffak olamazsam, ben senelerce ağlayacağım.

Müteessir olmuştum...

- Ağlamayınız, dedim. Sekiz tane daha ilave edebilirsiniz.. Ve odama çekildim.

Ancak bu siper-i sâika mes'elesi zihnimi herc-ü merc etmişti. Epey müddet nerede kaldığımı aramak… mecburiyetinde bulundum:".. hepsi bu büyük mevzu hakkında beyân-ı mütâle'a etmişler ve ilm-i mezkûr ser-firâzân müntesibini karşılarında dâima bir münekkide tesadüf eylemişlerdir. Ma'a hâza, Konfüçyüs ilm-ü iktisâd müntesibi olmayı -muhâsımlarına rağmen- bir polis olmaya tercîh etmiştir. Çiçero(n) eserinin muhtelif yerlerinde ilmü iktisâd, zekâ-yı beşer için en mübeccel bir gıda olduğunu tekrar ediyor. Hattâ, muharrir-i yegâne Câvîd Bey bile ilm..." Kapı açıldı; uşak muhterizâne:

- Usta sizi görmek istiyor, dedi.

- Amma münâsebetsiz adammış..! Bu defa cidden kızmıştım. Aşağıya indim. O, bendeki hiddetin farkına vardı. İstirhâmkârâne bir tavırla dedi ki:

- Sizi rahatsız etmekten ise ölmeyi tercih ederdim. Fakat ne çâre. Şu ciheti sormadan ölmek san'at-ı nokta-i nazarından münasip değil. Ahurun üstüne de...

- Rica ederim, istediğiniz yere koyunuz.. İneğin boynuzlarına, eşeğin kulaklarına, aşcının külahına.. Nereye isterseniz.. Fakat beni rahat bırakınız! Meşgulüm. Ve ne cevap vereceğini beklemeden odama çekildim.

"İktisâd cenâb-ı hakkın insanlara bahşettiği en büyük bir ihsândır."

Epey müddet tetebbu' etmiştim.. Kapı açıldı; uşak bir hisâb pusulasıyle içeri girdi.. Parayı verdim oh! Çok şükür! Bu derdten de kurtuldum. Fakat bir müddet sonra evimin önünde bir cem-i ğafîr toplanmıştı..

Hepsi bu bedîa-i san'atı seyrediyorlar.. Mütehayyir nazarlarla bakıyorlardı.

Siper-i sâikalar yapılalı üç gün oldu. İlk günü yirmi dört saat ahâlî kapının önünden ayrılmamıştı. Her taraftan seyre geliyorlardı. Tiyatrolar, mahâret-i hârikulâdelerine rağmen bomboşdu.. İçlerinden birinin direktörü bana geldi.. Siper-i sâikaları çıkartmaklığımı rica etti.

- Mümkün değil..

Vaktâ ki ikinci gün oldu. Semada bulutlar gittikçe yığılmaya gök gürültüleri işitilmeye başladı.. Beş-on dakîka sonra tekmil vukû'ât bizim köşkün üstünde cereyan ediyordu. Herkes kaçıştılar.. Sokak boşaldı. Hiçbir şenlikde bu kadar muntazam bir ev donatılmamıştır.. O zaman saymıştım. Dört dakîkada yediyüz altmış dört yıldırım düştü. Fakat hepsi benim cesûr siper-i sâikalarım tarafından yakalanıyor ve helezonî-yi muzâ'af vâsıtasıyle götürülüyordu. Bombardıman bir saat kadar uzadı.. Ve bu bir saat zarfında tek bir kiremit kırıldı. Ona de sebep civardaki siper-i sâikalar hamûlelerini taşımakla meşgûl oldukları bir sâniyede bir yıldırımın daha düşmesi olmuştur. Ne ise, hamdolsun bir saat sonra gök gürültüleri kesildi.. Çünkü semada elektrik namına bir şey kalmamıştı.. İyice emin olduktan sonra birkaç cesûr uşağı berâber alarak evin damına çıktım.. Tekmil siper-i sâikaları koparttırdım.

Yalnız üç tane kaldı... Ma'atteessüf ilmü iktisâd bahsini de devâm edemiyorum.

Bu satırları yazdığım zaman o kadar asabî bir haldeyim ki..

Faydalı ilan – 3211 zirâ' "helezonî-yi muza'af"ın ekstra nev'inden siper-i sâikalık tel, 1631 gümüş uç, satılıktır. Her ne kadar bu teller ve uçlar biraz yorgunsa da yine işe yarar. Talip olanlar matbaaya müracaat etsinler.

Mark Twain

Gazeteler Münderecatına Nazaran Devletin Siyâsî Politikalarının Müfredât Pusulası

	Aded
Balkaba?	1
Avusturya	1
Boykotaj	1
Keçiboynuzu	1
Bulgaristan	1

Körük	1
Times Gazetesi	1
Biber	1
Noye Presse	1
Turşuluk Hıyar	1
Kalpak	1
Çakmak taşı	1
Dört ruayı havi iskanbil kağıdı	1
Yumurta	1
Rovelver	1

Yalnız on beş aded mes'ele-i mühimme-i siyâsiyyedir.

Yekûnün muhtelifü-l cins adedlerden teşkiline i'tirâz buyurulmasun. Zîra devletimizin düyûn-ı gayri muntazamasını bilmek için biner lira maaş tahsîs kılınan Avrupa parlementosunun re'y-ü nisbetiyle tutulan defterlerin hâsıl-ı yekünleri dahi böyledir.

Şehbâl Yâhud İstibdâdın Son Perdesi

Yakında Mekteb-i Sultânî talebesi tarafından mevkiʿ-i temâşâya vaz' olunacaktır.

BİLMECEMİZ

Sekiz numaralı nüshamızdaki bilmecenin müddeti bir hafta daha temdîd edilmiştir.

Yedi numaralı nüshamızdaki suâle vürûd eden cevaplar:

98 Aded Toplu İğne

30 Aded Bir Mütefennin

25 Aded Mark Twain

21 Aded Hasat

10 Aded Sin – Râ

En çok re'y kazanan Toplu İğne için kur'a keşîde edilerek mev'ûd hediyye: Kabataş'da Mîralây Hacı Hakkı Bey'in kerimesine isâbet etmişti. Bir adam gönderip

aldırmaları rica olunur.

Bütün Kürre-i Arzın Her Tarafıyla Muhâbere Etmek İster Misiniz?

Yine bütün kürre-i arzın, mevâki'-i muhtelifesinin manzaralarını, kıyâfet-i milliyyelerini havi kartpostallardan kolleksiyon yapmak arzu eder misiniz?

Posta pulunun târîh-i îcâdından şimdiye kadar bilcümle hükûmât ve memâlikte istimal olunan envâ'ından kolay bir tarîk ile elde idûb kolleksiyon yapmak ister misiniz?

Âsâr-ı atîke merâkınız var mı?

Şark Gazetesi'ne abone olunuz! Zîrâ bu gazetede isminizin neşredilmesi, arzunuzun iʿlân-ı husûl-i maksad için kâfîdir. Aboneler isimlerini ve arzularını meccânen ilan ederler. Bu gazete Trabzon'da ayda bir defa resimli olarak neşrolunur.

Abonesi her taraf için posta ücretiyle berâber on beş kuruştur.

Adres: Şark Gazetesi – Trabzon'da Orta Hisar Caddesi'nde.

Fotoğrafya, Kartpostal ve Pul Heveskârânına

Kâffe vilâyât-ı Osmâniyyede bulunan fotoğrafya, ve koleksiyon heveskârânını yekdiğerine tanıttırmak için bir sâlnâme fotoğrafya neşri mukarrer olduğundan heveskârân, adreslerini Beyoğlu Cadde-i Kebîr'inde 398 numara, Karakaş Birâderler'in fotoğraf mağazasına göndermeleri rica olunur.

ULÛM-İ İKTİSÂDİYYE ve İCTİMÂ'İYYE MECMÛ'ASI

Kânun-i Evvel'in On beşinci Günü Neşredilecektir

Mecmû'a gayet nefis bir surette [Hilal] Matbaası'nda tab' olunmaktadır.

Ayda bir kere neşrolunur. (100-150) sayfalık mecmû'adır.

Müdîr-i Sâhib-i İmtiyazı: Mehmed Câvîd

Müessisleri: Ahmet Şuayb, Mehmed Câvîd, Rızâ Tevfîk

Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası hâl-i hâzırda en büyük bir ihtiyacımızın istîfâsına çalışacaktır. Meclis-i meb'ûsan müzâkerâtının kısm-ı a'zamını işgâl edecek olan mesâil-i iktisâdiyye, mâliyye, ictimâ'iyye hakkında bu mecmû'a milletin terbiye-i fikriyyesine hizmet edecek müessesât-ı mâliyyemizin kâffesinin hemen hepimizce meçhul olan târîhçelerinden, ticaret mu'âhedelerimizin mahiyetinden mülâhaza, Osmanlı milletinin bugüne kadar kalın bir perde-i

mechûliyyet altında kalmış olan hayât-ı iktisâdiyye ve mâliyyesinden bugünkü doğmaya başlayan fakat büyük bir isti'dâd-ı tevsî' gösteren mesâil-i ictimâ'iyyesinden hacminin verdiği bir müsâ'ade-i vesî'a ile gayet mufassal olarak bahsedecektir. Mecmû'anın her nüshasında iktisâdî, mâlî, içtimai makâlât-ı nazariyye ve ameliyye, meclis-i meb'ûsân ve a'yânın mevzumuza dâir müzâkerâtı hakkında mülâhazât, ticaret odalarımızın mukarrarât ve müzâkerâtı memâlik-i Osmâniyye gazetelerinin mühim makâlâtı hakkında mütâla'ât-ı istatistikleri, bir aylık vukû'ât-ı iktisâdiyye, mâliyye ve ictimâ'iyyenin bir musâhabe-i mücmelesi münderic bulunacak, Avrupa'da ve lisânımızda bu mes'elelere dâir neşrolunacak âsârın mevzularından bahsedilecektir. Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası memleketimizin bu mesail ile tevaggul olan umum muharrirlerinin makaleleri ne küşâdedir.

Mecmû'aya derc edilecek her makalenin muharririne mutlaka ücret verilir. Ücretsiz makale derc olunmaz. Mecmû'a, ümûr-ı sarrâfiyye, mâliyye ve ticâriyye iʿlânâtı kabûl eder.

Senevî abonesi taşra için de İstanbul için de bir Osmanlı Lirasıdır. İstanbul'da abone olanların evlerine kadar gönderilir. Selânik'te (Lover) ve (Bonmarşe) mağazalarında ve Hasan Efendi Kütübhânesinde.

İstanbul'da (*Tanin*) (Şûrâ-yı Ümmet) idarehanelerinde ve Köprübaşı'nda İpekçi Kânî Efendi'nin mağazasında abone kayd edilir.

Sayı 10

DAVUL

BİLMECEMİZ

Ulûm-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası, bu mecmû'anın muharrirleri ve tâbi'leri mülkümüzün temyîz etmiş zevatındandır. Şu hâle nâzaran bu mükemmel mecmû'anın ilk çıkan nüshasının ne kadar satıldığını en yakın bir rakam ile irâe edecek olan zata gazetemizin bir senelik abonesi ihdâ edilecektir.

Bilmecemizin halli için bir hafta müddet ta'yîn edilmiştir.

Sekiz numaralı nüshamızdaki bilmecenin halli: (Şekil)

Doğru Halledenler: Selânik Jandarma Mektebi Kumandan Vekili mümtaz Yüzbaşı Mustafa Kemâl Bey, Bahriyye-i Osmâniyye Çarhcı Mektebi talebesinden

Ahmet Mi'râc Efendi, İkdâm Gazetesi Muharrirlerinden Ekrem Bey kerîmesi Hâlet Hanım, Körtepe'de Ali Refik Paşazâde Nâzım Bey, Feneryolu'nda Nâil Bey zâde Hüsnî Bey, Yüzbaşı H. Süleymân Efendi, Şirket-i Hayriyye Meclis Kalemi'nde Ali Fuâd Bey, Vefâ İ'dâdî-yi Mülkîsi müdâvimlerinden Bosnalı Esat Efendi'dir. Kur'a keşîdesiyle mev'ûd aboneler; mümtaz Yüzbaşı Mustafa Kemâl Bey ile Ahmet Mi'râc Efendi'ye isâbet etmiştir.

Muhâbere-i Aleniyye:

Selânik Jandarma Efrâd-ı Cedîde Mektebi Kumandan Vekîli Mustafa Kemâl Bey'e:

Gönderilen bilmeceye teşekkür olunur. Sırası gelince derc edilecektir.

Musavver Muhît, Bahr-i Muhît gibi bir hayât-ı vesî' ve amîk ile mâlîdir. İçinde neler neler yoktur, senâverleri bahr-i tefekküre derîn dalar. Ka'r-ı niyâbından avuç avuç inciler çıkarırlar. Musavver Muhît en nâdîde mahlûkâtı ve bedâyi'i muhîtdir. Onda balina gibi büyük, kılıç balığı gibi keskin, kırlangıç balığı gibi kanadları rengârenk muharrirler, şairler vardır. Bazen içinde romantik dalgalar kabararak pehnâyî vesî'-i mâzîden sâhile dûra-dûr istikbâle peyâmlar götürür, bazen naturalist bir karîha, ahtapot gibi bin hakîkate uzun çevik kollarını sarar. Kavrar ve bırakmaz. İçinde nâdiren uçucu balıklar gibi bazı gençler muhît-i mechûlden çıkarak bir müddet enzâra çarpar, yine derinlere dalıp giderler. Bazen de denizkızları gibi Cenâb Şehâb'ın, Fikret'in her işiteni müebbeden meshûr bırakan nagamât-ı dil aşıp, zemzemât-ı sihr-âmizi duyulur. Ey muhterem kârî'ler, bu muhîte bir defa dalınız, bundan ziyade sıhhat-i akliyyenize hüsn-i te'sîr edecek müessir bir devâ yoktur.

TELGRAF

Babıali Caddesi 15 Kânun-i Evvel – Dalkavuk Gazetesi'nin hastalığı gittikçe kesb-i iştidâd etmektedir. Etıbbâ, devâm-ı hayâtından Kat'-ı ümîd ediyorlar.

Nüshası 1 Kuruştur.

Çarşamba

18 Kânun-ı Evvel 324

Musavver

DAVUL

1326
Haftalık Edebî Mizah Gazetesi
Aded 10
Anlayana Sivrisinek Saz, Anlamayana Davul Zurna Az
Adres: BahçeKapısı'nda Kasabyan Han. Numara:6

DAVULCUNUN MECLİS-İ MEB'ÛSÂNDAN TEMENNİYÂTI

Çok şükürler ulu Mevlâ
Aç kalırdık şimdi hâlâ
Meclis virdin sen bizlere
Ne isteriz bundan a'lâ.

Devr-i sâbık menhûs oldu
Lâkin Şetvan meb'ûs oldu
Allah'ından buldu amma.
Ebu'l Hâdî me'yûs oldu.

Atina'da hoca idi
Mösyö Toma Karol idi
Sevdi bizi geldi amma
Uzaklardan sevmeliydi.

Kayseri'de var babası
Atinalıdır kafası
Yunanlıdan meb'ûs oldu
İşte bunun en kabası

Ahmet Rıza'dır reîsi: Budur işte en iyisi,
Bütün ümmet duâ eyler: Açık olsun ilerisi.

NİNEMİN HİKÂYESİ

Daha çocuktum. Her çocuk gibi belki daha ziyade masal dinlemeye bir

ibtilâm vardı. O derecede ki, bir dakîka ninemin peşinden, dizinin dibinden ayrılmazdım. Onun bir kırıntı boğçası vardı. O açıldı mı içinden yığın yığın, kat kat masal çıkacak zann ederdim. Hemen ninemin karşısına geçer:

- Kuzum... Kuzum...

Biraz nârlandı mı: med ile kuuuzuum.. diye yalvarmaya başlardım.

Mevlâ ganî ganî rahmet eylesin, ninem kalın taşlı gözlüklerini takıncıya kadar beni hayli üzerdi.. Gözlüklerini kulağına geçirdikten sonra başını kaldırır mütebessim nazarlarıyle yüzüme bakar ve kollarının arasına alarak:

- Ben söylerim, sen üzülme evlâdım.

Diye gönlümü alırdı. İşte o zaman pür dikkât kesilir, en küçük teferru'âtına varıncaya kadar söylediği masalı dinlerdim.

Bir gece nasıl oldu bilmem, beni yalvartmadan söyledi. Fakat ninemin hikâyesi o kadar acıklı idi ki.

O, benim dikkat-i fevkaʿlâdeme rağmen "- Evlâdım bunu iyi dinle, bu öteki masallara benzemez." nakarâtını muttasıl tekrar ediyordu. Dinledim.. Hem o kadar iyi dinledim ki bugün teferru'âtıyle hâla ezberimdedir. Şimdi hâlâ ninem her zamanki gibi:

"Evvel zaman içinde, kalbur zaman/saman içinde.. Bir varmış… Bir yokmuş.. "suretinde değil de"

- Seksen sekiz senesinden bir-iki sene evvel, ya'nî seksen altı – seksen yedi senelerinde.. Diyerek başlıyor.. zan ediyorum.. Ne diyordu?

O zaman vilâyetlerimiz bedâvet hâlinde idi. Her yerin meşhûr bir şakîsi vardı.. Keser, biçer, kırar döker, kimse ağız açamazdı. Fakat Aydın'ınki hepsinden müthişti. Öyle dirler ki Marmara'nın koyu lâciverd suları o sahilleri yalayıp geçtiği vakit Adalar'ın zeytûn ve sakız kokularına karışık dalga dalga korku getirirdi. Böyle köpüklü dalgalar geldi mi, İstanbul birbirine girerdi. Çünkü bu öyle ismi "paşa"lı filan eşkiyâdan değil.. Tek isimli.. Buna sadece "Çakıcı" derlerdi. Başka unvanları filan yok. Hattâ ismi de unutulmuş idi. Lakin onun laabını (lakabını) işiten, kendisini görmüş gibi titrerdi.

Çakıcı doğduğu gün büyük zelzele olduğunu ben bilirim. Doğduğu vakit dişli imiş, anasının memesini ısırmış.. Küçük iken arkadaşlarıyle kavga ederken birinin karnını deşmiş, ötekinin bir yumrukla beynini fırlatmış derler.

Bu azgın çocuğu terbiye edememişler, kurt yisin diye dağa bırakmışlar. Çobanlardan biri oradan geçiyormuş bir de ne görsün: Çakıcı koca bir kurdu iki kolundan tutmuş, parça parça ediyor. Çoban koşa koşa evine gelir.. Bunu anlatır.. Sonra korkusundan çatlar.

Çakıcı büyüdüğü zaman intikâmını almak istedi.. Bunun için ikide bir de çobanların koyununu, kuzusunu, esnafın malını mülkünü, a'hâlînin servetini huzurunu gasp eder giderdi. Çakıcı bir adamdan para filan istesin de, ne haddine o vaktiyle parayı söylenen yere götürmesin.. Mutlaka çocuğunu dağa kaldırır.. Babası daha çok inâd ederse kemiklerini de bulamazdı.. Halk o kadar korkmuştu ki, Çakıcı dağda yürüdü mü, o gün bütün memleket sarsılır, ahâli korkularından çarşûyı pazarı kapatırlar evlerine çekilirlerdi.

Çakıcı, memurlara da hükm ederdi. Yakalamaya çıkan askerler yanına yaklaşırken -evlerden ırak- içinin âlâtı boşanıyormuş. Zavallı yavrucaklar oldukları yere yığılır kalırlarmış. Bir gün bir bölük askeri bir bakışta birden öldürdüğünü duymamış kimse yoktur. Çakıcı o tosun gibi delikanlıları ayağıyla dürter de "Karı gibi herifler" dermiş.

Hâsılı, hükûmet ondan âcîz kalmış idi. Hattâ ecnebiler bile korkardı.. Hey gidi günler.. Demek ki bizim o zaman dehşetli zamanımız imiş.. Şimdi bak, ufacık Bulgar bile bize kafa tutuyor.. Bu sözleri pek de anlamıyordum. Fakat cidden korkuyordum. Kısık bir sesle:

- Amân nine, bu ne kadar korkunç adam.. dedim. Ummacı'dan da büyük mü?

- Ay evlâdım, Ummacı da bir şey mi?..

- Bir dudağı gökde bir dudağı yerde kuzgunî Arap'tan da korkunç mu?

- Ne söylüyorsun, onun bile ödünü koparmıştır.

- Aman nineciğim. Bu akşam ben koynunda yatarım.

Hem böyle masal söyleme.. Ben de korkuyorum. Dedim. Ninem beni okşadı sevdi, tatmin etti fakat ben dayanamadım:

- Yalnız başına nasıl böyle dünyayı korkutmuş? diye sordum.

- Bak.. Hem söyleme diyorsun hem de yine soruyorsun.. Yavrum onun bir ortağı vardı. Onun adı söylenmezdi ama Çakıcı'dan daha müthişti.

- Her ikisi de şimdi var mı?

- Onlar kalmadılar… Fakat..

Titrek, muhteriz bir sesle kulağıma eğildi, dedi ki:

- Onun çaktığı adamlar hâlâ duruyor. Öyle mıhladı ki cemiyet bile koparamıyor.

Öyle korktum, öyle korktum ki şimdi bile ne zaman harîtada Aydın'ı görsem, ne zaman birisi meserretli günümde "gözün aydın" dese İstanbul'a Çakıcı girmiş zann eder, bayılırım.

Dürbin

KÜÇÜK MUHÂVERELER

- Bu akşam meşgul müsünüz?
- Hayır!
- Yarın akşam?
- Evet… Bir yere davetliyim!
- Yarın akşam sizi davet etmek isterdim de.

Lokantada:

- Tabağı niçin mendil ile siliyorsunuz.
- Zarar yok beyim.. Kirlidir!.

İki Çırak Arasında:

- Eğer ustam sözünü geri almazsa işi terk edeceğim… Herkesin nâmûsu var!
- Ne dedi bakalım?
- "Haydi cehennem ol!" dedi.

Resim 1: Güneş balçıkla sıvanmaz. (Güneş: İttihat ve Terakki)

Resim 2: Sıvanmaz da… (Güneş: Cemiyeti)

Resim:

Jozef: Nasıl, bizim tebrîk boykotoja te'sir etti mi?

Ferdinand: Bakalım.. Meclis politikadan hoşlanacak mı...

VUR ABALIYA

Siyasî-i Şehîr Kâmil Paşa

Târîhin bu mer'î beşerin enzâr-ı ahlâka model olarak ibrâz ettiği ve edeceği büyük dehâlardan biri de şüphesiz bizim Kâmil Paşa'dır. Bütün bir mâzîyi sözüme îştihâd ederim: Sulh.. Dostluk. işte gâye-i emel-i hâriciyyesi. Oğlu Sait; işte siyâset-i dâhilîsi.. Bu meşgûliyyet-i hâriciyye ve dâhiliye arasında -şâyân-ı hayrettir- *Times*'in her günkü başmakalelerini okur. (Bu aralık İkdâm'a da göz gezdiriyorlarmış!)

İlk muvaffakiyyet-i siyâsîsi Rumeli-yi şarkî mes'elesinde görülmüştü. Nâleberâne.. Bismarck'a gıbta-bahş olan o fa'aliyet-i dimâğiyesiyle Sait Paşa'nın bıraktığı sandalyeyi işgâl etti.. Ve nasıl oldu bilmiyorum. Yalnız bütün bir debdebe, bir alkış arasında Rumili-yi şarkî'nin ihsân edildiğini öğrendim. Filhakika, pek muvâfıktı: Balkan silsileleri münâsebât-i dostânemize o kadar büyük bir hâil teşkil ediyorlardı ki…

Rıza Tevfîk Bey ne kadar çok söylerse, bu da o kadar çok düşünür. Esasen diplomatlık, düşünmekle kâim değil mi? Bakınız son Rumili-yi şarkî mes'elesinde düşündü, taşındı: Bir tas çorba için kavga çıkaran bir adamdan bahsederken:

- Zararı yok, dedi. Elbet bizi barıştıracak dostlar bulunur.

Filhakika, Times'ın Dersa'âdet muhâbiri bu diplomatın dostu imiş.. Adamcağız epey çalıştı, uğraştı.. Fakat barıştıramadı. Diğer taraftan oğlu Sait, devletin boğuyor.. bu fedâkar unsuru; müfârakatıyla koca bir vilâyetin gözünü aydınlatan bir cesûr zâbıt paşa babasının muvafakati için fedâ-yı nefs eylercesine himmet etti. Heyhât!! Netîcesiz ve bî pâyân bir taab!..

Lakin me'yûs olmayınız, sabrediniz. Bilirsiniz ki sabrın sonu selâmettir, Bakınız! Aydınlılar sabrettiler, sonu selâmet çıktı.. Bulgarlar sabrettiler, şimdi selâmettedirler. Ne olur? Siz de bir parça sabır gösterseniz... Kendisi bile Avrupa'nın tekmil nevazişlerine/nüvâzişlerine.. İstirhâmlarına rağmen nem-nâk nazarlarını önünden ayırmıyor.

Toplu İğne

Resim:

Fransuva: -Ne zaman geleceksin?

Avrupa: -Angajeyim!

Resim: Meşrûtiyyet

UYKUSUZ BİR GECE

Akşam saat birde yatmıştık. Çünkü sabahleyin seherle berâber kalkmak.. yolumuza devam etmek lazımdı. Bir asabiyet hissediyordum. Refikim yatar yatmaz gözünü kapamıştı...

Uyumak istiyorum fakat ben cebr-i nefs ettikçe uyku benden kaçıyor. Ve bu mücâdeleler içinde zihnim bir ilkbahar kelebeği sebâtsızlığıyla hâtıradan hâtıraya atlıyordu:

Cahit Bey'in korkulu rü'yâsı Ali Kemâl Bey'in tekrarları, bizim mahalle imamının Ermeni patriğine karşı muâmele-i nüvâzişkârânesi, Vatan Marşı... Hep bunlar gözümün önünden geçti.. Saat ikiye geldi.. Vücûdumda bir yorgunluk hissediyordum. Sinirlerimdeki asabîlik yine berdevam! Gözümü kapadıkça yine seyâhat-i fikriyyeye başlıyor:

Burhanettin'in sahne-i cinneti, Sara Bernark'le Lebufon'daki rolü.. Aman yâ Rabbî.. Hepsi, hepsi önümde.. Bir aralık dalmışım: Mâ haşarallah... Uçurumdan uçuruma yuvarlanıyorum. Bütün bu mücâdelât arasında sağ kolumu fena halde karyola demirine çarptım. Refikim öksürdü; kımıldandı.. Yine uykusuna devâm etti.

Adetâ kıskanıyorum... Bir müddet döndüm; okudum üfledim.. Tekrar başımı yastığa koydum. Gözlerim kapanmaya yüz tutmuş, asabiyetim kısmen sâkinleşmişti. Ve şimdi asırlar kadar ağır geçen... dakîka... ların... te'sîr-i ta'b... bahşâsı... altında...

Fakat ne var? Ta uzaklardan bir şeyler... Gittikçe büyüyor.. Büyüyordu. Bir seda acabâ rüzgar sesi mi? Lokomotif gürültüsü mü? Hayır.. Gittikçe yaklaşıyor..

Evet, yaklaştı.. Yaklaştı.. Ta odaya kadar girdi. Bir müddet nefesimi tuttum. Başımı yorgandan dışarıya çıkardım. Etrafı dinledim: Bir fare odadaki dolabın kapısını kemiriyordu.

Beni bu kadar telaşa düşüren şu fare imiş! Tekrar yorganı başıma çektim. Gözlerimi sıkı sıkı kapadım. Lakin mümkün değil bir türlü uyuyamıyorum: Tıkırtı devam ediyordu.

Zihnimde bu fare havasına muvafık besteler ayaklandı. Feûlün vezninde ne varsa hepsini fare bana anlattı, tekrar etti. Bir derecede ki bu geveze mukarrirden kurtulmak lüzumunu tekmil şiddetli hissettim. O zaman kararı verdim:

Adem Baba devrinden zamanımıza gelinceye kadar ahvâl-i mümâilede hangi tedbîre müracaat olunuyorsa onu ifa edecektim. Yanı başımda, yerde duran kunduralarımdan birini elime aldıktan sonra yatakta doğruldum. Dikkat ediyordum: Ses hangi taraftan geliyordu? Fakat bir fare kemirtisine cihet ta'yîn etmek.. O kadar gayr-ı mümkün bir şey ki.. Binâenaleyh bir nokta tasarladım, ve kundurayı fırlattım. Kunduram gitti.

Refikimin başındaki duvara çarptı, üstüne düştü. O kadar uzağa gideceğini tasavvur etmemiştim! Arkadaşım uyandı, fakat hiddetlenmedi.. Öteye beriye döndükten sonra tekrar uyudu.. Sonra fare yine o mutarrid âhengiyle takrîre başladı. Son derece kızdım: Tıngırtının devâmı beni pek müteezzî ediyordu. Bir derecede ki, diğer kundurayı fırlatmak mecburiyetinde bulundum. Bu sefer odadaki aynalardan birine tesadüf etti. Müdebdeb bir şangırtıdan sonra ayna parça parça olarak yere düştü..

Refikim yine uyandı; fakat hiçbir eser-i hiddet göstermedi.. Artık kendisini dördüncü bir defa daha uyandırmamak için, tekmil mezâhime katlanacaktım. Esasen fâre iyice/epeyce uzaklaşmıştı, yavaş yavaş. O sırada odadaki büyük pandül çaldı. Saydım: Saat beşti. Biraz sonra komşunun saati çaldı. Onu da saydım. Ve şimdi harikulâde bir kuvve-i sâmianın delâlet-i lütfuyla ne kadar saat tıkırtısı varsa hepsini işitiyordum. Refikimin yeleğinin cebindeki, benim masa üzerindeki saatler.. Hep bu zaman muhariplerinin mücâdelâtı, tik-takları beynime/bence bir top şiddetiyle aks ediyor/ediyordu. Ne kadar müddet geçti bilmiyorum. Ancak benim/beynim uyuşmuş, derîn bir yorgunluk. Bütün.. âsâbımı... istîlâ... etmekte.. bulunmuştu.

Âh kör şeytan! Bu sefer civardaki karakolda şiddetli bir "borazan" öttü: Traa raa raa!." Anlaşıldı. Uykudan ümidi kestim. Esasen pek susamıştım. Yatakta bir müddet döndükten sonra gayet iyi bir fikir sünûh etti. Kalkmak.. Bahçeye çıkmak.. Sigara tellendirmek.. Diğer taraftan bir roman mevzusu da zihnime tebâdür ediyordu: "Kedinin birisi o âna kadar îcrâ ettiği seyyiâtı affettirmek için tekmil, farelerle helalleşmek lüzûmunu hiss eyler. Bu muâmeleden sonra uzun bir seyâhat edecek, ve yolda kazandığı, helalinden ele geçirdiği gıdâların açlıktan ölmeyecek kadarını yedikten sonra üst tarafı aceze-i hayvânâta sadaka olarak verecekti. Bu gibi niyât-ı hâlisâneye teb'an işe başlar. Bir fare deliğine nazır bulunan odaya girer, delikten:

- Huu fare kardeşler:

- ...

- Huuu/Huu... Biçare mazlumlar..

- (içerden bir ses/İçlerinden birisi) Ne istiyorsun?

- Ben artık gidiyorum, helalleşmeye geldim... Ne ise uzatmayalım, Oldukça medîd bir muhâvereden sonra asıl ev sahibi bulunan farenin mümanaatına rağmen diğer genç fareler delikten çıkarlar. Kedi hüsn-i niyetini ibrâz zımnında odadaki minderin üstüne oturur, der ki:

- Ey benim sevgili farelerim, size şimdiye kadar ettiğim muameleden cidden müteessifim. Esasen sâika-i tabî'atle yapılan fenalıklar her hâlde şâyân-ı afv olmak lazım gelir.. Ancak bu muamelelerimle size nâfî' olacak birçun/birçok şeyler öğretmiş oluyorum. (Bu sırada delikten üç-dört fare daha çıkar. İçeride yalnız sâhib-i mesken olan fare kalır.) Bilirsiniz ki Cenâb-ı Hakk kedileri farelere musallat etmiş, birinin gıda-yı tabîî'sini diğeri teşkil eylemiştir. (Kedi kürsüden iner, fareler mütehayyir dinlerler..) Vâkıa, kânun-i tabî'ate karşı hareket etmek muvafık-ı nefsi'l emr değilse de artık beni dâima muazzep eden, vicdânıma karşı mes'ûl olmamak.. Vicdânımın benden talep ettiği nedâmeti, nedâmet-i samîmiyyeyi temin edebilmek için bugün bu/o mazlûm fırkanın beni affettiklerini şu son günlerimde ihtiyar kulaklarımla işitmek isterim. (Kedi bu aralık ağır ağır deliğe doğru gider.)

- Nasıl, affediyor musunuz?

Farelerden biri:

- Arkadaşlarım namına sizi temin ederim ki bu mufarakatınız bizi müteessir ediyor. Mademki şimdiden sonra kardeş gibi yaşayacağız.. gitmeseniz.. Siz bizim babamız olunuz.. Hep sizin emirlerinize tâbi' olalım. İstediğiniz tarziyeye gelince, onu içimizden şehit olanların ruhu size verecektir. O fare ruhları ki bugün bu mu'âhede-i dostânenin mübecceliyyetiyle şâdândır..

Fazla bir şey ilâve etmiyorum. Fare bana demin ne söylediyse aynen yazdım.. Onun için romanımın bu cihetini bir hakîkat olmak üzere kabul etmelerini kâri'în-i kirâmdan istirhâm eylerim.

Farenin mukâbelesi hitâma erdiği zaman kedi deliğin yanına varmış bulunur. Delikten içeri nasb-ı nigâh ederek odada bulunan ihtiyar fareye:

- Kardeş! Sen niçin gelmiyorsun?

- Ben buradan helal ettim. Hemen yolun açık olsun..

- Demek bana emniyetin yok, öyle mi?

Kedinin gözlerinde alâim-i hiddet nümâyân olur. Gadûbâne etrafına bakındıktan sonra meydanda bulunan fârelere hücûm eder. Hepsini boğar...

[Hisse: Ey genç fâreler.. Kürsüde, minderde oturup da samimiyetinden bahseden zâlim kedilerin sözlerine kapılmayınız.]

İşte romanımın mevzusu.. Tabii ki, buna birçok muhâverelerle iki fârenin muaşakasını ilave edeceğim.. Bu suretle romanım gayet hissî olur. Acaba refikime danışsam mı?! Hayır; uyandırmayayım!

Fakat nasıl giyinmeli? Kunduralar muhtelif noktalarda idi. Ehemmiyeti yok... Terlikler kifâyet ederdi. Yatakta doğruldum.. Elbiselerimi aramaya başladım. Cebimdeki kibriti arkadaşım almıştı. Ne ise, karanlıkta hepsini buldum. Yalnız, çorabımın teki kayıp.. Yataktan indim ellerimle yeri aradım. Biraz daha ötelere uzaklaşmış lazım geliyordu. Ve bir koyun gibi dört ayakla dolaşırken başımı şiddetle masaya çarptım.. Müthiş bir seda odada aksetti. Fakat hamdolsun refikim uyanmadı. Bir müddet başımı ovuşturduktan sonra yine tahribâta şürû' ettim: Bir iskemle.. Bir minder.. Bir iskemle daha.. Bir masa.. Bir minder.. Bir dolap.. Bir iskemle! Fakat otelin muhtelif eşyâsını buraya mı doldurmuşlardı..

Halbuki akşam odada bir iskemle ile bir minderden başka bir şey yoktu.. Nihâyetü'n-nihâye çoraptan vazgeçtim.. Yavaş yavaş doğruldum. Fikrimce kapıyı tasarladıktan sonra ağır ağır yürümeye başladım. Henüz iki-üç adım atmıştım ki karşımda karanlık bir cismin durduğunu gördüm. Yüreğim ağzıma geldi.. Korkudan nefes alamıyordum.. Geri gitmek istedim.. Ben geri gittikçe o da geriliyordu. İş anlaşıldı: Odadaki iki aynadan kırılmayanı imiş..

Lakin hangi tarafta idim. Kapı ne cihette kalıyordu.. Kırılan ayna hangisi idi?

Tekmil, bu muʿammâ-yı muhît içinde mütehayyirâne etrâfıma bakıyordum.. Artık bir duvar kenarı bulacaktım..

Ancak bu suretle kapıyı elde etmek mümkündü. Elimi etrafıma uzattım, bir şeyler yok.. Biraz öteye-beriye gittim. Nihâyet bir nokta-i istinâd buldum. Âheste âheste kenarı takip ederken başıma bir şeyin çarptığını hissettim: Koca bir levha omzuma çarptıktan sonra bir kömürcü arabası nezâketiyle yere düştü.. Ali (Bu arkadaşımın ismi idi.) kımıldandı.. Uykunun rehâvetiyle anlaşılmaz birtakım

kelimeler telaffuz ettikten sonra o uykusuna, ben de yoluma devam ettik.. Yolda üçüncü bir mindere daha çarptım..

Gürültü olmadı. Birkaç adım daha attım. Önümde hiçbir hâil yoktu. Şimdi bir asker metanetiyle yola devâm ediyordum. Dört-beş adım kadar henüz ilerilemiştim. Vücûdum şiddetle bir dolaba çarptı.. Ve sürâhi-bardak gürültüsü arasında arkadaşım var kuvvetiyle ğırdı/bağırdı:

- Yangın var!! Yetişin.

Her taraftan koşuştular.. Lambalarla içeri girdiler. Ben Ali'nin yanı başındaki dolaba çarpmışım, sürâhi devrilmiş.. Arkadaşım sucuk gibi ıslanmıştı.

Mark Twain

Resim: Mâzî ve Âti piyesinde Salâhaddin Bey rolüne çıkan artist.

ARZ-I İ'TİZÂR

Geçen haftaki nüshamızın on ikinci sayfasında bulunan karikatürün zîrine (Mâzî ve Ati Muharriri) denilecek iken sehven "Şehbâl" muharriri yazılmıştır. Ta'lîki olan zevatın aflarını temennî ederiz.

Kezâlik, 14ncü sayfanın ikinci sütûnundaki "Avrupa parlementosunun re'y-ü nisbetiyle tutulan" ibâresi "Avrupa mâliyyûninin re'y-ü tensîbiyle tutulan" şeklinde olacağı ma'al-i'tizâr tashîh olunur.

Hilal Matbaası – Vâsıf

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'ından muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası

olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmeyecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

Bir senelik i'tibâr edilen 54 nüshanın abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-ı Osmaniyye için posta ücretiyle berâber 65 kuruştur. Memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına derc edilecek mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba derc edilecek ilanın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

ULÛM-İ İKTİSÂDİYYE VE İCTİMÂ'İYYE MECMÛ'ASI

Karîben neşredilecektir.

Mecmû'a gayet nefîs bir surette [Hilal] Matbaası'nda tab' olunmaktadır.

Ayda bir kere neşrolunur. (100-150) sayfalık mecmû'adır.

Müdîr-i Sâhib-i İmtiyazı: Mehmed CÂVİD

Müessisleri: Ahmet ŞUAYB, Mehmet CÂVİD, Rızâ TEVFÎK

Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası hâl-i hâzırda en büyük bir ihtiyacımızın istîfâsına çalışacaktır. Meclis-i meb'ûsan müzâkerâtının kısm-ı a'zamını işgâl edecek olan mesâil-i iktisâdiyye, mâliyye, ictimâ'iyye hakkında bu mecmû'a milletin terbiye-i fikriyyesine hizmet edecek müessesât-ı mâliyyemizin kâffesinin hemen hepimizce meçhul olan târîhçelerinden, ticaret mu'âhedelerimizin mahiyetinden mülâhaza Osmanlı milletinin bugüne kadar kalın bir perde-i mechûliyyet altında kalmış olan hayât-ı iktisâdiyye ve mâliyyesinden ve bugünkü

doğmaya başlayan fakat büyük bir isti'dâd-ı tevsî' gösteren mesâil-i ictimâ'iyyesinden hacminin verdiği bir müsâ'ade-i vesî'a ile gayet mufassal olarak bahsedecektir. Mecmû'anın her nüshasında iktisâdî, mâlî, içtimai makâlât-ı nazariyye ve ameliyye, meclis-i meb'ûsân ve a'yânın mevzumuza dâir müzâkerâtı hakkında mülâhazât, ticaret odalarımızın mukarrarât ve müzâkerâtı memâlik-i Osmâniyye gazetelerinin mühim makâlâtı hakkında mütâla'ât-ı istatistikleri, bir aylık vukû'ât-ı iktisâdiyye, mâliyye ve ictimâ'iyyenin bir musâhabe-i mücmelesi münderic bulunacak, Avrupa'da ve lisânımızda bu mes'elelere dâir neşrolunacak âsârın mevzularından bahsedilecektir. Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası memleketimizin bu mesail ile tevaggul olan umum muharrirlerinin makaleleri ne küşâdedir.

Mecmû'aya derc edilecek her makalenin muharririne mutlaka ücret verilir. Ücretsiz makale derc olunmaz. Mecmû'a, ümûr-ı sarrâfiyye, mâliyye ve ticâriyye iʿlânâtı kabûl eder.

Senevî abonesi taşra için de İstanbul için de bir Osmanlı Lirasıdır. İstanbul'da abone olanların evlerine kadar gönderilir.

Selânik'te (Lover) ve (Bonmarşe) mağazalarında ve Hasan Efendi Kütübhânesinde.

İstanbul'da (Tanin) (Şûrâ-yı Ümmet) idarehanelerinde ve Köprübaşı'nda İpekçi Kânî Efendi'nin mağazasında abone kayd edilir.

Sayı 11

Adres: İstanbul'da Bahçekapısı'nda Kasabyan Han. Numara:6

DAVUL

Aded

11

Doktor Nuaym Hüseyin: Masaj Tabîb-i Mütehassısı.

Şehzâdebaşı'nda Hamdi Bey'in eczahânesinde bulunur.

***

Kiralık ve Satılık Hâne: Ayasofya'da Yerebatan Mahallesi'nde harem ve selamlık on beş odayı havi bir bâb hâne kirâlık ve satılıktır. Gezmek ve pazarlık etmek için idarehanemize

müracaat edilmelidir.

***

Satılık Köşk ve Bağ Mahalli: Kızıltoprak'da Tuğlacıbaşı Mahallesi'nde, istasyona beş dakîkalık mesâfede, üç dönüm bağ mahallinde beş odalı bir köşk satılıktır. Arzu eden zevat idarehanemize müraca'at eylesin.

***

Bahçekapısı'nda (Altun Fil) Kunduracı Mağazası: Süleyman Faik -

Kadın - erkek ve çocuklar için zarif ve dayanıklı ayakkabları füruht olunur.

***

Askerî ve Mülkiye Terzisi: Yusuf ZİYA

Yerli kumaşlardan olmak üzere zarif ve biçimli elbiseler imal etmektedir. Bi'l cümle karilerimize tavsiye ederiz. Fiyatlar dahî gayet ehvendir. İ'mâlât hânesi: Mercan Yokuşu'nda Numara 27.

Litoğrafya ile renkli ve fevkalâde san'atkârâne resim tab' ettirmek arzu eden zevatın kalıp yaptırmak üzere idarehanemize müracaatları tavsiye olunur.

Kalemkâr, kartonpiyerci, yaldızcı ve telvînâtcı müteahhidi, ebniye dâhil-i tezyînâtında pek çok tecrübe-dîde ve memâlik-i Osmâniyye'nin mebânî-yi cesîmesinde çalışmış, müteaddit şehâdetnâmeleri haiz meşhûr bir Osmanlı san'atkârı idarehanemize devâm etmektedir.

Hâne ve köşklerini ehven fiyatla zevk-i selîme muvâfık bir surette tezyîn ve telvîn ettirmek arzu eden zatın idarehanemize müracaatları!

Bayram Münâsebetiyle Neşrolunan
Nüsha-i Fevkal'âde
Fiyatı 60 Paradır
Çarşamba
31 Kânûn-i Evvel 324
Aded 11
Musavver
DAVUL
1326

Haftalık Edebî Mizah Gazetesi

1324

Anlayana Sivrisinek Saz, Anlamayana Davul Zurna Az.

TEBRÎK-İ ÎYD ve ARZ-I İ'TİZÂR

Davul Gazetesi, muhterem karilerine devr-i hürriyyetin ilk Kurban Bayramı'nı tebrîk ve te'hîr-i intişârından dolayı arz-ı i'tizâr eyler.

Ma'amâfîh, telâfî-i mâ-fât zımnında bu hafta gazetemiz, fazla sayfalar ve resimler ilâvesiyle fevkalâde olarak iki nüshası bir arada neşir ve buna mukâbil yalnız bu nüshaya mahsus olmak üzere fiyatını cüz'î bir mikdâr zamm edilmiştir. Bir de, atideki numaralarda münderecatın teksîr ve resimlerin birkaç renk üzerine imal edileceğini tebşîr eyleriz.

DAVULCUNUN MECLİS-İ MEB'ÛSÂNDAN TEMENNİYÂTI

Evlerimin önü deniz
Dinlenmiyor sözlerimiz
İnsaf idin ey meb'ûslar
Hâlâ akar gözlerimiz

Hilmi Paşa geldi gitdi
Rumili'yi alt üst itdi
Onu dürttü bunu itdi
Kapdı işte nezâreti.

Müfettişden vâli oldu
Hazîneyi pekçok yoldu
Fakat bir iş becermedi
Kurşun yedi hem...

Kırdı kurşun kemiğini
İncitmedi yüreğini
Şübhe itmem, saklamışdır
Bugünlere mevlâm seni

Nâzır Paşa pek kurnazdır
-Medhlerin hepsi azdır-
Cem'iyyete yaranarak
Sadârete çâre-sâzdır

Göstermesin o günleri
Mü'minlerin peygamberi
İnsâf eylesin bizlere
Meb'ûsların ey ekberi

Derdlerimiz bize yeter
Biri gelir biri gider
Kamil Paşa... ise
Hilmi Paşa ondan beter
Sivrisinek

DALGIN ŞÂİR

Monolog

Dün başıma ne tuhaf bir felâket geldi bilseniz! Vâkıâ, şimdi size bir şeyin hem felâket hem de tuhaf olması müsteb'ad görünür. Fakat işte bakınız, başıma gelen şeyin tuhaflığından ben bile kahkahalarla gülmek istiyordum da, kendim için bir felâket olması gülmeme mâni' oluyor. Âh, neler yaptım, neler yaptım!.

Durun hikâye edeyim:

Evvelâ size –kalp akçe kadar bâd-ı hevâ olarak- öğredeyim ki, efendiler, (eğilerek) bir şâirin karşısında bulunuyorsunuz. Şimdiye kadar ismimi işitmediğinize te'accüb buyurmayınız; çünkü ne gazeteler benim âsârımı derc ediyor, ne de ben yazılarımı kitap şeklinde bastırmak için para bulabiliyorum. Şu halde beni tanımak isterseniz fırsattan istifâde ediniz: (Yine eğilerek) Şâir "Gafleti" bendeniz!

Takdirkârlarım pek çokdur. Bu kesrete biraz da ben sebep oluyorum. Zîrâ nerede, sîmâsından münevver-ül fikr ve hassâs olduğu anlaşılan bir zat görsem, eş'ârımın mehâsin-i ma'neviyyesinden onu da lezzet-yâb etmek arzusuna galebe

edemeyerek mu'arefeye bir vesîle buluyorum ve ilk cümleyi o vesîleye hasretmeyi müte'akib, ikinci cümle ile sözü eş'ârıma intikâl ettiriyorum. Hattâ bu yolda müte'addid muvaffakiyetlerim vardır.

Meselâ bugün Boğaziçi vapurlarından birinin yan kamarasından bir zâbitle mu'ârefe peyda ettim. Ve derhâl ona eş'ârımdan bazılarını okumaya başladım. Zavallı zâbit o kadar mütehassis oldu ki yarım saat devâm eden Kasîde-i Askeriyye'min son mısra'ını,

"Çek kılıncı kalk da ta serhadde git!" sözünü irat ettiğim zaman dayanamayarak fırlayıp kamaradan çıktı. Lakin bereket versin, kılıncsız olduğı için bir şey çekmemiş ve vapurda bulunduğumuz için de serhadde gitmeye imkân görememişti.

İstitrât olarak bu kadar söz yeter. Artık hazır olunuz. Dünki sergüzeştimi naklediyorum:

Yazdığım şiirleri bir türlü gazetelerine derc etmeyen bütün sâhib-i imtiyâz ve ser-muharrirlerden pek müştekîyim.

Sanki birbirine zincirlenmiş gibi, biri çıkınca arkasından diğeri görünen yeni yeni hesabsız resâil-i mevkûteden birini -son tecrübe olmak üzere- tasarladım. Ve âsâr-ı şi'riyyemin enâfüsünden olan "Kurbağanın Nigâh-ı Âşıkânesi" ismindeki gazel ile "Devenin Endâm-ı Matbû'ı" unvânlı neşîdeyi tebyîz ederek idarehaneye bizzât götürmek için hazırladım.

Şekl-i hâricînin vereceği te'sirden istifâde maksadıyle, şu kıyafetimi ne kadar kâbil ise o kadar şıklandırdım, saçlarımı taradım, elbisemi süpürdüm, fesîmi kalıblattım, yolda berbere uğramayı unutmadım; hattâ idarehanenin önünde kunduralarımı boyatmaktan da çekinmedim.

Artık üsbû'i "Nev-Peyda" risalesi ser-muharririnin odasına girmek için cesaretten başka bir eksiğim kalmamıştı. Cesaretim ise, cevab-ı redd almaklığım ihtimâlini düşündükçe azalıyordu; beni baş muharririn odasına götüren merdivenin her basamağını çıktıkça, cesaretimin -sanki başka bir merdivenden- bir basamak indiğini hissediyorum. Lakin cesaret satın almak kâbil olmadığı için bakiyye-i mevcûd ile iktifâ etmek zarûrî idi.

Baş muharririn odası önüne geldiğim zaman, kapıyı açmadan evvel, bir kere kendimi yokladım: Bacaklarımdaki metanetin tükendiği, titremesinden anlaşılıyordu;

kalbimdeki metanetin azaldığı, dışarıya çıkıp kaçmak istiyor gibi, göğsüme tak tak urmasından belli idi; ellerimin metanetsizliği, kapıyı açmaya bir türlü uzanamamasıyle âşikâr idi. Yalnız arzumdaki metanet kalmış, iki şi'r-i nefîsimi matbû' görmek iştiyâki hiç kuvvetini kaybetmemişti.

Son cür'etimin yardımıyle kapıyı açtım. Baş muharrir, önündeki yazı masasının kâğıt yığınları arkasından lakayt bir nazarla bana doğru baktı ve bir şey söylemeden yine eğilerek meşgûliyetine devâm etti.

Siz olsanız bu hareketi istiskâl addederdiniz, fakat ben takdîs ettim görülmemekten bil' istifâde biraz nefes alıp içeriye müteennîyâne iki-üç adım attım.

Baş muharrire niçin bu ismin verildiğini bilmiyordum. Mutlaka, en câlib-i dikkat yeri başı olduğu içindir. Çünkü delil önümde parlıyordu. Hiçbir saç teliyle sâye-dâr olmayan şu parlak, yuvarlak ve cascavlak tepe, belki bir ma'nevî yanardağcık add olunabilirdi. Ve böyle ateşler yerine saçtığı âteşîn fikirlerin u'küs-i envârıyle ziyâdâr zannolunan bir mücellâ başın sahibi elbette "Baş Muharrir" olacaktı. Tevcîhimi o kadar mukanna' ve muayyen-dâr buldum ki gözlerimin önündeki kürre-i lem'a neşşârdan, bizim gazel ve neşîde hissesine fışkırabilecek bir cevab-ı redd kıvılcımından bilâ ihtiyâr titredim.

Artık müntazır-ı hitâb ayakta duruyordum. O halde geçirdiğim birkaç sanîyelik zaman bana asırlar imtidâdinde geldi. Eğer, ömrümün şu cinsten üzüntülü asırlarla uzatılmasını biri bana teklîf etseydi, belki yaşamak ihtiyâcıyle kabul ederdim. Fakat herhâlde hayatımın o parçalarını ayırır, ledey-i'l hâce dostlarım uğurunda fedâ etmek için birikdirirdim. Zirâ tatlı geçen hayata mahsûben fedâkarlık etmek insana bahalı oturuyor.

Hâh! İşte bizim mini mini yanardağ kımıldanıyor... Arkaya devrildi.. Ve altından bir insan yüzü göründü. Ama ne yüz! Sakal, bıyık, kaş kirpikten müteşekkil dikenli bir mahfaza içine gizlenmiş iri bir kestane gibi! Bu çalılığın derinliklerinde iki küçük parıltı, gözlerin mevkisini ihsâs ediyordu. Deminki yanardağın yanı başında bu gümrâh ormanın neşv-ü nemâsına şaştım.

O zaman kafanın niçin çırçıplak kalmış olduğunu anladım: Yüz, o kadar çok saç kapmış ki, kafa kendi nasibinden vazgeçmeye mecbûr olmuş.

Zihnim kadar pür herc-ümerc olan bu saç yumağının gayri mer'î bir tarafından kalın ve gür bir ses kükredi:

- Ne istiyorsunuz?

Tereddüd, mahcûbiyet ve şimdi de onlara inzimâm eden korkudan mürekkep, nâhoş bir halîta-i zehr-âlûd bütün vücûdumla beraber ellerimi de titretiyordu. İki şi'r-i nefîseme nişîmen olan zarfı cebimden çıkardım; hiçbir kelime telaffuzuna muktedir olamayarak baş muharrire uzattım. Zihnen pek meşgûl idim: Acaba baş muharrirler hep böyle sert mi olur? diye silsile-i tecâribime müstenid mukâyeseler tertip ediyordum ve gâlibâ, "Af ve şiddet baş muharrirlerin ilk meziyetlerini teşkil eder." hükmünü verecektim; fakat mukâyeselerimi bir netîceye îsâl etmeye vakit kalmadı. Yine o kalın ve gür ses yükseldi:

- Dâ'ire-i belediyyeye müracaat ediniz!

Dâ'ire-i belediyyeye mi? Ne demek istiyor? Odada başkası var zannıyle, bu söze etrafımda ve arkamda bir muhatap aradım.

- Size söylüyorum, efendi! Kâğıdınızı alınız ve bir daha îcâbât-ı nezâkete riâyetkâr olunuz!

Yırtılmış ve buruşmuş zarf ile mazrûf.

- Evet, mazrûf da beraber!. -Bana avdet etti. Ve önümde iri kestane tersine dönerek mini mini yanardağ tekrar parlamaya başladı.

Bu dakîkada ömrüm bir defa daha, üzüntülü bir asır daha uzadı. Ve bir an içinde yüz sene yaşadım: Dâ'ire-i belediyye!.. Îcâbât-ı nezâket!.. Lakin bu iki muammayı halletmeye bir lahzanın genişleyen istî'âbı kâfî olmayacağını anlayarak, daha uzun düşünmek için dışarıya çıkmak vücûbunu hissettim.

İzmihlâl-i tam hâlinde kendimi sokakta bulduğum zaman, geçenlerden birine bilâ ihtiyâr:

- Dâ'ire-i belediyye nerede?

Diye sormuştum. Bilmem ki dâ'ire-i belediyyede ne yapacaktım. Gâliba îcâbât-ı nezâket dersi alacaktım. Halbuki devâir-i belediyyede böyle bir ders açıldığını gazeteler yazmamıştı.

Ma'amâfîh, biraz yürüyüp de havânın serinliğiyle kendime gelince, dâ'ire-i belediyyeyi aramanın lüzûmsuzluğunu fark ettim ve odamın muhît-i inzivâkârîsinde derd-i derûnuma bol bol yanabilmek ihtiyâcıyle ikâmetgâhıma doğru hızlı hızlı yürüdüm.

Hücre-i mesâ'î olduğu kadar hücre-i âlâm olan odamda bir koltuğa yığıldım.

Koltuğun ihtiyarlamış yayları, bana vekâleten, cızırtılı bir enîn ile inledi; Ben de artık bu mûsikî-yi hazîne fazla bir nağme-i ızdırâb ilâvesine hâcet görmedim.

Her şeyden evvel iki şi'r-i merdûdümün buruşmuş sîmâlarını tesliye etmeye lüzûm vardı. Bu zavallı-zâde-i bî nevâmı -benim gibi ezilmiş bir halde- zarftan çıkardım. Melâmih-i vechiyyesindeki işmi'zâzât-ı kederi, dizlerimin üstünde ellerimin nevâziş-i müşfîkiyle tahkîkate çalıştım.

Lakin, hâlâ dâ'ire-i belediyye ve îcâbât-ı nezâket muammalarına bir çâre-i hâll bulamamıştım. Acâbâ şi'rlerimde nezâketsizce bir îmâ mı var? diye düşündüm. Bir kere yüksek sesle o güzel neşîdelerimi okumak istedim.

Fakat o ne?.. Hani şi'rlerim?.. Eyvâh!. Elimdeki kağıdda şu yazılı idi:

"Azîzim şaşkın ördek!

Bilirsin ki çokluk mangiz tutmam. Yine şu aralık rüzgâr gibi kofum. Rica ederim biraz uçlan!

Kafadarın

Gafletî."

Gözlerimin önünde birkaç defa şimşek çaktı; başımın üzerine bitmez tükenmez kaynar sular döküldü.. Ezildim… Mahvoldum..

Ve her şey anlaşıldı: Benim o mel'ûn dalgınlığım, teklîfsiz rüfekâdan birine yazdığım pusulayı yanlış zarfa koydurmuş. Biçare sermuharrir beni saygısız bir dilenci zannıyle dâ'ire-i belediyyeden taleb-i mu'âvenet etmekliğimi tavsiye ediyormuş.

Dün gece hep dâ'ire-i belediyye, îcâbât-ı nezâket rü'yâları gördüm.

Şimdi müteredditdim: Şâ'irliğe mi tévbe edeyim, dalgınlığa mı?

Aslına Mutâbıktır

Hândân

CİDDİ

Pangaltı'da resim ve eslihaya ait bir sergi açıldığını işittiğim vakit -ne yalan söyleyeyim- Osmanlıların sanâyi'-i nefîse husûsunda da istidat göstermekde olduğunu görerek kalbim azîm bir meserretle çarptı. Geçmiş zamanların yığın yığın bıraktığı sû-i telakkiyât içinde Osmanlıların kabiliyetsizliği hakkındaki fikr-i tezyîfin vücûdunu hissettikçe müteezzî kalmaktan hâlî kalmıyordum. Âh -diyordum- bizi bir

bıraksalar da bizi âdî gören, beceriksiz miskin bulan bed-bînlere kendimizi göstersek... Devr-i istibdâdde herkes his, fikrini sezdirmekten çekinirdi. Fakat serbest olursak cevher-i kâbiliyyetimizi göstermekten korkacak bir şeyimiz kalmaz.

Lehû'l hamd, berîki devir açıldı.. Târîhimizde bir inkılâb vukû'a geldi. Lakin serbest miyiz?.. Heyhât.. Biz çarşafların kalkmasını, âdât-ı milliyyemizin ayaklar altında çiğnenmesini isteyecek kadar iffetten, hamiyetten mahrûm değiliz. (Aramızda çıkacak bir-iki kötü müstesnâ. Çünkü bunlar beşeriyetin her safhasında ma'atteessüf meşhûd olabilir.) Biz terakkiyyât-ı medeniyyeden nasîbdâr olmak, terbiye-i fikriyyemize hizmet edildiğini görmek isterdik.. İstikbâle ait birtakım va'dlerle oyalanmaktayız. Ümitlerimizi yine o günler için saklarız. Lakin biraz da kadınlar düşünülsün. Biz çocuk değiliz ki ileride açılacak mekteplerden istifâdeyi düşünelim. Biz, bizim terbiye-i fikriyyemize hizmet edecek şeyler isteriz. Bunların içinde bugün yapılması kâbil olan şeyler bulunduğu halde bizi onlardan mahrum ediyorlar. Dedim ki sergiye birkaç âile arabalarla gittik. Orada asırlardan beri hukûkumuzu muhafaza uğrunda ecdâdımızın sarıldıkları, bugün kardeşlerimizin dest-i tahaffuzlarında bulundurdukları silahların o mukaddes âletlerin mâzîsini okumak... Bir de Osmanlı ruh-i san'atının vücûde getirdiği bedî'aları mütehayyir gözlerimizle görmek ümidi yüreklerimizi şişiriyordu. Fakat esef olunur.. Bize o muhterem, o âtî-nevâz mahallin kapalı olduğunu sergiye varır varmaz öğrendik.

- Hiç mi göremiyeceğiz? diye sorduk.

- Hâyır, dediler, kadınlara yasak!

- Bari bir gün de mi tahsîs etmediler? Bir saat de mi görmekten memnû'uz?

- Ne yapalım, emir öyle.

Ooh, biçare kadınlar.. Sizler evlatlarınızın, zevclerinizin, kardeşlerinizin, babalarınızın da bir eserini görmekten mahrumsunuz, siz dâima mahrûm..

Dâima bî nasîb kalacaksınız. İnkılâb sizi hüsrândan kurtardı zann etmeyiniz. İşte, görüyorsunuz ya bir sergiyi de ziyâret edemiyorsunuz, yine o aynı evlatlarımız veya kardeşlerimiz terbiye-i fikriyyemize bir darbe urarak: Hayır, oraya giremezsiniz, diyorlar. Çünkü kadınız.

Kimlere gidip hâlimizi anlatacağız. Bizi düşünmeyenlere karşı ne yapabiliriz. Daire daire, oda oda dolaşıp hakâret mi görelim? Görmesek bile bizim hâl-i mevkî'imiz böyle bir şeye müsâid midir? Sergiyi göstermiyen erkekler makâm-ı

resmîleri ziyâretimizden memnûn mu olacaklar?

Bir de bakınız, bu memnû'iyyet ile o va'dler arasında o kadar büyük bir tezâd var ki insan gözünü yumsa görür, tiyatroya, konsere gitmemize müsaade olunuyor. Sergiyi ziyâretten bizi meneden ne sebep var? Acabâ böyle bir sergiden edilecek istifâde ötekilerden aşağı mıdır? Yoksa bu hususta erkeklerden bir farkımız mı var?

Lütfen bu cihetleri îzâh ediniz. Ve bu âdî mu'âmeleyi kimlerin enzâr-ı dikkatine vaz' etmek lazım gelirse vaz' ediniz.

İmza Mahfûzdur

DAVUL:

Mütâla'at-ı sâlife cidden şâyân-ı takdîrdir. Birçok muhterem hanımlarımızın inkılâb-ı ahîre bizzât hizmet ettiklerini pek yakînden gördük. Böyle bir ziyâretten mahrûm edilmelerini hiç muvâfık bulmayoruz. Fakat büyüklerin nazar-ı dikkatlerini celp için ne yapmak lazım? Bu hususta biz de mütehayyiriz. Herhâlde bu ziyâret keyfiyeti evliyâ-yı umûrumuza – mesâil-i mühimme-i hâzıra kadar – tefekkürât-ı amîkaya meydan açmayacağını ümit ederek Harbiyye Nezâreti'nin bu hususta lazım gelenlere teblîgât-ı muktezîye ifa buyurmasına intizâr eyleriz.

DRAM

1 Perde ve 3 Fasıl

- İngilizce'den -

Perde açıldığı zaman Okmeydanı görünür. "Bir adam" elindeki talaşı meydanın ortasına getirir, bırakır...

1. Fasıl

(Talaşı ateşler)

"Bir adam çekilir."

2. Fasıl

(Talaş tekmil azametiyle yanar.)

"Şiddetli el şakırtıları."

3. Fasıl

(Talaş Söner.)

Züvvâr-ı kirâm, tiyâtrodan pek müteessir olmuşlar, münekkitler vâlehû hayret içinde kalmışlardır.

- Author Burhanettin Bey'e ithâf edilmiştir -

Toplu İğne

Resim: Konferansa doğru!

VUR ABALIYA

Şehir Mektupçusu:

Ahmet Râsim Bey'i tetkikten evvel, onun yerküre gibi her cihete nazır-ı kâbiliyyet-i elâstikîyyesi peşinde biraz tevekkuf etmek lüzûmunu hissediyorum. Eğer bazı tedâbîr-i ibtidâiyyeye müracaat etmezsek aynıyla idâre-i mahsûsanın pusulasız gemilerine benzeriz: Yolumuz kaybolur. İşte bunun için Ahmet Râsim Bey'in, mesela şâirliği üzerine (çünkü Ahmet Râsim Bey şairdir.) bir balmumu yapıştırmaklığıma müsaade ediniz. Zîra ancak bu suretle hareket ettiğimiz yeri bulmak mümkündür. Artık emin olunuz, bu bî-pâyânı içinde yolumuzu şaşırmayız. Binâenaleyh, tetkikata başlayalım! Ahmet Râsim'in hayatı yalnız müdafaa ile geçmiştir. Kendinden başka herkesin mühâcemâtına göğüs germiş, Dâru'ş-Şafaka sıralarında Ahmet Mithat Efendi'nin -Haliç suyu kadar tuzsuz- bir vekîli, Baba Tahir'in zîr-i bagalinde mâlûmât ve yevmî Servet'in bir müdâfi'-i hâsı, Nâcî mes'elesinde merhûmun vasî-yi kâbiliyyeti ve nihâyet son zamanlarda Sabah'ın mübeşşir-i muvaffakiyyeti olmuştu. Fakat î'tirâf etmeliyiz.. Bu dehânın nasîb-i ʿazameti Tahir'in tarlalarına aittir. Orada beyni bir mantar sür'atiyle tenemmüv etmişti. Ve işte Ma'lûmât sayfalarında o pek bülent tasavvur ettiği kürsî-yi hitabetinden halka taşkın bir bira köpüğü gibi mebzûl nasîhatlar ederken, beride yevmî Servet sütûnlarında yazdığı -bazen Acemin keten helvası kadar lezîz- hikâyeleri kâri'îni güldürürdü. Hatta bu vesîle ile karilerinden/kâri'ilerinden birinin iltifât-ı mâ'lûmuna mazhar olduğunu da kendisi ikrâr etmişti.

Hiç unutmam, bir kurban bayramı arefesi idi. Matbaadan:

"Cebinde bir Mecidiye yeki ve üç çâr-ı yek yüz on para var" mısra'ını okuyarak çıkıyordu. Kendisine tesadüf ettim. Müteessirâne, dedi ki:

- Şu'arâdan biri kurban bayramı yaklaşınca ağniyâdan birine bir kasîdecik

yazarak:

"Sana kurbân olayım, nerde benim kurbânım"

demiş de evinin avlusu mandıraya dönmüş. Ben o kadar yalvardım, bir uyuz keçi bile alamadım.

Bu da pek tabii idi. Çünkü Baba Tâhir muharririne para verecek zamanı bilir. Tam vaktinde aylığa mahsûben i'tâ olunacak tek bir lira yok mu? Ve kader muciz te'sirler ikâ' eder ki..

Acaba bu defa nasıl meb'ûs olamadığına bakılırsa yine bir keçi boğazlayamadı zannederim.

Fakat o ne? Bir balmumu daha... Bu da diplomatlığı üzerine (çünkü Ahmet Râsim Bey, Bismarck gibi bir diplomattır.) yapıştırılmış. Gâliba bu cevvâllikte bizden evvel dolaşan müdekkikinin eserleri. Görüyorsunuz iş karışıyor. Devâm edemeyeceğim. Affınızı temennî ederim.

Cuma 19 Kânûn-i Evvel 1324

Toplu İğne

Resim: ...

Resim: Yaşasın Uhuvvet!

Resim: İnmem de inmem..

MİSAFİRİM

- Af edersiniz, diyordum, sizi bu kadar mukassî.. Bu kadar soğuk bir eve getirdiğimden dolayı affınızı temennî ederim.

Filhakîka, münâsebetsizliğin büyüğü bende olmuştu:

Cumartesi akşamı Kartal'a gidiyordum. Geçen Pazar köşke naklettiğim kütübhânemden, bayramda meşgul olmak için birkaç felsefe kitabı alacaktım. Vagonda karşımda bir zat bulunuyordu. Bir müddet birbirimize, tanışmak arzu eden iki yabancı nazarlarıyla baktık. Sonra o, cebinden Davul'un son nüshasını çıkardı. Benim "Uykusuz Gece"'yi okumaya başladı. Epey vakit okudu. Gâliba hikâyeyi ikmâl etti de!. Ve bir aralık bana bakarak dedi ki:

- Davul'u okuyor musunuz?

Bu hitap muhâveremize esâs teşkil etti. Beğendiği hikâyenin muharriri olduğumu söyledim. Bu tesadüften son derece memnûniyyet gösterdi.

Arkadaşım İzmid'e gidiyor. Bayramı orada geçirmek arzusunda imiş. Ben rica ettim:

- Bu gece bende kalınız. Evde kimseler yok. Size odamı, kütübhânemi, albümlerimi göstereyim. Rica ederim, beni kırmayınız!

Benim bu ısrarlarım üzerine kabul etti. Binâenaleyh, Kartal'da indik. Misâfirimi doğruca köşke, ta odama kadar götürdüm. Ona müzeyyen ciltli kitaplarımı, zârif albümlerimi gösterdim. Yarım saat kadar görüşmüşüz; fakat hava serindi. Bu sebepten biraz soğuk hissediyorduk.

- Siz odada oturunuz. Kütübhânem tamamıyla emrinize âmâdedir. Bana müsaade ediniz! Bizim Sütçü Veli'nin evine kadar gideyim. Onun muâvenetiyle bir ateş yakalım. Süt, çay içeriz.

- Pekâlâ!

Bunun üzerine ayrıldım. Ben iki elimi sol koluma muâdil tutarsam, emin olun ki Sütcü Veli de Kartal'daki sağ kolumdur. Bizden birkaç yüz adım ötede kâin kargir bir evceğizde oturur. Kable't-Temmûz, Kartal'ın tekmil ahrârı: Müezzin vekili Afacan Hâfız, Keresteci Mişel Efendi vesâire hep oraya toplanır, istibdatın mezâliminden kurtulmak için tedbirler düşünürdük.

Hiç unutamam! Bir akşam yine böyle düşünüyorduk. İçimizden biri tuhaf bir proje çizdi: Şaban'ın on beşinde zât-ı şâhane, hırka-i saadete giderken Mişel Efendi dükkânında ne kadar kerestesi varsa ma'vnalar vâsıtasıyle güzergâh-ı hükümdârîye sevk edecek... Orada ma'vnaların hepsi birden batırılacak… Keresteler su üzerinde kalacak… Bu suretle rakûb-i hümâyûna mahsus sefîne ilerlemiyecek... Her taraftan ahâlî, Sütcü Veli de berâber, tahtalar üstünden yürüyerek sefînenin yanına gelecekler. Padişâha, zâlimlerin halinden bahs ve kânûn-i esâsînin iadesini istirhâm edecekler. Bu suretle hürriyet alınacak.

Bu plan Veli Ağa'nın o kadar hoşuna gitmişti ki serîn durmak için evinin önündeki, asırlardan beri birkaç batnın harâret-i ateşini teskîn eden kuyuya sarkıttığı sütten -karınlarımızın tok bulunmasına rağmen- birer bardak ikram etti. Her ne ise. Kulübeye yaklaştığım zaman bağırdım:

- Veli ağa!.. Veli ağa!.

- ...

- Veli ağa!..

İçeriden bir kadın sesi:

- Yok beyim! Kurban satmaya İstanbul'a gitti. Pazar'a kadar gelmiyecek!

Bu haber beni pek müteessir etti. Çaresiz geriye döndüm. Misafirim mükedder görünüyordu. Omuzuna hafîfce vurarak -hızlı vurmak her ne kadar câlib-i harâret ise de münasebetsiz kaçacaktı- dedim ki:

- Veli ağa yokmuş.. Ne yapalım.. Kendi işimizi kendimiz göreceğiz. Cesaret... Cesaret..

O, söz söylemiyordu. Lambayı yaktım. Felâkete bakınız ki bizim lambanın makinesi yeni çıkan tüllülerden. Yirminci asrın târîh-i ihtirâ'ı için büyük bir leke olan bu makineyi kullananlar, daha doğrusu kullanmaya teşebbüs edenlerin ne kadar müşkîl bir mevkide kaldığımı teslîm ederler:

Biraz fazla açtınız mı odanız kurumdan (kibr-i ʿazamet ma'nasına değil, gaflet buyurulmaya.) bir örtüye bürünür. Kısarsanız karanlık olur. Bu hallere sebebiyet vermemek isterseniz - herhâlde mübtezel bir ziyâya katlanmak şartıyle- bir lokomotif makinisti gibi elinizi vidadan, gözünüzü fitilden ayırmamalısınız.

Hatırlıyordum. Arabalıkta bir miktar yonga vardı. Onların hepsini matbaha götürdüm. Gaz ibriği orada idi. İçindeki suyu gaz zannıyle yongaların üzerine dökdükten sonra kibriti tutuşturdum.

Hay kör şeytan! Bir türlü yanmıyor.. Güç hâl ile yakabildim. Fakat ıslak odunlar pek sönük... pek harâretsiz yanıyorlardı. Ateşin üzerine bir guğüm su koydum. Tamam iki asır uzunluğunda geçen kırk beş dakika hitamında ateş kısmen yanmış.. Su kısmen ısınmıştı. Misâfirimi daha ziyade bekletmemek için çayı haşladım. Bir okka ekmek kestim. Sonra doğruca misâfirimin yanına giderek:

- Buyurunuz, dedim, çay hazır!

O, soğuktan mütemâdiyyen titreyen vücûduyle beni ta'kib etti. Matbaha girdik. Ben en son felsefe nazariyyâtının tatbîki zımnında ona sıcak memleketlerin ahvâlinden, harâretin şiddetinden bahsediyordum. Esasen ateş yarı sönmek üzere, çay soğuk, misâfirimin elleri mosmor idi. (Bilâhere işittim, o akşamki felâketi herkese anlatarak beni tezyîf etmiş, şu insanlar ne nankördür!)

Çaydan sonra en birinci işimiz, donmamak için ısınmak oldu. Haddizâtında, refikim memnûn görünmek istiyordu. Ben ise arefe gününden sevinen çocuklar gibi içimden gülüyordum. Şu misâfirlerin elinden neler çekilir.. Hânenize ayak bastılar mı tekmil lezâiz-i dimâğiyye ve mi'deviyye(!) lerini tedarike, ihzâre mecbursunuz. Yazın köşkünüzün en serîn.. Kışın konağınızın en mahfûz kısmını onlara hasretmelisiniz! Siz beri taraftan bin müşkülâtla ihzâr ettirdiğiniz yemeklere mukâbil, onlardan bir tebessüm.. bir eser-i memnûniyyet beklersiniz. Misâfirlik hayatı ömr-i beşerin lezîz ve tenbel dakîkalarını teşkil eder. İ'tinâ ile döşenmiş bir salonun yaylı bir kanepesine otururlar; bazen müstehzi nazarlarla duvardaki tablolarınızı süzerler. Hemen cenâb-ı hakk cümlemizi bunlardan masûn ve mahfûz buyursun.

Ve işte bu mutala'ât arasında misâfirimin ma'rûz olduğu rahatsızlığı, tekmil ev sahipleri namına bir intikâm gibi telakkî ediyordum.

Arkadaşım da mürefekkirdi. Böyle bir eve bir daha gelmiyeceğine yeminler.. nezîrler mi ediyordu, kim bilir?!

- Nasıl, yatar mısınız?

- Hay hay! dedi, ve yerinden kalktı.

- O kadar isti'câl etmeyiniz, dedim, evde hizmetçi bulunmadığı için yatağı ben yapacağım.. Siz burada oturunuz..

Misâfirime tahsîs ettiğim odaya çıktım.

Oda değil, dondurma kutusu idi. Güçlükle yatak-yastık buldum. Evde ne kadar örtünülebilir şeyler varsa hepsini yorgan şekline ifrâğ ettim. Ve bir müjdeci sür'atiyle matbaha koşarak:

- Yatağınız hâzırdır buyurunuz! dedim.

Yukarıya çıktık. Ona yatağını gösterdim. Soyundu ve yattı.

O gece oldukça kar yağmıştı. İrtesi gün kalktığım zaman ilk işim misâfirimin odasına çıkmak oldu. Biçarenin gözleri faltaşı gibi dışarıya uğramış, dudakları morarmıştı. Giydirdim. Esasen İzmid trenine on beş dakîka vardı. Misâfirimi istasyona kadar teşyî' ettim. O vagona girerken ta bâlâya yazdığım sözleri söyledim ve sonra ilave ettim; dedim ki:

- İnşallâh yine buyurunuz.

Mark Twain

KARİLERİME:

Geçen haftaki "Uykusuz bir gece" ser-levhalı makalemde musahhihin adem-i dikkati, yazımın fenalığına inzımam etmiş. Birçok yanlışlık kaldığı gibi bazı irtibâtsızlık da vücut bulmuş. 11. Sayfanın 1. kolonunun sondan 4. satırındaki "zetülerin" kelimesi "dakîkaların" olacak. Yine aynı sayfanın 2. kolonunun 13. satırında "bir derecede ki bu geveze muzırdan" fıkrası "bu geveze mukarrirden" şeklinde. Ve 12. Sayfanın 1. kolonun 13. satırı sonundaki "bence" kelimesi "beynime" suretinde tashîh edilecek. Sizlere rica ederim elinizdeki gazeteleri sûret-i muharrere dairesinde tashîh buyurunuz. İmzamın ahlâfına birtakım münâsebetsiz.. düşük yazılar bırakmasına vicdanım kâil olmuyor. Kabri nûr olsun, İzzet Efendi merhum, bize derdi:

- Evlatlarım! Hüsn-i hatt her şeyden ziyade insana lazımdır. Düşününüz ki en ufak imtihan iki satır yazıyla başlar.

Mim. Te

UŞŞAKÎZADE HÂLİD ZİYA BEY

Kemâl'lerin, Hamit'lerin, Sezâî'lerin hâkimiyyet ve saltanat-ı edebiyyesine karşı rüfekâsıyle berâber ilm-i güşâ-yı istiklâl olan Hâlid Ziya Bey, Edebiyyât-ı Cedîde'nin, kırmızı üzerine beyaz yazılmış Osmanlı bayrağı rengîndeki kitaplarıyla son gazâ-yı edebîde ihrazının nam etmiş kahramanlardan biridir. Hâlid Ziyâ Bey, edebiyât-ı Osmâniyeyi giydiği en son dîbâlardan, taktığı en son hulliyâttan tecrit ederek, saçlarının iklîl-i zerrîni üstüne bir sabah yıldızı indirmiş, hüsn-i eserîsini onu üryân bırakacak kadar ince tüllerle kuşatmıştı. Hattâ biz, gençler, harem-i hayâtında mahbûs kalan kuvvâ-yi atşân tehassürümüzle, onun bir âyine karşısında tamamen soyduğu bihterler için ne kadar teşekkür etsek azdır. Edebiyatımızı o, en san'atkâr meşşâtalar kadar iyi süslemiş, kalplerin a'mâkında kumral saçları, saf bir altun gibi kararmamakta ısrâr eden âliyeleri, birçok diğer genç kızlarıyle, memlekette aşka karşı tahammülsüz bir aşk uyandırmıştır. Edebiyyât-ı Osmâniyye onun ellerinde o kadar nazikleşti, o kadar kesb-i rikkat etti ki birçokların, iddiâsına nazaran, bir Türk hanımından ziyade bir Pârisli nâzenin mişvârını iktisap ederek Türkçeyi istihkâr etti. Ve sarâhaten Fransızca konuşdu. Hattâ şimendiferleri yürütecek yerde bunu

beğenmeyerek yuvarladı. Onun elinde edebiyyât-ı Osmâniyye o kadar esîrî, o kadar hayâl-ü hiss ile mâlî oldu ki. Birinin iddiasına nazaran tahlîl ve tetkik edildiği halde, kelebek kanadları tutmuş gibi, münekkidin parmaklarında bir parça ğubâr-ı zerrinden başka bir şey kalmayacaktı.

Resim: Uşşâkîzâde Hâlid Ziyâ Bey.

Hâlid Ziyâ Bey'i bir de iş başında görünüz denilir, size şâyân-ı dikkat bir davette bulunmuş oluyorlar. İrşâd-ü delâletimi kabûl ederseniz size bu ziyârette refâkat edeyim: İşte, Halid Ziyâ Bey'in yakın zamanlara kadar işgâl ettiği dar, uzun oda. Girer girmez, gözünüz küçük bir kasa ile karşılaşacaktır. Hâlid Ziyâ Bey hayatı, amelî bir fikir ile takip eden akıllı bir muharrirdir. Yanı başında kasacığı bulundukça kendini hayatın bütün mehâlikine karşı mahfûz addeder. Kasanın içinde oturulmaz, fakat onun demir duvarları âdeta sizi ihâta ediyor, ve kâffe-i mesâibe karşı sizi müdafaa ediyor gibidir. "Kırk Para" namındaki hikâyesi, "İzdivac-ı Müteyemmen"'de bir düzine çocuk babası olan arkadaşına ikrâz ettiği liranın cebinde sızlaması, dünyânın hâkim-i yegâne-i fermânfermâsı olan paranın kıymet-i hakîkiyyesini ne kadar iyi takdir ettiğini size ispat eder. Fakat Hâlid Ziyâ Bey'i mesâib-i beşeriyyeye ağlamaz zannederseniz yanılırsınız, sizi te'min ederim ki Hâlid Ziyâ Bey'in bazen en mütehassis bir kalp ile, âlâm-ı beşeriyyeye karşı bir çocuk gibi ağlamak ister. Hayat nazarında baştan başa insanı şehkalarla ağlatacak muhavvif ve amîk bir fecî'adır. Bunu düşündüğü zaman, iki kolunu uzatarak bütün insâniyyeti der-âğûş eder, ve onun zavallı bir teslîmiyyetle göğsünün üstüne dayanan ser-i ma'lûlüne karşı için için ağlar. Sonra.. Sonra.. Dikkat eder ki zavallı bulduğu, âlâmına sızladığı bu baş, bin türlü ihtirâsâtın, desâyisin, müfteris, akûr bir hubb-i nefsin mahbes-i muzliminden, cidâlgâh-ı müdhişinden başka bir şey değildir. O vakit kuvvetleri kırılır, kolları gevşer, ve insanlar bu kolların arasından hazân-resîde yapraklar gibi dökülmeye başlar. Siz alay alay, Hotanto'ların, Qafir'lerin, Somali'lerin döküldüğünü seyreder, ona hak verirsiniz. Hâlid Ziya Bey kaç âşık-ı te'âlîyi kendi eliyle nâil-i visâl etmiştir biliyor musunuz? Odasına hangi edebiyât meraklısı girmiştir ki onu bir rütbe-i dehâ ihsânıyle taltîf etmesin. En evvel bu rütbeyi ihraz eyleyen Eylül muharriri Mehmed Raûf Bey'dir. Fakat Filozof Rızâ buna da yetişti. Şark hükümdârlarına mahsus bir maiyyet-i mutantana ile, arabî, fârisî beyitler okuyarak mûkeb-i hümâyûnunu ma'lûmâtın ordugâhına yerleştikten sonra,

bunlara dâhî mi denir, ayıbtır, susunuz dedi. Fakat Hâlid Ziyâ Bey dehâyı etrâfına ibzâl etmekte devâm etti. O biliyordu ki, bir adam odanızdan çıkarken kendisinden memnûn olursa, sizden de memnûndur. Ben ne kadar saf-derûnlar tanırım ki, o rütbeyi yalnız kendilerine verilmiş zannederek haftalarla yürüyüşlerini, bakışlarını değiştirmişlerdi, nihâyet bir gün zevcelerine, "kimde mavi boncuk varsa onu severim" diyen adama vâkî' olduğu gibi, mavi boncuğun, yalnız bir kişide değil herkesde olduğunu tahakkuk etti. Sonra, azîz karilerim, bunun, konuşurken nasıl bî-emân, nasıl füsûnkâr bir adam olduğunu bilir misiniz? Özü pek lisân için söylediği bütün iyi sözleri ancak Hâlid Ziyâ Bey hüsnünden nâdir-ü'z-zuhûr bazı adamlar ihsâs ve ilhâm etmiştir. Onun lisânı, son fenn-i harbde topların gördüğü vazife kadar mühîm işler görür. Duvarlarını hayât-ı hârîciyyeye karşı kal'alar gibi sedd-ü bend ederek burûc-i gayz ve kinini bu bulutlara kadar yükselten, bedbîn ve me'yûs kalpleri o lisânıyle iki-üç cümlede feth-ü teshîr eder. Semâ'-yı hâtırat ve hayalinize, onun bir hatasıyle birikmiş bulutları dağıtmaya mazalle-i his ü fikriniz üstünde bir yaz güneşi îkâd-ü işrâkine ekseriyâ iki-üç sözü kâfîdir. Bil ki, dilinin bu kuvvet-i i'câzkârı, eline kırıp-dökmek için fazla bir suhûlet ve emniyet bahşediyor, ondan memnûn olanlar, yalnız konuşanlar, okuyanlar; gayri memnûn olanlar da bunlardan başka sûret-i münâsebeti olanlardır.

Bazen küçük bir mübâhese esnâsında hâtıranıza, bir daha silinmemek üzere intiba edecek bir ta'rîf kayd-ü ilâve eder. Meselâ: Zekâ bir silsile-i cibâle benzer ki şâhikaları olduğu gibi uçurumları da vardır. Uçurumu en az olan zekâlardan biri onun zekâsıdır. Şâhikaları, birkaç iklîme penâh olacak kadar yüksektir. Evvelâ, zekâsının ekâlîm-i hârreye mahsus bir mıntıkası vardır. Burada Hindistân ormanlarında görülen bir mebzuliyet ve hayât-ü reng-ü nağme çalkanır kaynar durur. Biraz daha yükselir, mıntıka-i bahâr ve cenneti geçerek, tabî'atın nevhât-ı hüzn-i ebedîsini söyleyen rüzgarların üstünde uçuşduğu, vakûr ve gamdâr çam ormanları gelir ki, bu onun sizlere ketm ettiği ve karanlıklarında fena bulmuş emellerin tuyûf-i mâtemi dolaşan mıntıka-i kalb-i harîmidir. Yalçın kayalar, çıplak, ve yalnız bir iklîmin ârâm-gâhı olan, başlarında ebedî karlar, ebedî bir mevt-ü uzlet duran asıl şâhikalar ise onun fecâ'at-i hayâta, ummân-ı esrâr-engîz fenaya karşı dönmüş, rûh-i felsefesi, rûh-i nâlânıdır.

Resim: El-amân Bu Gazetecilerden!!

Ben kaç defa odasından, onun, bir menşûr kadar rengârenk, dil-âşûb, sihr-âmiz lisanıyle hayât-ı hakîkiyyeden uzaklaşmış, başımda bir parça dumanla dışarı çıkmıştım. Hâlâ düşündüğüm vakit, a'mâk-i kalbimden o dumanların yavaş yavaş tüterek cevf-i kalb-ü fikrimi istîlâ ettiğini duyarım.

Hasat

KÜÇÜK MUHÂVERELER:

- Birâder! Mahdûmu nazıra götürdüm; bir yere yerleştirilmesi için rica ettim.

- Ne dedi?

- Ne diyecek, hangi mektepten me'zûn olduğunu sordu.

- Akıllıya bak! Mektepten me'zûn olsaydı rica eder miydin?

***

Niçin rütbeler terk olunuyor da memuriyetler olunmayor?

- Biri kîseyi boşaltıyor, diğeri dolduruyor da ondan.

***

Mustantık Huzurunda:

Mustantık: - Evvelâ vurdun; sonra da nesi var nesi yoksa hepsini aşırdın öyle mi?

Mücrim: - Tabî'î.. Kâide-i nezâket îcâbınca evvelâ vurulur, sonra girilir. Bunu bilmiyecek ne var?

***

Baba ile Oğul:

- Baba! Kaç tarihinde doğdun?

- 1288

- Maşâllah... Yaşı ne vakit bitireceksin?

- Hani fener?

- İşte!

- Mum yok!

- Fenersiz sokağa çıkmak memnû' deniyor. Mumdan bahseden var mı?

***

Mâziye Âid

Seylan Adası'nda hükümdârlara hiçbir vasıf izâfe olunmaz. Ancak huzurlarında bir şeyden bahsedilirken sıfat-ı âdemiyetten bi't-tecerrüd hayvâniyet iktisap kılınırmış. Meselâ:

Kral: - Nereden geliyorsun?

Teb'a: - Köpeğiniz filan yerden geliyor.

- Kaç çocuğun var?

- Dişi köpeğinizin beş.

- Garip Âdetlerden -

***

Davul:

Bizde de bunun tamamıyla zıttı, karşımızdakini insanlıktan değil, zî ruhluktan tecrit ederiz.

Paşa Hazretleri: - Oo.. Maşâllah, görüşemiyoruz.

Bendegândan Biri: - Hâkipâyi devletlerine ziyârette ki...

Resim: A'yân Namzedlerinden Biri.

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'dan muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmeyecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

Bir senelik i'tibâr edilen 54 nüshanın abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-ı Osmaniyye için posta ücretiyle berâber 65 kuruştur. Memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına derc edilecek mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba derc edilecek ilanın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

ULÛM-İ İKTİSÂDİYYE VE İCTİMÂ'İYYE MECMÛ'ASI

- Birinci Cüz'ü Neşredilmiştir -

Mecmû'a gayet nefîs bir surette [Hilal] Matbaası'nda tab olunmuştur.

Ayda bir kere neşrolunur. (100-150) sayfalık mecmû'adır.

Müdîr-i Sâhib-i İmtiyazı: Mehmed Câvîd

Müessisleri: Ahmet Şuayb, Mehmed Câvîd, Rızâ Tevfîk

Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası hâl-i hâzırda en büyük bir ihtiyacımızın istîfâsına çalışacaktır. Meclis-i meb'ûsan müzâkerâtının kısm-ı a'zamını işgâl edecek olan mesâil-i iktisâdiyye, mâliyye, ictimâ'iyye hakkında bu mecmû'a milletin terbiye-i fikriyyesine hizmet edecek müessesât-ı mâliyyemizin kâffesinin hemen hepimizce meçhul olan târîhçelerinden, ticaret mu'âhedelerimizin mahiyetinden mülâhaza Osmanlı milletinin bugüne kadar kalın bir perde-i mechûliyyet altında kalmış olan hayât-ı iktisâdiyye ve mâliyyesinden ve bugünkü doğmaya başlayan fakat büyük bir isti'dâd-ı tevsî' gösteren mesâil-i ictimâ'iyyesinden hacminin verdiği bir müsâ'ade-i vesî'a ile gayet mufassal olarak

bahsedecektir mecmû'anın her nüshasında iktisâdî, mâlî, içtimai makâlât-ı nazariyye ve ameliyye, meclis-i meb'ûsân ve a'yânın mevzumuza dâir müzâkerâtı hakkında mülâhazât, ticaret odalarımızın mukarrarât ve müzâkerâtı memâlik-i Osmâniyye gazetelerinin mühim makâlâtı hakkında mütâla'ât-ı istatistikleri, bir aylık vukû'ât-ı iktisâdiyye, mâliyye ve ictimâ'iyyenin bir musâhabe-i mücmelesi münderic bulunacak Avrupa'da ve lisânımızda bu mes'elelere dâir neşrolunacak âsârın mevzularından bahsedilecektir. Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası memleketimizin bu mesail ile tevaggul olan umum muharrirlerinin makalelerine küşâdedir.

Mecmû'aya derc edilecek her makalenin muharririne mutlaka ücret verilir ücretsiz makale derc olunmaz. Mecmû'a ümûr-ı sarrâfiyye, mâliyye ve ticâriyye iʿlânâtı kabûl eder.

Senevî abonesi taşra için de İstanbul için de bir Osmanlı Lirasıdır. İstanbul'da abone olanların evlerine kadar gönderilir.

Selânik'te (Lover) ve (Bonmarşe) mağazalarında ve Hasan Efendi Kütübhânesinde.

İstanbul'da (Tanin) (Şûrâ-yı Ümmet) idarehanelerinde ve Köprübaşı'nda İpekçi Kânî Efendi'nin mağazasında abone kayd edilir.

Sayı 12

Adres: İstanbul'da Bahçekapısı'nda Kasabyan Han. Numara:6

DAVUL

Aded

12

Doktor Nuaym Hüseyin: Masaj Tabîb-i Mütehassısı.

Şehzâdebaşı'nda Hamdi Bey'in eczahânesinde bulunur.

***

Kiralık ve Satılık Hâne: Ayasofya'da Yerebatan Mahallesi'nde harem ve selamlık on beş odayı havi bir bâb hâne kirâlık ve satılıktır. Gezmek ve pazarlık etmek için idarehanemize

müracaat edilmelidir.

***

Satılık Köşk ve Bağ Mahalli: Kızıltoprak'da Tuğlacıbaşı Mahallesi'nde, istasyona üç dakîkalık mesâfede, dört dönüm bağ mahallinde beş odalı bir köşk satılıktır. Arzu eden zevat idarehanemize müraca'at eylesin.

***

Bahçekapısı'nda (Altın Fil) Kunduracı Mağazası: Süleyman Faik

Kadın erkek ve çocuklar için zarif ve dayanıklı ayakkabıları füruht olunur.

***

Askerî ve Mülkiye Terzisi: Yusuf ZİYA

Yerli kumaşlardan olmak üzere zarif ve biçimli elbiseler imal etmektedir. Bi'l cümle karilerimize tavsiye ederiz. Fiyatlar dahî gayet ehvendir. İ'mâlât hânesi: Mercan Yokuşu'nda Numara 27.

***

Litoğrafya ile renkli ve fevkalâde san'atkârâne resim, ilânât vesaire tab' ettirmek arzu eden zevatın idarehanemize müracaatları tavsiye olunur.

***

Kalemkâr, kartonpiyerci, yaldızcı ve ebniye telvînâtcı müteahhidi

Ebniye dâhil-i tezyînâtında pek çok tecrübe-dîde ve memâlik-i Osmâniyye'nin mebânî-yi meşhuresinde çalışmış, müteaddit şehâdetnâmeleri haiz meşhûr bir Osmanlı san'atkârı idarehanemize devâm etmektedir.

Hâne ve köşklerini ehven fiyatla zevk-i selîme muvâfık bir surette tezyîn ve telvîn ettirmek arzu eden zevatın idarehanemize müracaatları!

***

Satılık Motor:

Ufak fabrikalar ve matbaalarca istimale elverişli altı bargir kuvvetinde metîn ve basit petrol ile hareket eder bir motora ihtiyacı olanlar idarehanemize müracaat etsinler.

Çarşamba
7 Kânûn-i Sâni 324
Aded 12
DAVUL
Haftalık Edebî Mizah Gazetesi

Resim: Roma'da;

- Yeni Gazete.. Yeni Gazete diye sayıklıyor. Acaba İstanbul'daki nişanlısının ismi midir?

KÜÇÜK MUSÂHABE

Bugün size dereden tepeden bahsetmek için kendimde bir şevk duyuyorum. Acabâ kabînenin idâre-i ma'lume-i hükûmette daha metîn temel etmesinden midir? Yoksa bir idâre kandili kadar sönük nazarlarıyle memâlik-i Osmâniyyeyi tenvîr eden Kâmil Paşa'nın siyasiyyât-ı umûru mechûliyyetler, karanlıklar içinde uyutmak isterken meclîsin bir suâl-i nagehânîsi üzerine, dudaklarını kıpırdatarak mütevekkil bir bakışla, bütün icrâât ım işte bu kağıdta diye uzattığı Fahriyye'nin te'sîr-i füsûnkârisi mi beni bir bayram sevinciyle el çırpmak ve aynı zamanda muttasıl hevâiyâttan bahsetmek hevesine düşürüyor. Hevâiyâttan bahsedeceğim, değil mi? Öyle ise size kabînenin bekâsından, meclisin i'timâdından bir musâhabe açayım.

Musâhabemi bütün ârzû-yı kalbime rağmen kısaltmak, bir oda kadar vüsatsız ve meselâ meb'ûsân dairesinin matbuat locası kadar dar mahdûd bir daire içine sıkıştırmak mecburiyetindeyim. Matbuat locası... Basık bir tavan altında insanın ikametini, fikrini ve huzurunu tazyîk eden âh o bir avuç ki beş parmağa (Şûrâ-yı Ümet, Yeni Gazete, Sabah, İkdâm, Tercümân-ı Hakîkat) me'vâ olan daire... Bir kere bu beş parmak o avucun içini işgâl etti mi hangileri zaîf ise onların peyda ettikleri aralıktan başka bir menfez bulamazsınız. Biraz da beceriksizseniz artık görmemeye ve işitmemeye mahkum kalırsınız.

İşte böyle yine her taraf işgal edilmişti. Bir sürü züvvâr ve sâmi'în-i kirâm (Matbuat ehlinden bahsediyorum) akın akın geliyor, birbirine omuz vererek yahut yekdiğerinin omuzunun fevkinden traşlı-traşsız, sakallı-sakalsız çenelerini uzatarak iltisâk suretiyle cereyân-ı kelâmdan hisse-yâb olmak istiyorlar. Kâmil Paşa'nın beyânâtından, Avrupa vekillerini kıskandıracak parlaklıkta mevâ'id-i icrââte sıra geldi mi, mevzûn, gayri mevzûn çırpınan ellerin delk-ü temâsından harâret ziyadeleşiyor. Cereyân-ı kelâm kuvvet kesp ediyor. Tabî'îdir ki bunu kabul edecek bobinlerde de bir ra'şe, bir hareket beliriyor. O zaman önden arkaya doğru bir temevvücdür gidiyor. Sandalyeler gıcırtısı, saç-sakal hışırtısı, ve konfidanların

fısıltılarından mürekkep bir aks'ül-amel olurken arkada bulunup da sağ eliyle öndekinin omuzuna ve sol elinin ayasıyle de tavanın düzlüğüne ittikâ edenler kabînenin sukûtundan müthiş bir sukût korkusuyle tepeden tırnağa kadar sarsılıyor. O zaman tavandan bir kayış inmesine intizâr edenler, var kuvvetiyle öndekinin sırtını göçertenler ve daha neler... neler...

Vaktâ ki başvekîlin vekîli kabînenin icrâât-ı sâbıka ve müstakbelesini sâmi'înin enzâr-ı hayretine mutantan bir ifade ile arz etti. Uyuşuk a'sâbının verdiği tatlı bir rehâvet içinde meclis, kabîneden bir mes'ele mi istîzâh, yoksa bir sahîfe-i rengîn şiir ve edeb mi talep edilmiş olduğunu fark etmeyerek "Yaşasın Kamil Paşa" diye haykırdı. O zaman hareketten müteessir olan kitle-i matbûʿât bu velvele-i takdîrâttan ve "şakşaka-i" eyâdîden büsbütün sarsılarak birbirinin üzerine yığıldı ve öndeki hâilin sukûtü üzerine yaprak yaprak *Tanin*'in mücâhid sütûnu Hüseyin Cahit Bey'in üstüne düştü. Tabiidir ki biçare mücâhid o kağıdların arasında, diğer meb'ûsların Fahriyye'nin nüfûzu altında bunaldığı gibi bunaldı.

Bu suretle kabîne i'timâd kazandı. Ne olacak, şarklı değil miyiz.. Hepimiz şâiriz. Bir va'd ile aldanırız; bir parlak terkibe mevcûdiyyetimizi fedâ eder gideriz. İşte ben de haykırıyorum: Yaşasın Kamil Paşa!

BİR YUNANLININ RÜ'YÂSI

Tepebaşı civârının basık meyhânelerinin birinde iç tarafta.. Îri şarab fıçılarını siper alarak oturan bir sürü mütefekkir ayyaş arasında şapkalı, keskin nazarlı biri vardı. Oranın sâhib-i hitabeti, Demosten'i o idi. Sâmiîni, belâgatine hayran kılacak bir selâset – nazm ile selsebîl kelâmı, çetin, sarp beyinlere isâle ediyor, ve bir taraftan da âb-ı hestîyi kadeh kadeh boşaltarak hamîr mevcûdiyyetindeki kuraklığı izâleye gayret eyliyordu. Her lafz-ı Yunânîsinden Aristo hayat buluyor, her cur'a-i câmından Cemşîd şâd oluyor sanılırdı.

Söyledi, söyledi, söyledi... İçti, içti, içti... Sonra artık ne lisânı rakîkinde kelâma iktidar, ne de batn-ı meşbû'unda katreye tahammül kalmayınca iki pâzû-yi kavînin gayretiyle "Yanko veled-i Aristo" bir kûfeye konularak Rum cemâatinden birinin dûş-i metânetine tevdî' edildi, gitti..

Yanko o kadarını biliyordu. Ondan sonrası kendisini yatakta bulmaktan ibâret bir mechûliyyet içinde kaldı. Çünkü uyuşmuştu.. Hayır, sızmıştı. Bir kalaycı körüğü kadar şişkin karnı teneffüsünde hulkûm-i vesî'ini harharalarla ötdürürken o kendi cinsinden perîlerin sunduğu câmı yine o gayri telâkten yuvarladığını bir aç tavuk hassâsiyetiyle hissediyor ve bir harâretli mırıltı île:

- Yetmez.. Dudaklarımdan nehirler akıtsın.. Buz gibi aksın.. Hele -gayri müteharrik elleriyle kalbini göstermek istiyerek- buraya kadar aksın... diyordu.

Latîf bir ses mûsikî gibi terennüm etti:

- Senin kalbin mi, dedi... Ona ben şifâ bulurum.

Şimdi nazargâhında bir ulu ma'bed tecessüm etti. Onu oraya götürdüler. Fakat nasıl? Onu bilemiyordu. Vücûduna, beynine, sesine bir dolgunluk geldi. Dayandığı mermer sütundan kör bir savt ile haykırdı:

- Geliniz, hepiniz geliniz!

Geldiler: Önde sınıf sınıf ruhban, sonra me'mûrîn-i hükûmet. Daha sonra ehl-i san'at.. Hepsine hitap etti:

- Ey Osmanlı(lı)ğın cüz'-i mühimi olan millet-i Rûm.. Evvelâ mâzînizi sonra hâlinizi düşününüz. Sizler en asîl bir nesilden indiniz. Ma'rekelerde şecâatiniz, beldelerde medeniyetiniz söylenirdi. O debdebeli hükûmetinizin enkâzı birçok çapulcunun binâ-yı saltanatını kurdu. Bizler o kûh-i ʿazametten böyle bir vâdî-yi acze düşecek gibi miydik?

Yunanîler... Yâ'ni ecdâd-ı izâmım kendi aralarında iğreti bir misafir gibi oturan Türkleri çok gördüler. Avrupa'ya sadâ-yı şikâyetlerini yükseltirken baygın, nâfîz bir nevha ile kasâid-i mâzîlerini de tekrar ederek o zamanki Yunan diplomatları, ve kendilerini Aristo'ların evlâd-ı ma'neviyyesi ve vâris-i hükûmeti addeden uzun saçlı feylesofları ğaşy ettiler. Hâsılı, tepindik, yaygaralar kopardık bu feryâdlar üzerine her taraftan bir çûş-u hurûşdur geldi. Memleketimizi kurtardık. Fakat siz, bilmem hangi akla hizmet ederek hâlâ hükûmet-i Osmâniyyeye sâdık kalmak istiyorsunuz? İşte, meb'ûs meselesinde görüldü. Size Yunânîlerden meb'ûs yapmak istedik, hattâ Arabistan'dan bile Yunânî meb'ûs çıkaracaktık, lakin sizinle uyuşmak kâbil değil ki..

Artık zannederim bu Girid mes'elesinde bize müzâheret edersiniz. Düşününüz ki Girid menfaatini takdir ediyor ve kendisi iltihâk etmek istiyor.. Siz de

bize mu'âvenete söz veriyorsunuz, değil mi?

Halk, zito diye bağrıştılar. Cem'iyyet-i muazzamanın dil-hırâşı onun uyuşmuş beynini sarstı.. Çapaklı gözlerini açtı.

Dışarıda Girid'in ilhâkına karşı toplanan Türk, Rum, Ermeni, Mûsevîden mürekkep halk, Bâb-ı Âlî'ye protesto için koşuşuyor ve "Türkiyâ'ya Zito!" diye bağrışıyordu. O zaman Yanko iki elinin var kuvvetiyle gözlerine basarak:

- As sto diyavolo diye haykırdı.

Dürbün

TÂRÎH-İ TABÎ'ÎDEN

Resim:

Sıpa: Posta terakkiyâtına bir zamîme olmak üzere celp edilen vâsıta-i sevk-i mekâtîb.

Resim:

Avrupa'nın son terakkiyâtından olup buraca dahî kabûl olunan usûl-i muzâ'afa.

(Büdce tanzîmi hususunda muhassenâtı mücerreb imiş.)

VUR ABALIYA

Dâhî-yi Edeb

Hiçti. Fakat her şeydi: Kamer kadar seyyar, rüzgâr gibi mütehavvil, kaknüs kadar ulvi, hayal kadar hiç!.. İklîm-i dehânın Himalaya Dağları kadar yüksek bir zirvesindesiniz: İşte dehâ-yi edeb. İsterseniz şerâ'it-i sâlifeye teb'an siz de yazınız; o zaman bir dâhî-yi edeb de siz olursunuz! Hattâ şimdiden ashâb-ı dehâ sırasına geçtiğinizi tebşîr edeceğim geliyor.. Fakat Hamit Bey gibi olabilir misiniz? Bu ciheti pek temin edemem: Çünkü "Divânelikler" herkesin harcı değil!! Abdülhak Hamit, o dehâ-yı muazzamını, kâffe-i zî-rûha teslim ettirmişti.

Bir yaz günü idi. Hayvanât-ı cesime-i muhtelifeden mürekkep bir tenezzüh fırkası Hint ormanlarının vâsi' dallarıyla sâyedâr olan bir lakın? sahiline gelmişlerdi. Programları mûcebince galiba banyo edeceklerdi; Fakat:

Hepsi dehşetle kaçtılar birden

O zuhûr iyleyince ormandan

Bu vaka onun canını sıkmıştı; kalktı ta Paris'e kadar geldi.

Bu müfarekat arzu ettiği tesirî îfa etmemişti. Çünkü gâm-a-gîn hislerin mahşer-i gurûbunu temin edecek olan "sebte danten"de- ne sebebe mebni, bilinmez bilinemez- bir hail vücut buluyor.

Reng ü resmi kasvet-efzâ-yı derûn.

Sonra peydâ oldu battal bir burûn!

Bir müddet sonra Hamit Bey'i aksâ-yı garbta görüyoruz, Londra'nın sisli seması/siması onun fezâ-yı şâiriyyetine kadar tesir etti.

Esasen en güzel şiir bir şey söyleyememek.. Mehâsin-i tabî'at karşısında mebhut kalmak değil midir.

İşte Abdülhak Hamit o zamandan beri o yolda şiir söylemeye başlamış; bir derecede ki...

Cumartesi 3 Kânûn-i Sânî 1234/1324

Toplu İğne

Resim:

- Mösyö bu da iyidir.

- Ben göndereceğimi bilirim.

MÂZÎ VE ATİ MUHARRİRİ[37]

Bir vücud tasavvur ediniz ki küçük, minyâtür – nasıl diyeyim? -adetâ çelimsiz, cılız olsun. Sonra bu vücuda iri bir kafa, çehrenin üçde ikisini teşkil edecek iri bir nâsiye, ileri doğru ve yumrulatmış parlak ve müterediddit iki göz. Büyük bir ihmâlin senelerden beri biribirine sararak kördüğüm ettiği bıyıklar arasında kaybolan yayık bir ağız ilave eyleyiniz. Mâzî ve Ati muharririni görmüş olursunuz.

Haydarpaşa ve Cağaloğlu taraflarında oturanlar mutlak bilirler. Çünkü hayatının pek uzun bir kısmını ya o hafta değişen yeni bir şimendifer ta'rîfesinin münasip saatlerini ezberliyen bir beyinle veyahut mütekarrib bir imtihanın kirli bir mektep defterine tesbît edildiği gözlerle trenlerde, vapurlarda, Bâb-ı âlî Caddesi'nde, Cağaloğlu'nun mekteplere tahsîs olunmuş muhît-i mâ'lûmunda geçer. Elli yaşındaki

[37] Resmi 9 ncu nüshamızdadır.

ihtiyar kıyafetine, kendisini uzaktan bir sakallıya benzeten uzun traşına rağmen gençtir. Beş yaşından beri mektebe gider. Esasen hayat onun indinde bir mekteptir; bu sebcbden müdâvimdir. Fakat çalışmak.. Ohh!. O kadar müziç bir şey ki!..

Onun bir gün mektepte bulunamaması müsteb'addir. Bir makine işliyememek için nasıl çarhı veya yayı kırılmak lazımsa, onun da mektebe gelememesi için ya bacağı veya ayağı kırılmak lazımdır. Çünkü hastalığa aldırmaz.

Edebiyâta merâkı vardır. Hattâ alel-usûl müntesibtir. Fakat bu zevki ilk defâ Vefa İdâdîsi'nde okunan cülûs kasîdelerinden kontaf/kontak? etmemiş.. Kendisi bir tiyatro "Aman"ıdır.. O, daima mekteplerin müşevveş dersleri arasında vakit bulmuş. Sara Bernar'lara, Jean Heiding'lere? koşmuştur. Fakat şimdi lüzûm görmüyor: Madem ki "Mâzî ve Ati" muharriridir.

Şıklığı sevmez, yarı beline kadar çamura bulanmış kalın paltosuna sarılmakla, yalnız, köprünün üstünde müvâzenesini kaybetmemek için bir baston taşımakla iktifâ eder. Pek dalgındır. Çok kere araba altında kalma tehlikeleri geçirir. Onun için evine biraz geç kaldı mı -bâ husûs sokaklarda otomobil görülmeye başladıktan beri- bir kaza düşünülerek mûceb-i merak olur.

Bundan birkaç gün evvel kendisine tesadüf etmiştim. O, yazdığı tiyatronun oynanmasından mütevellit gururunu takınmıştı. Beni görünce:

- Azîzim, dedi, tiyatromu görebildim!.

- ?!!

- Niçin ta'accüb ediyorsun? (Yoldan geçen otomobili göstererek) Bunlar bekâ-yı hayâtımun o kadar büyük düşmanı ki..

Hurdebîn

Resim: - Doktor bey beni bir muayene ediniz.

- (Muayene ederek) Tedâbir-i sıhhıyyeye tevessülünüz elzemdir. Binâenaleyh, duş yapmalısınız.

Resim: Doktor bey, duştan hiçbir fayda göremedim.

- Çok şey!.. Daima güneşde geziniz.

Resim: - Doktor bey güneşde gezdim. Gezdim.. Gezdim de ondan da hiçbir fayda görmedim.

- Olmaz şey!. Nasıl gezdiniz acaba?

- Nasıl olacak, şemsiyemi açtım.

- Hay Allah iyilik versin, tevekkeli değil şimdiye kadar iyi olacak ediniz. Şemsiyenizi terk ediniz.

- Hay budala hay! Şemsiye ile adam mı tedâvî olunur!..

MÜTEVEFFÂ FRANKLIN

"Öbürüsü gün yapabileceğiniz bir şeyi yârına bırakmayınız!"

- Mim . Nun -

Bu zat filozof tesmiye olunan adamlardan biri idi. Genç yaşından itibaren kendisinden sonraki çocukların hayât-ı mes'ûdânelerini morartılandıracak birtakım felsefeler yumurtlamaya başladı mı, en küçük harekâtı bile çocuklara model ittihaz olunur. Kendisi bir sabun tâcirinin oğlu idi. Fakat aldanmayınız. Buraya da bir müfsidlik sokmuştur; ne ki, size pederiniz:

- "Bak, bir sabuncu oğlu kadar olamadın!" desin.

Franklin bir fikr-i bed-hâhâneye teb'an, gündüz akşama, gece sabaha kadar çalışırdı. Guya gece ilm-ü cebir ezberlermiş. Ve ahlafa bıraktığı bu kadar felâket yetişmiyormuş gibi, bir de yalnız etmek (ekmek) ve su ile tağaddî eder; esnâ-yı taamı ilm-ü heyetle meşgûl olurdu. Franklin'in hayât-ı mühlikini bilen babaların evlatlarına hayf! Sad hayf!.. Biçare çocuklar! Her sözü masumluk devrinin birer bî-emân düşmanıdır. Meselâ çocuk on paralık fıstık aldı mı derhal pederi:

- "Evlâdım, Franklin'in sözünü tahattur et. Günde on paradan, senede doksan kuruş eder." cümlesini ihtâr edecek. Artık tabii, o fıstık çocuğa zehr olur.

Şayet dersine çalışırsa mükâfât yok. Çünkü Franklin bu ciheti de unutmamuş.

- Sa'yin en büyük mükâfâtı ilimdir.

Çocuk ziyade uyumayacak. Çünkü Franklin'in saçmalarından birisi de:

"Geç yat, erken kalk. - Olmak istemezsen ahmak."

Beyt bî vezindir. Pederim benim ahmak olmaklığımı istemediği için Franklin'in bu nazariyesine tatbîk-i muamele eder. Sabahları on birde kaldırırdı.

Filhakika şu Franklin, olur kepâzelerden değildir. Bir gün uçurtma uçuracak – fakat koca adam hiç uçurtma ile oynar mı? Derhal bir kurnazlık düşünür: Gökde yıldırım arıyorum, der. - ve uçurtmasının kuyruğu kendi gibi kopuk olduğu için evin anahtarını bağlar. Tesadüfe bakınız, bir yıldırım uçurtması üzerine düşer.. Hay başına düşseydi!..

Yine bir gün topaç çeviriyormuş. Vâlidesi görür.

- Ne yapıyosun Franklin? diye sorar. O, hiç eser-i telâş göstermeksizin cevap verir:

- Zamanı ölçüyorum..

Ne münâsebetsiz şey! Hiç topaçla zaman ölçülür mü? Onun babası ben olmalı idim!

Güya, günde on para ile bir saatlik yere gidermiş. Bugün size bir münekkit sıfatıyle söylüyorum: Vücûd-i beşer buna mütehammil değildir. Fakat Franklin oraları düşündüğü yok ki...

Benjamin Franklin, memleketi için mûceb-i fahr-u mübâhât olacak şeyler yapmıştır. Fakat aynı muvaffakiyeti elde etmek, aynı suretle çalışmaya tevekkuf etmez. İşte ben bu fikri, bu müziç fikri izâle için sûret-i muharrere dairesinde tenkîdâtımı yürüttüm. Çünkü emin olunuz Franklin'in fenalığını benim kadar nefsinde tecrübe eden olmamıştır: Pederim zengin idi: Fakat bu hâl bana küçüklüğümde sabun imaline mâni' olmadı. Çünkü Franklin çocukluğunda sabun yaparmış!

Sabahleyin erken kalkmak mecburiyeti vardı. Çünkü Franklin erken kalkarmış! Ve işte, ben bu suretle Franklin olmak için onun en hurde teferru'ât-ı ef'âline tatbîk-i hareket ederken -bakınız- ne oldum!! Benden ibret alınız ey Franklinperest babalar!!

Mark Twain

İLAN

Terkos Kumpanyasından:

İki seneye kadar celp edilecek olan filtrenin vürûduna kadar çamurlu su kullanmak mecburiyeti olduğundan temiz su istimal etmek istiyenlerle mikroptan hazer edenlere kontratolarını fesh etmek salâhiyeti verilmiştir. Fakat herhâlde

kumpanya müşterilerini meccânen nezafetsizliğe ve mikroba alıştırmayı ta'ahhüd eder.

- Bu kere bakteriyoloji mütehassıslarına ait

bir de daire te'sîs edilmiştir. Basil tetkikatında bulunanlara her türlü teshîlât irâe olunur. Hazır mikroblarımız vardır.

Bakteriyolojihâneden:

Terkos suyunu tahlîl etmek üzere bin efendiye ihtiyâc bulunduğundan ve bu hususta herkesin az-çok ihtisâsı olacağından ilk müracaat edeceklerin bilâ imtihân, kabulleri tekarrur etmiştir. Ancak emrâza müstaid olanların bu fedâkarlığı göze aldırmadan evvel en sağlam bir kumpanyaya hayatlarını sigorta ettirmeleri lazım edendir.

Davul:

Sıhhiye dairesi a'zasından birinin, hükûmetine verdiği raporda Türklerin emrâz-ı sârîyeye derece-i mukâvemetini kemâl-i takdîr ile beyân etmektedir. Nokta-i istidlâlîde Terkos suyunun bu hâliyle istimali yüzünden hastalığa tutulanların az zamanda ifâkatyâb olmasıdır. Aferin koca Türklere.. Cenâb-ı hak âfiyet ihsân buyursun..

***

Resim: Vezir Parmağı (Gazete ismi: *Tanin*)

***

Resim: Beşkardeş Tatlısı

***

Yeni Yemek Listesi

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam, Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî, abone senedlerinin ziyâ'ından muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde, emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir, Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya, ilk beş yüz abone beynlerinde

kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi, eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmiyecektir.

ŞERÂİT-İ İŞTİRÂ

Bir senelik i'tibâr edilen 54 nüshanın abone bedeli Dersaadet ve vilâyât-ı Osmaniyye için, posta ücretiyle berâber 65 kuruştur. Memâlik-i ecnebiyye için 14 franktır.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına derc edilecek mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para, ve kaba derc edilecek ilanın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayruca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

ULÛM-İ İKTİSÂDİYYE ve İCTİMÂİYYE MECMÛASI

Birinci Cildi Neşredilmiştir

Mecmûa gayet nefis bir surette [Hilal] Matbaası'nda tab olunmuştur.

Ayda bir kere neşrolunur. (100-150) sayfalık mecmû'adır.

Müdîr-i Sâhib-i İmtiyazı: Mehmed Câvîd

Müessisleri: Ahmet Şuayb, Mehmed Câvîd, Rızâ Tevfîk

Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası hâl-i hâzırda en büyük bir ihtiyacımızın istîfâsına çalışacaktır. Meclis-i meb'ûsan müzâkerâtının kısm-ı a'zamını işgâl edecek olan mesâil-i iktisâdiyye, mâliyye, ictimâ'iyye hakkında bu mecmû'a milletin terbiye-i fikriyyesine hizmet edecek müessesât-ı mâliyyemizin kâffesinin hemen hepimizce meçhul olan târîhçelerinden, ticaret mu'âhedelerimizin

mahiyetinden mülâhaza Osmanlı milletinin bugüne kadar kalın bir perde-i mechûliyyet altında kalmış olan hayât-ı iktisâdiyye ve mâliyyesinden ve bugünkü doğmaya başlayan fakat büyük bir isti'dâd-ı tevsî' gösteren mesâil-i ictimâ'iyyesinden hacminin verdiği bir müsâ'ade-i vesî'a ile gayet mufassal olarak bahsedecektir mecmû'anın her nüshasında iktisâdî, mâlî, içtimai makâlât-ı nazariyye ve ameliyye, meclis-i meb'ûsân ve a'yânın mevzumuza dâir müzâkerâtı hakkında mülâhazât, ticaret odalarımızın mukarrarât ve müzâkerâtı memâlik-i Osmâniyye gazetelerinin mühim makâlâtı hakkında mütâla'ât-ı istatistikleri, bir aylık vukû'ât-ı iktisâdiyye, mâliyye ve ictimâ'iyyenin bir musâhabe-i mücmelesi münderic bulunacak Avrupa'da ve lisânımızda bu mes'elelere dâir neşrolunacak âsârın mevzularından bahsedilecektir. Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası memleketimizin bu mesail ile tevaggul olan umum muharrirlerinin makalelerine küşâdedir.

Mecmû'aya derc edilecek her makalenin muharririne mutlaka ücret verilir ücretsiz makale derc olunmaz. Mecmû'a ümûr-ı sarrâfiyye, mâliyye ve ticâriyye iʿlânâtı kabûl eder.

Senevî abonesi taşra için de İstanbul için de bir Osmanlı Lirasıdır. İstanbul'da abone olanların evlerine kadar gönderilir.

Selânik'te (Lover) ve (Bonmarşe) mağazalarında ve Hasan Efendi Kütübhânesinde.

İstanbul'da (Tanin) (Şûrâ-yı Ümmet) idarehanelerinde ve Köprübaşı'nda İpekçi Kânî Efendi'nin mağazasında abone kayd edilir.

Sayı 13

Birinci Sene 14 Kânûn-i Sânî 1324 – Çarşamba

Numara: 13

Sahip ve Müdîri: Hasan VÂSIF

DAVUL

Haftalık Musavver Edebî Mizah Gazetesi

ABONE BEDELÂTI:

Bir senelik i'tibâr edilen elli dört nüshası Dersa'âdet ve vilâyât-ı Osmâniyye için posta ücretiyle berâber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 16 Franktır.

İDÂREHÂNESİ: İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada.

Nüshası 1 Kuruştur

KÜÇÜK MUSAHABE

Mekteb-i Hukûka devam edenler doktora salonunun ezici bunaltıcı bir sükûn ve sükût içinde uyuyan havâ-yı ra'şe-âverini pek iyi bilirler. Onun yalnız manzarası bile kalbe dehşet sarar. Senelerin o bedbaht beyinlere yığdığı kütle-i ma'lûmâtın o salonun baygın, gayr-i mütemevvic havâ-yı hârında bir buz tabakası gibi çözüleceğini hissederek biçareler mektebe daha ilk adımlarını atarken sendeler; ve acı acı tebessümlerle dudakları titreyerek doktoraya la'net okurlar.

Talebe olup da imtihan görmemiş olmak, bu hiç kâbil değil. Halbuki imtihan öyle bir şey ki devir devir, sene sene kış gibi hulul eder. Nasıl ki her sene kış aynı bürûdetle gelir de yine alışmak mümkün olmaz. Nasıl ki vücûdun derece-i ve mukâvemeti her sene gittikçe tenâkus eder. İşte imtihan da her devirden öylece beyinleri, vücûtları bî tâb bulur, ve hiçbir talebe kalbini ısındıramaz.

Fakat doktora, o imtihana karşı hissedilen adem-i ülfete zamîmeten bir de nefret ve dehşet ilkâ ettiği içindir ki Mekteb-i Hukûkun ma'hût salonuna daha girmeden, boğucu bir havanın ciğerlerini teneffüsten, kalbini hareketten alıkoyduğunu insan en müthiş bir ra'şe içinde duyar.

İşte bu sebebine mebnîdir ki bizlere -en büyük kıyamet müstesnâ olmak üzere- küçük ve büyük kıyâmetlerin ne zamanlar koptuğunu sorsalardı, evvelkisinin her imtihânda, ve ikincisinin ise doktora salonunda kopmakta olduğunu, bundan altı ay mukaddem çâre-cûyâne söylerdik.

Fakat şimdi, onun fevkinde ve bin kere daha müthiş bir meydan-ı imtihanın/imtihan açıldığını kemâl-i iftihâr ile görüyoruz. Ne yalan söyleyeyim, vükelânın Meclis-i Meb'ûsan huzurunda yaya olarak sırat köprüsünü geçtiklerini gördükçe içimde bir hiss-i intikamın kabardığını hissediyor ve bir çocuk gibi yumruklarımı vurarak "oh oh" diye bağırmak istiyorum.

O ne idi. Vükelâ-zâde olmaktan başka hiçbir meziyetleri olmayanların o

korkunç uçurumlardan paşa babalarının kurduğu cisr-i iltimâsları aşarak geçtiklerini biz, zavallılar makhûr bir bakışla seyrederken bir taraftan o vükelâ ve tevâbi' zâdelerin enzâr-ı istihzâ'sı altında kayadan kayaya çarparak şûre-zâr-ı hayatta mevcûdiyetimizi yıpratırdık da diğer taraftan istibdât müthiş bir yumrukla boğazımızı tıkayarak ağlamak saâdetinden de bizi mahrûm ederdi.

Şimdi o vükelâ, oğullarının ve hattâ -açık söylemeli- kendilerinin vermedikleri imtihanları titreyerek, ağlayarak, inleyerek versinler.

Fakat ne diyeyim; imtihan salonunda böyle melek gibi adamlar değil zebânîler lazımdı/lazım. Çünkü siz de görüyorsunuz a! Mümeyyizler pek müşfik.. Hiçbir talebe donmuyor/dönmüyor. İnsan bir kere gözünü yumup düşünüyor: Acaba vükelâ yine iltimas mı görüyorlar? Fakat vicdan bu şüphe karşısında isyan ediyor; hayır.. hayır.. diye bağırıyor. Meb'ûslar en emin adamlardır. Merhamet ise şâyân-ı mürüvvettir…

Merhamet, pekâlâ... O halde suâle ne hâcet! Talebeyi imtihansız geçirivermeli. Söz beynimizde/bitmez de, sonra bu merhametten maraz hâsıl olacak.

Ben bilmem.. Belki fikr-i intikâm ile söylüyorum. Lakin imtihanda sıkı davranmalıdır diyorum. Maarif, idarede bu iki çeşit talebeyi gevşek buluyor. Biraz da doğru değil mi? Bakın, birine iflâs bahsi sorunuz. Diğer ikisine de Bosna (ve) Hersek'i veya Arabistan ile Rumeli'yi suâl ediniz.. Sıfır alacaklarından şüphe yoktur. Îmtihana çekilen paşalar daha şimdiden hep mes'ûliyet sadrazamdadır diyorlar. Zannederim ki meclisi işgâl eden en mühim nokta bu sadrazam meselesi olacak. Çünkü i'timât kazanan Kâmil Paşa idi, ve şüphesiz sadrazam değil idi. Fakat sadr-ı mes'ûl kim?

Fikir bunu araştırırken bir sürü gazeteciler de dişlerini gıcırdatarak homurdanıyorlar:

- Âh bir bulsak da onu Meclis-i Meb'ûsânın imtihan salonuna çaksak!

Dürbün

KÂMİL PAŞA-ZÂDE İLE MÜLÂKÂT

Meclisin kabîneye ve bâ husûs Kâmil Paşa'ya beyân-ı i'timâd eylemesini fırsat addederek me'mûr-ı mahsûsamızı, müşâvir-i hâs vekâletpenâhîye göndermiştik.

Muhâbir, Kâmil Paşa'nın bu suretle yine mevkisini tutmasından dolayı beyân-ı tebrîk ettikten sonra, mecrâ-yı kelamı, umûr-i devlete ve bu münâsebetle İngiliz politikasına sevk etmiştir.

Dest-res olduğumuz tafsîlât-ı mühimmeyi vesâik-i siyâsîyeden add ile icap eden noktaları ber-vech-i âtî nak eyliyoruz.

Muhâbir: - Türkiyâ'nın hâmî-i meşrûtiyyeti olan İngiltere'nin paşa pederinize ibrâz ettiği teveccühe diğer devletlerinkinden şüphesiz daha yüksekdir; Acabâ bu derece eser-i muhabbete sebep nedir?

- Durun onun ben size sebebini anlatayım. Evlâdı olmak itibarıyla söylemediğime emin olunuz, paşa babam cidden pek zekî ve pek kurnazdır. Paşa babam Adalı olduğu için Adalıları sever zaten, Adalılar tekmil bu his ile perverdedirler. Bunu ta âvân-ı sabâvetinde anlamış ve İngilizleri sevdiğini göstermek ve İngiliz muhabbetini kazanmak için İngiltere'ye tahsîle gitmiştir.

İngiltere'de ne yaptı; Sırf muhabbet tahsîl etti. Çünkü genç idi. Muhabbetini ifhâm için de İngilizce tahsîl etti. Bakın, görüyorsunuz ya o muhabbet onu Kıbrıs'a nefy olmaktan kurtarmış, sadârette kalmasına yardım etmiştir. Bu muhabbet ileriledi; o derecede ki, denizi de sevmeye başladı. Bu sebepten, ilk sadâretinden sonra Aydın sahillerini ihtiyar eyledi. Bugün de işte azametli Marmara'nın kenarında âcizâne îfâ'-yı vekâlet ediyor.

- Estağfirullah.

- Bu muhabbet onunla da kalmadı.. Beni, oğlunu İngiltere'nin enzâr-ı dikkatine arz için bir gemici, bir kapudân yaptı. Paşa babam devleti bir sefîne tasavvur eder ve o sefînenin, kendinden sonra kapudansız kalacağından korkarak benim kapıdan olmaklığıma gayret eylerdi. İşte oldum.. Ben ihtiyar paşa babamun genç ve dinç usanmaz bıkmaz bir muaviniyim. İngilizler, o deniz kurtları böyle derya-perest bir başvekil ile kapıdan oğlunu sevmezler mi? Şimdi siz söyleyin...

***

Resim: Şimdi olduk fedâkârân-ı milletten...

Resim: Damadlar koleksiyonundan: Numara "1" İbn-i Mehmed Ali.

***

Gazeteciler paşa babamın fikrince sefîne-i hükûmetin dümenci ve sâiresi kabîlinden tâife (tayfa)leridir. Tâifeler kapudanın emrini dinlemelidir. O emre karşu

gelmemelidir. Sefîne-i hükûmet madem ki paşa babam gibi bir muktedir, tecrübe-dîde süvârînin yed-i kifâyetine tevdî' edilmiştir, gazeteciler ne kadar müstebid derlerse desinler yine gemisini kurtaran kapudandır. Onun her re'yini kabûl etmek farzdır. Gördünüz a! Sadr-ı sâbık, gazetecilere uydu da nasıl pusulayı şaşırdı.

Muhâbir: (Ellerini ovuşturarak) Îtâ buyurduğunuz izahat cidden şâyân-ı dikkatdir. Paşa pederinizin bu muhabbetinden daha çok istifâdeler melhûzdür. Bununla berâber, müsaade ederseniz, bir şey istifsâr etmek isterim.

- Hay hay, sorunuz.

- Paşa pederiniz denize muhabbeti olduğu halde biçare köprüye niçin merhamet etmiyor?

- Ha... Ne demek istediğinizi anladım... Fakat paşa babam çoktan köprüyü geçti. Şimdi onu geçecek nuzzâr düşünsün.

Telefon

BİRAZ KONUŞALIM

İşittiğime göre Kânûn-i Evvel maâşından bir haber çıkmamış.. Galiba bir miktar para eksilmiş de ikmâlî için uğraşılıyormuş.. Yazık; nâfile zahmet değil mi? Çünkü eksik miktarı yüzde itibarıyla her memura taksim etmeli. Sonra da mahremiye namıyla te'diyâtde eksik vermeli.. Esasen bu yolda bir muâmelenin icrası hem âdât-ı müstahsene-i sâbıkamızın -meclis-i meb'ûsânın, meşgûliyeti hasebiyle unutulan bazı cihatı- ihyâ edilmiş, hem de mâliye müşkilâttan kurtulmuş olur. Acaba Mösyö Loran bu kadar bir şeyi akıl edemedi mi dersiniz? Fakat rica ederim, herhâlde söz aramızda kalsın, ihtimâl ki şu sûret-i tesviyye mâliye nezâretinin müdekkik müsteşarlarının nazar-ı tasvîblerine mazhar olur da tatbîkine kalkışılır.

Türkçeyi sadeleştirelim. Lazım olmayan kelimât-ı Arabiyye ve Fârisiyyeden yakayı kurtaralım… diye bağıranlar evkâf nazırının meclis-i meb'ûsândaki Arapçası üzerine herhâlde dil-gir olmuşlardır. Fakat meclis-i meb'ûsândaki o kürsü bir meşher-i irfân ve zekâ.. Oraya çıkan boyunun ölçüsünü gösteriyor. Fakat evkâf nazırı mutlak "kâmûsa baktı." Çünkü öyle cevap bir adamın harcı değil...

Fakat şüphe mi ediyorsunuz? İşte ispatı: Bundan birkaç gün mukaddem Yeni Gazete'nin takvîm kısmı evkâf ve adliyye nazırları için bir kolaylık göstermişti. Evkâf nazırı takvîm muharririnin mütâla'asını sıdk ile tatbîk etti. Bakalım adliye

nazırı ne yapacak..

Meclisde Arapçanın mefhûmu hakkında nazariyeler oldukça mütebeddildi; gürültüler başladı. Bereket versin ki reîs işi fasl etti:

- Bırakınız! Evkâf nezâretine ait bir deâdır.

Öyle ya! Evkâf işi anlaşıldı mı ki deâsı anlaşılsın..

Koca filozof bu nükteyi fark edemedi. Ber-mu'tad ileri atıldı:

- Deâ ile peynir gemisi yürümez! dedi.

- Acabâ meclis-i meb'ûsân da yürümez mi ki?

Tâli'sizsiniz vesselâm! (Abonelerimize hitap ediyorum!) Şu biletlerinizin arkasındaki numaralardan birine ne olur bir şimendifer isâbet etse!.. Bir hisse elde etmek için altmış beşi de ben suladım. Fakat nerede o tâli'... Geçen gün yine o hayal ile altmış beş kuruş fedâ edenlerden birine tesadüf ettim; dedi ki:

- Senin numarana bir şey çarptı mı?

- Hayır! Seninkine?

- Adam sen de! Bende tâli' olsa yolda araba çarpar! Hiç gitmediğim şimendifer güzergâhındaki lokomotif beni nerde bulsun!

Bu aralık yokuşun başından dolu dizgin bir kömürcü arabası göründü.. Muhatabım sür'atle kenara çekilerek:

- Büyük söyledim! dedi... Belki eziliriz.

Mızrap

MEKTEB-İ SULTÂNÎ MÜDÎR-İ MUHTEREMİ TEVFÎK FİKRET BEYEFENDİ'YE

Der-uhde ettiğiniz vazifenin ehemmiyeti pek ziyadedir. Buna mukâbil, vâsi' bir me'zûniyeti ve o derece vâsi' bir mes'ûliyyeti haizsiniz. Şu cihetle azm-ü gayretinize hâil olanların hepsini kaldırmaya salâhiyâtdârsınız. Cümlemiz hüsn-i niyetinizden emîniz.

Binâenaleyh, istifâ en son silâhınız olarak kalmalıdır. Dirâyetiniz, iktidârınız, hamiyetiniz bu silahın da istimaline mahall bırakmaz.

Bâ-husûs ki o mevkiʿ-i mühimmin nâ-ehillere dönebilmesini nazar-ı hamiyyetinizden dûr tutmayınız. Talebe, müdîr-i muhteremlerinin kadrini anlamakta

suûbet çekseler bile bir mektebin istikbâlini tehlikeye koyacak kadar hamiyetsiz olamazlar.

KÜÇÜK HİKÂYELER

- Fransızcadan -

Dinsizlik ve bâ-husûs papazların aleyhine yazmakla müştehir biri bir gün bulunduğu köyün kilisesine gider. Papas vaaz ederken böyle "la'în" birinin kiliseye girdiğini görünce fevka'l – hadd kızar. Kitabını koymaya mahsus tahtayı kapınca yeni gelenin kafasına çarpar. Adamcağız bu tahkîre hiç ehemmiyet vermez. Başını ovuşturarak der ki:

- Hamdolsun. Bin dokuz yüz seneden beri papazın kürsüsünden ser-i beşeriyete ilk defa hakîkî bir şey düştü.

[1] Karilerimize:

Bu ser-levha ile her hafta küçük bir hikaye yazacağız. Bunlar ale'l-ekser, elsine-i sâireden tercüme olunacak. Hüsn-i intihâbtaki muvaffakiyetimiz bizim en büyük mükâfâtımızı teşkil edecektir...

HÂRİCÎ POLİTİKALAR

Resimler

GARİP SATIRLAR

Aşiyan – Sürûr-ı Cemâl:

"Bir milletten bir kısm-ı mahdûdun diğerleri için harp etmesi câiz olamaz. Böyle olursa, diğerleri için didinen bu kısım, bir zümre-i istisnâiyye teşkil eder ki memlekette kuvvetin yegâne hâkimi olur."

- Biraz garip ama ne ise!! Hâkim mi olur, mahkûm mu?

Aşiyan - İbn Hâzım Ferîd:

"Filhakika, Mihakk'in – Nazar namıyla yazdığı eserden dahî anlaşıldığı üzre, mantığı felsefeye tatbîk eden Gazalî olmuştur. İbn-i Rüşd de bu hususta gîrû kalmamıştır."

- Ne demek? Gazâlî'den evvel mi tatbîk etmiş... Herhâlde biraz karışık mes'ele!!

Resimli Kitap – Müdafaa:

"Niçin sükût ediyorsun, kuzum bu halin ne? Benim yanımda sıkıldın mı yoksa?

- Âh, sizin huzûrunuzda sıkılmak mı?"

- Bilirim: Hâşâ!! Fakat niçin Demet çıkmıyor?

Resimli Kitap – İhtiyâc-ı Dehâ:

"Ahmet Hâşim ve İbn-i Bülend Bey'lere dimâğımın büyük bir ihtiyâcı var."

- Amma tuhaf ha! Ahmet Hâşim İbn-i Bülend Beyler emrâz-ı dimâğiyye mütehassısı değildirler. İşde bir yanlışlık görüyorum. Râşid Tahsin Bey'e müracaat ediniz.

TELGRAFLAR

Roma 22 Kânûn-i Sânî 1909 – Bugün sefîr Hakkı Beyefendi, talebesi tarafından ihdâ edilen yazı takımına kırmızı, siyâh, mor mürekkepler koydurmuş ve kable'z – zuhr on buçuğu beş geçe hukûk-ı düvel tahrîrine başlamıştır. Serlevhaların kırmızı mürekkeple yazılması hey'et-i sefâretçe bi'l ittifâk taht-ı karara alınmıştır.

Tebrîz 23 Kânûn-i Sânî – Şâh bu gece korkulu bir rü'ya görmüştür. Ta'bîr için Ebu'l-Hüdâ Efendi Hazretlerine müracaat edileceği mehâfil-i siyâsiyyede söylenmektedir.

Edirne 12 Kânûn-i Sânî – Burada yeniden yeniye türeyen şâirler arasında felsefeden tegafül edenler görülüyor. Nazar-ı dikkatinizi celp ederiz.

Karaköy 12 Kânûn-i Sânî – Cisr-i Cedîd'in vasiyetnamesini yazmak için

serî'-ül kalem iki kâtibe lüzûm görüldüğünden, bunun nereden ve ne suretle tedarik edileceği husûsu, buranın arabacı mehâfilinde tezekkür edilmektedir.

TUHAF BİR ARKADAŞ

Bundan iki sene mukaddem Tokatlıyan'da tesadüf etmiştim: yanıma geldi. Eğilerek, Muhlisiniz Nihad Sulhî! dedi ve oturdu. Kendisiyle teşerrüfümü tahattur etmediğimi söyledim. O tafsîlât vermeye başladı. Süt pederi, merhûm lalamın pek azîz dostu imiş.. Bu vesîle ile beni bir-iki defa Sarıyâr'da, Çamlıca'da görmüş: O, süt pederiyle, ben merhûm lalamla geziyormuşuz. Bu sebepten aramızdaki meveddet pek kadîm ve ırsî imiş. Bu suretle kendisini bana presente ettikten sonra fesini çıkardı. Masanın üstüne koydu. Ve medîd bir samimiyetin tevlit edeceği bir lâubâlilikle, yine masanın üstünde duran fesimi aldı; muâyeneye koyuldu. Bizim fes Sa'd bin Cebbâre'nin idi.. İçine "ekstra ekstra" markası yapıştırılmıştı. O, bu fesi benim servet-i şahsiyyemle mütenasip olmadığı(nı) söyledi. Ve içindeki markayı çıkardı. Dedi ki:

- Ben size yârın bir Feshâne markası göndereyim. Onu yapıştırınız.

Bu tenkit son derece canımı sıkmıştı. Esasen istibdat paçavralarından biri birkaç gün mukaddem neşrettiği bir muhâvere ile Feshâne mamulatına karşı bütün ashâb-ı vicdânı soğutmuştu. Filhakîka, bugün vicdandan, hamiyetten dem duran; necâbeti bî pervâ ilan eyleyen gazete, o zaman -hatırımda kaldığına göre- şöyle bir vaka yazmıştı:

Adamcağızın biri oğluna fes almak için feshâne ma'lûmâtı satan bir dükkâna girer. Çocuğa münasip bir fes bulur. İş parasına gelince dükkân sahibi çocuğa der ki:

- Oğlum! Bu fesi öp.. Bu öyle bir festir ki "zıllüllah-i fî'l-âlem"in sâye-i kudsiyyetiyle vücut buluyor. Öp, bunu öpmek bir vecîbe-i dîniyyedir.

Bunun üzerine çocuğun babası fesin fiyatı hakkında hiçbir pazarlıkta bulunamaz. Hediyyesi ne kadar? suâliyle parayı te'diye eder çıkar.

Hiç unutmam. Bunu okuduğum zaman yanımda rüfekâdan biri vardı. Dedi ki:

- Azîzim, eğer ben fetvâ emîni olsam şapka giymeye cevâz veririm de şu fesi başa geçirmeği menederim.

İşte, muhatabımın tenkîdi üzerine şu vaka hatırıma geldi. Tabi'î, sesimi çıkarmadım.

Halbuki kendi fesi, kesret-i istiʿmâlden rengini atmış.. İbzâl ettiği ter kokusu, kuvve-i şâmmemin azâb hissine tevdî' olunmuş bulunuyordu.

O gün bir vesîle ile ayrıldım. Fakat birkaç gün sonra yine karşılaştık. Bir teklifsizlikle koluma girdi. Birâz hevâyî musâhabelerden sonra elbiseyi nerede yaptırttığımı sordu.

- Boter'de!

- Yoo.. Muvâfık değil. Sizin hamiyetinizden bunu beklemezdim. Bizim Hasan Bey var! Ona götüreyim, benim elbiselerimi o diker!.

Elbiselerine baktım: Mahmu Paşa Yokuşu mamulatından olduğu âşikârdı. Elbisesinin omuzlarındaki düşüklüğü ihtâr ettim. Kabahat uşağının imiş.. Sonra elindeki biçimsiz eldivenleri gösterdi. Ve yerini de ta'rif etti.. İstanbul'da daha şık eldiven bir yerde yokmuş.. Boyunbağının iğnesi hakkında büyük ihtimamla bana ma'lûmat verdi. Güya bunun bir eşi, müteveffâ Çin imparatorunda varmış. Halbuki emîn idim: Seyyar Yahûdinin kuruşa ithâf ettiği elmaslardandı. Yine bir gün rica etti. Beni büyüklerden... Zenginlerden birinin evine götürecekti. Verdiğimiz karar mûcebince akşam Tokatlıyan'da yemek yedikten sonra refikimin evine gidilecek. O, tuvâleti ikmâl edecek. Bu suretle saat iki bucuğa doğru, bir arabaya râkiben, büyük, zengin zatın hânesine gideceğiz.. Filhakîka, lokantada yemeği yedik. Oldukça mühim bir yekûne bâliğ olan masrafı (âcizane) tesviye ettikten sonra refikimin evine gittik. Kapıdan bağırdı:

- Toma! Toma!

Ses yoktu.

- Tuhaf şey, dedi. Erkenden nere gitmişti!

Yine bağırdı:

- Mehmed Ağa!. Mehmed Ağa!..

Yine ses yok.. Birkaç defa daha zili çekti. Ve kapının anahtar deliğine ağzını uydurarak tekrar seslendi:

Sükût... Refikim teessürünü ketm edemedi:

- Hüseyin Ağa! Hüseyin Ağa, uşaklarım bir yere çıkmışlar.. Tabîî, bu akşam gidemiyeceğiz, fakat alacakları olsun.. Yarın hebsini koğacağım..

Ben tesliyye ettim:

- Ne zararı var, başka vakit gideriz...

Epey müddetten beri bizim münekkidi görmüyordum. Geçen gün meb'ûsân dairesi önünde rast geldim. Geriniyordu/geziniyordu. Beni görünce derhal yanıma geldi:

- Me! Monşer! Gel buyur!.. Fakat hiç mektup yazmak yok mu?

- Nerede ediniz?

- Bilmiyor musunuz? Me jöte zâ Pârî! (J' étais â Paris)

- Acâyib... Ne vakit geldiniz?

- .. Bugün bizim Ahmet Rızâ'yı gördüm. Buraya kadar berâber geldik.. Beni kendi yerine vekîl yapacak!

Fakat o sırada bir el şakırtısı kopdu:

Ahmet Rızâ Bey, meclis-i meb'ûsân reîsi, arabasına kurulmuş geliyordu.

Resim:

Dâru'l Hayr Talebesi: - Amân!.. Ay... ay..

Gülme Komşuna Gelir Başına.

Resim: Akl-ı sâlim, cism-i sâlimde bulunur! Binâenaleyh, spor yapmalıyız…

Mark Twain

TEŞEKKÜR:

Bursa'da intişâr eden "Hüdâvendigâr" cerîde-i ferîdesi tarafından hakkımızda ibzâl buyrulan iltifâta teşekkürler ederiz.

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'ından muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmeyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

Hilal Matbaası

Sayı 14

Birinci Sene 28 Kânûn-i Sânî 1324 – Çarşamba Numara: 14

Sahip ve Müdîri: Hasan VÂSIF

Nüshası 1 Kuruştur.

DAVUL

Abone Bedelâtı:

Bir senelik i'tibâr edilen elli dört nüshası Dersa'âdet ve vilâyât-ı Osmâniyye için posta ücretiyle berâber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 15 Franktır.

İDÂREHÂNESİ: İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada.

KÜÇÜK MUSÂHABE

Matbuat Cemiyetini bilir misiniz? Bilmiyorsanız öğretmeye mecbûrum. Çünkü böyle bir cemiyetin vücûdundan bîhaber olanlar, ağır ağır nizâmlarla lisan hürriyetini ezmek istiyorlar. Fakat emin olsunlar Matbuat Cemiyeti mevkiini kolay kolay devr-i istibdâd kırıntılarına terk etmez.

Bu muhterem cemiyetin -eşkâl-i hükûmette görüldüğü üzere- bir hükûmdarı var diyemezsem de herhâlde bir reîsi veyahud baş vekîli olduğunu kemâl-i iftihâr ile söyleyebilirim.

Cemiyetin teşkîlât-ı dâhiliyyesini hani ben de bilmem. Çünkü şimdiye kadar Matbuat Cemiyeti'nin ehemmiyetini takdir edememiştim. Çünkü "Matbuat, Kanun Dairesinde Hürdür." kaydını bile kabûl etmek istemiyorum. Böyle bir kaydın ilgâsına refiklerimizle berâber çâr-çeşm ile intizâr ederken bir dest-i kahrın -nizâm-âşinâ geçinen bî nasîb parmaklarıyla- sahîfe-i matbûʿâta bir pençe-i hûnîn nakş edeceğini tasavvur edemiyorum.

İstibdâd nasıl def' edildi, bilir misiniz? Lisân-ı umûmînin "istemeyiz" diye haykırmasıyle.. Silah ve sâire hep o lisânı söyletebilmek içindi.

İstibdâd ise yavaş yavaş lisân-ı milleti kese kese birleşmiştir.

Bugün ağır bir nizâm, yarın daha ağır bir cezâ.. Yahut bugün beş yüz liraya satun alınmış bir hürriyyet-i ifâde, yarın daha bahalıya mâl olmuş bir lisân.. Daha sonra dâ'ire-i hürriyet darala darala birkaç ma'den paranın havl-i istîâbına tıkılıp kalacak.

Fakat beyler, paşalar emîn olsunlar. Matbuat, rütbe-i nâtıkiyyetini satun almaz. Bunların bulundukları mevkilerde memuriyyetler alınıp-satılırdı, şimdi de matbuat alım-satımına çıkarlarsa pek yazık olur.

Cenâb-ı hakka çok şükür, yalnız "mevkisine söz getirmemek" arzusuyla çalışanlar bu tasavvurât-ı müstebidaneyi ferdâ-i hürriyyette izhâr eylemiş bulunuyorlar ki bu suretle mâhiyetlerini de takdîr-i umûmiye arz etmiş oluyorlar.

İşte bu gibi hadisatın ibrâmıyle cemiyetimizin mevcûdiyyetini anladım. Cemiyetimizin, dediğim gibi, teşkîlât-ı esâsiyesi var.

Yeni Gazete sahibinin baş vekâlete bir nisbet-i samîmiyyesi olduğunu işitirdim, meğerse hakîkaten cemiyetin baş vekîli imiş.

Cemiyetimiz erkânından birine ne için şâh filân demiyorlar diye sordum, dedi ki; şâh vezir demeye gelmiyor. Çünkü memâlik-i Osmâniyeyi bir şatranc tahtası mesabesinde gören birisi var. Kendisi vezîrdir, kuşkulanıyor. Görmez misiniz, muttasıl piyâde değiştirir.

O zaman dedim ki, o her kim ise ona söyle! Matbuat ile o kadar uğraşmasın, sonra elinden esib gider, fil de gider, vezîr de gider de nihâyet onu da mat ederler.

Dürbün

Hâmiş: 12 Kânun-i Sânî tarihli telgrafnâmede, gazetemize şehir mektupçusunun üç yüz kuruş maâşla kaleme çerâğ buyurulduğu ihbâr ediliyor.

Cenâb-ı hakk daha âlî etsin. Devr-i istibdâdın envâ'-ı mezâlimine giriftâr olmuş, ve şehir mektupçuluğu gibi yüksek bir mevkî' işgal etmekte iken ma'lûmâtı gasp, ve makamından teb'îd edilmiş olduğu için şâyân-ı merhamettir. Matbuat Cemiyeti'ne bundan dolayı ne kadar teşekkür edilse azdır. Bî çâreyi yine eski makamına oturtdu. Şimdi ondan kalem de istifâde eder erbâb-ı kalem de.

Cenâb-ı hakk cem'iyyet-i müşârun ileyhâye sıhhat ve âfiyet ihsan buyursun. Âmin.

Husûsî Telgraf

İstanbul'da Davul gazetesi idarehanesine.

Galata sayı: 20 Kânûn-i Sânî 1324 – Hamdolsun sağ ve sâlim bu tarafa ayak bastım/ayak bastı. Cümlenize Selam Ederim.

Muharrirlerinizden:

Toplu İğne

TELGRAFLAR

Hazîne-i mâliyye 19 Kânûn-i Sânî 1324 – Bugün tulû'-ı şemsten bir saat sonra buraya iki fâre düşmüş ve her ikisinin de başı yarılmıştır.

Büyük Ada: Kezâ – Ebû'l-Hüdâ'nın şişen ayağı hakkında ihtilâf-ı efkâr hâsıl olmuştur. Ekseriyet, erbaîn münâsebetiyle olduğu merkezinde bulunuyor.

Cehennem 20 Kânûn-i Sânî 1324 – Burada bir hazırlık var. Sebebi gayet

mektûm tutuluyor. Fakat hâl-âşinâyan İran şahının vürûdu melhûz bulunduğunu söylemektedirler.

Paris 5 Şubat – Buraya gelen genç Türkler kendi şereflerine elsine-i garbiyyenin lüzûm-ı tahsîline dair Türkçe bir konferans vermişlerdir.

DAVUL: Telgrafı aldığımız zaman hatırımıza bir fıkra geldi. İngilizin biri memleketin ahvâlini tetkik zımnında buraya gelir. Gece gündüz İngilizlerle düşer kalkar. Bir kelime Türkçe öğrenemez. Epey müddet oturduktan sonra Londra'ya avdet eder. Ehibbâsı buna Türkiyâ'da ne var ne yok diye sorunca, cevâben der ki:

- Türkler ne kadar kâbiliyetsizmiş. Otuz sene içlerinde oturdum. Kimse gelip benden İngilizce öğrenmedi!!

NEZLE İÇİN

Yazılan şeylerin biraz da müfîd olması taraftarıyım. Bu sebepten bugün size fennî, içtimaî, tıbbî -ne derseniz deyiniz- olan şu nezle bahsine mütedâir bazı tecrübelerimi yazacağım. Şayet birkaçınızın sıhhat-ı izâfiyyesi üzerinde zerre kadar hüsn-i te'sîri olursa, muharriri kendisini ilelebed -pek çok ama neyse- bahtiyâr addedecektir. Yazacağım tecrübeler, en ziyade muhtâc-ı merhamet bulunduğum bir zamanda kendi nefsime tatbîk edildiği cihetle en sâde-dil karilere bile blöf yapmak arzu etmediğimi temin eylerim.

Nezle ile en son mülâkâtımız Fâtih harîkını takip eden kış ibtidâsında oldu. Kiraladığım mini mini bir ev tutuşmuştu. Niçin olduğunu pek iyi hatırlayamıyorum. Mutlak, hiss-i tehaffuz netîcesi olmalı.

***

Resim: Münderecatı... nci sayfada

Resim:

- Meclis-i Meb'ûsan Bâb-ı Âlî'ye laf yetiştiriyormuş, ne dersin...

- Kıyâmet alametleri.

***

Herkese teb'an ben de kaçtım. Odam, kitaplarım, eşyalarım, huzur ve rahatımla beraber yandı, kül oldu.

Evvelkileri elde etmek mümkündü. Fakat, rahat tedariki o kadar muhâl ki...

Yangından sonra bir müddet, bundan altı asır evvelki ecdadımız gibi çadırlarda yaşadık. (Komşulara selâm ederim). Ba'dehû, havalar serinleşti. Gedikpaşa tarafının râtıb evlerinden birine taşındık. Fakat eve benimle beraber nezle cenapları da girmişlerdi. Ben bu müsâfereti, az bir zaman sürecek ümidiyle telaş etmemiştim. Fakat günler geçtikçe yüzsüzlüğünü anladım. Bir türlü gitmek istemiyordu.

Aksırmaya başladığım vakir rüfekâdan biri ayaklarımı sıcak suya sokmaklığımı, sonra da yatmaklığımı söyledi.

Henüz yatmıştım. Diğer bir refikimin ziyâretini haber verdiler. Yatak odama kabul ettim.

- Geçmiş olsun!

Mukaddimesiyle söze başladı. Sebeb-i tehaffuzumu anlattım. Dedi ki;

- Saçma tedâvî.. Ben ne vakit nezle olsam soğuk su dökünürüm, bir şeyim kalmaz. Daha gençsin! Bu yaşta böyle sıcak tedâvilere alışmak intihardır.

Mütâla'a musîb idi. Derhal evin hamamına inerek bir duş yaptım.

Bu esnâda bir üçüncü misafirim geldi. Sebeb-i te'hîrimi îzâh zımnında kendisine birinci ve ikinci sûret-i tedâvîyi anlattım; cevap verdi:

Her ikisi de lüzûmsuz! İ'tinâ ettikçe ziyadeleşir. Hiç ehemmiyet verme!

Bu son cevap en ziyade işime geliyordu. Binâenaleyh, derhâl tatbîki zımnında giyindim. İdârehâneye yollandım. Yolda bizim sâbık ser-muharrire tesadüf ettim. Çehremin renksizliğinden şüphelendi.

- Neniz var monşer?

- Ne olacak… Nezle..

- Tedâvîsi gayet kolay! Bir litre suyun içine yirmi beş gıram tuz atınız. İyice kaynattıktan sonra içiniz, bir şeyiniz kalmaz!

Ben bir litre suyu az bir şey zannediyordum. Fakat iş başına gelince müşkilât tehaddüs etti. İçtim... İçtim ama mi'de bulantısından az kaldı ruh-i azîzim semaya perrân oluyordu. [38]

Vaktâ ki, tuzlu suyun te'sîr-i muhribânesi mi'demi yormaktan fâriğ oldu. Biraz hafîflik hissettim. Ne çâre ki birkaç gün sonra mutatabbibelerden biri bize

[38] Bilâhare bunu arkadaşlarımdan birine anlattım. Bana: "Hakîkaten faydası vardır." dedi. Esasen bu ilâc Adliyye Nezâreti tabîb-i sâbıkının şifâhî tertiplerinden biri imiş.

düştü.

Büyük vâlide ile konuşurlarken:

- İnşallâh efendi oğlum iyidir?

İltifâtiyle beni sormuş.. Büyük vâlide de bizim keyifsizliği anlatmış.

- Vâh.. vâh.. Ben ona bir ilâc yapayım da bak yarına bir şeyi kalır mı? Diyerek başına yeşil başörtüsünü alır.. Büyük vâlide ile birlikte bizim odaya kadar çıkarlar.

- Bir şeyim yok, iyiyim.

Gibi te'mînât para etmedi. Sesimin, hâl-i tabî'îde bulunmasından, hastalığın el'ân bâkî olduğuna bi'l-ittifâk karar verildi. Ve ilâç tertîbine de başlandı.

Nöbet şekeri, terebentin, su ve eczâ'-yi sâireden mürekkep bir mahlût tertip edildi. Kocaman bir sürâhi içine kondu. On beş dakîkada bir fincan içmekliğim tavsiye edildi.

Bu tedbire kulak asmadım. Fakat mutatabbibe, ilacının faydasını mübeyyen, felsefeler saçmaya başladı. Bandırma'da bilmem ne kadar kişi bu ilâc sâyesinde iyi olmuş..

Baktım olmayacak, bunu dinlemekten ise ilâc istimalini tensîb ettim. Herhâlde bu ikinci şıkk daha ehvendi.

İlâcın tesiri derhal görüldü. Nezle göğsüme inmişti. Tabîbe-i müdâviyye, keyfiyeti tefsîr etti.

- Nezle ya baştan ya ayaktan girer. Baştan gelirse ayaktan, ayaktan gelirse baştan çıkarmış.[39]

Öksürmeye başladım. Sesim tahte's-sıfır beş dereceye indi. Fevkalade muazzeb oluyordum. Ardıcı, nöbet şekeri, soğan içi tavsiye ettiler..

Hepsini ayrı ayrı yaptım. Faydası olmadı. Karıştırdım, bir arada içtim. Yine te'sirsiz kaldı.

Nihâyet hastalığın müzminliğini evin rutûbetine atf ettik. Bunun için Beyoğlu'ndaki otellerden birinin büyük, şems-âbâd bir odasını kiraladım.

Fakat daha kapıdan girerken otelin servantı, hastalığıma bir ilâc tavsiye etti:

---

[39] Yine sonradan öğrendim. Bu, tertîb-i şifâhîsini bâlâda arz ettiğim tabîbin nazariyesine muvâfık imiş. Koca doktor... Hasımların kadrini anlasın!

- Her yirmi dört saatte bir, bir litre viski içiniz.

Esasen aynı ilacı arkadaşlarımdan biri daha söylemişti. Binâenaleyh, günde iki litre (Biri servant, biri arkadaşım namına) viski içtim. Hamdolsun hayattayım!

İşte ey kâriîn!! Tekmil samimiyetimle pîş-i enzârınıza, tatbîk etmiş olduğum usulleri arz ediyorum.. İçinden beğendiğinizi tatbîkde muhtârsınız.

Tecrübe ediniz, eğer eyi olmazsanız sizi temin ederim öleceksiniz!!

Mark Twain

CİDDİ

- Açık Mektup -

Rasathane Müdürü Sâlih Zekî Beyefendi'ye.

Efendim.

Dördüncü bu'dün/bu'dun isbât-ı vücûdu hakkında kâmûsunuza yazdığınız nazariyeyi okuduğum zaman sizin muhâl olan şeyleri mümkünât derecesine tenzîl husûsundaki mâhâretinize hayran kalmıştım. Bugün bu mahâretiniz, nazarımda büsbütün tebeyyün etti.

Zât-ı âlîleri de dâhil olduğu halde herkes istibdâdın İttihat ve Terakki Cemiyeti himmetiyle kalktığı zannındadır. Fakat büyük bir hata. O kadar büyük ki, tashihini elzem görüyorum.

Cemiyet 10 Temmûz 1324'te iʿlân-ı hürriyyete muvaffak oldu. Siz hürriyeti 10 Temmûz 1287 târihine götürdünüz. Şu halde devr-i istibdâtta en derin darbeyi indiren cemiyet değil, otuz yedi senenin bir idâre-i müstebide lekesini, târih-i milletten büsbütün hak eden sizsiniz. Bundan dolayı sizi tebrîk ederim, ol bapta irâde milletindir.

20 Kânûn-i Sânî 1287

Toplu İğne

VUR ABALIYA

- Adem-i Merkeziyyet Muhtera'ı -

O kadar çok söylendi ki kalemi aldığım zaman elimin titrediğini hissediyorum.

Avrupa'dan kaktı bütün bir debdebe bütün bir alkış arasında İstanbul'a

geldi. O zaman senelerden beri garp âleminin bu sivri zekâya ihsâs edildiği hakâiki bilmek, anlamak istedik. Hep istikbâline koştuk. Suâlimize iki kelime ile cevap verdiler: Adem-i merkeziyyet... Teşebbüs-i şahsî!..

Fakat bu bizim terbiyemize, tahsîlimize biraz muhalif idi.

Adem-i merkeziyyet??.. Demek ki artık her dairenin bir merkezi olmayacak.. Artık bunca terakkiyyâta sebebiyet veren hendese, mekanik hepsi.. hepsi muzmahil kalacak! Keyfiyet derhâl mekteplere aksetti: Hendese kitapları kapandı, hocalar çıkarıldı..

Teşebbüs-i şahsî??.. O halde kuyûdât-ı kanûniyye kalkıyordu. Birisinde alacağınız varsa gider, gırtlağına basar, matlûbunuzu tahsîl edersiniz..

Ve işte bütün bu muhâkemât-ı felsefiyye ile meşgûl iken pîş-i hayâlimde odamın tertîbâtı değişti. Bibliyotek tavana kondu, yazıhâne köşeye çekildi. Orta masası, etajerler hep merkez-i intizâmlarını kaybettiler.

Hakları da vardı. Mademki merkez yok.. Câzibe-i arz da olmayacaktı.

- İmkanı yok, diyordum. En büyük tesirini odamda gösteren böyle bir şeyi memleket namına kabul edemem.

Vicdânımdan aks eden bu seda umûm gazete sutûnlarında tekrar etti.. Sevindim. Fakat Prens Sabahattin Bey'in paratoner kadar câzibedâr zekâsı yeni bi sûret-i tefsîr bulmakta güçlük çekmedi.

- Adem-i merkeziyyet, tevsî'-i me'zûniyyet demektir.

Bu îzâh mühim fakat daha mûnisdi. Filhakîka, mukaddemen Rumili-yi şarkî'nin me'zûniyetini tevsî' ettik: Şimdi Bulgaristan'a ilhâk etti. Bosna-Hersek'e tatbîk etmek istedik; Avusturya ile birleşti.. Ve nihâyet Prens Sabâhaddin Bey'e verdik, gitti: Patrikin elini öpdü.. Galiba miftâh-ı cenneti elde etti.

Görüyorsunuz a!.. Ziyân hep bizde!!

Fakat tevsî'-i me'zûniyet nazariyesi bugün devâir-i devlet tarafından kemâl-i ehemmiyetle tatbîk edilmektedir. Zabtiyye Nezâreti'nin hukûk-i umûmiyyeye, Maârif Nezâreti'nin Dârü'l-Hayr'a karşı olan muâmeleleri başka suretle tefsîr edilemez.

Ortada me'zûniyyeti tahdîd eden, yalnız bir dairemiz var: Meclis-i Meb'ûsan! Prens Sabahattin Bey'e -bence- bundan büyük tahkîr olamaz.

Perşembe 15 Kânûn-i Sânî 1324

Toplu İğne

BİRAZ KONUŞALIM

Ayol... ayol... madmazel yolu açınız.. Davul'un karileriyle görüşmek isterim. (Beş sâniye sonra teller yekdiğerine rabt edilir.)

Ayol.. ayol.. Muhterem kariler. (kaçan kaçana) Telâş istemez (lâhûtî bir seda gelmiş gibi herkes mebhût, dinler.) Telefona kulak veriniz. Telefonun kendine mahsus bir tarz-ı ibtidârı vardır, telefon cereyân-ı kelâmı işte bu seda ile ihbâr eder.

Bilir misiniz?.. Bilmezsiniz a!.. Çünkü daha Avrupa görmediniz. Görenler, görmiyenlere anlatsın desem olmaz.. Görenlerin içinde anlamayanlarla anlatamayanlar pek çok.. Öyle ise yine ben anlatayım.

Telefon bir kulak çağıracak mı, evvelâ elektrik zili çalınır. Bunu kulak duyarduymaz müştâk-ı nevâziş bir çocuk gibi makineye koşar, iki elindeki kuvve-i câzibe onları yekdiğerine yapıştırır. O zaman kulağın ilk işiteceği söz, Frengistan'da yine Frenkce alo (Allo)'dur.

Bizim bu ahvâlimizi bilenler, telefon bir çapkın sevda-zededir diyorlar. Doğrusu, bir madmazeli uyandırıp da tuvâlet yapmasına mahall bırakmadan kendime cezb ettiğim ve bâ-husus saçlarını aralayıp kulağına kadar fürce-yâb nüfûz olduğum zaman hayli erbâb-ı tahassürü kıskandıracak bir hâl-i istisnâyı ihraz ederim. Fakat onu diyenler seksenlik bir acûzenin zarı katılaşmış sevimsiz kulağıyle mülakati mi nazar-ı i'tibâre alsınlar, o vakit tashîh-i fikir eder de mehârimini bile esirgemezler.

Daha ileriye gidenler de yok mu?. Öyleleri de var, fakat telefonun hiddetini bilirler. Madmazel şu miskinlere yol açma dedim mi, artık makine başında istediği kadar tepinsin dursun, emin olun, kimse aldırmaz. Telefon, Avrupa'da temel atmış serserilerin en müthişidir, diyenler de olmuştur. Bunun için İstanbul'a gireceğimi haber verdiğim gün nazırlar korkmuş, memurlar ürkmüş, telgraf telleri titremiş, Anadolu'da zelzele olmuştur. Hani Avrupa da korkmuyor değil. Çünkü ben gazeteden beterim. Herkesin sırrını bilirim.. Bilmezsem kolayca öğrenirim: Herkesin ağzı benim kulağımda, benim ağzım herkesin kulağındadır. İstanbul'un neden korkduğunu anlarsınız. Fakat mûnis bir kedi gibi uzana uzana sokula sokula Türklerin pâyitahtına da girerim. İşte şimdi telefon sırdaşınız aranızda dolaşıp duruyor. Benim mevcûdiyyetimi, tahayyül ettikleri kadar korkunç bulmadılar.

Bununla berâber posta ve telgraf nezareti -tellere bağlamak şartıyle- bana dairesinde yer verdi. Duracak, uzanacak yer buldum. Burası pekâlâ.. Lakin lisân-ı mahallîyi bilmiyordum.. Söze başlarken bonjour, bonsoir diyecek kadar Frenklik taslamam. Lakin ben yine Frenk lisâniyle alo dirsem hiç uyar mı? Belki bilmezsiniz.. Bundan dolayı başıma felâket de geldi. Rumlar üç meb'ûs istiyorlardı, öteki-beriki, iki tane yeter dediler. Ben de boş bulundum alo dedim. Bunu azılı Rumlardan biri "kalo" anlayıp da, daha iki gün oldu geleli, sen de Türklerden yana mı çıkıyorsun, diye üzerime hücûm etmez mi? O zaman kulağına yapıştım: [Ego bilmez Rumeka; Ben diyor "Alo", e non "Kalo"] diye can havliyle bir bağırdım ne dersiniz.. Bildirdim..

İşte böyle uygunsuzluklar nezâreti de düşündürdü. Türkiyâ'nın tekmil umûr-u muâmelâtında olduğu gibi bunun için de komisyon, encümen, konferans ve kongre açtılar. "Alo"yu değiştirmeye karar verdiler. Cemiyet toplandı. Bir reîs intihap olundu. Reîs maksad-ı ictimâ'ı anlatarak; bugün bizim yapacağımız, şu Frenkce "Alo" ya mukâbil yine öyle iki hecêli bir kelime bulmaktan ibârettir, dedi.

En zekî geçinen a'zâlar, her söze kulak kabartarak, yekdiğerini telefon addederek tecrübeler yaptılar. Muhatabı hangi söz daha ziyade îkâz edebileceğini araştırdılar:

Nihayet biri;

- Hû diyelim, dedi.

Hep bir ağızdan i'tirâz ettiler: Tek hecêli olmayacak.

Bu, düşündü taşındı. Eliyle sakalını taradı. Tavanda göz gezdirdi. Sonra kâmûsa bakmış bir ehl-i lisân irfânıyle ortaya atıldı.

- Yâ hû dersek nasıl olur, dedi.

- Yaşa! diye her taraftan çırpındılar. Hep birden Şirket-i Hayriyye'nin düdükleri gibi, inceli-kalınlı "yâ hû" diye bağrıştılar.. Bu ta'bir o kadar hoşa gitmişti ki birisi dayanamadı. Kulağıma yaklaştı var kuvvetiyle "yâhû" diye haykırdı. Herkes gülmekten katıldı. Biri kırılıp duruyor… Diğeri yüzükoyun yatmış asabî kahkahalarla tepiniyor, bir diğeri daha ayak üstünde, bir saat pandülünün vech-i ma'kûsü gibi, belinin üstünde i'vicâclı hareketler icra ediyor. Nihâyet elleriyle dizlerini tutarak kesik kesik teneffüs etmeye başladı. Bunu görenlerden biri, biraz durun, adamcağız katılacak diye bağırınca herkes telefondan bir seda gelmiş zannıyle mütehayyirâne susdu.

O zaman ben dedim ki:

- Ayol çocuklar.. öyle bir şey intihap edin ki birkaç türlü mana çıkmasına mahall kalmasın. Siz yâhû diye bağırmak istiyorsunuz ama ben sizin âdetinizi sizden iyi biliyorum…

(Herkesde bir hayret). Siz zevcelerinizi de yâhû diye çağırırsınız. Bu sizin şimdi kabul etmek istediğiniz tarz-ı tekellümü daha Almanya kabul etmedi. Etmeyin sonra su-i zanlar tevlit edersiniz.

A'zâlar alık alık birbirinin yüzüne bakıştılar.

- Doğru ya!. pek doğru, diye beni tasdîk ettiler. Ettiler ama yine ilm-i lisânda mûcid geçinenler her zerre îcâdtan geri durmadılar. Biri atıldı:

- Öyle ise "Baksan a!" deriz. Buna da bir sözünüz var mı? O zaman asabî bir hiddetle titredim, siz ne kabiliyetsiz adamlarmışsınız. İlk şartınız mûcebince, üç heceli olmayacak, değil mi? Ne çabuk söylediğinizi unutuyorsunuz, diye haykırdım.

Benimle beraber hepsi de titredi. Birçoğu sırt üstü düştü. Hele biri beti-benzi uçmuş, yerde çabalanıp duruyordu. Biraz sonra eli ayağı durdu. Biçare, çene atmaya başladı artık can çekişiyordu. Hemen koştum, kulağına yapıştım, bir sırdaş samimiyetiyle fısıldadım... Dedim ki;

- Bari ölmeden işit.. Alo yerine, "Ayol" diyecekler.

Resim: (Güneş= Mücâhede-i Milliyye)

- İnanmayın, yalandır…

Resim: Şûrâ-yı Devlet, Mülkiye dairesi reîsi.

Telefon

KÜÇÜK HİKAYELER

2.

Bundan on sene evveline ircâ'-ı nazar ediniz: Şûh, zarif aktrislerden biri -galiba Jan Hading (Jane Hading)- o pek çok alkışlanan oyunlardan birini veriyordu. Paris müştâkân-ı sanatı tiyatroya dolmuşlar... Jane Hading ilk perdedeki genç kız rolünü ikmâl ettikten sonra localardan birine çekildi. -çünkü yalnız son perdede altmış beş yaşında bir ihtiyar vâlide rolünü ifa edecekti- Oyunu seyre başladı. Fakat o kadar dalmıştı ki son perdede kendisine muntazır bulunduklarını bile hissetmedi.

Kulislerde madam Jan Hading aranıyordu.

Sahnedeki adem-i intizâmdan aklı başına geldi; koşdu, kıyafetini değiştirmeden sahneye atıldı. Halbuki ihtiyar kisvesinde görünecekti. Herkesde bir sükût.. Muhatabı bulunan aktör şaşırmıştı. Jan Hading hatasını hissetti.. Lakin eser-i telâşı göstermedi. Bütün bir saffetle:

- Demek bana söylemek istemiyorsunuz, dedi, mutlaka vâlidemi göreceksiniz öyle mi? Peki! Müsaade ediniz de çağırayım...

Ve çekildi.

Bu fıkrayı işittiğim zaman meşhûr aktörlerimizden K. Hasan'ın bir işgüzarlığı hatırıma geldi. Merkûm müşârun ileyhin, bir oyunda sahneye saçlı sakallı çıkması lazım gelirken ser-i mücellâsıyle cascavlak çıkmıştı. Hep gülüşdük. Fakat o hiç bozmadı. Dedi ki:

- Af edersiniz perukayı takmadan gelmişim, şimdi düzeltirim.

Ve çekildi.

- Tercümân-i Hakîkat -

Şeyh-ül cerâid, Tercümân-i Hakîkat babamız enfâs-i hürriyyetle iâde-i şebâb etmiştir. Kemâl-i samîmiyyetle devâm-ı âfiyetini temennî eyleriz.

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'dan muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmeyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

Hilal Matbaası

Sayı 15

Birinci Sene fî 4 Şubat 1324 sene Çarşamba

Numara: 15

Sahip ve Müdîri: Hasan VÂSIF

Nüshası 1 Kuruştur

DAVUL

Abone Bedelâtı

Bir senelik i'tibar edilen elli dört nüshası dersaâdet ve vilâyât-ı Osmâniye için posta ücretiyle beraber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 15 Franktır.

İDÂREHÂNESİ: İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada. Mahmut Bey Matbaası

BEYÂN-İ TEESSÜF

Ebhetlü, devletlü Kamil Paşa Hazretleri'nin sukût-ı müdhişinden dolayı Davul gazetesi ahrâr fırkası müntesibiyyetine an-samîmi'-l kalb beyân-ı ta'ziyyet eder. Hemen cenâb-ı hakk cem'iyyet-i müşârun ileyhâyı üçüncü bir mağlubiyetten masûn ve mahfûz buyursun.

KÂRİ'LERİMİZE:

Muhtelif meâlde mektuplarınızı alıyoruz.. Bunlardan bazıları ibrâzından hiçbir zaman hâlî kalmadığımız tebeddülü takdir buyuruyor. Bir kısmı ise (Davul)'un hâl-i sâbıkta intişârı emelinde bulunuyor. Fi'lvâki' muhterem müâhizlerimizin dedikleri gibi renkli resimler güzel olmuyor. Fakat unutmamalı ki her şey kânûn-i tekâmüle tâbi'dir; bugün iyi çıkmayan bir renkli sayfa yerın güzelleşebilir. Netekim bu husta pek ciddi teşebbüslerde bulunmaktayız.

İdârehanemizin değişmesi evrâkın birbirine karışmasına sebebiyet verdi. Bu ecilden bizi minnetdâr-ı iltifâtları eden karilerimize bir hafta gazete takdim edemedik. Düşününüz: Kasabyan Hanı'ndan Babıali'ye birkaç masanın nakli bir hafta sürdü. Yolların nezafeti üzerlerine düşen şeylere ebedî bir siyahlık ithâf ediyor... Bu muhitten ne beklersiniz!!

Bizim Toplu İğne'nin dediği gibi Salih Zeki Bey, tarihinden mülevves bir istibdat lekesini sildi. Ne çâre ki onun tesirini mahv edemedi.

Bitirmeden şunu da ilave edeyim: "Ahmet Müebbed" imzalı mektuptaki samîmiyyet-i ifâdeye gazetemiz hey'eti teşekkür eder.

DAVUL

KÜÇÜK MUHÂVERELER

İki Artist (!) Arasında:

- Ne dersin? Beni diğer kumpanyaya istiyorlar. En esaslı rolleri bana vereceklermiş

- Fena değil! Esasen ehemmiyetsiz rollerde muvaffak olamıyorsun ki...

- Peki, mat'bûât nizâmnâmesiyle de gazeteciliğe devam edecek misin?

- Abone paralarını toplarsam, tabi'î!!

DAVUL: Biz de abonelerimize bâlâdaki teklîfi tekrara lüzûm görüyoruz.

Tenbel Bir Memur Hakkında:

- Bu efendiyi nereye göndermeli ki şu himmetiyle akranı içinde temeyyüz etsin?

- Meclis-i Meb'ûsân a'zâlığına!

- Azîzim, tahta biti tozu aldım.
- Amma yaptın ha: intihar mı edeceksin?
- !?!!

BİRAZ KONUŞALIM

Herkes korkduğuna uğrar derler. Pek doğru, gazeteciler uğradılar. Şimdiden sonra birine bir şey isnâd edildi mi çalyaka mahkemeye: Yirmi beş liradan üç yüz liraya kadar cezâ-yı nakdî.! Öyle Tanin gibi yarım lira değil.. Bizim Toplu İğne'yi sormayın. Defterinde mukayyed olanlara birer "Vur Abalıya" ithâf edemeyeceğinden dolayı pek mahzûn; Merak ediyor, şu nizâmnâme hangi kalemin eser-i dehâsı olduğunu bir kere anlasa!! Rivayete bakılırsa bu husus için üçyüz lirayı gözden çıkaracakmış!

En garip cihet, nizâmnâmenin, Ebû'n-Nükte Sait Bey cenapları tarafından tasvip edilmesidir. Acaba ser-i matrûş, nükte-perdâzîleri derûnunda mahfûz bulunması lazım gelen hücre-i hicviyyenin ʿusâre-i rîz-a-rîzi Yemen çöllerinde -şiddet-i harâretten- kuruması üzerine herkesteki kabiliyetin üfûlünü mü arzu ediyorlar.

Eğer böyle ise haksız. Vâkıâ, kendisi nükte-perdâzlığının aks-i te'sîrine uğradı lakin şimdi öyle hedefe muvaffakiyetle isâbet eden o mübârek Ahmet Mithat elleri nerede? O zamanlar çoktan geçti. Fakat şüpheye düşmemek elde değil: Sakın keyfiyyet-i tasdîk, Mücâhede-i Milliyye muharririnin tasrîhi vechile hülyâ-yı mezhebe müstenid olmasın!!

Ancak ne gibi kelimâtın zemm-ü kadhi tazammun edeceği anlaşılmak için bir sansür lügati yapılsa fena olmaz. Meselâ: "Korkaklık"! "Filân zat korkaktır." dersek, bunda zemmi tazammun eden bir cihet var mı yok mu? İşte bu bir mes'eledir.. Misâlimizi daha mevzu hâle ifrağ edelim. Geçen gün Serbestî'de vardı: Güya pâdişah korkmuş da altı top istemiş.. Harbiyye nazırı da vermemiş. Keyfiyet, hâdisenin doğru olup-olmamasında değil! "Korkaklık" kelimesinde!

Fikrimce, bu bir kadhi ifhâm etmez. "Mehâfetullah" bir vecibe değil mi? Halbuki cenâb-ı hakktan korkan, kuldan korkmayabilir! Fakat kuldan korkan, vücûd-

i mutlak olan Allah'tan korkar! Bu tabî'îdir.

Herhâlde meb'ûsân efendilerimizin nazar-ı dikkatlerini celp ederim.

Latife bir taraf(a)... Gâliba millî ordu mes'elesi tahakkuk ediyor.. O paşazâdelerimiz nasıl gelecekler. Hele onbaşının:

- Ulan sendeki gafa değil, Agop'un kazı!! gibi iltifâtını nasıl hazm edecekler? Bu cihet merâkımı mûcib oluyor. Husûsiyle, o Galatasaray fırkası yok mu, "Osmanlı" kelimesinin mefhûm-i umûmîsini câmi' olacak. Birçoklarının rivayetince mezkûr fırka mensûblarının metresleri sabahleyin orduyu ta'kîbe mecbûr edilecek ve onbaşının tevbîhâtı bu suretle şâyân-ı hazm bir hâle ifrâğ olunacakmış!!

***

Resim: Nasıl latîf değil mi?

Resim: Yeni Dram Kumpanyası tarafından (Matbuat Nizâmnâmesi) Dram 3 perde. Aktörlerin pervâsızlığına rağmen suflörün mahâreti sâyesinde mazhar-ı hüsn-i kabûl olacağı me'mûl olunur...

***

Hani fena tedbîr değil. Fakat ta'lîmlerde muhallebi imali gibi usûl-i tabâhâte dâir bir bahs açılsa eyi olur gibi?! Siz ne dersiniz?

Âsâyiş!.. Âsâyiş!. Âsâyiş var mı yok mu? Rumeli'de şöyle şekâvet icra ediliyormuş, böyle âsâyiş ihlâl olunuyormuş diye Meclis-i Meb'ûsân müzâkere ile uğraşacağına, biraz İstanbul'a baksa fena olmayacak!! Burada adam soyuyorlar.. Hem öyle gizli-kapaklı değil, alenî.. Haddiniz varsa saat yarımdan sonra evinizin kapısından başınızı çıkarınız; derhal fesinizin gittiği gündür!

Bizim filozofun dediği köşe kapmaca oyunu Makedonya'da değil İstanbul'da! Köşe başlarımız müzâyedeye vaz' olunuyor. Kim ziyade para temin ederse o hırsıza orası ihâle ediliyormuş! Rabbim hemen hayrlara tebdil eyliye...

Mızrap

TÂRÎH TEKERRÜRDEN İBÂRETDİR

Atideki vakayı Anadolu gazetelerinin birinde gördüm. Oraya hicret eden uzak akrabamdan birisi bana göndermişti. Fakat kârî'lerimin, hakk-ı çâkerânemde ibrâz buyurageldikleri teveccühâta kasem ederim; bu satırlarla hayât-ı husûsiyyem

arasında samimi bir münâsebet var. Bu sebepten mes'eleyi teşrîhe -felsefe-i târîh namına- lüzûm görüyorum. Gazetedeki fıkra ber-vech-i âtîdir:

Merhûm Muhsin'in, vâlidesinin emrini infâz hususunda gösterdiği fedâkarlık ne kadar ulvidir. Merhûm kendisi naklederdi:

Vâlidem bana: - Oğlum, sakın sigara içme, dedi. O günden beri elimi tütüne sürmedim. Kezâlik: - Sakın oyun oynama, dedi. O günden beri iskambil kağıdına el dokundurmadım. Bir derecede ki -satranc gibi büyük fikirlere has oyunlar nerede- damadan bile anlamam!

Henüz yedi yaşında iken koşmaktan menedildim. Bu sebepten 'esir almaca' gibi oyunların lezzetini bilmem!

Şunu ilave edeyim ki; sudan başka bir şey içmeyişim yine vâlidemin o muhterem emrine tabi' olmaklığım neticesidir. Görüyorsunuz ki benim böyle safvet-i kalbe mâlik bulunmaklığım sırf vâlidemin eser-i himmetidir.

Bu kadar garip şey görmedim. "Vâlide" kelimesi yerine "büyük vâlide" mefhûmunu ihsâs eden "nine" ismini koyunuz, benim hayatım hakkında zübde-i ma'lûmat elde etmiş olursunuz.

Evet! Bugünkü gibi tahattur ediyorum. Sabahları gizli gizli sigara içtikçe muttasıl beni yakalar.

"- Seni gidi kepaze seni! Bacak kadar boyunla sabahleyin sigara içmekten utanmıyor musun?" tekdîrinde bulunurdu. O zamandan beri sabahları sigarayı terk ettim. Yemekten sonra içiyorum. Bana oyunu da menetmişti. Kaç defalar:

"- Şu mel'ûn iskambilleri at!" demişti. Rikkatini kaybediyorsun utanmaz, arsız!"

Bu hatâlardan sonra bir müddet vâlidemin yanında oynamazdım. Bir derecede ki, bulunmadığım ve oynamadığım oyunlarda hangi tarafın galip geleceğini idrâkten âcizim. Kezâlik, iki yaşımda iken beni koşmaca oynamadan menetti; bugün araba ile gezmeye mecbur oluyorum.

Şunu da ilâveten bildireyim ki, meşrûbâta adem-i inhimâkim, ninemin bana inhimâkinin neticesidir.

Tekmil terbiyemi, bu terbiyemin bana bahş eylediği saâdeti nineme medyunum.

Çünkü o zamandan beri ağzıma -herhangi nev'inden olursa olsun- bir damla

su koymadım.

Mark Twain

İSTÎZÂH: Ne demek istiyorsunuz? Bu kıyas, devâir-i devletten hangisine aittir. Bu cihetlerin îzâh buyurulmasını temennî ederim.

Arkadaşınız

Toplu İğne

GAZETECİLİK İLLETİ

- Hüseyin Cahit Bey'e -

Havâdis almak. Bâ-husûs herkesten evvel destursuz olmak, gazetecilerin işte en büyük endişesi! Emîn olunuz ki azîm, müheyyic, insâniyyet ve hattâ memleket için vahîm olabilecek bir hâdise zuhûr etse, faraza, bir ihtilâl olsa bundan en ziyade memnun olacak, gazetecilerdir. Dudaklarından teessüfe dair müessir, füsûnkâr, ve hattâ sizi ağlatacak derecede acıklı kelimeler dökülürken.. Gözlerinden dümû'-i ye's akıtırken, içinden, vazifesini ifa etmiş bir karahaber müjdecisi mahzûziyyetiyle muttasıl güler.

Zaten bir gazetede tatlı, ümitler verecek şeyler gördünüz mü, onun züğürtlediğine hükm ediniz. Çünkü bir gazete maʿkes-i şuûndür. Bunu kendi bile mu'teriftir.

Havâdis almak husûsundaki hırs ve şiddeti kendisini en müthiş tehlikelere bile ilkâ ettiği halde bir gazeteci bundan da çekinmez.. Meselâ sadrazamın evine, odasına, arabasına kadar nüfûz etmek ister. Ve meselâ başı arabada, ayakları kaldırımda, bir taraftan sadrazamın burnunu koklamaya, diğer taraftan dört na'la koşar bargirlere ayak uydurmaya çalışır ki tekerlekler çiğnese yine müteessir olmayarak kalkar.. Topal topal koşarak bağırır: Sadr-a'zamın nezlesi geçmiştir. Yarın meclisde isbât-ı vücûd edecek. Ve meselâ Bank-ı Osmanî'nin ihtikârından, dubaralarından bahsedecek değil mi.. Bank-ı Osmanî'ye nasıl girsin. Karadağ'ın iri boy mahsûlâtından birkaçını hemen karşısında bulur. Bir de, girse bile ne alır.. Fakat o yapacağını pekâlâ bilir: Sadr-a'zamın odasına girer -nasıl diye sormayınız, onu ben de bilemem- kanapesinin arkasına saklanır.? .....? biri ile sadrazam konuşup da Deutsche Orient Bank'ı veyahud diğer bir bankayı meydân-ı rekâbetten atmaya karar

verecekler, değil mi; Bu saklandığı yerden fırlar, her ikisinin ortasına geçer: "Yakaladım.. Yakaladım..

Proje: Karaköy Köprüsü

Davul Gazetesi tarafından Nâfi'a Nezâreti'ne takdim olunmuştur.

Nâfile, elimden kurtulamazsınız!" diye avazı çıktığı kadar bağırır. O zaman böyle birçok uçurum aşmış olan erbâb-ı tecrübe de, duracak değiller a! Hemen bir kulp takarlar. Hakk-ı dühûlu olmadığı mahalle girdi diye zavallı gazeteciyi mahkemeye kadar sokarlar. Reîsde bir surat... "A!.. Yine mi gazeteciler! Biz başka iş göremiyecek miyiz?" dir. Bilâ suâl, ve lâ-cevâb habse tıkar. [Bunun adı muvakkat veya gayri muvakkat tevkîftir. Kânûn da müsaade etmiştir. Emin olunuz, kânûn da bu gazetecilerden bîzâr!.] Gazetecinin anası, babası, akrabası, ehibbâsı hep ağlaşırlar.

Gazeteci bunun üzerine ne yapar zann edersiniz? Belki kahrından ölmüştür dersiniz, fakat değil..

Başı delikde, ayakları havâda, o yine bağırıyor:

- Havâdis.. On paraya havâdis... Meşrûtiyyete en büyük darbe!

Dürbün

KÜÇÜK HİKAYELER

- 3 -

- Mecâni'l – Edeb'den -

Adamcağızın biri ömründe muhârebe görmemiş imiş.. Arkadaşlarından bir zâbite arzusunu açar ve kendisini bir muhârebeye götürmesini temennî eyler.

Refiki bunu emelini derhâl is'âf zımnında der ki:

- Yarın bir muhârebe olacak! Şimâl kabîlesi bizim haymegâhdan at gasp etmiş.. Biz de yarın onları basacağız.

İrtesi gün arkadaşının delâletiyle meydân-ı muhârebeye gider. Fakat tesadüfe bakınız: Muhârebe meydanına yaklaşır yaklaşmaz ta uzaklardan atılan bir ok, saff-ı harbi aşarak biçarenin başına saplanır.

Geri çekilirler. Derhâl tabîb celp olunur. Doktor uzun bir müddet muayene ettikten sonra:

- Okun çıkarılmaması lazım, der. Fakat ucunda zerre kadar mâdde-i

dimâğiyye kalırsa hayatınız tehlikeye girer..

- Rica ederim, çıkarınız. Kalmayacağına emînim.

- Acabâ neden bu kadar emîn bulunuyorsunuz!

- Azîzim, şayed kafamda zerre kadar beyin olsaydı burada işim ne idi!?

DAVUL: Aynı netîceye iktirân eden bir vaka da Selim Sırrı Bey'in Terbiye-i Bedeniyye Mektebi'ne devâm eden birinin başına gelmiştir. Biçare, meç ta'lim ediyormuş. Karşısındaki sakarmış (nasıl olmuş bilemiyoruz), meçi saplamış. Tedâvi esnasında doktor, beyne isâbet etmiş mi etmemiş mi telâşlarıyle çırpınırken, biçare yaralı, tabîbi temine çalışarak:

- Bende olmadığı gibi, buraya devam edenlerin hiçbirinde de beyin yoktur. Hocamızdan pay biçiniz. Aklı olan, böyle bizim gibi delilere tımârhâne açar mı? demiştir.

BEYNİ OLMAYANLARA DAİR LİSTEDİR

- Âsâyiş var zannıyle gece ve hattâ gündüz, paralı-parasız, sokaklarda dolaşanlar.

- Kabînenin meslekini dâ'ire-i mantıka ithale çalışanlar.

- İstikrâz mes'elesinden devlet için bir netice-i hasene istihrâca kalkışanlar.

- Mücâhede-i Milliyye'nin hangi millet namına olduğunu kestirmeye uğraşanlar.

- Matbuat nizâmnâmesinden meded umanlar

- Matbuat nizâmnâmesinin Hakkı Bey tarafından kaleme alındığına dair olan rivayete aldananlar.

- Hazînede bereket iddiâ edenler.

- Tensîkât-ı muhayyileden zamm-ı ma'âş bekliyenler.

- Köprünün müceddeden inşâsına kâil olanlar.

- Sokaklarımızda nezâfet, Terkos suyunda tahâret ümit edenler.

- Karagöz'ün taʿbîrâtında nezâket araştıranlar.

- Toplu İğne'yim iddiâsıyle meydân-ı tefahüre atılanlar.

- Davul'un "Vur Abalıya" kısmında ismini, resmini görmeyeceklerinden emin olanlar vesâire.. vesâire...

MÂLİYE NAZIRI İLE MÜLÂKAT

Avrupa'ya gönderilenlerin imtihâna veyahut ciddi imtihâna tâbi' tutulmamış olduklarını iddia edenler bu hususta kendilerine ğadr edildiğinden bahsle her suretle ve her makâma şikâyet etmişler. Gazetelere de derc ettirmişler. Hiçbir semeresi görülmemiş..

Çünkü makâmât-ı âliyeye geçenlerin hep gözleri kararıp, kulakları tıkanıyor. Şu suretle aceze-i hâlini i'lâm, savtını ismâ' edemiyor. Davul'un sesi gürdür. Yüksektir. Belki onlara duyurmak mümkün olur diyerek bize de müracaat ettiler.

Bunun üzerine mâliye nazırına muhâbirimizi gönderdik. İstîzâh-ı keyfiyyet ettik. Gazeteci değil miyiz? Bir bahâne ile muhâvereye daldık mı bin şey sormadan ayrılamayız. Yine böyle oldu. Dereden tepeden, büdceden vesâireden bahsettik. Mâliye nazırı gayet latîf cevaplar veriyordu. İşte, bir kısm-ı mühimmini ber-vech-i âtî naklediyoruz:

Muhâbir – Bu, talebe veya memur i'zâmı husûsunda iltizâm-ı hakkâniyyet ve adâlet edilmediği makâm-ı şikâyette serd edilmektedir.

Nazır– Bu cihete dair benim kat'iyyen mes'ûliyyetim tasavvur edilemez. Çünkü o derece Fransızca bilmem ki, kendim imtihân edeyim.. Tabiidir ki ortada Mösyö Loran gibi her suretle emniyet edebileceğimiz bir zat dururken benim işe karışmaklığım abes olur. O imtihân etti. Ve hatta herkesin cevabına göre aldığı numaralar üzerine derece de ta'yîn etti. Demek ki pek de haksızlık olmadı.

- Fakat efendim, içlerinden Fransızca bilmiyenler de varmış.

- Ne zarar var. Arkadaşları tercümanlık ederler. Nihâyet onlar da öğrenirler. Lisân öğrenmek hususunda orada o kadar çok vesâit, o kadar çok esbâb var ki, insan için, lisâna vukûf peyda etmemek kâbil olamaz. Evvelâ; arkadaş var.. Sâniyen; kadın... Sâlisen; muhîtin Türkçeye adem-i vukûfu.. Râbian; ihtiyâcât-ı zâtiyye... Hâmisen; isti'dâd-ı tabî'î.. Ve en sonra da; vazife.

- Paşa hazretleri, pek mukni' söylüyorsunuz. Sizin bu derece teferru'ât-ı umûrdaki vukûfunuz insanı hayret içinde bırakıyor.

- Bunları bana hamiyetim telkîn ediyor. Benim de Jön (zamme-i sekîle ile) Türk olduğumu siz de bilirsiniz zannederim.

Resim: İctimâ'-ı Müselles:

Polisin Vazifesi: Muhâfaza-i âsâyiştir.

***

Resim: Meb'ûslarımıza ithâf.

Horos düğünü/döğüşü.

- Sîmânız tamamıyla gösteriyor. Hele sakalınız!

- Bugünkü gâileler biraz daha ağarttı. Yoksa "jön" kelimesinin delâlet-i tetâbikiyyesini tamamıyla görürdünüz.

- Bugünkü gâile dediğiniz büdce tanzîmi mes'elesi olmasın?

- Pek iyi anladınız. Hani bilinmelidir ki bir mâliye nazırı maâş hususunda sıkılmaz. Bu yalandır. Çünkü a'zâr ile nükûd ma'kûsen mütenasibtir. Hazînenin boşalan kısmını a'zâr işgâl eder. Hiç para kalmadı mı kasalarda bir fârenin hululüne bile meydan bırakmayacak kadar a'zârın ahz-ı mevkiʿ ettiğini görmek bizim icün her zaman nasib olmuş hadisattandır. Şu suretle, bir şeyin gazetenize yanlış ihbâr edildiğini de anlatmak isterim. Hazîne-i mâliyeye fâre düşmemiştir. Düşemez. Sâniyen, düşse ölür. O zaman da işimize yaramaz. Tuhafınıza gitti değil mi? Gayet basit şey. Köylünün ineğini, öküzünü, koyununu, kuzusunu sattığımız gibi, İstanbul'un da fâresini, köpeğini satarak vergi tahsil ederiz. Ölürse hiç işimize yarar mı?

Çok özr, az para.. Hâsılı, hazînemiz hiç boş kalmaz: Salıdan salıya sallar dururuz. O kadar alışmışızdır ki, paramız olsa da böyle yaparız.. Bize yumuşak davranmaya gelmez. Bunlar sırdır. Fakat artık mahall kalmadığından söylüyorum.

Muhabir: - Demek ki artık muntazaman ma'âşlar verilecek, öyle mi?

- Şüphe mi ediyorsunuz?

- Öyle ise önümüzdeki sene bereketli bir sene olacak. Lakin eğer bildiklerimize tatbîk-i hâl edecek olursak, gelecek sene bereket senesi olmaktan pek uzak bulunacak. Tahsîlât durgun. Vâridâtımız zâten az. Biz endişe ediyoruz. Siz ise bereket senesi olduğundan bahsediyorsunuz. Bir türlü anlamak mümkün olamayor.

- Ha, onu da anlatayım.. Bilmez misiniz, senenin on bir ayında her âile alâ külli hâl geçinmeye çalışır da, Ramazan'da baklava börek yemekten hâlî kalmaz. Ve garibi, bu suretle Ramazan'ı geçirmeye muvâfık olur. Meşhûrdur; Kadın, zevcine demiş ki; Efendi, bu Ramazan ne mübârek aydır. Hiçbir ayda yemediğimiz

yemekleri, tatlıları yeriz.. Her şeyimiz boldur, bereketlidir. Ne dersin, Ramazan bereketli ay değil midir? Zevci, me'yûs bir nazarla, satılan kılıncın yerini göstererek "onu duvardaki kılınca sor" dir.. Ben de size kemâl-i teessüfle harîta-i memâlikimizi tavsiye eylerim. O bereketi harîtamızdaki Bosna-Hersek'le, Rum ili-yi şarkî'ye sorunuz derim.

O zaman muhâbir: - "Âh.. Kêşke yine koyun, kuzu.. fâre, köpek sataydınız da biz yine o bereketsizlikle kalaydık." tahassürâtıyle çıkar.

Telefon

KÂRİ'LERİMİZE:

Size Resimli Bahçe Mecmû'asını tavsiye ederiz. Alınız, okuyunuz. Memnûn olmazsanız mes'ûliyyeti bize râci'dir.

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'dan muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmiyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

İSTANBUL HARÎTASI

Harbiyye Nezâreti muhâsebât dairesi, birinci şu'besi ketebesinden Ahmet Nazmî Bey tarafından şehr-i şehîrimizin görülecek his ve ihtiyâçtan vâreste bırakacak bir surette mükemmel, sokak ve caddelerini mahallât ve cevâmi'-i şerîfelerini, mebânî-yi âliyyesini işârât-ı mahsûsalarıyle gösterir harîtası ikinci defa olarak neşredilmiştir. Şimdiye kadar misli sebk etmemiş bir eser-i nâfi' bulunmakla, edinilmesi sûret-i mahsûsada tavsiye olunur.

Her kitapçı dükkânında (4) Kuruşa satılmaktadır. Merkez-i tevzî'i Çenberlitaş'da Kütübhâne-i Osmanî'dir. Taşra için posta ücreti zamm olunur.

Hilal Matbaası

Birinci Sene Fî 11 Şubat 1324 Sene Çarşamba
Numara: 16
Sahip ve Müdîri: Hasan VÂSIF
Nüshası 1 Kuruştur
DAVUL

Abone Bedelâtı:

Bir senelik i'tibâr edilen elli dört nüshası Dersa'âdet ve vilâyât-ı Osmâniyye için posta ücretiyle berâber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 16 Franktır.

İDÂREHÂNESİ:

İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada.

İLAN

Aktör Burhâneddin Bey ve kumpanyası tarafından, müddet-i medîdden berû

prova edilmekte olan edîb-i a'zam Abdülhak Hamit Beyefendi'nin âsâr-ı ber-güzîdelerinden "Tezer Yâhud Melik Abdurrahmanü's – Sâlis" nam, manzûm fâci'a-i târîhiyye, birinci defa olarak Ortaköy Tiyatrosu'nda önümüzdeki cumartesi günü saat sekizde hanımlara, ve birkaç gün sonra da erkeklere mahsus olmak üzere mevkiʿ-i temâşâya vaz' olunacaktır.

Biletler: Çarşamba gününden i'tibâren Ortaköy'de tiyatro gişesinde ve Bâb-i Âlî karşısında Hilal Kütübhânesi'nde satılacaktır.

EDEBİYÂT MÜNTESİBÎNİNE

Nasıl, geçen hafta Selânik'te neşrolunan "Bahçe" mecmû'asını size tavsiyeye hakkım yok mu imiş? Bu haftaki nüshasını da alınız. Emînim pek memnûn kalacaksınız.

KÂRİ'LERE:

Zarif şiirleri, müfîd makaleleri, mûnis romanlarıyle sizleri memnûn eden Resimli Kitap, Musavver Muhît'i okuyor musunuz? Ben okuyorum. Bilmecelerin intihâbında "kemâl"-i muvaffakiyyetleri şâyân-ı tebrîktir. Eğer boşboğazlık sayılmasa idi ben bu son bilmecenin hallini size söylerdim; ne çâre ki ma'zûrum...

MUSAVVER MECMÛ'A

Erkân-ı harbiyye-i bahriyye kaimmakamı Cemil Bey'in, memâlik-i Osmaniyyede ta'mîm-i ilm-ü fenne ve menâfi'-i vatana hâdim olmak üzere mecmû'a namıyla te'sîs eylediği ilmî, edebî, fennî, riyâzî ve siyâsî risâle-i mevkûtenin birinci nüshası efrencînin birinci günü intişâr edecektir. Mecmû'a, müdîrinin bahriyyeli olmasından münderecatının, sırf cihet-i bahriyyeye inhisarı kıyas edilmemelidir.

Musavver Mecmû'a – İlimden, fennden, sanayiden edebiyat ve siyâsâttan bâhis olacaktır. Umûmîdir. Her tabaka-i millet, mütâla'asından müstefîd olabilir.

Mecmû'a – Husûsât-ı hey'etiyyeye de elverişli ve evkât-i şer'iyyeyi, hem ezânî ve hem vasatî saatle muhtevi, bir aylık takvimi de havidir.

Her nüshasına, şimdilik sekizer sayfa İngilizceden Türkçeye, sûret-i telaffuzu havi, lügat-ı melfûf bulunacaktır.

Mecmû'a – Nüshaları her ay 3 Kuruş, ya'nî yevmî 4 Paradan ibâret

ehemmiyetsiz bir bedel mukâbilinde edinilebilecektir.

12 Nüsha için abone şeraiti şudur:

Dersaadet (Merkez-i tevzî'den alınmak üzere) – 30 Kuruş.

Dersaadet (İkâmetgâha gönderilmek şartıyle) – 35 Kuruş.

Vilâyât için – 45 Kuruş.

Memâlik-i ecnebiyye için – 8 Şilin.

Merkez-i Tevzî'i: Beyoğlu'nda Mevlevîhâne karşısında Mösyö Regan'ın (Popüler Kütübhanesidir.)

BİRAZ KONUŞALIM

Bazı gazeteler kabîne değişmedi, kabine direktörleri değişti diyorlar. Vehle-i ûlâda böyle görünüyorsa da, hakîkat halde tamamıyla aksi vukû' bulmuştur. Evvelâ; bazı a'zâsı sukût ederek yerine başka a'zâlar geçmiştir. Zîrâ kabînenin uzv-i hâricîsi, uzv-i mâlîsi (doğrusu hâlîdir.) ve barometrusu değişmiştir. Sâniyen; Sadr-a'zam iktidârına evvelki sadr-a'zamdan daha vâsi' bir cevelân-gâh bulmuştur. Çünkü hem sadr a'zam hem de dâhiliye nazırıdır. Ne hoş değil mi? Sabah kahvealtısı için sadârete, akşam yemeği için dâhiliye nezâretine gider. Yahut biri diğerine nispetle teneffüs odası vazifesini ifa eder. Müziç ziyâretçiler oldu mu, savmak için nezâreti veya sadâreti ihtiyar buyuruverir. Bu suretle, bulunduğu mevkiye göre saffeti de değişerek bir mâddeye dâir söz söylemek salâhiyyetini ihraz veya izâ'a eder.

Zann etmeyiniz ki bu iki mevkiyi işgâl etmek o kadar kolay bir şey olsun. Bu, ya bir iktidâr-ı fevka'lâdeyi haiz zevata devletçe bahş buyuruluyor. Yahut her kârda Avrupa'yı taklit etmek fikr-i terakkiperverânesinden (!) tevellüd eder, ki şıkk-ı ahîre göre kendince yine öyle bir iktidâr tasavvur ediliyor demektir. Kabînenin şu suretle değiştiği ve tamâmen tebdîl-i câme edildiği tedkîkât-ı sâlifeden müstebân olmaktadır.

Kabînelerin istinâdgâhı bulunmak bu da tabîîdir. Çünkü "Vay arkam" darb-ı meselinin memleketimizde efrâdden ziyade ekâbire tatbîk edilmekte olduğunu hemen bilmiyen yok gibidir. Eski nuzzâra sorun. Esbâb-ı terakkîyi ve vâsıta-i teâlîlerini anlatsınlar.

Daha bir zaman evveline çıkarsanız, devletimizde gâh pâdişâhân-ı izâma

gâh vâlide sultanlara ve gâh yeniçeriye istinâd ederek makam-ı mu'allâ-yı sadârete çıkanları bir silsile-i nâmütenâhîde sıralanmış görürsünüz.

Daha sonraları bu makamların da modası geçmiştir. Zaten Avrupa'nın nüfûzu o kadar mahrem noktalara kadar sokulmuştu ki her adımda, her bakışta o tesiri duymamak kâbil olamazdı. Kim bilir, o nüfûz kaç sadr-a'zama istinâdgâh olmuştur! Kim bilir, politika namları altında iri pençelerin huşûnetini duyarak kerhen o makamlarda kendimize layık olmayanlardan ne kadarını görmeye mecbûr olduk. Âh târîh! sen onları bilirsin. Fakat pek geç söylersin, yine söylersin a!..

Değil mi, o paşaların bu Osmanlı mülküne kaça mâl olduğunu birer birer anlatacaksın? (sh: 6)

Resim: "Anadolu kahtzedegânı menfaatine balo" dan avdette:

- Merhamet edin, memlekette çocuğum açlıktan ölüyor.

- Ayol, ne nankörmüşsün. Daha şimdi sizin menfaatinize çalışıyorduk.

Resim: Memur – Efendiler, biletiniz?..

Biri – (Azametle pasoyu göstererek) Meb'ûs!!

Diğeri – (Mahviyyetle bileti vererek) Müntahib...

Evet politika menfaatle kâimdir. "Muhabbet" o kelimenin içinde o kadar az yer tutar ki heman heman "politikada muhabbet aramamalıdır" hükmü verilebilir. Bâ husûs ki bizim hükûmetimize politika tazyîkâtının ne demek olduğunu görmek için te'sîrât-ı hâriciyye ile nasıl bocaladığımıza bakmak kifâyet eder.

İngiliz politikası, bunu anlayamam... Bunu havsalam almaz. Eğer muhabbet maksud ise aşk-u ibtilâ romanlara yakışır. Hükûmetler bilmem böyle bir şey duyabiliyorlar mı? Bir de akvâmın yekdiğerine olan muhabbeti, mesut günlerde sırıtmak, kara günlerde el ovuşturmaktan i'baret kalıyorsa buna açıkca baba dostluğu demelidir.

Kâmil Paşa, İngiliz politikasına istinâd ediyordu. Ve gördük ki, sukûtu üzerine Londra gazeteleri, bâ husûs Times, menâbi'ının taşkınlığından tuğyân etti. Nasıl... Te'sîrât-ı hâriciyye görülüyor mu? Biz korkup yine onların dediğini mevkiye geçireceğiz. A kuzum, böyle olduktan sonra bunlara saltanat-ı seniyyenin Londra ve Petersburg şu'beleri desek daha eyi olmaz mı? Acabâ Hilmi Paşa'nın hangi şu'beye

intisâbı var?

Serbestî'ye sorun. Şeref Sokağı şu'besi olduğunu bilâ-pervâ söyler. Fakat bu böyle ise ben kendi hisseme, Hilmi Paşa'ya beyân-ı i'timâd ederim. Çünkü târîh nokta-i nazarından, te'sîrât-ı hâriciyyeden masûn kaldığımız bir zamana çıkmış oluyoruz, artık kendimizi bahtiyâr addederek yekdiğerimize eyâdî-yi tebrîk ve tes'îdimizi uzatalım.

Memleketimizin her noktasına bir emniyetsizliktir ârız oldu. Ölmüş ise mevlâ rahmet eylesin[40]. Sağ ise kulakları çınlasın, hocamız Hakkı Bey bu emniyet bahsini bize güzel anlatmıştı. Her memlekette cinâyât olabilir. Her yerde kıtâ'-ı tarîk bulunabilir. Bu, o memleketin âsâyişten mahrûmiyyetini istilzâm etmez. Hem bu mühlik bir hâl de değildir. Fakat adam soyuyorlarmış, yol kesiyorlarmış, cânîler türemiş, fikri halkın zihnini işgâl etti mi, buna emniyetsizlik derler. İşte, hastalık bu noktadadır. Buna çâre bulmalı!

Mürettibler soyulurlarsa, daha doğrusu soyulmaktan korkarlarsa tabii, gece işine gelmezler. Sonra biz, zavallı gazeteciler, gazete vaktinde yetişsin diye uğraşalım.. Adam, bırakın, sanki biz de rahat mıyız! Acabâ hangi mahkemeden çağırılacağız, karşımıza zaptiyye nazırı mı çıkacak diye düşünmekten serbest yazı yazabiliyor muyuz? Yarın bir matbuat belâsı daha çıktı mı, o zaman gazetelere paydos!

Telefon

Hâmiş: Telefon muhâveresine dâir imzâsı mahfûz mektup sahibine teşekkür ederiz. "Alo" yerine "kim o" demek münasip olup olmayacağını kâri'în-i kiramdan istiksâr eyleriz. En münasib cevap gönderen zata bir senelik abonemiz takdim edilecektir.

3. BÖLÜM
KÜÇÜK MUHÂVERELER
İki Meb'ûs Arasında:

[40] Çünkü İtalya'da zelzelenin sonu alındı mı ve hasârât... varmıştır, el-ân bilemiyoruz.

- Niçin söz söylerken gözünüzü kapıyorsunuz?

- O kadar yüksek şeylerden bahsediyorum ki gözüm kararıyor. Bu sebepten!!

- Ya ?!

- Nasıl beyim, yeni hocanızdan memnûn musunuz?

- Pek câhil şey, her gün bize soruyor.

- Acayip! Bu zamanda (da) böyle hocalar ha!!

TELGRAFLAR

Budapeşte: 30 Şubat akşam [Gecikmiştir.]

Târîh-i siyâsî mütercimliği ile helvacı tablakârlığı arasındaki -min ciheti'l-iktidâr iddiâ olunan- zarâfet-i teşbîhiyye(!)nin Mösyö Senyobos (Seignobos)'ca bir eser-i hakâret addedildiği, bura mehâfil-i edebiyyesinde deverân etmektedir. Aradaki vech-i şebehin muvâfık bulunup bulunmadığını tetkik zımnında mûmâ ileyhin müracaatı üzerine Fransa akademisi tarafından Mösyö Vampiri'nin riyâseti tahtinde müsteşrikînden mürekkep bir hey'et-i ilmiyyenin i'zâmı karar-gîr olmuştur. Netîceye kemâl-i heyecân ile intizâr olunuyor.

San Fransisko 15 Şubat – Yer altından gürültüler işitiliyor. Ahâli heyecândadır.

San Fransisko 16 Şubat – Tehlike bertaraf edildi. Osmanlı kabînesinin sukûtu gürültüye sebebiyet vermiştir. Şâyân-ı iş'âr bir havâdis yoktur.

Aydın 9 Şubat (Rûmî) – Çakıcı, fevkalâde mahzundur. Kendisiyle mülâkât talep eden muharrirleri kabûl etmiyor.

Beylerbeyi Kezâ –Şimendiferi durduran zat Arif'in resmi bekleniyor. Îsti'câl ediniz.

Nişantaşı Kezâ – Sadâretten düşen zatın esnâ-yı sukûtunda "Vay Oğlum"

dediği bura mahfîlinde kat'iyyen tekzîb olunmaktadır.

Anadolu Hisarı Kezâ – Mâvi sakallı, kırmızı burunlu adamların zuhûru Davul'un ilanından mukaddem imiş. "Karagöz"ün zarfında aslına tesadüf edilmiştir.

Direklerarası 9 Şubat – Burada artistler piyasası düşkündür.

DAVUL: Burhanettin Bey'in nazar-ı dikkatini celp ederiz. Avrupa'dan getirilen nam böyle düşürülmemeli.

GARİP SATIRLAR

***Resimli Kitap* – Bugünkü Ediplerimiz:**

"Farz-ı muhâl olarak, bir müdekkikin, iʿlân-ı hürriyyetten beri yazılan bütün satırları okumuş olduğunu farz edelim."

- Filhakika, bunu farz ederseniz farziyyâtınız garip olur.

***Dalkavuk*:**

"Bu nam altında ahiren bir tiyatro piyesi neşredilmiştir. (Devamı: S. 10)

VUR ABALIYA

Ahmet Rıza Bey

İlk defa ismini işittiğim zaman titremiştim. Muhatabım temin etti:

- Korkacak bir şey yok! Şayet ağzından kaçırırsan maksadım "rızâ-yı hükümdârî"dir dersin! Güldüm.

- Neden gülüyorsun?

- Te'villerinde ictimâ'-ı zıddına bile muvaffak oluyorsun; şâyân-ı tebrik!! O tafsîlât verdi:

- İctimâ'-ı zıddın filozof beyninden başka bir yere sığar. Beyâz ve siyâh içtima etmezmiş! Bu da söz mü? Gece ile gündüz telakki etmiyor mu? Vâkı'â hîyn-i ictimâ'da her ikisi de mâhiyyet-i asliyyelerini kaybediyor. Ufuklar süsleniyor. Sonra hangisi galip gelirse o, hükmünü sürüyor. Fakat birleşir ya, mes'ele orada!! Arkadaşımın bu mütâla'ası şimdi bütün felsefesiyle gözümün önünde tecellî ediyor.

Evet, gece ile gündüz telakkî etti: Bir tulû' samimiyetiyle sarıştılar.. Öpüştüler.. Biri ʿusâre-i rûh-bâhşinden diğerine sundu. Fakat diğeri -kadir- nâşinâslığa bakınız- bir matbuat nizâmnâmesini bile tasdîk etmiyor.

Ahmet Rıza Bey Paris'te bulunduğu müddetçe yalnız gazetesinin ismine münhasır kalan *Meşveret*'i çıkarmıştı. Sonra İstanbul'a geldi. Halk bu mücâhidi alkışlamaya müheyyâ bulunuyordu. Fakat rivayetler o kadar mütebeddildi ki, her ân istikbâle hazırlandığımız halde nokta-i zuhûru göremediğimiz için harekette müteredditidik.. Nihâyet Makriköy (Bakırköy)'ünde çıktı. Halkın tehâcümüne muhtasar bir nutukla mukâbele buyurdular.. Zannolunuyordu ki Paris belâgatinin hepsini Prens Sabahattin sürüklemiş! Efvâh-ı mütebâkiyye nasipsiz kalmışlar!!

Lakin i'tirâfa mecbûrum, Ahmet Rıza Bey emsâlsiz diplomattır. İstanbul'a gelir gelmez âlem-i siyasetteki/siyasiyattaki zayıf noktaları keşfetti. İngiliz sefîrine:

- Muhabbet-i lafziyye yetişmez, demişti, Mısır'ı ne vakit tahliye edeceksiniz!

Hakkı yok muydu? Bosna-Hersek, Rumili-yi şarkî gaspına hiddet edenler nefslerini o kabiliyetten tecrit etmeleri lazım gelmez mi? Ne çâre ki sefîr, bu nükteyi fark edemedi. Esnâ-yı ziyâfette harekât-ı sâbıkasının vaftîz mu'âmelesi icra edildi; suyu içti. İşte bu vakadan sonradır ki: - *Tanin*, her gün tekrarı vechile- Ahmet Rıza Bey nükte -perdâzlığa başladı. Çok sevilmek isteyen hutabâdan bahsederken meclise;

Sabredin... Şimdi bitirecek diyor!!

Perşembe 21 Kânûn-ı Sânî 1324

- Hangi nam altında?! Aradık, taradık. Ne altında, ne üstünde bu "nam"ı göremedik!

***Resimli Kitap* – Terbiye-i beyne'l-milel:**

"Milletler birbirini sevmek için birbirini daha iyi tanımıyorlar."

- Birbirini tanıyanları da gördük. Yine aynı netîce...

***Ulûm-i İktisâdiyye Mecmû'ası*:**

"Hürriyet mezhebine"

Bilmem ama tecdîd-i nikâh lazım gelir.

***Resimli Gazete*:**

"113 Madde kâmilen tayy-ü lağv edilmiştir.

Peki, ama niçin 24 punto ile yazıyorsunuz."

Hasbe's-sadâka, makâm-ı 'â'idînin nazar-ı dikkatini celp ederim.

MÜŞKİL BİR MEVKİ'

Gecen gün nezleye dâir tıbbî bir mübâhase yürütmüştüm. Karilerimden bazıları bu gibi müfîd makalelesle tezyîn-i sütûn etmekliğimizi tavsiye buyuruyorlar. Fi'lvâki', hakları da var. Böyle gayri mutarrid/muttarit havâlarda sıhhat-i umûmiyyeyi gözetmek ve o yolda eserler... Musâhabeler... Hattâ konferanslar tertip etmek her vicdanlı gazetecinin vazifesidir.

Fakat mevzu intihâbını muharrire bırakmalarını rica ederim; çünkü - bilirsiniz tıbbın vüs'at-ı hâzırası, bu ilmin nukât-ı mühimmesini ihâta'ya imkân bırakmayor.

Bu felsefe-i dakîkiyyeyi bana yazdıran karilerimden birinin mektubu oldu. Bakınız ne diyor:

Azîzim Muharrir Efendi

Makalenizden, büyük bir vukûf sâhibi olduğunuzu anlıyorum. (Mersi). Yazılarınız ashâb-ı ihtiyâcın dâima işine yaradığı muhakkaktır. Bunun için, sizden derdime devâ istiyorum.

Bundan bir sene mukaddem Mekteb-i Mülkiyye me'zûnlarından bir efendiye nişânlanmıştım. Tarafeyn, büyük bir sevincle hazırlığa başladılar. Lakin düğünüme on beş gün kala zevcim çiçek hastalığına tutuldu.

İyi olduğu zaman yüzü süngertaşına dönmüş, gözünün biri üfûl etmişti. Râbıtayı kesr etmek istedim. Fakat vicdânım râzı olmadı. Ve düğünü iki ay sonraya ta'lik ettik.

Yevm-i muayyenden bir gün evvel Münîb (bu, nişanlımın ismidir) gözleriyle havâda uçan bulutları takip ederken ayağı büyük bir deliğe girdi ve kırıldı.

Yine bu izdivâcdan vazgeçmek lüzûmunu hissettim. Lakin hamiyyet-i

hissiyye buna mâni' oldu. Târîh-i izdivâc Temmûz on beşe ta'lik idildi. Ancak 10 Temmûz hâdisesindeki keşmekeşde -nasıl oldu, bilmem- zevcimin bir kolu daha vücûdundan ayrıldı. Bu son hâdise her iki taraf ailesi için bir felâket idi. Fakat pederim İttihat ve Terakki Cemiyeti'nden olduğu için, bana hürriyet şerefine fedâ edilen bir kolun sâhibi dâima muazzez olduğunu anlattı. Bu sebepten, velîme cemiyetini, iktisâb-ı âfiyyet târihine bıraktık. Esasen, kolun bu suretle fedâ edilmesi muvâzene-i nokta-i nazarından muvâfık idi. Çünkü sağ ayağı ve sol kolu gitmişti. Binâenaleyh, centre de gravite' kemâ-kân(e) bâkî idi.

Ne çâre ki tâli' !! Son bir şeâmet gösterdi: Münîb'in sol ayağını yeni gelen askerî otomobillerinden biri kopardı. Ve nihâyet zevcim sizin makalenizi bütün bir dikkatle okuduğundan, uzaktan çingenenin zincîr-i der-enf olan getirdiği bir ayıyı, sizin "Ayı Saydi" makalenizdeki bir tecrübe ile avlamak isterken Bâb-ı Âlî'nin çamurlu, buzlu yokuşunda tahta ayakları koyarak sağ kolu üstüne düştü. Bu biçare uzv-i ma'lûle, geçen gün ameliyyâtta çıkarıldı.

İşte, size tekmil saffetimle beyân ettiğim şu ahvâlden nasıl kurtulmak mümkündür? Ne yapayım? Ne yapayım ki ne o biçare Münîb'in gönlü kırılsın, ne de ben vicdânen muazzeb olayım!

(İmza: Kiyâset)

Görüyorsunuz ki mühim bir mes'ele karşısında bulunuyorum. Evet, vereceğim cevap tam bir kadının ve bir sülüsân erkeğin hayât-ı âtîsine tealluk ediyor. Onun için vicdânın telkînâtından ziyade maddiyâta atf-ı ehemmiyet lazım gelir.

O halde "Kiyâset" hanımefendiye cevabım şudur:

Avrupa'dan, meşinden mamul ve gayet dayanıklı bir çift kol, bir çift ayak ve bir tek cam göz ısmarlar ve zevcinize de doksan bir gün mehl-i kat'î verirseniz, şayet bu doksan bir gün zarfında zevcinizin kafası kopmazsa feni'me'l matlûb. Düğünü yaparsınız. Fakat emîn olunuz, uzuvlarını fedâ husûsunda bu kadar ibrâz-ı semâhat eden bir zatın son tecrübesi pek tehlikelidir. Demek ki ba'de'l-izdivâc vefât ederse kollar, ayaklar, ve cam göz, size kalır. Ziyânınız, zevcinizin son uzv-i-zî-hayatını kaybetmekten ibârettir. Evet hanımefendi. Münîb Bey'le izdivâc ediniz. Ben iyi düşündüm. En muvâfık tarîk budur. Vâkı'â, Münîb Beyefendi uzv-i tecrübelerini boynundan başlaması lazım gelirdi. Bu suretle mes'ele şimdiye kadar çoktan

halledilmişti; fakat bilirsiniz, “metod” şahsîdir. Umûmî olamaz. Binâenaleyh, boynunu en sonraya saklamasından dolayı zevcinizin sülüsân kısm-ı hâzırını tahtaya salahiyetimiz yoktur. Benim için yegâne yapılacak şey, “ayı saydini” Bâb-ı Âlî yokuşunda tatbîk etmek isteyecek kadar fedâkar bir kâr’ie mâlikiyetimden dolayı iftihâr etmektir.

Mark Twain

HÂMİŞ: Geçen haftaki makalemin zîrine “Toplu İğne” İstîzâh ser-levhalı bir fıkra ilâve etmiş, güya nezâretlerden birine taş atıyormuşum. Karilerim, vicdanınıza... Evet o sizin temîz vicdanınıza müracaat ederim. Benim yazılarım içinde ale’l-ıtlâk şahsiyata ait bir şey gördünüz mü? Bizim “Toplu İğne” yeni matbuat nizâmnâmesiyle Vur Abalıya’lardan dolayı gâliba tekne altına girecek. Beni de şerîk-i cürmü yapmak için saffetimden istifâde etmeye kalkışıyor...

Aman yâ rabbi.. Ne çok bilmiş.. Ne çok bilmiş.. Hemen şerrinden ben de dâhil olduğum halde cümlemizi cenâb-ı hakk masun buyursun…

Mîm. Te

Nezîh bir kalem tarafından, müellifinin iktidârına çespân bir surette tercüme olunan, Victor Hugo’nun “Ruy Blas” ismindeki dramının yakında mevkiʿ-i intişâre vaz’ edileceğini Devaul/Davul muhterem kârî’lerine tebşîr eyler.

Banka Memuru:

- Hele hele paşam.. Yine mevkiinize geçiniz. Görüyorsunuz a! Bize de yazık oldu.

Paşa Hazretleri: - Ne yapacağım.. Elimde bir şey yok ki...

Resim: (Binadaki Kitâbe: Bâb-ı Âlî)

- Tevfik Fikret Bey’e -

Kardede: - Örtün ve müebbed uyu ey sâhire-i dehr!

KÜÇÜK HİKÂYELER

4 -

Bedevî Araplarından biri çölde giderken şeytana rast gelir. Ufak tefek

muhâverelerden sonra şeytan der ki:

Böyle her ikimiz de yoruluyoruz, buna bir kolaylık bulalum!

- Ne gibi?

- Meselâ ben senin omuzuna bineyim. Çok şarkı bilirim. Bunları söyleyeyim. Şarkılarım bittiği vakit sen benim omuzuma biner, şarkılarına başlarsın bu suretle hem eğlenir hem gideriz.

Bedevî bu usûlü derhâl kabul eder; şeytanı arkasına alır. Şeytan muvaffakiyetinden memnûn olarak teğannîye başlar. Epey müddet söyler; nihâyet susar.

Bedevî – Hayrola.. Niye durdun?

Şeytan – Şarkılarım bitti.

Bedevî – Pekâlâ!

Bunun üzerine Arab, şeytanın sırtına biner. Fakat yalnız "Yâlel.." faslıyla koca çölü geçerler.

İşte, ben son vakayı buna benzetiyorum. Pîr-i siyâset, tedbir ile birlikde mechûlât-ı siyâsiyye içinde "maval" okuyarak gidiyorduk. Fakat bereket versin, bizim şeytan meb'ûslar işi çaktılar. Mavalcıyı alaşağı ettiler. Yoksa biz de bir "Yâlel" ile sahrâ-yı hürriyyeti kat' ederik/ederdik.

Tekrar intişâra başlayan muhterem "Mizan"ı tebrîk ile devâm-ı muvaffakiyetini temennî eyleriz.

HİLAL MECMÛ'ASI

Karilerimize Bir Tebşîr

Hilal Mecmû'ası pek yakın bir zamanda neşrolunacaktır. Mündericâtı -şimdiden karilerimizi temin ederiz ki- pek nefîs olacaktır. Memleketin muktedir kalemlerinden hemen hiç kimse yok ki bu nefîs mecmû'aya mu'âvenet va'd etmemiş olsun.

Seksen-doksan büyük sayfa-Londra fabrikalarının en güzel kağıdları- Renkli ve sûret-i nefîsede matbû' resimler, levhalar- fevkâ'lâde tezyinat- Karikatür-

Eserin nefâseti hakkında karilerimize bir fikir verebilmek için, mecmû'anın

“Hilal Şirket-i Tabî’ası”nın nezâreti altında intişâr edeceğini söylemek kâfîdir.

“Ulum-i İktisâdiyye ve İctimâ’iyye Mecmû’ası”nın tâbi’lerinin matbaacılık ve tabâbi’likdeki vukûf ve iktidarları bütün mensûbîn-i matbûʿâtın müsellemidir. Mecmû’a, memleketimizde fiyatının uzucluğu, ve münderecatının nefâseti ile fevkalade bir mevki ihraz edecektir. Tekrar edelim, gayet güzel kağıd üzerine seksen-doksan büyük sayfa-kısm-i a’zamî ince hurûfât ile dizilmiş- renkli resimlerle ilâveler, en meşhûr ressâmların levhaları, karikatürler, ve hepsine mukâbil yalnız yüz para fiyat.

Hilal Mecmû’ası 15 günde bir intişâr edecektir.

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ’dan muhafazası ve zâyi’ edenlerin heman idâremize beyân-ı ma’lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi’nde emti’asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur’a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur’asına dahî dâhil edilmeyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu’tena iʿlânâtın santimetru murabba’ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba’ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba’ından yirmi para alınır.

Beş def’âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî’ini arzu edenler kendileriyle

muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

İSTANBUL HARÎTASI

Harbiyye Nezâreti muhâsebât dairesi birinci şu'besi ketebesinden Ahmet Nazmî Bey tarafından şehr-i şehîrimizin görülecek his ve ihtiyâçtan vâreste bırakacak bir surette mükemmel sokak ve caddelerini mahallât ve cevâmi'-i şerîfelerini ve mebânî-yi âliyyesini işâret-i mahsûsalarıyla gösterir harîtası ikinci defa olarak neşredilmiştir. Şimdiye kadar misli sebk etmemiş bir eser-i nâfi' bulunmakla edinilmesi sûret-i mahsûsada tavsiye olunur.

Her kitapçı dükkânında (4) kuruşa satılmaktadır. Merkez-i tevzî'i Çenberlitaş'ta Kütübhâne-i Osmanî'dir. Taşra için posta ücreti zamm olunur.

Hilal Matbaası

Sayı 17
Birinci Sene Fî 18 Şubat 1324 Sene
Numara 17
Sahip ve Müdîri: Hasan VÂSIF
Nüshası 1 Kuruştur.
DAVUL

Abone Bedelâtı:

Bir senelik i'tibâr edilen elli dört nüshası Dersa'âdet ve vilâyât-ı Osmâniyye için posta ücretiyle berâber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 16 Franktır.

İDÂREHÂNESİ:

İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada.

BİLMECEMİZ

"Bir zat tarafından tertip edilmiştir."

Ben, bütün insanlara lazımım.

Başımı kesecek olur iseniz cümle kadınların en ziyade arzu ettikleri bir şey olurum. Ayaklarımı da kesecek olur iseniz meydanda kalan gövdem sizi hayretten hayrete giriftâr eder.

Kesik başımla ayaklarım bir yere gelir ise tâife-i rûhâniyeden birisi olurum.

Ben neyim?..

Halledenler arasında kur'a keşîdesiyle kazanana zarif bir vazo takdim edilecektir.

ANADOLU KAHT-ZEDEGÂNÎ MENFAATİNE

"*Mizan*" gazetesi muharriri Murat Bey tarafından verilecek konferans ve Osmanlı Tiyatrosu ma'rifetiyle icra edilecek lu'biyâte mahsus biletler, önümüzdeki Pazarirtesi gününden i'tibâren Ferah Tiyatrosu gişesiyle Hilal Kütübhânesi'nde satılmakta olduğu ilan olunur.

İLAN

Tiyatro Meraklıları

- Hâsılât, Selâmet-i Umûmiyye Cemiyeti'ne Aittir. -

Ferah Tiyatrosu'nda Jön Türk Tiyatro Kumpanyası tarafından Şubat'ın yirminci Cuma günü akşamı, saat üçde "Selâhaddin-i Eyyûbî" namında altı perdelik târîhî bir oyun verilecek ve Doktor İbrahim Temo Bey, "selâmet-i umûmiyye" namına, ve Doktor Ali Bey "Mesâil-i Siyâsiyye" hakkında konferanslar vereceklerdir.

Karikatür

Artist Mehmed Fazlı Bey'in bu namla neşrettiği karikatür mecmû'asını karilerimize tavsiye ederiz.

Resimli Bahçe **Mecmû'ası**

Münderecatı, şâyân-ı istifâde, tab'ı nefîstir. Esasen bâkir kalemlerin menba'-i tecellîsi olan bu zarif mecmû'anın bu haftaki nüshasını okuyunuz.

BİRAZ KONUŞALIM

Nasıl, geceleri sokağa çıkabiliyor musunuz? Ben saat on buçuktan sonra -sokağa nerde- odamdan dışarı bile çıkamıyorum. Vâkı'a bu "rovelver" latîfesinde odanız bile emîn değil! Fakat ne çâre! "Zarar-ı ehaf ihtiyar olunur." kaide-i fıkhiyyesi meydanda!

Birkaç gün evvel arkadaşlarımdan biri yine böyle benim gibi, odasında otururken avâre bir kurşun tanesi penceresinden içeri bi'd-dühûl kütübhâne cihetine doğru tayy-i mesâhil etmiş ise de Ahmet Mithat Efendi'nin, Hüseyin Fellah nam eser-i âlîleri, -kanunda yeri olmayan bu serseriye- cesûrâne göğüs germiş, ve'l-hakk, merkûmu tevkîf eylemiştir.

Ben keyfiyeti işitince fiyatının ğâlî olduğuna bakmaksızın derhâl bir "Hüseyin Fellâh" elde ettim. Ne olur ne olmaz! Küçüklükde, "zihin açıklığına faydası vardır" diye, merhûm Kabasakal Hoca'nın kuruşa ihsân ettiği koca muskayı birkaç aylar taşımıştım. Şimdi de bizim kütübhâne buna tehammül etsin.

Esasen, nâgihânî kazalara hüsn-i te'sîri olduğu mücerreb değil mi? Halbuki; Min cerbi'l-mücerreb...

İşittiğime göre 325 senesinin büdcesi masharaya çevrilmiş.. Vâkıa, tertîbi karnaval zamanına tesadüf eden bu büdcenin netîcesi böyle olacağı muhakkaktır.. Lakin biz Mösyö Loran var diye bu gibi müessirât-ı muhîtiyyeye ehemmiyet vermiyoruk. Şimdi ise bu ihmâlimizin netîce-i müessifesi meydanda!!

Bu seneki büdcemizin üçmilyon yüzkırkaltı bin bir lira imiş. (3.146.001) "Davul" gazetesi kendi hissesine düşen lâzime-i hamiyyeti işbu nüshanın hâsılâtında bir lira i'âne suretiyle ifaya âmâdedir. Evet "Davul" bu i'âneyi i'tâya muvaffak olabilirse büdce açığı üç milyon yüz kırk altı bin liradan ibâret kalacaktır. Bakalım... Kalem, Karagöz, Dalkavuk, Âlem, ve hülümme cerrâ refiklerimiz ne yapacaklar?!

Resim (üst):

- Birader bu ne azamet?

- Ne demek? Sen de elli bin kişinin bir meb'ûsu olsan böyle sormazdın.

Resim (Sol alt):

- Ne ile meşgûlsün azîzim?

- Yeni bir balon projesini ikmâl etmek üzereyim.

Resim (Sağ alt):

Dâr'ül - Muallimîn müstakbel me'zûnları.

Resim: Büyükada'nın suya sabuna dokunmaz büyük filozofu.

CEVAP!

İmzâsız iki mektup geldi. Muharrirleri, hayır, muharriri diyeceğim. Çünkü ifadeler yekdiğerinin aynıdır. Evet, muharriri mesleksizliğimden bahsediyor:

"Toplu İğne"nin ucunu gâh İttihat Cemiyeti'ne, gâh Ahrâr Fırkasına çeviriyormuşum... Madem ki böyle imiş... Benim gibi bir muharrire mesleksiz derlermiş...

Fikrimce, mizah başka, firak-ı siyâsî yine başkadır. Bir mizah gazetesi fırkalardan birine intisâb edemez. Ve etmemelidir de!! Bu sebepten, mizah gazetesi muharrirleri, yazdıkları makalede, bir kısım halkın mütâla'asını nazar-ı dikkate alırlar... Sûret-i tefekkürlerini o mütâla'aya ibnâ ettirirler. Şu halde netîcenin böyle mütenâkız çıkmasından muharrir değil, ğarâbet-i umûmiyye mes'ûldür...

Toplu İğne

GARİB SATIRLAR

Aşiyan - Katûl Mendes (Catulle Mendés):

"Ale'l-ekser, meşâhîrin ân-ı sabâvetlerinde müşâhede olunan yaramazlık ve tenbellik kendisinde (Katûl Mendes'de) bir sûret-i fevkal'âdede idi."

- Çocuklarımızı tenbelliğe sevk edecek olan bu gibi cümleler yazılamaz. Maarif Nezareti'nin nazar-ı dikkatini celp ederim.

Aşiyan - Kezâ:

"Katûl Mendes'in vefâtı yalnız Fransa için değil bütün âlem-i edebiyyât için hâdisât-ı müessifedendir."

- Evet, pek doğru! Hattâ ra'd-ı kazâ muharrir-i muhteremi bir mersiye tertip

etmektedir. Teşnegân-ı edebe tavsiye olunur.

Âlem - Kalemde:

"Enzâr-ı vakûrânesi (İkdâm) okuyordu. Marsilya bizim mi diye soruyordu..."

- Âzîzim, bunda şaşacak ne var? Girid'e şimendiferle giden bir nazırın maiyeti başka nasıl olur.

TELGRAFLAR

Matbuat 10 Şubat 1324 - Âlemin başına püsküllü belâ çıkması bura mahfilinde pek o kadar hüsn-i te'sîrle telakki edilmemiştir.

Davul: - Biz her her iki refîk-i gayretmezide/gayret-mendi de tebrîk ederiz.

Paris 28 Şubat 1909 - Buraya gelen gençler arasına tefrîka düşmüştür. Bir kısmı Kâmil Paşa'nın iadesi, diğer kısmı Hüseyin Hilmi Paşa'nın ibkâsı fikrinde bulunuyorlar. Mehâfil-i siyâsiyyede heyecân bâkîdir. (Devam - 7. Sh)

Her iki taraf dahi Mart'ın birinci günü mütekâbilen nümâyiş icra etmek fikrindedirler. Tedâbîr-i inzibâtiyye yine tevessül olunmuştur.

Üfürükcüler Çarşısı - 13 Şubat 1324 - Büdcedeki olan on milyon açığın ber-vech-i âti kapatılması lüzûmu taht-i tezekkürdedir:

Haliç'de ne kadar midye varsa toplanarak mebânî-yi resmiyye damlarının üzerine muntazaman dizilecek ve şeref-hulûlü tekarrüb eden mâh-ı Nisânda yağan yağmur taneleri bunların içine girerek incü (inci) hâlini iktisap eyleyecektir.

Davul: - Şu halde bizim Murat Bey'in endişesi tamamıyla bertaraf olmuş olur.

Edirne - Kezâ: Ada mevkûfînini tren-i mahsûsla buraya gönderirseniz asker çocuk yirmi para, ve başıbozuk kırk paradan olmak üzere teşhîrine yüz lira kadar bir temettü' hâsıl olacağı kaviyyen me'mûldür.

Davul: - Mâliye Nezâreti'nin nazar-ı dikkatini celp ederiz.

NÜKTELER

Çocuk: -Anne, eşeğe bineceğim.

Kadın: (Zevcine hitâben) - Kuzum şunu kucağına al da sussun!

Zevç: -?!

Efendi ile Uşak

- Akşam lastikleri çıkardım, elini sürmemişsin!

- Evet efendim. Ben nâmûslu adamım, diğerlerine benzemem.

Bir adam vefât etmiş. Alacaklılarından birisi müteveffânın oğlunu görüp de demiş ki:

- Oğlum, babanın nesi çıktı?

- İbtidâ canı, sonra cenâzesi, daha sonra da birçok alacaklısı!!

KÜÇÜK MUHÂVERELER

Meşhûrdur, Koca Râgıb Paşa, Haşmet'e sorar:

- Dünyada en rahat şey nedir?

- Vazifesiz memuriyyet!

- Hiç vazifesiz memuriyyet olur mu?

Neden olmasın efendim? Meselâ dâ'ire-i devletinizin imâmeti..

Hikâyeyi rüfekâmızdan birine anlattığım zaman güldü ve dedi ki:

- Bugün "terakkiyât-ı şifâhîye"mize rağmen yine aynı cevap -belki ma'aziyâdetin- vermeye mecbûruz. Vazifesiz memuriyyetler hem mahalle imâmetleri (çünkü mahalle câmi'leri hep kapalıdır)..

- Hem?

- Hem şehr-emâneti..

VUR ABALIYA

- Mîzancı Başı -

Düzce söylemek lazım gelirse -İsmaîl Hakkı Bey'in iddiasına rağmen-

Murat Bey bir müverrihtir: Yalnız nakil ile iktifâ etmez; her vakanın evveline o müziç "Niçin"lerden birini kondurur: Niçin Çin terakki etmemiş? Niçin Yunân-ı kadîm neslinden bugün eser kalmamış? Niçin Romalılar munkarız olmuşlar? Niçin, niçin.. niçin?

Bu suâllerin altında bunalan biçare talebe, cehd-i tâmlarına rağmen, mahiyetini ihâta edemedikleri bu garip müstefhimin, başlarından mümkün olduğu kadar çabuk uzaklaşmasını duâ ederlerdi. Günün birinde duâları zıll-i hüdâ hürmetine kabûl edildi: Murat Bey Avrupa'ya gitti. Garbın lakayt ufukları Murat Bey'i tekmil samimiyetleriyle kabûl etmişlerdi. Ve işte o sıralarda Mısır'ın semâ'-yı hârrında vücut bulan bevârik, bütün bir fırtına gürültüsüne, yıldız parıltıları üzerine düşerken...

Fakat bu ne?.. O her şeyin kuvvetini imhâ eden zaman, duâların tesirini silmişti: Murat Bey İstanbul'a geldi.

Ne çare ki 10 Temmuz'dan sonra eski talebesi, sâbık "niçin"lerin acısını çıkarmayı unutmadılar.

- Niçin Avrupa'ya gittiniz? Niçin geldiniz? Niçin Şûrâ-yı Devlet'e memur oldunuz? Niçin? Niçin? Niçin?

O, cevap vermekte gecikmedi.

- Çünkü canım öyle istedi.

Acayip şey! Tekmil suâllerimizin mahiyeti böyle keyfî bir cevapla sâkıt olacak mıydı? Bu mümkün değil. Hayır! Hak gayr-ı ta'alluk eden husûsâtta böyle cevap verilemez. Murat Bey'in harekâtına hak gayr-ı ta'alluk etmişti. Çünkü Avrupa'ya gider gitmez Cahit Bey sevinmemiş miydi? Halbuki avdetinde pek müteessir olmuştu. (Pauvre cheril) Görülüyor ki Cahit Bey'in hissiyyât-ı vâkı'ası tamamıyla Murat Bey'in harekâtına tâbi' bulunmuş.

Evet, görülüyor ki –munazzafen- ahvâl-i mümâselede bir adamın canı öyle şey isteyemez! İşte o zaman bütün kuvvetimizle bağırdık:

- Yalan söylüyorsunuz!

Murat Bey böyle bir hitaba ma'rûz olacağını ümit etmiyordu. Makedonya hükümdârı Filip'in rûh-ı siyâseti onu bu netîceden haberdâr edememiş. Termopil (Termopylae) müdâfi'i Leonidas'ın hamiyeti ona bir şey (evet hiçbir şey) ilhâm eylememişti. Şaşaladı: Lâl ü mebhût Bekir Ağa bölüğüne kadar -lütfen hocalık

hakkını tanıyan bir şâkirdinin himmetiyle- gidebildi.

O zaman Demosten (Demosthenes)'in meşhûr nutukları gözünün önüne geldi.

Beyazıt Meydanı'na çıkmak.. O pek mebzûl etvârıyla yüksek nutuklarından birini okumak emeline düştü. Fakat Mizân'ın son nüshalarına–kalp-i imâna nüfûz eden şüphe gibi- Üryânizâde'ler girmişti. Bunun ise te'vîli müşküldü.

Târîh, o yâr-ı kadîm buna da bir kolaylık buldu: Şeytan, Hazret-i Adem'i cennette aldatmamış mıydı?

Üryanîzâde de kendini/kendisini *Mizan*'da aldatabilirdi.. Bundan ne çıkar? Neticede bundan pek mütebâyin değildi:

Evvelkinde ebû'l-beşer cennetten çıkmıştı. İkincisinde kendisi cennete giriyordu.

Kamil Paşa'nın sukûtu Murat Bey'e tâze bir hayat bahşetmişti. Tekrar *Mizan*'ı neşrediyor. Fakat bilmem karilerim müsaade ederler mi? Ben *Mizan* muharririne bir suâl-i müsekkit daha irat edeceğim:

- Murat Bey, farz edelim ki sözleriniz doğru! Lâkîn hâlâ niçin teneffüs eyliyorsunuz?

Nasıl, buna da cevap verebilecek mi dersiniz!

Cumartesi 14 Şubat 1324 - Toplu İğne –

MÜHİM BİR MİTİNG

Açık Mektup

Devr-i istibdâdda rufekâ-yı çâkerânem otuz ve otuz bir güne sahip bulunurlarken, aded-i eyyâm yirmi sekizden yukarı çıkarılmadı. Yalnız hakk-ı sükût olarak arada bir, bir gün bağışlandı.

Ben şu mağdûriyyetten tahlîs-i girîban ile terfîh-ü ikdârımı bu mübârek devr-i hürriyyette ümit ve intizâr etmekte idim. Fakat bu kadar senedir dûçâr olduğum eksiklikler, hele eskiden ma'âşât-ı umûmiyyede hiç ismim ağza alınmaz. Hiç yokmuşum gibi, bana ait mâhiyeleri de hasır altına alarak beni tahkîr ederlerdi. Kiyâfet etmemiş gibi bu kere tensîkât mûcibince rasâdhâne-i âmire müdîriyyet-i behiyyesince aded-i eyyâm on beşe indirildi. On üç günüm hazîne-mande olundu.

Vâkı'â, mâhiyet-i mesele, devr-i istibdâde ait târihin ilgâsı, kaziyesi olsaydı

o kadar esef etmez, Meşrûtiyyete nısf-i hayâtımı fedâ eylerdim. Fakat iş öyle değil: 324 senesi büdcesinden yarım ma'âş kazanmak için mâliyye nâzır-ı esbakı paşa hazretlerinin dehâ-i tasarrufkârânesinden fırlamış, usûl-i cedîd bir avans!! Ziya Paşa, intikam alacak mı/alacağımı bildiği için dördüncü mevsimin kuvve-i icrâiyyesi sırasına ayak bastığım gün işten çekildi.

İşbu hukuk-şikenâne muâmelâtın te'sîrât-ı i'tisâfkârîsinden kurtarılmaklığım esbâbının istikmâli zımnında, müctemi'an müsted'iyat-ü figânâtta bulunmak üzre bütün sayılı fırtına kardeşlerimin, bora arkadaşlarımın, kasırga hemşirelerimin, büyük biraderimiz tûfan bey de hâzır olduğu halde, aded-i eyyâmın on beşinci günü, ale's-sabâh, meclis-i meb'ûsân kapısı önünde teşekkül-ü akd-i ictimâ' edecek büyük ve mühim mitingde hâzır bulunmalarını hamiyyet-i millîlerinden rica etmiş isem de Takvîm-i Vakâyi'in 134 numaralı nüshasında keyfiyet menedilmiş ve ba'dezîn bu gibi îctimâ'lar için zâbıtadan istihsâl-i müsâ'ade-i kaziyyesi ortaya sürülmüştür.

İşbu mağdûriyyet-i bendegânım hey'et-i vükelâca nazar-ı dikkate alınarak, teklîf-i vâki' redd edilmiş ise de artık iş şahsiyetten ziyade, Osmanlı milletinin hayât-ı ictimâiyyesine ta'alluk ettiğinden, son günümde yine müşârun ve mûmâ ileyhim kardeşlerimin Sultan Ahmet Meydanı'nda toplanmalarını ve Bâb-ı Âlî'ye tecavüz vakiinden dolayı bir kasırga nezâketiyle zîrde muharrer program mûcibince nümâyiş icra etmekliğimizi teklîf eylerim.

Şubat

PROGRAM

1. Kartipis? tarafından muhrik ve bârid marşlar.
2- Nutuklar: Nutuk verecek zevatın isimleri:
İtalya hareket arzı
Erbaîn
Berdu'l acûz
Basdırma yazı
Merkeb öldüren güneş
Molan-zâde Rif'at/Ref'et Bey.
3- Ba'de'n - Nümâyiş maskeli-maskesiz balo.
4. Monologlar: (Hüseyin Kâmî Bey tarafından)

Resim: Tasdîk-i istiklâlî hasebiyle Bulgarlar tarafından rekzine karar verilen Abdullah.

(8.) Numaradaki tiyatronun ikinci perdesi hatıra-isadaret-i Bulgaristan'ın.

Kısm-ı Mahsûs

Anadolu'dan Bir Ses Yahûd "Analık"

Köyümüzde üç kişiydi, hallerince yaşayan
Ayşe Kadın kocasıyla oğulcuğu Kel Hasan
Kocasına dirler idi bizim köyde "Daltaban"
Çift-çubuk yok, sığırlara olmuş idi bir çoban
Daltaban Ağa sığırları alır gider bir yana
Kel Hasan da oduncu idi baltasıyla ormana
Yalnız kalır kulübede uzun günler Ayşe Ana.
Akşam olur yir içerler şükr iderler Rahman'a
Kel Hasan'ın kur'ası da çıkmış idi geçen yaz
Ayşe kadın diyordu ki: "Yüreğim hiç dayanmaz."
"Yavrucağım askerlikden bana pek çok mektub yaz.
Unutma hiç Hasan'cığım duayı da, kıl namaz."
Ayşe Kadın ayrılırken yüreği çok sızladı,
Hasan'cığı, bir dânecik, o sevgili evladı.
Düğün itmek, dernek itmek, gelin görmek murâdı.
İçin için çekiyordu böylece bir feryadı.
İhtiyarlık başa çökdü, derdleri pek çoğaldı.
Ayşe Nine yalnızlıkdan bunaldıkca bunaldı.
Diyordu ki: "Bu dünyada bana artık ne kaldı?"
"Oğlum asker, kocamı da geçen yıl ölüm aldı."
Ayşe Kadın Hasan'cığı düşünerek ağlardı.
Yavrusunun üzgüsüyle bağrına taş bağlardı.
Firkat odu sînesini gice gündüz dağlardı.
Böylelikle coşarakdan gözyaşları çağlardı.

Kulübede hiç durmuyor, dağda kırda geziyor.
Yavrusunu hâtırlayor, tatlı candan beziyor.
Hasan Çavuş yaralanmış, duygusuyla seziyor.
Acı acı ağlayarak komşulara diyor ki:
“Ey kardaşlar yalnız kaldum söyleyin siz, nideyim?
Er olub da Hasan gibi askere mi gideyim?
Durmayınız cevab virin, ben acıklı nineyim.
Hasan’ımdan başka yokdur, bu dünyada bir şeyim.”
Harb zamanı sakat olub Hasan köye dönünce
“Kolu kırık, ayak topal”, anacığı görünce.
Yavrusunun yüzün gözün sînesine sürünce
Aklı başdan kaçdı gitti, dayanmadı bu derde:
Sokaklarda geziniyor bak, yalın ayak, baş açık.
İki derdle oluvirdi böylece aklı kaçkın.
Kınamayın ey yolcular, üstünde var fenâlık.
Bilirsiniz ne kaygudur, ne duygudur “analık”.
Dersaâdet Dâhiliye Gümrüğü Manifesto Memurlarından
Mim./M. Servet

TEMENNÎ-Yİ MUHÂL
Bundan beş-altı sene mukaddem söylenmiştir.

Nazarda olsa hüsn-i niyyet
Rüşvetler virseler nihâyet
Millet işi hakk yolunda gitse
Ser-kâr bunu vazîfe itse
Alçaklar elinde kalmayub da
Hırsızlığa çokca dalmayub da
Kalb-i ümerâya girse âyet
İzhâr olunaydı az hamiyyet
Sefîliyyeti kapardı belki
Ulviyyeti yapardı belki

Âli görünürdü Bâb-ı Âli
Mâli görünürdü beyt-i hâlî.

Lâkin kime anladırsın, eyvâh!
Meyhâneye döndü deyr-ü dergâh!!
Mim - Hâ

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'dan muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmiyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle

muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

İSTANBUL HARÎTASI

Harbiyye Nezâreti muhâsebât dairesi birinci şu'besi ketebesinden Ahmet Nazmî Bey tarafından şehr-i şehîrimizin görülecek his ve ihtiyâçtan vâreste bırakacak bir surette mükemmel sokak ve caddelerini mahallât ve cevâmi'-i şerîfelerini ve mebânî-yi âliyyesini işâret-ı mahsûsalarıyla gösterir harîtası ikinci defa olarak neşredilmiştir. Şimdiye kadar misli sebk etmemiş bir eser-i nâfi' bulunmakla edinilmesi sûret-i mahsûsada tavsiye olunur.

Her kitapçı dükkânında (4) kuruşa satılmaktadır. Merkez-i tevzî'i Çenberlitaş'da Kütübhâne-i Osmanî'dir. Taşra için posta ücreti zamm olunur.

Hilal Matbaası

Sayı 18
Birinci Sene
Fî 25 Şubat 1324 Çarşamba Numara:18
Sahip ve Müdîri: Hasan VÂSIF
Nüshası 1 Kuruştur.
DAVUL
Abone Bedelâtı:

Bir senelik i'tibâr edilen elli dört nüshası Dersa'âdet ve vilâyât-ı Osmâniyye için posta ücretiyle berâber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 16 Franktır.

İDÂREHÂNESİ:

İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada.

Mehmed Bey Matbaası

Zıyâ'-ı Elîm

Mücahid-i hürriyyet Refik Bey merhûmun zıyâ'-ı ebedîsinden dolayı

muhterem ailesine beyân-ı ta'ziyet eyleriz.

Geçen haftaki bilmecemizin sûret-i halli bulunması lazım olan kelime "cân" idi. Halledenler:

Fatma Münîre, Saâdet, Emine, Fatma, Pakize hanımefendilerle, Ticaret Mektebi talebesinden 107 ve 361 numaralı efendiler ve Ali Fuâd, Nâzım Refik Beylerdir. Mârr-üz-zikr isimleri için kur'a keşîde edilmiş ve mev'ûd vazo, Ticaret Mektebi talebesinden İbrahim Bey'e isabet etmiştir.

Fakat "Kılınç" imzâsıyla aldığımız varakadaki sûret-i hall[41] pek güzel olduğundan muharrir-i muhtereminin, adresini bildirmesini rica ederiz. Kendisine altı aylık abone senedi takdim edilecektir.

Kös dinlemiş.

Kılınç

İLAN

Matbaacılara Tebşîr

Bu kere Hoca Paşa'da, Karaköy Hüseyin Çelebi Mahallesi'nde Tramvay Caddesi'nde "18" numaralı hânede "Osmanlı Hurûfât Dökümhanesi" namıyla yeni bir dökümhane küşat edilmiştir.

1. Fransa'dan müteaddit makine celp olunmuştur.

2. Meşhûr hattatlar ma'rifetiyle on iki ve on altı punto olmak üzere yazılan yazılardan çelik ve bakırdan müceddit kalıplar imal edilmiştir. Binâenaleyh, yazılar gayet güzeldir.

3. Hurûfât dökmek hususunda İstanbul'un en mâhir ustasıyla akd-i şirket edilerek mûmâ ileyh usta bizzât iş başında bulunmakta ve çalışmaktadır.

4. Masraftan çekinmeyerek nefâset husûsunda icap eden tedâbire tevessül edilmiştir.

5. Ucuzluk husûsunda dahî rekâbet kabul etmez.

[41] Sevgili Davul'umuza: Bütün "can"lılar içinde en ziyade ârzû-yı "Ân" eden cins-i latîf bazen o kadar güzelliğiyle berâber insanı "Â" diyerek lâl-ü ebkem bırakır. Ve "cin" gibi çarpar.

6. Türkçeden başka elsine-i müteaddidde hurûfât imal olunur.

7. Taşradan sipâriş kabul ve kemâl-i emniyyet ile îcâbı icra edilir.

Binâenaleyh, hurûfâta ihtiyacı olanlar berây-ı tecrübe olsun. Mezkûr dökümhaneye müracaat eylemeleri lazım gelir.

MÂZÎ VE ATİ

Sait Hikmet Bey'in bu namdaki dört perdelik piyesi sûret-i nefîsde tab' olunmakta olup, bir iki güne kadar mevkiʿ-i intişâre konulacağı kâri'ât ve kâri'în-i kirâma tebşîr ederiz.

Osmanlı ve Îrân devletlerinin ittihâd-ı müstakbeli şerefine Encümen-i Birâderân-i Îrânî ve Selâmet-i Umûmiyye Klübü himâyesi altında olarak Mart'ın yedinci günü akşamı Varyete Tiyatrosu'nda "Îrân İhtilâl-i Kebîri" nam piyesi sûret-i fevka'lâdede mevkiʿ-i temâşâya vaz' edilecektir.

Müdîr Efendi,

İstanbul'da intişâr eden Serbestî gazetesinin bundan üç-dört gün evvele ait bir nüshasında Hüseyin Kâmî, Murat Molan-zade Ref'et/Rif'at imzalarıyle bize ait bir makale gördük. Bu makaleyi aramızda okuduktan sonra ittifâk-ı ârâ ile atideki reddiyeyi yazmaya karar verdik: Dercini her taraftan sesi duyulan "Davul'unuzdan" istirhâm ederim.

Müdîr Efendi

Ma'lûmunuzdur ki bizim cinsimiz, ya'ni İstanbul köpekleri demekle ma'rûf olan cins-i mahsûs bu memleketin en eski sekenesinden ma'dûddur. Konstantiniyye'yi en son istilâ eden Arab ordularıyle berâber Sûriye'den buraya kadar ihtiyâr-ı sefer ettik. Birtakım desâis-i mahsûsa ile ferce-yâb duhûl olduk. Halbuki bizimle berâber ve müsellehan buraya kadar gelmiş olan Arab fırkaları münhezimen memleketlerine avdet ettiler. Tarihlerinde birçok tafsîlât ile mukayyed olan bu şanlı vaka üstünden asırlar geçtikten sonra nihâyet Sultan Mehmed İstanbul'u feth etti. Bundan anlaşılıyor ki bizim bu topraklardaki hakk-ı temellükümüz Osmanlılarınkinden pek çok evveldir. Bu noktada ya'ni kıdem itibarıyla sizlere karşı hâ'iz-i rüchânız. Kostantiniyye'de birleşmiş olduğumuz halde

biz Türkler gibi yerlilerin, yani Bizanslıların sû-i ahlâkından, kadınlaşmış, fesâd karışmış tabîatından hiçbir vecihle müteessir ve mütezarrır olmadık. Cedd-i aʿlâmız Kıtmîr zamanından beri ne suretle yaşıyorsak o veche ile yaşadık. Ahlâkımızı, fezâil-i cinsiyye ve ictimâ'iyyemizi bilâ hatâ muhafaza ettik. Halbuki siz, tafsîle lüzûm yok, bildiğiniz tahavvülâta uğrayarak, birçok noktalarda Bizanslılara rahmet okutacak bir hâle geldiniz. Demek ki mukâvemet-i ahlâkiyye nokta-i nazarından da sizi gölgede bırakıyoruz. Sonra biz, ma'lûmunuz olduğu üzere gayet muntazam bir hükûmet-i cumhûriyyeye tâbi'iz, sizin gibi inkılâbât-ı siyâsiyye, ihtilâlât-ı gûnayûn milletimizin huzur ve âsâyişini sık sık ihlâl etmez, siz asırlarca esâretten sonra nihâyet bir hükûmet-i meşrûtaya nâil oldunuz fakat bu yeni hükûmetle el'ân peydâ-yı muvâneset edip edemeyeceğimize dâir lazım olduğu kadar delâil gösteremediğiniz atiniz el'ân şüphelidir. Halbuki bizim hükûmet-i cumhûriyyemiz, hiçbir veche ile bozulmaz esaslar üzerine mübtenîdir. Fransa, Âmrîka cumhûriyyetleri, bizim cumhûriyyetimizin yanında hiç-ender-hiçtir. Bu noktada da size karşı pek müsâid bir mevkî'de bulunuyoruz. Fenn-ü ilim itibarıyla bizi istihkâr etmenize gelince bunları da şedîden redd ederiz, bütün keşfiyyâtınız, yeni yeni ihtiyâcâtınızı hoşnûd etmek için birer vesîledir. Ya'nî hiçbir şey size yeni bir rahât temin etmiyor, şimendiferleriniz varsa içinizi kemiren aceleniz var, elektrik lambanız varsa, karanlıkta çalışmaya, beyninizi patlatmaya mecbûrsunuz, topunuz, tüfenginiz varsa etrâfınızda bin türlü düşmeniniz var. Tabâbetiniz varsa, bizim ismini bilmediğimiz çeşid çeşîd hastalıklarınız var. O halde bize karşı ne hakla iddia nakûk/natûk ediyorsunuz.

Hususîyle, tabâbetiniz zayıf olanları kurtardığı için, cins-i beşer günden güne bozulmakta, kesb-i za'af etmektedir. Ensâl-i cedîdenizin gitgide daha bozuk doğması, çürük dökük insanoğullarının, pek ziyade istihkâk ettikleri ölümden kurtarılmasından dolayıdır. Halbuki biz, her tehlikeye adalâtımızın, bünyemizin kuvvetiyle mukâvemet...

Vaz'iyyet-i Hâzıra: (Resim)

Resim:

- Ayol bu telâş nedir, dur biraz ne oldu, anlat.

- Bir daha gelişimde anlatırım, şimdi vakit kaybetmeye gelmez, memlekette münhal var...

ederiz, dişiler en zengin olanların değil, en sağlam, en kuvvetli olanların elindedir. Onun için neslimiz günden güne tekemmül etmektedir. Bu noktada siz bize karşı pek dûn kalıyorsunuz. Ahlâk bahsine gelince, şimdiden yüzünüzün kızardığını farz ediyoruz, zîrâ kâffe-i harekâtınız bir perde-i riyâ altında gizlidir. Bizde hakkı meşhûr Alman filozofu "Nietzsche"in tavsiye ettiği üzere ancak kuvvet üzerine istinâd eder. Harekâtımızı kimseden gizlemeyiz, büyük bir hekîmînizin nasîhat ettiği üzere "Gözden uzak yaptığımız her şey ancak herkesin önünde yapabileceğimiz şeydir." Biz yapılmasını istemediğimiz şeyi başkasına yapmayız, birinin haremine tecâvüz edersek, bizim haremimize de tecâvüz edilmesine tahammül ederiz. İştirâkiyyûn mesleği ki nazarımızda gayet ma'kûldür. Bizde bütün manasıyla cârîdir. Görülüyor ki hiçbir noktada aşağı değiliz. Şimdi asıl mes'eleye gelelim. Mevlânzade Rif'at, Hüseyin Kâmî, bunlar kimlerdir? Bunları bizim namımıza tevkîl eden kimlerdir? Müdîr efendi bunları sizden soruyorum. Şehr-emîninizin başını sarımsak havanı almaya lâyık görmeyen bu zatlar aramızda, sokaklarda oynayan mahalle çocuklarından mıdır, hiç mektep ve terbiye görmemiş oldukları halde nasıl oluyor da bizim gibi her vecihle mükemmel ırkın müdafaasına cesaret ediyorlar, buna ne kadar hayret ettik tahmîn edemezsiniz. Murat Bey'e gelince, onu tanıyoruz, onun Paris'te çıkardığı gazeteden dolayı geceleri, el ayak çekildiği vakit, sürükleyip aldıkları yüzlerce çocukları kendi gözlerimizle gördük, daʿvâ-yı hürriyyeti yüzüne gözüne bulaştırdığı halde şimdi ne yüzle bizim davamızı gütmeye kalkmış. Bunlar utanmak nedir bilmiyorlar mı? Biz onların müdafaasına, bizim namımıza söz söylemelerine müsaade eder miyiz? Susanne de Pera geçen defa İstanbul'a geldiği vakit, buradan kendisine besleme olarak, iki yavru verdik. Birinin ismini "Galata" öbirinin ismini "Beyoğlu" koydu. Onlar da Paris'te hukuk tahsîl ettiler, bizim hakkımızı müdafaa etmek lazım gelirse, işte onlar ve onlar gibi nice miktar erbâb-ı kelâmımız var, biz sövmekten başka bir şey bilmiyen, terbîye görmemiş birtakım adamlara kendi menâfi'imizi tevdî' etmedik ve hiçbir zaman da etmeyiz. İhtirâmât-ı mahsûsamızı kabûl ediniz.

Fırka-ı Kilâb Namına Âsitâneli Reîs-i Cumhûr

Karabaş

İki Genç Hanım Arasında:

- Bulgaristan prensi tâc giyecek mi?

- Büyük bir kışı başı açık geçirdi ya, ister giysün ister giymesün.

Davul

Yunanistan'ın istiklalinden evvel Çar Alexander yaverlerinden İpsilanti'yi Romanya'ya yollayarak, ahâlîyi Bâb-ı Âlî'ye karşı kıyâma davet eder. Ulahlar ayaklanır. Sultan Mahmut Ulahların haber-i isyânını alınca haremağalarından birini yanına celp ederek der ki;

Ulahlar ayaklanmış kral olmak, tâc giymek istiyorlarmış, ne dersin?

Haremağası:

- Aman pâdişâhım, giydirme, üşüsün de nezle olsun!

GELEN MEKTUPLAR

Beyefendi

Cerîde-i ferîdenizi ilk nüshasından beru alıp mütâla'a etmekte ve güzel bir koleksiyon yapmak fikrindeyim. Münderecatı hakîkaten şâyân-ı mütâla'adır. Fakat 18 (17. sayıda) numaralı nüshada M. Servet imzalı "Anadolu'dan Ses Yâhud Analık" ser-levhalı olan şiiri Geveze'nin 24 numaralı nüshasında da okuduğum cihetle müteessir olmadım der isem yalan söylemiş olurum. Gerçi size bundan dolayı bir şey denilemez, lakin M. Servet Efendi'ye tavsiye ederim ki eğer edip, şâir ise gerek makaleleri ve gerek şiirler tecdîd etse fena olmaz zannederim. Böyle olmadığı takdirde o makalelerden ne kâriîn ve ne de kendüsi hiçbir lezzet duymaz. Bâkî devâm-ı muvaffakiyyetinizi temennî eylerim efendim.

20 Şubat 324 - Karilerinizden

ZURNA

Davul

Hâricten gelen eserler hakkında ikinci defa olarak ve bihakkın i'tirâza uğruyoruz. İhdâ-yı âsâr lütfunda bulunacak zevât-ı kirâmdan rica ederiz: Eserlerinin basılamayacağına dâir Davul'da bir kayd göremedikçe diğer bir gazeteye müracaat

etmesinler. Esasen tekmil mîzâh gazetelerine göz gezdirmek bizim için mümkün değil. Meşğûliyetimiz buna mâni'dir. Eserlerini birkaç gazetede görmek hevesine gelince, bu emelin "Davul"da tatbîk edilmemesini istirhâm eylerim.

GARİP SATIRLAR

İkdâm - Hürriyet İctimâ'ı:

"Bu memleket, bu halk heb cehlinden, gafletindendir ki bu kadar felâketlere uğradı. Bu kadar acılar gördü, matbuat işe baştanbaşa bu cehl iledir ki garazdan tefrikadan kurtulamıyor... (ilâ âhir= devam ediyor.)"

Davul:

Bu memleketin, bu halkın, bu matbuatın, bu hey'et-i vükelânın azîm ve korkunç cehli arasında sizin mevcut olmanız, bu memleket, bu halk, bu matbuat için ne kadar inşirâha bâdîdir. O ne bedbahtlık, o ne musîbet olurdu ki siz de arada bulunmasaydınız

Öldürme ey avâlimin Allahu Ekber'i
Nurunla keşf-i râh savâb eyliyenleri
Muslih bulunmasa bu efâzıl miyânede
Bilmez misin neler olacaktır zamânede?

***Mizan* - Meb'ûsluk İnhilâli:**

"Efkâr 24 saatde tebeddüle uğrayabilir. Bunun için her fırsattan istifâde ile müntahiblere müraca'at etmek tabîî olur."

- Filhakîka, bu defa meb'ûsluğu belki Ali Kemâl, belki Nûreddin Ferruh Beyler kazanır.. Ve belki de -ümit ile dû-cihânda her hâl- kendisi!!

VUR ABALIYA

Hüseyin Cahit Bey

- Mösyö Miçi'ye –

- Mon cheval, mon cheval! Ou est men cheval!

"Hüseyin Cahit" o imzalardan beridir ki telaffuzu zihne gürültülü bir mâzî tebâdür ettirir.. Devr-i istibdâdın sükûnetli sahâif-i matbûʿâtını sözüme işhâd ederim:

Onun satırları dâima bir münâkaşaya kapı açmıştır.

Hayât-ı husûsiyyesini tetkik ederseniz diğer fânî adamlardan farklı bulmazsınız.. Evet, Cahit Bey herkes gibi giyinir.. Herkes gibi yürür.. Ve herkes gibi lakırtı eder. Ancak karşısında safiyetinizi muhafaza ederseniz, müstehzî bir-iki nazarı müteakip kinâyeli sözlerine ma'rûz kalırsınız.

"O âlim-i külli şey', o vâkıf-ı hiçbir şey'" fıkarât-ı müsecce'asıyla takyidine giriştiği Nâci merhûmu bundan birçok seneler mukaddem "Sarf Hocası" tezyîfiyle hırpalamak istemiş iken -tuhaftır- bugün en son muhtere'ât-ı müdevvenesi bir kavait kitabıdır. Nâci merhûmu bu suretle mahkûm ettikten sonra Ahmet Rasim, Halil Edip Beylerin i'tirâzlarına Ali Kemâl Bey'in -Paris'ten gönderdiği- müdâfa'a-ı temyîziyyesine kulak asmadı. Hükm-i sâbıkı aynıyle kaldı. Fakat mu'ârızları durmuyorlardı. Hayat-ı muhayyelinin sukûtü birçok bâkir hislere tesir etmiş, Ahmet Râsim Bey'in sâfiyyet-i hayâline halel getirmişti.

Bu vakadan sonra Hüseyin Cahit Bey'i gayur bir Servet-i Fünûn muharriri sıfatıyla tanıyoruz. Rübâb-ı Şikeste müellif-i güzînin riyâset-i edebiyyesi tahtinde toplanan ashâb-ı kaleme Hüseyin Cahit Bey de karışmıştı.

Artık şiirin esiri ufuklarından, hayatın bütün çirkinliklerine kadar nüfûz eden mevhûm bir Zola nazarıyla hayât-ı hakîkiyye sahnelerini tasvîre başladı. İşte tam bu sırada semâ'-yı edeb(!)ten "şiirimiz!" feryâdı düştü. Servet-i Fünûn'un -o zamanki- sayfaları bu gibi tezyîfâta meşher olmuyordu. Bu sebepten makale-o zamanki- Servet-i Fünûn'un Şehbâl[42] samimiyetten bir paçavra kirliliğiyle atıldı. Cahit Bey evvel emirde tekmil bu vukûâta pek bigâne bulunuyordu. Fakat vaktâ ki Fikret Bey'in "Madem ki Şâirsiniz!" hitâbına mukâbil Viyana birası gibi köpüren.. taşan bir muharrire bu vâdîde haddini bildirmek kaziyesi ortaya kondu. Bu mücâhede-i lisâniyyede Cahit Bey ortaya atıldı.

- Bana bırakınız.

Bıraktılar.. İşte o vakit Hüseyin namı altında -hiçbir filozofun beyninden geçmeyen- umûr-i mülevvesenin kâffesi meydana kondu. Sahâif-i matbû'ât lekelendi fakat –la fin justifie les moyens- Servet-i Fünûn galebeyi kazandı ya!

İşte dört-beş seneden beri sesi çıkmayan bu hırçın muharriri şimdi Tanin'in

[42] Bu isimde yakında gayet güzel ve musavver bir mecmûa çıkacak. Şimdiden tavsiye ederim.

her günkü başmakalesinde görüyoruz. Lakin artık edebîyatla değil siyâsetle meşgûl bulunuyor.

Evet öyle siyâsât ki korkulu rü'yâ.. Ağraz-ı şahsiyye.. Mösyö Miçi'nin kepâzelikleri hepsi.. Hepsi havle-i istîâbiyyesine dâhil.

Ehcore un mot:

Filip.. İskender-i Kebîr Yunânîlere, Osman Gâzî.. Sultan Fâtîh Rumlara, Hüseyin Cahit Bey de Prodeus döüse galebe çaldı. İşte bu sebepten ben Cahit Bey'i müessis-i hürriyyet olmak üzere telakkî ederim: Mademki hep Rumların mağlubiyetiyle mevkî'imiz muhkem etmiştir.

Bunların hepsi şâyân-ı takdîr! Fakat korkuyorum! Bu hırçınlık bir fikr-i mahsûsa, satılmış bir gayeye münhasır kalmasın.

Pazar 22 Şubat 1324

Toplu İğne

KUŞPALAZI

Bu kelimeyi ne vakit işitsem helecanlı.. Uykusuz geçen uzun bir gecenin hayâl-i müezzîsi hâtıramı gıcıklar. İzdivâcımın dördüncü senesiydi. Zevcem hissiyyât-ı mâderânesinin bütün çılgınlığıyle üç yaşındaki "Naziye"ye rabt-ü kalb etmiş, çocuğun ufak hareketini usanmak bilmeyen bir sebatla, okuduğu hıfzı's-sıhha kitaplarına tevfîka çalışıyordu.

Bir gün çocuğun elinde ufak bir değnek parçası gördüm. Ağzına götürüyordu. Salonda oturan zevcemin nazar-ı dikkatini celp için;

- Azîzem, dedim, ben sizin yerinizde olsaydım çocuğa bu tahtayı vermezdim.

- Sahîh mi? Niçin?

Bu suâli irat ediyordu. Çünkü kadınlar (sözüm, izdivâc etmiş kadınlara râcî'dir) en basit bir şeyi bile münâkaşasız kabul etmek istemezler. Bunun için cevap verdim:

- Çünkü çocuğun yiyeceği şeyler içinden en az mugaddî olanı tahta parçasıdır. Efkâr-ı umûmiyye-i tıbbiyye bu merkezde!!

Zevcem evvelâ cevap vermek istemedi. Fakat sonra:

- Ne kadar sathî düşünüyorsunuz, dedi, çocuğun elindeki değnek çam

ağacındandır. Halbuki çam ağacında sinirlere kemiklere kuvvet verecek (terebentin) var.

Anlıyordum ki yeni okuduğu bir hıfzı's-sıhha kitabının tatbîk-i nazariyyâtı karşısındayım:

- Af edersiniz, çocuğun kemiklerinde, sinirlerinde rahatsızlık olduğunu bilmiyordum!

- Hastalık var diye kim söyledi?

- Siz, biraz evvel!

- Asla, hâşâ! Ben öyle bir şey demedim. Sıhhate faydası ma'lûm olan küçük bir değneğin parçasını emmekde hiçbir mazarrat görmüyorum. Karışmayınız, çocuğu bana bırakınız!

- Peki gözüm.. İstersen uşağa iki-üç deste daha değnek ısmarlıyayım, madem ki...

- Haydi, idarehanenize mi, memuriyetiniz mi nereye gidecekseniz gidiniz, bizi yalnız bırakınız!

- Esasen, ben de gidiyordum, fakat...

Cümlemi ikmâle vakit bırakmadan odadan çıktı: Naziye'yi de berâber sürükledi.

O günün akşamı idi. Eve geldiğim zaman zevcem beni helecanla karşıladı.

- Muhsin! (Bu benim ismimdir, takdim ederim) Nâziye'nin boğazı şişti.

- Kuşpalazı olmasın!

- Evet eminim ki o! Doktora haber gönderdim. Acaba kurtulmak ümidi var mı?

- Çıkmadık canda dâima ümit vardır.

Bu sırada hizmetçi, çocuğu getirdi. Filhakîka, boğazında cüz'î bir şişlik vardı, fakat hiçbir zaman o korkunç hastalığın mebâdîsi değildi. Çocuk yavaşça öksürdü. Zevcem helecânla yerinden fırlayarak:

- Bırakınız, dedi, çocuğu daha bedter hasta edeceksiniz!

- Lakin çocuk keyifsiz değil, boğazında ufak bir şişlik var! Nezle olacak.

- Sizde zaten evlat muhabbeti yok ki!

Bunun üzerine hizmetçiye ta'lîmât verdi. Benim, çocuğun ve zevcemin karyolaları hep odalarımızdan çıkarılacak, büyük salona koyulacaktı.

Gece yarılarına kadar bu tertîbât devam etti. Evvelâ hizmetçinin yatağını kapının yanına yaptık. Fakat sonra zevcem odanın hevâ-yı istîâbîsiyle dört ciğerin faaliyetini mukayese etti. Koca odada hizmetçiye yer kalmadı:

- Sonra sizin hizmetinize kim bakacak?

- Bana hizmetçinin lüzûmu yok. Kendi işimi kendim görürüm.

Artık yorulmuştum, yatağıma uzandım.

- Muhsin! Niçin doktor gelmedi?

- Bilmem, şimdi gelir…

Bir-iki dakika sonra:

- Muhsin, oda pek sıcak oldu. Kaloriferin musluğunu kapayınız!

Yataktan indim, kaloriferin musluğunu çevirdim.

Bu aralık doktora gönderdiğimiz adam geldi. Hekim keyifsizmiş, yatağından çıkacak halde değilmiş. Yalnız, lazım olan ilaçları göndermiş...

Zevcem son derece müteessirdi. Nevmîdâne bir hâlde:

- Kadere bakınız! Şimdiye kadar doktorun hasta olduğu yoktu. Neden hastalanmış?

- Bilmiyorum!

- Yarım saatde bir, bir kahve kaşığı verilmesi lazım

Resim:

- Hele bakındı, içtima hakkında ne fikirler...

Resim:

- Nerden böyle?

- Ma'lûm ya, yukarı çıkmıştım. Benimki bugün bana bayıldı.

Resim:

- Eski kabîne ile yenisi beyninde ne fark buluyorsun?

- Eskisinin vaktinde uşaklık ediyordum, yine uşaklık ediyorum.

Resim:

- Birader, bu ne kadar meşgûliyyet?

- Rica ederim, meşgûl etme unutulmuş makavilleri keşfe çalışıyorum.

- Canım ne vazifen?

- Moda değil mi ya?..

Gelen sudan zevcem ilk hamlede bir çorba kaşığı verdi. Boğazına belladon yağını sürmek işi de bana düştü.

Vazifem bittikten sonra ellerimi yıkadım, yatağıma uzandım. Gayet bîtâb bir halde idim. Tam gözlerim kapandığı bir sırada asabî bir kadın sesi kulağımda çınladı:

- Muhsin! Kaloriferin musluğunu açtınız mı?

- Hayır!

- Nasıl hissettim! Oda soğudu. Kuzum açınız!

Emri ba'de-l îfâ' başımı yastığa koydum.

- Muhsin! Çocuğun yatağını öbir tarafa koyuverir misiniz? Burası kaloriferin pek yanında.

Uyku sersemliği arasında bu vazifeyi de ifa ettim. Fakat zevcemin işi bitmedi. Kantaron yağı varmış, onu da istedi.

- Yağ nerede?

- Zili çalınız, getirirler.

Çaldım, bir ses çıkmadı. Bir dakika evvel yatağıma uzanabilmek için kendim gidip getirmeye muvâfakat ettim. En alt kattaki çamaşırlıktaymış. Kantaron yağı geldi. Fakat soğuktan donmuş olduğu için ispirtoya ihtiyaç vardı. Onu da buldum. Ne çare ki bu defa da kalorifer soğudu. Sobayı tutuşdurmak icap etti. Bin müşkülât ile yakabildim. Ve artık derin bir yorgunluğun tesiri altında beynim uğuşmuş bir halde yatağa girdim. Gözlerimi kapamışım.

Beş dakika ya oldu ya olmadı..

- Muhsin! Çocuğun karyolasını sobanın yanına götürelim, bana muâvenet et!

Karyolayı yüklendim. Uyku sersemliği ile dışarı çıkıyormuşum. Zevcem şiddetle ihtâr etti. Bu sırada ordaki kedinin kuyruğuna bastık! Zavallı "Samur" can acısıyla bağırdı.

- Ne yaptın muhsin! Çocuğu uyandıracaksın!

Artık cevap vermiyordum. Kanepenin üstüne oturdum.

- Muhsin! doktora bir sen gitsen! Çocuğun halini anlatırsınız belki sözünüzü kırmaz.

Bu benim aradığım bir şeydi. Derhâl -kelimenin en basit manasıyla- giyindim sokağa çıktım.

Doktor ısrarım üzerine, gelmeğe muvâfakat etti.

Güç hal ile berâber araba bulduk. Eve geldik.

Hekim "Nâziye"yi muâyene ettikten sonra:

- Birşey yok, dedi, boğazında cüz'î bir iltihâb var.

Çocuğu uyandırdı, öksürtdü. Elini çocuğun ağzına sokdu ve küçük bir tahta parçası çıkardı.

- Bu kuşpalazı değil, çam palazı! Ağzında küçük bir değnek kıymığı kalmış..

Artık dayanamadım:

- Evet doktor bey! Çam tahtasındaki (terebentin) birçok çocuk hastalıklarına faidesi olduğu derkâr değil mi? İnanmıyorsanız zevcem bunu size ispat etsin!

İlk defa olarak zevcem mukâbele etmedi.. O zamandan beri onun asabiyeti kısmen sükûnet buldu. Bugün aradan on beş sene geçtiği halde evde bir "kuşpalazı" sözü olsa zevcem kızarır, önüne bakmaya mecbûr olur.

Aslına Mutâbıktır

Mark Twain

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ'dan muhafazası ve zâyi' edenlerin heman idâremize beyân-ı ma'lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi'nde emti'asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur'a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur'asına dahî dâhil edilmeyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu'tena iʿlânâtın santimetru murabba'ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba'ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba'ından yirmi para alınır.

Beş def'âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî'ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

Hilal Matbaası

Birinci Sene – fî 11 Mart 1325 Çarşamba Numara: 19

Sahip ve Müdîri: Hasan VASIF

Nüshası 1 Kuruştur.

Abone Bedelâtı:

Bir senelik i'tibâr edilen elli dört nüshası Dersa'âdet ve vilâyât-ı Osmâniyye için posta ücretiyle berâber 65 Kuruştur.

Memâlik-i ecnebiyye için 16 Franktır.

İDÂREHÂNESİ:

İstanbul'da Bâb-ı âlî civârında Cağaloğlu Yokuşu'nda dâ'ire-i mahsûsada.

18'inci nüshamızın tab'ından sonra vürûd bilmece halleri:

İzmir mektubi kalemi ketebesinden Ali Faik, İzmir Muhâsebe vilâyet ketebesinden Cevad ve Mustafa Hayri, Ayas Paşa'da Mahmut, Edirne'de Selimiye kıraathanesi müdîri Yusuf, Kızıltarak'da Ahmet Mümtaz, Hazîne-i Hâssa ketebesinden Ahmet Ziyâ, Göztepe'de Nâzım, S. Fâiz, Kabataş İdâdisi talebesinden Mustafa Nûri, Rodos Medrese-i Süleymâniye muallimlerinden Receb, Mekteb-i

Hukuk'tan Îsmail Faik, Hazîne-i Hassa Hatab Anbarı ketebesinden Mehmed Sâlim beyefendilerdir.

Şam'da Bedâyi'-il Fünûn matbaasında tab' olunan "Toprak" namındaki risâle-i müfîde-i zirâ'iyyenin mütâlaasını tavsiye ve muharrir-i muhteremi Filibeli Ahmet Mithat Efendi'yi tebrîk ederiz.

Muhterem artistimiz Mehmed Fazlı Bey'in Karikatür unvanlı risalelerinin ikinci nüshası intişâr etmiştir. Hakkımızda ibrâz buyrulan iltifâta teşekkür eder, ve işbu nüshayı da muhterem karilerimize tavsîye ederiz.

İ'LAN

ŞEHBÂL

Fünûn-i felsefe, edebiyât, siyâsiyyât, mûsikî ve sâir şu'bât-ı sanâyiʿ-i nefîse, mebâhis-i ma'lumât-ı nisâiyye, mîzâh ve sâirede bâhis, ve 15 günde bir neşrolunur risâle-i musavveredir. En âlâ cinsten mücellâ kâğıt (Popya kûşe) üzerine matbû' büyük kıt'ada 20 sayfada mürekkep ve hemen her sayfası ayrı bir mevzuya mahsusdur. Resimleri gayet mu'tenâ ve mebzûldür. Kâffe-i teferru'at ve tezyînâtı müşkâfâne bir i'tinâ-yı ciddiyet ve nefâsetle intihap edilmiştir. Senelik abonesi İstanbul vilâyâtı için.. posta ücretiyle berâber bir lira-yı Osmânî ve nüshası 5 Kuruştur. Programıyle nümûne sayfası meccânen gönderilir.

İdârehânesi: Fincancılar Yokuşu'nda Numara: 25.

Matbaacılara Tebşîr

Bu kere Hoca Paşa'da, Karaköy Hüseyin Çelebi Mahallesi'nde Tramvay Caddesi'nde "18" numaralı hânede "Osmanlı Hurûfât Dökümhanesi" namıyla yeni bir dökümhane küşat edilmiştir.

1. Fransa'dan müteaddit makine celp olunmuştur.

2. Meşhûr hattatlar ma'rifetiyle on iki ve on altı punto olmak üzere yazılan yazılardan çelik ve bakırdan müceddit kalıplar imal edilmiştir. Binâenaleyh, yazılar gayet güzeldir.

3. Hurûfât dökmek hususunda İstanbul'un en mâhir ustasıyla akd-i şirket

edilerek mûmâ ileyh usta bizzât iş başında bulunmakta ve çalışmaktadır.

4. Masraftan çekinmeyerek nefâset husûsunda icap eden tedâbire tevessül edilmiştir.

5. Ucuzluk husûsunda dahî rekâbet kabul etmez.

6. Türkçeden başka elsine-i müteaddidde hurûfât imal olunur.

7. Taşradan sipâriş kabul ve kemâl-i emniyyet ile îcâbı icra edilir.

Binâenaleyh, hurûfâta ihtiyacı olanlar berây-ı tecrübe olsun. Mezkûr dökümhaneye müracaat eylemeleri lazım gelir.

- Mâzî ve Ati: Bu namdaki dört perdelik piyes sûret-i nefîste tab' olunmakta olduğu tebşîr olunur.

BİRAZ KONUŞALIM

Bu haftanın en mühim hadisatı 324 senesinin vefâtıdır. Allah Temmuzdan evvelki taksîrâtını affetsin. Bizden bir dua-yı samîmâne...

Fakat büdçe meselesi biraz garipleşti. Esasen biz bu netîceyi, devr-i istibdâdta mekteb-i hukuk sıralarında öğrenmiştik.. Hangi bir vesile ile olduğunu tahattur etmiyorum, bir gün Hakkı Bey demişti:

- Büdce o şeydir ki, bizde yok.

Vâkıa, ta'rif efrâdını câmi' ağyârını mâni' değil, fakat o kadar mûnis ki.

Ne ise şimdiki halde 1325 senesinin Mart ayı büdcesi var! Bu, Osmanlıların büdce-i mâlîsidir. Fakat matbûʿât -ı Osmâniyenin büdcesi?!

Evvelâ -tecrübe dîde bir gazeteci sıfatıyle- şunu itirâf edeyim ki matbuatımızın büdcesi pek vahîmdir. Her gün yeni yeni cilvelerle enzârınıza arz edilen bu gazeteler bilir misiniz ne kadar esaslı fedâkarlıklar iktihâm ederek vücut buluyor. Vâkıa, Resimli Roman'ın resimleri kısmen Fransızca neşrolunan, Modern Bibliyotek silsilesinden alınmış. Lakin bu da bir iş değil mi?

Meselâ, "Kadınlar Arasında" namındaki roman bir şeye benzememiş.. Fikrin hâbîde olmasından sarf-ı nazar üslûbta da bir incelik yok..

Meselâ, "Ecr-ü Sabır" hikâyesini eğer yanılmıyorsam bundan on iki sene mukaddem ya İkdâm veya Sabah'da okumuştum..

Fakat matbuatta asıl mühim.. Esaslı inkılâbı Şehbâl vücûda getirdi.

Yirmi büyük sayfadan ibâret bulunan bu gazetenin her sayfasındaki

mübâhesât Avrupa'nın en büyük spesiyalistleri tarafından bilhassa Şehbâl için yazılıyor ve silis kalemlerle lisânımıza tercüme olunuyor. Sonra garbın o büyük san'atkârları tarafından vücûde getirilen nefîs tabloları en bâkir.. En mûnis hislerin ufuk-i tetebbu'unüzde tecellî ettiğini görüyorsunuz. Fennin en son terakkiyâtını, felsefenin en gizli noktalarını, mîzâhın en sevimli şekillerini nazarınızda tecessüm ettiren olan bu gazetenin fikrimce yegâne kusuru on beş günde bir çıkması olacaktır. Müessis-i mübecceli Sa'deddin Beyefendi'yi tebrik ederim.

Mızrap

Resim: Mahdumlar Koleksiyonundan. Numara: 1 – Mağbûn-u A'zam.

Târîh-i millîden bir yaprak; Mülkiye Musâlahası: 2 Mart 1325 İsneyn gecesi.

- İnşallah bundan böyle aramızdan su sızmaz…

- Sızmaz da...

- Konferanscılar Hakkında -

"Perde açıldığı zaman boş bir sahne nazarlara çarpar. Yeşil örtülü masanın üstünde sürahi, bardak ve birkaç kitap var. Tiyatro bir samt ve sükût.. Herkes sahneye nasb-ı nazar etmiş. Bu aralık yan taraftan bir adam görünür, ortaya kadar ileriler.. Bir reverans yaptıktan sonra masanın yanındaki iskemleye oturur ve başlar: "

Efendiler! (sükût..) Efendiler! (bir müddet daha sükût..)

Ben sâir konferanscılar gibi vâhî olduğu kadar müziç bir âdete ittibâ' etmiyeceğim. Evvelâ, konferansımın bir mevzusu var. Evet yalnız bu nokta beni diğer konferansçılardan tefrîke kâfîdir. Mevzûʿ-i bahsimin ezmine-i mütekaddimeden ta zamanımıza gelinceye kadar geçen müddette konferansın mevkisi, bahusus bu son senelerde konferanscıların faaliyet-i müessifânesini tetkikten ibârettir.

Konferanstan murâd (şimdi bu kelimeyi söyleyebiliriz "şiddetli alkışlar") efendiler, konferansçıdır. Siz Murat Bey'in Roma tarihi hakkındaki fikrini anlamadan, Ali Kemal Bey'in tiyatro musâhabâtını bilmeden yaşayabilirdiniz, ve eminim ki mûmâ ileyhimin efkâr-ı husûsiyelerine ıttılâ' size hiçbir şey ilâve etmedi.

Görülüyor ki konferansın birinci sebebi, müşevviki tanıtmak ihtiyâcıdır. Mevzûʿ-i bahs dâima ikinci derecede kalır. Konferanscılar kendi talâkatlerini,

zekâlarını, yeni şık elbiselerini göstermek uğrunda her şeyi fedâ ederler..

"Şık" diyorum. Çünkü efendiler, şıklık konferansın tefrîk kabûl etmez bir hâssasıdır. İşte meselâ şimdi bana hafîf bir asabîlik ârız oldu.

Zîra gördüm ki kunduramın ucunda ufak bir toz lekesi var. Müsaadenizle...

(Ayağının ucunu pantolonuna siler.)

Bir şey kalmadı. Acaba bir şey kalmadı mı? Eminim o küçük toz lekesi çehremde derin bir tebeddül husûle getirmiştir. (cebinden aynasını çıkarır, iyice kendisini muâyene eder.) Hamdolsun, o kadar asabiyetim kabarmamış..

Konferansın sebebini söyledik, şimdi şartlarına gelelim.

Efendiler! Bu şartlar o kadar kesîr değildir. Çünkü bir tanedir: Mevzusu tanımamak! Konferans veren zat bahsedeceği mes'eleden zerre kadar ma'lûmâtı olmamalıdır.

Fakat, diyeceksiniz, mekâtib-i âliyye muallimlerinin... Erbâb-ı ihtisâsın verdikleri konferanslar şu ta'rîfinizde dâhil değildir. Zîra onların muayyen bir mevzusu ve o mevzuya dâir derin tetebbu'ları var. Filhakîka öyledir. Lakin onlarınki konferans mı? Lezzetsiz dinlenen bir ders. Esasen iktisap ma'lûmât fikri olsaydı tiyatroya değil, bir dâr-ül-fünûna gitmekliğiniz lazım gelirdi.

Konferanscı, alkışlanmak.. Sâmi'înin hüsn-i teveccühünü celp etmek isterse evvel emirde hiçbir şey bilmediğini ispat etmesi icap eyler. Evet, demin gördüğünüz vech ile, sahneye çıkar, sâmi'îni selamlar ve nihâyet iskemlesine oturduktan sonra hâzırûna müstehzî bir nazar fırlatarak muhtelif çehreler arasından kendi fikrini kabûle meyyâl bir suret beğenir ve onu muhatap addederek sözüne başlar. İşte ben de içinizden birini intihap ettim. (Herkeş birbirine bakışır.)

Bir konferanscı kable'ş- şurû' üç-dört hikâye tahattur etmesi zarif nükteleri, zihnin, çıkarılması kolay bir yerine yerleştirmesi lazımdır. Bu suretle mevâdd-i ibtidâiyye ihzâr edildikten sonra konferansa başlamalıdır. Mümkün olduğu kadar beliğ ifadelerden, ince nükdelerden kaçınmak icâb eder. Çünkü sâmi'în ne pek zekî ne de pek ahmak zevattan mürekkeptir. (Hâzırûn bu hitaptan hâriçtir "alkışlar..")

Birkaç kitap.. Ufak tefek birkaç not konferansın mâ bih-il üstâdıdır. Fakat kitaplara bakmamak.. Notlara da şöyle ara sıra göz gezdirmek âdet olduğundan bukinistten (Fr: Bouquiniste) tedarik edilen birkaç pejmürde kılıklı (çok okunduğuna delâlet etmesi için kitabın eski olması şarttır.) kitapla kasab veya bakkalın haftalık

pusulaları -hüsn-i istiʿmâl edildiği takdirde- işi idâre eder. Bi'l-farz şu bizim masanın üstündeki kitapları tetkik edelim:

"İbtâl-i Mezheb-i Maddiyyûn": Aydın vilâyeti, Ma'a Tahrîr Vergi Müdîri İsmail Ferid Efendi'nin bir eseri. (1312) senesinde İzmir'de tab' edilmiş ve Ma'arif Nezâreti celîlesi (handeler) tarafından takdir kılınmış...

Mevzuumuza münasip değil ama, ne ise.. Bunu meclis-i ma'ârif niçin takdir etmiş biliyor musunuz? Çünkü müellifi; evvelen, şemsin arzdan büyük olmadığını, sâniyen, kürre-i arzın yuvarlak bulunmadığını ispat ediyor. Bu ispat meclis-i ma'ârif a'zâlarının fikirlerine tamamen mutâbık olduğundan takdir buyurmuşlar. (Yaşasınlar sedaları...)

Ne ise... Mevzuya gelelim; Kitapları tetkik ediyorduk:

Hayat-ı Muhayyel, Hüseyin Cahit Bey'in. Acayip! Bu kitabın bende olduğunu bilmiyordum.

Tecvîd-i Karabaş...

(Her taraftan adem-i memnûniyyet emareleri... Bir-iki ıslık sesi.. Konferanscı ayağa kalkar, ve elindeki kitabın yanlarını irâe ederek:)

Henüz kesilmemiştir.. Okumadım, okumayacağım da! (Şiddetli alkışlar..)

Görüyorsunuz ki bu getirdiğim kitaplarla konferansımız arasında zerre kadar bir münâsebet yok. Kezâlik, notlarımı da size göstereyim:

Evvelâ şu: (Bir tiyatro ilanı ibrâz eder.)

Sâniyen şu: (Davul gazetesinin dördüncü nüshası)

Halkın şiddetli alkışları arasında perde kapanır...

Fantaziyo

VUR ABALIYA

Ahmet Hikmet Bey

Bugün size Edebiyât-ı Cedîde'nin en şâyân-ı dikkat sîmâlarından biri olan Ahmet Hikmet Bey'den bahsedeceğiz. Ahmet Hikmet Bey'in husûsiyyet-i edebiyyesini tetkik etmeden evvel size şahsını tanıtmak, yazılarının perde-i resmiyyet ve vakârı arkasında gizlenen çehre-i harîm ve samimiyetini size göstermek istiyoruz. Bundan sekiz-on sene evvel Mekteb-i Sultanî'nin dördüncü sınıfında muharrir-i muhteremle karşı karşıya bulunmuştuk. Hangi vesîle ile olduğunu

hatırlayamıyoruz. Bir bahis bizi, Türklerle Avrupalılar arasında his ve fikir itibarıyla bir muvâneset mevcut olup olamayacağına dâir uzun bir münâkaşaya sevk etmişti; muallimimiz diyordu ki,

Türkler hiçbir zaman bir Avrupalı gibi düşünemez hissedemez.

Hepimiz şaşırmıştık. Umûmî bir itikatla bunun aksine kâildik. Hattâ öyle zannediyorduk ki içimizde, ruhumuzun pek derin bir köşesinde asırlardan beri ecdâdımızdan intikâl ede ede gelmiş olan bir Türklük korkusu olmakla beraber, kalbimizde intibâ' eden her his, fikrimizde uyanan bütün mülâhazât bizim Asya'dan ziyade Avrupa'nın çocukları olduğumuzu ispata tamâmen kâfîdir. Birkaçımız birden i'tirâz ettik: Ahmet Hikmet Bey mektebin eski döşemelerini titreten bir kuvvetle ayaklarını yere devirdi, en yüksek sesiyle haykırdı:

Bir Türk, bir operayı anladım derse, efendiler, o adam ya bir ahmak, ya bir yalancıdır. Biz zurnadan anlarız, operadan anlamayız.

Hepimiz susmuştuk. Bu her nevi tahminin fevkinde idi. Muallimimiz devam etti:

Her sene yazın Mısır'dan buraya gelen.. Validesi. Yalısının bahçesinde/bahçesine akşamları zurna çaldırıyor. Anladınız mı?

Karga Ali (Bu, arkadaşlarımızdan birine verdiğimiz isimdir.) i'tirâz etti:

Bu hiçbir şey göstermez efendim. Bu bir zevk-i hususîdir. Umûmun hissiyatı için mikyâs olamaz. Hocamız ne cevap verecekti. Bir saniye buna intizâr ettik.

- Oturunuz, dinleyiniz, efendiler! Dedi. Biz Avrupalıların mûsîkîsini, edebiyatını anlamak değil hatta esvaplarını bile adamakıllı giyemeyiz. Her tarafımızdan/tarafınızdan dökülür. Rahatsız oluruz. O esvaplar bizim kalıbımıza uymaz, yürüyüşümüzü şaşırırız. Anladınız mı efendiler!

Biri sordu. Peki, ne giyelim efendim?

Ne giyeceğiz, bacaklarımıza şalvar, sırtımıza aba, kafamıza külah!

Hayretten hayrete düşüyorduk. Bütün arkadaşlar ağzımız yarıya kadar açılmış, o devam etti:

Evlerimize gider gitmez yakalığı bir tarafa ceketi, pantolonu bir tarafa atmamız ispat eder ki yetmiş seneden beri buna alışamadık ve alışamayacağız.

Esvaplarını giyemediğimiz adamların fikirlerini hislerini benimser isek kimi aldatırız? Kendimizi...

Karga Ali tekrar i'tiraz etti.

- Efendim, herkes üçüncü sınıfın muallimi... Efendi değil ki esvaplar üstünden dökülsün. Biz her gün sokaklarda birtakım adamlara rast geliyoruz en şık Avrupalılar gibi giyiniyorlar, elbiseleri üstlerinden dökülmüyor.

- Susunuz, dedi, ben sizin hocanızım. Söylediğim söze inanmanız lazım gelir.

Karga Ali;

- Asla, dedi, hocanın her sözüne inanmak lazım gelmez. Doğru söylerse pekâla... söylerse asla...

Ahmet Hikmet Bey sınıfın döşeme tahtalarına şiddetle bir tekme vurduktan sonra:

- Buraya gel, dedi, çabuk… buraya!

Yüzü sapsarı olmuştu. Hepimiz çarpıntı içinde idik. Ali, amfiteatrdan yavaş yavaş indi, hocaya yaklaşır yaklaşmaz, Hikmet Bey sol ayağı üstüne basarak sağ ayağıyla bir tekme savurdu ki, hepimiz bir saniye içinde hocanın her sözüne inanmak lazım geldiğine kâil olmuştuk ve sol ayağının bastığı yeri merkez ittihaz ederek diğer ayağıyla havada bir daire çizdi. Cenab-ı Hakk'a bin şükür ki zavallı Ali bu dairenin haricinde kalmıştı. Kapıyı açarak dışarı kaçtı, ve bir mevt-i muhakkaktan kurtuldu. Dersten sonra hepimiz kendisini tebrîk ettik:

- Allah'a bin şükür et.. Eğer tekme rast geleydi karga b.kun yemiş gibi öbür dünyaya giderdin..

Azîz kariler.. kariler! Bu uzun mukaddimeyi niçin yazdığımı şimdi anlayacaksınız. Şu vaka ile Ahmet Hikmet Bey'in yeğeni arasında gayet sıkı bir münâsebet vardır. Herkesin yeğeni Avrupa'da bir şey öğrenerek geldiği halde niçin Ahmet Hikmet Bey'in yeğeni hiçbir şey öğrenmeden geldi. Kanı aşağı insin diye ayağını parmaklarını pamuklara sararak karyolaya dayayıp da niçin ev halkının aklını başlarından aldı? Aşcı İbiş'in bıyıklarını tıraş edeceğim diye kendini yanmış odunla kovalatarak ailesini telaşa düşürdü?

Bunu mahsus yazılmış bir hikaye-i muzhike olmak üzere telakkî etmediniz. Bunun asıl sebebini Ahmet Hikmet Bey'in "Türkler Avrupalılaşamaz" itikatında

arayınız. Hatta kendisi sebeplerini söylüyor mu?

Biz pilavı yemeğin sonunda yeriz. Avrupalılar başında. Biz iyi halıları yere koruz, onlar duvara... Biz yazıya sağdan başlarız, onlar soldan...

O halde bütün bu mühim, nâ-kâbil ta'dîl, esbâb-ı binâen Avrupa'ya giden "Yeğenler" buraya geldikleri vakit Aşcı İbiş'ten dayak yer, ev halkının aklını alırlar... Onları ayran gibi ayıştırmak için Zonguldak'a göndermelidir.

Şimdi asıl mesele burada: A. H. Bey son vukûata karşı ne düşünüyor?

Türklerin Avrupalılaşmak için vaki olan içtihâdâtı onda ne gibi fikirler tevlit ediyor? Müsaadenizle bu suâllere bir cevap verelim:

A. H. Bey bunların bir netîceye iktirân edeceğine kâil değildir. Bacağımıza şalvar, sırtımıza aba, kafamıza külah giymedikçe. Mûsîkîmizi zurnaya hasretmedikçe adam olmak yolunu tutmuş olmayız. Hatta bunun için memleketin hâlini şâyân-ı merhamet buldu. Yeni Gazete'nin üç ay evvelki bir nüshasında bu memleketi kurtarması için Cenab-ı Hakk'a bütün Türklüğüyle, en su katılmamış Türkcesiyle yalvardı.. yakardı.

Tamamen çıkmaz bir yola saptığımıza kâni' olduğundan inkılâbımız hakkındaki fikri bizi böyle duaya muhtaç görmekten ibârettir. İşte A. H. Bey'in son vakâyı'i hakkında ilk ve son fikri.

Münekkit

Resim:

Tesettüre dâir konferans vermeye giden bir hanım:

- Ay ne söyleyecektim. Hanımlar! Saç, yüz, endam, kol ve boyundan başka yerlerinizi örtünüz. Çünkü Avrupalılar da...

Resim: İnzibat Komisyonu A'zâlarından: Mösyö Çörçil Cenapları.

4. BÖLÜM

TELGRAFLAR

Âlem-i Matbûʿât-6 Mart 1325 Cumartesi.

Şehbâl'in tulû'iyle buradaki matbuat borsasında umumî tenezzül-i fiyat husûle gelmiştir. Servet-i Fünûn 63, Muhît 38 parada, Resimli Kitap'la Resimli

Roman'da 2 Kuruşa tenezzül ettiler. Şimdilik Mehasin'e bir tesir göstermedi. Buhrânın devamından fevkalâde korkuluyor.

Büyükada -8 Mart – Kezâ – Mevkûfîn ile Arkadî bülbülleri arasında şiddetli bir müşâteme vukû'a geldi, evvelkiler galip geldiler. Ebulhüdâ'nın sol bacağı incinmiştir. İki merkeb telef oldu. Şâyân-ı iş'âr başka bir şey yoktur.

Parîs -23 Mart 1909 – Buraya gelen gençler pasta yemekten mi'de fesâdına uğramışlardır.

Davul: Hemen cenâb-ı hakk, kesret-i sa'yden dolayı beyin fesâdına uğramalarından masûn buyursun.

Mercan Yokuşu -9 Mart 1325 – Buradaki Sadakat Mağazası sahibi "Hüseyin Hilmi" nin, dükkânı kapayacağı şâyi' olmuştur.

Davul: Sadâkatinde teferrüd için olacak...

GARİB SATIRLAR

Resimli Roman – Kadınlar Arasında:

"... nihâyet araya biri girmiş. Yirmi lira verirsen kocan habisten çıkar demiş. Kadıncağız da "Ben bu parayı nereden bulayım" diye yalvarmış nihâyet on beş liraya sulh olmuşlar. Kadın köye dönmüş. İki koyununu, birkaç keçisini satmış. Fakat nâfile, on beş lira toplayamamış, nihâyet son fedâkarlığı da ifa etmiş. Çiftde kullandıkları öküzlerden birini pazara çıkarmış. Nihâyet.."

- Görüyorsunuz ki bu "nihâyet"lerin nihâyeti gelmiyecek.. Ne vakit biterse haber veriniz.

Taşradan: Mükâleme

M – Bizim Receb İstanbul'da bin kuruş maaşa girdi diye babası Ali Rıza burada evi-bağı satacak ama anası benim oğlumdan kaldı bu bağ diye sattırmıyor.

E – Bağı satıp da parasını ne yapacak?

M – Hep çocuk-çolan “muzafferan” İstanbul’a gideceklermiş.

E – Bu laf yalan.

M – Yalan değil, valla eğer yalan söylüyorsam ben de hani... gibi! Hafiyye eskisi dönme olmuş olayım.

Rodoslu Andır Mahmut

ABONELERİMİZE İKRAMİYE

1- Abone senedlerimizin ilk bin adedinin zahrine murakkam Rumeli şimendifer tahvîlat numaralarına bir sene zarfında isâbet edecek ikramiyyenin onda biri sened sahibine aittir. (Kıymet-i mahsûsasına mebnî abone senedlerinin ziyâ’dan muhafazası ve zâyi’ edenlerin heman idâremize beyân-ı ma’lûmât etmeleri lazım gelir.

2- Babıali Caddesi’nde emti’asının nefâset ve zarafetle müştehir Amerikan Pazarı camekanlarında teşhîr edilen otuz parça eşya ilk beş yüz abone beynlerinde kur’a keşîdesiyle otuz kişiye takdim edilecektir.

Bilmece halli suretiyle verilen abone senedlerimize şimendifer numarası olmadığı gibi eşyâ kur’asına dahî dâhil edilmeyecektir.

İʿLÂNÂT ÜCRETİ

Münderecat meyânına konulacak mu’tena iʿlânâtın santimetru murabba’ından iki kuruş, son sahîfeye derc edilecek iʿlânâtın beher santimetru murabba’ından kırk para ve kaba yazılacak iʿlânâtın santimetro murabba’ından yirmi para alınır.

Beş def’âdan fazla derc edilecek iʿlânât ücretinden yüzde yirmi iskonto olunur.

Tekmil sayfayı işgâl edecek büyük ve dâimî resimli ve renkli iʿlânât ücreti ayrıca pazarlık olunur.

Vilâyât-ı Osmâniyyede gazetemizin tevzî’ini arzu edenler kendileriyle muhabere edilmek üzere adreslerini bildirsinler.

Hilal Matbaası

Sayı: 20
Birinci Sene 1 Nisan, Sene (1) 325, Çarşamba Numara: 20
DAVUL
Nüshası Bir Kuruştur.
Senelik Abonesi Her Yer İçin 65 Kuruştur.
Derc olunmayan âsâr iâde edilmez.
Mahall-i İdâresi
Bâb-ı Âlî civarında Cağaloğlu Yokuşu Numara: 16
- Hayatınız Elimdedir. Kurtulan Şükr Etmeli -

Mübeccel meb'ûslarımıza ve bahusus bütün medenî muvaffakiyetimizi o muhterem kaleme medyun bulunduğumuz sevgili Hüseyin Cahit'e karşı revâ görülen muameleden dolayı "Davul" karilerine beyân-ı ta'ziye ve cem'iyyet-i ilmiyye-i islâmiyyenin meşrûtiyet uğrunda gösterdiği fedâkârâne faaliyete takdîm-i teşekkürât eyler, hemen cenâb-ı feyyaz, mutlak devlet ve millete selâmet ihsân eyliye. Âmîn, bi hürmeti seyyidi'l-mürselîn.

BİRAZ KONUŞALIM

Oo.. Oov... Ooov.. mâşaalah diye gözlerini ovuşturan yahut burun kemiğinin üstüne kalın taşlı gözlüklerini yerleştiren veya sadâkat sahnından ilk defa şüphelendiği kulağın mecrâ-yı dâhilîsini uzun uzun şehâdet parmağıyla yoklayan birtakım müstereddit kârî'lerin ve kimi -Ayol nerde kaldınız, bayramda da böyle gecikecek olursanız hâliniz pek harâp olur, istirhâmında. Kimi de -Allah aşkına doğru söyleyin; evi sormadan mı buldunuz? İstizâhında, ve daha muazzebi de -Ayağınıza soğuk su mu dökelim, sıcak su mu? Ahyâl etler(?) bu kadar da olur mu? İltifâtında bulunan bir kısım karilerin muâheze ve serzenişlerini göze aldırıp, herkesten evvel biraz konuşalım diye söze atılmak için emîn olun öyle büyük bir cür'ete mâlik değilim. Elinizi biraz göğsüme tutarsanız kalbimin, sadrimi parçalayacak derecede attığını görür ve hâlime acırsınız. O, ayaklarıma su dökmek lütfunu ibrâz edecek olanların da yüzüme gözüme soğuk su serpeceklerini ümit ederim. İtirâf edin ki benim bu hâl-i perîşânımı görerek siz de bana acıdınız. Ve şimdi bunun esbâbını nemnâk nazarlarınızla soluk sîmâmdan soruyorsunuz. Benim gibi,

tavuk boğazlayamayacak derecede cesûr bir kimsenin vukûat-ı ahîre ile ne derece müteessir olacağını tasavvur edin.

Evvelâ, bir tehdîdnâme geliyor ki içinde serâpâ kanla yazılmış zannolacak kadar kızıl bir münderecat ile her türlü tafsîlâtı zâid gören kanlı iki baltanın ara yerinde meşrûtiyeti kucaklayan bir arma var.

Bu endîşelerle uykunuz kaçıyor, geceleri "sâir fi'l-menâm" gibi oda oda, kütübhâne kütübhâne, kitap kitap dolaşıp cinâyet maddelerini, cezâlarını, zâbıtanın vazifelerini araştırıyorsunuz. Bütün bu meşgalenizi itmâma çalışırken, muttasıl uluyan köpekler, her gece tekerrür eden yangınlar, zaman zaman patlıyan silahlar ümîd-i necâtınıza birer cevap veriyor. Siz ta sabah bu silahlarla, bu alevlerle, bu nevha-i kilâb ile icrâ'-yı şâdumânı ebeden... fikren görüşerek fecr-i kâzibi buldunuz mu? Baygın bir halde firâş-ı mevtinize serilip kalıyorsunuz. Gözünüzü açtığınız zaman şuûn-i yevmiyyeden olarak Berdusellu/Bertuccelli pandomimasıdır görüyorsunuz, siz bu acı pandomimayı acaba bilir misiniz? Bu öyle toplu iğne şakalarına hiç benzemez. Ah! Ben çoktan söyledim. Hem o cism-i selîm sahibine söyledim. Niçin meç ta'lîm olunacak? Cevap: Spor için -başka bir şey kalmadı mı?- Bunu öğrensen ne olur- fakat mini mini beyim bunun kuyruğuna bir menfûr âdetin takılı olduğunu, o koşdukca bu da arkasından bir boş gaz tenekesi patırtısı ile yuvarlanacağını düşünemiyor musunuz? -Adam, aldırma bundan ne (devamı sayfa 3te)

Gazete bir haftalıktır. Hükûmet-i neferiyenin ibtidâlarına tesadüf eden Çarşamba günü neşrolunacaktı. Fakat o keşmekeşde meydana çıkarmak mümkün değildi. İstanbul'un böyle her rüzgara tâbi' olan muhîti bu münderecatı kabul edemezdi. Bu sebepten bastıramadık. Ancak bugün çıkarabiliyoruz. Affınızı temennî ederiz.

7 Nisan, Sene (1)325 -Hey'et-i Tahrîriyye-

ACI

Sevgili Karilerim.

Şu serlevha tesadüfen elde ettiğim iki harften müteşekkildir. Osmanlılığın hayât-ı târîhiyyesinde iki büyük leke olan "1 Nisan 1325 – Çarşamba" günkü tehâcüm arasında serlevhayı teşkil eden harflerden evvelkisini "Şûrâ-yı Ümmet"

ikincisini "*Tanin*" harabelerinden birer yâdigâr olmak üzere almıştım. Evime geldiğim zaman ikisini yan yana getirdim: Harekât-ı vâkı'anın bütün kalplere bıraktığı zehri musavver bir serlevha husûle geldi.

Muazzez vatanın selâmet-i âtîsîyle oynayan, onu fecî' tehlikelere sevk eden birkaç menfe'atcû müşevviklerden başka bugün müslim ve gayri müslim her Osmanlı bu yeniçerilik devrine rücû'umuzdan elbet müteessirdir. Aman yâ rabbî... O ne haldi?.. Tekmil hakîkat beyin ve vicdanların takdîs ettiği o büyük Niyazi'nin bir eseri.. Evet, hâtırâtı vatan hâinlerinin malları diye satıldı.

Niyâzî vatan haini, öyle mi? O Niyazi ki 8 Temmuz'da yine aynı lakabı haizdi; Zavallı Niyâzi! Fakat ey mücâhid-i hürriyyet seni, Cavid'i, Cahit'i, Ahmet Rızâ'yı zaman takdîs edecek.. Bugün bekâsı tehlikede olan biçare vatan, o hiç ümidimizi kesmediğimiz, dâimâ sâyesine ilticâ eylediğimiz inâyet-i sübhâniye ile yine bizde kalırsa birkaç levs-alûd fikirlerin kurban teşviki olan bu millet sizlerden isti'fâ-yı kusûr eder. Şimdiki vatanperver kalpler gibi sizleri tebcîl eyler. Demosten, yüzlerce asır mukaddem sizin uğradığınız idbâra ma'rûz kalmıştı. Asırlar geçti. Tarih, düşmenlerine hâin, Demosten de o pek ibzâl etmediği bir vasfı, ya'ni büyük vatanperverliği ithâf etmişti. Hiç olmazsa müverrihlerin bu gibi hakâîk-i târîhiyye önünde sıkılmaları lazım gelir.

Siz, kabahati halkta, askerde değil, halkı müfteris, askeri âsi eden o vahşî kalemlerde arayınız.

Ya elimizde vatan kalmazsa... Allahım... Rahmetine sığındım.. Habîb-i ekrem'in hürmetine bu ihtimâle meydan verme...

Ahmet Esat

Cuma– 3 Nisan (1)325

(1. Sayfadan devam)

çıkar? - Ne mi çıkar? Fitne çıkar. - Yalnız sen bana yensiz deme de ne isterse çıksun. - Öyle ise sözümü girü aldım. Zâten almasan belâ alırsın. Varsın bu illet hâtırın için evvelâ terbiye-i bedeniye mektebine, sonra da memâlik-i "meşrûta"-i Osmâniyye'ye girsin.

Lakin gör ki a Almas Beyim bu illet kimsede akıl ve huzur bırakmadı.

Bu endişeler, böylelerle yitse yine âlâ: Köprünün orta yerinde -zâten hangi

nev’ illet ve sakâmet var ki orada olmasın- kanlı bir levha.

“Bugün ona, yarın sana.”

Tehdîdiyle huzur ve asâyiş-i matbûʿâtı ihlâl ediyor. Buna karşı ne yapmak lazım geleceğini hayli düşündüm. Netîcede yaşamaya, ölünceye kadar yaşamaya, bir kahbenin beni ifnâ edeceği ana kadar yaşamaya karar verdim ve bugün hirâsan ve lerzân bir halde cinâyet oldu mu girîzân ve ortalık yatıştı mı yine nümâyân olarak yaşamaktayım. Koltuğumda kellem, koynumda vasiyetnamem sokak sokak dolaşıyorum. O vasiyetname ki aslı Murat Bey’in usûli vechile gayri kâbil-i nüfûz bir mahalde mahfûzdur.. İşte bir kopyesini bugün Sevgili karilerimle, karilerime takdim ediyorum.

DAVUL’UN VASİYYETNAMESİ

Ben ki şark ve garp, şimâl ve cenûb matbuatının içinde, vüsʿat-ı karîha, şümûl-i nazar, ulu seda, semen-i cismânî, kuvve-i rûhânî, şiddet-i talâkat ve kıllet-i cesâret ile serfirâz ve hall-i kavîm hakîkatten maada kalın, bir aded tokmak ve sivri uclu, cesîm-i kıt’ada bir toplu tüfenksiz iğne ile mücehhez olmak hasebiyle hâ’iz-i i’tibâr ve imtiyâzım şu suretle sizlere emir ve tavsiye eylerim ki:

Bugünlerde bîlâd-i Osmâniyyeyi pâmâl-i huyûl istibdâd eden birtakım erbâb-ı mefsedet, matbuatın hürriyet ve serbestîsine hâil, ve bu uğurda fedâ-yı cân edercesine bezl-ü himmet ve gayret eyleyenlere sail olagelmekde ve ale’l-husûs işbu târîh-i tahrîr vasiyetnamede serserilerle hem-ayâr tutulan matbuat ehline bir kayd-i kânûnî icrasıyla hükûmetin iştigâlini fırsat addederek her yere sokulan bu ervâh-ı habîse, matbuat umûruna da müdahale ile envâ’-i müşkülât ihdâs etmekte olmasına ve Serbestî ser-muharriri Hasan Fehmi Efendi merhûmun keyfiyyet-i katli ve daha birkaç ehl-i kitâbet ve tahrîrin dahî kırmızı balta veya sâir âlât ile ifnâ-yi vücûdleri mukarrar idüğüne dâir rivayetlerin şuyû’ü fî mâ ba’d birer cinâyetle âlem-i matbûʿâtın bir sükût-i ebedîye mahkûm kılınacağına delil-i celî teşkil eylemekte bulunmasına nazaran, ben ve benim gibi rüfekâyı hürriyetim için her gün, her saat, her an bir mevt-i muhakkakın, azm-i mücâhidânemize sedd çekeceği vareste iştah görülmektedir.

Ma’azallah-ü teâla, bir ihtilâl zuhûr etse bizim gibilerin makamları darağacı olacağından böyle şerefli bir ölümü temennî eden Davul, kendisine bir kurşunu (ki

kâfîdir) hazırlıyan hâine bu tasavvurdan vazgeçmesini ve anın yerine usûl ve merâsim-i âtiyeye ittibâ' etmesini tavsiye eder:

Davul'un mâra'z – zikr evsafı meyânında ta'dâd edildiği üzere ipinden, tokmağından ve toplu iğnesinden mâa'dâ teymürbaş (demirbaş) eşyası karilerine garâmeten tevzî' ve mevcut nukûdü, mâliye büdcesi açığını doldurmak üzere hazîneye tevdî' edilmesi lazım geldiği cihetle ber-vech-i bâlâ, üç aded emvâl-i mütekavvimeden toplu iğne istibdâdın sînesine çakılarak ip ile de davul bağlandıktan sonra iki pazû-yi kavî tarafından mezkûr toplu iğneye asılması ve ancak bu vecihle maslûben ifnâyı işbu vasiyetname iktizâsından bulduğu gibi, tokmağın dahî bir üçüncü hürriyyet-i matbûʿât gününün vürûdunda rüûs-i müstebiddeye indirilmesi için (o yolda parçalansa iftihâr eder) bir mahall-i münâsibde hıfzı o derece ehemmiyetle tavsiye olunan mevâddendir. Davulun bu râh-ı hürriyyette şehâdetten başka bir emeli yoktur. Lakin başına bir felâket gelmediği takdirde dahî bir diğer nev'-i mevtin tehdîd etmekte olmasına, ya'nî işbu yeni sadrazam paşanın da sünnet düğünü olup Karagöz, hokkabaz ve çengiler davet edilir de davul ve refiki zurna bu hıtân cemiyyetinden haberdâr edilmeyecek olursa kahrından yüreğine inmesi me'mûl-i kavî bulunmasına mebnî, işbu vasiyetname mevâd-i sâbıkasından taksîm guramâ faslının mer'iyyet ahkâmına halel gelmeyeceğinden o cihetin harfiyyen icrası, ve diğer kısımların örf ve âded-i beldeye tâbi' tutulması kemâl-i ehemmiyetle tavsiye olunur.

***

Resim: Emîr-i Âhûr

Resim: Anbar Nâzımı.

***

Âvâze-i tablın vâsıl olduğu noktalarda sâkin karilerle karilerimden ve ehl-i matbûʿâttan her biri ayrı ayrı işbu vasiyetnamenin icrâ'-yı ahkâmına memur olup hiçbiri tarafından hiçbir sebeple ihmâl ve tekâhül olunmaya.

- Tahrîran fî Yevmi'l İsneyn -

Aslına Mutâbıktır

Telefon

Puvason Davrîl (Fr. Poisson d'avril)

Dün akşamdı. Hususî birtakım işlerin tesviyesinden sonra -bilmem hangi münâsebetle- memleketimizin âsâyişinden bahs açmıştık. Râilerim hepsi okuduklarını, işittiklerini söylediler. Hattâ pek bed-bîn olan refikim, atinin vehâmetinden uzun uzadıya bahsetti. Teminatımız faydasızdı.

- Bakınız! diyordu. Bi'l -farz yarınki İkdâm'ı alınız! Hırsızların cami' kapılarına yapıştırılmış yeni bir beyannamesini, cinayetler, muhavvif sirkatler, hepsi... hepsi gözünüzün önüne gelir. Ben i'tirâz ettim:

- Şayet yarınki gazetelerde muhill-i âsâyiş bir vaka yoksa?!

- Yoksa size arzu ettiğiniz kitabı veririm. Siz de böyle bir va'd-i mütekâbilde bulunur musunuz?

- Hay hay!

Artık karar vermiştik...

Saat beşe geliyordu. Misafirlerim hazırlandılar. Muhtelif semtlere gidecekleri cihetle hepsi bir hırsıza istimali lazım gelen tedbirleri ittihazda kusur etmediler:

Karâr-ı ahîr mûcibince pardesülerinin ceplerine yetmişer kuruş ayırdılar. Diğer ceplerinde de birer "revolver" vardı. Ve böylece mütevekkilâne çıktılar gittiler. Yalnız kaldığım zaman hissettim: Beynim yorulmuş, vücûduma bir rehâvet ârız olmuştu. Yatağıma uzandım. Tekmil, muhîtim hırsızlarla, cânîlerle dolu idi...

Bu korkunç tahayyülât arasında uyumuşum.

Uyandığım vakit güneş doğmuştu. Akşamki münâkaşanın tesiriyle doğruca odama koştum. Masamın üstünde bir gazete vardı. Açtım:

Ohh.. Hamdolsun! Her tarafta âsâyiş ber-kemâl… Hiç kimsenin (burun) burnu kanamamış. Uzak.. En uzak vilâyetlerde bile bir vukû'at yok.. Her yer müstağrak-i sükûn...

Şimdi gâlibiyet bende idi. Arkadaşımdan istiyeceğim kitabı müsterîh bir fikirle ta'yîn için kanapeye uzandım. Bu aralık odamın kapısı açıldı:

Uşak gazeteleri getiriyordu.

- Müvezzi' yeni mi geldi?

- Evet beyim!

O zaman elimdeki gazetenin tarihine baktım: 1 Nisan 1324!!!

Biraz sonra iş anlaşıldı. Küçük kardeşim akşamki musâhabemiz üzerine beni sevindirmek istemiş.. Odama, koleksiyonundan çıkardığı gazeteyi bırakmıştı.

1 Nisan 1909 - Toplu İğne -

Rücû'i'r - Rücû'

Hayır, hayır sana lâyık değil bu takdîrât/Bütün bu hüsn-i emeller, bu i'tilâ-yı hayat/Hayât-ı milleti takdîs eden.. Mübeccel eden/Samurlayan ne kadar kıtt (1) varsa hep birden./Kucaklamış, taşmış bir muhîte aitti./O mukaddes gecelerden uzaktayız şimdi./Karıştı leyl-i saadet leyl-i nisyâna./Kapıldı hislerimiz bir belâ-yı şeytana.

(1) Kıtt (El-Kıttu): Kedi manasınadır. (Kâmûs)

DİPLOMASİ

Gazetelerin şikayeti ne derece muhikkti? Bu ciheti tetkik için Meclis-i Meb'ûsâna girmiştim. Bahsin tam harâretli zamanına tesadüf ettim.

- Tensikât, diyorlardı, tensîkât.. Kuvve-i icrâiyye bunu yapmıyor. Yapmayacak.. Çünkü..

Ve işte ibzâl edilen tûfan-ı delâil arasında iknâ' edilmek istenen hisler boğulurken ince bir ses yükseldi.

- Büdce elimizde, ne korkuyorsunuz?

Filhakîka, korkulacak bir şey kalmamıştı. Ancak bu helecanlı mücâdelâtın zihinlerde îkâ' ettiği yorgunluğun teskîni için yarım saat teneffüse karar verilmişti. Koridorda âşinâlardan birine sordum:

- Kuvve-i icrâiyye sizin bu teblîgatınıza kulak asmazsa ne yaparsınız?

- Te'kîd ederiz.

- Yine ehemmiyet vermezse?

Muhatabım bir müddet düşündü ve gülerek dedi ki:

- Tekrar te'kîd ederiz!!

- Pekâlâ, ama buna da kulak asmazsa?

Münfa'ilâne bir tavırla cevap verdi:

- Amma müşkülpesendsin ha!!

Yevmî Gazetelerin Düstûr-i Mesleği

Tanin: Yılanın başını düşmanın eliyle ezmeli.

İkdâm: Ne can iledir ne mal iledir, beyim, ululuk "kemal" iledir.

Diğer: Yaptığıma bakma, dediğime bak.

Sabah: Zaman sana uymazsa, sen zamana uy.

Şûrâ-yı Ümmet: Âh cemiyet, sen bir isimden ibâret imişsin. (devamı sh:10)

Resim: Şıpsevdi Muharriri.

VUR ABALIYA

Hüseyin Rahmi Bey'i tanır mısınız?

Suâlimi garip görmeyiniz. Şimdiye kadar sizlere metresler, mürebbiyeler ithâf eden bu zarif muharririn namını tabi'î işittiniz. Eserlerini seve seve okudunuz. Fakat benim sormak istediğim cihet bu değildir. Onun menâbi'-i fikriyyesini, o her şîveye gelen kalemini hissettiniz mi?

Çünkü Hüseyin Rahmi Bey'in şahsiyetiyle kalemi arasında derece-i saniye muâdelelerinin mûşikâf düsturlarını bile âciz bırakan bir fark vardır: Şahs-ı hayattan müstağnî bir vücudun nehâfetiyle perverde olurken, kalemi en büyük dâhîlerin şa'şa'ât-ı muzafferiyetini söndürecek bedî'alar vücuda getirir.

Metresindeki şi'rine bakınız:

Dilber oldur ki ola şûh-ı cihân,
Ola makbûl-i heme âdemiyyân.
Ola mehpâre rûh-ı tâbânı,
Ola temâm otuz iki dendânı.

İlham, Hüseyin Rahmi Bey'e bu lütfu, mutlaka Fuzûli'ye bir serzenişte bulunmak için ibzâl etmiş. Şeyh Galip bütün kavâ'id-i zamanı pâymâl ederek metfenden ervâh-ı eslafa "Beş beytine bir nazîre söyle!" hitâbını fırlatmıştır.

Hüseyin Rahmi Bey bu müdebdeb mâzînin ʿazamet-i muvaffakiyyetine iltică ederek, çoktan beri terk ettiği kalemini devr-i hürriyyetle berâber nahîf

parmakları arasına aldı. Biz hep lezâiz-i sâbıkayı hüsn-i tetvîc edecek yeni eserlerin tulû'unu bekliyorduk.

Evet bekledik: Fakat bir boşboğazın (şimdi artık müteveffâdır) tezebzübât-ı lisânîyyesine mevdû' kırık dökük cümlelerden başka bir şey görmedik. Metres-mürebbiye, hayât-ı mâzîsinin bu iki ma'şûka-i hissini bile bu sukûttan muğber oldu.

İşte bunun için Hüseyin Rahmi Bey bundan pek evvel yazdığı bir hikâyeyi ecir ve sabrın tesirini ihtâr zımnında bugün tekrar neşrediyor. Ve demek istiyor ki;

- Boşboğaz kalemin pasını temizlemek içindi. Jenk-âlûd bir kalem sizi memnûn edemez. İşte şimdi başlıyorum ve on sene evvel yevmî bir gazetede neşrettiğim bir fikri tekrar ediyorum:

Sabırlı olunuz. Hürriyet insanlara fevka't – tabî'a bir kabiliyet bahşetmedi..

Cuma– 27 Mart 1325

Toplu İğne

(Sh:7'den devam)

Osmanlı: Teşebbüs-i şahsî, teşebbüs-i şahsî, teşebbüs-i şahsî, adem-i merkeziyyet yahut tevsî'-i me'zûniyet.

Hukûk-i Umûmiyye: Geçmiş zaman olur ki hayali cihân değer.

Serbestî: Cilt; hınzıra gerektir, nişter; dendân-ı kelb.

Servet-i Fünûn: Edbâr içinde ikbâl, ikbâl içinde edbâr. Heyhât bu ye's-i ümîd hiçbir sabaha irmez.

Yeni Gazete: Şeytan ile kabak ekenin, kabak başında patlar.

Siper-i Sâika: Göz göze, diş dişe.

Tonguç: Geçme nâmerd köprüsünden, ko apartsın/aparsın su seni.

Volkan: Ra'sü'l – hikmeti mehâfetullah.

Tercümân-ı Hakîkat: Bendenizde var iken sahte eda, tahta sakal; Komadı gitti bu millet bizi adam yerine!

KÜÇÜK MUHÂVERELER

Hizmetçiyle efendi arasında:

- Avrupa'ya gittiğimi söylemedin mi?

- Söyledim.

- E.. Sonra?

- Ne vakit gelebileceğinizi sordu. Yemeğe buradadır, dedim.

- ?!

- Doktor, kayın vâlidem apandisit oldu.

- Vah vah... İhtiyarlıkta tehlikelidir. Hele bir muâyene edeyim.

- Acelesi yok doktor, haftaya uğrayınız.

Anne ile oğul arasında:

Oğul: Anneciğim senin ile benim aramda ayrı-gayrı olur mu, senin paran benim param demek.

Anne: Peki benim param senin, ya senin paran?

Oğul: Benim param yine benim.

BİR DÜELLO

Geçen hafta Kadıköyü'ne gitmiştim. Gece akrabadan birinin evine misafir oldum. Şimdi âdet olduğu üzere siyâsiyât hakkında saatlerce gün a gün münâkaşalar yürütdükten sonra hepimiz odalarımıza çekildik. Civardaki gazinodan gelen şarkı sesleri arasında yavaş yavaş kendimden geçmişim...

Rüyada "Bigo" şehrine bir seyahât icra ediyorum. -Bilmem harîta-yı âlemde Bigo namında bir şehir var mıdır?- Bigo, Prusyanın arka tarafında kâin, İsveç şehirlerinden biri imiş. Marmara'yı bir yelken ile geçmeye başladık. Arasıra dalgalara binmiş üçer dörder adamlara rast geliyoruz. Şedîd bir rüzgâr var. Şimâl mıntıkasına geldik, buzlar görünmeye başladı. Yanımdakiler geri dönmek istiyorlar.

Gemi buz örtülü bir yokuştan kemâl-i sür'atle inerken bir kaplan geminin kenarından başını uzatarak karnımdan beni sıkıca kavradı. Ellerimle hayvanın ağzını açmaya çalışıyorum.. Mümkün değil.. Yavaş yavaş gözlerim açıldı.. Hamdolsun, tehlikesiz, rahat yatağımda yatıyorum. Bu hakîkati kendi kendime gülerek tes'îd ettim. Haber vereyim ki ömrümde bir defa ma'kûl bir rüyâ gördüğümü hatırlamıyorum.

Fakat asıl korku asıl tehlike şimdi başladı. Sofada bir ayak sesi var, kaplanın ağzından kurtulduk, hırsızın elinden kim kurtaracak. Kendi kendime sordum, acaba

saat kaç, dolaşan evde biri olmasun: Sokakta bekci kaldırımlara sopasını birer birer indiriyordu. Saydım, bir iki üç… Yedi, sekiz. Muhakkak hırsız.. Nefesimi kestim dinledim.. Ayak sesi devam ediyor.

Ne yapmalı, bağırayım mı? Alt katta kimse yatmıyor. O halde kapıyı açıp ne olursa olsun dışarıya çıkmalıyım. Kendimi teşci ettim: Haydi be! Erkek değil misin, askere girdiğin vakit ne yapacaksın? Ölüme karşı gitmeye alışmalısın: Yorganımı kemâl-i ihtiyât ile üstümden sıyırdım. Kapının önünde bir dakîka tevekkuften sonra topuzu birdenbire çevirdim: Kim o!

Sofa ziyâ içinde, kocaman bir lamba yanıyor. Amcazâdem Şahab orada(!) Nen var kardeş, hasta mısın?

O cevap verinceye kadar hâline baktım. Geceliğinin üstüne eski bir jaket giymiş, ayağında şıpşıp terlikler, sigara içiyor. İkinci korkulu rüya da geçti. Cenab-ı Hakk'a bin şükür!

Şahab yüzüme gayet hadîd bir çehre ile bakarak kat'î bir sesle sordu. Beni sever misin, söyle? Demek üçüncü korkulu rüya başlıyor. İkim (iki katım) kadar, iri yarı, herkül gibi olan yeğenimin karşısında ne diyeceğimi şaşırdım. Nihâyet:

Şüphe yok. Dedim.

Şahab... O halde bu jaketi arkana giy, bu terlikleri de ayağına giy, şu gazinoya kadar git. Üçüncü korkulu rüya hepsinden müthişti. Yeğenim ya "sair fi'l-menâm' olmuştu, yahut oynatmıştı. Korkudan peki dedim. Jaketi sırtıma bir palto gibi geldi. Terlikleri giyer giymez mavnaya girmiş gibi oldum. Şahab devam etti. Şimdi işbu kartımı al, gazinoya git Aleksi'yi düelloya davet et..

- Aman kardeş, ben böyle sokağa çıkarsam, bütün sokak köpekleri peşime takılır. Bekci beni deli diye tevkîf eder. Gazino halkı etrafımı alır.. Bu kılıkla düello davetine gidilir mi? Hem sebep nedir?!

Şahab – Saat yediye kadar gazinoda şarkı söylediler, uyuyamadım, sağıma döndüm olmadı, sola döndüm olmadı... Nihayet pencereyi açtım... Hala susmayacaksınız … herifler, diye haykırdım. Aleksi ne dese beğenirsin: Sen tavuk musun, bu kadar erken yatıyorsun. İşte bu. Şimdi anladın mı?

- Demek bunun için düelloya karar verdin?

- Evet, benim gibi bir adama, Aleksi gibi bir adam 'tavuk musun?' diyemez!

- Ben bu kartı götüremem.

Şahab sırtımdan jaketi, ayaklarımın/ayaklarımdan terlikleri çıkararak kendi giydi. Ve gözümün önünde sokak kapısından çıktı, avdetini bekledim. Kartı vermiş, yarın cevap alacakmış. Ya tarziye, ya düello. (devamı 14. Sh.)

Resim:

Girseniz bir kulağımdan, ötekinden çıkacaktır.

Dinlemekten ben usanmam, söyleyenler bıkacaktır.

Ertesi gün Aleksi bizzat gelip Şahab'a gayet cebrî bir surette tarziye verdi. Fakat ben, zavallı ben hala tavuklara bile tavuk demekten korkuyorum. Geçen de lezemi öldü de, horosun haremi dedim.

Münekkit

Davul: Avrupalılara benzemek için bir düellomuz eksikti, hamdolsun artık bu noksan da kalmayacak gibi görünüyor.

GELEN MEKTUPLAR

- Aynen -

Fırka-i kilâb reîs-i cumhûru Karabaş Cenapları.

Sizin İstanbul vesâir bilâd-i Osmâniye'de tavattun ve iskânınızı ne kadar kadîm addederseniz ediniz, Osmanlıların kan ve kılınç işaretli sancakları bu memâlik üzerine sâye – endâz olduğu zaman kanûn-ı muâşeret-i kadîmenizde büyük, büyük tebeddüller hâsıl olduğunu siz de bilirsiniz. Değişen usul-i muâşeretinizin ale't-tedrîc ifsâd edilegelmediğini asla iddiâ edemezsiniz. Da'va vekâletinizde bulunmak üzere, hukuk tahsîline Avrupa'ya gönderilen Galata ve Beyoğlu – Nur Seyyid kâinden bazılarına da, sizi bi'l cümle emrâz-ı cildiyye, dâü'l-kelb, sar'a, vesâir gibi emrâz-ı sâriyeden vikâye edecek tabâbet tahsîl ettirseniz fena olmaz. Sırtınız kaşındıkça etfâl-i beşere sürünerek onlara da o maraz-ı vahîmin sirâyetini menetmiş olursunuz. Muâşeret-i hâzıranız ne derecede olursa olsun ona bir şey dinemez. Fakat ırk-ı kilâbın bu emrâzla günden güne yorulduğunu siz de bilirsiniz. Cem'iyyet-i beşeriyye arasında bir hayat-ı nesebiyyeye mâlik olduğunuz cihetle bu nokta-i nazardan ya ıslâh-ı ahvâliniz veya kat'-ı nesebiniz ehemm umûrdandır. Benî beşer, ister inkılâbât-ı gün a gün ile ortalığı bir kan deryasına boyasın, ister âsûdegî nam ile mesut olan

yaşasın; sizin neseb-ü izâfet hayatınızdan beşeriyet müteessir olduğundan bu husûs terakkiyyât-ı hâzıraya göre ıslâh edemediğiniz takdirde hayat-i mevcûdiyyetinize yarım kıyye "ester-i kinin" ile hâtime vermek, beşeriyetin selâmeti için derce-i vücûda görülecektir.

Sayyâd

Davul: Mesmû'âtımıza nazaran bu bapta teşebbüsât-ı ciddiyyede bulunmaktadır. Karîben Viyana'ya gönderileceklermiş.

BİRAZ FELSEFE

* Ecdâdıyle iftihâr edenler aynıyle patatese benzerler. O patates ki, tekmil mevcûdiyyeti yer altındadır.

* Çok şükürle/şükür ki ölüm hayatı takip ediyor. Ya hayata takaddüm etseydi ne yapardık.

* Büyük bir mermer taşında dâima güzel bir heykel mevcuttur. Fakat iş onu çıkarmakta!

* Yapmış olmak istediğiniz şeyi, yapmak istediğiniz şeye tercîh ediniz.

"Hastalığınız zamanındaki aldırdığınız fotoğrafın altına yazınız."

* Sen, ben misin? Öyle ise yazık, yazık o hayata ki beni "sen" şeklinde tesbit etmiş.

* Roman uslu tenbellerin eğlencesidir.

TELGRAFLAR

Vukû'at-ı ahîreye binâen son gelen telgraflar sansüre uğramıştır.

Dâhilî:

Sultanahmet- 16 Mart: Edirne meb'usu Doktor Rızâ Tevfik Bey'in meclise dühûlünden beri ancak bir-iki söz söylemiş olması nazar-ı dikkati celp etmekte ve

eski bereket-i kelâm yerine kâim olan bu kaht-ı ifâde birçok mütâla'âta meydan vermektedir. Bazıları Rıza Tevfik Bey'in kendisinden daha dillilere rast gelmiş olmaktan dolayı me'yûsen sükûta karar vermiş olduğunu, bazıları da -şeytan kulağına kurşun- mûmâ ileyhle/ileyhe büyü yapıldığını musırran iddiâ etmektedirler.

Davul: Hâtır- nişân kâriîn olsa gerektir ki Rıza Tevfîk Bey meclisde üç sözden başkasını söylememiştir. Biri; Ahmet'in külahı Mehmed'e, Mehmed'in külahı (Şimdilik bu kelime kalpağı andırdığı için memnû'dur.) Ahmet'e. İkincisi; Boza bizim ensemizde pişiyor. Üçüncüsü; Eski ayları kırpıp yıldız yapacak değiller ya. Bu kıllet, nazar-ı i'tibâra alınır; Ve Rıza Tevfik Bey'in meclisde bir defacık olsun sansürden bahsetmemiş olduğu düşünülürse büyünün hakîkatîne inanmamak elden gelmez.

Beyoğlu -Pera Palas- 16 Mart: İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne keşîde olunan ziyâfette Ahmet Rıza Bey'in sarf ettiği "hâinler" sözü cihet-i teveccühünü şaşırdığından on günden beri muallakta durmakta idi.

1 Nisan 1325 – Devr-i Sâbık: Taleb-i vâkî'e binâen İstanbul'a avdet ediyorum. Adadaki muazzez kardeşlerimin gözlerinden öperim.

Davul: İşbu telgraf husûsî lokomotifle gelmiştir.

Hâricî:

Sofya -15- Bulgaristan: Prens husûsî bir mülâkât esnâsında Arapça lisânıyle "El-intizâru eşeddü mine'n-nâr" demiştir.

Davul: Geçende de ben asrın Tantal'ıyım. Benim çektiğime Tantal cezası dtrler, demiştir.

Tahran -15- Şâh-ı Acem: Sokaklara ta'lîk ettirdiği beyânnâmede: "Men ki Acem şâhıyam, men ilan ederim ki bundan böyle benim nazarımda eşekler birdir, eşekciler birdir." demiştir.

Davul: Bu beyânnâme ile müsâvât temin ediliyorsa da, hürriyet kâle alınmadığından mücâdelâta yakında nihâyet verileceği ümit edilemez.

Paris- 15: Umûr-i mâliyede kesb-i mümârese için buraya gelmiş olan efendilerden biri Maten gazetesinin muhâbiriyle vaki olan bir mülâkât esnâsında kendisinin ve refiklerinin mâliye husûsunda lazım olan ma'lumâtı elde ettiklerini ve memleketlerinde para bulurlarsa tatbîkatta güçlük çekmiyeceklerini beyân eylemişlerdir.

Davul: Fransa tatbîkât için biraz para verse olmaz mı?

Resim: Bugün memurların tensîk edilmişken maâşâtı o mikdârı edip sadr-ı eknâz çok atmış. Bu lütfu eyleyip takdîr-i millet necline mahsus, mükellef fahre şâyân, doğrusu söz hıtân yapmış..

Sayı 21
Çarşamba
15 Nisan - Sene 325
Aded 21
DAVUL
Haftalık Edebî Mîzah Gazetesi
Nüshası Bir Kuruş
Resim:
Şâh-ı İran: Cân men îyn çe hâlest? (Yâhu bu ne hâl)
Hünkâr: Gülme komşuna, gelir başına.

Hâkân-ı mahlû' Abdulhamid-i Sânî'nin sukût-i müdhişinden dolayı Davul gazetesi bilcümle taraftarân-ı istibdâda ve esdikâ-yı bendegâna, a'n-samîmi'l kalb beyân-ı ta'ziyet eder. Hemen cenâb-ı hakk müşârun ve mûmâ ileyhimâyı tarîk-i hürriyyette nâil-i hidâyet buyursun. Âmin.

BİRAZ KONUŞALIM

Ooh... Elhamdülillah.. Artık kurtulduk, büsbütün kurtulduk. Bir esaret-i mahzadan bir helâk-i muhakkaktan bir mahrûmiyyet-i ebediyyeden, işte artık kurtulduk.. Şimdi her şey gülümsüyor. Semada yıldızlar başka bir sukûtla parlıyor, güneş daha şefkatle doğuyor. Tabîat bu mübârek toprağa bütün feyzini vermiş, ağaçlar cenâh-ı re'fetini, çiçekler leb-i şefkatini açıyor.. Kuşlar müjdeler veriyor. Ben

de bütün kuvvet-i kalbimle bağırıyorum: Artık hürüz. Ne idi o günler.. Mukassi bir heva-yi esâret içinde yaşar da inlemeye bile muktedir olmadan mahv olurduk. Dilimizi keserler, kolumuzu bağlarlar icâb ederse boynumuzu da ururlardı. Bütün kusurumuz genç olmak ve selamet-i vatanı düşünmekten ibaret idi.

Bugün artık kemâl-i serbestî ile söyleyebilirim: Jön Türklüğe alamet addettikleri uzun saçlardan dik bir kâmetten -birçok arkadaşlarım gibi- ben de hayli zaman mahrûm olmuştum da sıfır numara makine ile kesilmiş saçlarımla aşılanmaktan budanmaktan mahrûm kalmış sakalımla bâr-i endişe altında burgulan amûd-i fekarînin verdiği inhâlarla yamrı yumru kalan endamımla dem inkişâfında kavrulan bir tomurcuktan fark olunmayacak bir hâle girmiştim. İki elim yakasındadır: Bugün değilse rûz-i mahşerde o câniden hürriyet efkârımı, serbestî evza'ımı ve bahusus bir sıklet-i esâretle bükülen çarpılan kâmetimi dava ederim.

Ah! sormayın.. Bu levh-i kaderde kaç kâmet mevzûn kâfiyesiz kalmıştır?!

Hem bilir misiniz, gidende bir şeâmet vardı. Zarar kudûmüyle taht-i âlîbaht-ı Osmânîyi ızrâr ettiği vakit, birkaç göbek yukarı hem-nâmı gibi Rusya'ya karşı bizi bir kayd-i azîm içinde bıraktı. Öteki, bir kaynar su içinde bizi haşladı, iskeletimizi fırlatıp attı. Bu giden de o iskeletin (mevtâlara hürmeti bilmediğinden) kolunu kanadını kırdı. Aç köpeklere attı.

İşte bu, ilk kadem-i ʿalem-bahâsı. Yalan değil, millet-i Osmâniyeye ve âlem-i islâmiyyete pek bahalıya oturdu. İşte yine aynı politikasıdır ki düşmenlerimizi hayır-hân, hayırhanlarımızı da eşk-rîz esef eyledi. Dostlarından biri -Allah selâmet versin pek kafadardılar- "O" nun devlet-i Osmâniye'yi bir iskelet halinde tutan siyâsetine hayran idi. Fakat görmüyordu ki o iskeletin muttasıl eksilen ızâmı hayırlayan ağızları kapatmak için idi. Şimendiferle, vapurla, tramvayla kapıştıkları o kemikler boğazlarında kalsa gerek.

Evet, şeâmet vardı: Bütün âfât-i samedâniye onun devr-i menhûsüne ârız olmuştu. En büyük yangınlar, en müthiş tuğyânlar, en azîm zelzeleler, o nâ-meşhûd kasırgalar "O" nun kahr-ı istibdâdına karşı bir gazab-ı ilâhi idi. Yer-gök onun zulmünden gayz-ü nefret duyardı. Zîr-i pâ-yi leîminde titreyen yerler onun da eyvanını yıktı; fakat ne çâre, bünyâd-ı millet de hasâra uğradı. Biz buna da kâniyiz; kahr yüzünden bu, en büyük lütûfdur.

O derece şeâmeti vardı ki rû-yi abûsunu görenler felâkete uğramadan

kurtulamazdı. Güzergâhına dizilen o biçare vatan yavruları, o tâli'-i firifteleri bütün seng-i kazâya hedef olurdu. Zamanına müsadif o büyük ihtilallerde bile top tüfenk bomba ona dokunmaktan ya korkar, ya nefretinden çekinirdi.

Târîh-i umûmî onun devrinde gördüğü zulmü hiçbir devirde, hiçbir asırda görmemiştir. Târîh-i millîmizin o sahâifi ya siyahtır, ya kanlıdır.

Lakin her devir, cevr-ü fetretten sonra bir muhibbî-yi devlet esirgemiyen lütf-i kader çok şükür bu kere de hem-nâm-ı cenâb-ı peygamber bir sultân-ı zîşân ihsan buyurmuştur. Ahd-i saltanatlarında esbâb-ı terakkî ve temeddünün istikmâl, ve huzur ve refâh-ı milletin istihsâl edileceğinde zerre kadar şüphe yoktur. Bunun içindir ki âğûş-i istimdâdını açan efrâd-ı millet kolları arasında Sultan Mehmed hazretlerinin zât-ı hümâyûnlarında kendi gibi mağdûr fakat yine kendi gibi terakkiperver bir eb-i müşfîk bulmuştur.

- Hey'et-i Tahrîriyye Namına -

Telefon

Hâmiş – Davul ne yapıyor?

Mark Twain nerede?

Davul'un sevr-i millî'ye katıldığını elbette görmüşsünüzdür. Bu îd-i hürriyyet onun bütün endişesini izâle etmiştir. Artık geçen hafta neşredilen vasiyetnamenin hükmü kalmadığından aslını bile yırtmış atmıştır.

31 Vakʿa-yı zâilesinde "İttihâd-ı Muhammedî" cem'iyyet-i fesâdiyyesinden korkarak bilmem nerede ihtifâ eden Mark Twain a'n - karîb meydana çıkacaktır. Ne yapsın, ismine aldanarak; "sünnetsizdir, îcâbına bakalım" derler korkusuyla kaçmıştı. Çünkü Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa'nın sünnet düğünü hatırlarda olsa gerek.

Hâsılı, Mark Twain refikimizin de bu sürûr-i millîde bir iştirâki olacaktır. Yaşasın hürriyet müdâfi'leri, yaşasın kahraman ordu.

İstanbul'un imdâdına koşan gönüllülere, ta Paris'ten bin türlü müzâhime katlanarak gelen arslan yürekli Osmanlılara azîm teşekkürler ederiz.

Resim:

Bulgaristan Kralı:

- Ma'denin yıldırım ettiğini hatırıma getirmediğime çok fena etmişim. Şimdi bu tâcı nasıl saklasam!

Resim: Reşîd Matran

Sultan Hamîd'in Arabistan'a nazır üçüncü gözü.

DOLMA

- Ma'hûd ziyafet Münâsebetiyle-

Bir sofra, bir kuzu, ve bütün bir kirve obur
Bir ma'şer-i acîb temâşa... acûl, akûr.
Tırnaklarıyle hirbed-i kahrın didik didik,
Serpildi ğavr-i mi'deye kol, kelle, but, kemik.
Ey dolma-yı mübeccele, ey ni'met-i azîm,
Kimsin nesin, bu sofraya bâ'is, sebeb ne, kim.
Arkanda bin nigâh-ı tahassür ve sen şu ân,
Bir rızk-ı âsumân gibisin cana can katan.
Mâlik kokun o ni'met-i nevşîn feyze ki,
Her yerde hiss-i cû' ve hayatın mahreki.
Ey yağlı dolma, sofranı beyhûde kurmadık,
Lâkin yazık, yazık ki bizi hiç doyurmadın
Dursaydı bir dakîkacağız hirbed-i obur,
Yâhud o, durmasaydı.. bütün açlığın kusur.
Lütfunla bir ziyâfete pek benzeyen bu iş,
Bir hayr olurdu, misli asırlarca geçmemiş.
Lâkin şu da'vet âh, o büyüklüğün münâdimi,
Âcizlerin, oburların en hasm-ı dâimi.
Mahv itdi bir nefesde şu bîçâre dolmayı,
Açlar süpürdü sofrayı, hepsi birer dayı.[43]
Nakş itdi bir oburluk için dest-i bî şuûr,
Tarih anla, beriki dîbâce kusûr.

[43] Köprüyü geçinceye kadar.

Aç kaldı.. Hakkıdır, alacak mi'de intikâm,
Lakin unutmasın bunu, da'vetci-yi ta'âm.
Biz açı aç bırakmakla eğlenen denî,
Bir sofra-yı ziyâfete medyûn bu keyfîni.
Yutmaz

CÎDDÎ

Osmanlıların Muhterem Pâdişâhı Sultan Mehmed Han Hazretlerine

Makam-ı mübeccel-i hilâfeti işgâl eden selefinizden -hamdolsun- millet kurtuldu. "Selefiniz" diyorum.

Selefinizin seyyiât-ı sâbıkasını 10 Temmuz'dan sonra unutmuş, onu hüsn-i niyyet sâhibi bir hükümdâr-ı zîşân telakkî etmiştik. Ve arasıra zindanlar, menfâlar, şühedâ-yı hürriyyet hatırımıza geldikçe o hiç nûr-i hamiyyetten behredâr olmayan çehresinde bir hiss-i nedâmet görür ve derdik ki;

- Bu halîfedir. Peygamberimizin vekîlidir. Elbette yemînine, hürriyete, meşrûtiyete sâdık kalacağına dâir kucak kucak ettiği yeminlere sâdık kalır.

Heyhât... Meşrûtiyetin ibtidâsından beri çalışmış Halis'leriyle, Nureddin'leriyle, Vahdetî'leriyle çalışmış. Ve nihâyet beşyüz mazlum kanının ateşin kırmızılıkları karşısında pür sürûr nühûset o kırılası yed-i mel'anetin livâ-yı istibdâdı almak istedi.

Rumeli'nin kahraman orduları, o necip Arnavudlar imdâdımıza yetişmemiş olsalardı, sizi temin ederim, la'înin hem sizin hem de bizlerin hayatımıza kasd etmesi muhakkaktı.

Pâdişâhım.. ʿAzamet-i ilâhiyeye bakınız: Otuz üç seneden beri duâlarla ağza alınan ism-i menhûsünü, bugün Osmanlılar, hayır yalnız Osmanlılar değil, bütün âlem-i insâniyet tel'în ediyor. Görüyorsunuz ki hakîkat hiçbir zaman ketm olunamaz.

Millet sizden çok şey bekliyor. İstibdâdın mezâlimini bizzat nefs-i şâhâneniz de tecrübe ettiğiniz için hiçbir zaman size bir müstebid nazarıyla bakılamaz. Siz de zindandan pek farklı olmayan odanızda, senelerden beri mahbûs ediniz. Milletin size karşı hüsn-i teveccühünü gördükce o, bütün vesâit-i zulmünü isti'malden çekinmiyordu. Fakat niçin millet sizi severdi bilir misiniz? Çünkü işitiyorduk: Siz dâima meşrûtiyetperver imişsiniz. Dâima bu zavallı milletin çektiği mezâlime

teessüfler edermişsiniz.

Emîn olunuz, bu millet saftır, sâktır/sâdıktır. Pâdişâhını bütün kalbiyle sever, onun teâlîsine, istirâhatine duâlar eder. Yalnız duâ değil, lüzûmunda pür neşât-ı sürûr fedâ-yı nefs bile eyler. Bakınız size küçük bir misal arz eyleyim:

Bir akşam sinematoğrafta idim. Yanımda iki zat konuşuyorlardı. Biri on dört seneden beri gördüğü mezâlimi anlattı. Neler yapmamışlar.. Biçareye ne acılar çektirmemişler. Yüreğim parçalandı.. Çocuğunu boğdurmuşlar, haremi çıldırmış, evini harâp etmişler. O pek sevdiği kütübhânesini, bütün bir hayat sarf ettiği müellifâtı hep yakmışlar.

Fakat vaktâ ki sinematoğrafın son perdesini/perdesinde selefinizin selamlık merâsimi gösteriliyordu. Derhâl ayağa kalktı ve bağırdı:

Pâdişâhım çok yaşa! Herkes bağrıştılar. Bir müddet sonra kapıdan çıkarken yine o iki .. (devamı sh: 10)

Resim: Sâbık hünkâr.

"Kırmızı Değirmen Cinayetleri" romanı kari veya kahramanlarından.

VUR ABALIYA

Büyük vâlidem anlatıyordu:

- Hırsız imamın biri işlediği günahlardan tövbe ederek bir daha hiçbir şey çalmayacağına yemin etmiş. Köyün saf ahâlîsi bu te'mînâta inanmışlar. İmamı yerinde bırakmışlar. Aradan bir müddet geçtikten sonra köyde yine bir sirkat vukû'a gelir. Ahali hırsızı ta'yinde mütehayyir.. Bu sırada birbirine rast gelen iki bağcı mes'eleye dâir konuşurlar:

- Hırsız bulundu mu?

- Bulunmadı ama, imam efendi yemîn etmiş, demiş ki ben çalmadım.

- E bunu sana kim haber verdi?

- Bizim İsmail!

- Amma yaptın ha! Meyhaneciden şâhid istemişler, bozacıyı göstermiş...

Büyük vâlidem hikâyesini bitirince gözlüğünü çıkardı. Ve yorgun gözlerini bana atf ederek dedi ki:

- Âh o Hamidof... Hayatı hep böyle yalanla geçti. Fakat aldanıyordu. Esasen bu nankörlük değil miydi? Sâyesinde yaşamıyor muyduk, sâyesinde gezmiyor

muyduk, sâyesinde yağmurlar yağmıyor muydu?

Evet, güneşler sâyesinde doğuyor, baharlar sâyesinde vücut buluyor, tevellüdât sâyesinde oluyordu. Ve bu kadar büyük, dâimî muvaffakiyetlerinin bir tetvîc-i güzîni olması lazım gelen hâtime-i hayâtı ise şalgam yaprağı ziyâfetiyle bitiyor. Bir karanlık seyâhatin ğavr-i muzlimine doğru gidiyor, muttasıl gidiyor...

Trene bindi. Etrafı hep muzlim, hep korkunçdu, dörtyüz bin ervâh-ı mazlûmînden mürekkep bir kâfile-i intikâm ve âğûşunun bütün koğuklarına dolmuşlardı. Sarayburnu önünden geçerken titredi. Adalara baktı. Ebulhüdâ'sını gözleriyle aradı, âh şimdi o, yaşasaydı birlikde uçarlar, semaya 'urûc ederlerdi... Felâketin en büyüğünü Ebulhüdâ'nın ölümünde buldu... Fakat.. Karşısında Nâdir Ağa'sı vardı... Gözlerini yavaş yavaş kaldırdı.. Aldanmıyordu.. Evet Nâdir'i, o sevgili Nâdir'i idi. Bağırmak istedi.. Boğazı kurumuştu. Yerinden kımıldandı, vücûdunda bir kesel, kollarında bir asabiyet vardı. Doğruldu, ve beş-on saatlik bir iştiyâkın bahşettiği bir helecânla boynuna atıldı.. Heyhât... Kolları arasındaki Mösyö Garus'un acele ile bıraktığı şapkasıydı!. Yerine oturduğu zaman muhîtini bir fısıltı kaplamıştı:

- Hamidof kaçırdı... Hamidof kaçırdı..

Toplu İğne

(Sayfa 7'den devam)

arkadaşa tesadüf ettim. Gözlerini silerek anlatıyordu.

- Ben ki, zavallının bunlardan haberi yoktu. O zaman bu vakayı selefinize hitâben "Açık Jurnâl" serlevhasıyla *Tanin*'de neşretmiştim. "Jurnal" nam olduğu için belki okumuştur. Lakin ne çâre.

O, milletin hüsn-i niyyetiyle istihza ediyor, *Tanin*'i parçalatmak için dolaplar çeviriyormuş.

Pâdişâhım, Osmanlılığın te'âlîsine, terakkisine masrûf bulunacağı muhakkak olan himmât-ı şâhânenize millet bütün kuvvetiyle iştirâk edecektir. Cenâb-ı hakk mu'înimiz olsun.

Pazar İrtesi – 13 Nisan 1325

KÜÇÜK HİKÂYELER

Bir gün büyük vâlidem anlatıyordu:

- Meşhûrdur, evlâdım, tilkinin biri tesadüfen bir boyacı dükkânına girer. Yiyecek bulmak için dolaşırken ayağı kayar. Boya fıçılarından birinin içine düşer. Güç hâl ile yakayı kurtarır. Lakin bu defa da evvelkinin yanında bulunan diğer bir fıçıya gömülür. Tilki buradan tahlîs-i girîbâne çalışırken kendini üçüncü bir boya küpü içinde bulur. Böylece muhtelif renklere dalıp çıktıktan sonra bir fırça bularak dükkândan kaçar. Sür'atle tepeye doğru koşarken yolda bir arslana rast gelir:

- Sen kimsin?

- İlâhe-i tuyûr!

- Onun için böyle güzel renklerin var, dur sana bir şey ikrâm edeyim.

Bunun üzerine arslan, yakaladığı bir "gazel"i parçalar. Tilki:

- Bize et yemek haramdır. Fakat madem ki zahmet buyurdunuz, bir parça alayım. Diyerek -adedi vechiyle- işkembe taraflarından bir mikdâr yer ve teşekkür ederek ayrılır.

Biraz ötede hemcinslerinden bir sürüye müsadif olur. Tilki derhal bunlara ithâf eyler. Ve hep beraber ulumaya başlarlar.

Bu hali gören arslan büyük bir emniyetle:

- Esasen, der, ben senin ne mal olduğunu sûret-i taamından anlamıştım. Ne çâre ki rengine aldandım.

Bugün büyük validemin bu hikayesini hatırladıkça birtakım garip düşüncelere ma'ruz olmaktan kendimi alamıyorum. Meselâ pîr-i nahâfet semîrin vâlîlikleri bize ne gibi bir tedbîr-i siyasî karşısında bulunacağımızı anlattı. Filhakika bu netâyici ve -îzâhât-ı ahîre göre- bu beyânâtı hep eskiden bilirdün. Fakat ne çare ki biz de telvînata, telkînâta aldandık. Evet:

Aldandık.. Aman.. aman.. Aldandık...

Abdülhamîd-i Sânî İle Mülâkât

- Selânik Muhâbirimizden -

Sarayından dışarı bir adım atmamak için mevcûdunu fedâ etmekten çekinmiyen Abdülhamîd'in Selânik'e vürûd edeceğini duyar duymaz bütün halk istasyon civârına döküldü. Bizleri senelerce zincîr-i esârette inleten bu -canavarın- temâşâsına ben de can atmıştım. Bir intizâr-ı şedîd ile vürûdunu bekliyorduk.

Nihâyet tren böyle bir bâr-ı sakîli taşımaktan mütevellit bir ğayz-ü nefretle soluyarak köpürerek istasyonda tevakkuf etti. Herkes birbirinin omuzuna dayanarak onun inmesine bakıyordu. O, her şeyi istihkâr eden bir metanetle adımlarını attı. Fakat bir acz-i pîri altında bükülen boynu onun o ca'lî hareketlerini tekzîb ediyor, halk ise böyle bir "pintinin" nasıl kendilerine bunca zaman tahakküm ettiğine şaşıyordu. Ma'amâfîh, Selânik'e ayak basar basmaz hafîf bir zelzele vukû'a geldiğini temin ederek söyleyen kadınlar da yok değil.

Halk için Hamîd-i Sânî ile telâki bundan ibâret kaldı. Çünkü onu tahsîs edilen mahalle götürmek için hazırlanmış duran otomobile bindirip bir sür'at-i berkıyye ile umûmun enzâr-ı nefretinden kaçırdılar.

Lakin biz muhâbirler bu kadarcık bir mülâkât ile iktifâ edecek değildik. Çârelerini bulmaya çalışıyorduk. Nihâyet bunca rüfekâm arasında yalnız ben bu hususta muvaffak oldum.

Abdülhamîd ile mülâkâtım pek acîb bir vaka teşkil eder. Bunun sahaif-i târîhe geçeceğinde hiç şüphem yoktur. Hâkân-ı mahlû'un yeminsizliği bence de ma'lûm idi: Bir selamlık resminde bulundum. Benim sebeb-i nekbetim oldu. Bu defa da öyle bir şeâmete uğramamak için kemâl-i ihtiyât ile hareket etmeyi programımın ilk maddelerinden addettim. Binâenaleyh, ilk işim, gözlerimi mahfûz bulundurmak için koyu siyâh gözlük ve gençliğimi isâbet-i nazardan berî tutmak için de yapma sakal takmak oldu. Başımda büyük bir kırmızı fes, sırtımda saray kisvesi, ayağımda potin kundura.. İşte böyle bir hâl-i garîbte "O"nun nezdine gittim. Ben içeri girer girmez hayli zamandır o şekilde adam görmemiş olmaktan mütevellit bir hiss-i meserretle boynuma sarıldı. Ben pür helecân:

- Estağfirullah.. Estağfirullah.. diyerek arka arka çekildim. Ne yalan söyleyeyim, benim bu hareketim sâika-i tahaffuzla ânî bir surette vukû'a gelmişti. Beklemediğim böyle bir istikbâl, artık onun kemikli kolları arasında hayatıma vedâ'yı istilzâm edecek zann ettim. Ooh.. Çok şükür, büyük bir varta atlattım. Şimdi düşünüyorum. Acabâ kendisine emniyetsizliğimi.. Dem-i huzûrunda bile tabanca karıştırmaktan zevk alan bu adamın şahsına i'timadsızlığımı ihsâs etmiş miydim?

Yalnız, şunu biliyorum ki hiçbir hareket-i münfe'ilânede bulunmadı. Bil'aks, mültefitane, karşısındaki sandalyeye oturmaklığımı emr etti. Ve benim, sandalyeyi geriye çekerek oturduğumu görünce teeddüb ettiğime zahib olarak kalın

fakat tatlı bir seda ile

- Yaklaşınız.. Biraz daha yaklaşınız, dedi.

Resim: Malatya eşrâfından olup, geçenlerde Dersaadet'e gelerek Meclis-i Meb'ûsân'ın sami'în sırasında bulunmuş olan Menas Beyefendi.

Resim: Nâdir Ağa

Havf-ı siyâh - yahut - Kara Koncoloz.

Etvarındaki sükûnet, endişelerimi izâle etti. Sandalyemi ileriye sürdüm. Aramızda bir koltuk sığacak kadar yer kalmıştı.

- Nasılsınız.. Ne yapıyorsunuz kabîlinden iltifât-ı şâhânelerine (!) müstağrak ettikten sonra emvâc-ı riyâda boğulmaktan ihtirâran başımı kaldırdım; ve bir kılınç balığı maharetiyle senâverlik ettim:

- Lehü'l hamd, hepimiz iyiyiz. Hiçbir endişemiz kalmadı, dedim. Bir tavr-ı ciddiyet aldı. Mütevâzı'âne bir lisân ile:

- Benim de âmâl-i âcizânem, selâmet ve saâdet-i memlekete ve muhâfaza-i dîn-ü devlete çalışmaktan ibâret idi. Taht bizim için ârızî bir şeydir. Yine o efkârı taşımaktan hâlî kalmayız. Kardeşim muttasıf ve terakkiperver bir zattır. Ondan millet her türlü feyzi bekliyebilir. Vâdisinde cevap vermeye başladı. Müthiş bir aktör, belîğ bir hatîb karşısında olduğumu anladım. Bizleri bu kadar zaman aldatan o âteşin zebâni, biçare askerleri itmâ' hususunda kimbilir ne büyük eser-i mahâret göstermiştir! Doğrusunu ister misiniz, o belâgat karşısında müteessir olmamak için çok zahmet çekiyordum. Onun mütevekkilâne bir tavrı var ki onu bilmiyenlerin böyle bir zattan cinâyet sâdır olmayacağına yemîn edeceklerinde şüphe etmem.

Gözlerindeki te'sîr-i füsûnkârî hissini tamamıyla ifhâm etmekte ne kadar mâhir! Gözlerimi aşağı indirmeye mecbûr oluyordum. O kara gözlük camlarından bile nüfûz ediyordu. Bir mücâdele-i muvakkatten sonra soğukkanlılığı muhafaza edebildim. Şimdi rahat olup olmadığını sordum.

- Lehü'l hamd, çok rahatım. Sarayda bu kadar huzûr-i vicdân ile yaşadığımı bilemiyorum, artık alacak bir taht, istikbâr edilecek bir mevcûdiyyetim kalmadı. Zaten ben dostlarımdan korkardım. Düşmanlarımdan hiç havfım yoktu. Benim iyiliklerimi görenlerin, hadîs-i şerîf fehvâsınca şerlerinden tevakkî etmekliğim lazım gelirdi. Lakin düşmenlerim benim fenalığımı bile görmemişlerdir.

O zaman cebimden bir gazete çıkardım. O kemâl-i dikkatle harekâtımı takip

ediyor ve bununla beraber vehmine de galebe etmeye çalışıyordu. Muhatabını hakkıyla anlamak, hasmını tamamıyla teshîr etmek esasen birinci meziyetlerindendir.

- Size bir nev' jurnal getirdim… dedim. Bu noktada damarına dokunduğumu hissettim, o bârid heykelin kuru, kemikli ellerinin titrediğini gördüm. Dudakları da ihtizaz ediyordu; birkaç defa hafîf hafîf jurnal.. jurnal.. jurnal dedi.

Sonra yine kendini toplamaya çalıştı, alnında peyda olan çizgileri silmek için cebr-i nefs ettiği belli idi. Acı acı güldü: okuyunuz, dedi.

Ben okuyacağım şeyi zâten ezberlemiştim. Bütün galebeyi temin etmek için âmir bir seda ile gazete meâlini tekrar ettim.

- Sultan Mehmed Hân Hazretleri'nin cülûs-i meymenet-i me'nûs-i hümâyûnları münâsebetiyle en ziyade donatan, ada sâkinlerinden baş kâtib-i sâbık Kara Tahsin Paşa olmuştur.

Hâkân-ı mahlû'un alnı buruşdu. Moraran dudaklarından şiddetli kelimeler dökülmeye başladı:

- Ah sefîl mahlûk. Ben size, iyilik ettiğim adamlardan korkarım demedim mi? Cenâb-ı kahhâr mutlak, o la'îni kahretsin.

O zaman müstehzî bir savt ile:

- Ey şâh-ı cihân! Hatanızı artık anladınız ya!

Yumruklarını sıktı.. Haykırdı: O gaddar herifler beni iğfâl ettiler.

Bir müddet bu hâl-i dehşette kaldıktan sonra renginde büyük bir tebeddül gördüm. Cebinden ufak bir şişeyi açtı ve kokladı. Şimdi Hamîd-i Sânî hüngür hüngür ağlıyordu. Bu kadar cinâyetleri en azîm bir meserretle telakkî eden bu gaddar belki ilk defa ağlıyordu.

Ufak bir kelime-i me'zûniyetiyle söz söylemesine vakit bırakmadan yanından çekildim. Dışarıda oğluna rast geldim. Ciddi bir tavır ile:

- Gidin, perderinizi teskîn edin, dedim. Çocuk bu garip zâiri arkadan süzdükce ben de dönüp dönüp bakıyordum. O kadar dalgın idim ki merdivenden düştüm. Uşaklar koşuşdular. Beni kaldırdılar. Yolda, az kaldı beni bir otomobil çiğniyecekti. Karşıma çıkan ilk fukarâya bir lira uzattım.

- Baba dua et, dedim, başıma başka bir felâket gelmesin.

Dürbün

KADIKÖY KIŞLIK TİYATROSU'NDA

Önümüzdeki cumartesi günü saat 7 buçukta Burhanettin Bey ve kumpanyası tarafından hanımlara mahsus "HIRSIZ" -hissî oyun, "3" perde-

"Abdülhamîd-i Sânî" nam fâci'a-yı târîhiyye prova edilmektedir.

Dersaâdet – [Hilal] Matbaası.

Resim: Volkanın hasârâtı. (Lehü'l hamd, pek çabuk söndü.)

Sayı 22

Abone Bedeli:

Memâlik-i Osmânî için 65 Kuruş

Memâlik-i ecnebiyye için 16 Frank

Nüshası Bir Kuruştur

Sâhib-i İmtiyazı: VÂSIF

İdârehânesi: Cağaloğlu'nda Numara: 19

DAVUL

Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesidir.

29 Nisan 325 Perşembe Numara: 22

Resim: Bangır bangır ağlayarak:

- Bâri bunları bana bırakınız!

BİRAZ KONUŞALIM

Evet, biraz da ciddi konuşalım. Ne olur, bugün de felsefenin derinliklerine dalarak, sırr-ı kaderden, gâye-i beşerden bir hisse-i ibret çıkarıp paylaşalım.

Biri diyordu ki, itikatında za'fı olanlar Abdülhamîd'in hayale sığmayan bu âkıbet-i elîmesini görünce artık îmânlarını takviye etmişlerdir.

Filhakîka, senelerce bu biçare milleti pençe-i esâretinde tutan o hükümdâr-ı zâlimin muhâfaza-i nefs için etrafını askerle, sarayını silah ile, civârını kal'a ile ihâta etmiş iken.. En küçük emrini değil hatta en ba'îd vehmini bile mevkiʿ-i tatbîke koymak için pîş-i kahrında hiçbir hâil bırakmamış iken.. Ve bâ husûs bekâ-yı

saltanatını tehdîd edecek hiçbir kuvvet tasavvur edemez hattâ mevti bile müsta'îd görür iken bulunduğu makam-ı mua'llâdan yuvarlana yuvarlana bu derece zelîlâne sukût etmesi yine hak ve adlin galebesinden başka bir şey değildir. Dûş-i tahammülüne koca bir milletin hayat ve istikbâlini yükleyen zevata en büyük bir ders-i ibret olsa gerek. Hele bilmelidir ki düşenin kimse elinden tutmaz.

Gazeteler bugün kemâl-i hayretle senelerce gasp edilerek yığılan Yıldız'ın servet-i mekşûfesinden bahsediyorlar. Ben diyebilirim ki bu birkaç milyonluk servet bir tortudan ibârettir. Akan aktı. Bir seyl-i hurûşân gibi aktı.

Bilir misiniz, hurâfâttan olmak üzere tarihlerde "Danayidler'in" (Danaid) fecîsinden bahs olunur. Bu kırk dokuz hemşîre işledikleri cürm-i azîmin mücâzâtı olarak dipsiz bir fıçıyı doldurmaya mahkum olmuşlar imiş. Senelerce uğraştıkları halde bittabi' fıçıyı doldurmaya muvaffak olamamışlar.

Biz biçare millet de, bilmem ne cürmümüz vardı da Hamîd-i Sânî'nin saraylarını doldurmak için esir gibi koşduk. Varımızı yoğumuzu hep oraya attık. Aç kaldık, ağladık, inledik, yine mevcûdumuzu vermekten çekinmedik. Fakat ne o doldu, ne o aç gözler.

Lakin o şimdi anladı ve iyi öğrendi ki bu yalan dünyada her şey âriyet imiş.

Yıldız'da kasa dolusu mücevherât ve nukûd ve senedât çıktığı gibi bir oda dolusu da kıymettar el yazısı jurnaller keşf olunmuştur.

O elmasların, ahcâr-ı semînenin, zebercedlerin takdîr-i kıymeti için dünyanın her tarafından ehl-i hubre gelmektedir. Tahmîn... Tahmîn, nihayet bir-iki milyon edecektir. Lakin o el yazısı jurnallere gelince, nüshası gayri mevcûd kütüb-i târîhiyyeden olduğu için takdîr-i kıymeti Dîvân-ı Harb-i Örfî'ye havâle edilmiştir. Şimdilik birkaç i'dâm birçok nefy ve kalebendlik edeceği tahmîn edilmektedir. Hele "dostlar şehit, ben gâzî" hikmetine mazhar olan Ali Kemâl Bey'in eser-i hâme-i fâzılânelerine -günahı söyleyenlerin boynuna- bir tevkîf dibâcesi ilâve edilmiş ve bize her sabah bir "tertîb-i cehlimiz" makalesi yutturup, kendisi bol bol ihsân yutan o zat irfân – penâhîye bu suretle hakşinâslık ibrâz olunmuştur. Fakat -söz bitmez de- o bizi yutuyor mu zannediyordu. Başkalarını bilemem, beni sabahları bir sinir oynamasıdır tutardı. Lehü'l hamd, Nisan içeri, Ali Kemâl dışarı oldu, oldu da sinirden, sinirlenmekten kamilen kurtulduk.

Kıssadan hisse: Bu dünyada ne ekersen, onu biçersin.

Şimdi ver elini Karagöz, âlem-i matbûʿâtta bir sen kaldın bir de Davul. Sanki bir varmış, bir yok imiş. Gazete dediğin kuş misâli. Şimdi burada. Şimdi o bir dünyada. Karagöz ben de ölürsem sana acırım. Perdeye davulsuz zurnasız çıkacaksın. Ha şunu da unutma ki kişi kişiye lazım olur. İcap ederse vasiyetname ahkâmını sen tatbîk edeceksin. Zaten tutar elim yoktu. Şimdi senden başka da görür gözüm kalmadı. Ben ölürsem ağlayıp da çeşm-i siyah da kapanacaktır. Buna meydan vermemek için işte son bir çâreyi istimal ediyorum: Toplu İğneden incinmiş her kim var ise affını istirhâm eder, ve Toplu İğne mahlasları kimseye ucunu batırmamayı ahd etmiş ise de daha şart etmediğinden birkaç güne kadar alenen "Şart olsun" diye îmânını takviye edeceğini temin eylerim. Cenâb-ı hakk cümlenin taksîrâtını af buyursun. Âmîn.

Telefon

Hâmiş: Bu haftalar zarfında "Vur Abalıya"ya dâhil olacak zevat gayet ucuz kurtulacaklarından bu hususta arzularını bir an evvel izhâr verir fotoğraflarını hemen irsâl etmeleri lüzûmu kemâl-i ehemmiyetle beyân olunur.

Tarihten Bir Yaprak

Otuz Bir Mart Muhâvereleri

Üstü başı temiz kâmil bir efendi tesbihini sallayarak bir askere sokulur.

- Kuzum hemşeri... Evde çoluk çocuk meraktan ölüyor. Niye buraya toplandığınızı söyler misin?

Nefer, bir efendiyi bir de silahını süzdükten sonra işini bilir bir adam tavrıyla:

- Ne olacak, Şerif Mehmed'i istiyoruz.

- Ya.. Öyle mi? Fakat arslanım, gücenme, bu Şerif Mehmed ne yapacak onu da söyler misin?

- Ortalığı düzeltecek. Ne yapalım, başka çare kalmadı.

Ortalık pür telâş.. Birkaç nefer toplanıyor. Bir efendi; -Nereye arslanlar, ne telâş ediyorsunuz, diye sokulur.

Bir nefer; -Aman sormayın. Âsâr-ı Tevfîk süvârisi yedi düvelden hâric lâf

etmiş, haddini bildirmeye gidiyoruz.

Resim: Gürültüye pabuş bırakmaz iki açıkgöz.

- Baba! Bana ne ise.. Fakat sana ne oluyor?

- Beyânnâmenin ikinci kısmını hâzırlayacağım.

Resim: Kin tutmaz bir zat:

- Ha *Tanin*... Ha Davul..

VUR ABALIYA

-Merkeziyyet Mürûcu-

Hayatın ne garip cilveleri vardır. Muharrirler odasında o günkü vukû'âtın mini mini vücûduna ihsâs ettiği te'sîrâttan hayât-ı devlete ait makaleler tertip eylerken zihninde takarrur eden fikr-i merkeziyyetin ne yaman bir müdâfi'-i müstakbeli olduğunu göstermek için belki de vesîleler aradı. Evet fikr-i merkeziyyet kendisinin gaye-i hayâli idi.

Bazen ummân-ı tahayyülâtına dalardı. Bu nihâyetsiz semalarda her şey her hareket bir merkeze tâbi' değil miydi? Seyyârât bir güneşin, güneş de şimdilik meçhul bir merkezin etrâfında dönmüyor muydu?

Esasen kava'id-i tabi'îyyeye muhâlefet, beşeriyete pek ağır olacağını da bihakkın takdir etmişti. Uçmak isteyen insanların ne fecî' surette parçalandıklarını, işte muharriri bulunduğu gazete gösteriyor. Binâenaleyh, o hilkat kadar kadîm olan bu kâ'idelere ri'âyet edecek, beşeriyeti bu mühlik netîcelere sürüklemeyecekti.

Bir de en bu ziyade gayeye takarrüb eden kendi vücûdu değil miydi? Çünkü başıyle ayakları arasında merkez-i arzdan bu'diyetce heman heman fark yok gibiydi.

Demek ki silm-i te'âlâ merkeziyyette idi.

Müte'addid buhranlı gecelerden sonra karar verdi: O karar ki sûret-i icrâ'sını hepimiz biliriz: Vükelâ-yı seb'ayı münevver [*] bir noktaya teveccüh ettirdi. Kuvve-i dâfi'a-i tezhîbe, onları icâb eden uzaklıklarda bulunduruyordu. Bu hâl bir müddet devam etti. Fakat kendisi seyyârât sırasına geçtiği zaman teessüs-gerdesi olan merkezin kuvvetini anladı..

Evvelleri biraz müteessir oldu fakat, bilâhere sevindi.. sevindi.. sevindi.

Bilmem hatırlar mısınız, bundan altı-yedi ay mukaddem adem-i merkeziyyet müdâfi'lerinin ziyâfetine iştirâkiyle tebdîl-i meslek ettiğini anlatmak istemişti. Ancak biz bu gibi sûrî televvünâta pek aldanamazdık. Mülevven bir çehrenin seyyiâtını o kadar çok görmüştük ki..

Fakat vaktâ ki son Ayastefanos Mu'ahedesi'ni imzaladı. Bu hususta ki azmini bihakkın takdir ettim. Lakin refikim i'tirâz etti:

- Hayır! Bu, halefinden intikâm almak sevdasıyla yapıldı. Takdîrâtını pîr-i siyâsete medyunsun!!

İstanbulîn

[*] Tabakât-ı hevâiyyeyi geçersek ziyâdan eser göremediğimiz gibi tabakât-ı müzehhebenin in'ikas etmediği cihetlerde işbu "nur" görünmez. Binâenaleyh, merkezi karanlık gören hamiyetli gözlerin i'tirâza salâhiyeti yoktur. İsterseniz Sâlih Zeki Bey'e sorunuz!

Resim: Pâyitahtın süedâ-yı eşrâfından pek büyük bir zat.

Yıldız Metrûkâtından:

Kıymetli Bir Jurnal

Ser-nâme ve Elkâbtan sonra:

Abd-i âcizleri dünkü gün vuku' bulan taharriyyat ve teftîşâttan bîtâb, gece yatağa düşmüş ve duâ-yı deymûmet, ömür ve âfiyet cenab-ı zıllullahîlerini tertîl etmeyi müte'akib galebe-i nevm ile sâye-i zevk-vâye-i hazreti şehriyârî de hâb-nevşîn istirâhate dalmış iken bir aralık bir cem/cism-i ğafîrin rü'yama girmeye çalıştığını görerek dağıtmaya teşebbüs, ve hayli muvaffakiyet istihsâl eylemiş olduğu gibi o esnâda melâik-simât hazreti pâdişâhîlerinin dîdâr-ı âlîleri tenezzülen, rü'yâ-yı nâçiz-i ahkarâneme dâhil olması üzerine, bâ kemâl ta'zîm, yatakta doğrularak istâde-i mevkiʿ tekrîm olduğum halde, îfâ'-yı vecîbe-i rıkkıyyet kılınmıştır. Ancak lütuf-dîdegân cenâb-ı şehriyârîlerinden olup ni'am-ı lâ tuhsâ-yı veliyyi'n-ni'amîlerinden hiçbirinin edâ-yı teşekkürüne adem-i kudreti sabit bulunan.. Paşa bendeleri dahî nâ-kâbil-i tasvîr bir hâl-i gayr-i lâikta derûn-i rü'yâmda isbât-i vücûd etmiş ve bunun bu hâli şân-ı u'bûdiyyete menâfâ görülerek hemen arz-ı atabe-i ulyâ kılınmak üzere rü'yâ-yı bende-gâneme nihâyet verilmiş ve dakîka fevt etmeksizin iş bu varakpârenin

tahrîrine mübâderet kılınmış olduğu berâ-yı sadâkat mi'râzdır ol bapta. Ve kâtıbe-i ahvâlde emr-ü ferman, lütf-ü ihsân veliy-yi ni'met efendimiz hazretlerinindir.

Hazret-i pâdişâhî - bende-i esdak - bednâm kulları.

Fâhir Beyefendi tarafından ihdâ buyurulmuştur.

Resim:

Babıali'nin kadîm bir meşrûtiyyetperveri: "Efrâd-ı askeriyye hasta ve cümlesinin kuvve-i ma'neviyyeleri şikeste idi.."

Takvîm-i Vakâyi': Meclis-i Meb'ûsân Müzâkerâtı.

REFİKİMİN MAKALESİ

Edirne klübü a'zâsından Muhsin Nedim Bey benim pek sevgili bir refikimdir. Müdîr-i umûru bulunduğum gazete idarehanesine dün akşam saat sekizde geldi. Çehresinden zavallı refikimin pek müteessir olduğunu anladım. Zayıf vücûdu daha incelmiş, başının ma'dûd saçları aded-i a'şerâtı tecâvüz etmeyecek derecede azalmış, fersiz gözleri iri taşlı gözlüğünün arkasında büsbütün büzülmüştü. Medîd bir âhı müteakip masanın üstüne uzun bir kağıda ince zarif satırlarla yazılmış bir makale bıraktı. Ve nezâket mefratası îcâbından olarak bir buçuk adım geri çekildi. Niçin bir buçuk adım? Bu ciheti mukaddemen kendisinden sormuştum, cevâben demişti ki; Bir adım nezaket, yarım da hakk-ı teneffüs içindir.

Aramızdaki samimiyete rağmen her defaki mülâkatımızda o aynı merâsimi icra eder, ekseriyâ mevkiime hürmeten ayakta beklerdi.

Bu defa da bir müddet durdu. Bütün şiddetiyle boşanacak olan hissiyâtını teskîn için derûnî bir mücâdelede bulunuyordu zannederim.

Çehrenin işmi'zâzlarından ma'anî-yi hissiyye! İstimzâcını ahiren öğrendim çünkü evimiz Bayezid Meydanı'na nazırdır. 30 Mart hâdisesinde tarafeyn askerleri kable'l-mücâdele aynı hallerde bulunuyorlardı.

Bir aralık çehresi kesb-i sükûn etti: İnce boynu masanın üstündeki kağıda doğru uzanarak hafîf ve müterediddit sedasıyla: "Sevgili refiklerim, ne müessir şey!" dedi ve gözlerinden bir sirişk-i tûfan boşandı.

Gazetenin mantardan ibâret bulunan havâdis mebzûlesi olmasaydı ğark

olmak muhakkaktı. O kadar müteessir oldum ki, onu teskîn etmek, onun tuğyân eden hissiyâtına elimden geldiği kadar çâre-sâz olacağımı anlatmak için yanımda yer göstermeği refikim gittikten sonra akl edebildim. Demek ki vakit geçmişti. Benim için yegâne çâre, refikimin makalesini gazetede bastırmak idi. Gâlibâ da o maksadla getirilmişti. Bu sebepten der-dest tab' olan gazeteyi ta'tîl ettirdim. Makalenin bir tarafa sıkıştırılması için ser-mürettibe emir verdim. Çünkü basılmış bir makale her kalbe bir hiss-i teessür bırakacağından sâhib-i aslının bunu tahaffüf eder. Binâenaleyh, makâle-i âtiyeyi derc ettik.

FECÎ' BİR KAZÂ

Evvelki akşam saat on bir raddelerinde küçük birâderimin dadısının kocası Mestan Ağa -ki gayet hamiyetli ve dirâyetli bir zattır. Hamiyete delil; 31 Vakası'ndan müteessir oluşu, ve dirâyetine delil de; bu işin Rumeli ordusu tarafından temizleneceğine 12 Nisan'da karar vermiştir.- senelerden beri takarrur ide âdeti vechile köyden İstanbul'a geliyordu.

Senelerden beri diyorum fakat yalan söylememek için yalnız bir müstesnâsını zikretmekliğim icap eder. 1294 senesinde Meclis-i Meb'ûsân'ın ta'tîlini işittiği zaman -çünkü vesâit-i nakliyyenin fıkdânından, havâdis Anadoluhisarı'na bir senede gelmişti. Fevkalade müteessir olmuş ve bu tesirine ahurdan kaçan bir hayvanı yakalamak isterken, hayvan merkûmun bir çiftesi inzimâm etmiş olmakla yatağından çıkamamıştı. Esasen, Mestân Ağa'nın kainvalidesi son derece de sinirli bir kadın olduğundan hayvanın böyle alabildiğine koşmasını görünce dayanamamış ve damadının atı tevkîf için ağzıyla kaval çalması da asabiyetini son derecede tahrîk etmiş olmakla bayılmıştı. Bereket versin ki kovaklardan celp edilen ekşi bir incir, limon makâmında istimal edilerek ayıltılabilinmiştir. Mestân Ağa'nın zevcesi ise gayet sâliha bir kadın olup dünyaya kat'iyyen ve kat'iyyen rû-yi iltifât göstermediği gibi, ma'hûd Beyoğlu yangınında babasının kardeşinin süt birâderi olan Veli Ağa'nın müste'ceran icrâ'-yı ticâret etmekte olduğu arpacı dükkânının yanması üzerine kat'iyyen müteessir olmamış ve katmerli dudaklarında alâim-i tebessüm nümâyân olmuşsa da mezbûr Veli Ağa teessürden hasta düşmüş ve bundan 3 sene mukaddem -bu halleri göremeden- vefât etmiştir.

Âh! Hayat böyledir. Hepimiz bu mübeccel hayatı temessül edelim. İdelim ki

günü geldiği zaman güzel güzel ölelim. Evet, elimizi kalbimizin üstüne koyalım. Ve bundan böyle müskir meşrûbatı aslâ içmiyelim. Çünkü zavallı kendimi serhoş sanır da aldanırım.

Mestan Ağa'nın Hâtırâtından
Mahalle İmamı Tekgöz Ali

Biraz sonra ser-muharrir odama geldi. Hiddetinden saçları darmadağınık idi. Zerre kadar hakk-ı takdîre mâlik olmadığımı, ve her ne vakit gazetenin idâresini bana tevdî' ederse mutlaka satıştan dört beş bin nüsha ziyân ettiğini odaya giren her abdala ehemmiyet vererek arzusunu is'âf eylediğimi şedîd bir lisanla yüzüme çaptı. Bu âdeta beni tahkîr demekti. Hakk-ı müdafa'ayı biraz sonra, evet makalenin tedkikinden sonraya bıraktım. O, benim bu sükûnumu aczime haml etti:

- Fakat ne pis makale! Hiçbir maʿnâ-yı müfîd, hiçbir hâdiseyi muhtevi değil. Binâenaleyh, gazetenin te'hîrine hiçbir vesîle yoktu..

Sesimi çıkarmadım. O, kapıdan pür hiddet çıktı. Fakat sevgili refikimin muhterem yazısını bu suretle tezyîf etmesi bana pek ağır geldi. Siz ne dersiniz? Bu sözleriyle beni tahkîr mi etmek istiyordu? Bu mümkün değil, çünkü buna tahammül edemeyeceğimi lüzûmunda hokka takımını kafasına çarpacağımı ser-muharrir bey pekâlâ bilir.. Binâenaleyh, bu hareketi ne mana ifhâm ediyordu? Binâenaleyh, şu suâlleri halletmek için pek senbolik yazılar yazan refikimin son mesâ'î fikrini tetkik lazımdı.

Eğer.. Evet, eğer makale bedî' manaları, mûnis nükteleri havi ise ser-muharrir elimden neler çekecek...

Okudum. Filhakîka, ilk mütâla'ada biraz karanlık fakat senbolistlerin yazdıkları eser bir defa okumakla anlaşılır mı? Binâenaleyh, tekrar okuyayım dedim...

Bu ikinci defa ki, karaim/kararım, makalenin ümit ettiğimden daha ziyade karanlık olduğunu anlattı. Ah.. Paul Verlaine'in şiirleriyle kesb-i ünsiyyet edemeyen fikirler işte böyle okuduğunu anlayamaz!

Okudum, okudum, okudum. Tam beş defa okudum. Evvelâ makale tahlili mütehammil değil.. Mestan Ağa köyden geliyor. Pekâlâ.. Fakat mâ ba'di nerede Derhal hâtırıma 11 Temmuz'dan sonra kuvve-i nâmiyye-i hürriyyetin genç beyinlere

kucak kucak ibzâl ettiği piyesler geldi. Evet, onların da çoğu böyle idi.. Çünkü 11 Temmuz 11 Nisan'ı ihsâs edememişti. Binâenaleyh muhîte tabi' olan fikirler de bu netîceden hisse- mend oluyorlardı.

Fakat anlamadığım bir nokta var. Kaza-yı feci'a uğrayan kimdi? Mestan Ağa mı? Kainvalidesi mi? Zevcesi mi? İşte muzlim cihet burasıydı. Ve böylece marazı teşhîs eden bir doktor sevinciyle koltuğuma daha mâlikâne bir tavırla oturduktan sonra tedkîkâneme devâm ediyordum.

Lakin çifteyi yiyen Mestan Ağa idi. Bu da biraz garip ya! Çünkü atı tevkîf için önüne geçmek lazım geliyordu. Atın arkasından tevkîf mümkün olmayacağını bilmiyecek kadar Mestan Ağa akılsız mı idi?

Ve bu yolda tahlîlâta devâm ettikçe senbolist arkadaşımın garâbet-i kalemine ben de kızmaya başladım. Hele son cümlesinden başı/bir şey anlamıyordum. Meşrûbât-ı müskire.. Ne demekti? Ve her adımda önümüze çıkan perde perde zalâm en son mısra' ile bir kal'a duvarı şeklini almıştı.

Şimdiye kadar olan tetkikimden yalnız bir netîce-i kat'iyye çıkabiliyordu. O da, birinin başından bir felâket geçmesi!

Hiç kimseye bir fenalık gelmesini arzu etmem. Fakat Muhsin bir daha gazeteye neşredilmek üzere bir makale gönderirse -hâtırımda kalsın- bir de hall için miftâh isteyeyim. Ta ki felâket-i fecî'anın mâhiyeti anlaşılsın. Vâlâ refikimin tekmil ehibbâsı -sizlere ömür- ölse bile gazeteye bir satır yazı yazmaklığımın imkânı yoktur. Arz-ı ma'lûmât zımnında işbu varakadan müteaddit nüshalar tanzîm ve tab' ettirildi.

Mark Twain

Hâmiş: Âkıbet-i bendegânemi temennî eden kâriîn-i muhteremeye takdîm-i teşekkürât eylerim!

Mim. Te

Resim: İstibdâd Fedâîleri.

Dersa'âdet (Hilal) Matbaası.

Sayı 23

Abone Bedeli:

Memâlik-i Osmâniyye için 65 Kuruş
Memâlik-i Ecnebiyye için 16 Frank.
Nüshası Bir Kuruştur.
Sahib-i İmtiyâzı: VÂSIF
İdârehânesi: Cağaloğlu'nda Numara:19

DAVUL
Haftalık Edebî Mizah Gazetesidir.
7 Mayıs 325 Perşembe
Numara: 23

- İstanbul'dan ne haber? Bana ne zaman hürriyet verecekler?

- Daha otuz üç sene beklemeniz icâb ediyor.

- Aman ne söylüyorsunuz.. Ben o zamana kadar nasıl beklerim, nasıl yaşarım? Âh ne olurdu (Kediye hitâben) sen dokuz canından sekizini bana versen; sen de bir asırlık ömründen bir kısmını bağışlasan!

Taht-i himâye-i müfahhame-i hazret-i pâdişâhîde

BURSA SERGİSİ

Zirâ'î – Sına'î ve Ticârî

10 Temmuz – 31 Ağustos 1325

Şu'beler

1. Sanâyiʿ-i Nefîse ve Vesâit ve Âlât-ı Dersiyye.

2. Sanâyiʿ-i Muhtelife (Mobilya, Çini, Halıcılık, Bıçakçılık, Kuyumculuk, Attâriyât, Dericilik, Âlât ve Edevât-ı Muhtelife ve Makineler.)

3. Orman ve Ma'âdin.

4. Mensûcât (İpek, Yün, Keten, Kenevir, Pamuk)

5. Zirâ'at

6. Mahsûlât-ı Gızâiyye (gıda).

Mükâfât: Birincisi müzehheb gümüş, ikincisi gümüş madalyalar ile takdirnâme ve mükâfât-ı nakdiyye.

Muhtelif Eğlenceler: Şenlikler, vilâyet dâhilinde seyâhatler, piyango.

Züvvâr: Şehrimizdeki otellerde ikameti arzu edecek zevata sühûlet olmak üzere sergi idâresine müracaat eyledikleri takdirde tahrîren cevap verilir.

Sergi yalnız vilâyet mahsûlât ve mamulatına münhasır ise de menâfi'-i umûmiyyeyi müstelzim olacak derecede memâlik-i sâireden yalnız âlât-ı zirâiyye gönderildiği takdirde masrafı kendine ait olmak üzere ma'al-memnû'iyye kabûl ve teşhîr olunur. Vilâyât-ı sâireden, masârıfı sâhibine ait olmak üzre gönderilecek eşyâ ve mahsûlât dahî sergide teşhîr olunacaktır.

ŞEHBÂL

Yirmi büyük sayfadan mürekkep ve en nefîs kağıda matbû' olarak on beş günde bir çıkan bu mümtaz salon risalesinin dördüncü nüshası ahiren intişâr etmiştir. Münderecatı mu'tenâ ve mütenevvi', resimleri mebzûl ve bî- misâldir. Bu nüshası pâdişâh-ı mu'azzezimizin tasvîr-i hümâyûnları, ve şâir-i muhterem Tevfik Fikret Bey'in "Dün Gece" unvanlı manzûmeleriyle müzeyyendir. Programı ve numûne sayfası meccânen gönderilir. Nüshası beş kuruştur. İdârehânesi, İstanbul'da Fincancılar Yokuşu'nda Numara: 25.

Abdülhamid-i Sânî ve Devr-i Saltanatı
Hissiyât-ı Husûsiyye ve Siyâsiyyesi

Sultan Murâd-ı Hâmis merhûmun hayât-ı husûsiyyesiyle menfâda geçirdiği ömür bedbahtâneden, (Abdülhamid-i Sânî)'nin âvân-ı sabâvet ve şebâbetinden, Yıldız Sarayı'nda geçirdiği hayât-ı husûsiyyesinden, otuz dört senelik vakâyi'-i siyâsiyyeden ve devr-i ahîr inkılâbtan kemâl-i bî-tarafı ile mufassalen bahseder..

Musavver Muhît ve Resimli Roman Mecmû'alarını Okuyunuz.

BİRAZ KONUŞALIM

Bu haftanın vukû'âtı arasında büdce münâkaşâtıyla Yıldız meşheri bir ehemmiyet-i mahsûsâyı haizdir.

Zaten Yıldız'ın büdceye, büdcenin de Yıldız'a o kadar samimi bir irtibâtı vardı ki ilm-i hisâb ıstılâhâtıyle anlatmak lazım gelse bunların yekdiğeriyle ma'kûsen mütenasip olduğunu söylemek icap eder. Çünkü Yıldız'ın anbarlarını doldurmak için mutlaka büdcede rahneler açmak, birinin saâdetini diğerinin felâketinde aramak kâ'idesi tamamıyla tatbîk edilegelmiş. Ve semerâtı da kemâl-i ye's ile müşâhede edilmekte bulunmuştur.

Bugün o senelerin açtığı rahneleri kapatmak çâreleri taharrî ediliyor. Birçok münâkaşât cereyan ediyor. Bir ihtilâc-ı asabî içinde o alabildiğine yükselmiş olan maaşlar budanıyor, baltalanıyor. Fakat bu da semer(e)siz kalıyor. Birer ikrâmiye ile memurları tekâ'üde, tebâ'üde davet ederek mâliyyûnun sofrasını kabartan o masraf torbasını az-çok boşaltmak isteniliyor. Hâsılı, me'mûrîn ve maâşât hep elekten geçiriliyor. Yine beyhûde! Yine müvâzene-i umûmiyyede adem-i tevâzün devâm ediyor.

Bütün bu icrââtta bir nokta ihmâl olunuyor: Evde Yıldız'ın defîneleriyle büdce beynindeki tenâsüb.

Evet, müvâzene-i umûmiyyede vâridât kısmı pek hafîf, oraya birkaç kalıp zümrüd, birkaç yumurta elmas, bir iki dizi tesbih, birkaç torba lira ve daha sâire ve sâire konulsa emin olmalı ki masârıf kısmı o kadar hafîfliyecek ki bu fikr-i iktisâdînin kâşifi bulunmak itibarıyla Davul Gazetesi heyeti on asırlık neşriyâtını temin edecek bir ikrâmiyeye nâil olmakla bile tevâzüne halel gelmeyecektir.

Ancak encümenlere komisyonlara uğrayarak dûçâr-ı te'hirât olmaktan ihtirâzen bu mülâhaza-i hâlisâne lâyiha şeklinde Meclis-i Meb'ûsân'a takdim edilemeyecektir.

Bu haftanın vakâyi'- nâdîde ve nâşîdesinden biri de Salı bazarının Yıldız'da kurulmasıdır.

Âh o hazâin ve defâin karşısında kaç çeşm-i mütehassir parlayacak, kamaşacak! O zindanlı sarayın kubbeleri altında kaç kalb-i mecrûh çarpacak, parçalanacak!

Pinti Hamîd Komedyasının bu hakîkî sahnesi birçok erbâb-ı istihzâ'yı güldürecek, birçok hicviyye-gû leri mazhar-ı ilhâm edecek!

Hamîd-i Sânî'nin "manikin"lerini görüp acaba Bismark'ın: "Zor, oyunu

bozar" kavl-i meşhûrunu hatırlıyarak bu dessâs hükümdarın âkıbet-i elîmesini teemmül edecek olacak mıdır?

Millet parasıyle vücut bulan şu mebânî-yi âliyyenin bir zaman taht-i tasarrufunda bulundurarak kendisini mâlik-i hakîkîsi addeden Hamîd-i Sânî'den istirdâd edildiğini görenlerden acaba;

"Külli Şey'in yerci'u ilâ aslih" diyecek çok bulunacak mıdır?

İnsan bu nasîbgâhında bir hisse-i intibâh çıkardıkça kalbinin bütün coşkunluklarıyle bağırmak istiyor: Yaşasın kahraman ordu, yaşasın hürriyet müdâfi'leri!

Şu tatlı tatlı konuşurken bir şey daha söyleyeyim. İhtimâl -ey muhterem karilerim- siz de bu sözleri bin kere işitmek ve söylemek istersiniz de bin türlü meşgûliyetleriniz arasında bir defa bile dinlemekten veya dinletmekten mahrum kalırsınız.

Siz de i'tirâf edersiniz ki Hareket Ordusu'nun İstanbul'a dühûlünden beri yaşayışınızda his olunacak bir intizam görmektesiniz. Ben, lehü'l-hamd, geceleri uykularımı deliksiz geçiriyorum.

Neydi o silah modası?

Maşa ile ateş tutamayanlar bile ateş etmekten çekinmez, gözlerini yumarak kolunu yarım metru uzatarak sağına soluna attığı kurşunun hedefini düşünmezdi.

Ya sizin uykunuz?

Uykunuz sanki bir iple tabancaların ucuna iliştirilmiş gibi her silah patlayışta pür helecân sıçramaktan, uykunuzu delik deşik görmekten hâlî kalır mıydınız?

Şimdi araba araba silahlar taşınıyor: Bir seyl(sel) getirmişti, yine de bir seyl götürüyor... Fakat ne diyeceksiniz:

"-En-Nâsü 'alâ sülûki mülûkihim."

Tabanca ile oynıyan bir hükümdârın tebe'ası silah atmakla zevk alır. Bugün sulh ve salâhı temine çalışan bir pâdişâhımız var; biz de refah ve sa'âdete hasr-ı mesa'î eder gideriz.

Hâl-i hâzırımızı misâl gösterebilirim. Sükûn ve âsâyiş bir ihtiyâc-ı şedîd hâlinde yorgun ahâlîmizin damarlarına nüfûz etmiştir.

Telefon

Hâmiş: *Tanin* gazetesinin tekrar intişârından dolayı muharrir-i muhteremine beyân-ı tebrîkler ederiz.

NELER İŞİTİYORUZ

- Bütün insanlar doktor olmalı; çünkü yekdiğerinin sıhhatini sorarlar.
- Vaktin kıymetini ancak ameleler bilir; çünkü dâimâ evdedirler.
- Müfterîler ateş gibidir; yaş odunu yakmaz, karartır.
- İnsanların birçoğu mıknatıs gibidir; bir taraftan çeker, bir taraftan iter.
- Biz nerede olduğunu bilmeden saâdeti ararız; serhoşların evlerini hayal meyâl hâtırlıyarak bulmaya çalıştıkları gibi.

Konfüçyüs'den:

Bir fakîr Çinli her gün anasından kamçı yer ve hiç ağlamazmış. Bir gün ağlamış, sebebini soranlara; "Bugün anam beni iyi dövemedi, demek ki artık kuvvetten düşüyor, ve ölümüne az kaldı." demiştir.

Resim: Meclis-i Meb'ûsân'da Büdce Müvâzenesi.

- Aman asılın! İyi asılın! Bir-iki kişi daha gelsin... Başka türlü bu gözü indirmek mümkün olmayacak.

ŞÖHRET DADI

Dumanlarını rüzgarın cereyanına tevdî'eden mangala ağzı çentilmiş, buruşuk cezvesini gömmüş, alevlerden yüzünün köselesine celâlî bir parıltı düşerek suyun kaynamasını bekliyordu. Kınası yavaş yavaş kaybolarak beyazlığı çoğalan saçının örgüsünü yani pürüzlü kısa kamçısını bir yemeninin altına dolamıştı. Unudulmuş uzak senelerden şimdiki renksiz günlerine kadar sürüklediği şarkıyı söylüyordu.

Erzincan'da bir kuş var..

Solgun sesiyle kelimeleri yavaş yavaş geçerken, uzaktan kendine sataşan bir söze düşük mor dudaklarını gererek gülümsedi. Üst çenesinden sarkan uzun küflü dişler kaşlarının çıkıntısı altında gizlenen küçük siyah gözleri iğrenç ve çirkindi. İyi

yanmamış bir kömürü düzelttikten sonra yeşil püsküllerine ziyâlar takılan büyük fıstığın gölgesinde dizlerinin üstüne eğildi. Kahveyi kısa geniş fincanına akıtırken şarkısına devam ediyordu. Bahçenin oyuklu eski duvarları arasında bu ses yalnızdı. Son kelimeyi biraz uzatarak bıraktı ve seyrek siyah tüylü dudağını kahveye batırdı. Islıklı bir sesle içti.

Ötede beride uyuklamaktan müdevverlenen sırtı, rengine sisli bir beyazlık damlamış gözleri bu fincanın karşısında biraz canlanırdı. Dizlerinin kuru odunları üstünde entarisi gerilerek kucağında tabakasını açtı. Otuzluk tütününden bol bir sigara hazırladı. Şimdi uzun uzun kahveyi sigarayı içerken sabahleyin bitiremediği şikâyetlerini hatırladı. Her gün benim destimi kim boşaltıyor? dedi. Sonra fena duâlar, yalancı tehdîdler işitildi. Üstünde ince bir duman burulan sigarasını ağzına sokdu. Senelerin darbesiyle çürümüş gibi duran dudaklarının arasında mavi bir nefesi taştı, kaynadı, kabardı, sonra etrafta sislenerek uzaklara gitti.

Karşısındaki geniş evin kapısından beyaz mantolu bir genç kadın soruyordu: "Bacı yine neler söylüyorsun?" O şimdi kızmıştı. Cezvenin telvesini boşaltarak bir eğlence arayan bu sese hiç ehemmiyet vermedi.

Ne vakitten beri başkalarını güldürür fakat kendisi gülmezdi. Hayât-ı yevmiyyesinde mühim işler farz eder. Her mevsime göre başka başka meşgâliyetler bulurdu. Eylül'ün rüzgârlı günlerinde her gün kestaneliğe devam ederdi. Kurşûnî yıldırmasının içinde boynundan çekiliyormuş gibi bir garip yürüyüşü vardı ki çocukları oyalamaktan kurtulamazdı. "Bacı kuyuya düşeceksin" deseler ona vâsi' bir zemîn-i mükâleme açılır, hem yürür, hem paşanın, büyük hanımların ölmüş olmasından bahseder, "artık burda ne kaldı, ben de onların yanına gitmeliyim" derdi. Etrafında yüz sonbaharın âhının enînini dinlemiş, safahât-ı ihtizârını görmüş ağaçların altında herkesten uzakta dolaşırdı, geçmiş senelerden kalmış rutûbetli, çürük yaprakların üstünde eşinir, muttasıl bir şeyler toplar. Ucu ıslanmış burnunu büsbütün ihmâl ederdi. Yine mükedder bir rüzgar yüksek dallara dolaşarak vâdilere iniltili, yorgun mûsıkîsini uzatırken ve akşamın bir şey düşünen durgun mütehassir gölgeleriyle ufuklar bulanırken cezvesini özliyerek avdet ederdi.

Başkalarının toprağa redd ettiği çürük kestaneler bunun sepetinde bir mevkiʿ-i ihtirâm bulur, birkaç gün i'tinâ ile saklandıktan sonra uzaklara hediyye giderdi. Geceleri piyano çalındığı vakit kırmızı hotozuyle odaya girmeyi çoktan terk

etmişti. Onu görür görmez oynak bir hava çalarlardı. Lâmiye'nin titrek sarı ışığından onun mütekâsır, zayıf yüzüne tatlı bir aydınlık sürünerek gözlerinde bir nokta tutuşur. Kollarını kaldırır. Daima hatt-ı sükûtunu değiştiren bir şeyi takip ediyor gibi terliklerin üstünde kımıldanmaksızın iki tarafına kırılır, uzun uzun sallanırdı. Memnûn olurlar. Küçükler karışır, gençler güler, ihtiyarlar gülümserdi. Gözleri iyi görmezdi. Çocuklar için eğlenceye bu da bir vesîle olurdu. İçlerinden biri bir yıldırma giyer, başını kalın bir örtü ile kundakladıktan sonra yanına giderdi. Hanımlardan birini sormakla başlayan görüşmeler bazen pek uzun sürerdi. İhtiyar dadısını değiştirerek konuşan çocuğu misafirlerden birine benzetir, birkaç dakîkalık bir sırdaş olmaktan çekinmezdi. Oğlu Süleyman Bey'in, kendinin sıhhatini müşfikâne sorar. Sonra evden şikâyet etmeye başlardı: Hizmetçilerin terbiyesizliğini, uşağın tütün getirmemesini îzâh eder. Kendisini uzun uzun dinleyen kadın için de bir hiss-i muhabbet duyardı. Pencerelerde yarım başlar, kapıda ihtiyatlı nefesler bu oyunu seyretmekten derin bir zevk alırlardı.

Onun da uzaklaşan bir mûsîkî gibi solarak, derinleşerek mâzîye gitmiş hâtıraları vardı. Hanımlara kızdığı vakit pek çok söylenir, pek çok düşünürdü. Bir karanlığı geçer gibi eski zamanlara nüfûz eder, bir yerde birdenbire tevekkuf ederek gözlerini nîm kapardı.

Yağmurlardan sonra durulmuş, mavi güneşli bir bahar günüydü. Sisli bir ziyâ muhîtâtı kucaklıyor, koruluktan bülbüllerin sihri, mütehassis neyleri yükseliyordu. O zaman göğsü dolgun, yanakları renkli idi, o zaman siyah saçları, vahşî bakışlı parlak gözleri vardı. Paşanın önünden geçerken bir söz işitti. Evvelâ anlamamış gibiydi. Başını kaldırdı, çapkın bir merkûziyyet-i nazarla baktığını gördü. "Senin ne güzel gözlerin var." diyordu. Birdenbire başı dönmüş, ne yapacağını şaşırmıştı. Damarlarını şişiren sıcak bir kanla koşmaktan (Devamı sayfa 10)

VUR ABALIYA

-Mahmut Sadık Bey-

Hanımlar, efendiler.

Günde bir defa yemek yiyen, iki saat uyuyan, kestiği kağıda göre yazı yazan, haftada bir defa yatağa giren, karlı havada sokakta paltosuz gezen, sobalı sıcak odada palto ile oturan, bütün kadınları sekizden seksenine kadar yalnız bir aşk-ı

sâfiyâne ile seven, Şûrâ-yı Ümmet'de oturup *Yeni Gazete*'ye yazı yazan, *Yeni Gazete*'de oturup takvimden bir yaprak koparıp zamandan zamana bir ok sür'atiyle geçen büyük adam kimdir bilir misiniz?

- Biliriz, biliriz: Mahmut Sâdık Bey.

Resim: Takvimden Bir Yaprak muharriri.

Mahmut Sâdık Bey işte her hâlûkariyle bir sîmâ-yı hârikulâde. Şimdi zıll-ü endâm-i latîfîni karşınızda ikame edelim:

İnce uzun bir boy, omuzları azıcık öne meyil etmiş, büyük, ma'nen madden büyük bir baş. Kıvırcık, kül rengi saçlar, siyah rengi beyaz rengini mağlup ve istîlâ etmiş seyrekce, uzun bıyıklar, gözlüğün arkasında, yüz seneden fazla yaşamış bir kaplumbağa nigâh-ı hakîmânesiyle bakan kirpiksiz iki küçük göz.

Burununun iki yanından çenesine doğru, yumuşak topraklarda kendisine mecrâ açmış ırmaklar kadar derîn iki çizgi, dar-sivri, koyu renk bir fes bu mecmû'a-i eşkâli tetvîc eden bir çapkın efser-i mağrûr.

Hanımlar, efendiler.

Kamil Paşa kabînesinin sukûtundan ve Hüseyin Hilmi Paşa'nın Meclis-i Meb'ûsân'a "ra's-i kârdan çekilmek için bir işâretiniz kâfîdir." demesinden sonra Mahmut Sadık Bey, Takvimden Bir Yaprak'ında bunu neye benzetmişti hâtırlıyor musunuz?

Bir arslan, bir kurt, bir tilki ortak olur. Bir karaca ile bir kuzu ve bir keklik avlarlar. İş bunların taksîmine gelince, arslan kurta sorar, bunları nasıl taksîm edelim? Kurt cevap verir: Karaca sizin, kuzu benim, keklik tilkinin. Bunun üzerine kurt arslandan öyle bir pençe yir ki tepetaklak yuvarlanır.

Arslan tilkiye sorar, nasıl taksîm edelim?

- Efendim, keklik sabah kahvaltısı buyurursunuz, karacayı öğle vakti yersiniz, kuzu da sizin için akşam ta'âmı.

Arslan gülerek sorar; Sen bu aklı nereden öğrendin?

- Demin tepetaklak giden kurttan.

Memleketimizde son hâdis olan bütün vakâyi'-i mühimmeyi bunun gibi bir şeylere benzetti. Cisr, cesaretten gelirmiş. Bu böbürlenmek manasına imiş. Köprünün

karnına vapur çarpınca, Mahmut Sâdık bundan bir nasîhat çıkardı. Kurulmayalım, ya'ni böbürlenmiyelim, köprüden ibret alalım dedi. Hâkân-ı sâbıkın son gayretini dalgın bir kumarcının kozuna güvenmesine benzetti. Sonra karşıdaki dört bey açmaz mı? Nihâyet Sirkeci'den Selânik'e girân-bahâ bir misâfir nakleden tren düdüğünü ötdürdü. O ne dedi, Abdülhamîd'in son düdüğü ötdü.

Yukarda, herhangi yaşta olursa olsun bütün kadınları bir aşk-ı sâfiyâne ile sevdiğini söylemiştim. Bakınız haftada bir defa yatağına girdiği gece, yanında bir muhibbesi olursa pek ziyade memnûn olurmuş. Arasıra refikasını gıdıklamak.. İşte bu nokta da en büyük en derin zevki.

Efendiler, niye gülüyorsunuz?

Münekkit

Çekinmemiş, ilk tesadüf ettiği kapıya kendini atmıştı. Uzun muhteriz bir nefesle gözlerindeki aydınlık sönerek, şimdiki hakîkate avdet ederken düşünüyor; "Eğer sizin gibi ben de ona ehemmiyet vereydim şimdi bir hanım olurdum." diyordu.

Sokaklarda çocukların eğlencesi olmuş bir kadından pek çok nefret ederdi. Ondan bahs olunurken mutlaka gözlerini kırpar, kırpar, tütün tabakasını alır başka bir odaya giderdi. Arkasından yavaş yavaş gülerler. Bu hikâyelerden kendisi için korktuğunu tahmîn ederlerdi.

Bir akşam karar verdiler, çocuklardan biri o kadın gibi giydirilecek, ihtiyar dadıya takdim olunacaktı.

Yemekten sonra piyano odasına toplandılar. Kanapelere açık renk jaketler, ince kıvrımlı hafîf bluzlar dizilmişti. Arada yaşlı kadınların bol esvaplarına da tesadüf olunuyor, bir şey bekleniyordu/beğeniliyordu.

Beyaz boyalı demir parmak(lık)lar arasında camlara sürünen neftî yapraklar vardı. Sema yıldızlı, karanlıklar durgundu. Bu akşamki gurûbun ihtişâmından bahs olunuyor. Kızıl, turuncu, penbe sislerden, yarının güzelliği tefe'ül olunuyordu. Biraz da Lâmiye'nin tenbel ışığından şikâyet ettiler.

Haber gönderdiler, bacı gelsün, berâber oturalım, diyorlardı. Biraz sonra küçük ince boyuyle, dar keskin çenesiyle içeri girdi. Birkaç sıcak kelime ile onu kabul ettiler. Yuvarlak bir yer minderine oturdu. Etrafındakileri tanımaya çalıştı. Göz kapakları ağır, parmaklarının düğümleri şişkindi. (Uzun Yol) gezintisini bir parça dinliyordu. Kendine bir nazar tesadüf etse başını eğerek onları tasdîk ediyordu.

Bahçe kapısından bir ses işitildi. Haber verdiler, bir misafir gelmiş deniyordu. Toparlak başörtüsü, uzun değneğiyle içeri bir kadın girdi. Yürüyüşü biraz sahte fakat onu aldatmaya kâfiydi. Ayağa kalktılar. Safa geldiniz Nefîse Hanım diyorlardı. O da kesik bir sesle cevap verdi.

Canım sıkıldı da biraz dolaşayım dedim. Bacıya takdim ettiler, bir türlü yüzüne bakmıyordu. Bir küçük selam verdi. Birbirinin omuzunun arkasına uzanarak elleriyle kaşları düzelterek, gözleri ovuşturarak gülmelerini ondan gizliyorlardı. Kısık bir ses işitildi; guguk guguk. Odanın bir şey bekliyen sükûnetinde yüksek, mütehakkim bir cevap işidildi.

Evler yıkılacak, ateş yağacak, kıyamet kopacaktı. Geçen zelzeleyi unutdunuz mu, diyordu. O benim âhımdır. Siz de benimle eğleniyorsunuz. Sokakta adamlar çatlıyordu, kadınlar ölüyordu. Benim intikâmımı gördünüz mü? Eline kalın sopasını aldı. İhtiyar, bacıya doğru ilerileldi. Ya sen bunları niye korkutmuyorsun, diyordu. Berikinin dudakları beyazlaşıyor, gözleri büyüyordu. Kaşlarını çatarak maşayı yokladı. "Gelme yanıma, gelme vururum" diye haykırdı.

İhtiyar dadı artık pek eskimiş, ölmesi yakınlaşmış idi. Bir akşam saat birde sokaktan avdetini beklediler, o el-ân gelmiyordu. Yolunu şaşırarak kimbilir nereye gitmiş, belki birdenbire ölmüştü.

İki kadın kollarından tutarak getirdiler. Çamurlara düşmüştü, yüzü gözü çamur içinde kalmıştı. Hiçbir şey söylemiyor, sorulan sözleri anlamıyor, yavaş yavaş çekilerek sürükleniyordu. İhtiyarlar ağladılar, bu onlara daha çok tesir etmişti.

Siyah çarşaflı yabancılar ta'rîf ediyordu. Kızıltaş'ta kaldırımın üstüne düşmüş, karışık birşeyler söyleniyor, uğraşıyor, uğraşıyor ayağa kalkamıyordu. Sevabtır diye buraya kadar sürükledik. Bizim gideceğimiz yer de ne kadar uzak!

O akşam evin içinde bir sükût vardı. İhtiyarlar birer birer çekildiklerini görerek kendilerini düşünüyorlar. Mâzîyi düşünüyorlar, bir gün de evin kapısından çıkacak uğultulu müthiş ölülerini görüyorlardı.

Çocuklar sataştıkları vakit arkalarından nasıl püskürerek koşduğunu, ilkbaharda kekik yerine lüzumsuz otlar topladığını daha birçok safahât-ı ömrünü düşünerek, zavallı bacı o da gidiyor (d)idiler.

Topraktan çıkarılmış bir ağaç gibi ne vakitten beri tedrîcen ölüyordu. Merdivenler inerken bazen düşer, etraftan yetişerek kaldırırlardı. "Artık sen gezinme,

hastasın.” derler: o, sersem ve duygusuz başını sallayarak temin ederdi. Fakat bir sâir fi’l-menâm gibi eskiden gezindiği yerleri tekrar tekrar dolaşmaktan usanmazdı. Günden güne daha fena oluyor, tedâvisi müşkülleşiyordu. Hastahâneye göndermeli, dediler. Bazıları i’tirâz ediyorlar, mâzîsine ihtirâm ederek bir hiss-i şefkâtle olmaz olmaz diyorlardı.

Nihâyet kapıda bir arabanın tekerlekleri durdu. Dadı seni bir yere götürecekler, iyi olup yine geleceksin diye uzun uzun bir şeyler söylediler. En küçük bir muhâlefeti bile görünmedi. Eski siyah zârını giydikten sonra ağır, kuru başını kaldırmış, bir şey sormuştu; orada kahve verilir mi, diyordu.

Üç gün sonra bir haber geldi. Şöhret Dadı’nın yerinde bir arab kadın yatıyormuş. Bu söz pek müessir değildi. Zaten evden çıkmadan evvel onu ölmüş buluyorlardı. Bir küçük çocuk ellerini ovuşturarak mîrasını ne yapmalı diye sordu. Öbirlerinin çehresine bakmayarak, kahve fincanı benim floryaya diyordu.

Mızrap

Kalem gazetesi me’zûniyyet istihsâl etmiş olduğundan, bu hafta, kemâ fi’s – sâbık intişâr edeceğini tebşîr ederiz...

***

Resim: İkdâm’da ser-tabîb Ali Kemâl’in her günkü vazifesi.

***

- Her sabah sen bu habtan, bu mugaddî, bu nâfi’ habtan bir tane yutacaksın. Üstüne de bu şurûbu, bu nevşîn şurûbu içeceksin.

GARİP SATIRLAR

***Tanin*’den:**

Gazetemiz muharrirlerinden birisi Harbiye Nezâreti’nde hâkan-ı mahlû’un musâhibi Nâdir Ağa ile biraz görüşebilmiştir.

Nadir Ağa, uzun boyuyla, zayıf ve ince yapısıyla pür hiddet kesilerek “Vay sen de gazeteci misin? Neye ismimi Cevher Ağa ile bir yerde yazıyorsunuz? O mel’ûndur. Ben onun gibi değilim.”demiştir.

Davul: Anlaşıldı, a’lâlini soruyor. A kuzum bunu bilmiyecek yok. Senin efendin bütün cevherleri Yıldız’a topladı. Bu sebepten cevher nâdir oldu. Şimdi ha

Cevher, ha Nâdir. Bunlar yekdiğerinin lâzım-ı gayri müfâriki.

***Şehbâl*'den:**

İnsanlarca müellem bir istihzâ'-yı tâli' ki hakîkate maʿkes addettikleri âyine, her şeyin sağını soluna çevirmek suretiyle ihânet ediyor. Re'yi sorulmadıkça ebediyyen sâkit kalan, soruldukça da mutlaka ters söyleyen bir müşâvir!

Davul: Abdülhamîd ve musâhiblerinden bahsetmek istiyorsunuz, değil mi? Öyle ise biraz îzâh edeyim. O âyinelerin karşısındadır ki Abdülhamîd, sağı soluna çevrile çevrile başı dönmüş, nihâyet tepetaklak olmuştur.

Müşâvirlerden bazısının deyû âyînesi olduğu da rivayet edilmektedir. Hürriyeti ben verdim dediği zamanlar, onlara bakarak böbürlenirmiş!

Abdülhamîd'in şimdiki hâli de yine âyine hikâyesine dâhildir.

İhtilâfâtıyla uğraşmakta dehrin zevk yok, zevk ânın mir'ât-ı ibretinden temâşâsındadır.

Fakat onu görecek gözü kaldı mı? Ne mümkün...

***Servet-i Fünûn*'dan:**

Gözlerim ağrırken

...

...

Celâl Sâhir

Davul:

Rica ederim, göz ağrısını da bize okutmayınız. Okuma ile üfürük ile geçer deseler de siz yine bir tabîb-i hâzıka müracaattan vaz geçmeyiniz.

Yine Oradan:

Çünkü makale denilen yazılar ne kadar mükemmel olursa olsunlar böyle büyükce bir romanın değil, küçük bir hikâyenin bile yanında pek âdî bir iş olmaktan kurtulamaz...

Davul: Azîzim, bunu sizin gibi muhayyelât-ı edebiyyesi mevcûdâtına (madem ki makaleler zaten mevcut şeylerdir) galebe eden bir muharrir söylediği için o kadar gücümüze gitmez. Fakat bir kere Halid Ziya Beyefendi'ye sorsanız bir

hikâye-nüvis olmak için icap eden meziyetleri ma'a ziyade haiz iken siyâsî makaleleri "Pek âdî bir iş" olmaktan kurtulabilir mi?

ULÛM-İ İKTİSÂDİYYE VE İCTİMÂ'İYYE MECMÛ'ASI

Bu nefîs mecmû'anın beşinci nüshası Nisan 15'de intişâr etmek lazım geliyordu. Vakâi'-i ahîre sebebiyle Câvid Bey'in müvakkat bir müddet için, İstanbul'dan müfârakati on beş günlük bir te'hiri mûcib oldu. Bu defa ay başında intişâr eden mecmû'a ba'demâ muntazaman her ayın ilk günü neşrolunacaktır. Mecmû'anın umûr-i tahrîriyye ve idâriyyesi için "*Tanin* matbaasında Ulûm-i İktisâdiyye ve İctimâ'iyye Mecmû'ası'na" diye müracaat olunmalıdır.

Mecmû'anın beşinci nüshasının münderecatı:

Ba'de'l-inkılâb istikrâzlarımız: Mehmed Cavid.

Avâmil-i İctimâ'iyye: Ahmet Şuayb.

John Stuart Mill Hürriyeti Nasıl Anlıyor: Rıza Tevfîk.

Hikmet-i İctimâ'iyye: Bedî' Nûri.

Fransa İhtilâl-i Kebîri: Ahmet Şuayb.

Neşrîyât ve Vakâyi'-i İktisâdiyye: Mehmed Câvîd.

Mecmû'a, bu nüshadan i'tibâren Devlet-i Âliyye'nin umûm istikrâz mukâvelelerinin asıllarını neşretmeye başlamış, ve 1757 istikrâz mukavelesini derc eylemiştir.

* Abone esmânını henüz göndermemiş olan zevatın bir an evvel deynlerini ifâ etmeleri istirhâm olunur.

A'n-karîb gazetemizin altı aylık nüshaları zarif bir surette teclîd olunacaktır. İlk numaradan i'tibâren yeniden abone olacak zevata ilk nüshalar mücelled olarak takdim edilecektir.

BİRAZ İZAHAT

Gazetemize gösterilen âsâr-ı teveccühe ve rağbete ihrâz-i liyâkat için elimizden gelen fedâkârlığı icradan geri durmuyoruz. Bu sebepten, birtakım masârıf ihtiyariyle renkli sayfalar bulundurmaya çalıştık. Ma'a't - teessüf, vesâitin fıkdânı, arzu ettiğimiz tekâmülün zuhûruna mâni' olmuştur. Biz de i'tirâf ederiz ki o gayri

mümtezic boyalarla gazetemizin letâfet ve zarafetini gayb ettikti. Avrupa'da âsâr-ı nefîse ve bedî'a vücûde getirmekten hâlî kalmayan taşcılık, bizde -şu tecrübemizle anlaşılıyor- ancak kaba şeyler meydana koyabiliyor. Diğer taraftan taşların ihzârı bir uzun zamana mütevakkıf olduğu cihetle diğer mevâni'in inzimâmı vuku' bulmadığı halde bile gazetemizin te'hîr-i intişârına sebebiyet vermekte idi. Şu halde yine o tarzda sevimsiz resimlerle gazetemizi neşretmek hiçbir vech ile muvâfık olmayacağından biz(de) de zevk-i selîme mutâbık renkli sayfalar getirilinceye kadar şu nüshada olduğu gibi resimlerimizi renksiz fakat sâde olarak imal etmeye mecbûruz. Zannederiz ki bu ve bundan evvelki nüshalar boyalı nüshalara nispetle pek açık farklar göstermektedir. Ancak şunu makâm-ı i'tizârda beyân eyleriz ki, geçen haftaki nüshamız yevm-i intişârı olan Perşembe gününe yetiştirilebilmek için on iki sayfa olarak neşredilmiştir. Bunu da, ileride yirmi sayfalık bir nüsha ile telâfi ederiz. Bir de, muhterem karilerimizin gazetemizde daha ne gibi âsâr-ı tekemmül görmek istediklerini şu bir hafta zarfında bir varaka-i mahsûsa ile idarehanemize bildirmelerini rica ederiz. Muvâfık ve musîb-i re'y ve mütâla'ada bulunacak olanlara altı aylık abonemiz takdim edilecektir.

Resim:

Settâr Han: -Ya meşrûtiyyet, ya helâk.

Şâh-ı Îrân: -Vermişim.. vermişim. Lakin menim dilhâh-ı şâhânem ve hükümdârân-ı izâmın pend-ü nasâihi üzre vermişim.

Sayı 24

DAVUL

Nüshası Bir Kuruştur

Sahib-i İmtiyâzı: VÂSIF

İdârehânesi: Hilâl Matbaasında Daire-i Mahsusa

Abone Bedeli:

Memâlik-i Osmâniyye için 65 Kuruş

Memâlik-i Ecnebiyye için 16 Frank.

Haftalık Edebî Mîzâh Gazetesidir.

Numara: 24 Perşembe 14 Mayıs 325

Resim: İstanbul'un Muahharan Kaybettiği En Büyük Burun

Tafsîlât-ı Lâzime - Milyarderlerden biri bu burunu altı milyon liraya satın almak istemiş ise de ma'atteessüf elde edememiştir. Bu burun mukaddemen Beşiktaş'a doğru uzamış iken bir hâdise-i fevka'lâde netîcesi olarak bu kere tebdîl-i mekân etmiştir.

İLAN

Doktor Nuaym Hüseyin – Masaj Tabîb-i Mütehassısı.

Mu'âlecâtın semeresiz kaldığı ahvâlde bile masajın fevkalade hâ'iz-i te'sîr olduğu cümlenin ma'lûm ve meşhûdüdür. Bu hususta maharet ve hazâkati müsellem olan tabîb-i mûmâ ileyhi muhterem karilerimize tavsiyeyi vazifeden addederiz.

Ba'de'z - zuhr Şehzâdebaşı'nda Hamdi Bey'in eczahânesinde bulunur.

ŞEHBÂL

Yirmi büyük sayfadan mürekkep ve en nefîs kağıda matbû' olarak on beş günde bir çıkan bu mümtaz salon risalesinin dördüncü nüshası ahiren intişâr etmiştir.

Münderecatı mu'tenâ ve mütenevvi', resimleri mebzûl ve bî-misâldir. Bu nüshası pâdişâh-ı mu'azzezimizin tasvîr-i hümâyûnları ve şâir-i muhterem Tevfik Fikret Bey'in "Dün Gece" unvanlı manzûmeleriyle müzeyyendir. Programı ve numûne sayfası beş kuruştur. İdârehânesi, İstanbul'da Fincancılar Yokuşu'nda Numara: 25

PANORAMA

Kitâbhâne-i İslam ve Askerî sahibi Tüccârzâde İbrâhim Hilmi Bey'in neşretmekte olduğu *Panorama*'nın (6)ncı forması sûret-i nefîsede intişâr eylemiştir.

ABDÜLHAMÎD-İ SÂNÎ VE DEVR-İ SALTANATI

Devletimizin bir rubu' asırlık târîh-i mükemmeli olan bu kitapta; Abdülhamîd-i Sânî'nin âvân-ı sabâvetinden zaman-ı şeyhûhatına kadar geçirdiği safahât-ı hayâtı an'anesiyle tasvîr edecektir. Nice vakâyi'-i müellemenin mahall-i neş'et ve cereyanı olan Yıldız Saray-ı muhteşeminin de esrâr-engîz hafiyyâsını

mufassalen teşhîr eyleyecektir. Hâkân-ı mahlû'un bu devr-i medîd saltanatını intâc eyleyen esbâbı bilhassa meslek-i siyaset ve entrikalarını en küçük teferru'âtına kadar kayıtta kusur eylemeyecektir.

Zamân-ı saltanatlarında vukû' bulan kâffe-i mesâil-i dâhiliyye ve siyâsiyyeyi, ihtilâl ve inkılâbâtı, bir fikr-i müdekkikâne ve müverrihâne ile teşrîh edeceği gibi, mukarrebinin, hey'et-i vükelânın ilkââtı ve Avrupa devletlerinin vaz'iyyâtı da gösterilecektir.

Eserde bütün vakayi'i, zamânının ricâlini, hayât-ı husûsiyyesini gösterir müteaddit resimler, tablolar, hattâ harîtalar bile bulunacaktır.

***

Musavver Muhît ve *Resimli Roman* Mecmû'alarını Okuyunuz.

***

Abone esmânını henüz göndermemiş olan zevat ile taşradaki müvezzi'lerin bir an evvel deynlerini te'diyye etmeleri îstirhâm olunur. Bu gibi te'hirâtın muâmelâta ne derece sekte îrâs edeceği beyândan müstağnîdir.

BİRAZ KONUŞALIM

Gazeteleri okudukça sıkılıyorum. Onların hisabına ben utanıyorum. Gazetecilerden bahsetmiyorum. Şu ma'hûdlar yok mu? Onları söylüyorum birbiri arkasından bir ithâmlar yağdırıyorlar. Fakat "şeyhin kerâmâtı kendinden menkûl" kabîlinden oluyor.

Diyeceksiniz ki bunlarda ar ve edeb olaydı, hamiyetten bir nebze buluna idi o işleri yaparlar mıydı?.

O da doğru.

Ne garip adamlar!.. (Yanıldım da yine şunlara adam dedim. Fakat ne isim bulacağımı da bilemiyorum.) Bakıyorsunuz ki fırtına kopuyor. Ortalığı sel basıyor. Boğulan boğulana. Bunlar yine kabak gibi suyun yüzüne çıkmaya çalışıyorlar. Bazen de muvaffak olmuyorlar değil.

İzzet avazı çıktığı kadar bağırıyor: Jurnalcilik denilen denâeti irtikâb etmemiş, bu âdiliğe tenezzül etmemiş. İddia eden varsa ispat etsin.

Bir gün de Hamidof kalkacak; masumane ağlayacak; ben jurnal vermedim diye tepinip duracak.

Öteden erbâb-ı kemâlden birisi: O hamiyettir ki bana hakîkatin umûma izhâr edilmesini emr etti. Etti de onu ben birkaç milyon (!) *İkdâm* karilerine, kâri'în-i muhteremeye telkîn için bezl-i gayret eyledim. Hattâ o devrin pâdişâhına bile hâkîkati beyân etmeyi lâzime-i hamiyyetten add eyledim. Yoksa, hâşâ benim o yazdıklarım jurnal değildir ve ben asla jurnal yazmadım.

Nakarâtıyla hissiyâtımızı tahrîk etmeye kalkışacak! Sanki kalkışmadı mı?

***

İdâre-i Örfiyye'nin semerâtı lehü'l-hamd her gün görmekteyiz. Emniyet, asayiş, vesâire.

Bir de en mühimi şu ki, ta Kâmil Paşa'nın zaman-ı sadâretinden beri âvîhte-i mevkiʿ-i siyâset olan Ada misafiriyeti veya mevkufiyeti mes'elesi derhâl netîceye iktirân etti.

Zaten bizim memlekette her şey mesâil-i mu'allaka. O, ona ta'lîk edilmiş, öteki berikine, beriki daha ötekine. Hepsi zincirleme gider.

İdâre-i Örfiyye öyle asılsız yere asılan takılan mesaili halletti, ve asıl asılacakları asmaya başladı. O derecede ki, bu darbenin dehşetiyle sukût eden vükelâ-yı sâbıka-i istibdâd ne olduklarını anlayamayarak şapa oturuvermişlerdir. Rütbeleri ref' edilecek, beş sene nefâ olunacak. Emvâl-i menkûle ve gayr-i menkûleleri müsâdere olunacak.

"Sübhane men tahayyere fî sun'ihi'l ukûl

Sübhane men bi kudretihi ya'cüzü'l - fuhûl."

Yine mi tekrar edeceğiz?

"Külli şey'in yerci'u ilâ aslih."

İçlerinde âşık, garibâne feryâd edecek de vardır:

Diyâr-ı gurbete gittim vatandan ayrıldım.

Vatan gözümde değil âh yârdan ayrıldım.

Diyen de bulunacak! Hâlisâne tavsiye ederim canından ayrılmadığına şükr etsin.

Telefon

HOCA NASREDDİN ve HAKKI BEY

Hoca merhûm bir ağacın dalına çıkmış oturduğu dalı dibinden kesmeye çalışırmış. Birisi bunun bu hâlini görmüş. Hoca düşeceksin demiş. Hoca gülmüş: Elinin hamuruyla erkek işine karışma diye adamı başından savmış. Biraz sonra dal kopup da hoca tepetaklak gidince aklı başına gelmiş. Topallaya topallaya kendisine ihtarda bulunan adamın peşinden koşmuş nihâyet arpa boyu yol gittikten sonra adama ulaşmış:

- Sen benim düşeceğimi bildin.. Ne zaman öleceğimi de bileceksin diye biçareyi tazyîke başlamış.. İlâ ahir..

Hikâye böyle, bildiğiniz gibi vakayi'-i a'cîbe ile uzar gider.

Hakkı Bey de vaktiyle gazetelerle, kabîne reîsiyle, muâmelât-ı devâir ile hoş geçinmemek mesleğine sülûk ettiği vakit her taraftan - bir vâveylâdır kopmuştu.

Buna: Düşersin. Etme. Yazık olur demişler dinlememiş nihâyet dedikleri gibi düşünce hemen *Yeni Gazete*'ye koşar. Ey muharrirîn-i siyâsiyye siz benim düşeceğimi bildiniz âtimi de keşf ediniz der. Bunlar: Hiç durma Roma'ya git.. Allah önünü açık etsin derler.. Şimdi sana nasîhatimiz: O kadar yüksek makamlara bir daha çıkma.. Başın yıldıza dokunursa gittiğin gündür.

Birer birer muharrirlerin ellerini öperek Roma'ya azîmet eder.

Şimdi ne zaman kendisine nezâret teklîf edilse ızdırab ve helecân içinde *Yeni Gazete*'den "Geleyim mi?.." diye sorar.

***

Şehbâl'e mâlik olan bir millet bâlâ-pervâz olmaya hakkı vardır.

***

Resim:

Davulcu- Yahu bey, niçin nezâret kabûl etmediniz?

- Bak şu levhaya! İşte bu benim tepetaklak gittiğimin resmidir. Var kıyas et ötesini.

GARİP SATIRLAR

***Karagöz*'den:**

"Davul" un ru'yet ve istimâ'i Rûz-i Hızır'a Haydarpaşa Çayırı'na gidip tozdan gözlerinin, kebab dumanından mi'desiyle ve gırtlağının harâp olacağına işâret imiş.

Karagöz'ün kör olup nezâketi görmeyişi bundan mı dersiniz?

***Tanin*'den:**

Entâri ile sokağa çıkılmayacak.

Davul

Bu keyfiyetin acabâ sünnet çocuklarına da şümûlü var mı?

Hele bu aralık maaşı sünnet edilenlerin haddi hesabı yok. Yok eğer bunlar da entâri ile gezmekten mahrûm iseler dünya değişmiş olacak.

Dünya ile berâber âdetler de değişiyor. "Hey gidi günler! Bir zamanda entâri ile gezerdik" diyeceğiz.-

Yine *Tanin*'den:

Erbâb-ı ma'âşa tebşîr.

Davul

Amma ne yaygaracısın! Hiç de mu'ziblikten geri durmazsın.

Hâricî Telgraflar:

Bulgaristan kralı Ferdinand tarafından kabul edilen Avusturya sefîrinin irat ettiği bir nutuktan:

İdaresi yed-i iktidâr ve mahâretinize mevdû' olan bu millet kubbeye bir teceddüd-ü serî' içinde en büyük emeli olan Bulgaristan istiklalini, dâ'ire-i sulh ve müsâlemetten (!) hârice çıkmamak gibi en güzel bir tarzda istihsâl eylemekle onun daimi şükrân-ı ni'metini celp eylemişsinizdir.

Davul

Görüyor musun Kamil Paşa ettiğin işi? Onlara şapur şapur, bize de yâ rabbi şükür düşüyor.

***Tanin*'den:**

Meclisin bu kadar hüsn-i niyetle izhâr ettiği şu emniyetin boşa çıkmayacağını ümit eder ve çıkmamasını temennî eyleriz.

Davul

Hay hay azîzim hay hay.. Bu kadar beklediğimiz ve çektiklerimiz yetmedi mi?

KÜÇÜK HİKÂYELER

Fransa'da halkın askerliğe bir meyl ü tehâlük ettiği devirde -ki Napolyon devri olsa gerek- bir komisyon teşekkül eder: Vazifesi; erbâb-ı mürâca'attan hidmet-i askeriyyeye elverişli olanları ayırmak. Bir gün kısa boylu, kılıksız bir şahıs bu komisyona gelir, kendisinin de kayd edilmesini talep eder. Bunu daha kapıdan kovarlar. Canı sıkılır. "Aradığınız meziyet nedir söyleyiniz de biz de ona göre hareket edelim" der.

"Ayol sen boyuna bosuna bak da ondan sonra böyle bir mühim hizmete gir" cevâbını verirler. Bunun üzerine gürültü ziyadeleşir. İş komisyon reîsine aks eder. "Çağırın şu herifi der" Adamcağızı getirirler.

- Oğlum ne istiyorsun? diye sorar.

- Askerlik

- Fakat sen askerliğe elverişli değilsin.

- Yaparım efendim

- Sen hangi meziyetine güvenerek yaparım diye ortaya atılıyorsun kısacık boyunla ne iş görebileceksin.

- Reîs efendi zannederim ki haiz olduğum cesaret diğer ayıblarımı setr edecek derecededir. Ve bir askerde de bundan ziyadesi aranılmasa gerek

- Cesaretim cesaretim dediğin şeyi görelim peki dur orada hiç kımıldama. Şapkanı da başına giy.

Başüstüne efendim diyerek selam verir şapkasını giyer ve bir vaz'iyyet-i mahsûsa alır.

Reîs cebinden çıkardığı rovelveri herifin şapkasına ateş eder. Kurşun şapkayı deler geçer fakat herif hiçbir eser-i cebânet göstermez.

Reîs kolunu uzatmasını teklîf eder. Adamcağız onu da yapar. Bu defa yenine nişân alır. Kurşun onu da deler geçer. Herîf gözünü bile kırpmaz.

Reîs cesaretini takdir eder ve bir askere lazım olacak dereceden fazla cesarete mâlik olduğunu beyân ederek kayd etmeyi va'd eyler.

Sonra cebinden kırk Frank çıkararak:

- Al bunları.. Yirmi Frank şapkan, yirmi Frank da caketin için der.

- Reîs efendi teşekkür ederim. Fakat yirmi Frank daha...

- O da ne için?

- Pantolonum için!

- Lakin ben senin pantolonuna bir şey etmedim.

- Ona da ben ettim.

Demesi üzerine reîs uzun bir kahkaha salıvererek yirmi Frank daha verir.

***

Az çok tagayyürât ile bu vakayı ben Bediüzzaman Saîd-i Kürdî'nin geçirdiği vartaya benzetirim.

Biçare adam sû-i karînden tevakkî etmediği için karîn-i sû' oldu. Hüdâya şükr etsin ki erbâb-ı insâfın eline düştü.. Ya devr-i sâbıkta böyle bir hâle dûçâr olaydı gittiği gündü.. Her ne ise kurtuldu ya bin kere şükr etsin. Ancak şu var ki şalvar parasını cidden hak etti. Sakın talep etmeye kalkışmasın, bu kadarcıkla iktifâ etsin. Yeter.

VUR ABALIYA

- Saltanat-ı Hamîdiyyenin Paris Sefîl-i Kebîri ..ltlü Salih Münir Paşa Hazretleri'ne -

Sen ey vezîr-i mübeccel.

Sen evet, sen.. Bütün mezâlimiyle, bütün rengârenk ve pür-elvân-ı rezâiliyle hûn-kâr merkûmun Avrupa'da, Paris'te, merâkiz-i medeniyette mümessili, her manasıyla o zâlim pâdişahın, Kızıl Sultan'ın reprezantanı idin.

Münîr idin: Gençliğinden, çocukluğundan beri bu bir inkâr edilmez hakikatti. Fakat Sâlih Münîr mi idin. Bu bilinemez.. Neye sâlih idin?..

Terakki ve tefeyyüz, fazl ü irtika bütün büyüklükler bütün sırmalar, nişanlar, ceplerini dolduran sarı dilberler hep sana ait idi. Çok çabuk ve çok büyük terakki etmiş idin.. Elbette.. Baba feyzine mazhar olmuş idin: O büyük peder, o peder-i ma'alîperver bir gün sende hiç ummadığı bir zamanda hiç aklına gelmediği surette büyük bir eser-i zekâyı görüp seni takdir etmiş ve "Aferin Münîr beni de geçmişsin" dememiş miydi.

Abdülhamîd'in bütün hûn-kârlıklarını sen -onun büyük elçisi- orada, mezâlimi asırlarca zamandır unutan merâkiz-i medeniyette ihyâ ettin.. Jurnaller.. Tasnî'ler..

Sen bir kere büyük elçi, iki kat da orta elçi idin.. Bütün bu üç elçilikler

belgesine de bir kere bile yüzünü görmediğin Brüksel ve Bron sefâretinin sana i'tâya hak verdiği ma'aşlar senin sefâhetlerine, rezâletlerine -vazîfe-i sefâretine- kifâyet etmezdi. Oradaki jönleri değil gözünü doyurmak için Abdülhamîd'i, Abdal Hamîd edercesine dolandırdığın paralara bütün o tahsîsât-ı hafiyye ve gayri celiyye sana yetişmedikten başka, muttasıl tebdil edilmiş yatak çarşaflarının dörder beşer yüz Franktan ibâret bedellerini de istemekten sıkılmazdın.

Ey devr-i Hamîdî'nin haric ani'l-merkez hükümdâr-ı her rezâili, sen zekî idin. Değerli idin. Her türlü seyyiât ve îcrâât-ı sefîhânede birçoklarıyla at oynattın.. Sen onlardan idin ki ebâ an cedd mevrûs oldukları fezâil ile makâmât-ı hükûmete şeref-i aʿlâ vermişlerdi.

Ey M. Mahmut Paşa'nın büyük, güzîde mahdûmu. Saraydan eline geçen bir gevher-i nâdideyi oranın korkan/korkak canavarına ininden rezâil ile emr eden "Kumandan-ı a'zam ve akdese" o mukterise karşı ne güzel bir silah suretinde kullandın.. Onun, o kimseye cevher-i nâdide-i cemîli göstermiyen zât-ı muhteşemin dâima bilâ istîzân "müsûl şeref-i âlemhâ"sına nail olurduk. Ah o inkılâb.. İnkılab-ı Temmuz.. Seni o seyâhat-i müşa'şa'a ve mutantanandan me'yûs ve hâsir bıraktı. Ne emeller, ne mevâ'îd ile ulaştığın bütün Balkan pâyitahtlarından o küçük kalplerinden, büyük kalplerinden koğulduk. Mehînâne lakırtılarını dinletemedin. Bükreşten Bahr-i Siyâh'ın, koyu dalgalarına gömdüğün nigâh-ı nevmîdâne ile kaçtın, koştun, vücûd-i nâzeninin kaplıcalarda tedâviye ihtiyacı vardı. Paris'e değil, illet-i mevhûmeni tedâviye koşdun. Ve oradan evet oradan bu kadar senelik hidmât-ber-i güzîdene mükâfâten tekâ'üd edilmeyi istirham ettin. Fakat neredesin?

Henüz gençtin. Fa'âldin, zekî idin. Millet senden daha pek çok hizmetler bekliyebilirdi. Niçin tekâ'üd olmaklığı îstid'â ettin.

Bugün her taraftan anlaşılıyor ki meziyyât ve fezâil-i meksûbenle anlaşılıyor ki ey Abdülhamîd'in büyük elçisi, sen büyük, pek büyüksün.. Bugün bedhâhânın şikâyet ettiği kaht-ı ricâle yalnız sen çâre-sâz olursun.

Keçiboynuzu

DOKTOR KATRAN İLE MUALLİM PLUM'UN USÛL-İ TEDÂVÎSİ
- Bir Perdelik Komedya -

Eşhâş:
Doktor Katran: 45 Yaşında
Muallim Plum: 60 Yaşında
Henry: 30 Yaşında }Gazete Muharrirleri.
Jan: 28 Yaşında
Robert: 25 Yaşında
Başgardiyan: 40 Yaşında
Gardiyanlar
Madam Juvayoz?: 45 Yaşında
Madmazel Öjeni: 18 Yaşında

Bir mütâla'a odası, Mecnûnlar tabîbinin odası, arkada büyük bir pencere ve balkon, solda kapı; açıldığı zaman bir uzun koridor görünmekde. Sağda alçak bir kapı; buna yakın bir şömine, üstünde elektrik edevâtı, kitaplar, bir sürahi vs.. Gayri muntazam bir yazı masası, odanın bir köşesinde büyük bir kütübhane, sandalye-koltuk vesâire. -Yazın, ikindi vakti, harâretli bir güneş.

BİRİNCİ MECLİS
Henry, Jan

Perde kalktığı vakit sahnede azîm bir sükût. Biraz sonra soldaki kapının vurulduğu duyulur. Yine tekrar urulur. Soldaki kapı yavaşca açılır. Bir adam başını sokar, odaya bakar, girer. Sonra arkasından gelen adama dönerek söyler:

Henry: - Kimse yok.

Jan: (içeri girerek) – Kimse yok. (Kapıyı örter.)

Henry: - Buraya, bir değirmene girilir gibi giriliyor.

Jan: - Gayet tuhaf yer.. Bütün kapılar açık.. Deliler istedikleri gibi kaçabilirler.

Henry: - Burada bekleyelim.. Elbette biri gelir. (Etrafına bakarak) Bu direktörün odası olmalı.

(Sükût – Odayı, kütübhâneyi, elektrik edevâtını mu'âyene ederler)

Jan: - (Birdenbire gülerek) Bana bakın a! Sakın aldanmış olmayalım? Burası olduğunu iyi biliyor musun? Yanlışlıkla başka yere girmiş olmayalım! O tuhaf olur.

- Henry: - Evet tuhaf olur.

Gülmeye başlarlar.. Dışardan acı, korkunç sesler gelir, bunlar susarlar.

Jan: - Bu nedir?

Henry: - (Dinliyerek ve pencereye doğru giderek) Deliler.

Jan: - Deliler mi zannediyorsun?

Henry: - Kim olacak?

Sesler ziyadeleşir, müthiş bir gürültü..

Jan: - Bu ne gürültü!. Ne oluyor!?

Henry: - (Balkona gider ve eğilir) Bu balkondan bir şey görülmüyor.. Aşağıda bir büyük havlu (avlu).. (Daha eğilir) Oo.. ne kadar büyük! (Pencereyi örter) Hiç şüphe yok, bu gürültüyü deliler yapıyor. Ekseriya böyle bağrışırlar.. Bahusus furtunalı havalarda… Havada bir sıkıntı var. (Mendiliyle elini siler)

Jan: - (o da alnını siler ve masanın bir köşesine oturur) Ne söylüyorsun?!

Henry: - Gök gürlediği vakit onları bir görsen! Müthiş bir hâl.. Sen hiç bîmarhânelere gitmedin mi? Buraya girmek bilsen ne kadar güçdür.

Jan: - Amma ettin! Sokak kapısı ardına kadar açıktı.. Merdiveni çıktık, bu kadar yerden geçtik.. Bir kediye tesadüf etmedik..

Henry: - (Sözünü keserek) Demek istiyorum ki direktör acîb bir adam.. Gayet nâdiren ziyâretçiler kabûl eder. Çok şükür ki ona bir tavsiye getirdim. (cebini arar) eğer kaybetmemiş isem.. (Bulur) Hayır, işte.. Bununla - ümit ederim- hiss-i kabûle mazhar oluruz. Bize her şeyi gösterirler.. Hiç olmazsa buna dair gazeteme iki makale yazayım.

Jan: - (Mütebessimâne) Yahut üç.. Ah şeytan (sözünü keserek) Sus, dinle, gelen var!

Henry: - Çok çabuk değil mi?

(üstlerini düzeltirler -uzun bir sükût- mütehayyirâne birbirine bakışırlar)

Jan: - Hayır.. Fakat orada, yanımızda patırtı işitir gibi oldum. (Kulak vererek) Evet, birisi var..

Henry: - (İleriliyerek) Zannediyor musun?

Jan: - (Onu sağdaki kapıya doğru iterek) Muhakkak.

(Henry kapıya gider ve urur)

Kapının arkasında bir ses: - Kimdir o?

Henry: - (Yüksek sesle) Pardon.. Kime müracaat etmeli.. Şey için..

İKİNCİ MECLİS

Onlar, Doktor Katran

(o zaman kapı açılır, Katran hızla girer ve şiddetle kapıyı örter. Kapının önünde durur. Yakasında bir rozet.)

Doktor Katran: - Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?

Henry: - (Geri geri çekilerek) Af edersiniz efendim.. Buraya kadar bir canlı(ya) tesadüf etmeden geldik.

Jan: - (Devam eder) Direktör efendiyi görmek isterdik.

Katran: - (Sert) Direktör efendiyi ne yapacaksınız?

Henry: - Bîmârhâneyi dolaşmak için. Doktor Rişâr tarafından tavsiyemiz var: Bakın.. (Bir mektup uzatır)

Katran: - Ha.. Pek a'la.. pek a'la. (Mektubu alır, göz gezdirir ve buruşturarak masanın üzerine bırakır) Ne olduğunu anladım. (Tebessüm eder) Bîmârhâneyi gezmek için müsaade talep ediyorsunuz. Delileri görmek istiyorsunuz.

Jan: - Çok memnûn oluruz.

Henry: - Direktör efendiyi görebilir miyiz?

Katran: - (Âmirâne) Direktör efendi benim. Daha ne istiyorsunuz?

Henry: - Pardon, kiminle müşerref olduğumu bilmiyordum.

Katran: - (Sevimli bir tavırla) Oturunuz efendiler. (Yer gösterir)

Henry: - Sizi rahatsız etmiş olmayalım?

Katran: - Asla efendiler, asla.. Tamamıyla emrinizi icraya müheyyâyım.

Henry: - Teşekkür ederiz efendim..

Jan: - Çok mültefitsiniz..

(Jan ile Henry otururlar. Katran da masanın arkasındaki koltuğa yerleşir.)

Katran: - Sizi dinliyorum efendiler.

Henry: - Lütfunuzdan intizar ettiğimiz şundan ibârettir; Senelerden beri o kadar hazâkatle idâre ettiğiniz bu müesseseye kabûl ettiğiniz ziyaretçilerin nedretini

biliyoruz...

Ben ve dostum Mösyö Jan, ikimiz de "Jurnal dö Parî"nin muharririyiz. Eğer müsaade ederseniz müessesenize, tedâvi ettiğiniz hastalara daîr nota almak ve eğer sizi iz'âc etmiş olmazsak hayatınız sa'yinize ve usûl-i tedâvînize, o mükemmel sisteminize dair ma'lûmât ahzetmek istiyoruz.

Katran: - Efendiler.. Çok mahzûz oldum. Beni ziyâret etmenizden ve buraya geldiğim zamandan beri iştiğâl etmekte olduğum, bence pek muazzez olan bu meşgaleden, ehemmiyet vermenizden dolayı pek çok mahzûz oldum. İşittiğiniz usûl-i tedâvî ki çok zahmetle elde edebildim. Hakîkaten benim eser-i ihtirâ'ımdır. Mecnûnların dimâğı üzerinde pek büyük bir tesir icra ettiğine kanâ'atim vardır.

Âh efendim, deliler.. Onların elemlerini, sefâletlerini, kim söyleyecek! Bugüne kadar onlara, hasta değil, muzır ve garip hayvanlar gibi mu'âmele ettiler. Onlara da acıyalım, onları tedavî edelim efendiler! İnsâniyet bunu icap eder. Fenn bunu emr eder.

Henry: - (Kendi kendine) Şarlatan!

Katran: - Şimdiye kadar istihsâl ettiğim muvaffakiyetleri ki buna dâir olan mülâhazâtımı a'n – karîb tıbbiyeye takdim edeceğim. Size beyân etmekle tevâzu'uma halel getirmiş olmam, zannederim. Hattâ size ta'dâd edebilirim. (O esnâda sağdaki odadan bir inilti işitilir. Doktor Katran susar, o cihete bakar, dinler) Âh. Yine onu işitiyorum. (İniltiler daha yükselir, doktor kalkar) Pardon efendiler. (Sağdaki kapıya gider, yükses sesle bağırır) Lakin azîzim susunuz! Feryâdlarınızı ne zaman bitireceksiniz? (Birisine cevap verir gibi) Bana ne! Âmir benim! Anlıyor musunuz? Siz değil! Susmanızı istiyorum.. (Kapıya hızlı yumruklar indirir, sonra Jan'la Henry'ye mütebessîmâne döner.) Buna böyle söylemeli. Rica ederim, beni ma'zûr görünüz. Bu bir zavallı delidir, bir türlü teskîn edemiyorum.

Jan: - (Korkarak) Burada, yanınızda deli mi var?

Katran: - Evet, ahvâlini tetkik için buraya koydum.. O.. Bir dakîka onu terk edemem, üzerinde yalnız benim nüfûzum câri.. Bu en tehlikelisi. Evet efendiler, en tehlikelisi.. Fakat.. ne diyorduk?

Henry: - Sizin sisteminizin semerât-ı hayret-bahşâsından bahsediyorduk.

Katran: (odada asabî asabî dolaşır, Henry not tutduğu esnâda Jan kapıya müteheyyic nazarlar fırlatır) Ha evet.. Benim sistemim.. Evet efendiler, benim

sistemim.. Umûmen yahut teferru'âtıyle öğrenirsiniz. Benim sistemim.. Bir ihtirâ'dan bahseder gibi hâricde böyle diyorlar- benim sistemim. (Yeniden feryâdlar işitilir. Birden bire durur ve kapıya bakar) Yine başlıyor. Ne hayvan!.. (Hiddetle) Mutlaka bu gürültü kesilmeli. (Sağdaki odaya girer, kapısını şiddetle kapar.)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

Jan, Henry yalnız

(Gazeteciler birbirinin yüzüne bakışır.)

Henry: - Bu bir acîb mahlûk!

Jan: - Garip bir kafa.. Akıllı..

Henry: - Evet fakat, ne şarlatan "benim sistemim" derken ağzı kulaklarına varıyor...

Jan: - Bu mülâkâttan dolayı çok mahzûz oldu. Sen de pek yamansın. (Bu esnâda müthiş bir feryâd duyulur. Arkasından asabî bir kahkaha. Gazeteciler korkar, kalkarlar. Bu esnâda Katran sâkin bir halde yine meydana çıkar.)

Jan: - (Katran'a doğru yürüyerek) Bu nedir?

Henry: - Ne oluyor?

DÖRDÜNCÜ MECLİS

Aynı eşhâs ve Doktor Katran

Katran: - Bir şey değil efendiler. (Mütebessimâne) Bizi artık rahatsız etmez. Ne hayvan!. Bakın, elimi nasıl tırmaladı.. Bakın bakın.. (Ellerini gösterir)

Jan: - Ellerinizi paralamış.

Henry: - Hep tırmalamış.

Katran: - (Mendil ile siler) Bir şey değil. Buraya geldiğimden beri böyle birçoklarını gördüm.

Jan: - Böyle hastalarla müthiş tehlikeler geçirmiş olacaksınız.

Katran: - Evet, şüphe mi var! Bu hasta buhrân zamanlarından mâ adâ gayet akıllıdır. Bir merakı var, hiçbir suretle geçirmek kâbil olamadı. (Mütebessimâne) Doktor olarak bu müesseseyi idâre etmek istiyor. (Onlara masanın üstündeki sigaralardan ikram ederek) Bana karşı müthiş bir kini var. Bakın, yarım saat evvel obir delileri kudurtdu. Bunlar ondan korkdukları ve bir reîs gibi itâ'at ettikleri için

âpansızın üzerimize hücûm ettiler. Kendi hücrelerine bize/bizi habsetmek istiyorlardı. Ellerinden kurtulmak, akıllandırmak için hayli zahmet çektik. Onlarla bizim aramızda azîm bir muhârebe oldu.

Henry: - (Jan'a) Biz bu sesleri mi işitmişiz?

Katran: - Nihâyet habs ettim. İyi habs ettim.. "Direktör"e gelince; (Sağdaki odayı göstererek) Buraya tıktım. Lakin o kadar gürültü ediyor ki.. Ben de gürültüden o kadar nefret ederim ki.. Evet efendiler, patırtıdan çok nefret ederim.. Cezâsını vermek icap etti. Hastalara karşı bu muâmelede bulunmak istemesem de… (Müteessîfâne) Bana çok tesir etti.

Henry: - Gömlek mi giydirdiniz?

Katran: - (Birdenbire kalkarak) Yok.. Bana bundan bahsetmeyiniz. Niçin bundan bahsediyorsunuz?

Henry: - Zannediyordum ki..

Katran: - (Hiddetle) Gömlek!.. Bu müthiştir!. Bu canavarlıktır! Beni sıçrattınız..

Henry: - (Hatasını ta'mîr için) Sizin bu gibi muâmelât-ı cebriyye ve şedîde taraftarı olmadığınızı bilirim.

Katran: - Barbarlık!

Jan: - Lakin bazı ahvâlde..

Henry: - Buna da müracaat olunur..

Jan: - Yahut duşa..

Katran: - (Masaya urarak) Efendiler, ne söylüyorsunuz? Duş mu? Bu, gömlekten de beter! Vücûdu başı kamçılayan bu soğuk su.. (Titreyerek) Ateşe gaz dökmek gibidir! Görülüyor ki siz bunun ne olduğunu bilmiyorsunuz. Artık bundan bahsetmeyelim! Rica ederim, artık bunu kapatalım!.

(Müteessîrâne, başını ellerinin arasına alır. Bir uzun sükût.. Jan ile Henry müte'accibâne birbirine bakışırlar. Sanki buna ne oluyor diye yekdiğerinden soruyorlardı.)

Henry: - Direktör efendi, takip ettiğiniz usûle dâir teferru'âta girişir misiniz?

Katran: - (Birdenbire kesb-i sükûn ederek) Şüphesiz efendiler, şüphesiz.. Bunun için gelmediniz mi?

(O esnâda soldaki kapı açılır, kısa boylu sıkılgan bir ihtiyar, ânı müteakip bir

gençle iki kadın içeri girerler, gülerek ilerilerler. Katran bunları görünce sözünü keser) -İşte Mösyö Plum ve Mösyö Robert.. Bunları size takdim ile mütefahhirim.. Bunlar benim en kıymetli muâvinlerim, ve dostlarımdır. (Ayağa kalkan muharrirlere) Zahmet etmeyiniz, rica ederim. Rahatsız olmayınız. (mâ ba'di gelecek nüshaya)

MUHABERE-İ ALENİYYE

* Ahmet Müeyyed Bey'e – Gösterdiğiniz âsâr-ı samîmiyyet bizce gayet kıymettardır. Cevabınızdan, gazetemizi ne derece bir dikkat ve ehemmiyetle mütâla'a ettiğiniz anlaşılıyor. Ancak mezkûr evsafı tamamıyla izhâr etmiş hiçbir risâle-i mevkûteye tesadüf edemediğimiz cihetle o mütâla'anın gayri kâbil-i icrâ' olduğunu teslîmde ma'zûruz.

* Ahmet Râgıb Bey' – Gazetemiz hakkındaki mütâla'atınız ma'kûl ve bizim de ehas âmâlimiz bulunmaktadır. Şu kadar var ki bunların husûlü zamâna muhtaçtır. Azîm teşekkürler ederiz.

***

Şehbâl, en mükemmel salon gazetesidir.

***

Resim:

Davulcu: - Tozuna toprağına gurban olduğum İstanbul.. Hiç senin böyle bir hâlin yoktu. Daireleri silip süpürüyorlar ama sokakları toza dumana boğuyorlar.

Dersaadet – (Hilal) Matbaası

EK: DAVUL GAZETESİNİN KAPAK FOTOĞRAFLARI

رفیقمی سزه تقدیم ایده‌رم : مسلکداشلری بینلنده تفرد ایتمش.. دوغرولغیله ، أوت باخصوص دوغرولغیله سنه‌لردنبری وطنندن جدا برلرده یاشینمشدر . بوکون زفاف حریتده بو سرور عمومیه داوولیله اشتراك ایدییور .

صداسنك عظمتی .. دولغونلغی براز سزی تعجیز ایده‌جك .... فقط ملیتی... براز اوزاقده چالماسی هرحالده بو صورتی عفو ایتدیرر .

صیغماز ؛ اوقدر واسعدر.. وبووسعت ایجازدن احتمالکه براز مبهمیتلرده‌دولاشیر. صداسی سمالره .. بیلدیرلره قدر یوکسه‌لیر.. اثیر، بواهتزازاته ممانعت ایتز ... فقط، سزی تأمین ایده‌رم : غایهٔ خیالی پاکدر . نجیبدر .. علویدر..

رفیقم صداسنی تاوزاقلره . . داغلره، ده‌کزلره .. فیزفین کونش آلتنده قاورولان چوللره دوبورمق ایچون، عثمانلیلره برآهنك ملی دیکلمك ایچون چالیشیور...حریتی اعلان ایتمك ، جمیتی آلقیشلامق ایچون . . عسکری تشجیع .. ملتمزی تشویق .. هرکسی وظیفه‌سنه دعوت ایچون اوفراشیور . .

طبل وعلم ، استقلال عثمانینك علامات برکزیده‌سی ایدی . « داوول » ده حریت عثمانیه‌نك نشانهٔ قیمتداری .. آوازهٔ نشاطیدر ...

بوکون لوای ملیزه صاریلهرق سزه تقدیم ایدیلهن طبل حرمتك صماخ روحکزده برمعکس بولاجغنی امید ایده‌رم ..

چونکه عثمانلیز .. چونکه تورکز ...

سمر محرر

1956
SB 293
MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

اساساً رفیقمك سحارانه برصورتده حضورکزده ترنم ایده‌جکی نغمات قلمه کلز ؛ اودرجه موجزدر .. خیاله

نسخه سی	سرمحرری	محل اداره سی	مدیری	نسخه سی
١ غروشدر	حمد لله صبحی	بغچه قیوسنده قصابیان خانی نومرو ٦	حسن واصف	١ غروشدر

حال حاضر

عائله لریجون مقتدر بر طبیبه احتیاجی اولانلره عدلیه نظارتنك حاذق دوقتورینی توصیه ایده رز ... یازیسی اولماینی ایجون علاجلری شفاهیدر .

جنازه آلایی و تأسف عظیم

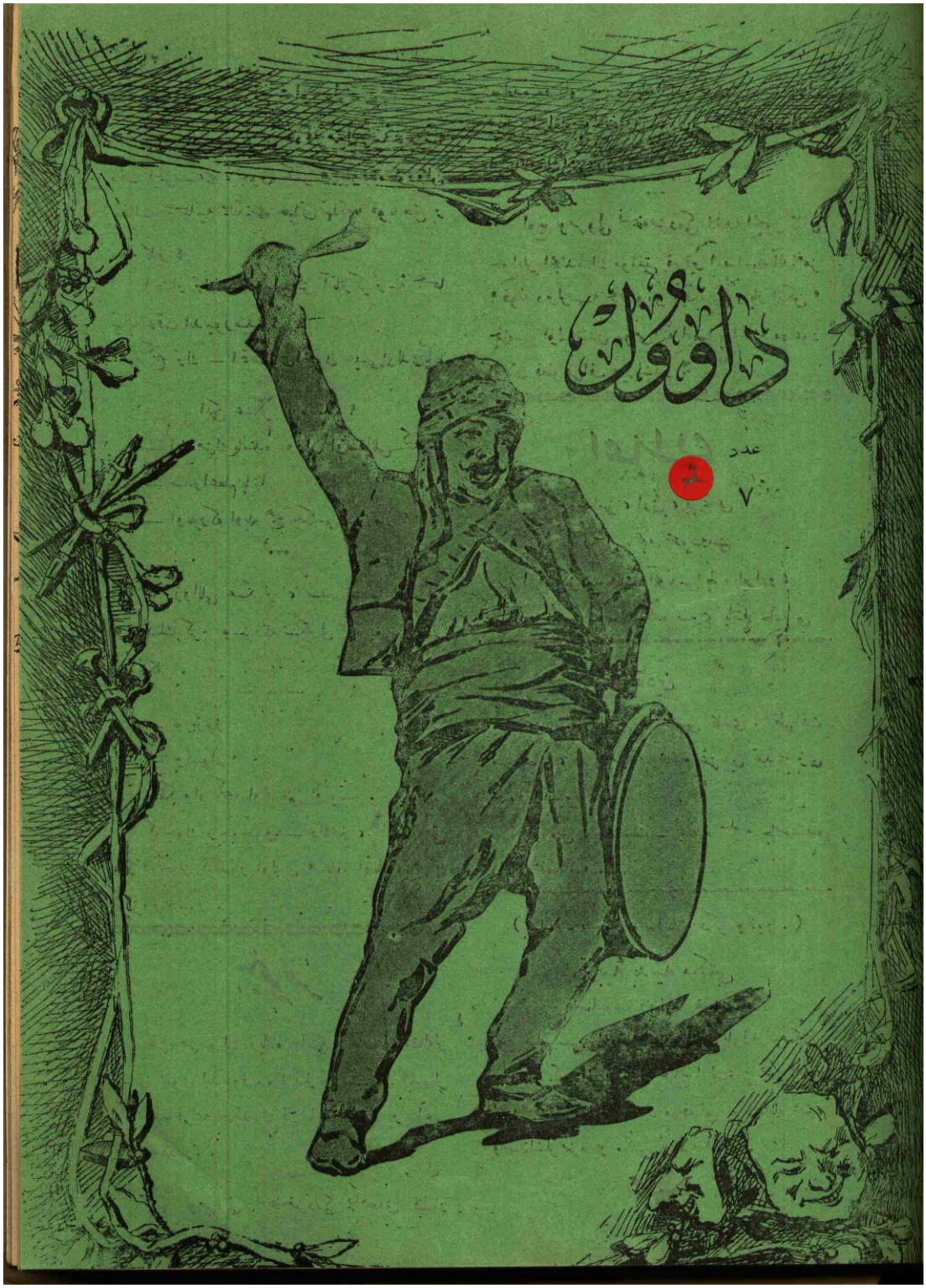
جناب حق مطبوعات عثمانیه یی بالجمله آفات سماویه و ارضیه دن مصون بیورسون !... « دمت» غزته سی هنوز یك تازه ایکن حلول اجل موعودیله وفات ایدوب عازم ریاض خیال اولدیغندن مخبرلرمزدن بری یارین « هلال » مطبعه سنده مراسم مخصوصه ایله اجرا ایدیلهجك آیین تدفینده حاضر بولنه جق وبالطبع کله جك هفته کی نسخه مزده مراسمك تفصیلاتی ویریله جکدر . مرحومهٔ مشارالیهانك خیر ایله معروف صالحات امتدن اولدیغندن علاقه دارانه وبالخاصه آبونه لرینه سیار تعزیت اولنور . جنازه مصارفی مطبوعات عثمانیه جمعیتی رئیسی زهدی بك طرفندن تسویه اولنه جقدر .

داوول

مرحومهٔ مشارالیها غنودهٔ خاك غفران اولدقجه جناب حق همشیرهٔ ماتمزده سی « محاسن » غزته سنی طول عمر ایله معمر ایلسون آمین !

فاضی عائله سنه

حکومت شعرله می اداره اولنور شعورله می . مسائل اداره ده الهام بکلینلر بزه دها نه کبی نوحه لر، فغانلر دیکلتمك ایستیورلر !

داوول
عدد
٧

صاحب امتیاز و مدیر : ابو الضیاء — سر محرر : عبد الحمید ضیا

نسخه‌سی ۱ غروشدر

داوول

۱۳۲۶

آدرس : باغچه قایسنده قصابیان خان . نومرو ۶

Il sera tout, même un Napoléon.

مرحبا اولایدی، ناپولیون

MILLI KÜTÜPHANE
ANKARA

یولنده مصطفی نوری پاشازاده فوزی افندی حل
اتش ارتکاب پولنخه‌دن اعتباراً کنیلرینه ایونه
ارساله باشلاندیلر .

ایچ نومروللی نسخه‌مزدهکی تیلجه ایچون کلهن
حوایلر ایچنده اك موافق غیرتلی اعضاسیله آله یامز
« قوه دیرلرسه دیسونلر جکه کور یارانکن »
جهتسی اولدیغندن موصالیه اعضا صاحبه موعود
اولان قطوغرافی ورلمشدر .

اعلان

سیاسی ، ادبی ، اجتماعی
رسملی باغچه مجموعه‌سی
اوقویکز . سنه‌لك آبونه‌سی یارم ایراددر .
اداره‌خانه‌سی — سلانیکده سیری پاشا جاده‌سی

قادین

غزته‌مزك آلتنجی نسخه‌سی کلدی . ظرافت
مندرجاتی ، قادینلرمزه بوحزم غزته‌یی تقدیمه بزی
مجبور ایدیور ..
آدرس : سلانیك — لیمانده سلیمیه جاده‌سنده
دائرهٔ مخصوصه .

(سائغلم وجوده سائغلم فکر ولتور .)

تربیهٔ بدنیه مکتبی

استانبولده وضایاشا یوقدیغنه

سلیم سری‌یك طرفدن تأسیس اولنان بومکتب
یوبوك ، کوچك هیچبرشی محتاج اولدیغمز حسابی تأمین
ایلیه‌جکدن محترم استاذك موفقیتی تبریك ایله محترم
وطنداشلرمزه بو مکتبی توصیه ایلرز .

کوچوك محاورهلر

کنج ترك — اکر جوجوقلرمزك تربیهٔ بدنیه‌سنه
وقت ایرمسه‌ك ، جوق کچمز هرطرفده کوروللن
سفالی جسمایه مملکتك حیاتی تهلکه‌یه قویه‌جق بر
حاله کلیر ؟
اختیار ترك — اجدادکز کز آثار کز تربیهٔ جسمیه
نیچه وقت ایدیورمیدی؟
کنج ترك — اجدادکزك ایچون هپسی اولدی یا .

ایکی عسکر آرهسنده ؟
— افندمزك یانده دوران اوصفاللی کیمدر ؟
— صدراعظم پاشا
— اونه‌رکه اوله هیچ چکمسی یورماز ؟

...

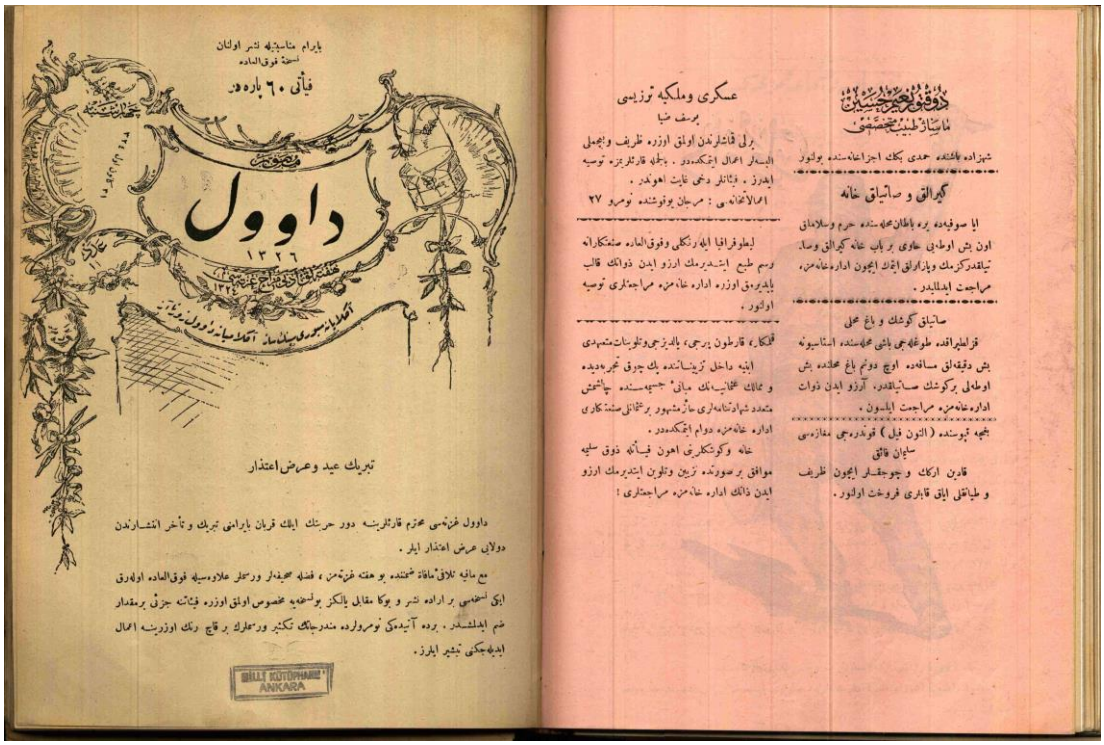
— زوالی عسکرلر ، صدر اعظم پاشانك
بوحالتك کرم وسردیله سکیرلی اولدیغنی زمدن
سلیم‌دکلر .

— بوزلدور
— بولسوار
حقکوار کیمه اولدیغنی اوتوندہ .
کوچوك برچوجوق — دائمجه ، بابامك حقی
وار ، کیمبار کوندوز اولدی ، بابام اوبك ایچون
بوزلدیور .

بیلمجه‌مز

غزته‌مزده اك زیاده هانکی اعضالك مقالهلر
سیزی محظوظ ایدیور .. اکثری تشکیل ایدنلر
آرهسنده قرعه چکمه‌رك قازاندیغی ظریف بر ساعت
ویریله‌جکدر .

ایکی نومروللی نسخه‌مزدهکی بلمجه‌یی قمار

بایرام مناسبتیله نشر اولنان
نسخهٔ فوق العاده

فیاتی ۶۰ پاره‌در

داوول

۱۳۲۶

تبریك عید وعرض اعتذار

داوول غزته‌سی محترم قارئلرینه دور حربك ایلك قربان بایرامنی تبریك و تأخر انتشارندن
دولایی عرض اعتذار ایلر .

مع مافیه تلاق ماقاة ایتمکده بو هفته غزته‌مز ، فضله صحیفهلر ورمکله علاوه‌سیله فوق العاده اولهرق
ایکی نسخه‌یی بر اراده نشر و یوکا مقابل یالکز بونسخه‌یه مخصوص اولق اوزره فیاتنه جزئی برمقدار
ضم ایدیلمشدر . برده آیده‌کی نومروارده مندرجاتك تکثیر ورسملرك بر قاچ رنك اوزرینه اعمال
ایدیله‌جکی تبشیر ایلرز .

MILLI KÜTÜPHANE
ANKARA

عسکری وملکه توزیمی

یوسف ضیا

برلی قاشلرندن اولق اوزره ظریف وبچمللی
ایکیلر اعمال ایتمکدهدر . یالکز قارئلرینزه توصیه
ایدرز . فیاتلر دخی غایت اهونلدر .
اعلانخانه‌یی : مرجان یوقوشنده نومرو ۲۷

ایطوغرافیا ایله رنکلی وفوق العاده صنعتکارانه
رسم طبع ایشلدیرمك ارزو ایدن ذواتك قالب
یاپدیرمق اوزره اداره خانه‌مزه مراجعتلری توصیه
اولنور .

فلکار ، قارطون پیرسی ، پالدیرجی وتلوینات متنوعهدی
اینه داخل زینتلرینك بك چوق تجربه‌دیده
و عمالك نظارتلرینك مبانی جمیعه‌سنده چالشمش
متعدد شهادتنامه‌لری حائز مشهور برنظامی صنعتکارلری
اداره خانه‌مزه دوام ایتمکده‌در .
خانه وکوشکلرینی اهون فیاته ذوق سلیمه
موافق برصورتده زینن وتلوین ایتدیرمك ارزو
ایدن ذاتك اداره خانه‌مزه مراجعتلری !

برنجی سنه
١٤ کانون ثانی
چهارشنبه
نومرو ١٣
صاحب و مدیری : حسن واصف
داوول
آبونه بدلاتی
MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA
نسخه سی ١ غروشدر

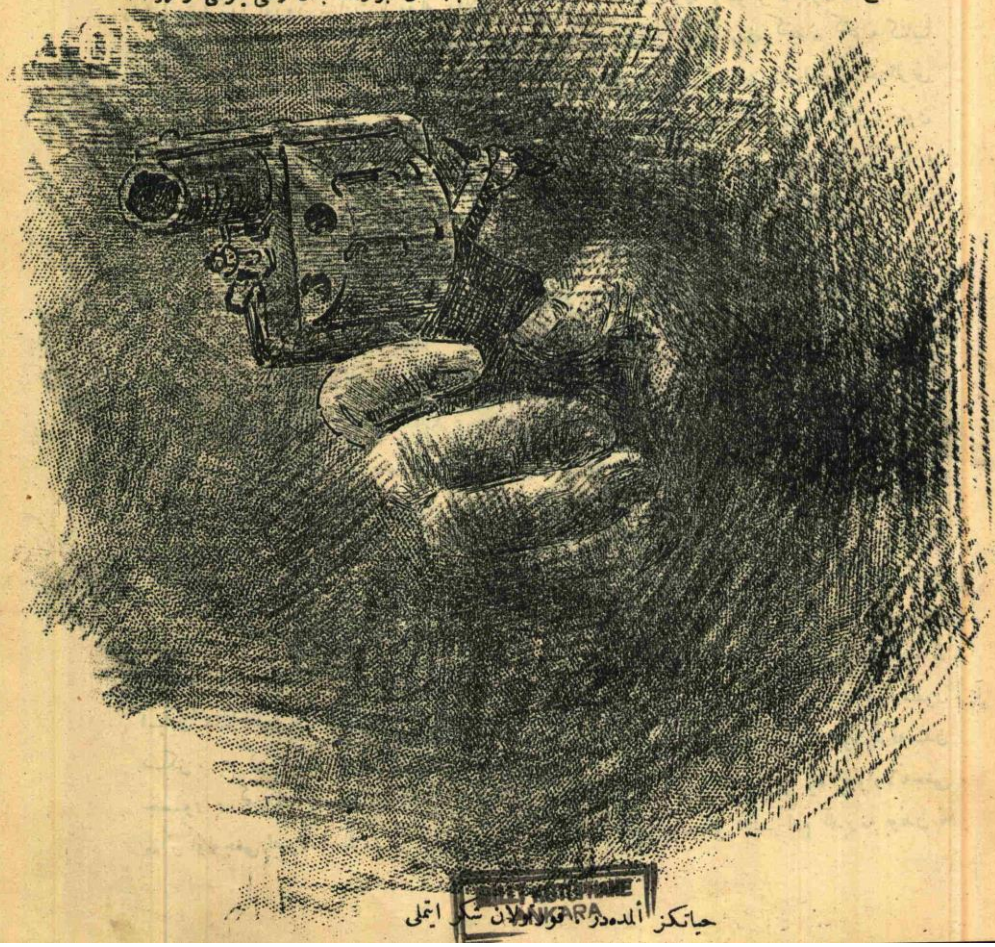
برنجی سنه ۱ نیسان سنه ۳۲۵ چهارشنبه نومرو ۲۰

حاوادث

نسخه‌سی برغروشدر

سنه‌لك ابونه‌سی هربر ایچون ٦٥ غروشدر
درج اولنمیان آثار اعاده ایدلز

محل اداره‌سی
باب عالی جوارنده جنال اوغلی یقوشی نومرو ۱۹

حیاتکز المده در تحفظ قوانین شکر ایتملی

صاحب امتیازی :
واصف

اداره خانه‌سی : هلال
مطبعه‌سنده دائره‌ء مخصوصه

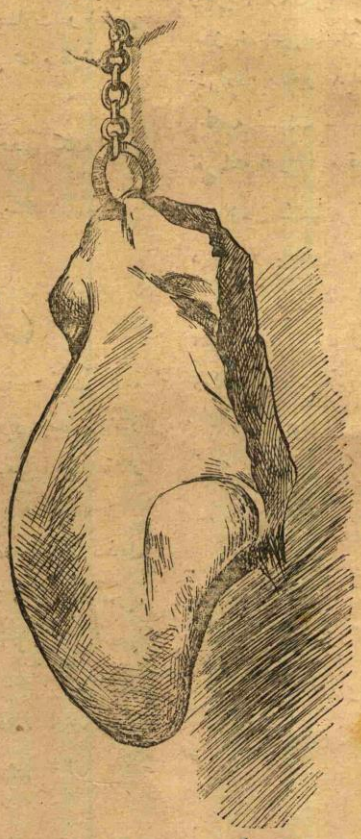
داوول

هفته‌لق ادبی مزاح غزته‌سیدر

ابونه بدلی :
ممالك عثمانیه ایچون ٦٥ غروش
ممالك اجنبیه ایچون ١٦ فرانق

نومرو ٢٤ | پنجشنبه | ١٤ مایس ٣٢٥

استانبولك مؤخراً غائب ایتدیکی اکبیوك برون..

تفصیلات لازمه — میلیادرلردن بری بوبرونی الی میلیون لیرایه صاتون آلق ایسته‌مش ایسه‌ده مع التأسف الده ایده‌مه‌مشدر. بوبرون مقدما بشکطاشه دوغرو اوزامش ایکن برحادثهٔ فوق العاده نتیجه‌سی اولهرق بوکره تبدیلی مکان ایتمشدر.